Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Narratio de prima institutione monasterii Windesem

https://hdl.handle.net/1874/330533

De illustribus viris canonico-
rum regularium D XIII

4
D 14

Hs.
4 D 14

Band gerepareerd
Maart 1960

311 *(Eccl. 335, antea 294c.) Charta. fol. 138 ff. (quorum 2 dupl.) 2 col. 1465—66.*

Wilhelmus Voern (s. Vornken), Epistola de prima institutione monasterii in Windesem, fol. 1—4.

(Joannes Busch), Liber de viris illustribus ordinis canonicorum regularium monasterii in Windesem, fol. 5—75a.

Epistola de vita et passione Domini nostri Jesu Christi et aliis devotis exercitiis secundum quae fratres et laici in Windesem se solent exercere, a teutonico in latinum per libri hujus editorem translata, fol. 75a—79, 79*b.

In fine: Explicit anno dñi 1465 in profesto exaltacionis sancte crucis.

(Joannes Busch), Liber de ordine [origine] modernae devotionis omnium devotorum presbyterorum, clericorum et sororum sive Beginarum totius nostrae patriae regionis Almaniensis et consequenter de origine, processu et consommatione temporali et spirituali monasterii nostri in Windesem, et capituli nostri generalis, fol. 80—114, 114*, 115—123.

In fine: Explicit hoc totum. Johannes Geradijn.

Henricus de Pomerio, Liber de origine monasterii Viridisvallis et de gestis patrum et fratrum in primordiali fervore ibidem degentium, fol. 124—138.

In fine: Scriptum per Johannem Gheradijn A. d. 1466.

„Liber monasterii Canonicorum Regularium in Traiecto." — Cf. de hoc codice J. Clarisse in „Archief voor kerkelijke geschiedenis", VIII (1837) p. 249—294 et 356—64; Moll, Kerkgesch. v. Nederland, II 2 p. 350 aant. 1; Acquoy, Het klooster te Windesheim I (1875) p. 316 aant., II (1876) p. 212, 215; III (1880) p. 235—55. — Apographum folii codicis apud Spitzen, Thomas à Kempis (Utr. 1883).

311

Ad huius codicis fidem praecipuam cl. Karl Grube edidit celeberrimum Johannis Buschii opus *Chronicon Windesemense* (*Geschichtsquellen der Provinz Sachsen und angrenzender Gebiete*, Bd. XIX [Halle, Hendel, 1886] p. 1—375). Memoratur codex noster et summarie describitur, *l.c.*, p. XXXVII, ubi tamen immani errore asservari dicitur in Bibliotheca Regia Hagana! Codex namque per plura iam saecula nostrae erat Bibliothecae Traiectinae, et iam memoratur in catalogo anno 1608 typis vulgato his verbis (fol. sign. Pp 3 verso): „Regularium Canonicorum viri illustres seu de origine Collegii in Windesseime. Item viridis vallis" (Theol. mss., R in quarto). Error quem vulgavit Grube transiit etiam in A. Potthast, *Bibliotheca hist. medii aevi*, I. 179. 311

Tegumento tam anteriori quam posteriori agglutinata sunt instrumenta duo:

1. Raso Doggart, praepositus ecclesiae S. Plechelmi Aldensalensis et canonicus Traiectensis, baronem Johannem dominum de Montfoerde et de Purmereynde, Bernardum Uten Enge, Gerardum Gothelp, Maioris, Symonem de Oestende, S. Petri, Johannem Hoinderdmark, B. Mariae, Traiectensium ecclesiarum canonicos et Agatham sororis suae filiam testamenti sui executores constituit, dd. 1442 Nov. 24. — Orig.; fine et margine a dextra parte rescissis. Huius instrumenti alterum exemplar exstat in Tabulario publico Traiectensi: *Charters van het archief van den Dom*, 1e afd., n. 1328.

2. Gerlacus Buck de Esch, decanus S. Severini Coloniensis ac canonicus Maioris Ecclesiae Traiectensis, Jordanum de Derchusen, perpetuum vicarium ad certum altare situm in praedicta Maiore Ecclesia, procuratorem suum constituit ad petendum et recipiendum quaecumque sibi debentur de servitio panis et cervisiae ac etiam de sparingia et de aliis officiis et serviciis, dd. 1437 Aug. 12 („Vidimus" notarii Winandi Lamberti, petente Bernardo Uten Enge, dd. 1437 Aug. 27). — Orig.; margine a dextra parte rescisso.

[illegible] et vid[illegible] Anno nativitatis eiusdem Millesimo Quadringentesimo tricesimoseptimo [illegible]
[illegible] vicesimaseptima Mensis augusti hora vesperorum vel quasi Pontificatus sanctissimi in xpo patris [illegible]
[illegible] divina providencia pape quarti anno eius septimo In mei notarii publici et testium infrascriptorum ad hoc [illegible]
[illegible] personaliter constitutus Venerabilis et circumspectus vir magister Bernardus Vrenck[?] Canonicus Treveren[?] [illegible]
[illegible] publicum instrumentum quod cum instancia debita petivit a me notario publico [illegible] et [illegible]
[illegible] tenore ipsius ad finem ut transsumpto sive particulari instro [illegible] plenaria [illegible] Cuius [illegible]
[illegible] ipsius ipsum transsumpti cuius tenor de verbo ad verbum sequitur et est talis In nomine domini amen Per [illegible]
[illegible] pateat evidenter quod anno nativitatis eiusdem Millesimo quadringentesimo tricesimoseptimo [illegible]
[illegible] duodecima Mensis augusti hora vesperorum vel quasi Pontificatus sanctissimi in xpo patris et domini nostri domini [illegible]
[illegible] providencia pape quarti anno eius septimo In mei notarii publici et testium infrascriptorum ad hoc vocatorum [illegible]
[illegible] Venerabilis et circumspectus vir dominus Gerlacus Buck[?] de Esch[?] decanus sancti Severini Coloniensis [illegible]
[illegible] omnibus melioribus modo via iure causa et forma quibus melius et efficacius potuit et debuit [illegible]
[illegible] honorabilem virum magistrum Jordanum de Berchusen[?] perpetuum vicarium ad altare [illegible] situm in [illegible]
[illegible] et indubitatum procuratorem actorem factorem negociorumque suorum gestorem et nuncium specialem [illegible]
[illegible] generalitas non deroget nec e contra [illegible] absente [illegible] ad petendum et levandum [illegible]
[illegible] predictis et maxime ab Egregio viro [illegible] Canonico Treveren[?] [illegible] Constitutum [illegible]
[illegible] de fructibus archidiaconatus de fructibus [illegible] et [illegible] ac [illegible] ad eum [illegible]
[illegible] officium seu fructibus qualitercumque [illegible] ac de levatis et receptis quitanciam et [illegible]
[illegible] et omnia alia que ad [illegible] facere [illegible] et que ipsemet constituens facere seu [illegible]
[illegible] et personaliter interesset faciendum unum vel plures procuratorem seu procuratores loco sui substituendum [illegible] premissis [illegible]
[illegible] habeant potestatem [illegible] si expediet [illegible] premissis [illegible] dominus Constituens michi notario publico [illegible]
[illegible] omnium quorum interest seu interesse poterit quibuslibet in futurum rite et legittime [illegible]
[illegible] totum id et quidquid per eundem suum procuratorem seu ab eo substitutum seu substitutos [illegible]
[illegible] in premissis et quolibet premissorum [illegible] et [illegible] sub ypotheca et obligacione omnium bonorum [illegible]
[illegible] Super quibus omnibus et singulis idem dominus Constituens peciit sibi a me notario publico infrascripto unum vel plura
[illegible] seu publica fieri instrumentum seu instrumenta [illegible] Colonie in domo habitacionis dicti domini Constituentis [illegible]
[illegible] dicte ecclesie sancti Severini inhabitat Sub anno indiccione die mense hora et pontificatu quibus supra [illegible]
[illegible] discretis viris Henrico de [illegible] scolaris dicte ecclesie sancti Severini et Walthero de Beeck de [illegible]
[illegible] familiaribus dicti domini Constituentis [illegible] fidedignis ad premissa testificandum vocatis specialiter et rogatis [illegible]
[illegible] subscripta [illegible] et est talis Et ego Nicolaus Baldwini de Ruremonda clericus [illegible] notarius publicus [illegible]
[illegible] notarius quia premissis omnibus et singulis dum sic ut premittitur fierent et agerentur una cum prenominatis testibus [illegible]
[illegible] fieri vidi et audivi Ideo hoc presens publicum instrumentum [illegible] signo et nomine [illegible]
[illegible] signavi rogatus et requisitus in fidem omnium et singulorum premissorum Super quibus omnibus et singulis [illegible]
[illegible] peciit a me notario publico subscripto fieri unum vel plura publicum seu publica instrumentum seu instrumenta [illegible]
[illegible] in hospicio [illegible] Sub anno indiccione mense die hora et pontificatu quibus supra [illegible]
[illegible] discretis viris domino [illegible] vicario ecclesie sancti [illegible] et [illegible]
[illegible] testibus fidedignis ad premissa testificandum vocatis specialiter et rogatis

Et ego [illegible] clericus Treveren[?] dioc. publicus imperiali auctoritate [illegible]
notarius Quia premissis omnibus et singulis [illegible] sic ut
fierent et agerentur una cum notario prenominato et testibus [illegible]
[illegible] sic fieri vidi et audivi Ideo hoc presens publicum [illegible]
[illegible] et in hanc publicam formam redegi [illegible]
solitis et consuetis signavi rogatus et requisitus in fidem [illegible]
singulorum premissorum

Uit. 311 (4D14)

T. 311 (Ecc. 335)

IV D 14

N° 311

Liber mo͞sterij canonico͞r regulariu͞ i͞ traiecto

~~N 138 B~~

Hij libri in isto co͞tinentur volumine

Epla venerabilis pris Wilhelmi vorn
de p͞ma institutio͞e mo͞sterij i͞ — Windesem

[redacted]

Epla exercitio͞r f͞rm q͞ exercebat se fresi
De origi͞e moderne devotio͞is et mo͞sterij

De origi͞e monasterij viridis vallis

nº 259. c.

Nº 294. c.

Incipit epistola de prima institutione monaste-
rii in Windesem edita a venerabili pa-
tre Wilhelmo vocato ...

Invisibile deum patrem omnipotentem eiusque
filium unigenitum dominum nostrum Ihesum Christum
toto cordis ac mentis affectu et votis
ministerio personare. Efflagitat fraterna car-
itate me quondam de primo statu huius do-
mus patribus atque fratribus ac felicibus actibus
eorundem necnon et vera origine accep-
tum ... videbaris affectuosius tibi
accommodare auditum. Petisti insuper
et dignum iudicasti aliquid in scripto
memorie commendari. Pro eo quod qui vi-
derunt et noverunt personas priores ac
fervorem eorundem iam pene defuncti
sunt. Et ergo si senex et novissimus om-
nium et iam in etate decrepitus visibi-
lium tecum manere non sinat et sic dic-
tionem inutile fore et disposicionem. Ut eti-
am forte quod possit aliquis esse tam exempli
et edificationis virtutum temporibus oblivioni
traderetur. Feci utique satis peti-
tioni tue. Sed forte non sic affectioni tue
propter grossum et incultum modum scriben-
di. Ob quam causam nomen meum et tuum
callide subticui. Ne forte cartula hec
aliquando ad manus alterius pervenerit mox
in murum offensus in limine introrsus in-
gredi minime curaret. Explicit prohemium.

Incipit narratio.

Igitur cum olim terra Anglorum habundaret vi-
ris magnis et sanctis quorum sanctitate et doc-
trina ut ait venerabilis Beda irrigaba-
tur ut paradisus domini fiebat ut quidam
ex eis rivuli adhuc in nostram terram secun-
dam deo miserante descenderet. Que
revera usque ad id tempus arida et incul-
ta utpote idolis serviens et genti-
litatis errore ipsius irretita a dyabolo cap-
tiva tenebatur. A quibus tamen tandem ad
fidem Christi sit conversa.

Horum intellectualium rivulorum primus
et precipuus ille magnus et vere sanc-
tus Willibrordus quemadmodum extiterat
non iterata relatione didicimus. Qui se duo-
decimo tempore Pippini regis Francorum eius-
que filii Karoli magni cum annus domini sep-
tingentesimus plus minus revolvetur
ipsam de qua dicitur terram irriguo sancte
predicationis complevit. In novo discipline bo-
ne sociis muniatibus non sine maxima dif-
ficultate satagens negotium fidei sub
mentibus eorum domino cooperante ac sermones
eorum sequentibus signis confirmante. Brevi in
tempore mirabiliter prosperata est. Emicuerat
igitur fervor fidei ac devotionis sub ip-
sis et longo post ipsos tempore in hac ter-
ra floruerit. Preter que in libris legi-
mus testantur nobis usque hodie innumerabiles
ecclesie et monasteria quas templis pro dolorem eum
sic tibi cumque constructas cernimus.

Sed proh dolor. Hiis temporibus primor-
dialis fervor et regularis observan-
tia discipline successu temporis in tantum inte-
puerunt et defecerunt ut maneret solummodo exterior for-
ma. Quantum ad vere spiritualis vite pingue-
dinem videbatur dyabolum actu tunc dixis-
se ut in Ysaia videmus. Et exsiccavi ve-
stigio pedum meorum omnes rivos agge-
rum. De qua ariditate et devotionis de-
fectione dixit me audiente quidam senex
et honorabilis sacerdos qui tempore iuventutis
sue in hiis inferioribus terre partibus notus
tempore de quo nunc agitur sit omnia que de-
votionis et caritatis erant ad nichilum us-
quequaque fuisse redacta ut si quis de-
siderio emendationis vite tactus intrinse-
cus fuisset non invenire potuisset virum a
quo consilium quereret aut locum ubi [illegible]
sue pullos collocare secure va-
leret exceptis Carthusiensibus apud quos
et pene solos tunc temporis religionis observantia
et spiritualis vigor vigebat.

Dum itaque ut p̄fertur in tota terra
adeo siccitas erat ut nusquam aliquam
deuotionis vestigia appareret. pius dominus
oculo misericordie de celo in terram aspexit.
fecitque in occiduo tempore ut in terra nostra de-
serta. inuia et inaquosa. oriretur fons perius
qui paulatim creuit in riuos. ut in hester
legitur ac successiue in aquas plu-
rimas ad irrigandum non ligna corrup-
tibilia sed animas que reuera plate sunt in
celestialis et numquam deficientis paradisi.
Iste memorabilis fons non immerito
magister gerardus groet typice demonstra-
tur. pius admodum humilitate ac summe
sue despectione. Et secundum nomen suum coram
domino magnus. in salute electorum dei. ex-
pugnare gladio ubi dei insurgentes hos-
tes. ut ipse cum duabus filiis consequetur
hereditatem israel. De hoc uiro non immerito
dici potest. quod sanctus augustinus de paulino lo-
quitur. qui de opulentissimo diuite pro
deo factus pauperrimus. et copiosissime sanctus.
Hic profecto diuini amoris sapore ul-
tra commune modum cum nimio zelo
animarum lucrandarum et odio vitiorum. Qua-
rum nimirum instituto tempore quo vixerat.
non pepercit laboribus et sumptibus scribendo
et predicando. videlicet in fame et siti in
frigore et nuditate.
Tandem post multos agones et mul-
torum ad christum conuersiones hic beatissimus
anno domini millesimo ccc° lxxxiiii°. feliciter
transiuit ad dominum relinquens de hiis quorum
in spe seminatus fuerat. reliquias plurimos
sue quos ipse in salute et exemplum mul-
torum sub alas suas congregauerat ac
bonitatis et suaueolentis doctrine sue
lacte nutrierat. Ad finem illud sane
ut per hos perficeretur opus quod ipse
semper mente gerebat. et quoad poterat
opere implere indesinenter satagebat.
videlicet animas a dyaboli faucibus eruere
tum non inueniret aquam calidam et solitudinem videlicet

re et suo proposito conditioni religiosam. Quod ip-
si quidem temporibus sequentibus egerunt. et posterio-
res sui usque in hodiernum diem adimplere
numquam desierunt.
Horum primitiuorum magistri gerardi dis-
cipulorum primus et precipuus fuit ille
in omni sanctitate et morum honestate mira-
bilis dominus florentius radewini a quo
domus ipsa. utpote omnium congregationum du-
rat clericorum prima usque ad nunc no-
men tenet. Que ad modum una domus da-
uentrie adhuc a magistro gerardo groet
nomen habet eo quod ipsa quondam fuerat domus
habitationis sue. et per modum sua sit prima
omnium congregationum feminarum. sicut dominus flore-
tius cum sociis suis viris virginibus inuidiatis.
quorum gesta et nomina inuenire non possunt narran-
do nec acquisiuit. ... clericos scola-
res. quorum per modum monstra. monasteriis
diuersorum ordinum. non pauca vel sulti-
meta vel reformationes. dono opulente ati
Addit dominus quod est bonum. Ceterum
animirum quod non sit sacrificium deo accep-
tius quam zelus animarum. ... etiam ad opus
sibi in alias ciuitates. proprie ubi sco-
le multorum frequentantur erant. sicut zwol-
lis doesborch herderwijc et similibus vi-
ros deuotos. et literatos ... instar porum
in diuinentes ac librorum scribendorum
necessaria sibi congregetes. Quorum studium
primarium erat [...] scolares clericos ad
christum trahentes et conuersos ad diuersa mona-
steria et congregationes deo seruituros des-
tinare. Eorundem quoque conuersio et conuersatio
ut de pluribus eorum per modum congregamus mul-
tis extitit causa et materia salutis. Hec
de vocantibus clericos ad christum.
Nunc de fratribus congregationum post
ut precedentes parum prerepetam ad
laudem ihesu christi sine quo recte nullum fun-
datur exordium dico. Quid putas hor-
ginem et exemplo extitit. Ex prioritate magistro

gerardo groot. et ubi ubique seminate.
tam subito et copiose plane tales ac tanti
viri eidem adiungerentur eodem omnia et ze-
lo quo ipse interius inflammatus fuerat. et ipsi in-
flammarentur. singuli in civitatibus et locis
singulis. ad se suadendum et convertendum po-
pulum dure [illegible]. summopere tamen ad
hoc intenti [illegible] de [illegible] virgines (?)
ac de [illegible] colligeret mundissima.
Hii etenim in [illegible] fuerunt veri sponsi
paranymphi et [illegible] fideles amici.
audientes et [illegible] ad vocem sponsi.
Emulantes [illegible] emulatione. quas ipsi col-
legerunt desponsatas omnes uni viro virgi-
nem castam exhibere Christo. Queris forsitan.
Qui sunt hii [illegible] ita commendas. et que
nomina eorum. [illegible] in daventria regebat
primas [illegible] ex quibus primodum sub
eodem tempore. id est domino iohanne brinke-
rinck dipelueen originem traxit. In zut-
phania dominus henricus de huesde. In does-
borch dominus [illegible]. In zwoll dominus henricus
de gouda. In campis dominus [illegible] gransberch.
In trecto dominus wenboldus. In amersfor-
dia dominus wilhelmus henrici. In leydis
dominus petrus de poel. In herle dominus hu-
go goutsmit. In aemstelreda dominus
ghijsbertus doulde. In horn magister petrus
de medeblic. Item dominus paulus in et de
enchusem. Item dominus nicolaus [illegible] de prom
exersende (?). In almelo magister everardus
van der eze. Item dominus henricus in et de sant-
dorp. Isti sunt viri sancti quos elegit
dominus in caritate non ficta. ad continuan-
dum et perficiendum opus domini. quod magister gerar-
dus groet domino inspirante salubriter inci-
pit ut premittitur. Quos sanctitas sacer-
dotes, peritiam doctores. industriam complu-
rium congregationum [illegible] rectores. [illegible]
[illegible] et zelus animarum [illegible] ut in plu-
ribus eorum conceptum est [illegible] predicatores fecit.
O felix dies in qua natus est nobis ille

magnus gerardus. qui fuit fons et origo devo-
tionis nostre. tam salutares rivuli profluxerunt
ut que ante eius adventum fuerat arida
facta sit in stagnum. et que sitiens in fontes a-
quarum.

Ab hinc cepit fons ille quodam primus
mediatoribus rivulis per devotas crescere in
aquas plurimas infinitarum monasteriorum con-
gregationum quoque et ad eadem confluentium
ut complere videretur quod in exodo de filiis
israel scribitur quod mortuo ioseph germinantes
multiplicati sunt nimis. et impleverunt terram.
Ita enim et ut plebs sexus utriusque vitam dili-
geret virginalem celicolas in castimonia emu-
lans precipue tamen feminei sexus innumerabilis
virginum chorus. spreta liberorum propagine flore-
te hunc mundum mentis despectu calcavit.
dum sponso qui in celis est perhenni mente ac-
tu et habitu applicari maluit. Que est
hodie civitas villa aut oppidum in tota
coloniensi provincia. que horum liliorum non gaudeat
se percepisse vel gustum sive olfactum. For-
te tamen inequali. Primum ut paulus de
se testatur sunt et iste sorores sunt aliis odor
vite in vitam aliis odor mortis in mortem
in morte. In quo sane evidentissime
claret electos et quod non sunt de mundo. pro eo
quod [illegible] sustinuerunt odium mundi.
et persecutionem. Nam a parentibus et cognatis.
nunc a regentibus et vulgo civitatum et oppidorum
sub quibus ipse cum multa patientia et humilitate
degebant. Habundantissime vero a pseudo
doctoribus et predicatoribus. qui vitam quam
ipsi nesciebant rabido ore carpere et persequi sa-
tagebant ut prevalebant.

Quorum unus exempli gratia olim tempore perge-
tam colonie predicans inter cetera sic
intulit. Vos homines pergitis [illegible] contra
hereticos quos bene invenietis apud vos.
in platea sancti gereonis. notans sorores
congregationis ibidem habitantes. Quod ver-
bum precores civitatis egerrime ferebant

Directes nunq auditu esse in alma ciui/
tate Coloniensi habitac hereticos. Quid
plura. Tandem res delata est ad episcopu.
et studij vniuersitate. Et n mox ille fu/
ge psidio celerius arrepto malo suo vti
est verbu illud. Vnus colonie pdita est.

Missus est primo mgr henricus de goeyn/
sthen qui tunc tpibs int theologos
maxie opinionis habebatur ad inqui/
rendu de vbo illius pfati pseudo pdi/
catoris. Qui sagacit comissa sibi p/
fitiens rem et statu sororu illaru dilige/
tissime examinauit. Cuius pspicue intel/
lexisset fidei illaru sinceritate ac sic etia
in omnibz obediencia. abdicatone tocius
pprietatis. tam eciam q voluntatu mrib vt in
omni castionia emulacone. n'nō pa/
ciencia illaru in vigilando. ieiunando et
continuis manuu laboribz victu qua/
lecuq queritando. Mirum obstupuit. Et
reuersus ad eos qui se miserat pala p/
mnicas dicebat. Si illa vita nō eet tal
vita qua qsuq xpianus merito xpz sequet/
tur ego nunq legi scripturas. Et ex illo
tpe tm affectu ad illas agebat q sepissime
tpibs in causis earu assistere solitus erat.
sed in suo testamento eisde notabilia
dona largiebatur

Deniqz discipulus et successor huius
doctoris. videlicet mgr bnardus
de reyda. ipe et suis clarissimos merito a/
numerandus. vsq in hodiernu diem v/
git pfatas sorores et e confessor et come/
sal earudē. Et quo deueimus. Nimiru
vt aliquid de primordijs domus nre de
windesem dilcōi tue vt petisti signa/
re ppt nm exciterant. Et traxit me
fr vltra q putabam amor pferendi i
lucem pciosa nolam prim pnoratoru in
optime notoru. ne lapsu tpis quod ab/
sit obscurus quodam silencio penitus tege/
rentur. Secundario detinet in hijs

Apoti

me odor suaue olentiu liliorum iam longe la/
teq p monstia et congregatoes diffusoru. Qua/
tinus de eoru nuositat[illegible]e sessia confusioe.
Aid adhuc in me sup[illegible]litas qualecuq tes/
tionium dare. Int qu[illegible] multis transac/
tis annis visitando to[illegible]o licz indignus
contu sani su. et inueni [illegible] in fide sta/
biles. et in ope efficac[illegible]cat gra dei eis
quisqz qd vellet. Ego [illegible] dico cu ba/
laam. Moriatur ai[illegible] morte ius/
torum. et fiat nouissi[illegible]rum similia.
Et ad positum vm dy[illegible]sum reuitam m.

Igitur crescente [illegible]no florencio
et socijs eius mult[illegible]e deuotoru cli/
coru et laycoru qui vl [illegible]s habitare vo/
lebat vel ex eoru feli[illegible] monitis et consilio
pendebat int quos [illegible]to fuerunt duo
viri fratres sili dignitat[illegible] nō infimi. sagacis
ingenij lris quoq s'm modu suu compe/
tent imbuti. videlicz heinricus de wilsen
tamis capeng Et gosswinus tray seni ti/
uis et wollend. Isti depote viri pru/
dentes et i mundanis rebz multu experti.
fri fuit dno florencio et socijs eius in firma/
mentu et conditores domu indissolubiles i
oe qd dns p eos fieri disposuerat. Cu
q vidisset quo post morte pie recorda/
tonis mgri gerardi groet continuo melli/
flui. fri sub celi et quo de semine quod se/
minauerat ipe celis irroralibz desup
cunquaq oriri ceperunt congregatoes multe
tam viroru q feiaru. gauisi sunt gaudio
magno valde. Ceperunt sibi se crebrie
hre colloquia. quemadmodum h' bonu pn/
cipiu a deo salubrit inchoatu ad lau/
dem dei et multaru aiaru salute. p
tpa longiora possz durabilissimo pmanere.
Inuenerunt dno inspirante hoc eo mo
fieri posse si constitueretur monstiu a/
licuius probate religionis et pcipue cano/
coru regularium Sub cuius vmbra posset
omnis deuote turtures ab insultatoribz

accipitrum tutissime hec refugium. Ita vbi lo-
ca et cetera que ad huiusmodi opus perficien-
dum necessario requiruntur. Nam sicut anna-
plius de vocatione primitiue ecclesie. sic inter is-
tos non erant multi diuites non multi no-
biles in quos sua virtus nobilitauit. et vo-
luntaria paupertas diuites deo fecerat.
Ideo toto corde corde conuersi ad dominum depre-
cabantur vt ipse sine quo nullum bonum inci-
pitur mediatur aut finitur. condere digna-
retur cum effectum quod in huiusmodi negocio bene-
placitum sui foret. Rememorantes insuper hec ea
de magistro gerardo groet in proposito semper habu-
isse. cuius morte preuentus huiusmodi affectum pro-
ducere non poterant ad effectum.

Quapropter vt ostenderet dominus horum omnium se esse
causam. et dilatatorem suscitauit spiritum
cuiusdam iuuenis vocabulo bertoldus ten houe
qui erat latissime cespitis possessor. et proprie-
tarius loci dicti de hoerste windesem. in quo nunc
deo auxiliante habitamus. Hic veniens
ad dominum florencium et socios eius spontanea ac
libera voluntate. obtulit seipsum et omnia sua
cultui diuino ad manus eorum optans summo-
pere. vt in loco prefato si fieri posset monasterium
fieret. Quo viso omnes in laudem dei re-
soluti tendebant manus ad sydera pro sig-
no veri ssimo habentes quod deus oracione eorum exau-
dierit. et promotorem huius cause quodammodo
se esse sponsponderit. Et confestim quotquot eorum
possessores domorum aut agrorum erant venden-
tes precium ad manus domini florencij posuerunt
aut certe ad vsum futuri monasterij resignauerunt.

Ex hinc instare cepit apud venerabilem
dominum florencium de wevelichoue
tunc episcopum traiectensem pro consensu funda-
di monasterij ymmo et priuilegiis huiusmodi negocio
necessarijs. Quem in omnibus graciosissimum vtpo-
te singularem virtutis amatorem inuenerunt.
Acta sunt hec sub anno M.ccc.lxxxvi. Et
deo cooperante venerunt etiam plurimi manibus
adiutricibus accedentibus in tantum res processit

est vt anno sequenti idest lxxxvij in die sancti se-
uerini episcopi in loco quo vna cum capella
lis et cimiterio cum quatuor altaribus per
venerabilem episcopum hubertum in honore sancte
trinitatis ac beate marie virginis et ceterorum iute
sunt consecrata.

Verum quia scriptum sit non pretereunt loci gentes
Expetit gentes loci videndum sit qui
huius loci primi habitatores fuerint. Veri sunt omnium
qui postmodum sub capitulo nostro erant fun-
damentales et exemplares institutores con-
tinuerat. In primis dominus henricus yuanie
tunc solus inter eos presbiter et vero ab episcopo
ordinatus ipsius de commissione habitum religio-
nis ab eo suffraganeo suscepit. de hinc
henricus de wilse et goswinus de tyaspe.
inuestiti sunt cum reddito pro eo quod ad sacros
ordines propter notam irregularitatis promoueri
nequiuerunt. Item frater iohannes de huesde
frater henricus de wilde. frater wernerus keppel.
frater bertoldus ten haue. frater iohannes kempis
frater henricus baluere. Hij omnes filij et dis-
cipuli domini florencij. De quorum vberibus lac totius
bonitatis vberrime suxerunt quod in posteros
suos largiter postea effuderunt. Isti a domino
florencio cum quibusdam bone voluntatis fa-
miliaribus ad construendum monasterium in loco
vbi habitum sancte religionis tibi suscipiendum
ad laudem christi fuerunt destinati quod et ipsi sa-
gaciter cum omni celeritate adimplere satagebant.
Istius prioratus in breui adunati sunt viri no-
bilissimi intellectus et fuorum videlicet iohan-
nes ottonis de zoes henricus loder arnoldus
de kalker gerardus de naeltwijk iohan-
nes de broechuse.

Hij sunt viri per quos in windesem prora
fundamenta collocata sunt ac vere re-
gularis vite norma feliciter illuxit. vt
que tunc erat vt granum sinapis omnibus
oleribus minima esset haberas in arborem
grandem ita vt sub ramorum tuorum densita-
te innumerabiles postmodum celi volucres

summissione referret.
Denique fundatis hiis iam monasteriis quam pluri
mis virorum ac feminarum timoratarum pla
titoris vix erat aliquod monasterium quod
non optavit sibi providere pastorem de predicto
memoratis windesemensibus patribus. Quem
admodum oculis nostris pro maiori parte vidimus
et audivimus. Scilicet fratrem henricum huxaue
ab episcopo constitutum huius domus primum priorem
et hoc ad breve tempus. Deinde vidimus
fratrem iohannem de huesde iuvenem quidem
etate. Sed admodum qui tamen multo incre
mento bonorum spiritualium et temporalium ultra
triginta tres annos dilectus deo et hominibus
hanc nostram ecclesiam salubriter gubernabat.
Quo mortuo electus est ab omnibus frater
gerardus naeltwijc in locum decedentis.
Qui vix per dimidium annum honore et pon
dus sollicitudinis portare sustinens con
tra votum totius conventus quin immo omnium
priorum in capitulo congregatorum coram omnibus prio
ratum resignavit. omnique cessit. Vi
dimus et fratrem henricum valde clementem priorem
in eemsteyn. fratrem wennerum in horn
fratrem iohannem kempis in monte sancte ag
netis. fratrem arnoldum de kalkar ad
fontem beate marie. fratrem iohannem ottonis
in amstelreda. fratrem henricum loed in noort
horn. fratrem iohannem broechuse in lef
ferdorp.

pre nimia humilitate

Nunc postremo videndum erit quales
et quante virtutis viri isti fuerint. et quid
nobis exempli ad imitandum reliquerint.
Sed quia nemo hominum scit que sunt
in homine nisi spiritus hominis qui est in homine. Ex con
sideratione tamen operum exteriorum possimus
utcumque coniecturare quid interius latet
in homine.

mutavit

Quante viri isti simplicitatis et alme
paupertatis amatores fuerint sa
tis patet ex humili structura priorum edificii
quod construxerant scilicet brevibus parietibus

atque domibus que stramine undique contecti. Ita
ut que nunc est retro ecclesiam tunc sane tota
fuerat ecclesia. et nunc capella tunc refectorium
fuit. Et nunc braxatorium tunc coquina brax
torium pistrina et inferitorium fuit. Et septa
monasterii tam arta fuerunt ut qui nunc sunt pistres
aquilanorum domus agricultue tunc septorum
extremitates fuerunt. Sic omnia humilia et angus
ta. et pro susceptione paucorum inhabitantium
disposita.
Mensa eorum erat admodum frugalis.
Et parca non tam ex tenacitate aut inopia
quam ex amore paupertatis. solita consuetu
dine quam tamen discipuli domini florentii sibi preservas
supservat. Ita ut me audiente quadam vice
frater gerardus naeltwijc retulerit quod
tunc temporis aliquotiens in ieiunio solebat
unum siccum in quatuor vel sex particulas divi
dere. ut sic tamen talibus multum de pane potius
esset insimul. Fuerunt quadam vice nes
cio vnum dimidium vas salmonis salsi. Ipse
fratribus quid de eo fieret frater hericus
de wilsen utpote eximius zelator disci
pline persuasit omnimode esse vendendum ne ta
lia nova et insueta introduci inciperent
Eo tempore non habebant nec greges ovium nec
piscaturam aut piscatores. Sed sic sobrie vive
bant ut dominus gerardus de bronchorst ca
nonicus sancti salvatoris quibusdam fratribus ali
quam diu mora in windesem trahebat suo
dulci ioco dicere consueverat. In winde
sem nemo bene pascitur nisi porci et hospi
tes. Itaque vinum et pulli assi in winde
sem reputantur tamquam exempla.
De vestimentis et omnibus utensilibus con
relucebat specimine vere humilitatis
et simplicitatis. Ita ut recordor me vidis
se illos venerabiles senes fratrem henricum
huxaue et henricum de wilsen iam senes
reclinatores in sedibus suis gestare cappas
aliqualiter contritas sed magis frustris pan
ni rudis circa cubitos bene repeciatas.

Si vero talia tales nimis cogitare qz pt
q cetei iuniores no fuerut tuc tpis ill
petulatores . i suis vestibz. Mencior si
no vidi aliquos de familiaribz laycos
portare togas grisegs de borzel. In huiui
z similibz amistina fuit multu feruens
fr hericus baluere vestiari9. vna cu sar
tore suo fre ħbto dilco quoda mgri ge
rardi groet discipulo. Habebat tuc eciam
quedam silicia que quasi cotedebatur ad
tpe quibusdam iuuenibz pro ebdomadis
vigiljs z cocupiscencijs. Int que vnu erat
no min9 asprm saccis cilicinis qbz bra
sia braxatoz siccari solet.

Quantu ista fama sua z honn cōi
cōsicatone oibz domibz spalibz p
ferebat in ħ aduente quis pt . Ex quada
vice venerut ad windesem duo iuue
nes dauentenses admodu diuites z
potentes sm suu dignitate . Quoz v
nus vocabatur goswinus tohaer vir p9
modu magnu xtus alt vo corat dymom
in stancia p loco hndo facientes magna
Quibz a conuentu videbat qp nimis mag
n9 rumoz fieret in tra ista qz qp pon9
pgeret in eemstein ppt vicinitate pentu
ipoz si maneret in loco isto. Cuqz tale
rnsu accepisset sat egre ferentes in tm
vt vn9 eoz goswinus sc ħtis prorup t
in ħ vba . Dat moet goed ontfer
me . dat wi daer om gheen stede cri
gen en konne om dat wi rijck sijn :
Et sic obedientes pgebat in eemstein .

Habebat itaqz z ipi ad omes extrees
humabile caritatis affcm . maxie ad
sue professionis mosteria i temuitate icep
ta . Quibz eciam vltra vires potissi
mu subuenire cupientes . tam rbz z psois
vt potuit no solu i pdcis iuuenibz s
z i pluribz alijs diuitibz secu habitare cu
pientibz quos ad alioz iopia subleua
da sepe ad alia mosteria dirigebat . no

no quetes qd sibi vtile ee poterat s mag
quod alijs . Exm de arnoldo droem ad
monte ste agnetis z stephano wael ad
vallepacis fres quoqz nicolaus bothorst
ad nazart. De fre iohanne te waal simili
mo i conuentu coronatus erat . qtingens
fonte bte marie vbi tuc notabilis egest
tas videbatur mittet s nimia istancia
sua z humilitate vincit eos fcm ne quo
quomo ab eis separetur . Neqz in istis sol
desijt fluere fons pietatis ipoz s extend
erat se ad omes maxie ad paupes clicos
z domesticos nove deuotois . Quis vm
qz ab eis vacuus recessit maxie si diuites
coialius si paup subsidio reportauit .

Dit eo tpe sc p'rimuoz vir quida
Agrudeinus z ut suos no i finis . no
mie gerard9 de rene . qui longas ap9
fres in windesem solitus erat trahere
moras nimio ipoz deuinctus amore . Cum
quoda tpe traxerit in domo habitatois
mee . cum cora quada honesta ma
trona . sibi affinitate coiuncta cepit me
mrite de pnolat fribz in no eoz cōuersaci
bz atqz eoz eximie virtutibz . vnd ipa i tm
tu feruore ex ħijs que audierat i pecte
fuerat iflamata vt subito i ħ vba pru
peret . O si eem vir z mei iuris null9
me ligare posst qui tali societati oimo
dis me sociare . Et ego puto qp an hunc
hui9 viri relatonem nuqj vbu de win
desem audiem .

Factu z breui post ħ tpe vt de win
desem tres filie nascerebant vide
licz emstein fonti bte marie . z noue
lucis prope hoern . Cu itaqz sic quatuor
fra sut mosteria . tuc de consilio dni
floretij z alioz prim svaiatoz misse
rut ad curia romana tpe bonifacij
ppe a quo cōcessu e eis tre capitlaris
colligacōis . z auctoritate cu puilegijs
oportunis zc . Ex vsqz ad id tpis in me

medietate sub epo stine consueverat.
Qua quidem legatione magna tum de
votione susceperat sibi procuratus dns gerar
de bronhorst. Et 2 reyneri mynnebode
qui fuerat fundator monasterii de emsteyn
omnibus illas expensas ut dicitur liberalissime ex
Solvere qui presbiteri 2 fratres exponebat.
Et tres horum quatuor monasteriorum sua
humilitate capitulum celebrare consueverunt.
soliti erant autem adveniente presbiteri congregatio
nis de quibus supra mentio habita vel
saltem plures eorum 2 assidere. 2 interesse tractati
bus qui fiebant non de acquirendis seculi divi
ciis sed pro animabus conquirendis 2 conserva
tione nostris utilitatis. Et erant tunc omnes quasi
unum ovile. 2 unus grex. re autem vera et
unum corpus in xpo.

Quid nunc dicam de hijs frater karissime qui te
recolis olim ~~recolis olim~~ fuisse
oleastrum silvestrem. et mihi ignibus aptum no
minis ipse nunc cernis contra naturam inser
tum. in hac speciosa 2 fructifera oliva
fructus quoque particeps pinguedinis eius
non ut ex illimis procedens afflictus pro
clames magna super me misericordia tua domine
2 eruisti animam meam ex inferno inferiori.
Siquidem verum est quod de cathone scri
bitur ipse deos suos utpote gentilis mag
nifice laudare nec non fortunam suam ad
summum attollere consueverat. pro eo quod sibi
concessum fuerat nasci 2 consistere in illa ter
ra 2 in illo tempore quo videre poterat romam
2 imperium in suis maximis florere divitijs.
Quid tu frater karissime retribues domino deo tuo.
pro eo quod in hoc tempore habundantissime be
nignitatis. 2 in terra tua benedixit dominus tibi
nasci 2 vivere donatum est. Terra si in
tempore patrum tuorum extitisses antiquam terra
nostra hoc lumine gratie fuisset illustrata. de
qua iam multa dicta sunt quid aliud quam
quod illi egerant egisses. 2 consequenter ubi
ipsi pergebat 2 tu eciam nasurus perexis/

ses. O felix dies in qua nati sunt nobis
principes 2 duces isti novi exercitus nostri
magister gerardum grote 2 dominum florencium
dico nati quoque natorum eorum. 2 qui quo
tidie nascuntur ex eis usque in fine
seculi Amen. Horum sequi vestigia 2 insti
tuere dogmata. det tibi misericors gratia
Vale. Deo gracias

Explicit epistola de prima institutione mo
nasterij in Windesem composita a venera
bili patre Wilhelmo voern.

Orate pro scriptore propter deum

Incipit prologus in librum de viris illustribus ordinis canonicorum regularium monasterii in Windesem diocesis Traiectensis.

Illustrium virorum gesta preclara omni veneratione et imitatione digna in lucem proferre ac boni exempli gratia ad posteros eorum transmittere sanctum est et salubre. Laus enim et vita virtuosa sanctorum virorum in hominum memoria non patitur esse diutina nisi litteris conseruetur. Breuissima fama est que humane vite spacio terminatur. Viuunt prophetarum nomine quos littere habent insertos. Hoc nos patriarcharum et prophetarum Ade Enoch et Noe Abraham Ysaac et Iacob Moysi Dauid et Helye nec non et filii dei Ihesu Christi et apostolorum eius omniumque sanctorum fidem vitam sanctitatem et doctrinam gestaque magnifica hodie sciremus imitarique possemus nisi litteris membranis exaratis de hiis edocti fuissemus. Littere enim sunt que progenitores nostros et patres precedentes quamuis dudum iam mortuos memorie tamen hominum tamquam viuentes exhibent. Et quod nomen nostrum si deo acceptabiles virtuosique fuerimus ad posteros nostros cum tanta laude deferent. Nisi enim carta(?) ista fuissent idem tumuli qui corpora contexissent nomen eorum obruissent. Historie denique et scripture testes sunt temporum lux veritatis vita memorie magistre vite et nuncie vetustatis. Ceterum auditores tunc maxime fiunt attenti si eis que scribuntur noua magna et utilia esse demonstrantur et breuiter res geste exponi polliceantur. Cogitanti ergo michi cuius compertum(?) non sim memorie usanti(?) virorum tamen illustrium deo et hominibus placentium patrum in Windesem primitiuorum optimam institucionem vitam et conuersacionem a quibus in omni terra regione per totum pene almanicum orbem post primariam domus domini Florentii Dauentriensis oppidi congregacionem maximus fratrum militarum(?) militum clericorum longe lateque processit ac per germaniam templi nostri dilatacionem usque hodie procedere non desistit pro posteris nostris presentibus et futuris scripto non dubium fore mandatum subijt animo id in omnium minimo nescio attemptandum. quippe quod omnes pene patres nostros in Windesem primitiuos magistri Gherardi Magni cum dicto Dauentria(?) domini que Florentii discipulos vidi et agnoui. a quibus ad istum sanctum ordinem a primeuo sum susceptus et in via regularis vite et discipline olim institutus. quibus hic vicissitudine vicisque [illegible] actione fideliter perpende usque in senectam et senium indubie fui conseruatus. Quamuis autem ad tantarum rerum narraciones illateratus(?) sim persone nec dignum videatur tantarum rerum exiguum fieri auctorem: prelatos que virtutes humili narracione sermone(?) obuiam tamen et auctoritate venerabilis in Christo patris Iohannis prioris nostri in Windesem idipsum papietis(?) cordialique amore fratrum ibidem nostrorum a me id expetentium compulsus et deuictus deo cooperante mente manuque mea urgente trepidacione proposita opus aggrediar spacium(?) patribus id exigentium speribus(?) meaduuandum(?). Mores igitur vitam et virtutes contemplatores et puelatores(?) illustrium virorum patrum monasterii nostri in Windesem primitiuorum fratrum que nostrorum ipsis contemporaneorum quos oculata fide corporaliter vidi et audiui et inspiratus sum ad edificacionem legencium pro mea paruitate in medium proferre et sub tunica tabescere cetera silencio libet conabor. ut virtutis doctrina et imitacionis norma formaliter posteris nostris exinde conseruentur dum quisque gestorum ardentius informatur exemplis. Quia autem patres nostri primitiui vita sanctitate et doctrina valde fuerunt illustres hodie quoque post septuaginta sex annorum circula in moribus sanctam conuersacionem et vita fratrum deuotorum monasterii

fide oculata

et capituli nostri generalis domus Windesem. apte illu-
ceret: ~~qui~~ quales habuerunt ~~quales habu-~~
~~erunt~~ preceptores quibus gloriari mereantur ma-
gistris et prelatis. verbis ostendunt et exemplis:
cum sint persone graves deum timentes.
viri dei cultores. fraterne caritatis amato-
res. ordinis sui observatores. regularis
discipline zelatores. boni pacis suorum
emulatores. et totius sanctitatis secta-
tores. virtutis religiose vite formatores et
secularibus devotis morum disciplina:
mundo dati in exemplum. in celeste pa-
triam directivum. Accipito ergo non
disertum sed formatum: verba non fucata: e-
loquii simplicitate non spernentes. nec
polita stili venustate querentes. Sophys-
tici enim sermones. et poetice fennubie
locutiones. philosophorum quoque cavillationes.
non sunt opus divine doctrine: que mentes
hominum orthodoxorum in fide spe et cari-
tate. operibus virtuosis vitatis quoque studiis
solet confirmare. Dixi igitur di-
versarum materiarum in locutionibus propositis:
opus meum destinatum ~~[illegible]~~ per capitula
cum suis titulis distinguendum: cum dei
adiutorio hoc capitula sub tenore.

Sequuntur capitula libri

De illustribus viris primis et fratribus
antiquorum in Windesem etc.
primo de laude gloria et vita et
conversatione eorum in generali postea autem in
speciali capitulum primum.
Quod deus angelos et homines ad se fruendum
creavit: quibus in primum lapsis filius unigenitus
totum per seipsum homo factus et postea per apostolos
suos in mundum induxit. capitulum 2m
Quod vita omnis a clericis patribus per regularem
institutionem secundum formam ecclesie primi-
tive reassumpta et postea successu temporis cab-
elita per patres de Windesem refloruit et re-
luxit. Capitulum tercium.
De spirituali fundamento fratrum nostrorum pri-
mitivorum in Windesem C 4m
De sobrio victu fratrum in Windesem quo-
modo pre nimia duorum fratrum abstinentia edocti
decreverunt fratres suos debere bene mandu-
care. Capitulum 5m
De humili et simplici habitu tam fratrum in Windesem
quam laycorum usque in presentem diem c 6m
De fervido labore fratrum in Windesem c 7m
De devotis exerciciis tempore laboris Capitulum viii
De caritate primorum ad omnes devotos hos-
pites et clericos: tam exemplis bonis quam co-
habitationis ad se venientes. et de lau-
de et bona conversatione eorum. Ca ix
De conversatione bonis moribus investitione et
professione fratris Iohannis vos de Huesde
prioris primo modo in Windesem. Ca x
De devotis exerciciis fratris Iohannis Hues-
de in tenore religionis Ca xi.
Quomodo ad sacros ordines promotus humile
se habuit. et ante ac post eorum susceptio-
nem devote se exercuit. ~~De vi~~ Ca xii
De virtutibus et bonis moribus suis in priora-
tu et quomodo omnibus forma fuit edificationis C xiii
De virtutibus et doctrinis eius in singulari. C xiiii
Quomodo prior in Windesem curam gessit omnium de-
votorum et de caritate domini Florentii ad fra-
tres de Windesem sibi specialiter expressa. Ca xv
Quomodo laudavit statum devotarum congrega-
tionum utriusque sexus Ca xvi.
Quomodo ante mortem suam presbyteros et clericos congre-
gationum de ~~daventria congregavit~~. Zwol-
lis et monte sancte Agnetis in Windesem convocavit
sermone in forma meliori C xvii
Prioris Iohannis Huesde fratres in Winde-
sem in pomerio coram conventu suo et patri-
bus congregationum de partibus patribus et nostra
ad invicem caritate. Ca xviii
Quomodo fratribus in Windesem commisit hospita-
litatem fideliter servandam. et pauperibus
ad portam piam elemosinas erogandas C
xix

Quo sean morte sperauit et de obitu
eius et sepultura. Capitulum xx.
Pbarco saluacionis eius et cst quum brexit.
et fres ad obitum sustepit eius epytha
De conuersione inuestitione et epytha. c xxi
sua conuersatione fris arnoldi kalker sedi
supprioris i windese Capitulum xxij.
De humilitate et caritate eius corporalit et
spiritualit fribus suis et clericis exhibitis. c
Quomodo fres teptatos consolari et ad c xxiij
proficiendum exhortari consueuit. Capitulum xxiiij
De auctoritate. diligentia in libris
corrigendis. sanctiori conuersatione et morte
prefati supprioris i windesem. Capitulum xxv
De conuersione inuestitione. deuotis exercitiis
et contemplatione fris gerardi de Prurato
ris i wi. Capitulum xxvi.
Quo i suppriore electus nouicios istituit. et iterum fris procurator. in qua sua
deuotione et feruore permansit. Capitulum xxvij.
De deuotione eius i misse celebratione et col
lationibus fratrum eius feruore pleis Capitulum xxviij
Quo prioratum in wi resignauit. et de eius
humilitate caritate exemplis et morte. c xxix
De conuersione fris mri herici de haxaria.
De eius inuestitione feruore Capitulum xxx
et labore caiculo inunctione et morte c xxxi
De fre wingo keymkap sdo in windesem sermone et de suis eius operibus am in religione pactis. Capitulum xxxij
De vita et sua conuersatione eius in religione et bono eius regime in prioratu Capitulum xxxiij
De patientia eius in pena caiculi et custodia
cordis etiam in infirmitate et de morte eius Capitulum xxxiiij
De vita sua conuersatione
moribus et prioratibus fris iohis de kepen
De vita fuore conuersatione Capitulum xxxv
et tactu apoplexie fris herici wil
de Capitulum xxxvi
De vita honestate virtutibus paciencie
labore et morte fris herici de wilse
Capitulum tricesimum septimum
De conuersione fris bertoldi ten haue conuersatione
sesium debilitate et morte Capitulum xxxviij
De fre herico baluere deuoto i windesem vestiario. et fre hberto conuerso. suo tpe
sartore. Capitulum xxxix
De vita labore infirmitate et caiculo
fris iohis broechuse Capitulum xl
De fre gosuino tpare de zuoll i windesem
reddito professo Capitulum xli
De vita pietate conuersatione patientia et morte
fris pet de gouda. Et de fre iohanne
ottonis siue herici Capitulum xlij
De conuersione inuestitione vita fuore et deuotione. fris herici made Capitulum xliij
Reuelacio fri herico made ostensa. super
statu prium deuotorum. et canonicorum regularium defunctorum Capitulum xliiij
De multis aliis visionibus et suis reuelationibus sibi ostensis. et de fine vite sue. C xlv
De fuore fris reyneri de arnhem. C xlvi
De conuersione frm moris herici walms et
wilhelmi de voernke et de bonis moribus et
fine fris herici walmis. Capitulum xlvij
De feruore fris wilhelmi vornken quo
in tribus monasteriis capli nri prior profuit
De feruore eius in choro et refectorio Capitulum xlviij
in cibo et vestitu quo i suis fribus amauit
et custodiuit. Capitulum xlix.
Quo apoplexia tactus prioratui resig
nauit officium ad extrema peruenit et de iu
diciis diuinis. Capitulum l
Quare magister cuidam plati an vite exitum
deo disponente ab officiis absoluitur.
et epythaphium prioris nri wilhelmi. C li.
De conuersione fris iohis ten waeter peplatz c lij
De vita moribus sanctitate et morte eius Capitulum liij
De vita conuersatione et contemplatione fris nri
gerlaci petri Capitulum liiij
De deuotione et doctrina eius in speciali
de caiculo eius et morte. Capitulum lv
De feruida conuersatione fris herici loeder
in habitu conuersorum et fratrum clericorum et quo

fres suos i huilibz exercitacoibz institu
erit prior effectus Ca. lvi
De caritate sua ad hospites et q̄ oibz
hoibz et deuocie valde fuit acceptus ma
lis vo remediis Ca^m lx lvii
De cura et elemosinis eius i pauperes et quo
defensor fuit oim deuotorum. Ca. lviii
De monasteriorum reformacione et quo fres
suos p exempla informauit. Ca^m lix
De bona cuersacoe frm et laycorum sub
tanto prore cpunctoibz eius et visionibz eius
ac frm suorum. Ca^m lx
De susceptoe dni eius windesem do fer
uore et custodia discipline. et de apoplex
ia eius et morte. Ca^m lxi
De feruore deuocoe. bonis moibz sui cus
todia. et morte fris arnoldi Ca^m lxii
De vita sca cuersacoe. custodia celle.
et cteplacoe fris iohis scutken clerici i
windesem. Ca^m lxiii
De laboe eius frm informacoe et zelo rec
titudinis eius Ca^m lxiiii
De deuotis exerciciis cotidianis et festis dy
ebz infirmitate morte et purgatorio Ca^m lxv
De humilitate et virtutibz fris albti wyn
berghe olim et donati i wi Ca^m lxvi
Certa deuocoe p annos tginta offi
ciu refectorii custodiuit. et p[ro]p[te]r fris hu
militer ac deuote se habuit et de morte
eius Ca^m lxvii
De sca vita feruore et cuersacoe bonorum i
gimine mgri iohis cele quonda rectoris
scolarium in zwoll Ca^m lxviii
De eius cteplacoibz et quid mgr ghe
rardus magnus de ipo senserit et q[uo]d sac
dos fieri no presumpserit. Ca^m lxix
De exteriori eius cuersacoe virtutibz orōibz doc
trinis et informacoibz Ca^m lxx
De interiori eius cuersacoe feruore amore c
teplacoe et morte atq[ue] post morte appa
coe Ca^m lxxi
De p[rim]is patribus nris quibus exteriora mi
racula no seruiut idcirco no minus il
lustres et sca p[ro]pt appellari sūe carie aus
teritate. Ca^m lxxii et ultimu.
Epla de vita et passione dni nri ihu xpi.
et aliis deuotis exerciciis sm q[uo]d fres et layci
in windesem se singul diebz ~~diebz~~ solent
exercere. a teutonico in latinu p lib hus eru
ditore translata.

Incipit lib de viris illustribz prim et
frm aliquorum in windesem. et p[ost]ea de lau
de gla vita et cuersacoe eorum in gnali
p[er] modu aut in speciali. Ca^m p^m.

Laudemus viros gloriosos p[at]res or
dis nri p[ri]mitiuos: q[ui] spu sco repleti
p[ri]ma tate molis monasterii nri i wi
desem structure fundamenta iac
tauerunt. et septo
ru eius menia. p[er] virtutu viuis lapidibus
magnifice cpleuerunt. nob q[ue] eorum ulup
nis filiis et successoibz suis in cunctis
tpalibz et spualibz rebz necessariis. copio
se puiderunt vt absq[ue] tpalium reru cura
supflua deo creatori nro ia libere va
care valeamus et q[uam] suauis sit dns ple
nius degustare: et qm ipe fecit nos et
no ipi nos creaturus puide. Cetra aut
venerandae laudu ex p[ro]ximo viri isti p
clarissimi p[at]res et p[ro]genitores nri in spu
et virtute. sint digni. quis enarrabit?

Quorum memoria in benedictione est.
que in ore omnium quasi mel indulcabitur. et
quorum sapientiam narrabunt devoti generationis nostri de
Windesem ampli patres et persone. et laudem
eorum pronunciabit. omnis etiam congregationum
devotarum sexus utriusque. in universo germani
co et in altero orbe terrarum. Ita ut felix eorum
memoria non recedat de ore seminis nostri.
nomenque eorum saluberrimum. requiret a
generatione ista timentium dominum usque in sempi
ternum. Hii enim sunt viri gloriosi venerabiles patres
nostri et doctores. per quos solempne nimium in
Windesem monasterium. spiritu sancto fecunda
tum. in brevi divini germinis sobolem tan
mus extrevisse. et palmites suos vi
des. et florentes per totam terram undique regio
nem. in montibus et collibus. vallibus nemori
bus. camporum planitiebus desuper que rivos
riguatum. usque ad mare septentriona
le. latissime se extendisse amenesque floruis
se. et vides sicut lilium in conspectu domini. et
totius populi christiani. fructus protulisse.
iam iocundissime conspicimus. Ordo denique
nostri canonicorum regularium. in pluribus
huius patrie nostre locis et personis a primeva sui
institutione valde prolapsus. peneque extinc
tus per ipsos revixisse et in pristinum regu
laris observantie statum reflorere. fructusque
reformationis pulcherrimos auctum statum proferre. usque ho
die non desistit. Amantes enim filiorum suorum
nutritores pietatis celestibus bonis veris virtu
tum divitiis spiritualibusque doctrinis. locu
pletare studuerunt: eosque. mentes omni
affectione terrena depuratas celo semper sus
pensas habere. et in huius peregrinationis incola
tu angelicam conversationem preferre verbis
suis et exemplis. et scripturarum monu
mentis aptissime docuerunt. Ipsi quoque tamquam post finem
huius exilii angelicis in patria spiritibus associ
ati mundo corde. glorificatoque corpore.
vultum glorie dei semper assistentes. speculumque tri
nitatis preclarissimum. omnium deliciarum
et verum in celo et in terra. incomprehensibilium. vo
luptuosissime fruentes. perpetuo tempore perfrui
et contemplari. digne meruerunt. Cum quibus glo
sa tum comitiva beatus pater noster augustinus. cum di
ve memorie magistro gerardo magno
spiritu completo. multisque patribus ordinum diver
sorum presertim canonicis regularibus sexus utrius
que militibusque devotis presbiteris clericis lay
cis et beghinis exemplis suis sanctis et doctrinis
in viam veritatis eterneque salutis. ubique per
ductis in illa celicolarum aula. in loco
divine voluptatis. in paradisi deliciis dei
in conspectu angelorum et omnium sanctorum. claritate
lucis inestimabilis circumamicti. inexcogita
bili mentium iocunditate illustrati. interminabi
lis vite perfruuntur simul possessione eternali.
vultum summi dei. claritatique omnipotentis
magestatis eius semper assistentes. et in summe boni
tatis eius fruibili presentia domino perpetuo io
cundantes. incessabiles deo laudes. infinitasque
gratiarum actiones eternaliter decantantes: super
bonis ineffabilibus. in hac lacrimarum
valle primum. et tunc in eterne felicitatis
gloria clementissime et omnia gratuite sibi colla
tis et concessis. In quorum celestis milicie ex
ercitu candidato. quanta putamus beatitudinis
gloria. aureolarumque premio singularum.
patres nostros in windesem primitivos. labori
bus laborum et dolorum inspectorem. ac remu
neratorem deo perpetue esse coronatos. qui omni
in ordine nostro et extra harum regionum. sexus
utriusque devotarum personarum. spiritualis
vite ac regularis institutionis primates
fuere. et exercitus filiorum dei viventis. contra
spirituales nequitias in prelio campiductores
principales: per se sibique subiectis viriliter
decertantes. donec salutis sue seuis
devictis hostibus. ita dicentes spes sanctus
ut requiescerent a laboribus suis: victorie
sue palmas eterne glorie coronas angelis
deducentibus in gaudium domini sui ingressi.
a summo deo perpetuo receperunt.

Quod deus angelos et homines ad se fruendum
creavit: quibus in peccatum prolapsis dedit vitam
perpetuam homo factus et per suos predicatores suos in mun
dum induxit. Capitulum ij

In principio omnium creaturarum suarum deus
celum et terram creavit id est celum quidem invisibi
libus replens angelis: terram vero peruidibus (?). Si
cut autem corpora celestia, stelle videlicet
et planete, totam extendunt elementarem regio
nem que incomparabiliter in quantitate continuant,
sic angeli omnia corpora in quantitate distan
tia (?), secundum Thomam doctorem sanctum in prima parte.
Omnes autem angeli ad hoc in celo sunt cre
ati ut creatorem suum lumine gratie dei illus
trati perfecte cognoscerent, cognitum ama
rent, et in amore magnitudinis summe
bonitatis sue continuo conflagrarent.
Huiusmodi ex ardentissime caritatis et immense
bonitatis eius habundantia perpetuo per
fruentes et deo eternaliter inherentes feli
ces et sine fine beati permanerent. Lucifer
autem signaculum similitudinis dei omnium
angelorum et creaturarum tunc a deo condita
rum speciosissimus, lucifer enim qui lucem ferens
dicitur, pro eo quod nobilem in sua creatione et pre ce
teris angelicis spiritibus preeminentiorem a
deo susceperat decorem: et omni ligno
voluptatis in deliciis dei positus cernens
se pulchritudine et decore super omnes angelo
rum longe prelatum, propria voluntate libero
arbitrio iniquitatem concepit ex seipso: et in
superbiam elevatus in corde suo se magni
ficavit a deo aversus. ad propriam autem suam
gloriam et complacentiam in seipsum conversus deo
perpetuus (?) subiectus esse noluit: sed eius equali
tatem in corde suo concupivit dicens. In
celum conscendam et sedebo in monte testamen
ti in lateribus aquilonis: similis ero altis
simo. Qui angelos innumerabiles sibi ha
buit adherentes, etiam a deo se avertentes: sibi consentientes et deo creatori suo
subesse recusantes. Omnes isti spiritus angelici
tum maxime hora qua contra deum superbiam in
corde suo firmasset: subito in mome
nto in ictu oculi sicut fulgur de celo ce
ciderunt in infernum et in hunc aerem cali
ginosum qui in medio aeris est institutio (?).
Et quia natura spiritualis tantum semel est con
vertibilis non ex alterius conversione ut anima in
corpore que sepe de bono in malum muta
tur et econverso, ideo natura pure spiritualis
propter sui simplicitatem totam se convertit
ad illud quod elegit: et ita peccatum demonum
est irremissibile. Angeli vero boni quia
deo adheserunt, statim confirmationem in
bono susceperunt: ex natura quia tantum semel est
vertibilis et ex gratia quia eterno stabili deo per
caritatem adheserunt: ex gloria quia deum
habent per gloriam que est forma contemplativa
angelica desideriis (?) ut nichil querunt extra deum
melius et iocundius. Sicut angeli boni in
illa ruina angelorum malorum per maximam
deo per caritatem et subiectionem firmissime ad
heserunt: ita tunc in gratia sunt firmati
ut tandem autem a deo se avertere numquam possunt
in eternum. Et demones in malicia ita sunt ob
stinati: ut numquam bonum sed semper malum ve
lint et desiderent, infernum ubique secum de
ferentes. Videns autem deus summa bo
nitate sua intellectuali ac rationabili
creature sue contrarii (?) demones quoque
per superbiam de celo corruisse: creavit
hominem de limo terre ad ymaginem et si
militudinem suam eum faciens ymagini sue
gloriose ac rationabili anime tunicam indu
ens luteam ut quod esset inspirando (?) et do
mum luteam considerando numquam superbiret
sed deo creatori suo semper in anima subiectus per
maneret. Quem in paradyso positum in i
nicio creationis sue per Tobiam (?) contra dei
mandatum dyabolus traxit in peccatum
et per peccatum in mortem: et mortem sempiternam.
Homo igitur naturalibus viribus suis spoliatus

z in has erupnosas z tetras seculi
tenebras. nud9 pulsat9 cu omi ge
ne suo ab iteriore luie cordis eiect9.
dei cognitoez pdidit. z amore creatoris
tm visibilibz iheret. qi sn deo vix
it sup tra. ¶ De9 aut qest sumu bonu.
miserats precepti tristissore. tract9 dulcore cari
tatis iterius9: filiu suu unigenitu misit
in mudu. vt ho fres mudu a ptis suis
suo sanguie liberaret. z via regni celestis
quam peccatum reduxet, ho vbo z exeplo
demostraret. Filius g° dei de9 z ho dns nr
ihs xps in tris cu hoibz ouusat9: oia mu
di delectabilia cotepnes z humile paupe
z oez vita cu discipulis suis p9 elegit. ad
vita etna ctissie pducete: cetuplu z
vita etna oia rliquetibz promittes.

¶ Hac oez vita impta x doctrina p
fectissima. sci apli z oes x fideles. in ec
clesia pmitiua i ihrlz. sub sco spu itne.
fidelissie seruauerut: qbz oibz erat cor
unu z aia una in deo. nec qsq aliqd suu
ee dicebat: s erat ill oia coia. Qua vi
ta oez a xpo istitutam. z a spu sco ofir
matam. ananias z saphira. i pmitiua
ecclesia. futuie i opie timoe. infringe p
sumetes. pte pecuniaru suaru sibi se
rete resuado: tanta aiaduisioe ad
voce petri mulctati sut multati: vt illico corru
etes expiraret i tpale morte p pena
peculij no etna sustinetes: cu vis in
ipm no iudicet de9. ¶ Cu at xpia
norz nus p orbe vniusu multiplicari i
cepisset. z gentiu multitudo ad fide xpi
ueniret: cernetes apli sci. eos oes in co
mui viue no posse. istiterut sci spus
xpianis ex gentilibz xpia rtine pmiserut.
Tant9 tn feruor fidei xpiane. in x fide
libz ptotu mudu excandescebat. vt no
solu bona tpalia. s eciam oia pntis
mudi gaudia. cuncta visibilia. corp9
suu z aiam vita qz tpale. ad diuina

penaru gna. z morte amarissima. p fide
catholica z vita pctua. imortali qz tu
nica. pacietissie toleranda: pmtissie c
dideruf.

Qualiter vita oib a scis pribz p regulare in
stitutone seruadu forma etiae pmitiue c
asupta. z p9 successu tpis inuoluta: p
p pres de windesem. iteru reflorut z
reuixit. Capitulum iij.

Multi zelatores xpianorz. p seculi
tois qz tpe in cessate: pres
sci tpm illorz. aplice vite p
fectione. ex eorz actibz ad memoria reuo
cantes. summo eu studio optabat imitari:
plures qz secu fres in unu colligetes.
in vita oi sn oi ppietate. in castitate
z obia. ptis cu eis viuere pposuerut.
Quida aut ex ipis certas regulas z
speciale modu z forma i qm viuedi.
suis fribz oscripserut: sicut pachomi9
ex ore angeli. iheronim9. basili9. augus
tin9. bndcs z francisc9: quorz prm tm
quatuor. vltiorz regule ab ecclia roma
na assupte sut z approbate. a suis pfes
soribz oiodis obseruande. Omnis denique
xpianus s sm euangelium x viue. z regula
xpi caritate seruare tenetur ex precepto:
sub pena etne dapnacois: si eu vis ad
vita igredi serua madata. Cuncta vo
osilia euangelium oes seruare no tenetur:
ni quis scz spote ad illa se obligauerit.
Ordine vo ingressi. z quamlibz regula
pfessi: ad ei9 obseruancia necessitatur.
¶ Pres g° sci basili9 aug9. bndcs z
francisc9. approbatarum regularu institu
tores. vita euangelica p fois z ecce p
mitiue. iteru p suas regulas reparaut i
nouare. Que suo z logo p9 tpe. in
magno spus feruore z regularis vite decor
re. a religiosis sexus vtriusqz sm eas pfes
sis. strictissie sut seruate: ita vt plu
mi pres z fres ordinu diuisorz op9 z no

Ve sanctitatis limites. et hiis temporibus excepti, cum
his suis celo receptis: sanctorum appellacionem tunc
eciam militante iuste canonizari meretur.
¶ Hiis itaque viris sanctis cum suis veris
imitatoribus e medio sublatis: cum fervor
prime devocionis et amor vere dileccionis in
cordibus religiosorum ubique refriguisset, et ri-
gor discipline regularis observancie per pre-
latorum negligenciam et subditorum dissolucio-
nem paulatim tepesceret. ac taliter tandem
deperiret: prelatis primum ac deinde monachis
et regularibus canonicis ad vicia proprietatis.
incontinencie et inobediencie pariter prolapsis: sic
omnis devocio cenobitarum religio claustralis
disciplina. amor dei. timor gehenne et eterna
virtutum gracia in huiusmodi dissolutis monasteri-
is sexus utriusque simul interierunt: et a consorcio
viventium penitus evanuerunt. Tota eciam illa in qui-
bus prius eorum viri religiosi in veris virtutibus
et virtutum operibus a se ipsis et suis maioribus
perfecte exercitati. contra carnem mundum et dy-
abolum viriliter decertantes. per strictissimam re-
gule sue et constitucionum observanciam tam
plures victorias cum gloria reportantes. templum
in presenti et vitam eternam iam in celo rapere me-
ruerunt: viri isti solo nomine religiosi.
violare non formidant. ¶ Pudet dice-
re mala pessima: in dictis monasteriis disso-
lutis actualiter per subsecuta. Tota eciam
illa in quibus eximie sanctorum patrum suorum prece-
dencium cum omni reverencia sunt condita. facta
sunt iam prostibula. scortancium cum meretrici-
bus et diversarum condicionum mulieribus. et res-
tant quasi demonum latibula: in quibus non solum
lascivia regnat inaudita: sed eciam inglu-
vies. ebrietas. proprietas. et cetera infinita
mala. Corde namque ceco et corpore pollu-
to. cuncta consacra. manibus quoque sanguine
animarum multarum a se interfectarum dis-
tillantibus. divina Christi misteria omni ve-
neracione veneranda. ipsis eciam demonibus ter-
ribilia et metuenda. sacrilego ausu
regule sue transgressores. maxime celebrant

contingere: et tractare cotidie minime contremis-
cunt. Et quod pro eorum remissione. gracie aug-
mentacione. et eterne glorie acquisicione cuncto
populo christiano vivo et defuncto. ab omnipo-
tenti deo ut boni intercessores ab ecclesia constitu-
ti impetrare deberent: e contra vitam suam
pessimam et horrendis sceleribus inducere omnem
deum ad iracundiam provocare minime for-
midant. ¶ Huiusmodi igitur criminibus et pec-
catis permaximis. deo et hominibus execrandis.
patres nostri primitivi finem debitum impone-
tes. ipsi primum regulariter vivere sollicite in-
traverunt: ac deinde eciam aliis bonam et op-
timam regularis vivendi formam in scrip-
tis contradiderunt: unde non solum in an-
tiquis monasteriis regularem vitam et ordinis
disciplinam refloruisse et repullulasse quod
cognovimus: verum eciam plurima noviter
inchoata monasteria primordialia regula-
ris instituta vidimus accepisse: in quibus multa
demum temporibus animarum milia ad mundi contemp-
tum. dei cognicionem et amorem accensi: deo
creatori suo die ac nocte suis [illegible]
in virtutibus. ob spem salutis et eterne
vite promerende. ¶ Horum vero doctrinam
et constituciones ab ipsis editas a deo fuis-
se inspiratas. probat eorum diuturnitas.
tanto temporis spacio. utrumque moribus appro-
bata. cum omnis plantacio quam pater noster celes-
tis non plantavit eradicabitur. et si non
fuerit a deo ait gamaliel. statim dissol-
vetur. Probat eciam fratrum et sororum or-
dinis nostri multitudo. deo iuxta earum
tenorem fideliter servientium: qui in diversis
mundi climatibus. in decem et octo episcopatibus
et ultra palmites suos extendisse:
et sub uno capite monasterio et priore de
Windesem per annos plus quam septuaginta
in debita observancia. regularis vite et or-
dinis disciplina. religiosissime vivere et vix-
isse. ab omnibus usque hodie comprobantur.
Meliores enim sunt etate flores. adipe

qz frumeti. vigiles viduas z otinetes.
ordis z cepli nri mostsia. de vniu
sis xpi fidelibz in sinj suos colligetia
angelica ouisacone. z padisu tereste in
tris. ee ostituerut. cu valde sit dif
ficile. viros ve oteplatios angelice
pulcitatis z vginalis castitatis. in hj
mudi exilio. z i hac pegrinacoe mor
talitatis nre tpe. extra mostsia pos
se repiri.

De spuali fudameto frm nroz pmi
tiuoz i Windese. Ca^m iiij

Fres nri pmitiui. sicut vei z vi
ui celestis ihrlm lapides expoliti.
igitur illis lapidibz. angelicis spiribz
fide z dileccone socianti. no solu mostei
nrm materiale manufcm huais ocul
foras visibile erige z fundare studu
erut. veruetiam mostei longe melis
z excellentius. vtiq no manufcm deo cre
atori suo inhabitabile angel sas simi
le z tocijle deuotis hoibz imitabi
le. z sup oia sibiipis iocudu z ama
bile. i ihu suis aiabz. z frm ac filioz
suoz suoz spualiu. maiori sollicitu
die nilo qz labore. supedificare z cpo
ne curauerut. Qua spualis edificij
structura. sup fudametu aploz z
pphaz. i. sup vera xpi humilitate. z
orthodoxe fidei veritate. suma di
ligentia collocaruit. sn quo nullu spu
ale edificiu. firmit stare d i bono
poterit pseuerare. Paupes erant
fres nri pmitiui: modicis qz rebz z
vtesilibz valde oteti. Deniqz sup fu
dametu sce paupertatis. verade sim
plicitatis. ac pfunde humilitatis ora
rinalit se fudabat. z id a mudo z ab oibz
hoibz maxie secularibz z i ptatibz ostitu
tis. se abscodebat. pmo a memo
ria oim hoim penitus delitesce
ret in corde aliq curiue. viue cu
prebat: s soli deo cui se deuote
nouerut. tenaculu grande strati. i
cordiu suoz latitudie otinue ppabat.

Cuncta et tpalia. z visibilia bona
q corpalibz hoim sensibz ipportue se
igerut. pegrinate i tris aiaz. z ab i
finis taduas qz huj mudi delectaci
bz exacue se nitete. z in supna et
etna dei bona assurge cotidie conan
te. plurimu itraheria: cptulibz magna
alta z pciosa. et secli amatoibz esse
putebar: cu ipis tn velud exigua
nimis tamia vt lutu platearu pncoh
ilo sunt oputata. Bona vo iuisibilia
z etna. cu ipa vitate. scis z fidelibz ip
missa. longe apliore z clariore pnte
sue ognitone. itimi qz amois feruit ob
lacione. p bonoz eternoz i celoz luce
cordiu suoz otinua assuefcone: sicut
deus maior est hoie. pulchor fideibz.
sole spledidior. oi qz creatura glosior:
z sicut celu maij est qz tra. z aia ma
ior corpe suo z mudo vniuso: capaci
tate ptate vita z vtute. Leuauerut
et se sup se. z sup oia ista visibilia.
z si no sp frecpt tn. illi sumo z imuta
bili bono. eiusqz scis extatibz celestibz
multoz milia angeloz. pntes se exhibe
conates: ita mudi cordis ienia. vera
odorates gaudia. z eciude pgustates
q sit scoz glia. Verutn cu nulla creo
nra. tam ve oteplacoe poterit ee edifi
catoia. n paupertatis z obediencie. hu
militatis z otinecie. z ve penitencie crux
cpleta videam. z ad eu affia z ithu
tu. cetis diuersis ppbem. ideo pres nri
pmitiui hanc crucem penitencie. ardent
se amasse. postis qz suis feruet am
plectenda ee. vbis suis z sciptis mul
tifarie docuerunt. psertim in abdica
cone ppe voluntatis. z terene substancie.
in corpali exercitaco humiliacois z obe

Hoc mi
do cospi
crabile

dicie. 2 in summo rigore exterioris disci-
pline. Ut enim cognouerunt 2 nobis in scrip-
tis reliquerunt: quo quidem domini in isto fonte paup-
tatis. profunde humilitatis verum de simpli-
citatis fundamento stabiles 2 immobi-
les permanserunt: quia nullis temptacionum fla-
tibus voluptatum blandiciis. nec aduersitatum asperi-
tatibus a cottidianitatum turbinibus. primi fer-
uoris nec fundamentum. 2 regularis ob-
seruancie spirituale edificium. super firmam
petram xpm fundatum. moueri poterit
eternum. Plantacio enim bona valde quam nu-
per celestis in windesem plantauit:
quo poterit eradicari? Et vinea domini
sabaoth electa. dextera dei complantata:
quod non germinaret fructum faceret. 2 terram
totam occuparet. Palmites suos usque
extendet. usque ad mare: 2 usque ad
flumen propagines eius. Principes enim spiritua-
lis vite edificacio. morum composicio. 2
regularis obseruancie disciplina. in di-
uersis ordinis nostri monasteriis. hiis temporibus
nouissimis primordialia sua super sancte fun-
damenta: dextera dei obstetricante. 2
ab eterno id nunc perficiendum in predesti-
nate: in sua gloria. 2 totius germania
orbis salute eterna.

**De sobrio victu fratrum in windesem. qui
pro nimia duorum fratrum abstinencia edocti
devouerunt fratres suos debite temperancie
ductu. Capitulum v.**

Quantos labores fatigaciones
2 incommoda. 2 defectus in ci-
bis 2 potibus victibus que rebus neces-
sariis in windesem monte vndique tunc
patenti. tam fratres clerici 2 laici 2 familiaribus
pacientissime sustinuerunt: quis enarrabit?
Nichil enim in hoc loco. adhuc vas-
to 2 inculto. pro tunc poterat inueniri: nisi
quod deuotorum manus fidelium. illuc de-
tulisset. Panem autem vel pondere leguminum
in cibo. 2 potum in mensura. accipere

consueuerunt. quemadmodum in domo domini
florencii presbyteri facere didicerunt: vbi a-
fratres porciunculas. oblongas 2 per modicas.
pro potu suo mensura. 2 certam parvam quantitate
singuli per se habebant deputatas: ne
deuocionis spiritum. crapulose nimis vi-
uendo 2 carnem vegetando. extinguere
cogeretur. Grossum tunc panem in cibum 2
tysanam seu scerpodum in potum. non solum
in ordinis suscepcione. sed eciam longo post
tempore. in refectorio 2 in labore. cum multa gratiarum
actione fratres nostri sumere consueuerunt: quia de
facultatibus monasterii. aliud pro tunc potu
habere non potuerunt. 2 vt primo suo fer-
uori 2 spiritui satisfaceret. Desperacio cibi
melioris reddit eadem cogit quod tamen minus
bene sapit. labor frequens 2 esuries: olera
pultes 2 leguminis. facit esse saporosa. Bre-
uis est voluptas vbi regnat magna
paupertas. Tribus in ebdomeda die-
bus ~~in ebdomoda~~ carnibus vescebantur.
Ceteris aliis diebus ouis 2 lacticiniis. 2 sex-
ta feria ab quadragesimalibus. in refectorio
vtentes ieiunabant. Carnes tamen bouinas seu
bubulinas suo tempore manducabant. eo quod fa-
ciliores sint digestionis. gulositatis que
minoris: 2 numquam carnes frixas vel crudis
vel assatas: eo quod interiora constringant:
2 carnales voluptates appetitum que car-
nale que naturale est. soleant prouocare. Denique
id nobis filiis 2 posteris suis pro perhenni
memoria reliquerunt: ~~fidelit' observandu~~
2 vsque in finem modis omnibus in winde-
sem vigiliter obseruandum sensuerunt: dicen-
tes quod cito ad huiusmodi carnales corporis
voluptates. declinare ceperimus: ad sta-
tim spirituales delicias diuine gustu
suauitatis. 2 vite regularis obseruanciam
penitus amittemus. Nos autem huiusmodi le-
ges primi morum. per annos plus quam septua-
ginta incorrupte obseruantes. in spirituali
vita religiosa conuersacione 2 debita in for-

imitacione iniunctione deo permanentes usque in
hodiernum diem continue perseverans. Cuius
pariter declinare usque ad mortem non
intendimus. exemplo rechabitarum: qui de
mandato patris eorum ionadab. cunctis die-
bus vite sue vinum non bibebant. Non enim ma-
lum erat eis bibere vinum: sed propter patris sui
iussionem. In hoc perficientes non solum ab
hominibus sed magis ab omnium inspectore deo.
huiusmodi obediencie remuneracionem recipere me-
ruerunt: ihemia propheta eos contra legis
transgressores iudeos. de terra promissionis
mox eiciendos. in testimonium proferente. ipsis
quoque qui coram deo cunctis diebus non deficerent
ex ore dei promittente. Ita etiam assa-
tas carnes. coquere et comedere in windese-
im se peccatum non esse putamus: sed laudabile
hanc priorem nostrorum consuetudinem. et propter eorum in
hoc intencionem. a nobis observari desidera-
mus. sollicite custodientes: in presenti quidem no-
stre religionis et gracie incrementum et in futuro
vere obediencie coronam a iusto iudice deo
tribue nobis speramus recepturos. Porro
fratres nostri predecessores. in magna ab-
stinencia et alimentorum parcitate. iuxta
morem pristinum vivere. et pro christi amore
omnibus se continue preparabant. Verum suc-
cessu temporis. certa edocti experiencia. or-
dinis rigorem. indefessumque laborem. in
ipsius chori continua frequentacione. horarum
canonicarum quotidiana modulacione.
mentium in diversa vagantium sollicita co-
hercione. et temporum suorum devota exercita-
cione. laborum exteriorum frequenti fatigacione.
regularium ieiuniorum observacione. laborem
preterea prelatorum plurimum excedere consideran-
tes: tantam abstinenciam et sobrietatem. sal-
vis substanciis et viribus suis corporalibus
et spiritualibus sustinere se non posse aptis-
sime cognoverunt. Duo enim fratres in win-
desem. apud huiusmodi rigidam abstinenciam.
et occultam alimentorum sibi necessariorum

subtraccionem. cerebri et naturalia conturbantes: ra-
cionis fere sunt impotentes. Quorum primus frater
bertoldus qui erat filius in windesem. ad sub-
diaconatus ordinem promotus. deinde viribus divi-
nis ingenii sui excedentibus tripartita-
te excedentibus scripture meditari et acute
solitus erat disputare: et theologica alia quam
plura inusitata dei vocabula. corde et vo-
ce simul involvens. Unde tandem mente cap-
tus. ut semifatuus recessit: et nec alios eum
non cognoscentes. ubi suis pluribus scan-
dalisaret. commode satis pulchre inclusus. so-
lus habitavit: in publicum nunquam in scandalum fratrum
et confusionem. amplius non emissus: et tunc illos re-
darguens qui aliquid viciis animal occidere pre-
sumpsisset. Alter fuit frater nicolaus de scoo-
novia. magister parisiensis. ubi de olim legens
in cathedra: statura pusillus optimis
moribus adornatus. tandem ad ordinem suscep-
tus et presbiter effectus: divina christi misteria de-
votissime celebravit. In longa autem prioris
absencia. ad mensam in refectorio sedens. a-
more singularis abstinencie. parum valde
comedere consuevit. et ne ab aliquo palam in-
notesceretur. circa panum et pomorum perso-
nata. manibus se occupavit: ut a suppri-
ore fratre arnoldo kalk. et aliis senio-
ribus non multum advertentibus. facilius non pos-
set deprehendi: donec irrecuperabile capi-
tis debilitate. mente alienatus. et omnem quam
prius habuit intellectum. Per multa itaque annorum
curricula usque ad mortem in tali permanens
fatuitate. nec onerosus et omnibus gravosus. in
cella sua dormitorii die ac nocte ut tu-
tus requievit: nichil unquam deinceps ora-
vit vel legit: sed tantum tempore mense prandio fra-
trum communitatis cibariis contentus assumptis. in cel-
la sua iterum se recepit. Attendentes
igitur presbiteri nostri et seniores. huiusmodi rigidam
abstinenciam. periculosam non esse saluti. nec
corporum sanitati. sed in personarum et ordinis
nostri perpetuam vergere destructionem: volentes

tali gradu parvulo vel medio sufficiente comportuo: plenam dederunt licentiam omnibus fratribus et familiaribus suis bene comedendi et de cibariis que datur in communi cetu poterant sine scrupulo et cum bona conscientia libere assumendi. Immo etiam si noluerit, naturam ne deficiat ad sumendum compellendum iuxta illud regule: etiam si noluerit, iubere propositum faciat quod faciendum est pro salute.

Unde et mos apud nos tenuit ut cum clericus quis ad religionem se suscipi deprecatur, tunc primum predicta ab ipso interrogentur: videlicet an bene possit comedere, an possit bene dormire, et an velit libenter obedire; quoniam in istis tribus predictis fundamentum perseverantie in religione consistit: et cum ex premissis unum defecerit, ad religionem aptus et idoneus non erit.

De humili et simplici habitu tam fratrum clericorum quam laycorum in Windesem in primitiva die. Capitulum vi.

Habitus fratrum nostrorum in Windesem semper simplex fuit et humilis, in nullo penitus ab habitu clericorum devotarum congregationum discrepans aut dissimilis. Nam ante religionis ingressum omnes fratres nostri tam presbiteri quam clerici et layci talem per omnia habitum deferebant, qualem magister Gerardus magnus, dominus Florentius et omnes fratres congregationum moderne devotionis ab initio portare ~~consueverant~~ conspexerunt. Omnes enim fratres nostri per annos plurimos ab initio monasterii ab eisdem patribus dispositi et instituti, aliquamdiu in tali habitu in congregatione cum ipsis persisterunt, antequam in Windesem pro religione assumenda per dominum Florentium transmissi fuerunt. Ubi mundi contemptum, proprie voluntatis abdicationem et carnis mortificationem per verba patrum illorum exempla iam tunc didicerant, et sancte simplicitatis humilitatis devotionis et caritatis, in omnibus motibus moribus et vestibus et gestibus affectum fervidum iam plene conceperant, ac conscientie sue fructum suavissimum quasi iam pregustaverant: que in suos posteros benigne diriuare et altius radicare summa diligentia satagebant.

Quamvis autem quidam ex ipsis habitum canonicorum regularium iuxta ordinis exigentiam iam induerant, nulla tamen in pannis seu vestis apparuit curiositas subtilium vel superpelliciorum curiositatem intime voluerunt: sed omnia sua indumenta non de subtili aut precioso panno, sed de mediocri et grosso fieri mandaverunt, ut humilitate, simplicitate et mundi contemptu ipso aspectu suo preferrent aliis in exemplum; prout nos posteris suis scriptis insinuaverunt.

Vidimus enim seniores nostros et antiquiores fratres quasi cappas tunicas subtilias superpellicia deferre rupta, peciata et resarcita, longo usu et vetustate sua valde detrita, pene consumpta ita ut singulorum fila de facili poterant numerari. Calciamenta eorum et sotularia vidimus infra et supra et in lateribus tantum in locis plurimis subsutulata.

Raro eciam aliquis erat qui vestimenta non haberet notabiliter peciata, exceptis indumentis quibus in maioribus festivitatibus utebantur, quatenus solempnitatem mentium suarum quam deo tunc precipue interius exhibere deberent, exteriori ornatu corporum etiam ad oculum demonstrarent, signis quasi ad celebrandum utrumque representarent.

Sartores etiam et sutores nostri in ordine nostri magistri Gerardi et domini Florentii quondam discipuli, nova fratrum conversorum et clericorum et laycorum vestimenta et calciamenta prius quam vel modicum fuissent attrita, eisdem fratribus de industria sine peciis et subtalaribus ~~inde reddi de industria~~ ante reddiderunt: ut omnes in primo fervore mundi contemptu et devotione, cum ipsis ut despecti a mundo et a semetipsis perpetuo permanerent.

Peciata quoque et subtalaria fratres nostri cotidie in

debuit etiam coram hospitibus, cognatis et
amicis, quamvis magnis et potentibus seu de
magnis et divitibus in seculo extitissent;
quod non de vestimentorum vilitate coram quibus
cumque erubescere et confundi se putabant.
Quorum enim sunt indumenta priorum? cum ip
sis et cunctis visibilibus pertransitura:
sed magis se ipsos et omnes se aspicientes
ad verum omnium visibilium contemptum, per hu
iusmodi habitus simplicitatem, inducere affec
tabant. Unde non sibi in scandalum sed in
gloriam et honorem maximum quoque decorem huiusmodi
abiectam deferebant vestimenta, scientes
pro certo aurea et pretiosissima celestis
glorie indumenta inter angelos et omnes sanctos
post in eum se suscepturos: quorum non ab
hominibus sed unicuique laus erit a deo. ¶
Licet autem in presenti vita inter habitum fratrum
canonicorum, conversorum et laicorum certa sit dis
tinctio: in celo tamen non ipsius habitus sed meri
torum excellentia prevalebit, et qui eiusdem meri
ti fuerint ibidem per distinctum habitum non se
gregabuntur: immo plures layci et fratres con
versi, magnis virtutum meritis et labore cari
tatis, multos ordinis nostri presbiteros neg
ligenter viventes in regno dei tunc precedent.
Habitus vero presbiterorum, fratrum nostrorum devotorum
clericorum et laycorum, a principio monasterii
nostri usque in presens fuit, est et permanebit
griseus, totus de quatuor partibus pan
ni consutus: presbiteris et clericis usque ad ta
los, laycis et donatis usque ad medium
tybiarum protensus, nigris caputiis pro cir
ca nigro quoque scapulari cum toga consimili
collo superinducto: togam similiter griseam
semi rotundam undique et aptam cum lo
ngitudine tunicarum: prout presbiteri et cleri
congregationum devotarum deferunt in
presenti. ¶ Cum autem presbiteri, clerici nostri vel
layci ab huiusmodi forma simplici ves
tium suorum recedere temptaverint, tunc ipsi
continuo ad habitum secularem anhelantes

declinabunt: ac per distinctum eorum
secularem mundo complacentem, deo displi
centem, minime tardabunt. Sic non iter ad ce
lum, sed per latam viam seculi iter in perditionem;
et ita a deo pede tempti recedunt toto corde,
nimirum diabolo cum suis viciis et ma
lis universis illud continuo tamquam in
regnum suum proprium subintroeunte. Ecce quod
verum anime sue vitam amittunt, mundo vivere
cupientes, hominibus placentes, fontem quoque aquarum
viventium dominum relinquentes: et sic a corde
mortui eternam gehenne mortem perpetuo incur
rentes..

De fervido labore fratrum in vita. Capitulum vii

Huius monasterii fratres nostri in win
desem primitivi, et nos ipsorum suc
cessores una cum conversis et laycis nostris de
votis, per maximos et continuos frequenter la
bores sustinuimus sudores et dolores, pas
si sumus lassitudines et fatigationes: prout
cunctis mole et corporis structure edificiorum
omnium et munditia eius ad oculum intuentibus
aptissime datur agnoscere. ¶ Nec enim
per laycorum familiarium et mercenariorum dun
taxat laborem sed fratrum clericorum copio
so et manuali adiutorio, tamen omnia ad suam
completam perfectionem poterant consumari: et
et in parvis pro ~~mercenariis expendis~~ ne
cessariis expendis, ac mercenariis remu
nerandis: non parum sepe passi sunt de
fectum. Fratres vero clerici nullo suo la
bori, quantumcumque humili et despecto, etiam
aliorum vires suas supergredienti, umquam
se subtrahentes: sicut ceteris in domibus
suis ordine et dignitate: ita etiam in
opere fervore conabantur anire. Tanto
denique affectu monasterii nostri profectum sedulo
sitiebant, ut singulis feriatis diebus
exceptis omnibus manuum suarum viriliter in
sistentes celebribus diebus et noctibus etiam
feriatis certis horis suo sompno
surripientes, sacris libris conscribendis

Al. preter idu / ere

summa diligentia singulariter: nunquam tempus
vacuum ab opere sancto dei abire permittentes.
Plura enim manualia et satis artificio-
sa opera, claustris insolita: ob celeriorem o-
peris perfectionem, sumptusque parcendos per se
arripuerunt. Primus enim prior et rector in win-
desem. frater henricus de huxaria. lapides
pro rimis et fenestris includendis compla-
nare didicit et formare: eosque ad debitam
figuram perfecte conquadrare. Sed et ligna et as-
seres tectaque solum ad varium usum fratrum mul-
tum perutilia. ascia dolabro et serra: usque
in finem vite sue non desistit carpentare.
dolare et levigare: tanto aliquando conamine
et labore: ut sudoris sui guttas ex
omni parte corporis cerneremus distillare.
Vidimus et alios fratres domus nostre
professos. tres quatuor quinque sex. trul-
las cementarias manibus gerentes: muros
domusque monasterii lapidibus et cemento perite
componentes: et eos ad corde regulam in
altum producentes: alios autem fratres calcem cum
arenula et aqua permiscentes. cementum
[illegible] magnis cum laboribus [illegible] debite
conficientes: alios lapides et cementum hume-
ris suis et manibus alacriter comportantes:
alios vero fratres diversis laboribus pro ipsis
edificiis celerius perficiendis fidelissime
insistentes: debiliores autem fratres viribus de-
ficientes. humilitate aliis se coequantes.
baiulis videlicet lapides imponentes.
16 portitoriis [illegible] sportulas adimple-
ntes. seu hastulas sub carpentariis col-
ligentes. Hec omnia et plura hiis similia vi-
dimus: qui in hiis omnibus cooperatores fuimus:
et per singula pene interfuimus. Cunc-
tis ergo fratribus studiosissime laborantibus.
et pro perpetua sua salute fortiter sedulo
negotiantibus. nec dabatur otium. Sed tempus
preciosissimum sine fructu preterire legi-
timo. prudentissime vacando: nisi dumtaxat seni-
bus et nimium debilibus. feriatis laboribus.

laboribus intentis orationibus. ob metum sue
rum conscientias in deo repausandas.
Tanto denique cum sui fervore. sub hiis mori
insistebant laboribus. ut quidam eorum diur-
no labore strenue peracto. fessa mem-
bra nocturne quieti et sopori tradere compone-
ntes: mane pre lassitudine preterite diei
vix membra sua possent erigere. et absque
notabili dolore iterum ad laborandum
movere: que tamen per sequentem laborem calefacta.
vires suas deperditas paulatim recep-
erunt. Vidimus et alios fratres nostros
chorales humilibus sepissime et rustica-
nis operibus [illegible] seu ex aliqua cau-
sa a maioribus nostris eis deputatis hi-
lariter et iocundissime insistentes: quosdam
eorum in coquina. ollas scutellas canta-
ros et patellas. diligentissime lavantes:
alios in lotorio. immunda fratrum suorum
vestimenta. propriarum manuum suarum labore
alacriter purgantes: alios in pistrino
panibus pinsendis. et in braxatorio
potibus braxandis. longo tempore deservi-
entes: et utrique valentes. fenis
et bladis tempore messis tempestive colli-
gendis. [illegible] et [illegible] in
agris et [illegible] agricultura [illegible] nostre
domibus [illegible] [illegible] et fi-
delissime [illegible] collaborantes.
Quibus autem fratres nostri pro monasterii nostri
nova constructione et singulorum edificiorum
perfecta consummatione. pluribus externis
rusticanis laboribus necesse haberent frequenter
insudare: celle tamen excubias cordis
que et sensuum suorum excubias custo-
dias. diligentissime conservabant: et cum
numquam poterant furtivas sibi horas
pro divinis libris [illegible] conscribendis solli-
cite capiebant: et finitis matutinis quas
pro posse longe conveniebant. integram ad id
horam deputatam habebant. Post hec mor

eum fratrum nostrorum diligente scriptuarum labo-
re. sollicitaque librorum correctione. monaste-
rium [Windesemense] copiosam librorum tam e-
mendatorum quam etiam multitudinem. ut
etiam de propinquis nostris orizonte. huiusmodi scriptorum
librorum voluminibus hic inde ut assolet confluen-
tes. et suis sanctis exemplis et conversacionibus
longe lateque edificare et ad meliora ex-
citandi provocare: quam si publicis sermoni-
bus declamatoriis in eius populo predica-
ret.

De devotis exerciciis laboris fratrum in Win-
desem [illegible] viij

Quamvis fratres nostri in Windese-
sem mentis sue purissima et se-
metipsos nudos et immaculatos. ab omni
inquinamento carnis ac spiritus in luce clari-
tatis eterne. in affectiva cognitione et vita-
tis eterne amore. singulis horis et mome-
ntis. pro cotidiana laborum suorum extrinseca.
deo creatori suo. offerre ac presentare co-
narentur. magna divinorum karisma-
tum habundancia. ac melliflua celestium
graciarum influencia secretis suis contempla-
cionibus frequencius pregustando: exterius
tamen laboribus occupati. semetipsos minime
neglexerunt. Erant enim sicut quondam
quidam ille dux israel ambidextri. utraque
manu pro dextera utentes. exteriora
manibus et interiora mentibus. industrie
complectentes: manuali opere hominibus: men-
tali deo complacabiles. Nam ante laborem
tamquam inter demonum temptaciones tamquam pro
metum suarum innovacione. propositum
bonum et oracione se armaverunt et statim
post labores de numquam bene actis veniam
a bonis graciarum deprimi consueverunt.
Omnia bona facta sua foris et intus conducta.
deo tamquam omnia munda sunt et intra. ac de-
bita graciarum actione presentantes. Cum
autem extrinseco operi minus gravi nec mul-
tum districcione preter fuissent deputati:
tur cottidiana devocione. Septem psalmos autem
vigilias. quindecim gradus et similia.
inter operandum pariter psallendo legere-
bant. Cumque ab horis sacris cessarent
lectionibus: silentium ad tempus de bona eorum
voluntate. etiam in labore interdum ser-
vantes. devota gracia a divina sa-
cre scripture misteria. dulciter ruminan-
do: devocioni proprie satisfacere curaverunt.
Aliquando tamen cum recreationis. mutue infor-
macionibus et sine dilectionibus: de divinis scrip-
turis. refectorii aut studii lectionibus. etiam
in labore pariter conferre minime neglex-
erunt. Sic itaque intus et extra. in choro et
in foro. in cella et labore. singuli fratres
nostri. curam sue salutis spiritualem quoque profectum
ubique agere consueverunt. Fratres vero no-
vicii et in ordine iuniores. in tali communi
labore seu etiam in pomerio. recreacionis
causa. cum fratrum spectabilium illis se-
nioribus se iunxerunt. quos magis illuminati
sibi videbantur. quam gratiam habebant confe-
rendi. et aliis sua devocionalia contradi-
cta quibus suas temptaciones earumque
remedia. et virtutum exercicia. celestis quoque
patrie ardenciam desideria. vive vocis eo-
rum incendio. ad imitandum haurirent.
Ita fiebat ut in suis exerciciis laboribus.
in dei cognitione et amore. in uno tali ex-
ercitacionis die plus proficeret. quam in octo
diebus aliis. lectiones chori et sermones
audiendo. Sunt preterea ni fallor in
certis monasteriis nonnulli. interiorum suorum
ignari. dei sui. voti proposito. et conscientie sue
obliti: qui in publicum venientes. non
de devotis exerciciis. et curam sue profectum
inquirendo. aliis se associant: sed statim
ad varia huius seculi negocia. temporalium
principum acta. pacem et civitatum regimina.
personarum qualitates. secularium rumores.
bella quoque terrarum sollicitate indaganda. to-
tos se convertunt. magnos in oculis homi-

nu. 2 prudentes se arbitrantes. sicut h9
mundi in maligno positi. statu 2 cur/
su fortuito. hoim qz ppetue dampna/
tor artis secularibz aliquid scire sapere
seu posse efferre ab alijs credantur:
ac pro hoc ab alijs se ee sapientes esti/
mentur. Que tn sua 2 hoz talenta
nimis. nichil oio pderit. n q in osci/
tijs ubi aurum argentum 2 lapides pciosos.
p statum vtutum merito reddere debuisset: nomen
ibi lignum fenum stipulam. ne dicam sili/
qz porcoz. plubi talentum. 2 pulverem t/
renum. meliores omnibus exercitate. ut a cor/
de mortui. sibi coacuare conantur. Isti
qles sut in ore tales sut corde. qles i boreali
foro tales in tho: corpe a mundo se/
questrati. corde varijs temptacoibz 2
mundo pleni: 2 sicut carnes ibidem ad
carnes. sic isti ad cordium 2 corpm
suoz noxias delectacoes qtidie dis/
currut: corpe in deserto pmie ad
tram pmissiois dirigente. Sz corde vitulus
sut in egipto sup ollas carnium
secularium desideriorz residentes.
ventre qz cordis sui in saciare cupientes:
nec tn illis dabat. miseri utrobiqz:
tn 2 in pnti. bone osce suauitate:
2 in futuro eterna felicitate merito sut
pivandi. Fres gº nri oes qi in via r/
gularis vite nos pcesserut. hac laborem
practicum manualem. oio eis consuetum.
regni tn celestis ~~lucrificatiu~~ lucrificati/
uum. 2 hac deuotam meditaconum sacra/
rum. exercicioz qz bonoz. in ope vigila/
cia. no in vniusalibz seu studijs p/
ticularibz am dilexerut: Sz in huius sco/
la xpo vere obediencie 2 singularis paci/
encie. tm serviunda humilium opum adim/
pletoe: egiptoz abhominatoes dno
deo suo deuoto corde sedulo offerendo:
2 diuine vba scripture frequentius audi/
ta. no tm memorie amendando. q in

opu vtendo.

De caritate frm in windesem. ad oes
devotos hospites. 2 clicos cu exem/
pli boni. aut cohabitacois ad se ve/
nientes. 2 de laude 2 bona osuetudine
eoz. Caplm xx

Cum fama scte osuetudis frm in
windesem p ora rectoz in tra
num fructuose i spsa. vbiqz pcrebuis/
set: ac celebre nom regularis observa/
tie 2 optie reformacois eoz. in noti
ciam pplorz devenisset: volens deus quib/
bz omne quam scla ab eterno p fres
nros de windesem fiei disposuerat:
borealem videlz huc mundum. ab errore
vie sue. ad veram delcoz suoz cognicio/
ne. 2 penitencia rcuocare 2 agnicionez
sui nois iterum pvenire: deni nrm
in windesem monsteriu. sup terre sue
candelabrz dignatus est collocare. vt
luceret oibz in domo dei in ecca milita/
ti osistentibz. 2 pro signo dei vilius de
certantibz. Non eni pt abscondi ciui/
tas sup monte posita. hoc e in x 2 in
variis virtutibz eius fundata. Sz nos ipe
in alto ostitutus. cunctis eu facit mani/
festa. Quare i oletu virtutu fragla/
cia monsteri in windesem. plures vt/
riusqz sexus 2 etatis hoies a tpe venera/
bil pris iohanis huesde prois vsqz
in pnte die vehementer attraxit: q cau/
sa salutis aiaz suaru. osiliu aux/
iliu 2 fovore quesiui. exempla qz visiui
in multo sepe mio illuc oflixerut.
Huit at pior deuotus ab inco piorat9
sui. vsqz in fine vite sue. cunctiqz
fres sui tpis. oes bone voluntatis
hoies cu pietatis ad se declinantes.
benigne suscipe. humano ptractare.
2 graciose cu eis osiare. conferre qz
osueverut: iuxta singuloz odicio/
ne statu 2 qlitate. Et sicut hospita

corpora corporalibus alimentis: ita etiam
illorum corda spiritualibus epulis cotidie refi-
ce satiaverunt. Quibus igitur et singulis
causa dei ad se venientibus hospicio cari-
tative susceptis. vite et victus necessaria.
iuxta monasterii facultatem. liberalissime
ministrabant: cum ipsi persepe satis mo-
dicis contenti. pacienter aliquam sustinue-
runt penuriam: ut eis qui propter amorem
dei. et anime sue salutem se visitassent.
quanto melius providerentur. Neminem
umquam inconsolatum. nec plus mente et corpore
recreatum. umquam abire permiserunt.
Sed deum timentes et ipsi servire cupientes.
leta facie prompto affectu. obviis quoque
manibus cum gaudio susceperunt: quos
non tamen accuritate deliciarum ciborum pre-
parare. quam bone voluntatis sue carita-
tiva consolacione iocunde reficere consueve-
runt. Unde factum est ut plurimi seculares
viri docti pariter et indocti. sanctam eorum vitam
et angelicam conversacionem. morum disciplinam
et verborum caritativam edificacionem aspici-
entes. unitatem et concordiam admirantes:
beatos se existimarent si eorum sancto colle-
gio. felicique consorcio. uniri et incorpora-
ri mererentur. Ex tunc igitur ecclesia nostra
Windesemensis. in spiritu sancto divinitus congre-
gata ac rore celesti gracie dei uberius fe-
cundata: electos dei filios. eterni regis
tirunculos. viros utriusque melioris status pro-
fessione decoratos. ordinis nostri et ecclesie dei
columpnas. inmobiles quoque bases morum fi-
lios: ad se recipere eosque in suo gremi-
o religiose tempus educare et ad perfectum
usque producere. Et hec est gloria mona-
sterii in windesem. et eius non parva dig-
nitatis prerogativa: quod de quadraginta
fratribus per priorem iohannem de huesde et an-
tea investitis. media pars fratrum. vi-
delicet viginti fratres. in diversis monasteriis
ordinis et capituli nostri generalis. priores seu

rectores canonice sunt electi et rite confirmati.
Vidimus enim in Windesem senio-
res nostros. viros maturos. bene barba-
tos statura proceros. caluicie venustos.
canicie venerandos. magna cum gravita-
te incedentes. ingenti morum probitate de-
votos: in conventu et in choro clausis oculis
ante se tenentes. non puerili seu mulie-
bri voce. sed virili devocione cantum resonan-
tes: iuvenes quoque nostros. in omni vite sancti-
tate. sensuum custodia. et morum disciplina.
more senum se gerentes. Deus igitur ut
usque sexus devoti. et priores capituli nostri ge-
neralis. in windesem sedulo confluentes.
et fratrum nostrorum officialium. seniorum et iu-
niorum. morum gravitatem cum summa honesta-
te. salutacionis caritate. apparatus vene-
rabilitate. et ordinis disciplinam. dilige-
nter intuentes: nimis sunt in maturi-
tate transmutatis. mente consurgere. et
domino deo ipsis quoque prelatis nostris. et loco con-
dignam auctoritatem et reverenciam. non
inmerito permoti sunt exhibere. Tan-
ta denique donorum karismatum habun-
dancia. monasterium nostrum tunc exuberare
cernebatur: ut non inmerito paradisus
deliciarum dei esse crederetur. et in eo con-
manentes. angelico nomine appellari
digne mererentur. propter angelicam conversa-
cionis celsitudinem. cum puritate et devo-
cionis sanctitate. Novos enim palestine
devocionis. thebaide olive. egipcia-
ca quoque fervoris matheos. novos quoque an-
thoniorum machariorumque discipulos.
religionis heremi cum videlicet sint dei cultores
ac suave olencium germinum flores. in
tam magna e celo missos. arbitrati su-
mus comparuisse: ex quorum prosapia spiritua-
li multa milia animarum deo placencium
vidimus exarsisse. Qui sanctam celibe-
que primi precedencium conversacionem et vitam.
et tris imitantes eorum gaudia priorum

haut dubium in celis consortes esse meruerunt, ut sicut socii fuere tribulacionum et gravium ipsorum in presenti, ita etiam sodales glorie et consolacionis eorum permaneant in futuro. ¶ Hiis paucis de laude vite et conversacione patrum nostrorum primitivorum in generali premissis, iam ad singulares illustriores quosdam patres monasterii nostri in Windesem stilum vertamus, et primo de patre nostro devoto fratre Iohanne Huesden, qui primam morum et vite institucionem exercuit quorum devotorum enucleacius explicabimus: ut ex ipsis aliorum etiam fratrum morum ab ipso institutorum cum conversacione et morum disciplina prudens possit lector advertere.

De conversacione, bonis moribus, investicione et professione fratris Iohannis Vos de Huesden secundi prioris in Windesem. Capitulum x^m

Magnus dominus et laudabilis valde, cuius sapiencie non est numerus, preelegit sibi famulum fratrem Iohannem Vos de Huesden, in hoc ipsum ab evo preordinavit, ut verum esset vite laudabilis et sancte conversacionis, monasterii et capituli nostri de Windesem singularis gloria futurus, post capituli generalis inchoacionem fidelissimus quoque promotor, omnium devotorum moderne devocionis pater et in necessitate patronus, lumen etiam clarum sanctitatis speculum et patrie decus. ¶ Hic de Huesden oriundus, in diebus iuventutis sue liberalibus artibus studens Daventrie, ubi tunc particularium gignasia maxime floruerunt. Cumque in hiis scienciis prefate gramaticalibus operam impenderet diligentem, paulatim ad domini Florencii fratrem quoque suorum presbiterorum et clericorum pervenit noticiam, quos frequenter visitans et ne salutis monita et verbis sanctitatis exempla pro recondens

pectore, in animi sui tranquillitate et prosperos mores conformavit. Tunc autem ad scribendum bonam manum habens magistro Gerardo Magno, ut ipsi scriberet, per priorem presentaverit. Quem cum divinitus et bone indolis iuvenem verecundum, humilem, simplicem, industrium, moribus bene compositum, acute conspiceret, spiritu ait prophetico: Iste est homo quem quesivi, cum quo multa bona in terra operabor. Spiritu enim sancto id sibi revelante cognovit eum patrem et patronum futurum omnium devotorum et canonicorum regularium reformatorum, idcirco sepe ad suum familiare colloquium ipsum etiam vocavit, in bono confortans et ad religionis sancte ingressum ipsum exhortans. ¶ Post cuius felicem ab humanis ad patriam transitum, Iohannes de Huesden devotus clericus sub obediencia domini Florencii in scola patrum primitivorum, cum domino Iohanne de Gronde, domino Iohanne Brinckerinck, domino Gerardo de Zutphania, domino Lubberto ten Busche de Zwollis et Iohanne Kessel coquo omnium devotissimo, variis virtutum exerciciis et exercitacionibus corporalibus in fervore spiritus et caritatis visceribus ad tempus ibi constanter permansit. Dominus autem Florencius perfectum dominum Iohannem clericum de Huesden bene exercitatum et probatum ad ordinem regularium aspirantem tandem misit in Windesem cum alio eiusdem devocionis et fervoris clerico Henrico Balvere de Daventria exorto. Qui a cunctis in Windesem tunc fratribus in omni caritate obviis manibus benigne suscepti et ad ordinem religionis probandum admissi, tales se in bonis moribus et sancta conversacione omnibus corporalibus exhibere studuerunt, ut devota se sancti spiritus organa religionis valde proficua futuros esse comprobarent. ¶ Cumque sedulas per habitus sui susceptione preces a singulis in privato et cunctis

simul in publico. huiusmodi profundere numquam
cessaret: iniciaz consecuti ad ipsorum fraternita
tem. cum placuit fuit admissi: in certo die tunc
eis deputato. ad huius susceptionem spe
tui. a singulis ergo fratribus et omnibus cohabita
tibus orationum suffragium. flexis genibus de
precantes: ut ad honorem dei et animarum sua
rum salutem. religionis sancte habitum induere
mereretur: obnixe flagitabat. Cum
mos ex illo die et deinceps in Wyn
desim continue inoleuit. ut omnes investi
endi seu etiam profitendi. aut ad sa
cros ordines promouendi. ante habitus
susceptionem vel ad ordines missionem. fra
trum singulorum clericorum quam et laycorum. quibus
commode potuerunt repperire. orationes de
uotas flexis genibus exorare. impedime
to quamquam non obstante festinet. videlicet
pro perseverancia in bono proposito. pro di
na gratia et ut illa religionis aut ordinis
susceptio. ad honorem fiat dei et perpetuam
suam salutem. ¶ Anno igitur millesi
mo trecentesimo octuagesimo octauo. ipso
die beate marie magdalene. prenominati
duo clerici iohannis vos de huesden
et henricus balueren. habitum sancte religionis
a deuoto patre fratre henrico de huxaria.
priore tunc in Wyndesem. deuote sus
ceperunt. Qui nouiciatus sui peracto tem
pore. Wernerus keppentrap(?) priore in Wyn
desem prius electo et confirmato. sollempne
fecere professionem: anno natiuitatis
fratris iohannis huesden vicesimo sexto.
¶ Habitu ergo sancte religionis deuotissime
suscepto. dictus frater iohannes huesden. in
alium virum continuo mutatus. sicut
vestibus exterius. ita spiritu mentis sue inte
rius renouatus est. et tamquam mundo et sibi ipsi
mortuus. ab omnibus alienis rebus se fe
cit peregrinum. soli deo seruire et viuere
querens. ¶ Dedit ei remissione interne
suauitatis dulcedinem. et gratiam sancte
contemplacionis. a deo in oratione tota mentis de
uocione. iugiter inherebat: quasi exemplo iacob
patriarche. in tabernaculis suis solus semper diligebat
habitare.

De deuotis exerciciis fratris iohannis huesden
in statu religionis. Capitulum xi.

Quicumque autem ingressi fuerint religi
onem. continuo tenentur necessario super
cogitaciones suas et etiam affec
tiones sollicite vigilare. et circa deuota ex
ercicia ad mundi contemptum. timore iehenne
amorem celestis patrie. ad deum cognos
cendum. et ex toto diligendum. eos indu
cencia. per singulos dies exercere. spinas quoque
et tribulos carnalium voluptatum. ac se
cularium vanitatum. de agro cordis sui
radicitus euellere. et varia florum genera. bona
rum virtutum seminaria. sanctarum cogitacio
num plantaria. affectionum sanctarum conforma
tiua. sedulius in eo conserere. alias numquam po
te-|tempus ad verum diuine suauitatis saporem.
plene degustandum poterunt peruenire. Que
enim in iuventute non congregasti sapiens ait:
quomodo habebis in senectute. Et quorum
radicem in primis quisque annis vite sue
spiritualis in corde suo non plantauerit:
aut numquam aut raro ceteris diebus vite sue
poterit adipisci nec fructum eorum suauis
simum umquam degustare: Sed erit ut homo pictus.
solo nomine religiosus. habitu et tonsura
ac ordinis sermonialia. ut sacros auri
nus portans. et vitula effigiem docta
diligere trituram. sepulcrum foris deal
batum. intus mortuum mortuorum ossibus
plenum carnalibus videlicet et secularibus de
sideriis commaculatum: a quibus postmodum
sine maximis laboribus non poterit emundari:
Sed labor secundum virgilium vincit omnia improbus.
¶ Cum enim fratres deuotis exerciciis assue
facti in bona pace sub christo domino in
intus cordium suorum valde illuminantur. spiritua
liter quia iubilaret. quia celum sit eis spacium

rogate ga sti

tu. iuxta illud psalmiste: btus ho q scit
iubilacone. dne in lumie vultus tui am
bulabit. 2 in noie tuo tota die exulta
bunt. 2o tunc isti a corde mortui. a
facie dei 2 a luce claritatis interne.
ac sapore bonitatis diuine. i tene
bras interiores cordis sui. 2 corporis e
rupnas piecti: porcorum siliquas car
nalium voluptatum. secularium qz vanita
tum. osciam emordente. medicine cona
tur. 2 ppt spus in opia maducare co
guntur. qr cor humanu sine delectacoe
no pt esse. aut in bono aut in ma
lo. oz ipm delectari: si in malo delecta
tur captus oculis ad igne vadit. pur
gatorij vl gehenne. si delectatur in bono.
delectabitur in crassitudie spus 2 multa
deuocoe aia eius. hic 2 in futuro reg
nu dei se hns intus. cuius gaudium veru
2 etnu. nemo sibi tollere pt. Huius
mor aut exhortacoibz suis. iohes
huesde por fres fres suos informare
osueuit. in q bz ipe pus strenue se ex
ercuit: vt ex sna. 2 experiencia ppa
doceret qd dicebat. ¶ Cuius aut
cu pribz deuotis in domo dni flore
ret aliquanto tpe cu satis mores viru
2 doctrina eorum vbis in opa attn
nunc cu de nouo. emendare se 2 pficere
incipiens: nouu timoris dni humili
tatis 2 simplicitatis collocauit in
se fundamentu. Cuncta ei q aim suu
ad vera cordis copunccone. pmu
aut sui feruore. 2 pfectum dei timore.
efficacius inducere potuerunt. sedu
lius cogitabat: videlz de quatuor
nouissis. de morte de iudicio ex
tremo. de penis inferni de gaudijs
regni celestis. Vn 2 vbu bti gregorij
de pastore cscio. ad inferos pcius
descendsuo corde pauidus sepe reuoluit:
qnti dicatis qz sius exercicijs pua cedula
oscriptis. inseruit dicens. Inducias
vl vsqz mane: inducias vl vsqz mane.
Cu ei in multis offendimus oes. 2 no
sit ho sup terra q viuat 2 no peccet.
2 se oculos amantissimi patris 2 iudicis
sui sepe offendisse osideraret. q reddet
vnicuiqz scdm opa sua. 2 in iudicio
dicet hijs q a sinistris erunt. ite
maledicti in igne etnu. mirum si mor
te oim terribilissimum. vltio iudicis
irato 2 etnu inferni igne expauescebat:
peciit cu tremore. cordis copunccoe lac
marum effusioe. inducias vl vsqz
mane. a misericordissio patre. ad
agenda pniam. p pctis. ne a carnali
bz spiritibz. inferni tortoribz in supplicia
etna ad eos cu scdio rapetur. Hijs et
exercicijs mente sua. ad agenda pniam
ad ordis disciplinas sanctissime seruanda.
in dei timore imobile oseruabat. Igi
tur a timore emendacoem vite sue in
cipiens. paulatim ad spem btitudis fu
ture in aio suo ascendit: no recedens
a timore s in filiale eu omutans timo
rem. hoc est in dei psonaz dilecone. vt
qm suauis sit dns. qz bonus aie qre
ti illum. 2 si no sp: aliqn tn incipiet pregus
tare. ¶ Cuius aut dilcs fr noster io
hes huesde emendacois vite sue pmor
dia. a dei timore inchoauerit 2 ita in
fine pseuerauerit: in hijs tn q aim 2
affcm suu. in dei amore 2 ogmico
ne. cicius 2 melius inducere potuerunt.
2 a pntibz transitorijs qbz abstractu.
in etna bona pspicuis subleuare. dei
repus tenacius inhesit. eaqz sedulius
cogitauit. Ad que cicius adipis
cenda memorie eqz omendanda melius
no poterat puenire: n p bnficiorum 2
pmissionu dei. frequente 2 amoro
sa memoria: creacoe redepcoe iusti
ficacoe 2 glificacoe sibi ocessorum

et exhibitorum. Ut sibi videbatur. Vi-
tam ergo et passionem domini dei nostri Jesu Christi in cor-
de suo iugiter portare. et semel eam in eb-
domeda ex integro in animo ruminare. et
revolvere aput se deliberavit. quatenus
vera dilectionis eius xenia. ac vulnerati cor-
dis eius amorosa insignia: ex ipsius
tempore et per se frequenter gustare efficaciter mereretur.
¶ Modo quodam compendiosa geste vite forma-
menti sue facilius compendia. meditacionum sua
quotidiana formavit exercicia. iuxta
dierum et temporum. in libello dicto quem perseverancia
venit. quem dilectus frater expresse satis descriptos.
aperte et districtos. In quo tamen devocionis fer-
cula quotidie singulariter apponuntur:
ut si unum non sapuerit sapiat vel secun-
dum. aut tercium. cum aliis notabilibus exerciciis
spiritualibus. quem libellum nobis filiis et fratribus
suis pro devotis exerciciis acquirendis plurimum
commendabit: eam nobis persuasit assumendam.
Venit itaque apud nos in usum opti-
mum. ut tamen fratres qui cursi diu et lapsi.
eius usque hodie exemplum imitantes. in
dictis exerciciis sedulo se exercitent: non parum
devocionis firmum. et divine dulcedinis
saporem exinde consecuturos.

Qualiter ad ordines sacros promotus factus humilem
se habuit. et an ac post eorum susceptionem
devote se exercuit. Capitulum xii.

Devotus dei famulus frater Iohannes
Kuesde. spiritualibus exerciciis
quotidie occupatus. et de
virtute in virtutem continue proficiens. una
cum suo collega fratre Henrico Balveren fer-
venti ac devoto. secum in via dei ex-
pedite currenti. et in humilitate. et
fervore spiritus pariter festinanti: iussi sunt
a venerabili patre suo Everardo. et ductu
suo alacriter ascendere: a et ad sacros
ordines promoveri. Quo audito frater hu-
milis et totus verecundus Iohannes perterritus. nil ta-
le in se senciens unum ad pedes patris tanti or-
dinis dignitatem merito posset attendere. propter
dei creatoris sui magnitudinem. propriam quoque fra-
gilitatem: eiulans et suspirans ex intimo
cordis affectu. eorum supportacionem hu-
lime precabatur: indignum se vociferans
et omnino inutilem ad gradus ecclesiasticos. an-
gelicis eciam humeris formidandos.
in se recipiendos. Ipse enim cum fratribus de-
votis domini Florencii in scola humilitatis.
enutritus: in humili statu ubi nullus honor
sed magis labor et dolor et afflictio spiritus.
animarum purgativum exercere solet. Deo ser-
vire proposuit. Patre autem Everardo de
consilio dicto in sua sententia permanente.
domino quoque Florencio idem omnino suadente. pauper
corpore merito. ut sibi videbatur obviam con-
tendere. amplius contradicere non audebat:
sed accepta in deo confidencia. divine vo-
luntati et priori suorum ordinatori omnino se sub-
mittens: cum cordis sui timore. et tremore di-
mone supplicit acquievit. ¶ O deus quot
gemitus et suspiria. singultus et lamenta. tam
humilis et verecundi cordis: quam mentis compunc-
to omni quoque interiorum et exteriorum sensuum suorum
custodia: ut ad sacerdocii gradum pro
modulo suo digne suscipiendum. vel
quatenus suscipere. ¶ Frater ergo presbiterat
simplex et devotus omnes animas sue per finem in
hoc sacris consistere. si rem tantam pro ut est in
veritate digne ponderaret. et secretum sem-
per hoc solo immaculatum de cetero conser-
varet: ne os suum et lingua. quibus deum
in hoc vivifico sui altaris sacramento.
frequenter esset suscepturus. quicquid loqueretur
in quo deus displiceret: ne digiti illi et ma-
nus quibus verbum dei incarnatum. quotidie contrec-
taret. facerent omne malum eciam levissimum.
quo oculos amantissimi patris utraque
posset offendere: ne cor suum in quo deus
de celo descenderet. ut sponsus in suo tha-
lamo deberet requiescere. aliqua mala cogita-
cione prava delectacione. immunda re affectione.

atque immaculatum. Sed illud ut templum dei
vivi verissimum mundissime custodiendo.
amorosa passionis Christi misteria devo-
tissime recolendo. et hec veneranda Christi
sacramenta reverentissime frequentando.
suam et omnium fidelium vivorum et mortuorum
in deum salutem. cottidie sic efficere et operari
meretur. Ut in dei amore et cognitione
perfectiore. ipse quoque crescendo continue pro-
ficeret. Noverit enim mente ex frequenti et im-
parato huiusmodi sacratissimi sacramenti. et tam precla-
rius accessu. oculis recipientibus. magis
obcecatum. insensibile fieri et obdurari:
quod quidem huiusmodi ab hiis bonis suavissimus iuxta
suum meritum disponere aliis in vitam aliis
in mortem perficiat sempiternam. Idcirco
devotus hic iohannes. ab omnibus que mundi
sunt se fecit alienum. et super terram peregrinum
soli deo vacare desiderans: cui primo per
religionis ingressum et iam secundo per sacrorum
ordinum susceptionem. a x° viciis fuerat
consecratus. Abstractus quippe a mundo in in-
tima sua solus intravit. ibique Christo domino
tabernaculum gratum deo construxit. habitans
semper in latitudine celi et cordis sui soli-
tarius deambulare. mente quippe a terris sus-
pensa. deo et sanctis eius in celo quoti-
die presentem exhibebat. caritate aspectus
interioris et dulcedine affectus divini.
super omnes huius mundi delicias valde de-
lectatus. Vidit enim quid sibi esset deus:
quam bonus et suavis sit anime. querenti eum in
veritate. limpide pregustavit: et quod in
patria sanctis repromittitur. eminus longe conspiciens in
via salutavit. Denique de soli-
tario et sibi vacans. ita fuit intimus: ut quando
cum ceteris ad conventualia colloquia voca-
retur. sua etiam in exterioribus negociis
[illegible] complacitus: dicitur inde solus nescio:
unde et plerique eum iohannes nescio appel-
lare consueverunt. Qui licet natura sa-
gax ingenio et prudens cerneretur eloquio.

plures quippe sapientia sibi imitata annuerit. ex-
teriora tamen omnia. ut continuo transitura.
parvipendens animo. Christum solum et summum
bonum gloriosum. in corde suo magnificavit:
ideoque dixit nescio. quia mundi desuper co-
gitabat. priori et conventui totum commisit.
reputans eos suum sanctum ducem et magistrum.
Secundum dei timorem et honorem pro animarum sua-
rum salute cuncta bene disponentes.
ut ipse de illis se intromittere non esset
necesse clarissime prudentes. Voluit quidem deo pla-
cere desiderans hominum [illegible]. contum sal-
va caritate poterat declinans. primum ipse
sibi et in oculis suis inutilis videbatur. con-
cum tamen in oculis aliorum magnus et bonus appa-
reret servus dei: et luceret in eo gratia
divina. Unde factum est ut devoto pre-
sbitero Wernero propter scrupulum conscientie sue. priora-
tum in windesem resignante: ipse vo-
ce omnium unanimiter et concorditer unde in
priorem eligeretur: anno etatis sue vice-
simo octavo. anno domini millesimo
trecentesimo nonagesimo primo. Qua-
liter autem iste electus est et confirmatus fue-
rit. qualem que in officio prioratus se presti-
terit. et quomodo regularis disciplina sub eo
viguerit. quot fratres conventuales conversos
et laycos ad ordinem habitacionemque
perpetuam susceperit: quomodo chorum dormitorium
et refectorium. aliaque plura monasterii nostri
edificia construxerit murumque lapideum
per totum monasterium in circuitu circumdux-
erit. quanta hereditaria aliaque temporalia bo-
na. temporibus suis monasterio nostro acquisita
sint. et de multis aliis per eum actis et
peractis: ecce omnia in alio huius libri vo-
lumine luculenter satis sunt digesta. Ibi
enim prout hystorie congruencia. et debita
perfectus monasterii nostri continuacionem. iux-
ta rerum gestarum ordinem. ordinate sunt
descripta. quo etiam horum diligenter
committimus lectore. [illegible] venerandi

prius hic adeptum prioratum sancte desiderat
conversacionem de quibus tamen hic aliqua ad legencium
edificacionem in lucem proferre temptabi-
mus. et ea que coram positi vidimus vel
audivimus. expressius elucubrare.

De virtutibus et bonis moribus eius in priora-
tu. et quod omnibus forma fuit edifi-
cacionis. Capitulum xiiij

Prior frater in Windesem ean-
dem habitus humilitatem
morum gravitatem. mentis
puritatem animi fervorem. cordis devo-
cionem. ingenue quoque verecundie nobilita-
tem. sicut inter patres congregacionis Dave-
triensis. et inter fratres suos Windeseme-
nses. ante servare consueverat. fideliter
custodivit et usque in finem vite sue.
Ita humiliter et devote se cunctis exhi-
buit. qui unus et minimus inter eos se prima-
sisset. quam a primo spiritus sui fervore.
quod magistri Gerardi magni tempore in domo
domini Florencii iuvenis imbiberat: nulla
adversitate pulsatus aut prelature digni-
tate sublevatus. unquam recessit. Op-
tima enim et bene composita morum et sermo-
num eius. phisonomie quoque qualitas.
et exterior corporis disposicio de eo annuncia-
bat: ut interioris hominis sui pulchritu-
dinem. sanctitatem et puritatem. certis indiciis
declarabat. Uno quippe eodemque decen-
tissimo modo. in omnibus ubique se gerebat:
ut nichil presumptuosum in eo foris appareret.
quod oculos intuencium merito posset offen-
dere. ita enim in incessu statu: aspectu
vultu verbo habitu. et in omnibus suis mo-
tibus fuit edificativus: ut totum in eo
disciplinatum insigne virtutis. et forma
perfectionis videretur. Severus erat
non austerus benignus sine tristicie. inter
amicos et devotos patres. socialis et io-

cundus. inter seculares et potentes suavis
et maturus. inter fratres et familiares plus
disciplinatus: in conventu semper presens. nisi do-
mus aut capituli generalis hoc negociis hos-
pitibus ve impeditus. Nichil negligens
et multa pro tempore dissimulans. et in cella
sua quietus sed minime ociosus. Et ut frequenter
mirati sumus. in eodem instanti aliud se
fratribus aliud se devotis patribus. aliud se
secularibus et aliud se potentibus: iuxta
statum congruenciam et condicionem personarum.
singulis se exhibebat. Sicut enim
cottidie in virtutibus. ita etiam in experiencia
eius rerum magistra per singulos dies pro-
ficit: et ipse de se dicere consuevit. Ego
prior huius domus tot annis vocatus. adhuc
quotidie habeo discere: et qualiter cum hominibus
conversari eos quoque regere debeam experiencia edo-
ceri. ad quam peccata summe erit necessaria. et
ipsa experiencia plura nos docebit. que
alias ignorabamus. Clarus erat inge-
nio. prudens eloquio. constans animo. cor-
de humilis aspectu verecundus. moribus com-
positus: deum diligens animarum salutem sici-
ens. homines divinum cultus ubique anpo-
nens. et zelo dei in peccatores cum pieta-
te fervens. Omnia ista multo quoque maiora
mirabili modo in ipso erant habituata. ut
miraculum esset omnibus. quia cum tanta cum
magnanimitate. et difficilium rerum longanimi-
tate. veram cordis humilitatem et morum
verecundiam. in se pariter unde fuisse serva-
vit. Vidimus multos in ordine nostro
et alios patres sanctos et humiles. vidimus
et magnanimes: sed cum tanta humilita-
te et verecundia. tanta cum magnanimi-
tate. et constancie in deo confidenciam:
in alio nemine vidimus. Pertinax
non fuit in sensu suo: sed cum grande

usque agendum erat vel edificandum. ipse
cum ceteris fratribus magis expertis. etiam ali-
quando consiliis et familiaribus quos maiorem illa
rum rerum habebat peritiam. primum in priva
to conferre consuevit. ut quemvis expertissi-
mus variis tamen auditis vocibus eligeret ex
omnibus quod in conventu fratribus prudencius
proponeret. Quibus tamen hoc obstantibus singuli
fratres libere iudicent quod eis in tali nego
cio visum fuerit expedire. Cunctis autem
fratribus singillatim prius auditis: tandem
ipse intendit. Fratres karissimi etiam locutus sum
cum aliis de hiis intelligentibus et omni
bus hic mihi debite ponderatis: ille vel
ille bonus et aptus videtur modus. id
quod intendimus melius perficiendi operandi
que mandandi. Videtur ne vobis quod ita
fiet? Sit igitur de novo singulis
interrogatis. et vocibus aliquorum in con
trarium facientibus conabiliter benigne
que solutis. cunctis fratribus in eadem
sententiam convenientibus: id quod erat utilia
ex corde et ore omnium unanimiter perfecerunt.
Caritatis hiis tractatibus sepius inter-
fuimus. nusquam percipientes quod suam
ipse sententiam contra aliorum melius forte
sapienciam iudicium nisi sit defendere:
aut alterius cuiuscumque fratris conventualis etiam
iunioris vel minus dilecti ut ab aliquibus
assolet fieri prelatis. sensum bonum re
futare. Sed quandoque melius et prudencius
aliquid proposuisset: illius sententiam mel
ius sensuit esse sapidum. Cum enim pru
dens esset ipse alterius audita pruden
cia. non in eum commotionem. sed magis
in leticiam solvebatur: eo quod ei non
ita auferretur sed adderetur sapiencia.
Omnes fratres suos dilexit et verbi di
lectionis indicia opere et sermone. vel vita
te singulis demonstravit: odium et a
maritudinem in corde contra nullum um

quam retinuit: in quo horribilia tamen in fratribus
zelo motus discipline. loco et tempore congruis
emendare non omisit. Cuncti quoque fratres sui
et precipue diu secum conversantes singulari
affectu dilectionis quo illi movebantur. in
eius presentia plurimum delectabantur: eius quoque
absentiam longiorem propter ampli nimi monasterio
celorum visitationes. aliis vero de causis
moleste ferentes. Ubicumque enim
contigit eum advenire tamen in proprio quam in
aliis monasteriis sexus utriusque: ibi se
ipsum ut angelum dei sicut devotissime
susceperunt filialique amore. toto suo
conamine affectuosissime pertractaverunt.
Spiritum in eius presentia se boni virtutis. vite
sanctitatis ferme mirabilis et regularis disci
plina tamen in ipso quam tota eo. moribus ver
bis et gestibus. etiam cunctis sunt exhibita:
recognoscentes et corde percipientes.
spiritum dei secum in tanti hospitis presentia.
tempus supervenisse. de eius adventu iocun
do. singuli suum spiritum in deo et in se
ipso exultare persenserunt: eo quod tali pru
dencia prius honorari meruerunt. Capitulum xiiii

De virtutibus et doctrina eius singulari

Quamvis vir iste magni
fuerit nominis. et solennis monaste
rii prelatus. a cunctis religio
sis et etiam hiis preter devotis secularibus
plurimum honoratus non tamen ut leo fremens
ac fremens in domo. sed ut puer et modi
cus in medio fratrum suorum conversatus: magister autem
ipso. cum sermo omni benignitate et mansue
tudine. quod faciendum erat insinuavit.
Plenus erat pietate plenus gratia et caritate:
coram deo et hominibus: ita ut quidam de
foris veniens. eum quasi more suo humilis et
verecunde cernens incedentem. nobis dixit.
Putabam ego tanti nominis virum. tociusque
ampli nimi prelatum. tante quoque reverencie et auc
toritatis personam. erecto collo. oculorum

sup pectus suu

supcilijs in altu porrectis plumis
obsequiu vallatu turmis. aiose glo
se qz pressisse. nuc aut aspicio eu i
r fres tanq agnu masuetissimu. pys
sime risante. ab ipis tn et a cuctis eu
cernetib3. religiosis 2 secularib3 psois
in maxia reuerecia tenetr. 2 reputatr.
Tante fuit bndie vt pambitu
trisles 2 alicui eciam fri minori obuiis.
mebris ad se stanctis. ocul in tra de
fixis. capite inclinato pcete qi bndicia
stringendo: sub silencio ptransiet. Cu at
fr qda note iuuenis in stustaty in mig
re pone caritatis exhibitione. id sibi fieri r
putaret: sup hoc interrogaty eide rndit.
Fr kme de multis reb3 2 negocijs mos
teris hnis cogitare: nescio an vos vt alius
sitis qm mi sic occurrit. Attn p9modu
hns eu obuiu: cu potuit adiute volut
eide sibi spondit leciore. Fres aqn
spaciadi gra in pomerio ssidentes. in
eius pncia stulerunt murud dicentes
lapideu in certo pomerij loco. necco fore
ponedu: ne quis seu fur aut laycor illic
posset accede. Quib3 rndit flos ibi po
ne murum volumus obediencie: pp qz me
fres neme eor tale muru trasgres
surd. Dixit layco a mostrio rece
de volenti. Quib3 xpt dud 2 cuar suaru
salute. hic introeuntib3 2 in bea obia p
seuerantib3 regnu possu pmitte celor.
Ita hinc recedentib3 nescio qi possim p
mitte. Dixit fri tribulato. 2 spua
lit iteru consolato recreato. Prius dnus
apit manu sua sicut bucellas. Pum
morcellu de sua nob pbens dulcedie.
Et cito iteru claudit eu. vt eius desi
derio papsius incdescamus. Conua
lescens aqn de infirmitate. 2 cuiusdam
domu ingressus: ait cuidam subito layco mt
soi nro deuotissio. Quo fres mi lay
cia sut in pace. Cui rndit. nescio

n bn. Cu ipe S i omnisqz mior 2
humilior esse vellet: tuc bona pax se
inf eos bn remanet. Noluit eciam vt
fres sui statu p9 prandium. cum circa
igne ad inania vba cito plaberetur:
qm hois nec ad vanitate aut tuc est
pclimior. Tecto quoqz capite ad cor
ressita nature. eos voluit ire. tanq
erubescentes qp tam nobilis creatura
sicut dei ymago. illic adire habet
nece. Dixit iterud. fres nos ni
mis diu viuimus. In ntro scusacois
nre boni sumus. pati ad oia. Dein
pfice 2 in vris vtutib3 crescere laboa
mus: in fine aut tepescere incipimus:
nec mali sustine 2 paru boni age va
lentes. Immoditum ppe 2 corpis cheti.
otinere intedentes. Dixit eciam. Sci
viri qui an nos fuerut. multo plura qp
nos fecerunt. Paru 3 valde qd p reg
no dei facimus: si tn in hoc bono pse
ueraueimus. salui erimus. Frat quidam
iunior in vigilijs defunctor a sopno
lencia sua se excute. aqn eciam p vi
no potuit. Cui semel vespis 2 vi
gilijs finitis. poreem in cella sua se
cuty interrogauit dicens Kme pr. vidisti qp
in vigilijs vigilse me tene no potui. De
beo go de nouo vigilias repete. Cui
pie rndit. Fr kme hoc no faciatis.
Si in dolentis. Melius esse arbitrans
qp illa negligencia. p conpunctione 2 do
lore satisfaciendo delet. qp plura re
petendo pserti in vigilijs 2 horis
bte virgis. recitari nis 2 scrupulosam
osciam qui acquirete quam multo pq
labore vix possit depone. Cu fratib3
in labore vel alibi simul existetib3 stigt
ipm supuenire: anqp appropinqua
uit p tussim cia f asmaticus erat.
aut p aliu sonu seu strepitu. Dedit
eis intellige qp veniet. vt sic ad

morum imponentem. Vbi eorum maturitate ordinis rigo-
re et vite disciplinam continuo se exponeret:
vt nullus vanitatis mundi disciplinae aut
dissolucionis in eius presencia. in ipsis incip-
perceretur: et ita fratres semper eum diligerent et vbi-
que venerarentur. huiusmodi consuesceret. Dum
in curru per viam sepius pedes ambularet:
in variis temporibus confabulacionibus et inutilibus oc-
cupare communiter consueuerunt. vt plerisque moris est iti-
nerantibus. sed aut legebat aut tacebat
aut contemplacioni vacabat: nisi cum aliquam causam
relevacionis itineris. aliquid boni aut de rebus
vtilibus cum socio suo conferret. Vidi-
mus eum cum fratre gerardo naeltwijc. pro
humilitate sua per pedes ambulantem: quasi per to-
tam pene viam priore precedente. ad vnum iac-
tum lapidis ab ipso se sequestrabatur. oraci-
oni lectioni seu contemplacioni. vacantes. Donec
ciuitati quo ibat appropinquaret. Hec vi-
dimus: et cappam prioris tunc portauimus.
pro humilitate id renueret vt eciam suam cappam
portaremus. Et in anno a magistro io-
hanne cele rectore scolarum in zwollis. dei
magnitudine accersito interrogatus. quomodo in
ordine nomine domini. nomen dei prius
sanctificatur: respondit. Nomen dei in se am-
plius sanctificari non potest. sed in nobis sanctificatur cum
per eius graciam. nos sancti facti fuerimus. Habu-
it eciam in choro ebdomadam. vt fratres ceteri:
cum ipsum tangeret ordo. Contigit autem vice
quadam quod ipse summam missam per se tota eb-
domada decantaret. et nichilominus die
dominica et secunda feria sequentibus. eciam in pri-
uato celebraret. Vnde attoniti valde mi-
rabamur. quod ipse preter solitum suum tot die-
bus continue celebraret. et cum venerabile
aliquid vt assolebat. in se non abstinheret:
videbatur enim tunc nobis vt ipse more suo.
ad tante rei magnitudinem. omnipotentis
dei maiestatem. in altari presentem. homo mor-
talis suam mortalitatem conferens. et prius
in terra vermiculus. tam frequenter accedere non de-

beret: quia voluntatem diuine dei se tamen sepe presentare. Ve-
rum dei filium manibus suis contrectare, ore
sumere corde recondere. merito trepidaret: quod
tamen prior humilem aliquando vel semel in ebdoma-
da. ab huiusmodi diuinis misteriis subtractio-
ne: quasi mente renouatus: vehemenciori quo-
dam desiderio. ad eorum celebracionem de-
uocius pergendam. ardencius iterum in-
flammaretur. Dicebat de eo quod
a deo oracionibus impetrasset. quod in diebus suis
nullus fratrum in pestilencia in windese-
moretur: quia non habuit libenter quod fratres
mutuo se vitarent: vt fieri solet in pes-
tilencia. Quod ita fieri conspeximus quoniam
nullus de fratribus vel laycis nostris. cunctis
diebus vite sue et post eius obitum. iam per an-
nos septuaginta vsque in presens: per pesti-
lenciam captum mortuus est in windesem.
Ita cum in zwollis et in circa regione
pestilencia grauius in populo grassaretur.
et nouem fratres zwollis de domo clericorum.
subito infirmi e medio subtraherentur.
qui omnes in windesem vbi ex antiquo
habent sepulturam. sunt sepulti: cum primi
eorum ab aliis post tres dies. et in breui
sequentibus. in windesem ad sepeliendum
portaretur. nobiscum in refectorio comme-
derunt et biberunt. in dormitorio et in
claustro vbique sunt conuersati: nullus tamen ex
nobis qui per eos pestilencia est infectus:
ita dei gratiam ab omni pestilencia liberi
sumus custoditi: vnde intus et foras plu-
rimi mirabantur. Quidam hanc gratiam fratribus
nostris. a fratre wynando primo in windesem
priore: alii a fratre gerardo naeltwijc
nostro. pro humilitate impetratam a deo dicebant:
quorum singuli propter vite sanctitatem et fidem
in deum. id impetrare a deo potuisse mi-
nime dubitamus. Dixit nobis prior
noster Johannes de huesden prefatus. de fra-
tribus nostris defunctis. Dominus granam melio-
rem vt e terra columba. ex nobis elegit:

fratres ferventiores ad se et ad regnum suum
celeste primo vocando. Raro tunc temporibus
in Windesem aliquis moriebatur, quin ali-
cui revelaretur quid secum post mortem age-
tur. Nec unus solus tunc hic decessit, qui post
se in brevi non habuit subsequentem. Vi-
sitavit aliquando pater noster fratrem Ancelmum de Bre-
da gravato decumbentem: dicens ei me presente.
Sicut tamen dominus vobiscum vult agere sicut
cum aliis fratribus nostris morituris facere consue-
vit: ut purgatorium vestrum in vita presen-
ti sustineatis. Post eius mortem audivi
suppriorem nostrum fratrem Arnoldum Kalkar dicen-
tem maius suum fuisse purgatorium: quam
ardenter mori desideraverit. Et dixi inter
me. O deus quam bonum sibi: quod magis non sen-
tit hic purgatorium. Quid erit de me qui
adhuc mori non desidero? Pro hoc pertimesco.
Optavi igitur vivere bis decem annos vite mee ad-
concedi ad agendam penitentiam: et me ad se
post hoc tolleret quando vellet. Itaque dixit in
Windesem sic semper vidimus, ut fratres nostri
conventuales non discederent ab hac vita
non longo post tempore alii per annum et multo am-
plius, alii per dimidium quadrantem per anni spa-
tium ante mortem, et magis aut minus. Sui
egritudine valitudinaria in suis detine-
rentur: donec plene purgati et expoliti
tamquam deo perfectes transirent ad meliora.

Quomodo prior in Windesem curam gessit om-
nium devotorum: et de caritate domini Florentii ad
fratres de Windesem capitulum litteris expressa. Capitulum .xv.

Sicut magister Gerardus dictus mag-
nus origo fuit et pater primus
omnium hominum moderne devo-
tionis huius patrie, ad quem cuncti deo servire
cupientes securum semper habuerunt recursum:
et post eum pater venerabilis dominus Florentius
videlicet primus rector congregationis clericorum
in Daventria: ita devotus pater noster frater Iohan-
nes Huesden prior in Windesem eorum
fidelis frater et successor in cura consulen-
di auxiliandi et defendendi. Ipse discreta
sua prudencia, caritate et leticia omnium cor-
da devotorum benigne ad se traheret. Unum
ex ipsis se fuisse et semper permansisse: verbis
et moribus ubique demonstravit. Qui totum
mundum salvare cupiens, plurima servo-
rum et ancillarum dei habitacula undique
in patria multiplicari curavit. Patres et fratres
domus sue capituli generalis ad hoc aptio-
res in loca diversa transmisit, pro novis
monasteriis ordinis nostri erigendis, fundan-
dis et consumandis, aliisque etiam reformandis,
et in regulari observancia debite institu-
endis: presbiteros etiam congregacionum valde solli-
citavit, et presbiteros clericos et sorores sive be-
ginas ad hoc utiles vel ydoneos ad di-
versas mundi partes in civitates oppida et
villas, pro novis congregacionibus inchoandis,
et in communi vita more suo instituendis,
animo pio et volenti transmittere non tarda-
ret. Unigenitus namque dei filius Ihesus Christus
a regalibus sedibus suis in huius mundi carcerem et
exilium ordo sibi proprium dignatus est descendere:
ut animas salvas faceret, mortem nostram des-
trueret, et viam nobis vite et discipline om-
nibus ad eterna gaudia revocaret. Faciamus
et nos filii et animas Christi sanguine redemp-
tas verbo et exemplo nostro sancto a faucibus in-
imici eripere festinemus: eas perstans et in-
maculatas Christo presentare laboremus.

Factum est autem ut plura ordinis nostri monaste-
ria tam clericorum et sororum devotarum con-
gregaciones per totam istam patriam, Zallandiam,
Westphaliam, Fresiam, Traiectum, et circa partes
terrarum in diebus nostris de novo sint construc-
ta, et etiam ex antiquis plurima reforma-
ta: ex quibus presbiteri fratres et sorores de tertia
regula sancti Francisci nuncupati, plus quam tri-
ginta domos sive congregaciones devotas ext-
hentes: sub uno principali capitulo regulari-
ter vivere et deo fideliter servire usque ho-
die comprobantur, et ipsi presbiteri congregacio-

num devotarum primi, iuxta morem ecclesie primi-
tive, sub regula et caritate. Preter in communi fratrum ev-
angelium viventes. Habent adhuc hodie
domos sexus utriusque sibi unitas numero pe-
ne quinquaginta, virorum videlicet pene
viginti et sororum triginta. Nos quoque ha-
bemus circa monasteria ordinis canonicorum regula-
rium sexus utriusque capitulo generali de Win-
desem incorporata plusquam septuaginta,
virorum videlicet sexaginta duo et trede-
cim sanctimonialium. Ita in annis septua-
ginta duobus ab obitu magistri Gerar-
di magni primi patris omnium crevit numerus
personarum ac domorum. Deo fideliter ser-
vientium militantium milium circa ad gloriam
eius qui fecit hec omnia sua clementissima bo-
nitate ad nostram perpetuam salutem. ¶ Pa-
tres ergo devoti qui in diebus domini Florentii ra-
dewini, pro suo statu et devotionis conservacione
in daventria simul ad colloquium convenerunt
convenire: post eius transitum ad congregacionem
clericorum in zwollis ubi tunc magnus pater ille
dominus theodericus de herxen prefuit plusquam annis
quinquaginta septem ad colloquium annua-
le in dei timore celebrandum omnes pariter conve-
nerunt in dominica misericordia domini post pascha,
aut in feriis consequentibus cum etiam generale
capitulum in windesem celebratur propter
loci convenientiam et capituli nostri generalis propin-
quitatem, et maxime propter priorem nostrum in win-
desem. Ad quod finito colloquio etiam patres
ipsorum principaliores accedere solebant:
ut cuncta ipsorum decreta colloquiis pre-
habita de ipsorum consilio firmarentur. ¶
Similiter modo patres congregacionum westpha-
lie, saxonie, colonie dominica iubilate
in monasteriensi civitate ad colloquium an-
nuale pariter conveniunt: priore de noort-
hoorn et priore de bodike ibidem tunc
presente. Quod dominus florentius radewi-
ni ita fieri desideravit: ut patet in
epistola quam ad iohannem huesden priorem in win-
desem scripsit in hec verba. ¶ Dilecte

pater iohannes in windesem. Vobis et generaliter
omnibus fratribus vestris in vita et in morte committo
fratres meos in domo nostra in daventria: ita
ut sicut convenit conservetur in gloriam et honorem dei.
Et spero quod ego quamdiu vixero, et ipsi post
me singulariter dirigent vobiscum consilium in omni-
bus eorum negociis. Quare vos pro nobis cordia-
liter sollicitari exoro. Videmus multos ad
religionem affectatos: et paucos ad con-
gregaciones. Et quamvis aliqui pro primo affi-
ciuntur ad nos et nobiscum per tempus bene stant
contenti: visa tamen vestra quiete et conversacione
vestra sancta, per varias confabulaciones leviter ad
vos afficiuntur: sicut fuit cum domino io-
hanne buckerick qui in windesem libe-
ter voluisset investiri. Etiam pater sic fuit vo-
biscum: et cum aliis aliquibus qui nunc sunt vo-
biscum. Non moveat vos quod sic scribo
propter deum: libenter me subicio sanctioni vestre
et fratrum informacioni. Centum florenos et
quicquid nobis ultra cottidianam necessitatem super-
fuerit: dabimus vobis libenter in subsidium
edificacionis domorum et cellarum vestro cel-
la vestra. Si super hoc deficeret vobis quod
ducenta vel quam quinquaginta florenorum de
tanto dominus providebit: quoniam enim de hoc
quod dictos habemus florenos quos
amicabiliter mei miserunt nobis, et quod vos
propter structure paucositatem et etiam propter
alia vestra continua deficitis: ideoque de-
mandetis nobis vestram voluntatem de pre-
dictis pecuniis. ¶ Ex alia eius epistola.
Predilecte pater iohannes prior in win-
desem. Littera vestra dulciter sonuit in au-
ribus meis et me aliqualiter letificavit:
sperans vos fore pacatum. Pro cotti-
diana nostra continuacione tamen in nobis
quod in hospitibus oportet nos multis ali-
is devotis cotidie subvenire, quos
bona conscientia non audemus bene delinquere,
quamvis multi eorum nec nobis sunt nec vobis sunt
bene apti ad commorandum nobiscum: spe-

votu. q multi eorum possent sibi et aliis
pficere in futurum. Respondebimus etiam
stephano qui vobis dedit pecunias: quod pro pro-
mtitate vobis exhibita vos et nos eum debi-
mus nolumus. Quando vobis placet libenter
volo ad vos venire per duos enim dies sen-
sime satis infirmum: potius velle vo-
biscum infirmari. Circa iniungi et mori quam
damnetis. Non habui tempus plus scribendi.

Quod laudavit statum devotarum congregacio-
num utriusque sexus. Capitulum xvi.

Licet nos canonici regulares
altiorem in ecclesia dei militante
gradum super presbyteros et fratres con-
gregacionum devotarum optinere videamur.
et in oculis hominum statum gerere digniorem.
magnus tamen pater noster iohannes huesden. fre-
quenter nobis eos valde commendavit dicens:
quod ipsi in veris virtutibus. vita sancta conversa-
tione et moribus. in regno dei nos sepe
precederent. quia veram vitam ducunt apostolicam.
et ecclesie primitive sub sancto spiritus regimine ac-
tibus omnibus servans observatam: et mundo cla-
rent despectum. et parum reputata. Nos
autem cappam deferentes. quam sancti presbyteri
in hiemo. et ecclesie prelati et doctores etiam
in seculo sicut saccum super carnem suam
ieiuniis et abstinentiis suis squalidam et
exesam in signum vere penitentie et in mundi
contemptum. superinduere consueverunt. a mun-
do videmur honorari. et timendum
nobis valde est. ne sanctos et plenos nos
existimantes quam ante hominum oculos ho-
noramur. et gloriosi apparemus: ante oculos dei
in meritis inanes. et virtute vacui in-
veniamur. Quid enim est cappa nisi saccus?
Ut si quis saccum induat et in uno eius
angulo integro faciat foramen per quod possit
videre et caput suum extendere. reliquum autem an-
gulum sacci illius integrum super scapulas
per dorsum quasi cappam sive cucullam reflectat
ut omnium pene monachorum consuetum cappam
habemus formam: licet in modo colore et amplitu-
dine iuxta ordinum differenciam. varie sepe
formetur. Commendavit autem eos
non solum ex eo quod vitam sanctam et devotam. simplicitate
obviam cordis et corporis castitate sub simpli-
ci habitu et humili statu. deo noti hominibus
despecti. summa devocione gesserunt custodie.
verum etiam et maxime. quia auctis ordinibus reffor-
matis. immo toti ecclesie dei. de bonis religio-
nis ac regiminis aptis clericis et personis quotidie
satagunt providere. Frequentantes enim clericos et lay-
cos servientes. sepissime ad se attrahentes. ad
mundi contemptum emendacionis vite proposito.
religionis desiderium morum disciplinam. dei ti-
morem iehenne horrorem. patrie quoque celestis
amorem. suis sanctis exhortacionibus miris
modis solent inducere. quos conceptos ad o-
mnia familiaria quoque colloquia nutriunt. de
viciis extirpandis. virtutibus acquirendis.
ac temptacionibus resistendis. informare et
ad meliora provocare. et quasi continue ad mona-
steria transmittendos. disponere solent et preparare.
Cumque in sacris usque ad sacerdotium. et in
sanctis moribus usque ad vitam regularem. vide-
rint eos profecisse. ad loca confugii ubi
animas suas poterunt salvare. videlicet ad
monasteria ordinum diversorum. iuxta deside-
rium omnium et singulorum. per litteras testimoniales.
eos solent dirigere: cum quibus in personis ipsis con-
venientibus ad habitandum promittere. Tali namque
modo aucta ordinis nostri monasteria. iam unius
plusquam septuaginta. per presbyteros prefatos in de-
bita observancia noscuntur conservata. Modo
enim devenire et institucione tam sancta! non ve-
sanum et deo placitum oritur. Aut quo
de hiis arbustis fructiferis dei gratia undi-
que iam multiplicatis: monasteria nostra iam non
florerent crescerent et fructificarent. ¶
Plures denique ex illis qui ad monasteria predictos
sunt transmissi. vidimus in abbates. prio-
res. ac prepositos diversorum ordinum. et ceno-
biorum. in ecclesia quoque rectores fuisse promotos.

* dei timorem conservare. huiusmodi habitum sanctum portare in con-
fessionibus expedire et si foret pauperes hospicia et habi-
tacula diligenter parare.

que scriptis et verbis sibi commissum in bona regulari
observancia. pace et concordia optimaque mo-
rum disciplina. usque hodie servaverunt. ideo
que dicta tunc capituli nostri monasteria. tam mul-
tis annis in suo primo fervore. et religiosa
patrum precedencium institucione devotissima
permanserunt. ¶ Quemadmodum igitur predic-
ta patrum nostra monasteria per ydonearum deum
timencium personarum submissionem in
sancta religione probatur conservari. ita nos
dilectissimi sancta conversacione eorum ac vita deo
placente. ab hominum reliquorum maxime me-
diocrium. non reformatorum presumptuosa infes-
tacione omnino defendamur. ut sic mutuis pro-
prii fervoris ignibus inter nos recalescentes.
ipsi in nobis per debitam regularis vite observa-
ciam. splendidam que morum et habitus puritatem.
et nos in eis per vere sanctitatis conversacionem.
et humilis habitus simplicitatem. prima
venerabilium patrum nostrorum primitivorum sancta-
tis vestigia modernis eciam temporibus clara
luce conspiciamus. experiremus et ad memoriam
revocemus: quod omnes ex uno fonte unam nostram
primordiale agnoscamur habuisse. Sic enim
spiritualiter vivitur et in talibus vita spiritus nostri.
alioquin iam dudum ab incepto spiritualis vite
itinere et assumpto sanctitatis nostre tramite.
ad infirma huius mundi elementa. et inania
eius oblectamenta. in nostris temporibus periculose
et verum morte eternum miserabiliter de-
clinassemus.

Quod ante mortem suam patres et clericos congrega-
cionum de daventria et zwollis monte sancti
ieronimi in windesem convocavit. Capitulum xvij.

Anno domini millesimo qua-
dringentesimo vicesimo quarto
venerabilis pater noster iohannes
de huesden. vir senex et grandevus emeri-
te milicie. die recessus sui ex hoc mundo
ad patrem. in proximo fratres imminente
cum ultimum suum generale capitulum in win-
desem dominica misericordia post pascha celebrasset
fratres convocavit ad se in dominica iubilate pre-
sente tunc secunde omnes patres presbiteros et
clericos devotarum congregacionum de daven-
tria zwollis et monte sancti iheronimi. Conve-
nerunt ergo in windesem ad diem constitu-
tum. dominus godfridus rector. dominus roedolphus
procurator. dominus iohannes hoef sororum
confessor. cum omnibus presbiteris et clericis domus
sue in daventria. item dominus theodericus de
herxen. dominus gerardus kalkar junior.
dominus iohannes haerle sororum confessor.
cum omnibus clericis et fratribus zwollensis congrega-
cionis. uno tamen pene solo in singulis pre-
fatis oppidis pro custodia domus relicto.
itaque dominus rutgherus rector. cum ceteris suis
presbiteris et clericis de monte sancti ieronimi
in veluwe. Qui omnes secunda feria post dominicam
iubilate. cum conventu nostro in windesem
in refectorio ut in generali capitulo moris est
pariter prandiderunt. quibus pro tam karissimorum
hospitum iocundo adventu cellerarius
ut dignum erat. providere studuerunt. et in
potu vina ministraverunt. Devotus tamen
et senex pater petrus de gouda frater noster bo-
nus dulcis et expeditus mense lector. pul-
chram pro tantorum patrum et fratrum devotorum
condigna et amicabili suscepcione. cor-
dis ex amore. legit leccionem: augustini videlicet
super psalmum: iubilate deo omnis terra. psalmum
dicite nomini eius et cetera. ¶ Prandio autem
facto nonisque finitis: omnes fratres nostri conven-
tuales senes cum iunioribus et hospitibus
tunc presentes. per campane sonitum consuetum
in pomerium pariter convenerunt. non lon-
ge a viridario circa ortum thuparum et
ubi super gramina pariter consedimus omnes.
Venerabilis ergo pater noster iohannes huesden
pristinam patrum primitivorum recordatus ca-
ritatis dulcedinem et primum devocionis eorum fer-
vorem. nos que eorum exemplo ad mutuam
invicem caritatem. firma adhesione
assistenciamque fidelem. dulciter provocare

dicens. Magister gerardus magnus primus
fuit huius nostre reformacionis pater, et totius
moderne devocionis origo. Veniens enim hiis
~~fidei et doctrine sue~~ novissimis temporibus huius nostre ter-
re [illegible] qui frigida hominum corda lumine fidei
et doctrine sue ad dei cognicionem et amorem
valde illuminavit et ad veram penitenciam exemplo
suo peragendam vehementer accendit, eos quoque
a mundi vanitatibus et carnis voluptati-
bus per universam regionem istam ad deum vivum et
verum in aucturi suarum salutem se convertere co-
pere docuit et sermone. Cui vir vite ve-
nerabilis dominus florencius radewini primus pa-
ter davantriensis congregacionis ac suis devotis
presbiteris clericis et laycis in cura sollicitu-
dinis successit. Qui ambo nostri monasterii in
windesem primi fuere promotores, sollicita-
tores et procuratores, personarum quoque eius in
spiritualibus institutores; quorum gratia in hac tempora-
lium et spiritualium bonorum devenimus habunda-
ciam: et ideo congrue cum eis et omnibus devotis utri-
usque sexus individuam caritatem, cordium
unitatem et fidelem assistenciam in eum con-
servare debemus et tenemur. Hec et
hiis similia patre nostro dicente sermone latius
prosequente cum primum post vesperas signum pulsa-
retur finem fecit loquendi; cunctis quoque patribus con-
surgentibus quidam patrum et fratrum devotorum per a-
miciciam innovanda nostris senioribus ceteri
vero iunioribus tunc se iunxerunt: et se mutu-
o salutantes duo vel tres simul in parte seor-
dentes. de hiis que viderant et audierant
ad invicem contulerunt; donec thori tempore
appropinquante. ingenti cordium caritate. ma-
nuum et brachiorum extensione inter amplexus
caritatis indicia mutuo sibi valedicen-
tibus: fratres nostri ad cellam. et ipsi ad se-
metipsos et ad hospites cum iocunditate re-
verterent. Vesperis finitis omnes patres et fratres
prefati cum priore et nostro procuratore fuere ge-
rando delft in domibus hospitum nostrorum
prius cenantes: diem illum totum cum ingenti

gaudio et cordis leticia in domino devote per-
egerunt. Singuli autem in crastinum in sua
revertentes: non modice sunt in domino et in con-
gregacionis gavisi super omnibus bonis que dominus deus suis
temporibus per patres primitivos et etiam per se ipsos
in hac nostra boreali regione dignatus est operari.

Sermo in forma meliori patris iohannis de
huesde. prioris in windesem in pomerio coram
conventu suo et patribus tercium congregacionum de pa-
tribus primitivis et nostra ad invicem caritate. Capitulum xviii

Venerandi in christo patres et fra-
tres dilectissimi. ego in omni-
dum iam etate. circa finem vite
constitutus viam universe carnis mox ingressurus.
more patrum aliquorum carnales seu spirituales
filios deum timentes post se relinquencium. iacob
videlicet moysi iosue. david. ionadap fi-
lii rechab. thobie et mathathie. magistri
gerardi magni. et domini florencii radewi-
ni. patrum nostrorum vobis unum consignavi et ad
memoriam vestram revocare desideravi verum et a quo
huius totius parte nostre devocionis religiosa con-
versacio sancta vita. et regularis disciplina in
tot et tantis diversarum personarum utriusque
sexus monasteriis reformatis. et congregacionibus in-
numerosis. primordiale sumpserit exor-
dium: quo et a quibus usque ad hec nostra
tempora. continua et salubria profectus sui sumpse-
rit incrementa. Plurimis autem ex vo-
bis constat quod ille eximius verbi salutis execu-
tor. et egregius divini verbi seminator magister
gerardus magnus. nullius pene in omni tunc fa-
cultate secundus habitus. davantriensis oppi-
di civis divinitus inspiratus. ut pro domini predica-
tus totam ferme hanc nostram regionem. ubique
circuiens omnes terre populum. exemplis suis
sanctis sanctisque doctrinis vehementer commovit
et corda plurimorum fidelium. ad veram peniten-
ciam peccatorum. mundi contemptum emendacionis vi-
te propositum. sancte religionis ingressum et ad ce-
lestis patrie desiderium. ferventer accendit:
ita ut in plerisque civitatibus oppidis et vil-

lis. non parua utriusque sexus hominum multitudo. Sa-
cris eius vestigiis cupiens inherere. deo creato-
ri suo in omni vita. simplici obediencia casta conti-
nencia. ceterisque virtutibus devote famulari
summe concupiscet sedulo que deseruiet. // Non-
dum omnium originale ipse fuit principium. Sancti-
tu refugium et bonum solacium. et in cunctis neces-
sitatibus et angustiis eorum continue firmum efficaci-
le que presidium. // Huic viro sancto fervens eius
successit discipulus. dominus florencius radewini
magister in artibus. Daventriensis congregacionis
rector primus. ac caritatis zelo fervidus. et in omni
sanctitate conspicuus. Nam magister gerardus in extre-
mis positus. cunctis devotis presentibus primo
innuit. ut cum suis clericis et presbiteris ceteris que
devotis dictam vitam nuper inchoatam. in debi-
ta forma firmissime servaret: et novum or-
dinis canonicorum regularium monasterium. omnibus de-
votis in solacium. defensionis que presidium. cum
primum posset edificare satageret. Quo
in domino quiescente dominus florencius et sui fratres
itinera magistri sui recto tramite insequentes. ta-
lia ac tanta in hac nostra provincia. in novis
monasteriis devotis que congregacionibus apte construen-
dis. et ydoneis personis pro religione servanda
debite instituendis. maximis suis laboribus
et expensis perfecerunt: ut vix quam in hac
nostra terra. civitas oppidum aut villa mag-
na et nobilis ~~nobilis~~ reperiatur. quin ibi aut
regularium monasteria. aut clericorum congregaciones.
seu sororum beginarum curia certa:
cum suis temporalibus spiritualibus que bonis competenti-
bus fundata. // Horum primi et maximi. post
dominum florencium promotores et institutores et
consummatores. viri fuere venerabiles deo de-
voti. zelo dei fervidi animarum lucris valde
intenti: videlicet dominus iohannes de gronda e tibe-
tia. dominus iohannes brinckerinck de zutpha-
nia. dominus lubbertus ten busche de zwollis. dominus
gerardus de zutphania in windesem
sepultus. qui duos libellos devotos. beatus
vir. et homo quidam. de spiritualibus ascensionibus

composuit. omnes isti congregacionis daventriensis.
dominus gerardus kalker senior primus rector con-
gregacionis zwollensis. dominus henricus de gouda
confessor sororum. magister iohannes cele rector sco-
larium. omnes tres presbiteri in zwollis. dominus werm-
boldus in traiecto. magister everardus in almelo
dominus gysbertus dou in amstelredamis. dominus hu-
go golsinck in herle. dominus paulus in mede-
blic et horn. dominus petrus poel in leydis.
dominus wilhelmus henrici in amersfordia.
Iohannes ummen laycus civis de zwollis. Fun-
dator monasterii sancte agnetis. ordinis canoni-
corum regularium prope zwollis. et tertiariorum sancti
francisci prope vullenhoe. aliique quam plures eius-
de devocionis zeli et fervoris. quorum nomina
cum veris suis imitatoribus scripta sunt in
libro vite: qui defuncti seculo et in regionem tran-
slati. una nunc stola glorie in anima sunt decora-
ti. reliqua resurrectionis gloria in fine mundi. cor-
pore decorandi. // Venerandus quoque pater dominus
florencius cum suis in daventria presbiteris et fratribus
aliis que bone voluntatis hominibus locum hunc in
windesem iuxta magistri gerardi voluntatem.
et extremam commissionem pro primo ordinis nostri
monasterio. in regulari observancia debite
fundando unanimiter elegerunt: et pro nobis nos-
trisque profectu. omnem terrenam suam substanciam per
christi fidelium largicione. et manuum suarum
labore sibi acquisitam. sicut pro domo propria
libenter expenderunt: nos eciam et nostros senio-
res pene omnes. ad suam in daventria coha-
bitacionem benigne suscipientes. et bonis
moribus in timore dei instituentes. tandem
in windesem transmiserunt. ut ibi per dei
clemenciam. et prefatorum patrum fidelem assis-
tenciam. de pura paupertate et maxima re-
rum inopia. in hunc statum regularis obser-
vancie sanctum et bonum deo acceptabile et in
hac temporalium rerum competenciam: non solum nos
sed et plura alia sexus utriusque monasteria.
congregaciones et beginarum. ad oculum videmus
nunc esse producta. // Hys dictis premis

quae convenerant precedentibus nostris concernentes affirma-
tum. verbaque ab eligentibus in conclusione difficilli-
me formatam. alia quaedam interlocutoria
eius de tali materie. de industria inter-
serere cepit: dicentes haec omnia et plura huius
similia a suis etiam predecessoribus in forma
se audisse, gratias ipsi referentes quod ad perpetuam
rei memoriam in toto iam audientium denuo
huiusmodi pacta renovasset. ¶ Tali igitur occasione
facto modico intervallo: venerabilis prior
noster Iohannes Huesden humili verecundia et pla-
cabili sua lingua, iterum exorsus est dicens.
¶ Amantissimi fratres mei, senes nostri in
maioribus in Windesem professi. Idcirco vos
ad presens colloquium presentibus istis patribus vo-
lui evocari, ut vicibus hic professis et in eius
confessionis memoria celebri perhennarem.
quia ex tunc monasterium nostrum in Windesem
a nostris maioribus et patribus devotis primo
et principaliter institutum sit et fundatum.
¶ Videlicet ut omnes per orbem devoti utriusque sexus
homines nos pie visitantes ab omnibus et a
singulis monasteriis nostris fratribus benigne sus-
ciperentur humane tractarentur et in arc-
tis necessitatibus in oportunitatibus in tribula-
tione gratiam consolationis favorem consultatio-
nis et opem presidii sibi possent invenire et
tamquam invenirent quibus iusticia suffraga-
te in omnibus iustis suis negociis causis
et actionibus dampnis et iniuriis fideliter as-
sistere consilium et auxilium tribuere. veritate quod
munimus nostri defensione iuxta possi-
bilitatis nostre facultatem constanter debemus
impendere tamquam tales nosmetipsos urget
necessitas et competencie huius formula tempor-
alitatis: ut nostra defensione cooperante.
Fratribus iusticia super omnia patrocinante.
malignantium tempestate ita sedata. quod
utriusque sexus devoti, iure suo vitam et for-
ma salutis in portum pacis et tranquil-
litatis rursi deo creatori suo quietius
et sedulius posset deservire. ¶ Debemus

gloriose Marie nos in Windesem. Datis devo-
tis patribus actibus quoque personis statum congrega-
tum in vera caritate singulari amicicia et
fide indissolubili. Fortissime coniungi et
ex corde conglutinari. tot unum et eandem vo-
luntatem in deo perpetuo conservare. eos quoque tamquam
nostros et nosmetipsos aspicere. et reputare.
vitam eorum decretum statum conversacionem spiritualia
et temporalia bona. singulas quoque personas
omnium quoque causarum negocia iniuste se per-
mittentia modis omnibus semper assumere ac
viriliter defensare. ut qui unum ex nobis teti-
gerit mox omnium nostrorum pupillam oculorum
attigisse se conspiciat. ¶ Et dum sic fe-
cerimus: nichil unquam nullus quoque nobis po-
terit prevalere. prosperum quoque successum in ac-
tibus consequimur. ¶ Sin autem abinvicem re-
cedere et mutuo nos deprimere in causis
delinquere. Ve erit nobis. Ista tunc status
omnia spiritualia et temporalia bona succes-
sive interibunt. et qui in fervore spiritus coram
deo et hominibus huiusque ¶ ambulavimus
semper proficimus et in anteriora continue
nos extendimus. tunc omnes intepescere. a
proposito sancto languescere. a dei timore de-
ficere et tandem in carne necesse habemus
consummari. ¶ Sic non itur ad astra sed ad
tartara huius mundi elementa et quae prius mi-
tebant in arcens amplexatur ster-
cora. animas suas interimunt deum offen-
dunt. celum amittunt. dampnationem quoque perpe-
tuam oculariter incurrunt. ¶ Hec et
huius similia omnibus vobis quos ad habitum
professionem quoque suscepi. executori debite
mandanda commisi: que in nostri presentia sin-
guli verum effectui mancipare. sicut quod per-
ficere in principiis antequam vos ad ordi-
nem suscipere voluisse. quod gratias deo usque
hodie diligentissime conservastis. que etiam
nostris patribus in Windesem professus.
in simili forma antea facienda ante propo-
nentibus. sicut adimpletionis eorum promissio.

ne semper ab eis recipere minime negligatis:
quoniam in ista mutue nostre caritatis concordia
et subvectionis assistencia tota reformacionis
nostre summa. et moderne reformacionis per-
severancia. semper constare videbitur. Hic fratres
Iohannes Busch et frater Hermannus Xanctis. ambo
sunt presentes quibus ista commisi. et cum suam pro-
fessionem hic semper se facturos. mihi similiter pro-
miserunt: si ipsi non profecerint ipsi sibi vi-
derint. Hoc tamen dico quod dum dicte devote
congregacionum utriusque sexus persone. in ha-
bitus sui simplicitate. morum humilitate
exteriorum rerum paupertate. mutua cari-
tate mundi abiectione. simplici obediencia et
communi vita. sicut et hodie devote perseve-
raverint. Si enim apostoli dei in vita essent
presenti. aliud seu aliter vivere non docerent.
quam fratres et sorores congregacionum devotarum
prefatarum iam vivere dinoscuntur. et eam
non reprobarent. quia vita est Ihesu Christi.
quam hic mundi infirma et abiecta elegit:
potius quam fortia. A mane enim usque
in vesperam manibus operantur. et horas
beate Marie virginis de sancta cruce de eterna
sapiencia. septem psalmos et vigilias. et
si qua similia leguntur inter operandum: atque
a mundi amatoribus tamquam peripsima
et seculi purgamenta despecti contempnuntur.
Hec utique vita Christi est: quam interna sua sua-
vitate. spiritus et delicias ab hiis mundi
sapientibus. et prudentibus abscondit. quas
parvulis huiusmodi. suis veris amatoribus.
in iubilo cordis sepe revelat. Vene-
rabiles patres et fratres mei dilectissimi.
qui hic in unum convenistis. hiis paucis
sermonibus unitatis. caritatis et pacis
testamentum omnibus vobis relinquo: recomen-
dans vos deo. et me similiter vestris de-
votis oracionibus. qui nos in unum habi-
tantes. et iusta patrum nostrorum desideria
fideliter adimpletes. cum eisdem patribus
iam defunctis. omnibus que suis. in regnum suum
celeste perducere dignetur: eterne claritatis
gloria pro fidelem hic exilii nostri laborem perpetue
premiandos.

Quod fratribus in Windesem commisit hospita-
litatem fideliter servandam. et pauperibus ad
portam pias elemosinas erogandas. Capitulum xx-

Illo quodam tempore. devotus pater
noster Iohannes Huesden. non lon-
ge ante obitum suum venit ad fra-
tres suos. recreandi gracia de sua licencia.
in pomerio circa scapulas prope chorum con-
gregatos. et inter eos sedens dixit. hono-
rabilem virum dominum Theodricum de Herxen
prepositum patrem omnium congregacionum devotarum.
tamen cum querela in brevi sibi scripsisse.
cum fratres nostri in Windesem capellanum con-
clusissent. hospites edificacionis causa
ad se declinantes. non velle amplius susci-
pere. Duos enim bone voluntatis clericos.
de potencioribus huius seculi exortos. pro
religione sancta consuetudine. et regulari discipli-
na. oculata fide evidenter providenda
in Windesem transmisit. Qui a monasterio
nostro portario repulsam passi. cum irruen-
tibus tetre noctis tenebris in oppidum
Zwollense minime poterant redire: ma-
thale quoddam rusticorum nobis continuum
feno adimpletum parumper pausaturi
ascendentes: horrore tenebrose noctis
semivigilantes peregerunt. A quo summo
mane descendentes: ad eum qui se mi-
serat revertentes: cuncta que sibi evenerat
per ordinem retulerunt. Cuius autem in-
properate a casu id accideat: quia a vero
nostro portario non affuerat. aut alia de
causa iam non occurrente. id fratrum contigerat:
tamen proptereaquod mi subsecuta. hoc in loco hic premis-
sa duximus inserenda. Missiva etenim
domini Theodrici de Herxen. a priore nostro
plecta: epistolae beati Augustini quas erat pro
manibus per tempus aperiens: ad primum occur-
rens capitulum direxit oculos. Hec verba legit

subsequentia. ¶ Cum discerni nequeat bo-
ni a malis: et mali benigne tollerandi sunt:
ne boni pariter cum eis excludantur.
Hec referentes nobis in pomerio prior noster ad-
iecit: quod primo hospites undecumque etiam
advenientes. benigne suscipiemus pie
pertractaremus. hospicia eis et alimenta. secundum
nostre competentiam. et pauperibus ad portam de
panibus nostris et carnibus. caseis butiro pis-
cibus et potibus, ceteris quoque ciborum reliquiis mo-
re consueto libenter contribuemus: quod dominus enim
ait id fecerimus honestis hospitibus. De-
votis personis clericis sive laycis. hospita-
litatis gratiam ministrativam. benigne exhi-
bendo. ciborum reliquias vestes sive pecuni-
as pauperibus egentibus pie erogando. dominus
erit nobiscum: et in cunctis temporalibus nobis
optime providebit. sicut hucusque nobis semper
ipse providere consuevit. atque de die in diem
aucta nostra temporalia non modicum suscipient
incrementa: nec nunc in principio ditio-
res sumus quam umquam fuimus: et ita continu-
abit in ultra. ¶ Si vero a pauperibus et
hospitibus advenientibus manus nostras re-
traxerimus advenientes. quam eos non admitten-
tes. quam corporis nutrimenta pie ut est consuetum non
subministrantes. sine dubio domino non placebi-
bit: quia nemo ad hoc institui voluit mo-
nasterium: ut omnes pietatis opera hic invenien-
tes. in anima et in corpore pariter reficeretur.
Nam sicut corpora corporalibus alimentis
sic anime divini verbi pabulo et sanctorum conversatio-
nis exemplis. refici consueverunt: ideo
quod omnibus nostris presbiteris hospitibus tam quam
clericis. et laycis divine pagine libros.
refectionis tempore cum panibus semper anponere solemus:
ut etiam mentes suas cum corporali cibo refi-
ciant. Qui si legere non noverunt: tunc hos-
pitularius noster. ex libro quatuor novissi-
morum quod in materna lingua et pergameno
conscriptum clericis nobis et laycis simplici-
bus ad mensam semper apponimus: perscripta a-

liquam puncta vel exempla. ad mortis hor-
rorem. iudicii extremi et inferni timorem.
patrieque celestis amorem incitantia. in copia
ibidem posita. legere consueverunt: sic multos
tunc abierunt. ex eisdem lectoribus corde compunc-
tos. ad emendacionem vite extunc aspirasse.
frequenter intelleximus: quo verbo. hec premissa
nulla mundi via. decrevimus intermittenda.
¶ Cum etiam ad nos pauperibus et devotis
hospitibus manus nostras retraxerimus: dominus deus
etiam manum suam detrahet a nobis. et tunc
in temporalibus cito depauperabimur. et in
cunctis etiam nostris exemplo deficiemus: et
sicut prius in omnibus habundavimus: ita
tunc in cunctis ut inopes et egentes. ubique pe-
nuriabimur. Ubi enim date a monasterio fue-
rit exclusum: ibi etiam dabitur communio ex-
cludetur. Date ergo et dabitur vobis. Christus
in evangelio: et quod uni ex minimis meis fe-
cistis mihi fecistis. Conemur itaque solliciti
cunctis. singulis advenientibus largam exhibe-
re humanitatem. et dominus erit nobiscum: ab omni malo
nos custodiens. omnibusque bonis hic et in futuro
semper nos adimplens: quia si pauperes excluserimus:
deum a nobis excluderemus. ¶ Nam quia ad
viam positi sumus. et scole sunt in circumiacenti-
bus civitatibus. Zwoll et Daventrie: si clerici hinc
inde pertranseuntes. apud nos prandere seu etiam pro
noctuandi huiusmodi pecierit. bene: exhibeamus
illis caritatem etiam si propter solum victum hospitium
re hunc advenerint: quoniam nulli dubium quin
sepe viri boni inter eos sunt futuri. eterne mili-
tantis membra preclara. et in Christi corona moni-
lia preciosa. nulla mundi substancia dig-
ne appreciande: licet nunc despecti vili quasi sem-
mate cernantur adopti. Si autem huiusmodi cleri-
ci et hospites alii. aliquando ut assolet. ma-
gis quam deceret et plus quam nobis conveniat fuerint
infesti: tunc poterunt pie ab aliquo ut illa
pertinuerat ammoneri. et si commode fieri po-
terit bono modo. sine speciali quoque causa non
habuerit. cicius poterunt expedi. Sed utique

neo excludatur. Hospitalitatem quoque in
veteri ac novo testamento valde commendatam
dilectus pater noster iohannes prefatus commisit no
bis diligentissime conservandam. si divinam adi
plere cupimus voluntatem. et extremam pravere
egestatem.

Quomodo se ad mortem preparavit: et de obitu eius
et sepultura. Capitulum vicesimum.

Longo iam fessus senio devotus
pater iohannes huesden . cum in
omni caritate pace et unitate.
cunctis diebus vite sue monasterium nostrum in winde
sem continue conservasset. ut caritas fratrum de
windesem omnibus in exemplum . anthonoma
tice ubique commendaretur. que etiam usque hodie
in eo inconvulsa perseverat. viribus corporis pe
detemptim cepit destitui. et fortitudine in
gruescente. et ad vitalia transeunte. usque ad
extrema vicinatus est. Cernens igitur diem sue
mortis. cunctis inevitabilem sibi e proximo ap
propinquare. studuit se ad ipsam iuxta omnem
pro sua possibilitate devotissime preparare.
Deinque cunctos conscientie sue angulos . quos in
illa die dominus scrutabitur in lucernis dili
gentissime collustrans: peccata singula et quic
quid in se dignum accusacione poterat in
venire: continuit ipse lamentis orationibus in
defessis. sanctorum imploracionibus divinorum ce
lebracionibus. meritorum christi et sanguinis eius
preciosissimi affectuosis commemoracionibus. per
singulos dies et noctes. conatus est expia
re. Omnia quippe que cogitacione locucione.
opere et omissione contra voluntatem divinam.
umquam se meminerat perpetrasse per veram stu
duit contricionem confessionem et penitenciam. iux
ta ecclesie institucionem corrigere et emendare.
Verecognoscens nullum malum impunitum.
nullum bonum irremuneratum posse ma
nere. eo quod deus peccata delinquentium non dumtaxat
vere penitentium. Dei enim horrendum iudicium
in proximo sibi affuturum. vehementer expavit:
et ardentissimum illum purgatorii ignem.

inextinguibilem quasi iehenna. peccata eciam
usque ad ultimum quadrantem. acerbissime cru
ciantem. vel una hora experiri et sentire dux
it intolerabile. idcirco indulgenciam omnium
suorum peccatorum. totis precordiorum affectibus
a deo optinere quotidie laboravit: ut statim
in hora exitus sui de corpore. per manus sanctorum
angelorum. deo creatori suo mundus et imma
culatus presentari mereretur: et inter sanctos et e
lectos suos. eterne felicitatis requie per
tone: quam nec oculus vidit nec auris
audivit. nec in cor hominis ascendit: quod
deus diligentibus se preparavit. Videmus
eum frequenter super sedile ante chorum. cum silencio
solum sedentem: et sepulturam fratrum. ibidem in
pulvere quiescencium. fixe oculis respicientem:
corporum inanimacione. et animarum cum deo in
celis regnacionem. felicitatem et gloriam. crebro
meditantem: se quoque eos in proximo esse secuturum
firmiter sperantem. Cum in aliquo sibi ibi
de assidentibus dixit familiariter. dominus melio
res fratres nostros primum ad se vocavit. sicut
columba granum solet eligere meliora: dans
nobis intelligere quod ante fratrum nostrorum. ibidem in
pace quiescencium. post modicum ordinis nostri
laborem fideliter consummatum. visione iam
divina et eterne claritatis gloria. feliciter per
fruuntur. quorum felici consorcio in celesti
curia pervenire cupiens. continuus desideriis
et suis affatibus. ipsorum exuvias sedule vi
sitando. cotidie precabatur. Hiis suis
operibus devotis exercitus et de conpuncionis
spiritu. corde suo continue repleto. atque a
peccatis nevis quasi vicinorum. quantum spiritualiter
ad purum defecato: celestibus extunc desi
deriis. votis quoque in deum fervientibus salub
riter accensus. intimi amoris sui alta tra
hens suspiria: in illa superna ierusalem pat
riam nostram eternam. languidus anhelabat
dicens. Quando veniam et apparebo ante faciem
dei? Quando ei presentabor? Nunc dimit
tis servum tuum domine. secundum verbum tuum

in pace. ¶ Quotidiana igitur per totam lucem suorum consti[illegible] vexatus anhelitu interclusus. vix tandem valens respirare: rogavit suum suppriorem ac fratrem arnoldum balth[illegible] ut una cum suo conventu. super ipsius absolutione a prioratus officio. et alterius electione vellet tractare: cum ipsum quasi absolverit. Cumque ei de vespere id sollicite exegisset diligenter commisissetque: sero mane eundem suppriorem ad se venientem aliter deliberatus ait. Frater carissime non est necesse ut a vobis absolvar ab officio: quia deus in proximo in me volt absolvere: de hac ergo re sitis in pace. Quod ita factum est. Nam brevi post tempore ad extrema cepit appropinquare: atque ab eodem suppriore conventu de windesem. cum priore de northorn presentibus. iuxta morem ecclesie communicatus et inunctus. Ut ubi veniam et offensionum suarum indulgentiam peciit a conventu: id fecit tam humiliter cum verbis sui cognitione. et cordis compunctione: ut pene omnes in fletum commoveret. ¶ Ex tunc et deinceps aliquamdiu iacens aliquando sedens. quandoque stans ad ignem super scapulas fratrum innixus: cum magna difficultate attraxit anhelitum. Iterum ipse lecto repositus parum quievit. Cum post [illegible] circa se vigilantibus dixit in firmario [illegible] nostro [illegible]. ut parum repausaturus [illegible]. Cui mane adsistenti ait. Frater carissime ego adhuc hic sum. Tamquam diceret. Non diu ero vobiscum. Naturali igitur calore ab extremitatibus membrorum ad vitalia sua recedente: pedes eius algere ceperunt: quos fratres vel calidis et fricationibus calefacere voluerunt. Quibus ipse dixit. Cessatis fratres: quia homini morituro pedes primum infrigidantur. Et tunc ulterius ab [illegible] cessaverit. Porro nullas in extremis suis. passus est passiones se turbantes. seu alienas fantasias per angelos malos sibi immissas. Sed mentis et racionis sue compos. in valde bona sui cordis pace et quiete. sabbato post andree quarto nonas decembris. tercia [illegible] ingressis misse summe. quam de adventu domini de beata virgine. quam specialissime dilexerat. sollempniter cantabatur in presencia fratrum feliciter deo tradidit animam: per angelos sanctos et fratres in [illegible] se defunctos. cum cantore gratiarum et laude magna. ultimo [illegible] creatoris sui. honorifice presentandam. Pro cuius felici transitu ad celeste palacium. statim in eadem missa addita est collecta: et ea finita alia statim missa pro defunctis subiuncta. Cuius corporis exuvias in choro collatas. usque in crastinum proxima videlicet dominica adventus domini. cum missis vigiliis psalmodiis et orationibus tuerentur conservantes: in eodem choro ante gradum sanctuarii post finem summe misse fratribus nostris merentibus et quibusdam fletibus ecclesiastico more devote sepelierunt.

Prior [illegible] salvatoris eius. et quot annis rexit. quomodo fratres ad obitum suscepit: et eius epithaphium. Capitulum vicesimum primum.

Felice memorie devoti patris nostri iohannis de huesde per manus sanctorum angelorum. fratrum quorum nostrorum defunctorum in preparata habitacula beatorum iam esse perductum firmissime credimus: cuius testimonia credibilia facta sunt nimis: auctoritate evangelica revelacionibus quas sanctis esse comprobanda. Dei enim filius dei virtus et sapientia. homo christus iesus veram scalam virtutum. octo distinctam scalaribus a terra in celum perpendiculariter porrectam. cunctis in se credentibus. in suo sancto erexit evangelio: quam suis imitatoribus a convalle plorationis. devote eam ascendentibus. et cunctis gradibus decantantibus eternam in celis beatitudinem promisit: singulis eius scalaribus. singulares premiorum beatitudines. finaliter adiungens. ¶ Hac summe perfeccionis scala celi cacumen attingente: in cunctis suis gradibus pater iste iohannes pro suo modulo devote conscendit. Pauper fuit spiritu: sapientie proprie prudencia non innixus: sed domino deo et suis fratribus bene sapientibus. benigne

submiss⁹. Mitis fuit cū prib᷒. ⁊ corde mit-
tī hūilis: ꝑ magna venīdiā valde
hūilit᷑ sensies de seipo: ⁊ se talē alijs ad
oculū demōstrāns. Et sua ppā alioꝝ ꝙ
delicta amare defleuit. Esuriuit ⁊ siti-
uit iusticiā. odeꝫ detestās iniqtate: eā
ꝙ in seipm̄ ⁊ in sibi subiectos. ꝑsequēs
⁊ castigās: vt ipi coraposuit scripta as-
perimꝰ. Sitit ⁊ aīarū sities valde salute:
in pluribꝫ eā locis ⁊ ꝑsōis ꝓmouit:
⁊ eā ꝓuocauit. Vē fuit misericors
paupibꝫ ⁊ hospitibꝫ eciā vltra vires
misericordiā exhibendo: ⁊ nob̄ semꝑ eā
ipam̄ rcōmēdādo. Mūdo fuit corde
ab inicō cōūsiōis sue vsqꝫ in fine vite ꝗ
corde mūdādo ⁊ in puritate ɔseruādo.
tot deuota exacta. tāignita orōnū suf-
fragia quotidie frequētando. Fuit quo-
ꝙ pacificꝰ: mōsteriū nrm̄ in windesē
in sūma sꝑ pace ⁊ caritate seruādo: ac
nrm̄ gnāle capl̄m in vno pmo recollec-
tū. vniꝰ mois in domo. eorūdē ꝙ sta-
tutoꝝ esse faciendo. Et in hijs oibꝫ in-
defesse ꝑseuerās. plures hoim̄ ꝑuso-
rū tāta bona ipediē conātū iprobi-
tates. vaiās ꝙ conatꝰ. ⁊ verū euētꝰ
eqnimit᷑ portauit. aut prudent᷑ decli-
nāt: ideo ꝙ pmā iustoꝝ btitudīes ꝙ
scōꝝ. in gaudiū dnī sui iā ingssꝰ. nō
īmerito ē adeptꝰ. Quēadmodū eciā
ꝑ reuelacōes magnis patribꝫ ōnsās: nc
restat declāe // Contigit eni paucos
dies sui obitꝰ. vt duo fres notabiles
de mōte scē agnetis. ppe zwoll᷑ ordīs
nrī dom̄ pore nrm̄ sup certis rbꝫ ɔsul-
turi. in windesem aduenirent: quoꝝ
vnꝰ fr thomas de kēpis. vir ꝓbate vite.
q̄ plres deuotos tractatulos ɔposuit.
videlꝫ q̄ seqtur me. de imitacōe xpi cū
alijs. nocte insecuta sopnū vidit pse-
gū futuroꝝ. Apparuit naqꝫ in visu noc-
tis. ɔcursū spirituū btoꝝ fiā in celestibꝫ

q̄si ꝓ alicꝰ obitu celerit᷑ festināciū: statī
ꝙ tabulā q̄si ꝓ moriētis exitu in sop-
nis audiuit pulsāi: vt eum expiāre
euigilaret. Surgēs g° de lco. ⁊ cōpnā eet
frm̄ volēs re visā: nec ꝑcepit. Erat
aut᷑ mane an horā quātā: et fres ad
huc dormiebat. In se itaqꝫ vil᷑ ꝑcepit
recogitāe: ꝙ prior de windesem. in breui
eet migraturꝰ. Venit tn̄ de windese-
tur ētulit visionē: fr̄ elto de brabācia
scuū in ꝑgeti: dixit in secreto. Diātis
dnō hmāno fūtbē. in thenis mōte
ɔmorāti. si pr̄ velit loq̄ in windesem
ꝑato veniat qꝫ diu hic nō ēt: si vera
fuit visio quā hac nocte vidi. Et nō
longe pꝰ ꝑmissa: viā vniuse carnis
ē ingssꝰ // Eterna eius in celꝰ glā. ⁊
vā int᷑ scōs ⁊ electos dei btitudo. cuidā
frī in windese seniori magne ɔtēplacōis
viro hꝰ mō fuit ōnse. Cū ei die sup̄ so
raptꝰ in spū. dei magnalia vidit in
visioibꝫ: pmū videlꝫ ordīs nri insti-
tutorē scm̄ patrē nrm̄ augustinū cū an-
gel᷑ scīs in quadā solēpni ꝓcessiōe.
in celo celebrata. mgrm̄ gerardū
magnū vna manu tenētē: cū oēs prēs
⁊ fres ⁊ sorores deuotarū ɔgregacōnū
tunc defuncti. cū ingenti cordis leticia
⁊ eterne claritatis glā. ꝓcessionalit᷑ sub-
secuti: venerabilē quoqꝫ virū frēꝫ
iohānē de huesde. olim ī windese
priorē. altera manu tenētē. cū eciā oēs
ꝓres ⁊ fres ⁊ sanctimoniales ordīs ⁊ capli
nrī gnālis tunc defuncti. cū simili cor-
dis leticia. ⁊ felicitatis glā. inestimabi-
lis claritatis stol᷑ albis pulchritudine deco-
rati. ꝓcessionalit᷑ seqbatur. Ubi sin-
guli eoꝝ nimio decorē. iuxta ꝓpā sua
mita vtutū ꝙ ꝑfectōes in tra ɔsūma-
tas. glōse resplenduerunt. ꝓut hꝰ ipā
in reuelacōe pdcā. latius sūt descripta:
h in fine ꝰ cū de eodē fre tractauerimꝰ. in

forma inserenda. Magnus autem pater noster
Johannes huesden annos natus viginti quinque
investitus: annos natus viginti octo in priorem
electus et confirmatus: triginta tribus annis prioratus
officium laudabiliter et utiliter in windesem
gubernavit. Capitulo nostro generali. cunctis quoque de-
votis pater existens et patronus. gratus et sola-
tiosus: qui ad omnes caritate dei et inviolatam
usque in fine custodivit. Ardens amator
erat scripturarum: et ergo precipue nimirum sanctum
augustinum. affectum fervebat singularem:
cuius librorum copias summo studio procuravit.
Ipse in regimine positus octo fratres primos. exis-
ta duos clericos ad ordines suscepit. omnes quoque
tres dempto uno etiam ad professionem. quatuor
decim conversos investivit. quorum tamen duos ad
habitum canonicorum regularium postmodum ad-
misit. et alios ferme quinquaginta. clericos
vel laycos seu familiares. ad perpetuam
cohabitacionem propter opera exteriora peragenda.
et pertinentes ad deo serviendum. pro eterna
anime sue salute. de consensu fratrum suorum
conventualium graciose admisit. Omnia et sin-
gula superius descripta. ab ipso et in ip-
so vidimus et audivimus. que ad utilitatem le-
gencium breviter explicavimus. maioribus ma-
iora reservantes. Sequitur eius epitaphium
Quadrigentenis. millenis cum
bis duodenis.
Altera luce tamen sub mense decembre iohannis
Vos corpus tumulat: et lacrimas cumulat.
Primus honore prior: pater hic et gloria fratrum.
Huesden quem genuit: ut iubar emicuit.
Officio gratus fidus prudens reputatus.
Firmus perclarus: cunctis satis undique clarus.
Duxit fervidam vitam: sanctam cum mente mundam.
Hic tulit e mundo fructum nil tum redeundo.
Qualis huic pietas fuerit: nunc non capietur etas.
Omnia namque fuit: omnibus ut decuit.
Hoc spargente bona redeunt sibi plurima dona
Et dare cum studuit: ditior ipse fuit.
Dum memor ut tribuat: da et tibi dabitur.

Sic fuit in donis: hic vixit in ethere thronis
Celica consilium: modo consistit quod ex consiliavit
Transiit e ceno: seculi. tumulatus arena
Fructu centeno: cumulatus dono quoque deno.
Hec ita credamus: hec credita sic teneamus.
Ut tamen oremus: pie quod sequitur cogitemus.
Rex veneranda poli: vitam sibi et laudem noli.
Des sibi da requiem: da sine fine diem. Amen.
De conversione investitione. et statu conversacionis
fratris arnoldi kalker secundi supprioris in windesem. Capitulum xxiij
Vdiens in windesem sancte con-
versacionis. et venerabilis vite virum.
fratrem arnoldum marwic. de
kalkar oppido. ducatus clivensis dyocesis.
coloniensis oriundum. Qui in iuventute sua
liberalium desiderio sciarum deductus. ubi tunc
particularium studiorum gymnasia. maxime flo-
ruerunt adire festinabat. Quo ibidem ad
tempus demorante. fama sancte conversacionis. devo-
torum presertim daventriensis congregacionis. ad eum
pervenit: emendacionis quoque vite desiderio fla-
grans. dominis devotis pueris se coniunxit: et
sacras lectiones ammoniciones quoque devotas. fre-
quencius more scolarium ab ipsis libenter audivit.
Qui iuvenem bone indolis. unanimiter moni-
tu. conversacione suavem nec non actu. et sua eum
passim esse conspicientes. arcius ad se trahere
mundi contemptum persuadere. et ad meliora provo-
care. cottidie satagebant. Tunc dominus flore-
ncius in domo sua. devicte cogitaverat
tunc fratres observancie regularis visende
gratia aliquem misit in windesem. ibidem
a fratribus benigne fuit susceptus: et a de-
voto patre iohanne de huesden. salutaribus
monitis ad religionis ingressum consequenter in-
ductus. Quod audiens dominus florencius
mirabatur. et propter laude fratris arnoldi. et
plura scripsit in hec verba. Karissime pater quia
arnoldus kalker clericus ad vos affectitur: cre-
do quod propter hoc ipsum liberter habetis. Nos
etiam eum indigemus eo: et aliis pro diversis
locis assumendis. Non suadere quamvis

tum ei applaudentis: et invitum ad religionem trahentis. Etiam preterea tunc periculum nostre imminet congregationi nisi caute respiciamus ad personas quas ad nos capimus: vel a nobis emittimus. Si aliquis eorum quos intenditis investire. ponit nobis dicitur quod vobiscum vellet remanere et contrarie ad religionem sine affectione deberet exhortari: ego dubito. Item ex alia eius epistola. Ego spero quod bonum sit. ut arnoldus kalker. iohannes broekhuse de zwollis. godswinus tyratc. iohannes bucrevit. iohannes viane. et henricus mande de dordraco pro primo in windesem investiantur. quia ad vos satis afficiuntur: in vestro tamen stabit arbitrio. De wilhelmo kelikreet de stoehovia proposui fratribus. et omnes timemus quod nimis debilis sit ad religionem. timidus et pusillanimis non multum activus. sed potestis eum probare. Salutetis fratres wenerum wilde tepe. et ceteros in domino. Anno vero gratie millesimo trecentesimo nonagesimo secundo ipso die sancti bonifacii episcopi et martiris duo isti viri electi frater arnoldus kalker et frater iohannes broekhusen habitum sancte religionis a iohanne de huesde in windesem priore perceperunt susceperunt. Quorum primus frater arnoldus kalker de quo nunc agimus. vir fuit magne reverentie. statura procerus latus in in corpore dilatatus caritate. suavis affabilitate: prudens in sermone rigidus in correptione. consolatorius in temptatione. aspectu reverendus incessu maturus. inter fratres benignus. inter hospites venerabilis. et multum amabilis: infirmis compassivus. misericors pauperibus et omnibus bene gratus. Qui professione sua facta. ad sacros ordines promotus: fratre henrico wilde primo in windesem suppriore. in ~~primum~~ priorem in eemstein electo. ipse ad supprioratus officium in windesem est assumptus. quod triginta quinque et eo amplius pene continuis laudabiliter valde rexit: nisi quod interim in fonte beate marie prope arnhem primus prior fuerat. Deinde nostro seculo annis duobus in omni sanctitate et religione

devote gubernavit. Hic in supprioratus officio piam et benignam matrem non novercam congregationi nostre in windesem. cunctis quoque devotis fratribus et sororibus sedulo se exhibuit: quibus verba consolationis ubera. ab uberibus interne devotionis sue. frequenter eliciebat: fratres quoque suos variis temptationibus. et diversis fantasiis laborantes. in pristinum devotionis sue statum sepe reduxit: et ut in dei timore et bonis exercitiis et sancta conversatione cotidie proficerent: ordinis quoque rigorem perfecte servarent. verbis suis et exemplis usque in extremam vite sue egritudinem. ubique precedens ad oculum primo statuit. Erat enim vir simplex et rectus. deum timens et a malo recedens: bonum diligens iustitiam amplectens. humilitatem ubique preferens. superbiam autem detestans: et que dei sunt promovens semper et concupiscens. Facie serenus nam quietus. corde purus et in cunctis suis actibus. verbis et gestibus religiosus factus: omnes diligens ab omnibus dilectus. nullum odiens. a nullo oditus. cunctis affabilis nemini amarus: ita cum tranquillitate et corporis compositione. ubique in se temperavit: ut incommutabile finem vite sue gloriose ostendere nobis videtur. Scrupulosus non fuit [illegible] nec fratres suos in angustias. et conscientie perplexitates inducens. sed mente serene et vita plenus et serenus. Doctores enim certe et preces nostri primitivi. conscientias timoratas nunquam suis sermonibus ad eam restrictionem et [?] conscientie perplexitatem inducere consueverunt: ut nobis in scriptis suis apte reliquerunt: Sed modo sunt nonnulli doctores nuncupati. quarum in se levissima. in utraque parte tractabile. in penis interpretantur peccatum mortale affirmantes. quod tamen in se nullum aut tantum veniale non sit esse peccatum: id minime perpendentes. quod homo bone voluntatis in bono manens proposito. quamvis talem se sentit in corde. quod antequam in corpore mori preeligeret quam mortaliter peccare vellet. non levius propter peccare mortaliter: quia cum mori

mortalis peccando: quam melior est in substancia quam centum humana corpora.

De humilitate et caritate eius corporali et spirituali fratribus suis exhibitis Capitulum xxiv

Humilitate cordis sui fratres nos opere et sermone monstravit. Cum enim propter rupturam quam habebat non poterat erecte labores? ut licet bonam habebat vocem ut unum aliquem chorum cum paucis teneret. nec altos tamen nec fortes facere potuit in choro clamores: hoc tamen vere humilitatis actibus sepe recompensavit. Denique ubi alii magnis trabibus in altum levandis gravibus quoque oneribus ~~multis~~ portandis. ingenti cum conamine insudarent: ipse parvis in via existens hastulas sub carpentariis in unum colligere sportulas fimi diversa portare cum aliis adimplere quasillis immundicia hic in congestas libenter exportare. et plura huius similia sancte humilitatis officia studuit exercere. Fratres etiam ad opera dispositurus et in capitulo seu confessione penitentiam iniuncturus. non dixit faciatis vel legatis illud vel hoc legere ~~pro penitentia~~. quasi imperando. sed magis dixit quasi optando. potestis hoc vel illud legere pro penitentia: et possetis hoc facere vel illud afferre. cetera quoque similia. Sepe etiam audientibus suis in capitulo dixit discipulis vere receptis conscientie purgatoris amore. de perfundo corde tremibus flens dicere consuevit. manibus quoque complicatis Karissimi patres et fratres orate dominum pro me. ut dimittat mihi peccata mea. ut det mihi gratiam humilitatis. et emendandi vitam meam: et ita cum osculo manus abiit in locum suum. Patrem venerabilem Iohannem de Huesden. et fratres ceteri dominum protectorem summo venerabatur affectu: et omnes presbiteros in ordine se precedentes condigno tractatus honore. sublimiores decus sensit et prudentiavit: Ipse autem iuxta Pauli sententiam alios reputabat ut iudicabat a nemine iudicabatur. Presbiteros capituli nostri

generalis et omnes presbiteros fratres sororis devotarum congregacionum nos visitantes. et familiares seu conferentes. seu in ipso dissentes angelum dei se videre et presbiterum dilectum fidele amicum. optimum consolatorem. et efficacem protectorem. se reperisse existimabat: quoque omnes ad se declinantes. obviis manibus. omnimodis affectibus. caritatis quoque sermonibus benignissime suscipere et humane consuevit pertractare. Et quia totam moderne devotionis cognovit originem. et pene presbiteros priores. in omni vita religione ipse agnovit. frequenter nobis de ipsis enarravit: memorie nostre gestis imprimere. et dixit presbiteros et nos. omnes quoque temporibus hiis ferme devoto. ex uno orti summo principio: ideo quasi non immelito caritatis valde nos invicem diligere. assistere et adiuvare debemus. Cum autem ingenter et noviciorum diversorum et clericorum et frequenter cellas visitans singulorum: bonum semper in corde et ore proverbium deferens aiebat. Discite a me quia mitis sum et humilis corde. Vel. Beati pauperes spiritu: quoniam ipsorum est regnum celorum. Item labores manuum tuarum quia manducabis beatus es et bene tibi erit. Beati mundo corde: quoniam ipsi deum videbunt. Ama nesciri. Disce mori. Aut alia huius proverbia similia. Preterea interrogavit eos quomodo se haberet. quoque faceret cum virtutibus et bonis crescere proficeret. seu deficeret: an naturam suam bene haberet: et quomodo in conscientia et in pace staret. Sic ipse externam a temptatione quamvis quoque inordinatum reperisset: statim cum eo se posuit ad sedendum. et temptationis seu externe eius investigata ordine et cognita re. et statim de libris suis et propria experientia salubria temptationum singularum antidota. et vera vitiorum remedia exhibere curavit: nullum quoque deseruit nec ab aliquo recessit. nisi primitus ipsum melius habere. pacatum bene quoque vidisset liberatum. Sic parvulos in spiritu pro viciis exstirpandis. et virtutibus congregandis quotidie laborantes. ut mater pia filios dilectos enutrire: et in bonis

moibz veis q3 vtutibz. solliate custodie se
dulo satagebat. Cetia tn et layti in wi
desem vnu et deuotis psbus. q etiam semo
re hitbebat deputatu. ad q in suis tep
tacoibz et vtutut ericiis singuli libe curr
rut. Cui oia cordis sui secreta. nud reue
lantes. deuota exiaq et va teptacoinu
remedia. ab ipo solet cape. Sut olim
in windesem clia duo fuerut viri et du
sacoe vi pfti. dns albtq win bghe. mltis
annis clicq postmodu sacdos. et iohes
saultke in clicatu decedes: et nuc dns
sulpicius sacdos deuotq. Quibz tn oibz
suppor in windesem. vigilat supintede:
et eos in bois diligt psuae pathe viaut.

Deuotq suppior iste fr arnoldq kalk.
Ptorpalibz frm suoz clicoz dnsoz et lay
coz necitatibz. indumetis calciametis
sotis et pedalibz ab et potibz valde cau
sut solliatq. sepe qres a singul pserti
unmoibz: q aliqs in pmissis defcm pa
teretur. Et aliqn iuetu qttoq eme
dare: et res necias sti indigenti ad stati
puiare minime neglexit. Non enim fres
suos. frigidis vnqs pedibz dormie vl in
cede. nec capite aut aliis mebris pas
sus algere. Ppo edoctq expimeto. magna
hoc matiaz capite debilibz fantasiaru
ministrae. vaia q3 fatasimata cebro dis
trasiato etia pt mentis ppoitu et delibea
ta cu volutate. exin gnari. Frigq ipe
no potuit sustine. Ex duobz pelliceis du
pliciq3 capuao. sup pini suu capuciu.
in hyeme vtebatur: qbz tn oibz vix
tande calefiebat: vt ipe dice psueuit.
Si aliud purgatoriu no essem habi
turq q tatu frigq sustine: magnu
m purgatoriu esse videtur. Mundq erat
in oibz vestibz suis et rebz. vt eas muris
sime teneretur mandae.

Quo fres teptatos psolari et ad pseuae
du monae psueuit. Ca^m xxviij

Rat qda iuuenis prnimi
sui pplexitate sepius tepta
tq tn psolacois gram ipm
frequent visitaret. qda bona alia de pa
tribz pmitiuis q exepla edificatoria de libs
diuis. pq pma et pmodica utacois re
media: solitq erat ei ppone pletius cn
rae. De quo no paru fr ille miatq
q ad forma debite no rndet: recedens
tn in dubi se sensit libeatu. q in tali
agustia melius se hute. Animaduitit tn
ppmodq prudent id eu fecisse. videlz
vt p ista collocutoia bona et salutaia
a suis teptacoibz inutilibz q3 fantasys
nimiu sibi ipressis. qsi ignorate ipm
abripet: et ita in ppu qete sinu. ac
metis sue tnqllitate sensim reuocaet.

Fr qda paris suis atiquis qtidiqis
q3 excessibz plurimu urebatq: salutare
remediu ab eo poposcit. Cui rndit.
Pcta vra pterita p pricone et pfessio
ne ia deleta. psciaz vraz no pturbes:
sz in humilitate peccoe vos esse. ptinuo
recognoscendo pseruet se. Nichil enim
poest frequent vte lucid: n fetole gnare.
Cui ille. In cho de hiis magis q alibi
pturbor. cmia qda grauia in puitas oc
turre. q si stati no signaueo cadut a
memoia mea. et eia sic oblitus sces dap
nat ptimesco. de cho tn exies nt in re
cordor. Tunc rndit. Qui fr bene in
cho attende laboatis. dyabolq vos vo
lens impedie. tales imittit fantasias et
vn nl melius q ea et similia in cho sz ab
ice. et minime curare. q vea et q grauia
tunc vob videantur. Si tn pq p pple
tu cu pcni et defectq vrob signae sole
tis. aliqua va de pcis vrabz tunc occurte
rit: illa signae no negligatis: et suo
tpe pfiteri. Si aut n pfessioe dignu
tunc vob occurreit. omiso sit ptentus

que occupacio que vos in christo ita vexavit
non in timiditate temptacionum fuit: te tantam in-
tande molientes. Cum igitur similes in christo
cogitaciones et fantasie turbantes pos-
modum ipsi supervenirent: viriliter consuevit.
Vos potestis ire: nolo vos tenere. Et to-
ciens quociens deum videretur: sibi similia
immittere dicens. Recedatis: do vobis licenciam.
Sic ad singulas temptaciones cogitaciones quas
tenere noluit facere consuevit. Donec per dei
graciam in potestate cor acciperet: dictas fanta-
sias recederet et recesserunt. Frater qui-
dam novicius plurimum temptatus cum cordis
sui perplexitatibus tribus diebus sustineret mi-
me fuisset liberatus: in quodam completorio pro
consolacionis remedio suppriorem adire tempt-
avit. Cum igitur id firmiter in animo concepis-
set: statim in corde mentis persensit le-
viciam. Dyabolus enim in aspectu omnes eius
turpissimas suas immissiones et nequissimas
per spiritualis tinee vexandas. Confusus ab-
cessit: cordisque leticiam et spirituale ipsius
gaudium impedire cessavit: fecit ad sup-
priorem accedere erubescens. Completorio
igitur finito suppriorem circa dormitorium
apprehendens: causam tristicie et temptacionis
sue. gemitibus flectens eidem aperuit dicens. Karis-
sime pater valde fui gravatus: quia quod in vesperis
iam cantavimus. obumbrasti super caput meum
in die belli. Domine in die isto belli mei
tamen complevit: cum nullum gracie lumen. in
meis temptacionibus ad tres pene iam dies
persenserim. Cui prior ridens ait. Et
in deo meo transgrediar murum: cum nulla
demonum tam valida poterit esse temptacio:
que in dei nomine sicut cera a facie ignis
continuo dissolvetur. Deinde in cellam suam
ipsum recipiens. et occasiones tribulacionis sue seriem
plenius intelligens: consolans ipsum ait.
Frater karissime pius dominus deus noster in veritate
vos diligens: in lumine gracie sue et etiam in
mentis vestre tenebris. in dulcedine et ari-

ditate. in consolacione et desolacione. in lau-
dibus et vituperiis. forte et equale stabile et con-
stans cum ipso volens permanere: atque in exercicia
libera quam devocione. et fidei veritate firmi-
ter consistere. et non in sensibilibus sentimentis
fallacias in eodem suavitatis confidere. vos
hoc modo solum intendere pertemptavit. Sicut enim
mater unicum filium uteri sui volens docere procedere solum
ipsum manibus et brachiis ad sedes et ad scam-
bella solet acclinare. et dum parvulum suum
in retractatis manibus casurum considerat:
statim extensis brachiis ipsum amplectens. ite-
rum ad se rapit: sic deus novicium ad am-
plioris sanctitatis acumina volens producere et
animi sui teneritudinem solidiori cibo assue-
facere. manum consolacionis sue ab eo sub-
strahere ad tempus videtur: sed ne in
via deficiat denuo novam consolacionem
sibi infundere. et in vere vite via. iterum
ipsum consolidare dignatur. Non ergo contristemini cum
a dulcedine divini saporis delictis videa-
mini: sed ad maiorem id vobis profectum evenire
non dubitetis. quoniam sic vivunt in hoc exilio
peregrinacionis nostre. et in talibus vita spiritus
nostri. Donec in patriam nostram revenimus:
ubi beati sine fine permanebimus. Hunc ergo
fratrem bene consolatum ad cellam suam ire concessit:
summum dicens omnium temptacionum fore reme-
dium. cum nulla poterit unquam timiri temp-
tacio spiritualis: si iuniores arctas limina
suggestiones. quantumcumque temptans et turpes
spirituali patri aut fratri suo consiliario ad pu-
rum revelare continuo curaverit. Vene-
rat aliquando frater quidam iunior ad dominum suppriorem:
ipsi inter cetera confitendo. Amor quam mag-
na sint que facio: ~~superhoc~~ suam per hoc
superbiam ex integro volens exprimere: quia sicut
magnorum superbi cum parva faciunt. hec magna
arbitrantur. et tales magna facientes repu-
tant esse parva. Quo audito: statim supprior
risit. Et quid est quod vos facitis: quod nos
non facimus? Unde ergo miramini? Respondit

Est culpa mea. Consideravi attente quot et quanta in choro, refectorio, claustro et dormitorio ego ipse proficio cantando legendo orando laborando, temptationibus resistendo, devotioni insistendo et devotis exerciciis continue me occupando; quod autem per omnia multo quam maiora alii fratres mei proficiant, huiusque non adverti: proprium laborem in hiis omnibus pre oculis, aliorum sudores nequaquam consideravi. Ita in unico formali superioris verbo in se reversus gratias egit deo et superiori suo de bona informatione.

¶ Novicius quidam in Windesem superiori prefato tunc magistro suo solitus confiteri punctum sibi graviorem in fine servavit ex premeditato, licet quidam alii saniores sapientes magis conscientie sue conservande in primis confitebantur. Hic autem novicius continuus super suam custodiam cottidie stare conabatur et super iuveniles affectiones et tyrocinales cogitationes summopere vigilare, carnis quoque concupiscencias ab animo compulsare. Attamen cor suum tenerum et inexpertum ab omni affectione mala non poterat penitus conservare, quin saltem aliquando vel semel in ebdomada ad quedam carnalia cum aliquali mora vel superficialiter cogitanda subito pulsabatur; unde tenax cordis animus in spiritualibus nondum exercitatus obiectis cito cedere importune cogebatur. Hec ergo confessionis in fine adiecit dicens: Ego etiam cogitationes habui carnales, quibus plus attendi et affectatus fui quam debui. Cumque hoc modo pluries confitetur, superior quadam vice ipsi respondit dicens: Hoc solum pendet. Confessione peracta et penitentia cum absolutione recepta, frater ille plurimum in se erubescens carnales cogitationes amplius admittere omnino formidabat. Et cum fornicationis spiritus seu carnis delectatio mentem eius teneram crepissime titillare, tunc carnis concupiscentiis et suo temptatori dicere consuevit: Non, non, vos vos admittere oportet me confiteri, et quod tunc superior debet timere. Amplius non audeo ad sua tribunalia hoc presertim quia et probe credite et servum dei temptare nolite, ne ab eo denuo confessus recedere compellaris. Huiusmodi ergo timor a peccato custodivit, quem timor dei nondum plene possedit. Sic ubi a sapientia quasi stimuli in altum defixi Dcabiles inveniunt mentes ad boni malique discretionem assuefaciunt et componunt.

¶ Frater quidam iunior inter ceteros pro devotione habenda in suis laboribus exerciciis ultra posse laborabat et ut sibi videbatur, cum tamen suis conatibus omnino frustratus eam non potuit optinere. Quintam tandem attendens ad superiorem super hoc sibi remedium prestari precabatur. Videns autem superior ipsum nimia sua sollicitudine pro devotione impetranda sepius impediri, a tali inmoderatione cor suum anxiatum et turbatum ad quietem atque tranquillitatem non posse revocare, dixit ei: Frater, tempore si deus vobis devotionem dare noluerit, bene retineat eam sibi. Quo verbo frater ille primo stupefactus est quia, ut qui eum ad maiorem pro devotione habenda sollicitudinem provocare debuerat ut putavit, tam ita simpliciter ipsum ad pacem ponere se debere sic sermone adhortabatur. Unde sentiens tandem ut quod prius quasi sarcina debet pro devotione laboraverat, ex hoc verbo ad cordis sui tranquillitatem et pacem venit, postpositis mentis angustiis et inmoderatis scrupulositatibus pedetemptim cepit sic continuus illuminari et quam suavis sit dominus paulatim degustare.

De auctoritate et diligentia [...]tate in libris corrigendis et de rigore iusticie et morte prefati superioris. Ca. xxv.

Tante auctoritatis et nominis fuit iste superior devotus apud deum et homines perfectus apud presbiteros et monasteria nostra capituli nostri generalis, ut verba eius et opera ex tunc usque hodie in auctoritate quasi pro lege ubique serventur. Ipse enim in vita sua exemplar fuit et for

Recedatis a me nolo vos habere

na modernae nostrae religionis. Denique gloria mo-
nasterii nostri in Windesem. et veritatis colump-
na totius capituli nostri generalis. prae omnibus sin-
gularis prior prioratus appellatur. adeo in cantibus
et accentibus. in biblia et orthographia. in ordina-
rio et statutis: atque in aliis sibi dubiis
undique confluebant: ut sua eius acta pro rata
lege reportantes. quod scilicet in omnibus valde fuit
formatus. ¶ Dum enim librorum nostrorum libra-
riae et choralium. principalis fuit corrector:
ordinarius quoque constitutionum proprius compila-
tor. Numquam in cella fuit otiosus. Sed omne
tempus sibi vacans a divinis. in libris corrige-
ndis debite punctuandis artificialiter ac-
centuandis. cantibus quoque virgulandis.
ad bonum communem scolaris et mira sua artificia-
li. studiosius impendit: ita ut in confessio-
nibus audiendis. etiam ab hoc opere suo minime
cessaret. Nisi enim ipse tantam in libris corri-
gendis operam impendisset. tam nos nec
generale capitulum tot bene correctos punctuatos
et accentuatos libros non haberet. Nos ipse
laboravit et nos in eius labores. tamquam ceteri in-
troivimus. Magnus erat biblicus et non mi-
nor historicus: ut nec unum verbum aut iota
in choro et refectorio. tunc posset abscondi
contra. Fortis erat in capite: opti-
ma tenens memoriam: scripturarum personarum
et rerum gestarum. etiam verborum et temporum
multorum facilius reminiscens. Devotionem
vero mentis suae interiorem: quis digne poterit
explicare? In exteriori phisonomia pro-
funde non indicabatur. speculationis ac
extaticae contemplationis. Sed ex amorosa ma-
nuum suarum complicatione. et frequenti ocu-
lorum in caelum sublevatione. affectuosa quoque
cordis in deum suspiratione. novum lu-
men gratiae in habundantia interioris leticie
sibi illuxisse non immerito credebamus. quia
non interiorem sed tantum exteriorem eius hominem nos con-
versatione aspicere poteramus. Captis enim
die festo. in ambitu monasterii de regno

dei facies collatione: in aliis compluries
dixit et alia. Deo gratias quod hic scilicet non eri-
mus: sed ubi deum in eum facie ad faciem vi-
debimus. Hoc dixit ex sincero de corde pu-
ro et bona conscientia. fideque non ficta. inter-
dum presentiens. cum sua opera de genere bo-
norum commisceat reponenda. Frequenter sic af-
fin et futurae vitae gaudia pro dulcedine dei
et decorem domus eius quam dilexit in hac
valle miseriae saepius pregustare. et quasi de-
votissime a longe salutare. ergo tenebatur:
ut eius desiderio flexibili quoque patria. Lon-
ga dilatione expectatione. inter missarum
solemnia. multa lacrimarum genera eum se-
pe perfusum vidimus. Nam primis igitur religi-
onis suae annis praeter pene et ultimis in
choro et refectorio scilicet sine repodiatione et brachiorum
super stalla reclinatione non in choro stare consue-
vit: Postremo cum baculo circa finem vitae sub
cappa tegente. ad omnia procedens.
Cum dum quadragesimum fratribus religionis suae
annum transisset: appropinquante tempore quo
tantis suis laboribus. deus finem imponere.
et condignam vitae ipsi mercedem retribuere de-
crevit: ante mortem suam per quatuor et eo am-
plius menses. more fratrum in Windesem de-
cumbentium in infirmaria ut purgatior red-
deretur. continuis febribus tepide estuare:
[illegible] quoque decubuit. Videns eum frater quidam
ad extrema vicinare: secundum quoddam scru-
pulosum ipsi studuit indicare. Cui confirmo
respondit. Noli te cor meum talibus perturbare.
Illud nimirum rememorans quod devoto
viro domino Iohanni de Groede magistri Gerar-
di magni discipulo. et primo sororum in
Daventria confessori. noverat accidisse. Qui
positus in extremis nimia varias passus
temptationes: praesertim de fide et simul
constanter: unde spes eius in deum cepit intepescere
et quasi deperire. Missi igitur illico de do-
mo domini Florentii ad certas in Daventria de-
votas personas. ut pro eo telicet ad deum in-

cederet: ne vir tantus in tali mortis articulo demum temptacionibus finaliter succumberet. Quorum vota devota deus ab alto inspectans, periculosam illam suggestionem ab eius animo declinare abegit: ita ut ante anime exitum a corpore ab omni temptacione liberatus clamaret: O utinam omnes devoti iam scirent: quam bene sum in pace. Et ita in domino requiescens transivit ad meliora. Magnus ergo supprior iste. infirmitate corporis invalescente licet per singulos dies videretur deficere: tamen usque in finem vite ab omni angustia temptacionis conscientie liberum et valde in domino confidentem animum servavit. Cumque ad extremum exitus sui horam corpore exhausto appropinquasset. frater Marcus infirmarius eius dixit ei. Pater karissime vos iam mori incipitis. Qui respondit in nomine domini. Attendite tabulam et convocate fratres. Hora ergo et conventu per tabule sonum properanter concurrente: inter letaniarum suffragia feliciter deo reddidit spiritum vitalem ad eum qui dedit illum: sub anno gracie millesimo quadringentesimo tricesimo quarto. tercio kalendas februarij. hora vespertina. Missarum ergo solempnijs psalterijs et vigilijs. ceterisque defunctorum suffragijs devote completis: die tunc crastina ante chori hostium in ambitu monasterij contra murum fenestrarum vitrearum. ad pedes fratris Henrici Walvis eciam sepulto more consueto traditur sepulture. Tunc frater Wilhelmus Wernere prior noster in Windesem domus capitulum ipsius in capitulo dixit conventui. An ignoratis fratres quia maximus in Israhel hodie inter nos per mortem occubuit. Mores autem eius sancta vita et conversacio in imitacionis exemplar ante oculos nostros semper permaneant: quia licet corpore mortuus sit. in nostris tamen mentibus vita eius semper resplendeat.

De conversione investicione devocionis exercicijs et contemplacione fratris Gerardi Delfft procuratoris in Windesem.

Capitulum vicesimum sextum

Vidimus alium in Windesem fratrem virum valde religiosum timoratum et devotum. Gerardum dictum Delft de Naeldwijc. qui amore sanctuarij de partibus Hollandie accedens. dans cetera mundialia humilis esse et vivendi moribus presbiter adornatus. devoto patri domino Florencio. suis quoque fratribus in brevi factus est notissimus: religionis affectibus et spiritualis vite desiderijs continuo inflammatus. Quem dominus Florencius pro religione suscipienda bene institutum. cum literis testimonialibus direxit in Windesem: hijs sub tenore. Karissime pater Iohannes sepe nimium sum occupatus: pauca volui. Ecce mittimus vobis Gerardum Delft ad explorandum si ad religionem valeat. Videtur bene satis sanctus. fortis et in corpore competenter. placeat vobis omnibus. Aliquando apparet turbulentus: hoc magis venit de bono quam de malo. Et post de eius professione. Si permanens esset eius infirmitas et corporalis: tunc difficile sibi foret in posterum omnes horas cantare: si autem ex inordinato timore et pusillanimitate. sicut ego puto. tunc paulatim bene discedet. Dixistis quod haberetis fratrem Gerardum mittere velletis in Hoorn bonum videtur quod de utili persona eis providetis. Ego precepi quod fratribus in Hoorn nostris dare et modicum habentes multis hospitibus et debite gravatur bonum esset quod de emendo cogitarent competenti et terra provisi ibidem et domino Paulo scriberem. Gerardus iste satis generaliter non bene audibilem habuit vocem: et ideo semper sibi quod omnes cantare horas sibi foret difficile: et alijs intolerabile. Quibus tamen non obstantibus ob morum eius probitatem et vite sanctitatem. ipse cum fratre Gosuino Tyalze investitus fuit in Windesem: anno gracie M. nonagesimo tercio ipso die sancti Andree apostoli. Qui a primo novitiatus sui tempore. usque ad sacerdotium et usque ad senectam et senium: in omnibus spiritualibus exercicijs patris Iohannis de Huesden semper virtutum exemplis devotissime se exhibuit. Amore sancte dominice passionis succensus. ignita quodammodo que in magno stimuli amoris libello inven-

lentis exarata plurimum dilexerit: et ut suam
tunicam ipsis se vestiens in se transformavit omnes
suas affectiones meditationes inclinationes et opera-
tiones ea signavit et ex integro glorificavit. seque-
nter esse extra ea reputavit. Magnitudi-
nem enim summi dei, ineffabilem eius dignationem,
ineffabilem caritatem et amarissimam passionem
cum nimia sui ipsius pravitate, cordis immundi-
ciei, mentis cecitate, peccatorum feditate et sua omnino nu-
litate. in nullo sibi convenientes in corde dis-
crepare veritate presenciens: per admirationem et
stuporem ~~et stuporem~~ infinite bonitatis divine
et extreme sue vilitatis in semetipso liquefactus
et resolutus ac sic in deum sublevatus a seipso
penitus deficere: ita ut in amore sic se
amantis sepe videretur absorptus: et ita die
ac nocte solus et cum aliis in deum tenebatur
suspensus, ut per dulcedinem dei et devotionem domi-
nus. quod sic presentis terrene vivere videbatur et contemp-
lari videbatur. cuncta huius mundi oblectamenta
et omnia creata a summo bono se retrahencia
ab animo eius devotissimo quasi stercora sunt reputa-
ta. cum sint vanitate plenissima, omni veritate
vacuata. quorum affectibus amantes in ipsis veraci-
ter sordidantur. Vis autem conspecto mo-
res et vita eius admirabatur de eo quod regnum
suum non erat de hoc mundo, sed magis de alio eter-
no et celesti mundo, toto corde profundo. Fuit
enim iste frater Gerardus vir parve stature, cor-
pore humilis, capite calvus et mente devotus.
Cum enim naturaliter verecundus esset et timoratus: ita
cum suis spiritualibus exerciciis intimius que compunc-
tionibus iuxta formam spiritualis amoris qualita-
te qualificatur: ut spiritum sanctum induisse
et verissimus ipsius cognicione profundi humilia-
tione, perfectissima reputatione ac sincera castita-
te. ultra quam hominum intellectum in corde
suo depressus et despectus. cunctis se viliorem et
inferiorem et peccaminosiorem esse. aliosque
in cunctis virtutibus se longe perfectiores existimabat
ab omnibus videretur. Magnus ille pater dominus He-
nricus de Ahuys rector congregationis civitatis

monasteriensis, profundi enim in peccatis expertus
humilitate dixit nobis in nemore beate marie
prope northorn tunc demorantibus: quod profundis-
simam eius humilitatem in corde suo altissime in-
dicatam: nisi homines experienciam investigare non suf-
ficeret: et ita bassus fuit in seipso et altus in deo.
Tale itaque nobis in christo domino frater Wilhelmus
pre ceteris oppidis in oratione sancta et labore. corde ore
manu pede et cunctis suis gestibus contemplando
et orando. sic se exhibuit: tamquam de dei providentia
de celestium paradiso. de medio lapidum igni-
torum, celestium spirituum consorcio. et devota
exivit oratione: primo tamquam gloriosa dei presencia
quotidie fruetur et intelligentie sue contempla-
tione. iugiter ibidem remanet. Ita quamvis erat omni-
bus sensibus custoditus. et undique circumspectus
ut inhabitante in se spiritum sanctum. ipsumque vigere
per membrorum motus et omnes actiones eius omnes
cognoscerent: eo quod in latitudine cordis sui
ipsum sic semper habitare. et oculis ac manibus
frequenter in celum intendere. ignita quoque verba de
lege plena. continue proferre apte cernerent.

Quomodo in suppriorem electus novicios instru-
xit. et pariter fratres in prima sua devotione et
fervore permansit. Capitulum xxvij.

Vir iste devotissimus frater Fra-
ter gerardus delft. fratri ar-
noldo kalkar succedens in Win-
desem suppriore. in priore monasterii fontis
beate marie prope arnhem tunc electo. in sup-
priore in windesem eius loco subrogatur:
cuius officium cum canonicis devote gubernavit.
Quo in tempore duo delicati et valde divi-
tes de terra certo iuvenes henricus walvis et
wilhelmus wormanre, cuncta mundi oblecta-
cionibus sprete, dei amore et propter salutem gra-
tia in windesem advenientes, ad sancte religio-
nis nostre habitum ac ordinem sunt fratres sus-
cepti. quorum ipse frater G. magister. Dum ergo diu
noviciatum cum vestibus totis suis viribus omnino
dies continue atque mundo mortui soli deo
vivere sedulo conarentur: exercitacionis tamen gra-

et humiliacionis sue causa. et deo suo magistro ta
grato se fecit amorem. et dum obiurgati quasi
ex ipsa famula mores seculares preteritos consue
tudines. gestus quoque pomposos a se non abiceret.
et omnino non dedisceret. ut vere Christi vestigiis et
atque sanctorum semitis tenacius non inhereret. et in ve
ris virtutibus spiritualibus exercicijs non magis
proficeret. Cuius quidem ammoniciones pacienter
sufferentes. libentissime se emendare velle
dixerunt et promiserunt. Primum fratres sepius mi
rati eidem fratri Gerardo dixerunt: cur verba
tam aspera ipsis consueta. tam delicatis iuvenibus
audienda proponeret. Quibus respondit. Scio
fratres et bene cognosco quibus ista verba propono:
qui videlicet non mollitie et delicate in proprio sen
su et voluntate. sed propter contemptum mundanorum et pro
bella fortia vera que virtutum exercitia in veritate
ambulare fideliter deo servire. ac perhennia
angelorum consorcia. delegerunt promereri. In
terrogati vero duo novicii quid magistro suo re
sponderent. minus ut apparuit suaves poterant
sustinere sua hylaritate responderunt. Nos magis
trum optime cognoscimus: scientes eum virum
bonum et sanctum nostre salutis omnino sitientem.
Cur ergo dicta eius audire recusaremus:
qui propter regnum dei et nostram salutem operandam
ad vos huc venimus? Et quia magister iste
et sui novicij sublimia de se valde mu
tuo senserunt. et animarum suarum salutem to
tis viribus et operam satagerunt ideirco in
diuinis virtutibus celeriter profecerunt: et brevi post
tempore preclara monasterii et ordinis nostri luminaria al
tis diebus vite sue vocari et esse meruerunt.

Hec cito fit circuitum quod accessit de ad mod[illegible]

Fratre autem Arnoldo Kalker a procura[illegible]
fonte beate virginis absoluto et in Windesem
misso atque in suppriorem iterum non longe post
electo: frater Gerardus prefatus in vices fratris Arnoldi pro
curator. et officium triginta tribus pene annis
in omni sanctitate exemplo bono et virtute. tam de
bita temporalium bonorum provisione. multum in sa
lute fidelissime custodivit. Erat enim vir

magnus in Christo. itaque fortis monasterii nostri gla
omnium devotorum utriusque sexus pius pater ama
tor et consolator: omnes diligens et propter morum
probitatem et vite sanctitatem ab omnibus dilectus atque
in omni reverencia ubique habitus et susceptus.
A primo denique fervorem et devotionem suam
primam. numquam intermisit: sed semper pius et devotus
corde compunctus moribus compositus. asperitatis in
nescius opere timoratus. affabilis sermone.
[illegible] et in his omnibus humilitate valde et ve
recundus permansit indefesse quamdiu supervixit.
ut omnia sua interiora spiritu sancto et multa dulce
dine plena per phisonomie sue indicia cer
nerentur exteriora. Non enim hominem meminerimus
nos umquam conspexisse religiosum. humi
litate profundiorem. proprii sensus et voluntatis
resignatorem. timore dei pavidiorem. vel
sibiipsi devocione intimiorem. vel contemplacione di
vina suspensiorem. exterioribus vero ad se non per
tinentibus negligentiorem: et profundi sancti quoque
consilij perspicaciorem. Corpore nobiscum am
bulavit: sed mente nobis extra se raptus quasi
de alio celi mundo in deum suspensus vi
debatur. speciem vite contemplative. et gustum
beatitudinis future. verbis suis et moribus pub
licis quoque collacionibus prebuit et premonstravit.
Et quasi peccator erat exterioribus se rebus
aliquando mutuavit. sed numquam ex toto indul
sit: nolens se ab interni saporis amore. et beata
mentis tranquillitate in hac terrena caduca
et erumpnosas angustias alio detineri. eo
quod in luce fidei et gracie divine. perspicacius
illuminari meruerit: et qui in archanis celestis
iocunditatis enutriebatur. secretiora huius mundi
contemplari refugiebat. Interrogatus aliqua
ndo a fratribus de interna devocione. et vita contempla
tiva respondit. Frater stabat in choro variis cruciatus
temptacionibus vel utpote si unus ibi ad nutum
sibi non cantaverit. aliter ad votum ei non ster
terit. legerit vel incesserit: tamen ibidem volun
tati eius non acquieverit. sprevit autem se mo
verit. et aliud quodcumque sibi contrarium. cuncta

Volens fecerit. Sic tunc quieto corde tan-
ta consolacione et mente ... patet id per-
tulerit quod veram in se vitam contemplativam perfecte
eo quod vera devocio interna ex contemplacione non
in eius sentimentis dulcedinis sed in veris virtuti-
bus et aliis qualitatibus fide spe et caritate consu-
mata consistere comprobatur. Nam alta spe-
culari eloquia divina subtiliter indagare
secreta et celestia sublimiter posse rimari
et penetrare sine vero virtutum fundamento nichil
importat. parum quia prodest ad salutem ac
consequende bone salute. Contigit aliquando ut
fratres inter se de suis devotis studiis libelli
et exerciciis mutuo colloquerentur et aliquam
altam satis materiam pro devocione sua suscepis-
sent. Quibus ille dixit. Ego fratres spe-
culum peccatorum et aliquando mortuorum hec consueui
pro studio. in quibus me exercere ... meo
semper et fratres ipsum audientes in humilitate
volens conservare.

De eius devocione in misse celebracione et
de collacionibus eius multo fervore plenis. Capitulum ...

Devotam fratris nostri gerardi ac
preparacionem et omnium sensuum suo-
rum interiorum recollectionem ad mis-
sarum celebracionem sibi et toti ecclesie dei salu-
briter peragendam: modus accessus eius et affectus in
subsequentibus manifeste potest. Introivit
enim ad altare dei mente sue faciendo oracionem sua
interiora et semetipsum totum intus et extra per veram
cordis contricionem et oris confessionem expur-
gans et purificans: ac deum in omni angelorum
et sanctorum presencia in excelso throno glorie dei
tanquam unus ex ipsis in lumine gracie et veritate su-
me trinitatis et splendidissime maiestatis
glorie divine se presentans. sicut bonus nun-
cius sponsi paranymphus pius intercessor ac totius
ecclesie dei fidelissimus advocatus. ... omnibus
que in mundo sunt mente sequestratus. et in
altissima dei magnalia mundo corde casto
corpore fide oculo limpido et expandens cogitati-
onibus. sua omnium ... ... per universum orbe
terrarum. vivorum et mortuorum pia vota alta
suspiria feruentes lacrimas profundos ge-
mitus ardencia desideria. instantes peticio-
nes devotas supplicaciones et misericordie
necessitates ante conspectum summi dei. in medio
lapidum ignitorum. id est summa omni reverencia
devotissime offerendo exaltavit. Recentem passionis
Christi memoriam. calidum sanguinem et penarum
eius tanquam de novo patientis in altari recitacione.
merita gloriose virginis marie et omnium sanctorum. ex persona
tocius ecclesie et singulorum membrorum suorum vivo-
rum et defunctorum Voluntati magestatis divine
pro digna et superhabundanti satisfaccione om-
nium peccatorum et delictorum nostrorum perfectam commemoracionem
do offerendo et presentando. Stetit igitur ante
altare dei totus in spiritu sicut unus ex summis
dei ministris angelis sanctis omnium creatore.
gaudium angelorum. felicitatem sanctorum. in fi-
de tenere et spiritu sentiens et prudenter. In cuius
presenciam sancte adoratus: et in suis viis perfecte re-
novatus: totus incandens amore debriatus. Et
apparuit tunc in maxima corporis sui quiete. facie
ac manibus in altum levate. clausis etiam o-
culis aliis membris immotis: et qui extra se rap-
tus. et deo iunctus propter ineffabilem dei digna-
cionem. et ineffabilem bonitatem eius dulcedine. at-
tonitus et stupefactus. divinis inhesit et non cap-
tendo ... per mistam foret in ... immo-
bilis permansit. Qui in fine misse
pro tanti largitoris munificencia. iuxta pia
vota poscencium necessitate indigencium et fide
permanendo per sacratissimorum sacramentorum in se
susceptione. necnon in spiritu suo ... et
ipsa sacrosancta dei misteria. in remissione
omnium peccaminum suorum. in graciam presenciam
et gloriam decessorum. vite omnium devotissime
suscipiendo: salutaris sue peticionis effectum
realiter impetrare et digne ac fideliter promo-
verunt optime. In finali vero misse terminabit
... hortantes bone voluntatis et animas
in gracia ... defunctas. in celo et in terra in
purgatorio vere existentes participes esse fecit.

omnium bonorum in missa complexorum: ipsa benedictione divina virtute celum et terram et omnia que in eis sunt capabilia, eius effusionem penetrante. ¶ Tanti enim fervoris divini amoris et ardoris extitit in missis ut quidam noster laycus ipsius tunc misse et sepe nobis referret: quod ipso in altari sancte crucis ecclesie nostre celebrante, vidit globum igneum claritate perlucidum circa caput eius in aere super altare oculis corporalibus aperte conspexit. Unde vehementer attonitus subsistens ac tremore quid hoc portenderet. Valde mirabatur: et in se reversus dei et angelorum sanctorum presentiam tali signo visibili adesse sentiebat. ¶ Dum igitur ita sepe in missa staret immobilis, contigit aliquando ut a fratre nostro Andrea viso frequenter audivimus, musca pergradiens circa colli et capitis sui fixus fixus in fronte suo ipsum aculeo usque ad sanguinem effluentem mordacius compungeret: quam tamen minime a se removere curavit: quia cum erat divinis totus intentus, hanc eius sive lesionem omnino non sensit, vel cum eam bene sentiret, hanc penam corporalem libenter patiebatur, quia ipsi ad spiritualem proficit consolationem: quam etiam pro re tam contemptibili a dei presentia noluit avelli. ¶ Fidelis quoque et prudens servus dei fuit dispensator bonorum quod spiritualium quibus non parum exuberabat mellifluus erogator. Nam per se ipsum et in festis per priorem in nostro monasterio et in pluribus religiosorum domibus devotarum quoque beginarum ferventissimas edificationes plenas sepe fecit collationes, ac pias exhortationes: auditores suos inducentes ad veram Christi humilitatem, fervidam caritatem dei timorem. Patris et amore ardentissime provocando. In quibus aliquando tanto divini amoris et fraterne caritatis accensus est ardore: ut tanquam in celo empyreo ad pedes sedens filii dei Jhesu Christi ignea nobis ex eum divine bonitatis et misericordie super nos ubera de plenitudine sue habundancia videtur eructare: quod ardentissime nobis exprimere amoroso cordis desiderio sepe anhelavit dicens. O bone Jhesu o Christe benignissime: o deus, o amor dilectionis divine, ad nos parvos vermiculos. O fratres mei dilectissimi: humiliemus nos coram summo deo amatore nostro. Et iterum rogo humiliemus nos semper. Frequenter et ipsam repetendo et affectuosius imprimendo dicens. O fratres propter deum exoro humiliemus nos sub potenti manu dei: et habebimus quicquid volumus. Tantum enim ipsi placuit omnium virtutum fundamentum humilitas ut semper hanc in corde frequenter habet in ore: et publice et privatim nobis eam commendando. Verbum dei quoque et proximi dilectionem eciam sepe exhortatus est nos dicens. O ardor dilectionis dei ad nos humiles peccatores. O amor qui semper ardes: et numquam extingueris. O quanto desiderio in cruce clamavit sitio: nostram videlicet salutem: pro qua et animam suam tradidit in mortem. Diligamus igitur nos invicem fratres mei dilectissimi. O Servemus o fratres mutuam ac sanctam caritatem de ore et quod ope diligamus: et sufficit nobis. Et frequenter ingeminando iterum clamavit dicens. O fratres rogo amemus nos invicem: quia deus caritas est. Ego autem omnium vestrum minimus maximus sum maximus quam peccator: vos melius statis et longe melius stare facile quam ego. Iste. Ipsum dei quod nos perfecerit. tota vita et de statibus suos totis viribus se dederit. Tanto autem fervore dilectionis et zelo divine bonitatis in suis collationibus aliquando fuit accensus, ut fratres eius collatione audientes inter se dicerent. Predicator noster vero amore liquefactus intendebat

De potum in vinum transmutavit et de eius humilitate caritate castitate et morte. C. xxix.

Post transitum venerabilis patris Johannis de Huesden ex hoc mundo. Devotus iste pater ge ge gerardus tunc prior, ut vere unus omnium fratrum dicti ultimi. in priorem electus est in vindesem et auctoritate sedis apostolice capitulique generalis lege confirmatus. Verum quia nimia profundissima quod cordis sui humilitate honorem tanti nominis ac super vos prelatum capitulo in generali sadis dignitate et pondus regiminis ferre non sustinens: post quam ad anni penem quod quatuor

tale prioratus habitu fuerat functus officio. Atque
prioribus statim post pascha ad privatum capitulum
in Windesem convocatis: absolucionem ab offi-
cio sui prioratus humiliter et instantissime pecijt
et expressius allegans importabile tam onus
gravis et sed dignitatem eciam sibi fore. Fratres
quoque conventus in Windesem et priores conventuum an-
nexorum eciam exhibitis honoribus nullatenus
demulceri sed magis cruciari et pro multa spes sui
humilitatis peramplius tam continuali amoris com-
passione tandem in eius resignacionem spon-
te consenserunt: electionem novi prioris usque
ad generale capitulum tunc proxime celebrandum con-
cordiliter differentes. In quo quidem capitulo
venerabilis pater Wilhelmus Vornken filius noster
conventus tunc prior montis sancte Agnetis in priorem de
Windesem rite fuit electus: et a generali capitulo
continuo confirmatus. Hec autem pro importuni-
tas absolucionis fratris generaliter prioratus et honoris
seu oneris eius abiectio ab alijs in sequelam traher-
etur: venerabile capitulum nostrum generale id
remedium non reliquit: sed pro penitencia eidem iniunx-
it. ut in refectorio super nudam terram ante pedes
omnium priorum et fratrum ordinis nostri. ibidem prandio
residens comederet. Quam ille penitenciam de-
vote amplexatus. libentissime perfecit: pro eo quo
dum suis debitis in refectorio ambiret. multo gaudio
repletus et ardenti paracione. ad terram se dissolvisse:
quam si super omnes patres capituli generalis ut omni-
um prelatus ad mensam presidisset. Humilitas enim
virtus et una ei fuerat familiaris: ut humi-
liacionem exaltacionem: et suam deiectionem gloriam
reputaret. Noverint vero dei quod tales mo-
nasterio nostro reddit viri prelati: qui erant dei
verbo nostro et capitulo utilissime fuerunt columpne: ex-
emplar sanctitatis et norma discipline. Con-
tigit aliquando devoto patri nostro Johanne Vos
de cum eodem predicatore nostro et alijs clericis spiritua-
libus et secularibus personis. in domo clericorum zwol-
lensi die celebris vesperis finitis multis secularibus
ibidem sub divino tunc stantibus. et verbum dei ab
illo devoto clerico intente audientibus hec tracta-

ret. Cumque inter loquendum idem predicator noster ge-
neralis sua cedula super negocio eius proposito
dixisset secretum: prior noster perfectus ante sen-
ectem tendit. Predicator quere ita dicit.
At ille nil morans sed licet mihi tunc grauis esset
in omnibus amabiliter reverendus: conti-
nuo ad genua coram omnibus procidit dicens.
Venie pater de culpa mea. Cui prior pre-
dens et veniam statim tendit. Amore dei
surgatis. Nos scolares tam publice humi-
litatis eius exemplum a remote aspicientes: dixi-
mus inter nos. O quam sanctus et bonus est ille reli-
giosus: qui tam publice se humiliare non erube-
scit. Quando dixit quam laici sibi subiecti
erant aliquid iniunxit seu eos ad officia
vel opera disposuit: magis imperando sed sic
optando id facere potest consuevit dicens.
Dilecte frater possetis hoc vel illud facere propter deum:
quam illic tamen sic. Negocia eciam sua fratribus
et laycis tam suaviter et auctoritate propo-
nebat. ut nemo umquam ausus fuisset quod si-
bi audet denegare. Cum fratres in mo-
res venia. aut ob orationum suffragia
ex iniuncta penitencia. vel eciam motu proprio ut
moris est in Windesem humiliter flexis geni-
bus ab eo petivisset: non remansit in pe-
dibus sed usque in terminum eciam ad genua
se prostravit: et fratres illos de terra elevans.
dixit corde cum gemitu. Mi frater karissime
surgatis propter deum: ego enim plus multo quam
vos indigeo: ut pro me oretis exoro.
Hic pater devotus post resignacionem sui prioratus
iterum factus est procurator. Cuius officium sicut
ante ita et post. per annos simul circiter viginti
tres in magno spe sui fervore et bo-
ne opinionis odore humiliter exemplariter et
fidelius regebat et custodiebat. Vergens quoque in senium
pede tempori cepit deficere. Annis enim plu-
ribus perstrictis ante mortem suam novissimis pe-
nalissimo viderorum morbo calculorum. pacien-
tissime laboravit: qui in modum arenarum vi-
bearum in renibus suis congesti: ab eo per vesicam

divinitus descenderit. Ut autem aliorum more fratrum nostrorum sicut aurum in fornace ante mortem ad unguem probatus, expolitus et purgatus, et perpetuo nevo ubi hic discederet, et cum palma martyrii iocundus in gaudium domini sui intraret: alborum calculorum ad ovorum magnitudinem in vesica crescentium pressus premaris cepit sine acerbissime cruciari, ut nisi argenteo mediante instrumento, pedibus in altum sublevatis, aliquando non posset urinare: et tamen ad urinandum tunc quando ad capitulum se duxit venturum. Hac igitur infirmitate gravissime in se grassante, tandem a prelatoribus absolutus officio, et ita ab exterioribus aliquanto tempore feriatus: continue se ad mortem studuit preparare. Cum igitur perfecte egritudini diucius non posset reluctari, ad extremam horam perveniens: cum nos ferme quadraginta viri religiosissime in ordine peregissent, tota positus fratribus et orationibus dormivit cum patribus suis: in ambitu monasterii nostri ante chori hostium prope suppriorem psalmis et orationibus digna cum reverentia ecclesiastico more sepultus: anno domini millesimo trecentesimo nonagesimo quarto.

De conversione fratris Henrici de Huxaria presbyteri in Windesem investiti. Capitulum XX.

Senior et primus omnium fratrum nostrorum in Windesem frater Henricus diligibilis de Huxaria ante religionem presbyter secularis: fratrem habuit carnalem in domo domini Florencii Daventrie dominum Iohannem de Huxaria. Dum tunc etiam corpore consistens, qui apud magistrum Gerardum Groet sollicite institit ut dominum Henricum fratrem suum carissimum saltem per epistolam visitare dignaretur: et a mundi vanitatibus ad viam vite doceret sub ipsum convertere. Unde factum est ut idem magister Gerardus magnus utilem ipsi scriberet epistolam brevem in verbis, ponderosam in sententiis, omnibus secularibus presbyteris valde instructivam: in qua sic scribit inter alia. Non affore amice ut unum de pessimis presbyteris qui non timent deum nec homines reverentur, quando autem concubinarii aut fornicatores, ubi vero symoniaci aut bibuli avari avaricie sectatores, negociorum secularium tractatores, aut alias comptissime pessimi sunt. Nec sic te alloquor sed ut a magis malis segregatum, et ut bonum mundanum presbyterum, per latam viam incedentem habeo. Rogo te perpende si per latam viam et amplam multi de populo euntes secundum verba Christi ad mortem deducuntur: nunquid tunc profundius presbyteri corruunt in mortem, qui ad artam viam strictius obligati, per spaciosam et amplam viam incedunt? Vere et omnibus presbyteris Christi militibus si non legitime certaverint. Attende rogo te Christi miles, tu clerice, tu presbiter. Si ut Christus imperator noster cuius militare desideras: facias te hoc implere non posse: nisi in stacione quotidiana laboris, pressuris et periculis: quoniam diabolo et non deo servis, tunc eo puniendus. Absit a te istius presbyterorum ociositas: mundana curiositas et mundi reverentia. Nolite autem beatus Iohannes diligere mundum neque ea que in eo sunt: [illegible] et mundum et in mundo. Ad que perficienda requiritur sollicitudo, prudentia et labor tantus ut totum requirit hominem et omne tempus occupet: talis etiam magistris libris et doctrinis ut vix pauci ad hoc perveniant. Sed secundum beatum Augustinum presbiteratus ordinem agit negligenter, leniter et perfunctorie et ad aliorum hominum complacenciam: eius miserrimus, tristissimus et dampnatissimus, si autem secundum Christi precepta: hoc esse non potest sine magno labore, difficultate et periculo. Non te decipiat multitudo presbyterorum incessanter ad complacenciam hominum ambulancium, qui vere sunt raptoribus et mercatoribus ceteris: quos in regno celorum et in eterna longe plures precessuros, et valde minus puniendos. Nec volunt [illegible] magistrali tabulis vocari, honorari, dominari et appetere: ut saltem molliter leniter et habundanter vivant. Nec te sic bone putes decens modum tam in mundo presbyterorum esse sufficere ad salutem: et etiam vivere sine labore. Nec sunt mala: que apostoli et prophete novissimis temporibus futura predixerunt.

Vir fuit devotus

voce et difficultate quam spirituali sensu conse-
qui posse. Nam secundum apostolum omnis christia-
nus qui secundum carnem aut mundum vi-
xerit morietur; quanto profundius morietur et
dampnabitur presbiter si secundum carnem vivet.
Rogo quare diis presbiterorum vita sepius plures ducor:
nisi vita carnalis et mundana. Quos mun-
dus diligit quia de mundo sunt: et que
mundi sunt operantur et portant. Beatus presbiter
qui non abiit in consilio liquorum presbiterorum: et in
via talium non stetit. Et si retroactis tempori-
bus abiisti et stetisti: vide si non permanseris:
sed cito ab illis recesseris. Exi de medio eorum:
et immundum noli tangere. Curre ad loca
in quibus Christi sanguis fervescat: in quibus presbiteri
canonicatus imitantur sanctiones et sanctorum vi-
am operantur. Donec formetur in te
Christus. Et spiritualiter instructus possis digne
deo conservare. et ignita tela dyaboli car-
nis et mundi fidei dotibus et virtutibus
noscere et repellere. ¶ Hiis autem prius
magistri gerardi ammonitionibus prefatus dominus he-
ricus venit daventriam et magistri sui gerar-
di ac fratrum suorum aliorumque devotorum. statim
videns conversatione corde compunctus mundum re-
linquere deliberavit: et fratribus congregationis da-
ventriensis licentiam se sociare. Aliquantis
deinde interiectis diebus. de consensu fratrum sui
reparavit dispositurus de rebus suis in
seculo relictis: et ita continuo rediturus. Cum
moram faceret in reddendo, frater eius valde ce-
pit timere. ne carnalium virorum amore, amicorum ve
blanditiis aut propria pervicacia: et a proposito
bono resilire deliberasset. Rogavit ergo fra-
tres suos ut pro anima sue salute deprecarentur:
magistrum quoque gerardum eadem de causa visita-
vit. Qui statim prophetico repletus spiritu:
anxiato fratri respondit. Noli frater mi turbari.
quia frater tuus in brevi ad te revertetur.
Quod ita factum est: quia non post multos dies
fratrem suum dominum henricum in bono proposito perse-
verantem gaudens suscepit. ¶ Cuius quod

religione ingressum in presentia eius dominus he-
ricus de huxaria magistro gerardo fuit conquestus:
quod vocem ad canendum bonam non habet. Cui
dominus henricus ait. Utinam vocem meam quali-
tatem bonam: iste clericus habet. Ad quod magister ge-
rardus in spiritu prophetie respondit. Dic tunc vo-
ce vestram retineatis: quam vos adhuc valetis
a natura. Quod multis annis usque in extremum
vite sue in windesem succentoris vel ro-
... alte clamantem cognovimus et sepe
mirati sumus.

De eius investitione fervore et labore calculo inunctione et morte. Capitulum xxxi.

Post felicem transitum magistri gerar-
di magni devotus dominus henricus cli-
gebile de huxaria oriundus.
eius quondam confessor in vera obedientia et vita com-
muni domino florentio et fratribus eius continuo permansit
quoniam etiam unus fuit ex patribus et presbiteris qui a domino
florentio traiectensi episcopo licentiam optinuerunt
pro ordine canonicorum regularium monasterium in
windesem edificandi: et primus ibidem habi-
tum ordinis nostri suscepit. ¶ Hic per annum an-
tequam investitionem, et etiam pene per annum post
habitus susceptionem ordinaria auctoritate
rector fuit in windesem. Vir enim per-
fecte fuit stature. barba in fine tamquam capi-
te calvus esset. Fortis viribus tenacis et complexionis:
iuvenes et senes in fervore spiritus et devotus re-
gularis observantie disciplina. usque in finem
vite longe antecedens: primus et ultimus
in choro et refectorio continue perseverans. ¶ Mul-
tis hiis annis. fratres nocturnales media nocte
pro matutinis decantandis solitus erat excita-
re: et primum tunc signum pulsare et devota
illa antiphona. laudem dicite deo nostro
omnes sancti eius et qui timetis deum pusilli et
magni. quoniam regnavit dominus deus noster omnipotens
gaudeamus et exultemus et demus gloriam ei
statim excitatores fratres in iubilo cordis. corde
et ore devotissime personare. Reparationem fratrum
suscitatione firmiter credens se fore per

tempore omnium bonorum pro fratribus tunc presentibus doctorum
Ad primum etiam horarum signum pro lectio/
ne sartorum textrinum aut ex aliis actibus sive propo/
sitis ad statim in cellam rediens. lectionibus divinis
orationibus que iaculatoriis. cum suis ad officium
divinum in choro devote peragendum studiose
preparavit: propria doctus experientia: quale se deo
studuerit quis preparare. talis est tunc ut sibi
deus appareat. Consuevit enim ante signum secundum
seu statim sub ipso signo ad chorum perveniens
et in stallo suo orationi intentus sedens: deve/
tum exspectabat. Dum et ante introitum aliquando
diu sic sustinens pulsum primi post extrac/
tionem seu collationem prestolabatur: et cum post pul/
sum fratres in unum convenissent sopore aut
sopore non statim occurrentibus. ipse in introitu
nolam pulsavit: et ipsis a introitu absenti/
bus ad nolam presidet. Fuit enim in fine vir
senex et grandevus. moribus maturus aspectu
reverendus. alloquio suavis. cursu primo
seriosus. valde pro disciplina zelosus: maxime tri/
bulationibus venerabilis. senibus et iuvenibus in
cunctis regularibus observanciis speculum discipline:
diligentissimus regule et statutorum observa/
tor: ita ut sepe sextis feriis in capitulo
pro culpis non diceret: eo quod nil invenit de
eis meminisset se deliquisse. Quem autem
non a iuventute sed in virili etate professus
venit ad ordinem: idcirco altum aut multum
te sive cantum non potuit habere devocionem nec
extaticam divinorum contemplationem: sed tamen tale
ad divina peragenda. statuta quoque servan/
da. obtinuit a deo fervorem. et suis spiritus
consolacionem. ut sine tedio cum magna cor/
dis dulcedine alacriter et libenter in quibuscumque
poterat deo deserviret: et in tali spiritus
sui fervore. omnes fratres suos usque in finem an/
imavit. Unde non modice mirabatur quos/
dam fratres suos ante finem vite et circa pro/
consumacionem pro corporis valitudine et spiritus in/
opia tam pene deficere: plurimum fratres illos
collaudans: qui in fervore spiritus in senectute divinis

et actibus conventualibus cum primis in principio et
ultimis in fine. se solet presentare. Extra ho/
ras predictas nichil etiam in laboribus [?] transisse
bibere solebat quamvis sepissime usque ad sudorem
sui defatigacionem sine bibicionibus laboraret: hoc ei
dicens esse sanissimum et vite prolongativum:
presertim cum ante prandium bene laboraret. Didi/
cit in principio parumper carpentare et lapi/
des angulares ad regulam quadrare: unde ad
novas structuras pro cameris et fenestris. secun/
dum lathomorum lapides coaptavit: preter
quotidiano instrumenta lignea palas et fos/
soria. follos et muscipulas. tabulas atque
tegulas. et cetera similia ad formam fabri/
cando. Plura magna volumina Augustini videlicet
de trinitate Augustini de civitate dei cum domino
alberto wibighe. primam quinquagenam augustini super
psalterium. omelias de tempore estivali. et alia
plura similia in pergameno et textura. pro scripto/
rio et libraria. propria manu conscripsit. Tempore
locutionis ad locum ad hoc deputatum nos se/
pe convocavit: et de monasterii nostri origine. de
primis fundatoribus eius de modernis de/
votionis tunc et primo fervore circa nos per or/
dinem. spiritu sancto instigante affectuose enarravit:
ut ea ipsa per commodum descripta erant. Hic
pater venerabilis nimis morbo calculi multo tempore
vite sue acutissime laboravit. Qui in renibus ge/
nerati in tubeam more arenarum ut
frequenter. aliquando tamen in pisarum aut fabarum
quantitate per vesicam descendentes non sine
magnis eius aliorum vero membrorum doloribus
a se eiciebat: ut quasi per peius nimiis do/
loribus in eorum exitibus manibus et poplitibus
per celle pavimentum reptare cerneretur. Cum
autem ex huiusmodi calculorum pressuris nervi car/
nes et venule renum et vesice aliorumque me/
mbrorum ipsis contiguorum facillime lederentur. id/
circo rubrum tunc sanguinem mingendo e/
mittebat: et propter amplitudinem viarum
urine et virtutis retentive debilitatem et rup/
turam propriam suam urinam in vasis urina/

nalibus eciam aliquando non potuit retinere.
Multis quoque corporis sui usque in senium fatigatus
doloribus. nam durus erat Westualus. corporis sui
penam pacientissime sustinuit. Unde cum laycus quidam
dolorem eius nimis esse vehementem aliquando consi/
deraret: dixit illi. O mi pater bone: quam mag/
nam penam sustinetis. Cui ille. Taceas mi fra/
ter mi: nam xpistus dominus noster et sui eius multa ma/
iora sustinuerunt. Sic deus electos suos ad
eternam vitam predestinatos. temporaliter premi pati/
tur in torculari huius mundi. ut quicquid habent purgan/
dum et a peccatorum rubigine per temporalem penam suffi/
cienter colari: eterna bona liberi ab omni pena . et/
citius mereantur in patria. Cum igitur dies
temporis eius finiri in declinationem mortem debuis/
sent et pati sui fortitudine leo domini dimicans
recusasset. fratris quoque nostri Werneri keynkamp extreme
unctioni devote interfuisset: valitudine tamen sua
continue ingravescente ipsum prevenit et por/
veit ad monumentum. Vespere enim cum ceteris
cenasset: mane tamen subito doloribus fatigatus
venit ad extrema. et tamen in sede sedens et
unctus coram positis ~~fratribus~~ fratribus in domino requievit.
Et tunc laboribus et doloribus finem imponens requi/
em eternam invenit ad gaudia transiens ange/
lorum. Hec ita fieri optime aliquis quidam senior
noster vidit in visione in statim post unctionem
fratris Werneri dicens priori. Bone pater iam fra/
trem Wernerum invenit. sed frater noster Hinricus quoque prius
fuit antequam morietur: sic mihi est ostensum. Quod
ita factum est. sit nomen domini benedictum. quia
tales nobis dedit hic fratres. quorum anime in
celo iam recepte. nos successores suos. eorum
vestigia viriliter insequentes in gratia nostra
de corpore visitabunt: et choris angelorum co/
mitantibus eciam in ... vultum glorie dei
presentabunt pro bonis operibus premiandos.

De fratre Wernero keckamp secundo rectore domus de/
sertum senior. et de suis operibus in religio/
ne pactis. Capitulum xxvi.

Secundus in ordine seniorum in
Windesem et primus in priora/
tu. Fuit vir vite venerabilis. frater Wenerus Keynkamp
de Lothe oriundus quondam scolaris in campis. de/
uotus magistri Gerardi magni auditor et discipu/
lus fidelis in omnibus eius coadiutor: et in ad/
uersis constantissimus (contra malos) pugnator. Cum enim magister
Gerardus plures in campis feruentes faceret
sermones corda plurimorum fidelium audientium ab
iniquitate et cosque in viam vite et veritatis inducens
ad patrem celestis amore vehementer infla/
maret: frater quidam ordinis heremitarum sancti Augus/
tini nominis campensis et zwollensis terminarius nomine
Bartholomeus eidem resistere palam non formidauit.
Sed magister Gerardus ad curiam Traiectensem cita/
tus est. ut virum in doctrina in fide erroneum suum
presencia prelatorum fidei contrarium et
novisse ut hereticum conuictum: optinuit eum
ut talem iudicari et capturari. Quod scabini cam/
penses contra prelatum fauentes. indigne tulerunt.
et amicos ac fautores magistri Gerardi magni
de oppido campensi disturbare sunt aggressi.
Hac igitur occasione fratris nostri Werneri constancia
omnibus facta est manifesta. Cum enim ibidem cum ceteris sui
submonitoribus esset solacio magistro Gerardo
firmissime adherens in premissis. propter veritatem
et fidei constanciam. publice eductus est de cam/
pis tamquam malefactor. et recipiens a scabinis inter/
dictum ne unquam infra annos decem ibidem re/
dire presumeret. De quo frater magister Gerar/
dus magnus eum valde collaudans: plebano de Lothe scripsit in hec verba.
Domine Stephane plebane. mi in sponsa
et amplius in sponso valde desiderate et op/
tate. ecce amicus vester frater per xpistum con/
stanter. et dilectus in xpisto Wenerus de vra
prothia: quia xpistum confessus est. Olim confessor
nominabatur vel occulus esset eternus. vel me/
bri aliquid abusione vel truncando: vel in pectus
positus in fide sana. xpistum et fidem tamquam pub/
lice est confessus. Sic Wenerus vir primo et nunc
per indubitatam fidem contra insipientem monachum
et contra malam turbam. domino eum confortan/
te fratrem modo sibi possibile. stetit viriliter:

z pmansit fortit. Deo sit gla qz vtz z vic
toria: signu pugne legitime. Et qa Wonerus
eciam p xpo gstant. sportauit aliq sile sub.
qa z illa eu ofenta sut: q sub legitte ē
tatibz dutaxat accidut. Expulsus e Wone
rus a villa maiina oppido campensi. cb
ill q dicit cu pulus sapie 2o ca. sit forti
tudo nra lex iusticie z cuius z iohanes
ewangelista expulsus in pathmos isula ē
legatus z: z ppt eadē causa ~~pulsus z p~~ qd
sibi valde gliosu est. iohanes ewangelista
pulsus est. pulsus est z nr Wonerus. Non enim
ppt crimē vt degeneres: nō ppt penitas q z
similes tireas vitia sicut. segregatus est Wonerus:
s ppt fidei z orthodoxe doctrine ostanā se
paratus: pmo maiina destrena. cb ipso po
cius sese separauit. inmunda a iusto. // Item
mr z iudicem. qr magis sibi multa est in celis
qi hoi sibi magno q sibi z totis tbuit: qa
sub aliq simile gessit z sub pat aliquid ē
portauit. Oremus vt participes bonoꝝ suo
ru efficiamur qui in eo multiplicari optamus
z dilatari: z vt nos simul cu ipso dilatemur.
qa in tribulacōe cum dilatasti cor meu mi.
Qa sm aplm tribulacō paciencā opatur.
pacienā spem. spes nō ofundit: qr caritas dei
diffusa est in cordibz nris p spm sctm q
datus est nobis. // Item mgr gerardus mag
nus scribit ad Wonerum. Werne in xpo
dilecte. z ui in fornace pbacōis p xpo cō
tra religos z ctra insipientes z hereticos mechā
icamentate: mi videt q deo gliosius ē oio
q ille bone fame cu mala pati debeat
q a vitate recedat. Pmo stet contra sta
bios psidis z alios in tpe tribulacōis.
tepracōis. nō recedat a vitate: pauld
dapni bonoꝝ exteriorꝝ eqnimiter paciatur.
Sic fecerunt sci. Vilesant terrena pre ala
si de pmia celestia osideramus. Gaudea
mus q aliqualit mundo crucifixi sumus: scu
ea mundu crucifigimus. Causa vero le
gitima est z sca: Vnā aliq nim in ea cōna
verunt. Stipula est bartholomeus heretici clamo
sa z otumeliosa. hns lacera aqlois ipm
fuit ecia: osules capesces: cb ~~ab~~ aurea suo
tpe deuianda. Dicat tunc cōmillo mō
maneat in stabilis. Qnīo tpr contatoe nō
obstante dapno quocumque: sufficiat ei via
iusticie. z q tn de iure tenetur iudico vl
dictamu scabinoꝝ: alias nō staret. Wo
nerus quoniqz ipso nō stet simplici dic
tami scabinoꝝ: malle morte eius tpale.
Vale valet dilecto Wonerus: otemptus quo
ptetur valor vallet. // Hi vir tan
tus mgr gerardus magnus. lumē eius vitalis
speculū. iusticie zelator z tprobo dq
aplica. fem frēz nrz Wonerum i nouiciate
pmu pus pore cū religiōis ingressu tante
laudis ptonyx duxit efferendū vt eū
dei aplis z alys scis simile quid egis
se aptē denotaret: qsto deuocōis fer
uore ipm in ordine ppetuitamus vixisse ē.
In quo nō solū mundu spne deo ser
uire z bn in virtutibz pfice inchoauit.
sz eciā in viis virtutū pfeōibz. z in p
mo deuocōis feruore vsqz in etate de
crepita. z vsqz in fine vite pseuerans. i
de pfessus pmansit: in dei timore ongruē
z amore. sperasset z pfecit.

De vita z sca ouersacōe frīs Wonerii in re
ligiōe z bono eius regimie in porātibz.
Cam. xxxvj.

Magistro gerardo magno ab
huius exemplo: deuotus
iste Wonerus heenkaps. dno
florencio rectori ogregacōis clicoꝝ in dauentria
sius qr fribz obediencie adhesit. A quibz
in pncipio cū alys i domo sua deuotus
tentus in virtutibz honestate a pru
dencia. i qr tutis moribz ibidē pficit.
vt secundus in ordie ille inuestitur
tur. at deū pgamt. pmus in wyn
desem pōr eligetur. Cuius poratus offi
ciu laudabiliter gubnauit vero religiōis

ste fundamentum in profunda humilitate
sincera caritate religiosa paupertate hu-
bitu simplicitate corporis et amplius cum mira
perfecta obedientia et devocione spirituali ibidem col-
locavit: prout in suis maioribus magistro
Gerardo magno et domino Florencio prius con-
didicerat: omnes quoque fratres suos in verbis omni-
bus regularibus et vite disciplina exemplo an-
tecedens. Erat autem vir mediocris statu-
re. deo satis devotus. totus in fine capi-
te tantum. moribus bene compositus. corde ore
et sermone humilitate decoratus. fratribus suis
et cunctis devotis placibilis et benignus. rigidus e-
tiam circa ad omnes exteros. pro dei honore
et animarum salute multum zelosus: verum pro-fe-
rens paupertatem. in cunctis monasteriis rebus struc-
turis et vestibus omnem curiositatem detes-
tans. ordinis rigorem in se et sibi subiec-
tis. canonicis et conversis. regulam et statuta ad
unguem conservans. certissime nimio adeo erat scru-
pulosus tamen sese formidans. Post quam autem
monasterii nostri in Windesem prima pene gu-
bernacula per tres et eo amplius annos. satis re-
ligiose humiliter et utiliter tenuisset: propter conscien-
cie scrupulositatem et animi pusillanimitatem.
plurimum sepe gravatus a suo conventu et a domino
Florencio omnibusque devotorum instanter et humi-
lie supportatione officii prioratus expetivit.
Cumque in petendo importune persisteret: tan-
dem moti nimia resignationem sui priora-
tus benigne admiserunt. In cuius dein loco
Johannem Vos de Huesden virum bonum et de-
votum communiter elegerunt. Quod cum
idem pater Wernerus et dominus Henricus de Gouda
sororum confessor in Zwollis curatus in ipso pri-
dem prime Florencio Traiectensi episcopo ad castrum
suum Vollenhoe in tacitu advenienti ad confir-
mandum presentassent: ipse abstus valde mira-
batur. quod frater Wernerus de sua resignatione
plurimum gratularetur: et frater Iohannes Huesden
de sua exaltatione et promotione tantum contrista-

ploraret: suis dicens consiliariis mihi similem
se vidisse: quod patres nostri priores devoti in humili
statu servire cupientes. prioratus officium non ho-
nore sed onus esse reputabant. Dein cum monas-
terium nove lucis prope Hoorn secunda filia de
Windesem. a patribus capituli nostri fuisset assump-
tum prefatus pater Wernerus prior prefuit. Qui
deinde monasterium decem et octo annis in omni
religione et regulari disciplina. via regia in-
cedendo strenue gubernavit: regulam et sta-
tuta strictissime servavit: et in temporalibus spiri-
tualibus quoque rebus ipsum bene promovit. Post
hec rursus in Windesem exterius relatus. et inter
domos sabbatizans ad tempus delituit
donec in Thabor monasterium prope Westvrisie
a fratribus ordinis nostri et capituli in priorem
eligeretur. Qui frisonum corda rudia.
brumali algore frigida. effecit mansue-
tissima: et deinde monasterium annis fere sep-
tem. iuxta ordinis instituta debite custodiens.
de die in diem ibidem profecit. Cum autem
devotus iste pater Wernerus. prioratus officium di-
versis locis. per annos circiter viginti octo. mi-
re in salute utiliter amministrasset. procedente e-
tate senex cum fratribus. priora sua repetere precipua-
verunt in Windesem et cursus. et ut novus
tyro conator nova bella aggrediens. regulam
et statuta tamquam de novo professus. strictissime
ipse servavit. Qui valde fuit scrupulo-
sus. et conscientiam suam cautissime semper
illesam in quantum custodire. Capitulares in pub-
lico faciens collationes. quedam exterius ut
moris est aliquando dixit: sed scrupulo cordis
tactus ab initio continuo reddit. Fratres libera-
me optime inspicite ut non erronea vel
falsa: sed vera et iusta vobis annuntiarem. Et
diu diebus celebribus audiret communionem: cum essent
presbiteri unam missam celebrantes legere intendit.
Si legere nollet de tempore aut festo occurrente-
tur ab eo diutius alteram vel terciam requisivit
ad cuius tunc altare usque in fine misse so-
lita sua devotione permansit. Cum aliquando
donec sacerdote de tempore aut unius hore
celebrata venit

dentes diebus vero in eadem peregrinacione persisteretur. percepit a sacerdote plenam sibi absolucionem in facie dei: emissionem perdix sit vertendis op
time: non sicut sue scrupulose in hoc satisfaciens.
¶ Stetit aliquando in calefactorio cum fratre ar
noldo suppriore eiusdem in familiari solus collo
quio: supervenit frater noster nicolaus dictus senex et
bonus in absencia fratris gerardi de dist procura
toris nostri semiprocurator: petens a suppriore
adiutorium sibi concedi pro opere quodam perficien
do. Qui in primis iusto optato non vacare
pereat: sed importunius assensum eius expetijt.
Frater gerardus veneris zelo discipline commotus: ad
genua se deponens ait suppriori. Reverende
pater peto veniam pro isto fratre importuno. Et
frater nycolaus de tanti patris que se humiliacione
erubescens: eciam statim ad genua procidens
ait. Reverende pater est culpa mea. Et tunc
ambo surgere iussi postulatum reportaverunt aux
ilium: referens nobis cum gratia: se tunc de pro
talis viri humiliate: culpam suam recogno
visse.
De pacientia eius in pena calculi. et de visio
diaria consimiles sue circa eum in infirmitate et de
morte eius. Capitulum xxxiiij.
Veneris pater hic devotus dei de
dicatur in vero virtute de
die bono in meliorem perficia
converteretur. suo quod fervore in ipso suo se
mio iuvenes ambire: angelica quedam perso
na apparuit ei in visione. calicem aureum san
guine plenum. gerens in manibus. que voce
clara dixit ei. O frater venerande istum calicem
passionis sanguine plenum. oportet te epo
tare: et ita ad gloriam et vitam eternam pervenire.
Expergefactus autem: quidnam hec visio nomine por
tenderet. cepit ammirari. Et ecce non mul
to post diebus. concussio calculi morbo. ac
bissime cepit laborare: et tres in vesica cal
culos in more presiorum et consimiles ovorum. in
ea congregare. ut urinam penitus non posset aliquando
diu emittere. Ponderavit eius quoque lapides
decrescentes deferens in vesica. vehementibus do
loribus in locis urinalibus consueuit cruciari: ita
ut extremus vitae sue temporibus. Preter lapillulos
in orificium vesice petri urinalibus urinam emit
tere: in tantum sic tenuit et hoc successive. in
pectus proximus ad non valet. Ecce quantum cru
ciatus pro cristo tanto tempore pacientissime tolleravit.
Hec autem premissa et multo maiora. non
solum ipse sed eciam multi alij fratres nostri. de
et honoribus preciosi. et dilecti videlicet frater ghe
laus per frater gerardus de st procurator frater he
ricus huxaie. Frater gosuinus de tyela do
natus. lubbertus et leo elicus. quorum duo pos
tremi lapides singuli ad quantitatem ovi an
seris an se ipsis post suam pro morte. in vesica
habuisse. longo tempore sunt professi. ac pecus
acerbissime pressuri in noctibus cruciati et af
flicti: cum loca illa in solora cultellis
acutis stimulo perforarentur. ac sic toto cor
pore membratim discerperentur: quatenus ut au
diebat vero pena maiorem poterat sustinuisse.
ita ut fratres circa astantes et ad vehementer
dolorem eorum aspicientes. compassione primo
et a lacrimis aliquando vix se temperarent. qui ad
urinandum quasi ad gradum de capitulo duxerunt se
nixiores. ¶ Contigit aliquando ut frater veneris
huius infirmitate pregravatus lecto decubet et frater
quidam iunior ab infirmario rogatus. quandam
diem celebre fratribus ad ponendum bereadi gratia
de iuncta cum illis. sed in solarium solus rema
net: ut sacerdos eodem devota loco. pacie
te eius spiritu parumper consolaretur. Facta igitur
oportunitate frater ille per fratris sui cupidus de rebus
spiritualibus conferens cum eo quesivit inter alia: quo
modo se habuit cum deus omnipotens pro uno mortali
corporalis et temporalis penalis eternaliter hominem condempna
ret. Qui pie sibi ostendit. Reverende frater deus est
summum bonum. maximum et infinitum et
eo quod ipsa sua voluntate. contra deum se ori
gens ab eo et suis mandatis in eternum toto se
avertet. ad iniuriam creaturam quam amore
animi suum totum spiritum inclinaverit. quod in

mortali peccato sicut consueuit: infinitam pe-
nam sustinere. etenim qui supplicio nostro compa-
natur oculo inebriatur. Cumque hec et talia plura val-
de ioconda de illo summo bono deo fratri vene-
rabili ... surgit hora signi tacti: et prandio
vesperis signum pulsari. Quo audito prior ve-
nerabilis in loco iacens tacuit. Campana vero di-
cit nobis: quod silentium seruabimus. Et ita tunc
Pamphilus unum verbum non addidit professionis
sue strictissimus executor. etiam in grauibus tal-
ibus egritudinibus: in tanta aduersa corporis valitudine.
constantiam seruabat illesam: sciens quod deus non potest
delinquenti. nisi dumtaxat vere penitenti. ¶
Neque enim ipse nec alii fratres nostri calamitosi a-
ut eis de infirmi in suis calamitatibus. vn-
quam visi sunt murmurasse aduersus sententiam diui-
nam durissimam: neque ut ca-
lix tam crassime passionis ab eis tolleretur.
apud deum vnquam simpliciter institisse:
oculos suos in celum et in deum firmissime
defixos. super vires corporis sedulo conser-
uantes: vniuersa dei iudicia iusta et rec-
tissima vere cognoscentes. Ut quod dei gloria pro-
pter eorum clementissimus et beneplacentissima
voluntate sua. sciens et vbique omnibus ipsis presentem
in omni tribulatione et angustia. animo et cor-
poris semper eis adesse et ipsos consolatorem
tenus non relinquere. Patrabat obnixius secundo
exorabat: penas corporales in suis tempora-
les. etiam maius inferni ignibus comparatas. Penas
autem nec esse reputabat: quibus tamen peccatis pa-
rantibus tolleantur. inextinguibile gehenne
ignem. euadere se sperabat. Dicebat si secundum
dei voluntatem et honorem. omnes suas torsio-
nes. per vnum ave maria euadere potuisset.
nullatenus appetisset per medicinam tamen egritudinem
corporalem et causam naturalem aliquam se immunem fore
tamen accepit: tamen contra dei voluntatem id
minime pagatur: altissimus enim de terra
creauit medicinam et vir prudens prudentes
non abhorrebit eam. ¶ Cum quod in tantis
doloribus per annos plures tam liniatus fuis-

set et purgatus: et sicut vnus ex viuis lapidi-
bus ierusalem celestis tonsionibus et pressuris apte quadra-
tus: tandem ad extrema cepit appropinquare.
tunc exultans in domino talem se sensit in ani-
mo quod pro mundo auro tempore noluisset: qui vitam
regularem et cappam in ordine vsque in finem per-
seuerando liberaliter detulisset. ¶ Cum autem om-
nibus fratribus petiuit. aut in tempore sibi valde propin-
quo. decedere solet in terminum decem: diebus
fere vixerunt in pace quieti. a post nouum Wil-
helmo fuit iunctus. quod tamen frater Henricus Hey-
dic ibidem tunc prius percurrit. a vestri anti-
quo monumento: ambo pariter sepulti sunt trans-
situ circa chorum. ad partem eius australem. ¶ Mul-
ta vero alia deuotionis humilitatis exigentis et
sanctitatis eorum exempla. et que in orationibus se pstiterunt.
monasterium sanctum quod in Windesem constitutum in tempora-
libus et spiritualibus bonis sub eo profecit. tibi
alterius libris amplius enucleauimus sunt descrip-
ta et quo etiam prudenti diligentia enucleamus
inspectione. Quis tam apte oculis clarissime
non perspiciat. fratres nostri primitiui quod verissime
religionis et charitatis fundati sunt virtutibus:
in quibus vsque in finem comprobati valde permanse-
runt. Et quia accepti fuerunt deo. necesse
erat ut temptatio tam valida eos bene proba-
ret deo redderet acceptiores. gloriosissime ab
eo coronandos. ¶ Quid nos fratres in-
firmi ad ista dicamus. Qui corde et cor-
pore tam parum pati possumus: ut vero
permodicum ex aduersitatum turbine efflatus se-
creta cordis penetrans. letale in eo vulnus
infligat. statim mente nec in momento sub-
uertens. Deus autem piissimus quos saluare
disposuit. tribulatos non dimittit: sed ani-
marum vulneribus diuersimode cordis et corporis
languoribus medetur: quatenus tribulationi-
bus et penis assuefacti. totam spem nostram in
ipsum proiciamus: et ita certiores et confidentes
de eterna beatitudine in domino speremus.

De vita sancta iustitie moribus et orationibus
fratris Iohannis de Kempis. Capitulum xxxv.

Tercius in ordine inter fra-
tres primitivos in winde-
sem primo professos: vir
fuit venerabilis. frater Iohannes de kempis.
oppido. dyocesis coloniensis. Hic statura
brevis viribus corporis fuit robustus. aspectu
simplex moribus compositus. corde humilis actu
modestus. ingenio sagax consilio prudens.
mente purus. sibi rigidus: deo devotus et affectu-
osus. fratribus amabilis et dilectus sociis. Nichil
audax et clamosus: sed quietus et zelosus: val-
de amans disciplinam. et celle custodiam.
Nunquam vanis ociosus: sed utilibus occupatus
dies duxit in vesperum. Discipulus hic
fuerat magistri gerardi magni et domini flore-
ncii. in quorum scola doctissima virtutum initia-
tus et in moribus in tantum profecit: ut eciam primus
in windesem ad ordinem suscipiendum a
domino florencio mitteretur. Ubi devotis exer-
ciciis oracionibus et laboribus fideliter insistens di-
ebus: in virum perfectum paulatim succrevit.
Qui graciam specialem suscepit a deo
libros corrigendi et bene scribendi. diversa
quoque exemplaria inter se repugnancia.
ad invicem concordandi, et ea in forma grata
apte conponendi. Ubi librorum ecclesie nostre et
capituli. missalium. gradualium. antiphonariorum.
lectionariorum. capitulariorum martirologiorum. ordinariorum
et calendariorum ipse precipuus una cum ceteris in
hac parte collectis. cum id sibi deputaretur: fuit
et emendator auctenticus. et postmodum fratris arnol-
di kalker supprioris nostri. constitucionum nostrarum
editoris. ac compilatoris precipuus. Et quia subtil-
is erat ingenio. quia ingenio pollet ani-
mi non negavit. eo pro novis ecclesiis monas-
teriis in ordine nostro construendis. ac eorum edifi-
ciis. pro disciplina conservanda apte collo-
candis. frequenter pro consilio noscitur ductus. Vir
magnus pater noster Iohannes de huesde. pluries
dixerit: eo quod pectus suum frequenter pulsabat.
Propter expertam eius prudenciam. apud virum eciam
consiliis sepius invenisse: sanis eius consiliis libenter
acquiesceret. Convocatis aliquibus fra-
tribus in cella prioris. et causa proposita: singu-
lis aparte interrogatis. viderunt quod frater consci-
enciam certius iudicabat. In quo frater Iohannes
kempis quendam fratrem iuniorem. satis sibi fami-
liarem traxit in parte dicens. Frater mi karissime
in talibus causis sic michi proponite. Vide ad finem
respiciendo: et quis exitus tale negocium sit ha-
biturum. acute considerando. et michi ita videtur sed
meo tempore. ut ipsum intractare non habeam
necesse: sed aliis mecum sentenciam approbantibus. ipsam
formatur essem. Dabat ex intelligencia ut dis-
ceret prudenciam: et eius exemplo in similibus
sic fieret cautior. Interrogatus aliquando an
eciam in consciencia sua gravaretur. quod tam multe a
me fuisse plantate. et pro novis domibus
in regulari observancia instituendis et conser-
vandis sepe foras fuisset emissus. respondit.
Ex hoc quod de mandato prioris mei aut
capituli seu pro electione canonicorum foris fui occu-
patus non doleo: sed in quibus male me ha-
bui in exterioribus. et penitet. Erat preterea
et vir virtuosus eciam non omnes secundum hunc graciam de-
vocionis in scripturis: sed singuli secundum
fervorem sui spiritus. et animi qualitatem:
singularem a domino optinent influenciam.
Nam frater Iohannes huesde prior noster nota-
bile satis excerptum ~~pro sua devocione ex eisdem voluit extrahere~~. ex verbis venerandi
sermonibus super cantica pro devocione sua
compilavit. media pene parte sermonum
omissa. Frater autem Iohannes kempis excerp-
excerptum pro sua devocione ex eisdem voluit
extrahere: non ea que pater noster Iohannes prior noster
in sibi collegerat. sed ea magis que in suo ex-
cerpto ipse omiserat. utiliora pro suo
profectu et sibi magis sapida. esse iudicans.
Ipsa edoctus experiencia in unum ea colle-
git. Iste frater Iohannes de kempis.
columpna fuit monasterii nostri et capituli:
pluribus locis capituli nostri prior et rector con-
stitutus. Nam in fonte beate marie pri-

prope arnhem primus prior de Winde-
sem tunc fratribus: quosdam ibidem fratres de-
cimus licentia investiuit. In monte sancte ag-
netis prope zwollis in primum priorem constitutus:
idem monasterium annis nouem in bona dis-
ciplina gubernabat. septem fratres clericos et tres con-
uersos ad ordinem suscepit: et ipsum monasterium
ex magna paupertate cum multa familia
laycali ad omnem statum domorum et vtensilium
competentium suo tempore promouit. Extra muros
quos maiores prior in altum produxit: plurima lig-
na pro parte consummacionem procurauit. Refec-
toria fratrum et laycorum. coquinam et cellarium cum
sacristia pro diuinis interim ecclesiam et domum capituli
de lignis et lapidibus ipse consummauit:
Et in hiis omnibus numquam fuit ociosus: sed inter la-
borantes trullam sementarii manu contulit.
Frequenter minauit: et arenam fodiens ad car-
rucam cum sarculo [?] [illegible]. Ortum pomi-
ferum in parte australi plantari fecit: in cu-
ius circuitu arbores statuit siluestres.
Temporibus tamen remediis sacris laudibus fratrum erudi-
tionibus et libris conscribendis. illuminandis et emen-
dandis: operam diligentem impendit. Et quia
pauper tunc erat fratribus suis pro precio scribere
concessit. Cimiterium infra ambitum per dominum
hubertum Traiectensem suffraganeum conse-
crari fecit circa horam vesperarum secrete propter
zwollenses qui impedierant. et sic obstruc-
ta sunt ora loquencium iniqua. Post horum consu-
macionem et prioratus sui resignacionem. alius frater
de Windesem frater wilhelmus vornken.
ibidem electus est in priorem. ipso in windesem iterum re-
uerso. Deinde per capitulum paucis assump-
tis fratribus: ad monasterium stagni sancti petri prope
boemel missus est inchoandum. Ubi aliquan-
to tempore demoratus: postea primus [?] [illegible]
sanctimonialium in bronopia in suburbio
campensi per patres capituli nostri est ordinatus.
Rursus a conuentu monasterii visitacionis beate
marie ordinis nostri prope herlem in priorem fuit
electus: cui septem annis continuis temporalibus

et spiritualibus bonis bene prefuisse dinoscitur.
Inde rursum recepit in windesem circa finem vi-
te sue missus in bethaniam. cenobium monialium
ordinis nostri prope arnhem in primum rectorem:
post annum dimidium quadraginta annis in or-
dine iam expletis, in vera obediencia et senectute
bona. sexto die post [illegible]. hora duodecima
diei clausit extremum: in eodem monasterio in
ambitu sororum sepultus. Qui dum adhuc
esset in humanis. sic ait inter alia in quadam
collacione. Volumus esse humiles sine despec-
tione. pacientes sine tribulacione. obedientes
sine coartacione: pauperes sine defectu [?] [illegible]
sine labore. penitentes sine dolore: laudari
sine veritate. amari sine bonitate. honorari
sine sanctitate: sed Jhesus dominus noster. ita non fecit et
docuit: qui regnum celorum vim sibi facien-
tibus repromisit: et iniuriam pacientibus gloriam
et honorem retribuet. nullum quoque malum relin-
quet inultum. Iste quidem laboribus et fati-
gis. preter istud incumbendum pro dei honore et
fratrum salute capituli quoque dilatacione usque in
senium valde fatigatus: quamuis interdum cor-
pore tamen [illegible] [illegible] decertabat, in vera
obediencia, resignacione propria, et veris virtutibus. usque
in finem perseuerauit: donec [illegible] ei dicitur
ut a suis laboribus in eum requiesceret. et [illegible]
gloriam eternam a deo reciperet: quemadmodum se di-
ligentibus, et ipsi in fide fideliter seruientibus,
in fine vite indubitanter donabit.

De vita feruore discrecione, et tactu apo-
plexie fratris henrici de wilde. Capitulum xxxvi.

Quartus in ordine fratrum nostrorum
primitiuorum vir fuit magni
[illegible]. Frater henricus wilde:
de partibus brabancie buscoducensis origi-
ne. Qui magistri gerardi magni et domini
florencii clericus fuit discipulus: in magno
feruore spiritus ab ipsis instructus. et inter primos
religionis [illegible] cum domino florencio in win-
desem [illegible]. Qui licet iuuenis esset
etate, ut ante professionem diaconus tamen sit

ordinatus. Sicut et frater Iohannes Kepis iam ante prefatus: in omnibus tamen regularis vite institutis. multo sancto amore et spiritus sui feruore noscitur cucurrisse. ¶ Erat autem vir mediocris stature. excellentis autem competentis litterature. discrecione strenuus, aspectu maturus. corde feruidus, moribus compositus. in correpcione rigidus pro disciplina zelosus. deum timens, nulli negligens fratribus dulcis et affabilis. et vere religiosus. in sancta compunccionis et interne deuocionis. die ac nocte deo deseruiens. pro iusticia pro deo pro animarum salute. maxime pro spirituali profectu. et pro sua reformacione in se et in aliis ad plenum perficienda, continuo die agonizabat: fortis et eo robustior semper ipso. Cuius omnis actus conatus et intencio pro obliuione prioris in antiquissima semper extenti. et omnis regularis disciplina intus ei fuit remediatori. nec contentus umquam putauit sibi minime sequi ductum: sed continue ad maiora virtutum exercicia. studiosissime anhelauit. ¶ Vir iste tante perfeccionis presbiter fuit in ordine: continuo in suppriore in Windesem et clericis. Qui sicut minus in officio. fratres suos et laycos in optima disciplina seruauit: in odore suauitatis omnibus aduenientibus. Cum ei quidam noster laycus Iohannes Mulsor nomine. in refectorio ad mensam cum ceteris prandenti suppriori hic superueniens: dixit ad Iohannem. Frater kene Iohannes, vos non estis dignus ut cum istis bonis fratribus ad mensam sedeatis. surgatis ergo velociter. et ad terram commedatis. Qui nichil motus animo: hoc ita se habere recognouit in publico. Surrexit ergo contrito corde dicens ita. Mea culpa frater et culpa mea. volo me libenter emendare. Et sic de mensa descendens ad pauimentum humiliter residens comedit. Tante vero humilitatis feruoris et deuocionis fuit iste laycus, testimonium bonum habens ab omnibus: ut post mortem eius in anniuersario, cum frater Arnoldus Kalker tunc supprior noster, priori Iohanni de Huesden priori dixerit. hodie est anniuersarium fratris Iohannis Mulsoris: ille

videret. Oret pro nobis quia ut pro eo oremus ipse non indiget. Talis laycus noster in Windesem in verbis se exercitabat virtutibus in humilitate obediencia. nature mortificacione caritate feruore et deuocione: in quibus quamque fratres chorales superare conabantur. ¶ Celebris ergo fama de bono regimine et feruore fratris Henrici Wilde supprioris, cum ubique percrebuisset: contigit dudum in Emsteyn a priore de Windesem visitari. et fratrem Henricum Wilde ibidem eligi in priorem: fratre Arnoldo Kalker ei in suppriorem succedente. Frater Symon de Sconouia primo ex illo proposito capitulo generali incorporacione proposita cum resignacione. nondum quia propositum in nostram peruenit communitatem ad quam scripte sunt epistole in Emsteyn intitulate pro regimine sui fratris Iohannis de Sconouia in Viridi valle monasterio ordinis et capituli nostri suppriore. ¶ Factus ergo prior in Emsteyn deinde monasterium per decem et octo ferme annos. in omni disciplina gubernabat: in temporalibus et spiritualibus utrisque eius valde profecit. Lumen enim sancte deuocionis. speculum discipline et columpna capituli continuo effectus. tam apud prelatos et magnates oppidanos et plebeios. seculares et religiosos. per totam Hollandiam Zelandiam Brabanciam. carus et acceptus: plurima ordinis nostri monasteria in locis supradictis generali capitulo incorporanda procurauit. solempnes in eodem capitulo sepe faciens sermones. ¶ Qui cum venerabili priore nostro Iohanne de Huesden preerat prius. antiquum sancte religionis nostre habitum et ordinis disciplinam apud canonicos regulares ad sanctum Victorem Parisiis et sanctam Genouefam videre proponens: et in suos fratres quorum mores videret transferre. ¶ Magnus eciam librorum correctorum fuit zelator. et satis bonus gramaticus exemplaria cum pluribus biblie et aliorum librorum sanctorum per antiqua et bene correcta.

in unum comportabis. pro debita librorum nostrorum correctione et emendatione. Principalis fuit agitator quod in orthographia cantibus et accentibus in libris divinis quam plura a nobis secularium ecclesiarum institutionibus discrepantia, religiosorum more presertim carthusiensium in ordine nostro et capitulo videmus immutata aut ordinata perfecta. hystorias videlicet nonnullas et legendas a nonnullis autenticis auctoribus editas et compositas. ecclesiastica consuetudine non satis proferentes. Ad ordinem plurimum anhelans carthusiensem. prioratum in Emsteyn resignavit. et venit ad diversa carthusiensium monasteria pro loco impetrando se transferens. certis de causis nusquam fuit receptus. Regressus igitur in Windesem. et benigne a fratribus nostris susceptus. dehinc in priorem in Emsteyn et iterum est electus. Duobus etiam annis prior fuit in Amstelredamis secularibus. post fratrem nostrum magistrum Iohannem Ottonis de Susato. Absolutus deinde a prioratibus: summo alicui ordinis nostri in Thenis monte procurator est constitutus: deinde monasterio Stelle in omni disciplina et spiritualium bonorum experientia cum omni pudicitia bene gubernans: donec a deo tactus apoplexia. iam pene factus inutilis in Windesem rediret. Ubi in suo senio et infirmitatibus a cunctis nostris fratribus mentibus obviis hilariter susceptus: per decem et octo amplius annos quibus postea hic supervixit summa diligentia sedulo quam servitio. obsequiosissime fuit custoditus. Qui cum autem non in toto corpore sed in sinistra parte tantum ita contractus. Per interiorem latus sinistrum brachio videlicet cum tota manu et pede curvatus tactus erat. dextro latere suo sano. iuxta fervorem pristinum quoque cessare recusavit. Sed missam sepe celebrans dextram manu sinistra levando. et sacramenta populo demonstravit. donec ultra de fine tandem cum hunc modum id efficere non posset: et sic a celebratione missarum abstinens. ad fratres non presbiteros in choro suo tempore conversatur. Cum eius autem

Verumtamen non poterat tactus apoplexia. tamen in choro cum conventu prodesse se exhibuit. in stallo suo sedendo, maxime sub canticis evangelicis nunc a quo stare seu declinare. Et quo tempore chori minime vacabat. sed nocturnalibus in papiro scribendo licet minus legibili scriptura. manu sua dextera pro aliorum utilitate sedulo insistebat. Tandem corporis vomitu et multis per manus infirmitatibus pacientissime se gerens, gratias egit deo et quam maxime cum a pravorum spiritualibus tali valitudine dignatus est purgare. Qui multis annis cum fratribus in refectorio. et ad in fine magis deficeret in infirmaria ubi consuevit comedere, donec ipsa valitudine ingravescente viribus corporis ultra deficiens. servatus servitur. Et veniens ad extrema: accepto viatico et cum conventu vivens qui post annos quinquaginta duobus in ordine deo fideliter deservisset, feliciter magis multis modis iam purgatus deo reddidit spiritum creatori. Cuius corpusculum in ambitu fratrum sub gradu dormitorii ad latus parvitatis quondam fratris Windesemensis devote tumulatur. Erat in hijs fratribus viris utique perfectus. quod clarius nunc aspiciamus quo deus electos suos variis cordis et corporis tribulationibus penis et pressuris paratur in hac vita pressis. ad illa futura gloria perpetuo possidenda. solum spiritualiter aptare et coaquadrare: sine quibus nec ipse Christus dominus deus noster. nec aliquis sanctorum nostrorum umquam illic pervenisse et ad non sit alia via vite. via regni celestis: nisi per tribulationes. a Christo propter Christum gratuiter suscepta et paciencia pressa

De vita honestate ... virtutibus conversacione. labore et morte fratris Henrici de Wilsen. Capitulum XXXVI.

Excellentior inter omnes fratres nostros primitivos. maioris quam apud omnes seculares et spirituales quasi viros reputationis vir fuit,

Vite valde venerabil. fr. henricus wilsen de
opido capensi oriundus. eiusdem in ordine
fratrum in windesem professorum. Qui cum eciam in secul-
aribus sisset magnus et potens fuit in seculo:
scabinus capensis. capestrum inscitone. procurator
in dacie prope capitaneus. zallandie quoque
drossatus. castrum in echelstyn dyocesis
traiectensis. cum omnibus suis iuribus, bonis et posses-
sionibus. egregius in estate: huius terre principibus mi-
litibus consulibus oppidanis et villanis carus
et acceptus. Erat autem vir per staturam.
magne prudencie. sagacis ingenii. hones-
te probitatis. eleganti eloquencia. aspectu venera-
bilis. affatu suavis moribus compositus. et
nimo modestus. exemplaris fratribus. deo devo-
tus. vita commendabilis. conversacione sanctus. cuius na-
turalis prudencia in vultu relucebat: et cor-
dis pietas omnibus dulcedo predicabat.
Vir iste gloriosus ad predicacionem [magistri] gerardi
magni conversus. mundum cepit contempnere. hono-
res eius fastidire, deum diligere, celestia desi-
derare: unde et eidem magistro gerardo in suis
necessitatibus constanter adhesit. operum eius et ser-
monum fidelissimus propugnator. Et post
eius transitum columpna et firmamentum om-
nium deum timencium modernis temporibus: et executor
principalis extreme voluntatis magistri gerar-
di magni de monasterio construendo. Qui
licet magnus et potens in seculo antea ha-
beretur. tamen omnem mundi gloriam divicias et delicias,
amicorum solacia, propinquorum consorcia etc. et quod
est iocunditatis et dulcedinis mundus afferre potest.
arbitratus ut stercora nichil esse putavit:
et cum illis paupertatis professoribus et clericis in win-
desem permansit. a mundo tunc desperans.
et parum reputatus corde et corpore se sociavit
vestes humiles, et cappa tunc temporibus
ullis ad ipsis induitur: corpus suum et
animam omnem quoque terrenam substanciam. sub illorum
simplicitate et abieccione firma voluntate re-
gimine condonavit. Mundum quoque hiis
ipso secutus. tellus divicias glorias et de-
licias. in variis terre delicias utrum quoque divi-
cias in vita presenti. et in celestium voluptatum
perhemnis paradisio. et omnium bonorum summum deum
in summo felicitatis commutans: pro luto aurum, pro
mundo celum. pro creatura creatorem. pro suppo-
deum. inestimabili commercio dignacionis divi-
ne. iure veritatis receptus. Qualis vero in
ordine seipsum prestiterit: quis digne enarra-
bit. Cunctis enim fratribus religiosis et secularibus
verus se esse religiosus, paupertatis amatorem.
continencie sectatorem, obediencie observatorem. disci-
pline zelatorem, demum et ihesu imitatorem
interna devocione fervidum. Divina contem-
placione suspensus. rebus quoque sanctitatis spiritualis
ubique se exhibuit. vana quoque mundi gloria.
divicias et delicias quas semel in mente
iam contempserat. numquam in se exceptas. Sed
ipse contempsit: paradisi gaudia et delicias
et celestis bone divicias. intuens mentis
oculos. in deum et in eterna sic huius desideriis.
Quia enim fratres nostri primitivi in win-
desem. iuvenes erant et simplices prout
exterior eorum habitus notabat: quando
tandem ipse frater noster henricus wilsen. plenam
adeptus fuerat experienciam: de mandato
priorum. curam rerum temporalium monasterii in win-
desem ipse suscepit. Que eciam fuit de-
ni ultra omnem estimacionem. gloriose consu-
mavit. ~~pro tunc~~ omnes tunc ipsis congruebat.
Et quia multum bene erat auctoritatis secularibus
et devotis hactenus per eius. et reverendus: quoque
alia privilegia gracie et libertates. a terre
principibus canonicis et consulibus pro monasterio
nostro iuribus in esse servandis aut causa de-
fendendis. impetrata obtinuisset. ipse prin-
cipalis ad ea procurada. fecerat tamen de-
bitas. Qui licet religiosus a mundo se-
questratus. vili cappe sarcinatus. ab ex-
tra adoptus. humilis incessit. et bonis tem-
poribus maioribus et minoribus honoracior ma-
gis est estimatus. multo quoque melius exaudiretur
quam prius cum in seculo fuisset demoratus.
ecclesie et edificiorum a fundamentis ibidem con-
struendorum

Deinque monasterium nostrum in Windesem-
tam multa bona temporalia libertates et privilegia
hodie non haberet: si industria eius et pruden-
cia in ipsius temporibus ad ea impetranda minime vigi-
lasset. ¶ Procuratoris ergo officium obiens
cogente paupertate et utilitate ad tempus exercuit:
donec frater goswinus tayke de zwollis vir
providus ibidem fuisset professus. ¶ Vir iste per-
hec omnia et tam gloriosa laudum preconia. Fratrum que
mirabilia omni tempore noluit: sed temporibus ab
officiis divinis et contemplacionis vacantibus no-
vis scribendis libris magnam impendit operam.
Libros namque subiectos in pergameno et bo-
na scriptura: legibiliter valde conscripsit.
Augustinum super genesim ad litteram libros duodecim.
Augustinum in genesi contra manicheos: libros
duos. Librum epistolarum beati augustini: unum quadra-
ginta trium. Augustinum contra faustum manicheum de
vita patriarcharum: libros triginta tres.
Augustinum contra maximinum arrianum episcopum:
libros duos. Augustinum contra fortunatum manicheum:
librum unum. Augustinum contra donatistas librum
unum. Augustinum de consensu quatuor evange-
listarum: libros quatuor. Augustinum de bap-
tismo parvulorum contra donatistas: libros
septem. Augustinum de moribus ecclesie catholice:
librum unum. Augustinum de unitate trinitatis
contra felicianum: librum unum. Augustinum in apo-
calipsim. Augustinum de fide ad petrum dy-
aconem librum unum. Augustinum de fide et sim-
bolo librum unum. Epistolas augustini ad quodvult-
deum dyaconem: de septuaginta septem here-
sibus. Item eiusdem ad eundem epistolas duas. Epis-
tolas duas quodvultdei ad augustinum. Epistolas
augustini ad deogratias: de solucione quarundam ques-
tionum. ¶ Iheronimum super ysayam libros de-
cem et octo. Iheronimum super iheremiam libros
sex. Iheronimum super ezechielem: libros qua-
tuordecim. Iheronimum super duodecim prophetas
minores: libros viginti. Iheronimum super
danielem prophetam. Iheronimum de hebraicis ques-
tionibus. ¶ Hylarium super matheum. Origenem

super cantica: libros tres. Epistolas leonis pape
de incarnacione verbi: contra eutichen. Libros
beati cypriani episcopi et martiris: unum decem et octo.
Richardum super apocalipsim libros septem.
Prosperum pomerium de vita contemplativa et ac-
tiva: libros tres. Magistri gerardi mag-
ni de nativitate domini. Eundem de colloca-
cione cure pastoralis. Eundem de matrimonio et de
scismate. Eundem de cura pastorali non ac-
cipienda. Eundem de paupertate. ¶ Ecce vir
iste venerabilis conversus in vita sua per consimiles
labores. cunctis suis fratribus senibus et iuvenibus.
exemplum emulandum et bonum reliquit testamen-
tum. Libros autem quos scripsit ideo notavi
expressius: ut vel ex hoc ipso aliquatenus disca-
mus: quantos etiam alii nostri seniores libros
notabiles ad nos scripserunt. Nos enim
tot et tales in ecclesia nostra et libraria iam libros
habemus. si ipsi in principio ut nos nunc vi-
demur. desides et pigri fuissent. ¶ Ad
sacros ordines propter iudiciariam sanguinis
pietatis assistenciam vel consensum. non poterat
promoveri: sed ultimo loco laycorum continuo per-
mansit. Donec in senium declinans natu-
ralem decrepiti defectum et corporis sui
viribus consumptis subtractis. Infirmus factus et de-
bilis conventum sequi regularis non valuit: et ita
valitudinariam peciit et conmodum infirmo-
rum ipse coquinam pro infirmis. quamdiu potuit
visitavit. Summa enim missa finita ad
ostium coquine baculo suo modicum pul-
sando astans: modesta voce dicebat.
Deo gracias fratres mei: deo gracias. Dane-
es intelligere se ad prandendum iam esse paratum:
sicque infirmitorium intrarent. Solus autem cum
aliis etiam infirmus. solitus erat manducare:
Donec tandem pedes ire non prevalens. per
multos in grabato decubuit. ¶ Longo itaque
tali detentus senio. infirmitate ingravescen-
te paulatim deficiens ad extrema perducitur:
et sic omnibus se exhibuit obediendo. ita au-
tem diligens conversacionem quam susceperat. ipse

non potest rapi ad innare

Sedibus impedivit: et multum crevit quod semper ipse in fine in concessit nature. Extraordinarie autem omnibus sacramentis ad iter transitum est ex hoc mundo ad patrem: dixit fratribus et sibi ministrantibus. Cupio dissolvi et esse cum Christo quia multo melius est esse quam hic. Et ita cum viginti sex et eo amplius annos sancte et religiose in ordine persevererasset: conventu nostro et nobis presentibus. in die potentiani martiris hora vesperarum anno domini currente .ccc. xlviiii° in pace in domino requiescens obdormivit: deo creatori suo cum multo decore virtutum. per manus sanctorum angelorum honorifice presentatus: gloria eterne felicitatis premio donatus. ¶ O quam ineffabilia et infinita eterne vite premia pro tam modicis laboribus penis et tribulacionibus. hic puer inviolatus sui corporis pacientie professus. inter sanctos et angelos universos. in summi dei presentia invenit sibi reposita: quibus iocundissime in eternum perfruetur. O gloriosa domus in Windesem. quam sanctos patres emisisti. quorum tue numerus bene cum Christo regnat sine fine. De hiis viri devotissimi actibus moribus specialibus in vestitione professione. paciencie et consolatione. templo domini nostri ubi scandit. et in quibus amplius sceptibus magnalia iam descripsimus. pro ut a nostris maioribus ea fide plena suscepimus: quo horum diligentiorum lectori committimus.

De devotione fratris Bertoldi ten Hauer. consolatione debilitate sensuum. et morte. Capitulum xxxviii

Sextus in ordine fratrum nostrorum primitivorum. in Windesem professorum Bertoldus fuit ten Haue. dictus oppidi Zwollensis: cum quo fundus ipse monasterii nostri in Windesem ex hereditate prima pertinuit. Quivivencis erat in seculo tener et delicatus: bone voluntatis mobilis ad utrumlibet. ex seculi mutacionibus per magister gerardum magnum. ad deum conversus: atque per stabili bone voluntate sive consuacione. in eundem monasterium ordinis nostri. cum eo transmissus. Cui ibi alia scripsit hic subiecta. ¶ Frater pouler non recedo a tua conversacione: quia unus pud divina gratia: fratres in spiritu nos constituit. Non mirum si spiritus dei in nobis existens. a nobis non sentitur: cum intellectualem animam nostram hunc non gustamus. Quod semper ipse spiritus nobis ignotus est. nobis inexistens: quid mirum si spiritus dei qui vere deus est absconditus, licet in nobis sit, minime sentiatur. Nam sepe sermones alludens. ignarus nos alloquitur per singulos dies: ubi ipse gustamus. Unde est quod primi ad mundum sumus. et ad carnalia: quia deum et eterna non cognoscimus nec gustamus. Unde est quod gratiarum conversatarum propter generis simul. gaudens et multo reputamus: quia divinas nativitates cognationes et dilectiones nescimus. Unde nos potius diviciae et amicicie mundanam. quas vere sunt inimica extollimus, et quia divitias deum et celestes amicos negligimus. Unde rogo te frater predilecte quod deo non solum animam ut precepi dispensasti: sed etiam corpus virgineum voto optulisti: ut totus dei esse possis. et divinus effici. Rogo te iterum ut reddas deo quod distinxerunt et voverunt labia tua: non declines ad sinistram ne mergaris in profundo. serva deo fidem quam servanda vovisti: cave societates mundanas et vanas. quibus mundus ut rethibus inviabilibus plenus est. ¶ Castitas velut custodita corona portat floream. pulchra lilii et instabile: sed nisi custodiatur non stabit. Iunge metuum tuum deo. a quo solus castus et dives efficieris: cave colloquia mala que bonos mores corrumpunt: averte oculos tuos ne videant mulieres et alia vana. Non licet conspicere quod non licet concupisci. Frequenta bonorum societatem maxime pauperum et amicorum Christi. ¶ Timeo tibi ne te mundus qui valde attractivus est et deceptivus abstrahat: quia tu dulcis es in natura et amicabilis et applicabilis. Venio si placet confitemur simul. De patre nostro de matre. et de omnibus amicis nostris provide: a quibus nos separabimur. Cave ne deum derelinquas. Si ipsum derelinquis quod est bonum

quod restabit non totum malum. Ipse est de
pulcher omne ducibus. de nobile. de virtuosum
omne suave. de desiderabile et delecta
bile et quod omnia in eo sunt. Non peccator re
linquere creaturam sed ut creatura se
mat deo suo. aut puniendi. aut premia
ti: aut vita per penas eternas: aut vo
luntaria in gaudiis celestibus. Sed tu senaris
deo dante se dei largitate: se dei sup
effluente bonitate sine termino. sic per mo
dicum hoc tempus quod vix uni hore comparatur.
Iste fructus volucris perfruitur: quia non qui in
choaverit sed qui perseveraverit usque in fine
salvus erit. Vale vale dilecte mi
les constans in bono, crescens et proficiens in pro
[illegible] devote in spiritu sancto: qui sit gaudium nostrum
infinitum. Item talia ex epistola ad [illegible]
in Gorinchem. Lator presentium [illegible] habe
invenis bone voluntatis nititur [illegible]
et qui tue etatis [illegible] patitur
mundum et ea que in mundo sunt fugere. Sed
[illegible] curatores suos et totam
animam suam et consanguineos nititur edo
ducere et videre modum quibus valeat [illegible]
here: marie ille curator qui bona sua tempora
lia in sua [illegible] [illegible]. Sed invenis [illegible]
permanet: quamvis adhuc nullo solido
[illegible] [illegible] sit. Verum invenis sic [illegible]
[illegible] [illegible]. et distrahendum [illegible]
[illegible] et tamen [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible]. ad [illegible] modum [illegible] sua
temporalia [illegible]: [illegible] indiget fortifi
cari. et fulcimenta [illegible]: ut in ho
ra die mense et anno. sit [illegible] in [illegible].
Hic sit cum zelo [illegible] sue [illegible]
et [illegible] sibi consilium ut se in [illegible] nostro
sub umbra alarum a negocio pabu
lante in tenebris. a laqueo venantium
[illegible] absconderet: et in termino illi [illegible]
[illegible] robur [illegible]. Expensas
suas volo quod omnino solvat. Consilium me

num est vos volentes solvere, per quod vestram benig
nitatem ei notificavimus. ad solvendum ad
mittatur. me ut omne advenientium nos [illegible]
[illegible]. quos [illegible] caritas [illegible] non permittit:
aut [illegible] ab hospitalitate caritas
officio [illegible]. Et fratres [illegible] et benig
nissime nos [illegible]. Sicut [illegible] evangelii [illegible]
[illegible]: date et dabitur vobis. [illegible]
[illegible] [illegible] benignitate: sanam viam
et personam suscipere [illegible]. Rogo [illegible]
ut istum iuvenem [illegible]. sicut filium meum
[illegible] sicut filium dei [illegible]. sus
cipe dignemini. [illegible] et mittere. et ei sta
[illegible] in [illegible]. Cum igitur post
obitum magistri gerardi magni. monasterium or
dinis canonicorum regularium in windesem edi
ficari et fundari placuisset: [illegible] iste [illegible]
se et omnia bona sua temporalia: plus [illegible]
[illegible] florenorum [illegible] valore. eidem mo
nasterio per prima sua fundacione libere [illegible]
et ibi fratres nos [illegible] sexto in ordine in
vestitus fuit et professus: ac deinde usque ad or
dinem subdyaconatus in ettiam [illegible] promotus.
Factus [illegible] religiosus multum fervens et devotus.
et in rebus [illegible] valde fuit zelosus. plures
libros divisarum legendarum scribens [illegible]
[illegible]. Hic ut audivi plures [illegible]
in [illegible] et fame. in frigore et meditatione in vi
giliis et ieiuniis castigavit [illegible] natue
ad [illegible] [illegible]: [illegible] exemplo ad
agenda [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]. Ni
mia igitur abstinentia corpus suum de
[illegible] domare: [illegible] in absconditi de
hic etiam in publico [illegible] consumere: ita
ut ad [illegible] vix tandem aliquid [illegible]
li potuisset. [illegible] [illegible] capite et de
bilitate corporis paulatim [illegible]: sibi [illegible]
[illegible] et aliis [illegible] fuit [illegible]. Cum vero
ad hunc finem res [illegible] esset [illegible]. ut
[illegible] [illegible] [illegible] publice [illegible]: sepe
tamen [illegible] ad [illegible] ab aliis in cella sua de
[illegible] sub [illegible] [illegible]: ea [illegible] modo in se

cacto solitus comedere. Unus fratrum erat vir quidam
sancte(?) qui cum olim quibusdam sub scabello suo
absconderat. de sub lecto assumens magnum in
ea bufonem. et absque fiata invenit. Territus
itaque in conscientia. in cellam prioris cum eadem
scutella festinavit accedens. et bestiam inter scu-
tellam cibi furtivi comedere. priori ondens.
culpabilem se proclamavit. Accepta autem ve-
nia a priore commonitus. ut a tali furto et come-
dendi simulatione cessaret. quandoque desideraret
palam cum suis fratribus et bonum manducaret. a ta-
li furti crimine penitus liberatus. in cellam suam
letus abcessit. Cuique dolor capitis eius pro
fervore spiritus. et multa compulsione vires suas
excedentis. abstinentiam singularem dicti fratris
et nulla vice. nec verbis nec aquam verbalibus(?) ad come-
dendum compelli potuisset. sed compulsus dicit. Volo
super vos accipere quod mecum abbas comedere. sic
paululum gustando. et aliquando per minas seu pre-
ces manducando. sensu tandem deficiens dimis-
sus est in pace. Unus erat tunc et deinceps semper
bono commodo pulchro et spacioso. cuncta se-
cum huius correquisita. usque ad finem permansit.
fratrum huius deputando. cibum et potum sibi deferre-
tur. a(?) pre verba sua plurima aliquando minus sen-
sate sonantia. ipsum in extremo minime permit-
tente. non ista fratrum offensione. quamquam ad cele-
stem sui pomerium pervenire. Aliquando tamen pru-
dentibus locutus videbatur. ut quod eius non ignorante pro-
dente valde putaretur. qui tamen aut verba in-
nuit profunda de scientia et intellectu. cum in eius pue-
rilia visum magis apta. in medium produxit.
In hac unde dicimus tamen vinculis molestus sub fratribus
devoti domini alberti wynbyghe obedientia et custo-
dia. multis annis permansit. donec tussi et
fermentatis in ipso accumulatis. ad extre-
ma deveniens. cum quadraginta sex annos
in ordine complevisset. sensibus non receptis suo
confessione viatico et unctione obdormivit in
domino. Et ut pie credimus firmiter quod speramus.
quod non per malicia sed per caritatis fervore. et per ze-
lum ut sibi videbatur bonum minus tamen dis-

cretum. ad tale capitis sui pervenit debilitatem.
Dies plures et nimis iocos aut sua purgatorii(?)
inter angelos suscepit consolando. iuxta magistri
gerardi prophetiam in epistola ad eum scripta superius
expressa. videlicet quod illo summo bono sine
fine perfruetur. // Hic cum in extre-
mis mortuus videbatur. fratres astantes
eius ori papiri partem applicantes. vitalem
adhuc spiritum per leviorem papiri motum in eo ex-
perirentur. Et ita post paululum ad se reversus
ait. O quam bonum illi est. quia iam sic bene vixisset.

De fratre henrico balueren devoto in wyn-
desem vestiario. et de fratre herberto suo
tempore converso ibidem sartore. Capitulum xxxix.

Fuit alius vir laudabilis.
in wyndesem octavus fratrum
professus. henricus balueren nomine
de prope daventria. solo thelis(?) natale. in fine
anni lxxxvi(?) sex fratres novos primitivos. cum
fratre iohanne de huesden ad ordinem susceptus.
et ad sacros ordines cum eo promotus. perfornia
devotione et fervore. per viam vigilans et
disciplinis cum ipso in deum currens. et sepe suum
collegam in fervore spiritus commonens proicere. Hic
brevis fuit stature. ut cum in stallo suo
ad brachia super formas reclinare debuisset.
tenuem lignum sub pedibus haberet necesse ponere.
Magnum fuit fervoris in se et in aliis. per
monstrans disciplinam acerrimus et zelosus. omnes fra-
tres et laycos exemplo suo provocavit ad normam
iustitie vitalis et disciplinis provocantibus et ex-
hortans. omnes ubique redarguens. ad nullam
speciem pertenderet. // ~~Vestiarius tempore~~
Et in collacionibus quoque in festis diebus quibus
eas inchoaret. primum interrogavit ab
aliquo laycorum. maxime exceptorum. quid de
ultima collacione audita. corde retinuisset.
id autem coram posito palam promittaret. omnes
ad auscultandum hoc modo ... et incitatio vo-
lens provocare. // Vestiarius hic erat omni
pene tempore professionis sue. vigiliis impendens
operam. ut vestes calciamenta fratrum et layco-

cor. et p̄maria i̅stitucōib9 nr̄e simplicitate humilitate et vilitate in nullo penitus
discreparet. S3 iuxta mḡri gerardi magni
dn̄i florencij et alior̄ prim̄ p̄cedencium. intencione et p̄posito ad simplicitatem mundi despectum
et vite sanctitate. ipso suo aspectu vbiq3 p̄stiterit.
et ipa fr̄s mei vsq3 ad extrema filor̄ de
vite. quātū in eis est defereret: vestimenta
rupta et decta. notabiliter petiando. calcios
q3 sui subtuelando. Qui duos h̄uit in offi
cio sibi subseruientes cōuersos. eiusdem sancti fer
uoris et devocōis. fr̄m herbertum sartore. et
fr̄m andream sutore. a p̄fatis patrib3 optime
institutos. eor̄ q3 vestigia iam tenentes i̅sequentes: vt capitlo sexto lib' p̄ntis ꝯ ~~p̄nunciatum~~.
p̄narratum. ¶ Deuotus aut̄ fr̄ iste venerabilis
dn̄i florencij quidam discipulus. sepius ipm̄
frequent' pulsauit. vt breuē sibi formulā sacre bone ꝯuersacōis ꝯscribe dignaretur.
Qui ei i̅portunitate tandē victus. ep̄lam
sibi scripsit i̅ vb' ꝯpendiosa. et i̅ sentencijs
ponderosa i̅h' vba. Kme quare me vexas.
Nunq̄ nō sufficiunt m̄ miserie mee. Tu
tedio et i̅portunitate tua victus: cogor tibi
ꝯpulsus scribe. que longe a me distat.
Primo vt ita i̅portune corā deo pulses
et petas. sicut a me petisti p̄ oīb3 defectib3
tuis. sic remissioē. et ꝯsensum aput te
longe clarius. q̄ aliquis homo longo tp̄e
tecum vite sue posset tibi scribe. si p̄maseris p̄seuerans. querendo petendo pulsando.
Item suadeo tibi q̄ ad oīa humilies te sub oīb3. et sufficit tibi. cor de vb' et ope. Cogita indesinenter s'm btm̄ b'nardum ad fr̄es de
monte dei. vbicumq3 luceat sole nisi i̅ ꝯsciā tua.
vbi q3 serenum ee si apud te. Et h' fit p̄
assiduam assuefactōne inspiciendo p̄priā vilitate corpis et aīe. nō i̅spiciendo defcūs
alior̄. nec eos exiusando. Maxime quando
aliq̄ correpserit. tunc caue tibi ab i̅ra. ne
te eleues. Beatus antonius sup̄ m̄ndo dicit.
cum a dn̄o illuiatus vidit hoīes tanq̄ ar

bores ambulantes. sic dic q̄ pctōr estimabit oēs hoīes sup̄ se. Sic et tu vide oēs
fr̄es tuos. tanq̄ arboribus ambulātes corā te.
In oīb3 opib9 tuis fac abiecta et vi
liora. et i̅terim vilitate tua cogita. aut de
morte aut de pctīs i̅ferni. aut de iudi
cio extremo vl' q̄dcūq3 te p̄t de p̄mere. aut
accende ad amore dei et p̄xi. Et in h' cogitacōibus ꝯtinue te exerce. ad timore
dei aut ad amore dei et p̄ximi. vl' ex stirpando vicia vl' acquirendo virtutes. Item
s'm btm̄ b'nardum ad fr̄es de monte dei. ꝯ
pa dic p̄ntis diei p̄teritis. semel in die:
vt sic possis apprehende q̄ p̄ficis i̅ virtutib3
aut deficis. Discute semel i̅ die aut bis
tu ipsum. et vitam tuā ordinare moēs ꝯpo
ne. et teipm̄ accusare et ꝯdēpnare: nec
q̄cq̄ i̅punitum dimitte. ¶ Consulo tibi
q̄ habeas circa te speculum monachor̄. aut
speculum b'nardi s'm q̄ oēs actus tuos po
tes ordinare. quod eciā ita distat extrinsecus:
vt i̅ oīb3 opib3 tuis occurrerit tibi quod te
debeas h're: vl' in quo te male habuisti.
Item oēs actus tuos p̄ueni deuota meditacōe. et b'ui orōe: quod te deceat h're i̅ eod
ope. Et h' ꝯt. est tibi leue: quando p̄mitta
ꝯsuetudie. libellum fac extrinsecus. Item mane et p9 prandium statue an oculos tuos
malas tuas ꝯsuetudines. et vicia tua p̄n
cipaliora. et v'tutes ad quas niteris. et
sic i̅tr' vere cū hostib3 tuis bellum. cū carne mundo et dyabolo. nl' oīo vestitus.
q̄ plures nobiscū sunt q̄ contra nos. Et
sic i̅plebis illud bti b'nardi. ¶ Mane
p̄terite noctis fac a temetipso exactionē.
et venture diei tu tibi statue cautionē:
quo tu p̄ totum diē te vis h're. Item b'nardus. Singul' hor' describe singula exercicia.
cui spiritualia. spualia. cui corporalia
corporalia. vt in vesp'is qn̄ de singul'
fr̄s tuis tenes capitlm̄. si q̄ i̅fectum fuerit.
suo mō, suo loco, aut tp̄e nō abear ipu

nitus ut iterato pesatus. Nutrire commune
bonum: et cor semper sursum habe. Ora pro me
bone frater, miser sic feci. Vale. Dum
igitur frater iste Henricus in huiusmodi exercitiis cordis sui
custodia, cum fervore et devocione, corporis
sui castigacione, et regularis vite observan-
cie, annos pene viginti sex in ordine per-
egisset, et in ruptura quam habuit continue tussi-
vexatus fuisset, ita ut ex visceribus que per
impetum eiusdem tussis exierant, neglegentie
vel infrigidatione includi non potuissent, op-
lacione [illegible] finit. Festo appropinquante ad
exitum, ipso die sancte Scolastice diem clausit
extremum. In pace in idipsum dormiens et re-
quiescens, in ambitu ante hostium chori,
in medio duorum fratrum nostrorum clericorum, Henrici
Walwis et Gerlaci, a conventu nostro sepultus.
Cuius vitam et virtutes frater noster Herbertus
sacerdos conversus, a domino Florencio olim nobis direc-
tus, perfectus imitator, obitu suo longe ante
sanguinis nostris proposuit: videlicet quod in anniversario
die vesperarum sui fratris Henrici Balveren,
ipse quoque assumendus esset a domino. Post
octo autem annos fratri defunctus fratris He-
rici prefati, infirmatus lecto decubuit. Certe quod sacra-
mentis rite communicatus, cum ipsum nobis sa-
tis perfecte loqui audiremus, et adhuc forte
in corpore putaremus, ut eius prophecia adim-
pleretur, tabula defuncti per celiam eius [illegible]
transitum, hora vesperarum subito percussa. Con-
ventus convenit, et dictis letaniis et oracionibus
consuetis, ad preces se iuvantis obdormi-
vit in domino. Qui fuit vir bonus beni-
disciplinatus, fervens et zelosus, sicut magister
suus prefatus: corpore magnus et pinguis:
custos religionis.

De vita labore infirmitate et calculo
fratris Iohannis Brochusen. Capitulum xi.

Venimus alium in Windesem
senioris, fratrem Iohannem Brochu-
sen de Susato: virum mag-
nanimem, statura procerum, corpore robustum

ad exteriora negocia aptum et expeditum.
Qui in iuventute sua lucrum amore ac-
cendens dilectam domino Florencio et suis
confratribus sedulo se coniungens: a domino
Florencio missus est in Windesem. Et quia
natura eius vestualis erat, rigidam et inflexibilem
habens naturam: quam quotidie frangere et sibi
ipsi necesse habebat subiugare, si in suis moribus
et bonis affectibus, fratribus concordie, et sancto
spiritui dignum habitaculum vellet preparare:
quod primo cum difficultate magna cona-
batur perficere. Dominus enim tortuosum sensum
cervicosum, et duram naturam per quoti-
dianorum exercicia laborum, humilium operacionum,
frequentium correpcionum, et publicarum emenda-
cionum: ipse et prelati sui temporis, ad bonum et
ad virtutes flectere assuefacere, componere et
mollificare, continue studuerunt.
Nam ipse dominus Florencius ordo suum fieri consu-
luit: scribens in epistola ad Iohannem in Win-
desem priore, in hec verba. Videtur mihi
quod Iohannes Zoete in vita aliorum quam frater
professa. De fratribus suos sepe dicat et eosque
in cedula daret sibi conscriptos: quos tamen
nulli ostenderet. Et quod semel in ebdoma-
da suos dicit de fratribus, videlicet Iohanni
Sauthe, Iohanni Balveren, Henrico aut Ar-
noldo Balker, et roget quod eos si de suis
defectibus aliquis notaverit, sibi dicat, et quod
libenter se velit emendare: aut vellet cum eo
ad ipsum amicandum ad vos venire. Item
quod cogitet de morte, de iudicio, de penis in-
ferni: si forte ad luctum possit pervenire.
Per abstinenciam singularem, per abieccionem per
peccatorum memoriam. Hec ille. Itaque ita
quod modo dictus iste Iohannes ad cordis com-
punctionem, et cum mansuetudinem, humilitatem con-
atque et per [illegible]. tale tandem a priore et fratribus
gratiam promeruit, in effectu se emendando,
et in petendo misericordiam instanter perseverando: ut in spe sui professus ampliorem
ad ordinem et ad habitum. Cum fratre Arnoldo

kalendas in Windesem susciperetur: ad recipiendas
ad professionem et ad sacros ordines promoue-
tur. ¶ Habitum grossum religionis indutus. vestes
suas albas tunicas et subtile per singulos
dies aspiciens. ad cordis mundiciam et corporis
puritatem. ab ipso commonitus: et per cappam nigram
tamquam saccum formatam. ad cordis humilitatem
mundi quoque contemptum spiritu sancto instigante: hominis
sui interioris. exteriorem quam candorem. totis suis
viribus studuit conseruare. ¶ Ex tunc nouus
homo factus. et paulatim in virum crescens. magni
fuit consilii zeli et feruoris: bonus regularis vi-
te obseruator: et diuini operis chori et ca-
pituli studiosissimus executor. ministeriorum quoque sedulus
in celebrandis frequentator: exteriorum et operum
rusticalium. fortissimus actor et exactor:
cui in laborando et perseuerando. similis illi frater in
Windesem non surrexit. Grauiores enim et pro-
maxime illis et extra septa fecit labores. in
nullo parcens sibi pre ceteris: sed maiores labores
primus sibi assumpsit: ceteris pro se deuotatus(?).
Pro dietam suam quotidie primus ipse perfecit.
¶ Et quia magister fabrice fuit. omnium nouorum edifi-
ciorum suo tempore constructorum chori videlicet refectorii
et dormitorii et coquine muri quoque circumeuntis
monasterium. ideo ipse singulis fratribus laycis et mi-
nistris suum deputauit laborem. dicens aliquando
magna cum pietate. Fili mi laborare fac hoc aut
illud: aliquid cum tempore et multum auscultare. operis
tunc completionem exigens a singulis. Hac de
causa multis fuit timori: quibusdam tamen amori
et reuerentia. Et quando laborauit: diluculo de
mane missam celebrauit: aut si reuerentie causa
quandoque supersedit. tunc aliquando post prandium sibi col-
laboratoribus celebrare rogauit. ¶ Compertus
fuit etiam multum late expeditus. bene vocatus(?)
et cantor clarissimus: satis magistraliter can-
ta sibi iuncta opera complens et officia. ab initio
pene monasterii. plures in pergameno et textualiter
scribens libros. In mutuali colloquio genera-
li quoque capitulo. magne audientie et auctori-
tatis fuit eximie. Domus nostre columpna

et monasterii nostri gloria: caput omnium laycorum
secundus post procuratorem prouisor. In pueri-
li fratrum colloquio. nunc fratribus et laycis dulcis
et affabilis: omnium in se tractibus affectus: ut eum
tamquam patrem filiali amplecterentur amore.
Qui in procuratoris absentia eos in con-
fessionibus expediuit: et in certis festis consueuit dirigere(?).
¶ Preterea magnus iste Iohannes prior huius
prior monasterii ordinis nostri et capituli. in lener-
dorp prope hollandiam canonice electus duobus
fere mensibus domum monasterii(?). in omni disciplina
strenuissime gubernauit: cum mores et vitam suam
rigidos et impalpabiles. mollibus et delicatis
hollandrinorum moribus minime conuenire cerneret
sentiret: de licentia capituli ab officio absolutus
rediit in Windesem: prioratu ut prius ... cum
in grandibus et magnis. usque ad extremum sue
valitudinis. se exercebat laboribus. ¶ Cal-
culi deinde infirmitate urine et vesice. san-
guinis quoque mictura. circa finem vite laborans
grauissime: de fratrum dormitorio in cellam in-
firmorum descendit habitare: et in refectorio infir-
morum priuatim manducare. ¶ Interrogatus
aliquando de die sui obitus dum annum predixit quod in
octaua sancti martini i. martini in anniuersario
fratris nostri Gherlaci ex hac vita esset migra-
turus. et in articulo nature secretis inueniretur eum
defuncturum: quia nimiam in urinando passus fuit
pressuram. Cuius dicta prophetica: rei probauit
euentus. Demum infra completorium diei sancti mar-
tini. cum ante introitum nobis venerabilis pontifex noster
tunc a ... cantaretur dum in egestatoria
sella sederet subito in lectum suum reponitur:
et propter eius exitum agonizantium tabula fuit
percussa. Fratribus ergo nostris nobisque deuote et hic
ad eum festinanter concurrentibus subito diem
clausit extremum: post quam triginta pene annos
nos pene in ordine peregisset. ¶ Qua-
uis autem grauissimos continuos fecisset la-
bores: et se feruens in opere prestitisset: quam
tamen eius non statim in celum euolasse formi-
damus. Veremur enim diuina aduersus

eum habuisse iusticiam quod cum totus pene exterioribus deditus esset laboribus, interius tamen divinis exercitiis prout decet religiosum non vacavit. Quosdam fratres etiam corpore excellentes parum laborare valentes ultra vires laborare et ad eo currere sepe cogebat. Non veritus iusticiam nec propriam dilectionem: nimis quoque in sensu suo proprio contra omnium sententiam visus sit habundare et eum defendere effectui mancipare.

Quocirca sine notabili pena purgatorii ipsum evolasse minime putamus: presertim cum duobus nostris senioribus divinitus sit ostensum. Statim enim ut eius anima e corpore fuit egressa, frater Nicolaus Hetrici ma[gister] de ... vidit eum in visione duci ad purgatorium: et ibidem in puteum profundum demergi. Et aliquanto post tempore ipse apparuit in visione fratri Henrico Loeder tunc in Northorn procuratori: eius petens auxilium et orationis suffragium: pro tempore quo tunc erat paschalis. Unde frater Henricus ut fine tricenarii sui, secundum tricenarium et alia orationum suffragia, iterum quoque corporales disciplinas pro anime sue salute suscipiebat. Devote perficiens seniori fratri nostro bono in tanto necessitatis articulo pro viribus nostris pie et fideliter succurrendo. Nunc autem ad hec scribimus. Videlicet post annos triginta octo mortis eius: pie inter angelos sanctos et cives dei in eternitate gloria, purgatione sua iam peracta, ipsum recepisse firmiter credimus, confidenter quoque speramus.

De fratre Gosswino Tyaan cive zuollensi. in Windesem reddito et professo. Capitulum xli.

Preter magnificos vidimus in Windesem viros prudencia honestate auctoritate et gratia preclaros. Fratrem Gosswinum Tyaan: de primoribus oppidi Zuollensis oriundum. Qui dives et potens in seculo, inter amicorum et consanguineorum turbas honorabilis, et gloriosus magne quoque prudencie reputatus: omnem suam terrenam substanciam, mundi gloriam et delectaciones visibilia propter regnum celorum dei amore et anime sue salute, sicut floccipendens pro nichilo et arbitratus ut stercora, ad simpliciorem conversationis et habitus se dedit humilitatem. In domo enim domini Florencii diu manens aliquo tempore commoratus ut simplex frater cum clericis incessit: toga usque ad pedes tecta vestitus, nigro capucio cum gradali liripipio collo indutus, toga oblonga semirotunda usque ad talos desuper circumdata filio in publicum nimium de celo descendenti assimulatus. In anime sue gloriam et decorem, et amicorum suorum ut eis videbatur scandalum et confusionem: quia huiusmodi fratres devotos a mundo tunc despectos tanquam lollardos reputabant: quos ipse bonos et sanctos viros, a deo dilectos credidit et cognovit.

Hic in Windesem postmodum investitus et ad professionem tempore suo susceptus, corpore procerus ac pedibus et discalciatus: nullum humilitatis exercitium, nullum obediencie vitavit. Unquam abire permisit ipse ferventer ad omnia regularis vite gignasia sancta, ut verus obediens et verus religiosus, alacriter se mittere, et propriam voluntatem frangens letusque occurrit. Et licet corpore grandis et magnus erat, corpus tamen suum spiritui subiecit, et singula humilitatis officia cum gaudio exercuit, ut etiam tum iam senex esset et grandevus. Officium ceroferarii et altaris ministerium devote complere minime pigritabat: sed portare in festis ad vesperas thuribulum, et ad altaria preparata vel in circuitu constituta thurificanda descendere, ut tunc moris erat. Ipse longus et pinguis ad fratres sibi sociato lumine gestans in manibus devote procedebat: eo quod esset redditus et ad sacros ordines esse de cetero promoveri non potuisset.

Columpna veritatis et prudencie humilitatis et gratie hic fuit in Windesem: magne quoque perspicacitatis, auctoritatis et efficacie consilii et constancie, in religione et extra in diebus suis. Qui divitibus et pauperibus, fortibus et imbecillibus, omnibus notus et obediens. Consilia evangelica et regularia instituta fecit amabilia, et vite prebuit condit meritoria.

Hic per cuncta tempora officium cum fratre Gerardo Naeltwijck aliquando domini fideliter custodivit: domum nostram monasterium in bonis temporalibus non modicum promovendo. Verus ac sanctus paupertatis et vere religionis strenuus erat amator, et discipline regularis ardens zelator. Dissuasit ordine nostro monasterium multis terris mansis agris

aut reddimus completae gestiemus. nec agrum
agro copulare. quem iuxta prophetam ita cor nostrum
morem quorumdam successorum a deo primum recedit: sed
magis satagemus ut mundum et omnia in eo contenta despiciemus. in veritate in deum et proximi amore.
in terra nostra devocionis. perfecte ambulantes:
veris virtutibus divites efficiemur. Quemadmodum enim devocio mundi despectus et amor religionis divicias peperit: ita amor mundi negligentia regularis disciplinae et vite spiritualis abusus. paupertate induitur extrema.
Hec filia suffocat matrem: quia devocio peperit divicias. et multiplicitate diviciarum devocio extinguitur. gratiam dei perdunt: et monasteria ad dissolucionem deveniunt: quia totius religionis est nociva et satanas extremum. quia vir iste venerabilis dominus timens. et in futurum prospectans a monasterio nostro cum suis fratribus nisus est expellere.
Post hec autem vir iste in vera obediencia simplici humilitate et sincera caritate per plures annos deo creatori suo. suis quoque fratribus fideliter deservivisset: volens deus animam suam ab omni nevo peccati reddere puriorem. perfecte expoliare et pacientiam suam virtutis quoque perfeccionem aurei demonstrare: quem cum apoplexie passus infirmitate per plures annos ante finem vite sue. Primo quidem non in omnibus sed in certis membris suis tactus. paulatim crevit et eciam visitavit: et prius infirmitatis sue elevamine. per ambitum monasterii nostri domini ductu consilii viri magistri per arte cyrurgici et infirmitatem aliquando non sine difficultate processit. Magnitudine autem eius invalescentis: tandem in omnibus pene corporis sui membris senciendo tactus. et sic omnium membrorum suorum impotens factus. loquelam penitus amisit et gressum: ita ut nequaquam valeret solus de loco surgere aut in lecto se movere. seu manum ad os porrigere vel per se manducare. et alia nature consueta. sine fidelium adiutorio. annis tertiis possit exercere. Cuius custodie per fratres cum aliquibus sibi deputatis cura sepius curata per annos septem extremis sue. sicut christo domino liberalissime ministravit. Qua infirmitate omnia mi domini sine omni murmure. pro speciali etiam saluti sue celitus sibi transmisso constanter amplexatus: infirmitas deo gratias acres pacientissime sustinuit: et vite sue cursum in co perseverantis feliciter consummavit. Cui durante infirmitate sacro sacramentum corporis dominici. singulis quindenis ad nos sacerdotibus ministrabat in choro. per portare aut supportare. duobus vel tribus minoribus ad hunc nola et aqua benedicta precedentibus. sed ad lectum deferebatur.
Longo igitur martirio probatus et expolitus. divina gratia disponente infirmitate ad vitalia transeunte. fidelis pater iste gressus nostri perivit ad regnum. nunc quoque in ordine vigintiocto circiter annos obediens religiose pacienter quoque vixisset. omnibus quoque nos pene visitans quoque in fine: etiam fatiscentes in provincia fratrum virtutum tandem ut nos obdormivit. Post anima deo reddidit animam. sicut consortio superno sociandam: cuius corpus in ambitu ad caput fratris henrici walvis. et latus fratris iohannis broechuse a dextro tumulatus. Ecce famuli dei electi. qui ei in toto corde suo fidelissime servierunt. et oculos amantissimi patris eam in minimo offendere permiserunt: quia penalia et amara in hac vita pertulerunt tormenta quod non fuisse deo dilecti: in vita eorum sancta tuta et extrema. valde fuerunt prosa in sponsa domini: quia per momentaneis istis laboribus et penis. pacienter tolerate: eternum gloriae pondus in illa celesti patria. inter sanctos et electos dei nunc tempore et superno possidere meruerunt.

De vita pietate consumate pacia et morte fratris petri de gouda. et fratris iohannis ottonis sive henrici. Capitulum xlii.

Ydimus et aliud in devinde servi virum devotum fratrem petrum de gouda. corpore quidem satis

gravem et pinguem. Sed mente et tota affectio-
ne ad deum et fratres suos. pius humilis et
modestus. denique et plurimis sanctarum vir-
tutum floruit insigniis: caritate tamen et mise-
ricordia in omnes homines maxime in fratres
suos. autem et devotos dei servientes.
totus superfluere videbatur. Oleo etiam
pietatis sive ut putatur. caritate. adeo
inunctus erat et ipsius gratia. ut verbis suis
mellifluis compassivis et sermonibus. multa
consolationis gratia. affabilitate et dulcedine
ad meliora se provocante: singulis exhi-
bebat. Non enim alicui molestus fuit in
sermone. seu diffamatione. in presencia vel ab-
sencia. sed sicut aliis sic placuit sibi
in verbis tamen bonis non autem contrariis: quia
sicut venenum et ut faciem serpentis. ita
penitus fugiebat. Debilis fuit in
capite membra suis post sed. et satis corpu-
lentus ut thorax quotidie non posset flec-
tare. nec eciam exterioribus gravibus et laboribus.
aliquando se dabat. eo quod tunc statim in max-
imos solveretur sed sudores: Sed novis li-
bris conscribendis in bona voluntate. textua
et fructua. pergameno vel frasceno. quoti-
die insudavit: et usque in sua senectute
missalia et gradualia. textus et similia. et per
infirmis breviaria in papiro scribere ordo non
destitit: et competenter multo in ipsis proficit.
Senio tandem fessus oculorum et caligine plu-
rimum adumbratus non per unum sed per duos si-
mul aut per berillum dupplicem in continuo legere
et scribere consuevit. donec per infirmitate
corporalis sue nature viribus destitutus a
legendo et scribendo cessare cogeretur.
In hiis autem laboribus scripturarum divinarum.
dum sedulo insisteret: devotionem tamen sua
non negligens: quotidie fere celebravit.
Super quo a patre nostro wilhelmo mo-
deste increpatus. eo quod tante et ministeriis divi-
nis quibus maiorem videtur reverenciam
exhibere. aliquid se humiliter in subtrahendo:

Ego ita dixit homo peccator. tristis indutus tunica
ignorancie tenebris obvolutus. et sua morta-
litate ubique circumferens. in illam abyssum luminis
et divinam presenciam angelorum et fratrum quam. quam etiam
commensalis amicus et cognatus. tam sepe se in-
gerendo accedere presumit: humiliter et reverenter
satis vendit. in mea statum et presencia. Pri-
mi tempore ego quidem in nulla re mundi
amplius condelector in hac mortali vita:
nisi in deo solo vivo vero et eterno: et in hac
sanctissimi corporis et sanguinis eius dicta-
tore. Cuius vita virtuosa omnibus verbis prodas satis
concordabat: quia frequenter cum fratribus in cella con-
tinue scribendo. et capite vel corde sui oculi
dei presenciam sentiendo: inter angelos in cel-
la secum presentes. aut eos in celo contemplando.
quotidie conversabatur. Oberat tamen per multo
et tantis sanctis deliciis. aliquid postea se sub-
traxit: affectu et desiderio conatus per se mis-
sam audiendo: quod libenter egisset divina cele-
brando. Rogatus aliquando frater petrus. a
quodam iuniore flexis genibus. ut omnibus
in domo defunctis. ante festa maxime principa-
lia. aliquando pro eo divinum dispensari dignaretur:
quia male fuit in pace. ab [obtribulata] et obvolutus et
multis perturbatus. Qui statim innuit. Sur-
gatis frater time et dyabolum assuefacere sup-
tollere verum noluit: nec eum vos frustra
vexare permittitis. Qui surgens abiit.
dicens intra se. Nonne vere mihi dixit. Quis
me perturbat: aut quis mihi aliquid faciat.
Nonne vere meipsum. Jam consciencia mea pecan-
do fessus ignoro: et de dei bonitate ver-
confido: quia clementis et misericordis gratiam in presenti.
et gloriam futuram mihi non negabit. Qualis ergo
tristis es anima mea: et quare me conturbas.
Et ita tristicie sue tenebris subito recedentibus
lux orta est ei: quia in capitulo omnibus fratribus tam
devoti. spiritum sanctum in pectore descendere. lu-
mine cum splendidis gratie. verbis suis desuper
illabi optimo persensit. et ipsum promte pro quo pro-
tribulacione tempestate. subito subito serenum.

z p9 teptacoin nubula. tnquillitate fuit
sopinata. Ad boni ei vi osultatone z allo
quid ab hnabz hoim deuotoz. demoes
sepius effugantur: z teptatoe recedunt
pax vedit oste. Cu aut fr petrus tone
z moll' eet nature. ~~z moll' eet nature.~~ bois
z delicatis cibis corp9 suu ifiat alabat. q
tn pius dns vt filiu dilcm pie corripies
in extrema egritudie oez corpis sui pingue
dine. dignatq3 auferre. vt n tantu
cute z ossa in corpe. i fine vite sue rem
ineter tre. Fuit eni dulcis in na bonq
scriptor suauis cator. lcoi mese expeditq
deo deuotq fribz dilcus. oibz grosis ma
bz oposituq disciplie zelator. ifirmis z de
bilibz valde opassiuus: p ferod omodita
tibz i cib z potibz. vestibz z dormitorbz.
sepe valde sollicitq. In pncipio igitur
valitudis sue extreme. cruribz z ped
bz e9 valde intumescentibz. ac p ea fo
ramina virulenta ex se putredine otinue
stillantibz: duciu suu pamphus seq
no potuit. Et ea audiit mortis ipxio
sibi iminere. eleuatis i altu maibz psll
ens i terra: p tota letcia rndit. O mi fra
tres krmi. deo gras deo laudes: qm
pris appropinquat redepcio mea: vt de isto
crapnoso corpis mei sepulcro. laborioso
q etiam educar a dno. O deuota
aia z pura osciecia: que nulla i tibz
huanis. pamphiut huic dilcatone:
s solu ad tpudio ab h9 mudi exilio. in
illa celeste patria. suspirauit eme.
Denique lco p9 h dentibz. ia no p ma
num suaru laborem. s p pria egritudis
sue tollerantia. ano pene itegro purga
tq z pbatq: tn qdragita anos obierat
z religiose humilit z deuote in ordie pgns
s: oes carnis delicias i cib z potibz
variis q3 similibz oa detestabat. extra stricto
more cnitatq z iunctq. bn i oscia paratq
z qetq. coraposite fribz z oratibz dormi

uit in pace: igitur lapidibz ihrlz celeste
precio sonandq. Cui9 tuc exiuie cu cho
ru in ambitu. ad fribz sut recondite.
P9 cuiq felice trsitu oes fres nri. bonu
testimoniu ipi reddiderut: valde aii ogr
tulantes q i ta sta vita. ou sciciore z paca
in breui osumatq tsiat ad meliora.
De quo fr adhuc vnu occurrit
memorie. breuit explica du. Ebdoma
dri9 exns exisens pres opletq itho pa
tiunt. Po q aut iniatq lcgit pr nr
z aue ma. erexit se: cantas vtriq z in
nos iducas. Sz suppriornr fr arnol
dq walber. iniq in lingua expeditq.
adhuc ne legre habuit aue maria. In
iunit g9 fri petro vt tantu no psequeretur:
n z ipe eciam aue maria simuss. Qui
statim obiuit. Suppore aut p9 h se eri
gete. z fri petro iniute vt cantaret
vtriq. timore pterrtq id no fecit: s alius
quida senior fr robrs broichuse. int sup
pore stas z ipm. de iussu suppris o
pletoriu vo statm q3 psecutq. In estimo
vo cu ad pore iohane de huesde h ipa
puenisset: iussit vt fr petrus pro
tali inobediencia. i refectorio cora oucntu
ad terra omederet. Quod cu teps illud
nunq vidimq fieri i domo ista. Fuit g9
petrus volens libent obedire. z p aptin
negligencia palam penitet. i fribz p9 be
dicte ad mesa osidentibz ad terra se posuit
pod dorsu cu mesa lateris in quo stabat.
nesciens vbi sideret. qa id ibi cu fieri
no vidit. Contigit tuc suppore ad me
sa ministrare. Qui fercula primo fribz
apposito. ipm de terra leuauit: z ad me
sam i fine p9 alios ia sedentes. sup ipm
tn qa misit erat. madu care disposuit.
Ecce qnta disciplia ibide tuc viguit: q
tal' fr p tam puo delicto. tale agebat pnia.
Certid 9gnouimq ep us aid Ruso. no ca
tauit vtriq9. qui in oi velo piata z subi

tamen. quapropter eius debilitate se convertit fuit.
et obstupefactus. Hec tamen primam aliis exem-
plum. similia perpetrandi prior ipsi imposuit. quem
ipse pie susceperat: quia in caritate fiebant.
Vidimus alium in Windesem virum. eo-
dem anno quo frater Petrus investitus. fratrem Io-
hannem Ottonis de Susato. virum spectabilem et
prudentem. in multis expertum: verbis et mori-
bus valde devotum. Hic habitu cleri-
corum in Windesem primum susceptus: pluri-
bus et gravibus sepe fuit laboribus. Deinde ad re-
ligionis nostre professionem. multum anhelans: mul-
ta prece instancia ad habitum canonicorum
fuit clericorum. tandem susceptus est. Qui in
cunctis suis actibus ita laudabiliter se gres-
sit. ut procuratoris officium in Windesem
committeretur: et sua sancta conversacione et proba-
ta honestate. columpna monasterii nostri et
templi non minima efficitur. Unde non lon-
ge post. in monasterio ordinis nostri prope Amstelre-
dam. in priorem electus: duodecim pene annis
ab anno domini millesimo quadringentesimo. in
bona illud rexit disciplina: deinde in monasteri-
o ordinis nostri prope Hoorn in priorem electus. Duo-
bus illud annis in bono regimine custodiunt:
a quo per thezaurarium et alios magnatos
abstractus. sanctimonialium ordinis nostri prope Amstel-
dam. vicarius preficitur: quas in omni disciplina
et bona custodia. per annos pene triginta
fidelissime gubernabat. diem ibidem clausit extre-
mum: ad plus quam triginta duobus annis. religio-
sissime vixisset in ordine.

De conversione investicione vita fervore et de-
vocione. fratris Henrici Mande: Capitulum xliiij.

Ervit quidam in conversi in
Windesem vidimus virum:
fratrem Henricum Mande. de Dor-
draco oriundum. Qui in prioribus annis vi-
te sue. in curia domini Wilhelmi comitis
Hollandie. et Margarete coniugis eius. scrip-
tor palacii omnibus carus et acceptus. cum ad fa-
mam et predicacionem magistri Gerardi magni. et
domini Florencii fratrum quorumque suorum in dam-
na corde compunctus. melioris vite proposito con-
cepisset: mundum quamlibet et deo servire.
ab intus deliberasset. a seculi tamen deliciis vo-
luptatibus et diviciis. tam subito se subtrahere no-
mine formidavit. Unde fratrem cum eum dominus
noster Ihesus christus. cuius eius salvacionem desiderans.
in forma humana quasi clavis affixus
sanguine fluente in quinque vulneribus
ostendit. intus et foris in domo et extra aliis
quam locis quampluribus frequenter visibiliter ipsi appa-
ruit: ut qualia et quanta pro ipso pertulit. cum ipsis
suis stigmatibus. amoris vero indiciis. et
corporis quam qualitate. aperte demonstrabat. Con-
tinue ~~cuius indiciis amoris vero indiciis~~
cultus eius ardoribus qualecumque vicem re-
pendere et toto corde ad ipsum se convertere. amplius
non protrastinavit. Huiusmodi ergo re-
dempcionis nostre vestigiis. in lacrimas sepe
resolutus. divina presencia sibi adesse presen-
ciens. hec visibilia carnis delectabilia sub-
ito sibi facta sunt nimis amara. et carnis con-
traria. mundo quam displicencia super mel et fa-
vum facta sunt sibi suavissima. Christi vero cari-
tatem in corporale sentire. mundum cum omnibus
suis oblectamentis. ad statim relinquens. cum devo-
tione perpetue servitutis. venit Daventriam: ubi
a domino Florencio et devotis eius fratribus benigne
susceptus aliquandiu cum eis conversatus. missus est
in Windesem. ibique cum fratre Reynero investitus
tamen et professus. redditus in ordine permansit:
eo quod esset de causis. ad sacros ordines non
potuit promoveri: in ultimo stallo chori post
fratres conversos stabat semper et orabat. Hic namque
mirabiliter: mirabilius in mundo educatus est
et conversatus. Erat enim tam parvus fuit corpore:
ut in parva vite capsula. ad longitudi-
tudinem magis extense regeneracione ponere-
tur. Vix pregratia in vivendo personam successive. licet
magnus esset in corpore. et statura procerus
vino tamen carnio hoc est albo pane modico et
oleribus interdum sepe ebdomada. corporalem

sustentaretur. Quo etiam in tempore sepe rap-
tus in spiritu. gloriam filii dei et sanctorum eius aspexit
in celo. celebraque revelatione celestia contempla-
tus. gloriam celi et habitationem tunc eo descrip-
sit. ac futura predixit. Plurimis scriptura de-
clarabitur. Quamquam tamen adhuc visiones et di-
vinas revelationes meruit pervenire. infirmitates
in corpore passiones et non modicas etiam tri-
bulationes persepe sustinuit. Vicesimo eo
fregit se in regressu anni quartum. et aliquando
minori vel maiori tempore quandoque lecto decubuit.
In podagre doloribus. seu membrorum paralisibus.
aliisque vero corporis sui infirmitatibus tam va-
lide torquebatur ut nec super pedes stare aut se de
in lecto deponere. vires solus non haberet. Sed corpus
eius tunc de quindena in quindenam. cum in choro
fratres cantarent. ad lectum sibi deferretur. Aliqui-
bus doloribus et infirmitatibus dum melius ha-
beret. conventus chorum visitabat. seu operi suo
quotidiano fideliter insistebat. die dixit
in vesperum. Erat enim bonus et verus expeditus
librorum multorum illuminator. ac per annos tem-
ta magnarum litterarum. missalium biblie
et librorum ritualium. optimus pictor et pa-
giator. Sed sepe in ipsis infirmitatibus per fe-
tas passus eadem. corde voce et manibus
simul complicatis gratias egit deo. sicut omni
nimie eum multa gratiarum actione. adversa sibi oc-
currencia patientissime ~~[struck]~~ suscepit.
tamquam ingencia xenia et singularia dei dona.
a patre suo amantissimo. pro spirituali dulcedine
consigno. de celo sibi transmissa. Magne
ne fuit devotionis et extatice contemplationis.
ut nunquam a lacrimis missam audiendo se conti-
neret. Flebat autem uberius diu liquefactus a-
more. et offensionis sue timore. presertim
cum eukaristie venerabile sacramentum erat
accessurus. tunc totus in lacrimas videbatur
resolutus. ut chori pavimentum. seu corporis
indumenta lacrimis inundaret. unde et pepu-
lum manuale aptum lacrimarum habundantia
solitus erat deferre. Cum tamen sicut pa-

bium aut aliud quicquid loqui. oculi ac manu-
bus erectis continue tendebat in morem sin-
corporis motibus quam devote. aperte demonstrans
regnum suum non esse de hoc mundo. Sed magis
de celo. quod sepe suspiriis intimis que affectibus
in deum iactabatur. Et loquens cum fra-
tribus nunquam secularia sed semper spiritualia devota-
que materia. in medium proferebat. scilicet de deo
de vita spirituali de bonis exerciciis de passio-
ne virtutum. temptationum que remediis. et maxime
de deo et patre dulces faciens sermones. Inter-
nam suam consolationem et mentis devotionem.
libenter suis fratribus consuevit dictare. Ideo que
fratres tunc iuniores et tam mediocres. in
spiritualibus exerciciis proficere cupientes. immi-
nentis autem etiam spaciamenti tempore ut apes
argumentose. eidem se ingerebant. de suis
internis profectibus ac temptationum remediis sin-
guli in publico ipsum requirentes. Quibus
multa caritate in medio eorum stans. debite
et formaliter vivendi solebat. ac si corda
singulorum intus et intime clarissime perspexisset.
unde non modica inde consolatione sepe re-
portaverunt. Quia vir plenus
caritate aliorum etiam profectibus et commodis volunta-
tibus cupiunt deserviret. Consolationes suas in-
ternas. temptationes et remedia. devotiones
contemplationes visiones. atque revelationes de divi-
dono sibi concessas. scripto perhennavit. om-
nibus devotis. veram viam perfectionis. in ipsis osten-
dens. Quatuordecim enim de vita spiritua-
li mentis devotione et eterna ad deum ~~[struck]~~
contemplatione. edidit libellos. revelationes
sibi factas tamquam de alio quodam fratre. in cella
sua sedens. in diversis capitulis iuxta materie
congruenciam eiusdem interponens. sub titulis hic
subiectis. Liber unus quo victorie hominis
cum actibus suis eterne debitus. et Christo nobis
venite. Tenens novem capitula. Liber de tribus domi-
nis et thronis Christi. et septem viis quibus itur ad
eam. Tenens quindecim capitula. Liber de perfecte
caritatis altitudine. et de viis ad eam perve-

aiendi; tercia huius capla. Speculum veri
tatis. Lib. de luce veritatis. Lib. de tribus statu
bus hominis compositi. in quibus consistit perfectio vite spiritu
alis. Amorosa querela amantis anime ad deum
suum: pro liberacione tenebrarum defectuum que
suorum. Allocucio brevis amantis anime ad a
matum suum. Lib. de preparacione interne mentis habi
tacionis. Lib. de vita spirituali et devota:
in quibus consistit et eius impedimenta. Lib. de
vita contemplativa in quibus consistit: et puncta
quibus impeditur. Dyalogus sive allocucio
devote anime ad deum amatum suum: et visio
eius ad animam devotam. Lib. de raptibus et
collocucionibus cum deo. et dei secum de quo huius
capla: secundum de revelacionibus diversis temporibus si
bi factis. Quos libros prefatos in saxonico et
teutonico propria manu pulchre descriptos.
librario teutonicorum librorum et vinariensem.
reliquit ut debuit custodiendos. cuctis que pe
tentibus fratribus et extraneis. benigne acco
modandos.

Apocalipsis sive revelacio fratri henrico ma
de onsa. super statu prime devotorum ac co
mitorum regularium defunctorum. Capitulum xlviij.

In dulci et amabili nomine domini nostri ihesu christi: et
sue beate et laudande genitricis virginis marie.
Accidit in festo assumpcionis gloriose vir
ginis marie: quod frater quidam pauperculus in conventu
sancte marie post primas circa horam sextam in
cella sua sedens cor suum ad deum sublevaret.
secundum quod deus de gracia sua speciali sibi tunc
donavit. qui statim raptus in spiritu et in qua
dam tranquillitate pace et silencio. omnem huma
num sensum excedente: seipsum et omnia fuerat
oblitus. In hac igitur tranquillitate audivit
tamquam sonum suavissimum. omnem musicam delecta
bilem longe superantem: vidit quod oculus in
tellectus sui theoloyus non in aqua forma
similitudinis vel ymaginis. sed ineffabili
quodam modo. quo deus fruitur seipso in seip
so. et in omnibus creaturis: a quo ipse. suum ip
sius gaudium et gloriam super omnia creata.

Cumque deus fruitus in huiusmodi cordis delicias
iocundaretur. in quibus frater prefatus in mente aspiciebat
eo quod plenam omnium sensuum suorum ibi salutem
inveniret: audivit vocem quandam suavis
simam tamquam cythare dulcius sonantem. dicentem.
Egredimini et videte reginam celi in gloria sua:
in qua ab altissimo est assumpta. Statim
que oculi exteriores apti fuerunt: et vidit
innumerabilem angelorum multitudinem. omnem cre
aturam mundi incomprehensibilem soli deo creatori
notam. quod omnes ineffabili claritate erant amic
ti. prout singuli a deo fuerant ordinati.
Et omnes sonum dabant suavissimum. diver
sarum melodiarum. omni humano cordi incom
prehensibilium: nisi cui desuper datum fuisset.
Qui gratias infinitas deo referebant et collau
dabant eum super excellentissima gloria et clari
tate amantissime et laudande matris sue merito
collatam: prefato que suadens. Vidit
deinde incomprehensibilem multiformitatem. pluri
morum sanctorum ordinum. maniarum vitarum
et statuum diversorum. unumquemque pro suis virtuti
bus et bonis factis. in vita sua sibi acquisitis
vestitum: nimia tamen claritate. omnem intellectum
humanum creature. longe excedente: Ve
rum super hec omnia singularem habuerunt in
vestitu decorem. de meritis domini nostri ihesu christi:
pietatis eternis per humanitatem suam in salutem
acquisitis. Debentur aureis coronis erant
coronati: sicut sol in virtute sua lucens resple
dentibus: alii tamen aliis clarioribus: unusquisque
quod pro suis meritis et virtutibus: sicut ab eterno
preelecti fuerant a deo et iuxta vite sue sancti
tatem. in predicto consumati. Omnes isti igitur perfe
cti professionaliter incedentes. responsorium se
lix namque es sacra virgo maria. et omni lau
de dignissima etc. concinuerunt: ut universa
celestia civitas videtur. Post hec vidit
imperatricem glorie reginam cum ancille suis virginibus
iuxta propria sua merita. et sanctitate vite vesti
bus. Dulcissima illa domina. mater dei virgo maria
quasi quodam lapide nimis precioso fuit

investita: tam excellentissime claritate. ut singu-
li sanctorum propria sua merita. ac etiam beatissime vir-
ginis marie merita precelsa. que tamen super omnium sanctorum
merita precelleret: in eius vestitu clarissime conspi-
ceret. Fuerat etiam coronata corona preciosissima.
de celo illustrante: pulcherrimo desuper hiis
certo. ubi florum generibus preciosissime contexta.
blaveis videlicet albis et rubicundis: que respectu
ne divina singularem virginis castitatem. et ve-
ram eius paciencia in quibus omnes homines anno-
si [illegible] virtutibus designabat. Deinde vi-
dit almum patrem nostrum augustinum: ad omnes apostolis
martiribus et confessoribus in magna gloria procedentem:
una cum eorum in suo statu. in quo a deo posi-
tus extitit. Et vidit conspicue quomodo beatus au-
gustinus magistrum gerardum magnum. una
manu: et fratrem iohannem vos de huesden olim
in windesem priorem altera manu tam mag-
na iocunditate tenebat. Magister gerardus
aureis vestibus decenter divina claritate fuit ve-
stitus: mantello hiis desuper superius inde et
subtus circumdato quo sapientia divina. sibi fecit
ti proximi sui dilectione denotatur. Et in ipso man-
tello erant omnes mores modum Christi ei per suum ex-
emplum. et sanam doctrinam. usque ad ultimum ho-
minem ad bonam vitam fuerant convertendi. Cru-
cem insuper auream lapidibus preciosis totam orna-
natam manu sua gestabat propter quod ipse na-
ture et carnis concupiscentie tam multum consuete
mortificatione: et mundum contemptum a paucis tam
secularibus quam sinodalibus hominibus. pari [illegible]
avaricie [illegible] postea cepisset.
Post magistrum gerardum groot dominus florencius
radewini et dominus iohannes de gronde. ad mag-
na claritate et cordis sublimia sequebantur.
vestimentis similibus ut magister gerardus induti:
ordinem canonicorum regularium per ipsos nondum
floruit inchoatum. cum omnibus fratribus de windesem in-
[illegible]. Dominus iohannes brinckerinck
fuit ibi in gloria venerabili: ubi vestimentorum
decoribus. hoc est ubi devotas congregationes. in quibus
multum laboravit adoptas: videlicet in domi-
bus sororum magistri gerardi in daventria. in arn-
hem et diepenvene. quem lapide pulcherrimo
istam septimam continente. Dominus [illegible]
tum nostri minus et hospes fuit et collegit eius me-
tam porta sua fecerat: propter caritatem et singularem
eius dilectionem. quam ad omnes homines devotos
habebat: et propter magnificam largitatem quam
in suscipiendis hospitibus exhibebat. Dominus
hugo golsmit de herle. dominus gijsbertus dou de
amsterdammis. et dominus petrus post de ley-
dis. presbyteri in presbyteros in processione sequebantur:
unusquisque suis [illegible] inchoatis monasteriis et
congregationibus mirifice adornati. Dominus he-
nricus de gouda minus ibi fuit famosus. au-
reis vestibus circumamictus: pro eo quod in dei cari-
tate et christi compassione vehementer fuit ac-
census. Dominus wermboldus de ultrajecto dominus
wilhelmus de amersfordia. dominus gerar-
dus de zutphania. dominus amilius. dominus lub-
bertus ten busche de zwollis. et omnes presbyteri clerici
et fratres domus domini florencii congregationis daven-
triensis. defuncti: dominus gerardus kalker et
omnes presbyteri clerici et fratres domus sue in zwollis
defuncti. [illegible] et meynoldus [illegible] de
windesem. primus eorum fundator. hii omnes ibi
in magna claritate et gloria fuerunt.
Iohannes de cassel totus quondam domus domini
florencii. excellentem valde ibi decorem fulsit:
omnes suos digitos anulis aureis hiis plenos.
lapidibus preciosis expolitis: quia in dando
pauperibus fuerat largissimus. et in suo sta-
tu valde humilis. Magister everardus de
almelo. in magna ibidem fuit gloria: mona-
sterio de monte nortborn. canonicorum regularium
et aliis congregationibus ab eo inchoatis. Pulcher-
rime circumamictus. Iohannes de [illegible]. nul-
lus habens oculorum lumine privatus. eciam ibidem
non fuit sine clare videns in veritate. pulcherrime
vestitus: et ad omnes quos verbo suo et exemplo ad
virtutes informaverat: et ad omnes fratres qui eius
vitam statim fuerant imitati. Vidit
etiam dominum iohannem de [illegible] ad o-

sive mantell

bus devotis personis clericis et aliis devotis homi-
nibus utriusque sexus. viam universe carnis iam
tunc ingressis: in magna gloria. ¶ Ad
sanctum quoque augustinum letus aliud processit frater frater
Iohannes de Huesden prior olim in Winde-
sem. cum omnibus fratribus suis canonicis regularibus
professis et laycis in toto ordine. et capitulo ma-
gnali defunctis: singuli cum gloria et claritate
singulari: prout suis meritis deservit. Prior
autem prefatus in suo habuit mantello. omnes
minores modo devotos. quos verbo et exemplo
suo sancto. ad meliora perduxerat. Et etiam com-
mune ad omnes homines deo servire cupientes.
servavit dilectionem et largissimus fuerat in
hospitibus suscipiendis: Viderat similiter cum
domino Iohanne Bucheveit lapidem preciosissimum
in sepulcro ante pectus portavit suum. Sorores
de Diepenveen in tanta ibidem conspexit gloria:
quod non potuit effari. O quam leta fuit ibi domina
de Tuine. et domina de Vreden: cum ceteris devo-
tis sororibus in omnibus congregationibus defunctis. Ibi
puella quedam fuit de Swolle. Sina vol-
nebis nuncupata: que valde fuit gavisa: quia
fuerat in Traiecto. Virginesque enim in hac
professione vestitus incessit: secundum suum fer-
vorem et caritatem in mundo consummata. ¶ Vi-
dit etiam quod omnes virgines agnum quem sancta Ag-
nes duxit concomitabantur: et singule vir-
gines singulos habebant agnos: omnes quoque
suavissima voce canebant hymnum. Ihesu corona
virginum et cetera usque in finem. Vidit et huius
similia tam multa fuerunt et multiplicia: quod frater
prefatus ea minime potuit effari. ¶ Vidit
post hec cum ante thronum glorie passionaliter per-
venisset quod dominus noster Ihesus Christus dilectam ma-
trem suam ad se assumpsit: et eam secum in thro-
no glorie sue collocavit: elevata quoque
voce sua: omnes cum eo tota curia celestis pre-
cecinit hanc antiphonam. Tota pulchra
es amica mea et macula non est in te. Qui-
bus peractis curia tota celestis genua flectens
decantavit unisono. Salve mater gemma

pudicicie. De qua mundo illuxit sol iusticie.
Salve pia mater christianorum succurre filiis ad
filium regis angelorum: virgo solamen desolatorum spes
et mater benigna orphanorum. succurre fi-
liis et cetera. ¶ Tunc frater ille vidit quod
lumen quoddam splendidissimum. et ineffabile
a facie dei egrediens omnes angelos et sanctos
ingenti gloria et leticia ita accendit, ut pre ni-
mia delectatione extra se viderentur effluere
... in locum ipsum cum lumine exivit. Et
tam pleni erant singuli et caritate inenarrabili
etiam influere in altitudinem viderentur: quod etiam
frater cor uniuscuiusque ibidem clare videbat.
Etiam illic conspexit aliquos in hac mor-
tali vita adhuc corporaliter viventes. et alios
in purgatorio adhuc existentes: unumquemque
in suo statu quo finaliter erat permansurus.
¶ Ista passio. quam frater iste a sexta ho-
ra de mane usque in vesperam presens vi-
dit in spiritu: tam longa fuit et tam pul-
chra: quod nullus eam homo unquam posset expri-
mere. ¶ Vidit ulterius oculis suis interi-
oribus secreta celestia. et gloriam infinitam.
quam nullus verbis explicare. nec aliquibus similitu-
dinibus poterunt designare: quare ut ipse dicebat
conspexit. omnia que de rebus celestibus et divinis
sunt conscripta: nichil sunt omnino in comparatione
eorum. que ibi sunt in veritate. Gloriam enim
et decorem delicias et delectationes. quas ibi
conspexit: potius laudare posset ut sibi vi-
debatur silendo: quam verbis quibuscumque hec ipsa
exprimendo. Unde et in semetipso loquens
dicebat. O quam beati sunt illi qui habitant
in domo tua domine. in secula seculorum
laudabunt te. Satis amicabiliter aliquos
ab aliquibus fuerat allocutus: quod longum sibi
foret per singula conscribere. Venerabilis pater
de Windesem. dominus Florencius et dominus Io-
hannes Bucheveit. ad ipsum accedentes
satis caritative ipsum alloquebantur: consola-
bantur eum et adhortabantur. libenter sustinere pa-
cientiam quia cuncta cito finem essent habitura

A thronus

Iuit ei dixerunt. Vide frater karissime quod nunc nouerit iste, quod sepe vituperia abiectiones et despectiones, increpaciones, infirmitates et temptaciones valeas quas contendens a deo et hominibus pacienter pertulerunt: et quod multi mortibus in propria voluntate et nature mortificacione mortui sunt. Ecce nunc letantur pro diebus in quibus humiliati sunt: et annis quibus mala viderunt. Aspice nunc et considera gloriam istam et delicias ineffabiles quas talia tribuit huius celestis patris: que tibi ideo sunt ostensa, ut fratribus nostris et sororibus ipsa manifestes: quatinus ad ista optinenda maiori festinent desiderio: quia quidam eorum satis tepide se habent. Et ad quodam tedio ambulant in via dei. Super rebus exterioribus ex toto se ponentes: interiore virtute vacuati. Et vilia ad omnia pietatis opera [illegible]. Mundana enim ad exteriora et terrena cogitanda nimis se effundunt, in propria sapientia fixe consistentes. Quidam eciam non sinunt prelati filios suos emittere in huiusmodi occupaciones suauium exteriorum multiplicitate. Tam spirituales quam seculares valde scandalizantur: spirituales quia virtutes in temporales negotiaciones commutant. Et vere illi qui eiusmodi sunt, quamuis hominibus spiritualibus computantur, merito non deberent: quia cum habitum spiritualium deferre videantur: nomen tamen domini in populo per eos blasphematur. ¶ Attendite nunc frater karissime, quam stulti et fatui illi sunt, qui propter breue tempus quod suas concupiscencias et delicias consequuntur: gloriam tamen infinitam negligunt et amittunt. Utinam saperent et intelligerent ac nouissima prouiderent: melius vtique exterius facerent se haberent. Ex quo dicamus: Nouit dominus qui sunt eius. Hec autem tibi sunt ostensa ut illis ea manifestes. Si forte qui eiusmodi sunt corrigere se emendarent: et qui feruentes sunt feruenciores exinde efficiantur: quoniam finis omnium cito appropinquabit. Tempus ergo redime: et in patria viuere tua possideas sollicite conare. Et sic in isto finis huius visionis. Tunc frater

iste ad seipsum rediens multum fleuit amare: eo quod oporteret ipsum adhuc hic remanere. ~~[illegible]~~: memoriam tamen eorum que viderat ante oculos semper presencialiter retinebat. Vixitque eciam in domo sua nunc in tempore et tercio. Amen.

De multis aliis visionibus et sanctis reuelacionibus sibi ostensis et de fine vite sue. Capitulum xlv.

Venit aliquando frater iste Henricus circa portam monasterii nostri in Windesem solus ambulans, ubi pulcherrimum quendam puerulum vidit inter portam sedentem. Quem in vlnas suscipiens, interamplexus et osculans, interrogauit eum dicens: O puer speciose, dic michi quid vocaris? Qui respondit: [illegible]. Cui ille: Et quis te huc adduxit? et quid hic agis? Qui respondit: Hec est domus patris mei: et hii sunt fratres mei: ideoque descendi ad eos visitandos. Statimque e brachiis eius exiliens: ab oculis eius euanuit. Intellexit igitur frater iste quod angelus dei hic erat, summi patris filius: unde nimia mentis repletus dulcedine, deo cum gratiarum actione iubilabat. ¶ Huic eciam fratri illi anima magistri iohannis cele rectoris scolarium in Zwollis apparuit. Cum corpus eius defunctum pro exequiis celebrandis iaceret in refectorio, in fine summa missa in choro dicens ei: Cur non oras pro me feruencius? Cui ille: Et tu quis es? Ego sum, inquit, anima magistri iohannis cele. Dicas suppriori tuo quod post prandium non [illegible] quod sine purgatorio ad celum vado. Profecturum propter tria: videlicet propter feruentem zelum quem habui ad salutem et profectum scolarium: propter castitatem ab ineunte etate seruatam: et propter scrupulum consciencie quod in omnibus meis non permisit. Duo dona recepta sunt in celo: et corpus eius ante fores ecclesie in Windesem est sepultum. ¶ Quodam autem tempore anno vno ante mortem suam, ego ipse [illegible] fui in Hollandia, a patribus deputatus ad regulares in Delft qui tunc in oppido morabantur, vna secum puerum. Ubi infirmitate

te profectus: loco decubuit. In die generali
xe missa in portatili in quomodo vbi decubuit
coram ipso celebratam: a confessore eius au/
dita ~~coram ipso celebrari. a confessione eius~~
~~audita~~ ipsum dictaui. Quamquam prius fuisset lan/
guoribus magnis quasi singularibus vt fratrem fre/
quenter erat solitus. in loco suo sedens. eandem
missam audiuit. Cum autem ad predictam par/
ticipacionem conscendisset: visionem mirabilem habuit: quam
in eadem missa conspexit. Raptus enim in spiritu:
celestibus quasi interfuisse se dixit. Vbi inter
alia vere consolacionis solacia. interius men/
tis oculis ingerente spiritu passionem contemplatus.
ihesum filium dei summum esse pontificem missam
ibidem celebrantem. et petrum apostolum eius ibidem
dyaconem. iohannem euangelistam eius subdiaco/
nem existentem. in spiritu exultans aspexit. Vi/
dit inter eas duarum ... in monasterio earum
sororum in monasterio ... defunc/
tarum. in magna leticia glorie presiden/
tes: alias autem duas earum sororum ibidem
tunc eciam defunctarum vidit. a toto nondum
esse liberatas: sed diuinis adhuc penis pur/
gatorij detentas. ¶ Hoc valde fuit in
ipso mirabile gracia tamen diuina vt credimus si/
bi concessum: quod multis religiosis viris et feminis.
eciam secularibus ad sciendum ... et superstan/
tibus parentibus suorum aliorum quondam ... in mun/
do defunctorum. ipsum interrogantibus vbi eorum
nunc essent anime. et an iuuari possent: tunc
pius deuocionis sue in missa in nocte in primis
vigiliis. ad deum se conuertit. et tunc in silen/
cio multis cum suspirijs et indefessis lacrimis
deuocione sua prestitutus. vidit in visione
et solita reuelacione pro quibus fuerat deprecatus.
Mane autem facto aut missa finita.
eis ad ipsum redeuntibus valde confidenter singula
retulit. Primus vtrum vel anima bene se habet
vel male. Si eos vidit in celo vel eciam
in purgatorio. hoc eis retulit: et quo
tamen possent iuuari similiter indicauit:
videlicet per missas et tricenaria. per vigilias

et psalteria seu pauperum elemosinas. ceteraque
similia. Sic multis defunctis per totam mag/
nam patriam frequenter subuenit. et ab alijs subue/
niri similiter procurauit. ¶ Hic eciam inter
alia deuotum quendam libellum teutonicalem con/
posuit: quem virgini deuote lidewine in sche/
dam loco decumbenti per me transmisit. ut ipsum
aliquando coram se legi procuraret. Que longa egri/
tudine multis et doloribus triginta et octo annis
omnino sine visceribus sine cibis et potibus. pau/
cis nichil dormiens in annis vite sue extre/
mis mirabiliter fuit afflicta: sed diuinis con/
solacionibus visionibus et reuelacionibus annos
iam quam plurimos a deo visitata: et in diuinis
temporibus valde confortata. Hunc ergo libellum
sibi per me presentatum. grataner suscepit. Cum
inter verba de deo suauissima ... repleta
multum libenter loqueretur: multi ei sermonem de
fratre henrico mande: et quid de eius visio/
nibus multis et continuis de statu defunctorum cepe/
runt sentirent. in reuelacionibus. Que confesti/
respondit. Ego quidem sencio quod eius visiones
et sue reuelaciones omnino sunt a deo. ¶
Presbiter quidam deuotus dominus iohannes wit
de tuerto. conuersalis in windesem. frequenter
dixit et sensit: quod fidem non haberet in fratris
henrici mande continuis visionibus. Qui vi/
ce quadam in tuerto in sompno angustia/
tus: vidit fratrem henricum mande ipsum de laqueo
in quem cecideat manibus extraheret: et ita de
mortis periculo ipsum eriperet. ¶ Alio quo/
dam tempore existens in windesem. rogauit
eundem fratrem henricum mande: vt pro ipso nomi/
ne tunc temptacionibus tribulato. ad deum
oraret. Cui pro patribus eius acquiescens id dixit
se facturum. Die autem altera in vnum conue/
nientes: dominus iohannes wit dixit fratri he/
nrico. Quare pro me dominum vt petiui non
rogasti. Cui ille. Nonne nocte preteri/
ta vidisti in visione quomodo ad vos accessi:
et vidi vos tribulatum in magno quasi confectu. Itaque
vera intima quasi viscera. extrahens subtiliter

more piscis exenteraui . expurgaui et mun-
daui . et tandem mundatam ac lotam suauiter po-
sui . et ad patrem eorum huiusmodi vos reduxi.
Qui visionis veritatem hic ita sicut hic dixit
et presensit: quam postmodum sepe aliis in
laude cum enarrauit. Vnde et dicebat . Quon-
dam fratris hermanni mande et visiones vbi cum
fratribus opponere me temptabam: sed in male suc-
cessit. Hec idcirco adiecimus ut quo-
rundam oblocutores visiones suas sinistre
temptancium . e medio sic sustolleremus: et-
enim de bono opere ubi non lapidaret.
Multas quidem et alias frater hermannus ma-
de de deo et celestibus ac suis creaturis habuit
visiones . et in suis temptacionibus etc. et sue interius
angelorum quam sanctorum mentales consolaciones.
quas in suis tractatibus tamquam de alio quo-
dam fratre . in cella sua sedenti . siue quodam deuo-
to contemplando ostensas . quasi in exemplum fra-
trum inseruit. Quas tamen visiones propter mul-
titudinem huius in loco describere . compendii gracia
supersedemus: in fine voluminis si deus donauerit
singulariter exprimendas. Obiit autem in
monasterio ordinis et capituli nostri . in syon prope be-
verwijk . quod consilio et auxilio suo fuerat
inchoatum: postquam triginta et sex annos pene
cum deuocione in ordine peregisset.

De feruore fratris reyneri de arnhem. Capitulum xlvi.

Huius in ordine frater Capitulum xlvi.
vtrimque frater fuit reynerus de
arnhem . eo quod secundum intensitatem
et suo tempore fuit professus . domini florencii in da-
uentria quondam discipulus: vir breuis stature
corpore gracilis . capite caluus et bene tenax.
Hic a iuuentute sua usque ad etatem decre-
pitam . magni fuit feruoris et multi laboris
amator solitatis zelator disciplina strenuus
ordinis obseruator transgressorum seuerus cor-
reptor: deo deuotus moribus compositus . et in
cunctis suis actibus preparatus intellectualibus et
diuinis ornatus et formalis: magister quan-
doque nouiciorum in vonsfeith . sepe suc-
tor et longo tempore cantor: omnes fratres ad can-
tum cantandum et legendum omnino sollicitans.
et corripiens ~~fratres~~ fratres redarguens.
Die ac nocte per annos quinquaginta octo.
campana sonante: primus et ultimus semper fuit
in choro et feruore et labore diu bonum nisi
quam requiescens: in summis festis alte clamans
et acute. Nunquam foras ad alia monasteria or-
dinis nostri emissus . sed certe ad longum tempus:
non semel dumtaxat per annos viginti in or-
dine pactos . ad brabanciam per annum . et
semel in thabor prope frisie non longo
tempore. Quantum putamus eum fuisse laboris .
fatigacionis et doloris . nouiter per tot annos sustinuisse
scilicet ~~[illegible]~~ cotidie . Primo et precedenter omnes
horas diurnas et nocturnas semper tractim can-
tare . et nunquam non cum laboris plura ab
his defuisse! Quem toto prefato tempore
nunquam vidimus infirmum: quia vires suas
corporales et capitis sui discrasias in quo-
tidiana deuocione et sui contemplacione vtrumque
expediuit per quotidianos et continuos labores.
temporibus a choro immunibus corporaliter laborauit .
saccos portando frumenti in solario
reuoluendo . tunc et seruisie integras
a braxatorio in cellarium . cum ligno super
scapulas manu stipite sustentato .
cum socio deferendo . arenam et lapides ad
structuram in gerula cum socio comporta-
do . et si que similia extraneorum laborum
fuerint exercicia: in quibus ipse licet gracilis licet et
paruus in corpore robustioribus tamen fratribus nunquam
se minus quam adequauit. Et quia fortis non
fuit in capite . et presertim in cerebro: eo
tamen se debilem ibidem non sentiebat: hanc
cerebri discrasiam . in continuo labore con-
tra chori tempus per multos capitis et corporis
sui sudores . ab omnibus membris distillan-
tes: quotidie expurgauit. Et inter labo-
randum ad deum sepe clamauit. O bone
ihesu adiuua nos pauperes tuos tyrones:
qui tuo adiutorio permaxime indigemus.

Quibus hoc sepius inclamaverit: Frater quidam
senior semel sibi respondit. Ut quid tam
frequenter michi clamatis? Dimittite eum
in pace. Cui ille frater Reynerus ab eius in-
vocacione. non valeo cessare: sine quo
nichil boni possum cogitare nec dicere perficere.
Frater iste Reynerus plures bonos libros
in pergameno scripsit et textuavit: prout ma-
nus eius et nomen in fine librorum pertu-
batum appositum. legentibus demonstrat.
Postquam annum quinquagesimum in ordine
iam peracto. iubileum suum celebravit:
summa missa in natali sancti Martini episcopi
cum ministris et ceroferariis sollempniter de-
cantando. et pro tanta perseverancia sue
in ordine et stabilitate commendacione. fratribus in
refectorio vinum et pitanciam a priore nostro
Wilhelmo brevi post tempore ut iubileum suum
eciam ingressus. de gracia speciali impetrando.
et eciam post prandium spaciamentum in pomerium
ad bona conferenda. fratribus optinendo.
Tres autem tamen ex ordine fratribus nostris temporibus
in Windesem professi annum quinquage-
simum in ordine compleverunt. eundem quoque
numerum pariter transcenderunt. Primus frater
Henricus Wilde unus de sex primis. vixit in
ordine annis pene quinquaginta duobus.
frater Wilhelmus Vornken annis quinqua-
ginta septem. et mensibus quinque. et frater
iste Reynerus annis quinquaginta octo.
et mensibus pene sex. Quamvis autem na-
ti religiosi iubileum iam transgressi. extunc usque
in finem vite sue. ab ordinis oneribus non in-
merito sint exempti. dum tamen sibi nunc chorum
et refectorium. non minus quam antea frequentare so-
lebat. donec de lecto eius spiritus ut a labori-
bus suis requiesceret: et tandem senio deficiens.
infirmitate prevalente. ad extrema propin-
quaret. Frater igitur Reynerus post tantos la-
bores non aliqua singulari infirmitate. sed
per senium in more candele deficiens migravit
ad ~~dominum~~ dominum quartodecimo kalendas
maii: in atrio monasterii circa fratres suos sepultus.

De conversione fratrum nostrorum Henrici Walius et
Wilhelmi Vornken. et de bonis moribus
vita et regimine. fratris Henrici Walius. Capitulum

Duo adolescentes cives tra-
iectenses. divites et delicati
Henricus Walius et Wilhelmus
Vornken. valde se mutuo diligentes
bona fama et sancta conversacione fratrum nostrorum
primitivorum in Windesem. a quodam vetera-
no devotario audientes. corde compuncti et
divinitus inspirati. melioris vite propositum
inter se singuli firmissime conceperunt: quod
tamen pre timore sibi invicem revelare. ad tempus
distulerunt: quia neuter eorum de altero sciret
inmutacionem. et sancto proposito aliquid agnovit.
Tamen quod deo disponente. ut ambo quo-
dam die in mente proponerent. alter vellet
referre socio suum propositum. de ingressu religionis:
et idem faciendo. alterum suum sodalem modis
omnibus invitare. Domum itaque suam singuli
in hoc ingressi ex casu ut putabant sibi
mutuo occurrerunt: et ita mentis sue propo-
situm. sibi invicem aperientes. in eandem sen-
tenciam convenerunt. Die statuentes quo
rebus suis dispositis. in Windesem se trans-
ferrent: experiri cupientes an eorum vita con-
versacioni fame et nomini concorderent. Hic prior
Wilhelmus Vornken tamquam pro miraculo
referre consuevit. Quo tandem deo du-
ce cum lecti pervenissent. a priore et fratribus in
omni caritate suscepti: humiliter sunt pertractati.
Qui videntes eorum caritatem cordium uni-
tatem et regularis vite disciplinam ibidem pru-
denter. ipsos quam viros esse spiritales.
adeo modestos moribus maturos sobrios pi-
os et benignos. militare vivendo professos de-
votatos. oculata fide conspicientes: ab
hoc tale fieri. et divini amoris igne succen-
si. spretis mundi deliciis et carnis spur-
ciciis: ibidem perpetuo remanere. et deo crea-
tori suo fideliter deservire. firmissime sta-

fuerunt. Secularibus igitur vestibus, secularitate et
propositis omnino exuti: simplicibus vestibus
et capuciis more clericorum rursus se induti. Ut
mundo et sibi mortui, soli deo victuri, in
bonis virtutum tirocinijs et humilibus exercitijs, inter
fratres sunt conversati: et quod clausuram in ordine
nostro et capituli generalis post eciam statutum, ita tunc
in exordio ostenderunt. Quibus sic conversan-
tibus ac de virtute in virtutem quotidie proficien-
tibus affuit temptator spiritus: qui eos in
graviorem et periculosam induxit temptacionem.
ut monasterio penitus subtraheret: quamvis suarum
salutem et fratrum in deum certam per eos futuram
conatus impediret. Inmisit enim in mentes eorum.
ut ad aliud monasterium regule strictioris, propter
amorem divinum, carnis mortificacionem
et arctioris vite fervorem, ordo se transferrent:
gracius se obsequium deo prestituros esse
putantes. Cum autem ambigue in hijs
vero fluctuarent: tandem cuidam respondentes dixerunt
ad sapores. Iam sumus ubi sumus. et cum
quibus conversamur: ad quos autem venturi su-
mus penitus ignoramus. Cur ergo eos dese-
rere festinamus. quos bonos esse et in virtute
ambulare minime dubitamus: et ad illos
properamus quales sint nescimus. Forsitan temp-
tat nos deus: et an in eius servicio perma-
nere volumus temptat. Unanimi ergo sma-
meliori quod voluntate tunc prius accene-
runt nunquam se loco mutaturos: sed potius
in Windesem perpetue remansuros: quod ita fu-
turum eorum sepulchra inde contestantur.
Anno igitur domini millesimo trecentesimo no-
nagesimo octavo. purificacionis die sancte
Marie. dicti duo clerici in Windesem sunt ve-
stiti. et suo deinde tempore in ordine professi: qui
certam porcionem fr. in censibus in annuis redditibus
singuli secum. ad monasterium perpetue detu-
lerunt. Qualiter autem nominatim sui
tempore in actis servierunt: in actis fratris
Gerardi Delft. eorum tunc magistri. superius
lacius descripsimus. Frater autem professione. in vi-

ros statim creverunt professos. corda apprehendentes
ingenio pollentes ac viles. sermone pruden-
tes. maturitate graves. virtutibus venerabi-
les. dei amatores et ordinis zelatores: usque
in finem continue permanserunt. Ut autem de
fratre Henrico Walinis dicamus: a quo loquimur.
vitam eius exemplarem pauca ostendamus. Fuit
enim vir valde maturus prudens et discretus
monasterij nostri et capituli decus et gloria: in tantum inter
tot prudentes et sapientes se gereret: ut cura-
tus noster in Windesem, propter plurima capi-
tuli. cotidie emergentia negocia, ipsum in priorem
nostrum claustralem sibi prefecerit cogitare: pre-
missos Iohannem de Huesden generalis capi-
tuli priorem remanere. Et quamvis ita frequen-
ter fuerat: eius tunc prudencia et probi-
tas veneranda. ex hoc poterat agnosci:
quod tali officio in tali loco ydoneus est reputatus.
Hic in monasterio fontis beate Marie prope
Arnhem ordinis nostri et capituli officio pri-
oratus annis pene septem laudabiliter gu-
bernavit: quod in temporalibus et bonis spiritualibus
non modicum promovit. Gravi tandem ille
c̄ssatus in fine infirmitate. officium prioratus in ma-
nus nostri ducti prioris resignavit: ad do-
mum suam propriam in Windesem se recepit.
Ubi in infirmaria per aliquod dierum spacium cor-
porali quoque molestia ad unguem fatigatus.
licet tandem convaluit: et valitudine convales-
cens, ad extrema pervenit. Sicque annis
quadraginta religiosissime in ordine decursis.
spiritum deo commendans feliciter obdormi-
vit: anno domini ad finem prius post ger-
lacio. in Windesem sepultus.

De fervore fratris Wilhelmi Vornken. a
quo tunc monasterij capituli nostri profuit. Capitulum

Venerabilis pater Wilhel. C. xlviij
mus Vornken. frater Henrici
Walinis in ordine consodalis:
fratrum professione. sancte et religiose. exemplaris
et maturus. tantis diebus vite sue vixit in
ordine: ut paucis annis. eligeretur.

in priorem et in diversis monasteriis. Per annos quasi
triginta septem pene continuus permansit
deinde monasterium totumque capitulum generale in
omni stabilitate et religione plenus gratia et auctoritate
strenue et humiliter rexit et consuevit. Ut ferventis
eius vestigia in pluribus sequi personis et monasteriis
usque hodie perseveret. Et quarum vita in
verbis et moribus laus eius resonat. Fervorem quoque
apostolicae sive vigorem et prudentiam eius enig-
mata cernuntur imitare. Primum denique
in leyderdorp monasterio ordinis nostri in hol-
landia electus in priorem: cum hollandinos
ibidem carnis delicias velle vivere et suo zelo
ac fervori institucionique windesemensi nun-
quam posse congruere ne ad carnis desideri-
a que extra amorem corporis turbari probabi-
tur: tunc prior pene per annum unum ibidem exti-
terat. Convocato conventu, valedicens ... fratri-
bus ait. O mi fratres karissimi iam dudum conspexi
desideria et mores vestros. Vota et insti-
tucionem meam non posse convenire: cum viam
domini transgressam et sancte religionis semitam ni-
mis delicate corporalis vite: qui artam pene
vitam et religionis consuetudinem nec carnem aut sa-
nguinem. Fratres deo et spiritui sancto commisisse.
Prior prioratus officium computacione fecit
signo: cappa et superpellicio in medio monasterii
monasterii in windesem rediit. Dominus sit
vobiscum et a malo vos conservabit et ad
cuncta bona perducet. Amen. // Reversus
hic in windesem, priora sua repetens mi-
nabula: et more sub actibus et moribus
et exerciciis ut bonus religiosus vere ... cellita
simplex et devotus a capitulo tempore dilexit:
donec in monte sancte agnetis monasterio or-
dinis et capituli nostri, ipse zwollis in priorem fuit
electus anno domini millesimo quadringente-
simo octavo. Qui prioratus ibidem officium
decem et septem annis strenue et laudabiliter
in omni disciplina bene gubernavit: amator pau-
pertatis disciplinae gubernator et regule ac sta-
tutorum sanctissimus observator. Cleri-
cos quatuordecim et tres conversos ad religionem illic
suscepit. Similiter et laycos caritatis intuitu
deo servire cupientes ibidem perpetuavit. Et ex
quibus tamen aliquos in donatos promovit,
qui in primis iuventutis operibus laboribus fideliter
insistendo, etiam vitam perpetuam sine fine in
tempus. Tectum ecclesie et sedes novas in
choro ipse paravit et ornamenta valde pul-
chra in solempnitatibus pro presbiteris et mini-
stris. Ipse paravit septa monasterii dilatavit.
muro lapideo per totum circumdedit: et arbores
diversi generis ... pro fructu et pomorum in
ortocurtia et in pomerio ubique plantavit
ardua multum que ... fuerant. cunctis
eminens complanavit. Pistrinum cum brax-
atorio in anno sui regiminis ... cepit fun-
dare: et novam domum pro agricultura et pe-
coribus stabularia circa portam constituit.
Variis picturis altaria decoravit: et libros
pro libraria et pro choro in bona copia per
fratres fecit conscribi: inter quos ipse quam plures
illuminavit. Et in hiis omnibus paupertas et sim-
plicitas semper ipsi placuerunt. Ecclesiam et qua-
tuor altaria ipse fecit consecrari. Aliaque
plura prioratus sui insignia in dicto monte
reliquit. ¶ Priore autem nostro iohanne
huesden iam defuncto et fratre gerardo delft
prioratus sui post annum capitulo generali resignante: venera-
bilis pater iste wilhelmus vornken frater
noster conventualis tunc prior in monte in priorem
est in windesem electus et a generali capitulo confir-
matus. Qui ex tunc monasterium nostrum in win-
desem totumque generale capitulum iuxta primum
suum fervorem ac maiorum tradiciones in omni
sanctitate et religione in vero dei timore et ordinis
rigore in disciplinae custodia et regularis
observancia per annos viginti novem fidelis-
sime conservavit. Certa quedam statuta
ordinis et personis pro religionis conservancia max-
ime congruencia de novo instauravit:
verum quam plurima per generale capitulum immutari
fecit et renovavit.

De fervore eius in choro et refectorio, in cibo et vestitu, quod etiam in fratribus suis amavit et requisivit. Capitulum xlix.

Factus ergo prior in Windesem cellam sui predecessoris Iohannis Huesden primum introivit, persone sue dignitatem meritorum quam distantiam ad illius vite sanctitatem ac morum reverentiam parum valde reputans, ad fratres suos ibidem secum presentes ait: O prior et prior. O quam sancte vixit Iohannes prior celle huius inhabitator, et qualis ego sum in eius comparatione. Quivis autem ita sentiret ex humilitate, fervens tamen valde fuit in sua conversatione, ordinis rigorem et regularis vite disciplinam in se et sibi subiectis, sicut suavis et vigens. Semper enim die ac nocte presens fuit in choro et refectorio, nisi eum cause evidentis necessitatis, domus utilitatis aut hospitum solempnitatis ipsum inde aliquando compellerent. Frequenter quoque post primas vel tercias de tempore simul et post vesperas in choro remansit, in stallo suo pavimento super pedes residens, et ibi legens, meditans vel orans, aut contemplationi sue vacans, in proprio suo [illegible] et fratribus in exemplum. Plures autem in hoc ipsum habuit imitatores, in tali devotione deo placere cupientes. Invenit etiam conspexit fratres suos speciales illo pacifico tempore post [illegible] circa chorum loquentes confabulationibus et ubi alter vacare. Sed quod de suis fratribus singularem devotionem aut exercitio corporali duro et afflictivo se dare cognovit, hunc ipse pre ceteris laudavit et promovit. Similiter qui suam obedientiam, regulam et statuta ad unguem servavit, bonum super hunc oculum suum habuit, et eum super ceteros magis amavit. Quando autem de fratribus ad se pre locutionem ad tempus intulit sive secum [illegible] vidit vel audivit, quemvis in loco vetito seu tempore [illegible], id fieri consuevisset, sinistrum tamen oculum in hunc semper deflexit, id quod cordi suo

fore [illegible], et vultu mutato [illegible] monstravit. Hec etiam in capitulo et foris aliquando sa[…] modeste corripuit, emendari postulavit, quasi si non omnino fuisset subservata, huic fieri ex [illegible] non videbatur.

Omnes ergo fratres [illegible] eius primum, igne zelo discipline in seipsum exercere, qui auctor in fervore et statutorum observantie cotidie processit, quod etiam fervore a cunctis suis fratribus in regulari observantia ex integro servanda rigidius exquisivit, et transgressores statutorum inveniri metuebant, et ita domus de necessitate sanctitatis in bona disciplina sollicite se servabat. Unde factum est ut ordo regularis et vita monastica in [illegible] dictus vir sue in Windesem et in toto nostro generali capitulo strictissime servaretur. Erat autem vir prudens et zelosus, astutus et ingeniosus, deo devotus, capite calvus, [illegible] status competens magne auctoritatis omnibus venerabilis et omnibus metuendus, non verborum austeritate, sed morum suorum maturitate, persone gravitate et virtutum amore.

In cibis et vestibus ceteris quibus et vestibus non fuit curiosus, sed fratres suos fervore precedens in singularibus victualibus ab aliis ~~[illegible]~~ refrabatur, et cibos minus sapidos vel minus viandas carnes portiones alias que minus comestibiles ipse sedens ad nolam suam cum hospitibus eo capite [illegible] frequenter abstinens commedebat. Similiter et de piscibus aliisque cibariis frequenter faciebat. Pueros enim pisciculos in fervore spiritus magnis piscium corporibus sepe anponebatur, cui appetitui amore pertinenti maioribus [illegible] ad [illegible] satisfaceret. Cocus itaque non a fratribus [illegible] talia sibi cibaria [illegible] anponebat, qui non nature contraria sed bene etate manducabilia: portionalia ~~et~~ minus comestibilibus in prius abscisis. Hic demum ab initio et cymbalum refectorii audiens pulsari,

no statim in domum hospitum. a camere
rii priuata repleiq; modo et placet: sed
sepe ad refectorium religione assumpta. ad
ductu prasiny continuo intrauit. Et ne
c in suis vestibus vice sunt aurossi 2 quamuis
prius in seculo balteo pulchro argenteo
super vestes preciosas insignis in curia fre-
na. propria fenestulatas pannis consuevit
vestes quas processe ut volebat incidere et
inuenire autem in religione vestium sua vesti
menta. vsque ad extrema filorum detrimenta.
et apta eorum dimensione. quod permit-
tebatur solum erat deferre. Eo autem
foras monasterium cum homines erat tunc sinistra.
non cappa cum decenti sed mediocri et ope-
rante bona: propter religionis et honestate
et sibi humilia induere solebat. Ad
prelatorem et alios fratres exteriores sane
hortabatur. Hic et de subtilibus et de-
centibus indumentis modicis et temperate:
faciendum esse dicebat. Iste deuo-
tus in opere diuino et circa eukaristie ve-
nerabile sacramentum. valde fuit timo-
ratus. plurimum metuens in se ipso. et circa
in sibi subiectos. ne in suis consciencijs
in verbis et moribus minus recto spectu aut ip-
patus ad illud accederet. et ita nec si-
bi nec alijs vicem quam fidelibus viuis et
defunctis. peccatorum veniam gratiam et gloriam in
hoc. prouectus digne impetraret: sed cor-
dis magis dulciam incorrupta caritate. diui-
nam quam offensam. immunda sua conscien-
tia et lucrans lumbis, in eius accessu frequenti.
ipso facto iam ruenet. Non eciam ipse co-
tinue celebrare presumpsit. nec fratres
suos in hoc ea quotidianos. Nunquam sibi
complacuit: quamuis nemine in publice.
seu importune ad celebrandum instigare.
consueuit prohibere alterius consuevit. Demul-
ta enim rem ut sepe referebat. tanto in
dei iudicio ut timere formidauit: sicut
ex eo quod videmus non eciam dei minis-

ter et sacerdos. dei filium incarnatum. an-
geli et hominibus cunctis quam creaturis reuerendum.
et tremendum. in hoc venerabili sacramen-
to indignus sepe contrectauit. assumpsit
et ministrauit.

Quo tacto apoplexia prorsus insignatus
officium ad extrema peruenit. Capitulum XI.

Vixit igitur et nouem annis. et
regimine monasterij nostri generalis
capituli. presente in patre:
venerabili hic patre wilhelmo. statim post ca-
pitulum generale celebratum. perijt a vi-
sitatoribus. absolucionem talem a prorsus
officio et generali omne capituli. eo quod plus
quam ottogenarius fuerit et gradiens. sen-
sus quoque defectus aliquo modo videtur: sed vsi-
que in illa hora pro grege sibi commisso.
fideliter satis extiterat. Visitatores autem re-
uerenda eius certe caritate tarditas
tunc quam probitate. et monasterij nostri decreuis capi-
tuli. prime institucionis sue disciplina
per eum in esse et debito rigore. bene consuta
tua: ipsius quod diu possit premio quod diu pos-
set viueret. absoluere recusarunt: presertim
cum plures deuoti nostri fratres. in eius
absolucione minime consentirent. Fac-
tum est autem ut ipse cum visitatoribus septi-
die presentis. in vesperum cenaret: vbi
valde letus pro soluto. ipsis intus loquendum
dixit. O pie reuerende vos me non
volte absoluere: deus autem in breui vt vi-
debitis me absoluet. Et ita cena illa
cum gaudio et caritate multa iam peracta:
recesserunt omnes cubitum. Ad primam quo-
que diei sequentis cum mane surrexisset: et ad
lectum suum vestitus sederet. frater hymanus laik
kanceller pro tunc infirmarius. post confessione
facienda ad cellam eius accessit. Con-
fessione autem facta. et absolucione more suo
soluta. ad signo crucis iam leta. imminere
ei periculum: nescius in lingua et alijs
quibusdam membris. apoplexiam se tacturum.

Quam tamen proferre fuit homini magis non intelligentes:
oculis in eum directis. auribus que porrectis di-
ligentius intenderent: nihil audire potuerunt nisi so-
num quendam vocis non significativum. sicut hominis
vini seu consimilis. Referebant autem quod
ei accidebat tristitia et stupefactus. currit
ad suppriorem. Qui celerius accurrens cum fratribus.
invenit eum a domino visitatum: et in parte cerebri
et etiam in lingua tactum apoplexia. nec
rationis nec mentis compotem fore ex toto:
quamvis membra cetera competenter sana habere vi-
deretur. Nos ut cuncti audivimus de eius
statu quod quasi diffinimus. ob spem recuperande
salutis. ad tempus expectavimus. Cum autem visi-
tatores bethlehem in zwollis et in monte sancte agnetis
iterum visitassent. et ipse prior wilhelmus in-
firmus permaneret. in windesem redierunt.
Deinde placuit fratribus. visitatione completa. ve-
nerabilis pater wilhelmus religiose indutus. in
domo capituli ad mattam se prosternens: ver-
bis et signis quibus potuit. absolutionem
ab officio peciit et impetravit. Qua recep-
ta omnes fratres per ordinem circuiens. et singulis
manum porrigens conversis etiam omnibus: circumstanti-
bus fratribus et ipsis visitatoribus in lacrimas
resolutis: quia vir tantus tam nominis auctoritate. iam
pene mutus effectus sensuque privatus. cum tribu-
latione procubuit. fiendo caritative supplicans dimisit.
Quibus a capitulo simul exeuntibus ipse dor-
mitorium disciplinam in tectis antiquo suo
fervore fulcitus ascendit: priorem iam se
non esse cunctatus intelligens: sed retractus a
fratribus. in cellam prioris iterum fuit reductus.
Devotus pater iste wilhelmus. de cella
prioris post hec recedens. in propria cella aput pro-
curatorem habitationem in fine accepit. in firma
in choro locum in latere supprioris. post eos no-
vicios ubi antiquitus reddidit nec magnum con-
victum. olim statue consuetudinis. ipse volens
pelegit. quia sic in divinis per diem visitavit:
et in refectorio statim post suppriorem ad mensam pro-
cessit continue residet: qui et ibidem pane
scindendo. de ferculis apponendo. suppellectilia
levando. alimenta imponendo. sedulo minis-
travit. Tactus de hinc secundo. sensus
et intellectus vires quoque corporales. subito pene
amisit: que tamen successu temporis iterum pau-
latim recipiens in parte chorum et refectorium ut
prius visitavit: fratribus et hospitibus in amica-
bile fervoris exemplum. In choro cum fratribus non
presbiteris suo tempore dicturus confessionem
suam verbis non intelligibilibus sepe fecit: in
capitulo culpas quando adire potuit. raro
se absentans: culpas suas utcumque dixit:
disciplinam sic expostulans. quamquam suscepit.
In generali capitulo post mensam in refectorio ad
pedes prioris omnium ibidem tunc presidentis. ge-
nibus flexis complicatis veniam postulavit
et orationes. atque coram omnibus primo et ab omnibus
singulis suis confratribus. disciplinam sibi dari.
verbis suis et signis. in fine expetivit: ut
etiam fratres quamplures ad lacrimas commovit:
eo quod ipse tanto tempore pater prior appellatus.
nunc quasi sine voce. pedibus omnium subiec-
tus veniam postulavit. In hunc modum di-
es suos consummans: primi fervoris signa
in se sic ostendit. Sabbato autem in octava
petri et pauli apostolorum. primo iterum fuit comple-
torio. et in die xxx. in secundo completorio se-
pultus. Nocte ei insecuta. post matutinas
in infirmario ubi consueverunt diacones vel ac-
coliti. ad fratres suscitandos surgens:
matutinis expletis: in infirmario signum fecit
confessionis. Qua more suo facta et ab-
solutione recepta. paulatim deficiens.
tertia tactus est apoplexia: et ita continuo perve-
nit ad extrema. Per suppriorem quoque tamen ab-
sencia prioris. mox ceteris fratribus de choro vocatis.
in fine matutinas cunctis. et a cunctis post
matutinas visitatus: cunctis de consilio in-
firmariorum. ad quiescendum recedentibus. et post
horam vel duas post tabulam agonizancium
iterum convocatis. Feliciter eius anima a vinculis
presentis carnis fuit soluta: per manus fratrum

angelorum. fratrum quoque in windesem ante se defunctorum et ad Christum iam regnantium. benigne suscepta. deo creatori suo in omnium sanctorum presentia. ad multiplicem fructum bonorum operum merito presentanda. Corpus vero eius commendatione statim peracta. in choro per conductum et cantum consuetum. venerenter est delatum: psalteriis quoque ac vigiliis et missarum solempniis. ultraque tota nocte et die sequenti a fratribus sic continuatis. vesperis tandem finitis die dominica in octava petri et pauli ante sacrarium in medio chori. ad levam fratris iohannis huesden. nunc quondam prioris. tamquam germanus et fraternus eius. a cunctis inhabitantibus condigne traditur sepulture: anno gratie millesimo quadringentesimo quinquagesimo quinto. Et non immerito item fratres in choro eorum quotidie sepulchra respicientes. corporaliter requiescunt. qui sunt due olive olei splendoris. et duo candelabra ducentia nostro generali capitulo. et cum deo lucentia: qui nostrum monasterium generale capitulum. per annos sexaginta duos. suis temporibus pene continuos. in omni sanctitate vere religionis. gloria et honore rexerunt et promoverunt. et per monasteria pene septuaginta. suo tempore capitulo incorporata. magnifice dilataverunt: nomen quoque nostrum ad laudem capituli. sua sancta conversatione. zelo salutis animarum. regularis quoque disciplina per orbem germanicum ytalicum et gallicanum. usque ad arcem orbis romam. summo quoque pontifice. ad laudem ihesu christi et in omnibus magnificandum. sollicite propagaverunt: qui nunc regularem observantiam vitam religiosam. et mutuam coherentiam. magnis laudum preconiis in altum extollere. et laudare non cessant.

Quod est magni cuiusdam prelati. ante vite exitum deo disponente. ab officiis absolvi. et epythaphium prioris nostri wilhelmi. C. lj

O Quam profunda vera et iusta sunt dei iudicia. plena super bonos benignitate et misericordia. quos amat et ad vitam eternam coaptat: eos in presenti arguit et castigat. Quidam enim prelati a deo dilati. in regimine collocati. licet quedam vitia defectus et peccata satis notabilia. sub se habent abscondita. quedam manifesta: quod quidem minime aut vix poterint salvari: sic stantes et permanentes in periculo dampnationis eterne. Qui licet sanam devotionem sive propositum. dei sui honorem. proximorum quoque salutem. principaliter intendant. cautius et inconvulsa se servare putantes. zelo tamen proprio et fervore spiritus. non secundum scientiam et caritate non ficta. sed moribus aliorum et proprie sapientie plurimum intendentes fratres suos et subditos. ad ymaginem dei creatos. in certis rebus gravant et ad tristitiam mala provocant. sepe non formidant: ad unum caritate plenam et perfectam. ad aliud minorem. ad tertium pene nullam. sed aversionem et indignationem ne dicam rancorem et odium. iuxta nature sue inclinationem. personarum acceptores effecti. ad oculum servantes: qui etiam in rebus temporalibus in moribus et honoribus corporis commoditatibus sive propriis voluntatibus aliquibus vere deo contrariis caritati et ordini vel quoque regule maxime contrariis. Hii et ceteris plus quam deum diligentes: salutem suam propriam. Fratrum quoque suorum perfectionem negligentes. et defectus proprios ac sibi subditorum quamvis aspicientes non tamen emendantes: sed vitam regularem ordinis quoque rigorem. paulatim perire cernentes. et dissimulantes. Quibus simul omnibus vel saltem aliquibus. a quibusdam prelatis neglectis vel sacerdotibus commissis: maximum periculum consurgit animarum. Quorum piissimus dominus. propter alia bona opera. huiusmodi volens prelatos salvare: ne in tali periculo ab hoc mundo recedant. misericorditer disponit: ut ante vite terminum ab onere regiminis et huiusmodi periculis directe vel indirecte penitus absolvantur: quatenus ad maiorem sui cognitionem. ad recollectionem interiorum custodiam. et exteriorum emendam. ad cordis humilitatem simplicemque subiectionem.

vera consignacione obediat et imitetur. Hoc modo perveniat ad celeste regno dei. Sic apti fiant. Porta virtutum extrema et via salutis perstricta. tamquam a principio qui modo geniti quasi in cunabulis nutrito competentes. Plures itaque ordinis nostri egregios priores et monialium rectores. et tota provincia nominatos. et promissis defamosos. et deo et hominibus complacentes suis officiis vidimus absolutos: deinde corde et corpore fratribus suis conformes unitos et substratos. ad omnem penitencie subiectionem et disciplinam. ubique permissiones. et ad mortem usque tempus omnino factos humiles. Priores tamen quosdam devotos et viros religiosos. preter magis meritum. in simplici obediencia. et humili subiectione. finaliter consummatos: ac clementes et misericordes. de sublimi statu quem fecit descendere: ut tamquam veri abiectum in presides et adiut. sunt similiter distat processu. Quorum sunt premissa tendere satis deum intelligentibus. Generale habemus institutum: quod priores non in publico. sed in privato accipiant disciplinam. Nos priores primitivi statutorum editores. et eorum successores sic observaverunt: ut capitulo disciplinarum finito. ipsi a superiore vel eciam in eius absencia. a seniore seorsum in domo capituli solo remanente, acceperit disciplinam. Prior autem noster Wilhelmus hic aliter temptatus non a superiore ~~aut aliquo superiore~~ aut alio seniore: sed tandem a seipso in cella sua seorsum disciplinam accepit. Tactus vero apoplexia. et lingue privatus officio. non tamen ex toto. totis suis viribus conatus est emendare: quod prius ignoraverat aut eciam fecerat se sensit deliquisse. Virgis enim duabus dormitorium sursum conscendens: ubi quibus potuit disciplinam a singulis sibi dari poposcit. Hic fratri in capitulo sed culpis suis videlicet dabat: vix valens quietari donec eam non acciperet. Nos plures sic accepit: quasi tunc in notabile haberet conscienciam. Preciso non ab aliquo. iuxta predictam tradicionem: alio

Sed magis a seipso disciplinam consuevit accipere. Tam militans enim disciplinas sic importune non petisset: si maiorem consciencie remorsus ad hoc ipsum non impulisset. Religiosorum itaque disciplina non tam propter penam que satis est modica. quam propter humilitatem. et coram hominibus rubescenciam a patribus est instituta. Qui autem accipit eam a seipso. caret erubescencia: et sepe in potatur quodque in minnietate mensure perficiendo: in quo consciencia utrobique gravatur. Nichil ergo melius quam priorum instituta in debita forma servare: si consciencie scrupulositatem in futurum quis velit evadere. In cunctis autem maiorum suorum instituta ab omnibus servari sensuit incommissa: firmiter in ore frequencius quam in corde portans illud evolvens. Moribus antiquis stat res humana virisque. Unde et romanorum gesta virtuosa persepe in medium fuc-te tamen produxit. Reliqua autem premonita eius que fecit et perpessus est et in adversis quomodo constanter se habuit in alio huius voluminis libro. in quattuor capitulis usque in finem lucidius sunt descripta.

Sequitur eius epithaphium a quodam fratre in Windesem. ab ipso investito compositum.

Hic iacet in tumulo Wilhelmus nomine Vornken.
Quem fera mors iugulo: perculsit primes mani sorte.
Sorte qui tenuit: vigiles ad demum lux.
Vix nemo quis tenuit: unde per singula dicit.
Viribus hic hectori: cum fultis machabeis.
Dux pius et verus: iustis tamen arbiter equus.
Mollia nusquam studuit: efficere potest.
Turbida pacifice tulit trepida quam valet.
Tam pavor instruit undique se quoque fudit.
In domino fisus: forte ad omne ~~fuit~~ fuit.
Corpore fervet legibus tenuit seniorum.
Hoc satagens sedule res sacra quod statuta priorum.
Moribus et vita nil duxit moro pericia.
Vox sua vox viva: fas quere sola fama.
Consilio prudens: omnibus omnis erat seny.
Magna gerebat sed pauca ubi res aprequesciunt.
Moribus hiis dignus: hic prefuit ordine eno.

Hys fuit insignis: hys dignus honore perhenni.
Sic pater effregit: tua nunc pretoria fabre.
Et licet immeritus: en me tibi iterum amator.
His duo .cc. mille: simul lv sensuit annis
Quo meat hic ille: meritis donis premiandus.
Jul. bis nonarum: pie pau(sa) fuit hic cathamene
Curso plus quam prorum: bino pro octava datur.
Oratio metrica pro eo.
Spes tribuas venie: famulo clemens deus omni.
Gaudia cum requie: regna beata poli. Auctor versuum.
Scribere non piguit: me gratia me docuit.
Non tamen hoc libuit: dicat quis scripsit.
De conversione fratris iohannis ten Wael presbiteri. Capitulum lii

Vidimus et alium in vinea sem/per timorem. virum valde ve/nerabilem deo et hominibus multum a/mabilem. fratrem iohannem ten Wael de primoribus civibus quondam oppidi zwollensis oriundum: in arti/bus tolonensem magistrum. magistri gerardi mag/ni quondam discipulum. et ab eo a secularibus vani/tatibus et universali studio presbiterum evocatum: cui ille aliam ita scribit. Electe mi in christo: quem zelo altissimi ad magnam dei gloriam et tuam sa/lutem emulor. O dilecta anima mea: primo mo/re mee. O simul quanta et multa tua: quam ibi eris gloria tua. et locus habitationis tue. O si domino propter hoc transitoria perseveranter adheseris. Qui enim perseveraverit usque in finem hic salvus erit. Non qui incepit: sed qui compleverit premia/bitur. Quis te dilectum meum primo dilec/tum ab illo a quo omnia bona sunt abstraxit. O callida inimici contra sunt iacula tua: quantum devotum iuvenem iohannem nostrum ad tantum baratrum deduxisti: sed spero non submisisti. nec deglutisti. Mille artes tuas ondisti: sed erit spero qui liberabit. Domine deus rex celestis. benedicta mater christi maria. et omnes sancti angeli dei venite in adiutorium eius. iuvate me fratres. iuvate me fratres predilectum meum. a fau/cibus abyssi: et a laqueis quos abscondit tibi ei. Quis sub specie forte studii abstraxit te. a tuo bono proposito a deo et vana de/deria carnalia et mundana. Cupio tuis timorem contra statum tuum: quod cognoscat quam tu dei sedibus, vacillationibus et tumultibus verbis pulsatur. Cave ne cor tuum indurescat: ne callus super crescat: ne insensibilis fias. Revertere dilecte mi cito. Vulneris tuis et nudo precordia intimabile contra medicinam patitur: principiis ob/sta. Expectat te deus tuus. et omnes sancti dei et angeli tui. et ego miser: quid do/leo deus scit qualiter. De innumerabilibus ma/lis que tibi evenient: si tu deo recesseris. Ma/ius gaudium est coram pessimis angelis super uno homine averso: quam super nonaginta novem malis in diviciis perseverantibus: sicut maius gau/dium est coram angelis bonis super uno peccatore con/verso: quam super nonaginta novem iustis. Memo/rare novissima tua. Adverte quid tibi prodest si totum mundum lucratus fueris: et animae tue detrimentum patieris. Tentatio principium tuum, et in adultera temporalium futuris: aliquid stupebis. Et ma/la contingunt uno malo dato in voluntate. Nichil manet in arbore viride vel alit et per/durat: radice bone voluntatis sublata. Adverte quam vagi sunt oculi tui quam distrac/tum sit iam cor tuum: quam tu tumida fides. quam laboriosa via ingressus es. Si adultus contra te fabricatur ad penam et progressio ma/iora tormenta: per dyabolicas preces. Rogo te contra oculum tuum ad me modicum: et lege capitulum de arte moriendi: quod ha/betur in horologio eterne sapientie. Lege bis vel ter vel una per mense: et per dei gratiam sanitatem recuperabis. Time perdere vo/torum merita. time offendere dei maiestatem infinitam. Non est qui se de sua mina bladiatur ut in peccatis perstrues. Pater est maior et deus totius consolationis: sic et deus iustus fortis et terribilis super filios hominum. Horre cor durum: in quo infinita mala intrant in homines. Abhorre tenebras interiores que sequuntur peccatum: et cum in modo densiores et profundiores efficiuntur: ne tandem palpites in tene/

hos tanquam in meridie. Considera quam brevis et
momentanea sit hec vita: et quot de sociis tuis
consanguineis et progenitoribus iam mali mortui. Va-
pulit mater de sua: qui dicit Ieremias. Vias
difficiles ambulavimus et viam domini ignoravimus.
Quid nobis contulit superbia aut divitiarum
iactancia. Transierunt omnia tanquam umbra et tanquam
nuncius percurrens. Quia spes impii est tanquam la- No[ta]
nugo que a vento tollitur, et tanquam spuma gracilis
que tanquam fumus et tanquam memoria hospitis unius
noctis preteriit. Contremisce time de
mala voluntate: cum tam dubia sit vita tua:
tam incerta mors et eius hora. Inhorrescere de
ultima hora vite tue: ne forte queras spa-
cium penitencie: et non invenias. Dies illa
dies ire: dies calamitatis et miserie. Quis
te liberabit ab illis infernalibus raptoribus et
tremendis faciebus: venientibus ad deglucien-
dum te. Quod tue divicie, dominatores vel
amici, poterunt te iuvare. Quid de
hiis omnibus tecum feres. Omnia tua subito te
deserent: tuo et tui et tua obliviscentur:
merita tua secundum laborem tuum. Et bona
vel mala opera dumtaxat te sequentur.
Heu heu quantus tunc pavor mali: cum tandem de-
siderio mortem querent et non invenient. Time
perdicionem infinitam. Duracionis pene infernalis.
O quantum solacium esset dampnatis: si post aliquod
cogitabile vel numerabile tempus tanta pena
duraret. Timor ille abyssalis michi videtur
interminabilis et inymaginabilis: de infinitate infi-
nitatis. Duracionis penalis. Pertracta vari-
etatem et acerbitatem penarum: stimulum conscien-
cie et vermem corrodentem. Et qui anime dissipate
per combustionem vel congelacionem excruciantur.
Penam quam absencie divine: qua anima corpo-
ris mundanis solaciis abstracta. Cogitabi-
libus penis affligitur. Lege rogo libellum
vniversitatis de fide: ubi exponuntur
et gloria infinita sanctorum. Secundum corpus et animam: et
pene malorum. Audire ibi quod pene in vi-
dendo audiendo tangendo, odorando et gus-
tando. Malis exhibetur. Quantus horror
fetor, livor, rixa, morsus, tinidie et birbacores.
Ibi erunt: quam frigida qui calores quam larva-
rum facies: et quale sit illud profundissi-
mum barathrum. Contremisce districtum
iudicium Christi futurum: qui vocaberis cum mille
in oculis fuit. Time voluntatem extreme diei:
time sonum tube vocantis te ad iudicium:
time casum et ruinam tocius mundi. Et eius
conflagracionem: horrore dissolucionem qua
omnia sunt solvenda. Et maxime horresce
sentenciale et irretractabile vocatur male-
dicti in ignem eternum qui dyabolo et angelis eius
preparatus est. Ihesu Christi dulcissime mi oculos tuos:
vide hoc ne iterum sicut permaneas. Disce
te hoc: quia ista sunt vera. Post omnia doctri-
na mundana. Dicit Ieronimus. Oportet
presbiterum multa scire et discere. Multa
scis si te cognoscis. Et hoc est quod scribo:
quod omnes qui ad studium veniunt non boni fiunt
dati. Iudeis et azini post etatem manebunt:
eciam si centum annis studuerint. studerent.
Caritas est vera, non qui non gaudet. Sine
sancta sine doctrina refrigescit. Et caritate
que sine bona voluntate et bono proposito non
est. Non habeas. Nichil est. Eciam si linguis
hominum et angelorum loquaris. Et omnem scienciam si
scies et prophetiam habeas. Non mala voluntate.
Scientia quidem est in vili scientia armata.
Vt dicitur primo politice. Et pessimus
homo est mala voluntatis. Scientificus
male voluntatis. longe peior est cha-
sis et infidelibus: talis gaudet scientia ob eum tradi.
Non curat dyabolus hominem fieri scienciosum.
Quia scit quod scientia inflat: sed bonam voluntatem
mirabili colore. Et industria corrumpere curat.
Dulcissime mi: omnia verba mea vocant
te. Scias quod non quero tua sed tuorum: sed deo
in veritate vilipendo ut stercora: sed quero te.
Veni ergo dulcis ad dilectum tuum. Qui valde te
amat: et nisi tui non curat in te. Rogo te
ut digneris venire ad me. Et consolari mundi.

primo ad consolandum me quam non modicam consolationem
de te. Commoneo te ut venias. Testor autem
et terram et omnia que in eis sunt: ut venias ad me.
propter te et tuam salutem. Cor enim meum crebris
pulsibus dat dans. multum cupit propter te et utinam
non disrumpetur in vera caritate pro te: et te
mecum pro Christo in Christo et propter Christum. mortuus habere
vivere vivente. Vale et valere convalesce et
reconvalesce. in Christo dulcissimo domino nostro ple-
nissimo: in quo est omne bonum et omnis di-
vinitatis habitat corporaliter. Gerardus tuus
servitor et humilis pro tuis legationibus fun-
gens pro Christo ad te dulcissime.

De vita moribus sanctitate et morte eius. C. liiij

A Mundi quoque vanitatibus et stu-
dio literarum ad veram dei sac-
ram ~~ad veram ve~~ ineffabilemque
veritatis noticiam volens iste ~~Wa~~ ten ~~Wat~~
Water. hic modo per magistrum Gerardum devocatus
ad nunc de Deventer monasterium in Windesem
intrare deliberavit: convocatis amicorum turbis
vinarium Zwolle ascendit. Quibus vi-
num in commune ditat pro bibentibus. singulorum
que symbolum ab ipso soluto rogavit omnes
ut secum in Windesem. certa de causa.
tamen sive nimie ~~dubitaret~~ denegaret. Qui
mox equis ascensis: ad ingenti strepitu
et gloria ~~in Windesem~~. ipsum illic introdux-
erunt. Tunc dixit omnibus. O vos cognati
et amici mei dilecti: ad propria iam redite:
ego in dei servitio hic volo perpetuo remanere.
Quo audito. omnes obstupuerunt: et de tan-
ti amici destitutione dolentes ingemuerunt.
Quidam autem cum sacerdotibus. plurimum ipsi con-
gratulantes. et prospera in statu. perseverantiam
in bono proposito. sibi a deo prestari postul-
averunt. ¶ Qui ad propria ibidem dimissis.
et multum laudabiliter fratres consecutus. ad
ordinem fuit suscipi humiliter et instanter postula-
vit. Priores tunc nostri in Windesem. ad ve-
ras virtutis divitias. et mature cariam pau-
pertatis valde tenuitati ipsum ad ordinem propter

plures eius divitias diu suscipere detrecta-
bant: mallentes eum in monasterio fontis beate marie
virginis prope Arnhem. tunc satis egeno. circa ini-
tium agere quo corpori monasterio. quod suis possessi-
onibus iuvare. potius admitti. Post eius
tamen probationem et preces instantissimas ipsum tan-
dem susceperunt: et habitum sancte religionis
per priorem venerabilem Iohannem de Huesden
virum devotissimum. Gerlaco de Deventer-
ia tradiderunt: sub anno gratie millesimo quadrin-
gentesimo tercio. ipso die sancti andree apostoli. C
Religione vero suscepta. tale se exhibuit
ut ab omnibus amaretur. et propter vite probita-
tem in reverentia haberetur. Cunctis enim diebus
vite sue custos omnis sui fuit ad silentium:
amator religionis. zelator discipline. om-
nibus suis fratribus semper unanimis. clericis et
hospitibus valde compassivus et quibus vic-
tum et vestitum et cetera corporis necessaria procurari
sollicitavit: nec in capite vel in pedibus
tempore hiemis algere. equo animo tolleravit.
Tener fuit in corpore non assuetus laboribus. vires non habens corporales: quas tamen
sepissime humilitate recompensavit: ollas
infirmarie libenter exportando. hastulas
sub carpentariis in sportis colligendo.
fenum necessarium ad noviciis purgando. in-
strumenta minus apta in labore sumendo.
¶ Fuit enim moribus valde compositus.
ut non in eundo vix membra movere vide-
tur: natiua quoque cruditate simplex
et verus. prelatis et maioribus obediens et sub-
iectus: contra eorum ordinationes etiam iuxta
quorundam opiniones. nunquam proterve. nunquam
disputans. Vel murmurans: nec
verbum grave vel pravum. de ipsorum defectibus
vel pluribus moribus subditis. libenter audiens
aut referens: sed illud communio magis intu-
pens. nunc consuevit. Fratres non loquamur
in: sed potius de deo et de nostra salute. Pa-
tem enim cordis sui et asperum mentem in domino
sancte ubique caducis ubique proponens: conscientia

Ex ... in Zwolle sum ...

suauem tamen molle sibi puluinar. semper uersa gesta-
uit custodie. Ortolanus multo fuit
tempore circa pomerium. adiutoribus cum operibus habuit
susceptis exercens. In tum plantandis arboribus
antiquis euellendis siue aliis inserendis.
et fructibus decerpendis: ipsos quoque solario
per estatem custodiendo. donec frigore appro-
pinquante cellario inferrentur. Infirmari-
us eciam non minori tempore permansit: operibus
misericordie circa infirmantes. ac sibi subseruientibus
die ac nocte. castus et indefessus. Cele-
brauit aliquando in windesem vir iste deuotus.
super altare sanctorum iohannis baptiste et euange-
liste. et cum ibi manibus ad sacrosanctum
corpus dominicum eleuasset. puer visus est pul-
cherimus. a quodam viro seculari. quem cum
pensi ut idem vir videns in stupens exitauit.
quod magno tamen misterio minime vacauit.
Frater enim illius carnalis. cuius [illegible] no-
mine lubbitus. conuersus noster in windesem. mona-
sterium nostrum exire et ad seculum redire temptatus
victus deliberauit. et non longe postea exiuit.
Manifestauit ergo se dulcissimus ihesus in
humana specie. huic fratri suo carnali: tam-
quam si diceret. Ego dei filius pro salute
fratris tui de celo descendens. frater suus sum homo:
et ipse me deserere. seipsum perdere et eterna que-
rere. obstinato animo nunc deliberauit. Di-
fortitudine morte amaciore. lubbitus igitur
prefatus in [illegible] per [illegible] periculo
suo lucrandis. ingressus est mare: sed ibi na-
uis periit: et ipse lubbitus submersus periit. Ta-
lem vite finem: deserta accepit iusticia.
Alio eciam tempore in manibus domini fratris iohannis
de Wael. similiter sicut audiuimus: eciam in
casu simili. Dominus presbiter noster in windesem
huiusmodi apparitiones visibiles futurorum pronostica-
tiones non habere libenter: quosdam apostasias
timentes in secularibus. aliquando tamen ad confirma-
tionem fidei. christus in forma pueri in ele-
uacione venerabilis sacramenti. clericis suis
visibiliter dignatur apparere. quemadmodum cui-

dam layco simplici. in fide vacillanti nouimus
accidisse: qui propter diffidenciam a monasterio ma-
gis nostri ludithuika. temptauit exire. Sed videns
in missa quadam herusthe. oppido sibi propinquo
cum missam audiuit. puerum puerulum in manibus ce-
lebrantis. in fide factus robustior ad propositum mona-
sterium conuersus [illegible]: usque in finem vite in eo per-
seuerauit. Sed ad propositum redeamus. Pater
iste sub altero non fuit speculationis nec mag-
ne contemplacionis. Sed regule sue et statutorum con-
stitutionum et promissorum strictissimus obseruator. super
custodiam suam uigilans stabat. pauens verbis di-
cebatur. Verebatur enim omnia opera sua. verba
et cogitata: deum suum et proximum in hiis ti-
mens offendere et ab aliis offendi. fugam se-
quens et ab eis se subtrahens: ubi quid
sinistrum aut parum in fratribus timebat af-
futurum. Et quamuis in via dei simpliciter
incedebat. numquam de altis materiis loquens in
publico. tremorem tamen eius conuersacionem. et ani-
mum in deo semper suspensum. solus ipse nouit:
cum in omnibus custodiens raro loqueretur in
publico. In via igitur humilitatis.
dei dileccione proximi caritatis. cum deuotione
morum suauitate. obedienti subiectione verorum
caritate. Cum quia virtuosior per se in spiritu
proficeres [illegible] successes: corpore tan-
dem per etatis et senio fatigato: locum infirmorum
extra dormitorium suscepit. ubi aliquamdiu
commoratus non valens celebrare. nec horas suas
dicere peruenit ad extrema. Postquam igitur tri-
ginta quinque annos. religiose et deuote in ordine
peregisset: ecclesie sacris sacramentis fideliter communitus.
sancta illa anima carne soluta. ad gaudia
transiit angelorum. Wiltu glorie dei per sanctos
angelos presentanda. Cuius rei veritatem post
eius sanctam conuersacionem: huiusmodi reuelacione ac-
dentibus ondingh. Tribus pene diebus an-
te transitum eius ex hoc mundo: sacerdos quidam
deuotus. dominus henricus [illegible] de [illegible]. fami-
liaris noster in windesem et multum scrupulosus.
talem de eo vidit visionem. Duobus an-

angelos de celo vidit descendentes. et in fir-
mum quendam in windesem visitantes cum gloria:
quem dextera leva que tenentes. celis secum inferre
velle videbatur. Cumque infirmi facie
diligencius inspexisset. ut quis ipse fuerit certe
aperte cognosceret. per fratrem iohannem de wael
hunc esse deprehendit: et ita expertus didice-
rat. qui in se speraverit numquam derelinquit.
Hic frater iohannes de aqua. verus dei
famulus. gratia in presenti. et gloria in vita eterna.
iuxta magistri gerardi magni prophetiam
plenus. liber incepit obediencie et ad finem
usque complevit. Incepit librum pacis et eum con-
plevit. incepit librum humilitatis et eciam comple-
vit. incepit librum caritatis quem bene comple-
vit. beatus qui hunc librum scriptum seduxerit.
Incepit librum perseverancie et eum bene complevit.
incepit opus laudis divine. sed usque in finem
in eo non perficiet. Lauda iherusalem dominum:
hoc est in toto meo corde tuum.

De vita conversacione et contemplacione fratris nostri
gerlaci. Capitulum. L iiii.

Devotissimi fratris nostri gerlaci
petri de daventria actus vitam
conversacionem et contemplacionem hoc
in loco utcumque describere aggredimur: qui
licet secundus fuerit in ordine fratrum clericorum in
windesem defunctorum. sed primus inter fratres an-
thonis sepultus. in presenti tamen tractatu. post
tres primos officiales principales. non or-
dine defunctorum. fratrum nostrorum in windesem.
sed pocius investicionis et professionis eorum tempore in
ieco fundacionis monasterii nostri huiusque ser-
vavimus: et in consimilibus servandum arbitra-
mur. Hic autem frater noster gerlacus. fratris io-
hannis ten wael in ordine conversi. de
daventria exortus: dum bone indolis adolesc-
cens adhuc esset in seculo. pulcher facie et
decorus aspectu. atque a canonicis ecclesie daven-
triensis. ad hoc deputatus ut vice supplet
beate virginis. in eius festo purificacionis. ibi-
dem in ecclesia personaliter introductus: coram

cunctis ignitus deo et sue benedicte genitrici. stati-
tue in publico castitatis sue pudiciciam vovit
et consecravit. quam cunctis diebus vite sue mun-
dam et illibatam fideliter custodivit. Ex tunc
a presbiteris domus domini florencii congregacionis clericorum
in daventria ad audiendum verbum dei attractus:
et ab eis in vera vite spiritualibus rudimentis in-
butus: demum per eundem dominum florencium in win-
desem pro religione assumenda fuit transmissus.
Ubi in habitu clericali aliquamdiu conversatus: statim
in ideo spiritu sapiencie et intellectus. divinitus
illustratus. ad sui cognicionem divinum amo-
re. veritatis indagacione. mentis elevacione.
delectacione contemplacione vehementer accensus:
mirabili modo claritate saporosa quam dulcedine
pre cunctis nostris fratribus in windesem professis.
suspensus tenebatur. Cuius autem so-
licitudinibus interna devocio. veritatis quam cognicio
exterius quibusdam indiciis. in corporis sui
motibus frequenter resultare. a pluribus cerne-
batur. ita ut quidam probi et prudentes ci-
vis zwollenses. ipsum in vesperis vetro in ecclesia.
solum cernens sedere. devocioni quam ipse ut moris
erat intendere: dicebant coram fratribus. Aliquis vero
gerlacus valde devotus est et ternus: iuxta nostri
in vesperis ipso residente consideravimus. Qua-
lia vero vestitus eximia in ipso clericatu suo
assumpserit. quam bonum spiritualiter spiritualis vite et in-
effabile veritatis. tunc in anno suo conversacionis fra-
tri daventrensi. et quanta perfectione incepit. tamen in
suo breviloquio tractatu demonstratur: quod pro
danda occasione spiritualis exercicii. audita bone
voluntatis clerico tunc composuit intitulatur:
sic incipiens. In temporalibus et accidentibus
exterioribus. mihi esse quietus. et cuncta visibilia
simplici oculo aspicere tamquam aliena: Diu
enim manebit perversus: qui aliquid non eterne
nimium magnum estimat. et cetera. Hoc idem
patet in epistola sua tentoriali. quam sorori
sue carnali. tunc eciam transmisit: ita inci-
piens. Hoc vero tempus multum breve est
qui se suo dilecto in eo possit iungere. In q

quod exempla nomine sororis in nomine fratris propter
laycos ea hic datas a pluribus nostris commu-
tavit. Quibus in libello optimum spiritualis vi-
te speculum et vere perfectionis regula: novitiis et
ceteris tyronibus ad servicium Christi aspirantibus apte mon-
stratur. ¶ Preterea cum in tribus tantum divinis. tam
sacris scripturis. non tamen more clericorum. sed ex dei do-
no speciali et intellectus subsagacitate ex in-
fluencia gratie divine. ad veritatis cognicio-
nem et invisibilium amorem. per singulos di-
es proficeret. et maiores cum sue vires. ad exem-
plar libri vite. in monte contemplacionis sibi premon-
stratum. quotidie conformaret et perfectiore via
tamen certa dei militature statum. cepit appetere:
atque ad religionis sancte ingressum. non modicum
anhelare. Cuius autem a fratribus patris nostri
clericis. virtutum amoribus et amplius amaretur.
tamen quia lusus oculi in visu defecit. ut
notas vel scripturas a remotis videre non posset:
eius investicio ad tempus fuit dilata. Unde
factum est: ut Iohannes Scutkens clericus devotus in
Windesem. consiliarius tunc eius. verecundie
sue naturali cum defunctus ex corde compassus. duo
pro ea antiphonaria. et unum graduale eius de-
forme ad adiutorium prioris nostri Iohannis de Hus-
den. ex tempore sui laboris. propria conscriberet in
scriptorio. et propter hec in pergameno. et apte no-
tavit: que in choro nostro pro parte usque hodie
conservantur. Et eius psalterium: frater Bartholo-
meus conversus conscripsit. Plurima autem cum sui
commendacione. pro quieta eius naturalis defectu co-
lectura de scripturis sacris propria experiencia. inve-
niret veritate diligenter investigans: in suo li-
bello. in cunctibus supra notato. compendio-
se satis expressit. Habitus igitur concessus est
devotus iste Gerlacus. in Windesem fuit in-
vestitus: et cum fratre Iohanne ten Water suo tempore
professus. ¶ Cum in religione qualem se
in moribus et internis affectibus deo et hominibus pre-
stare curavit: quod cuncta visibilia et omnem
creaturam. mente sua transcendens. unum summum
bonum eternam veritatem sapienciam et equitatem. igni-

to amore fuerit contemplatus. cum conspectu dei incom-
mutabilis. extra omne tempus locum et habitum se-
ponens et statum. alterius eius libellus Soliloqui-
um cuiusdam singularis. a cordis multiplicita-
te ad unum summum bonum. se continuo colli-
gens. sic exultans. sic sapiens. In spiritu humi-
litatis in celo orto. et intellectu. tamquam pulvis
pedum sub tegulo terram et terra. et omnia que in celis
sunt ex affectu prostrato: et terra. Quem ipse
libellum in diversis membranis conterminavit autem
petens. ad instinctum sancti spiritus per sua devocione.
in ipsa religione conscribens per capitula non distinxit.
Sed eius consiliarius Iohannes Scutken clericus prefatus
post eius decessum. in forma qua nunc habetur.
certis titulis singulis capitulis prefixis ipsum
satis apte distinxit. ¶ Hic frater noster Ger-
lacus multis virtutibus fuit ornatus et unus
de patribus sanctis antiquis: homo ad deum totus con-
versus. valde in intellectu illuminatus. in puro af-
fectu caritate inflammatus. memoria bonorum
collectus. que vero sunt oblitus in anterio-
ra contemnit extensus: pedibus terram calcans.
cum celestibus mente inhabitans. lapis quadra-
tus in domini structura politus. ignitus et orna-
tus: gemma puritatis. domus castitatis. hostia
mortificacionis virtutum forma. morum dis-
ciplina. religionis zelator. et totius speculum
perfectionis. Metali quippe contemplator et divina
fruitor animus eius supercelestis suspensus. mag-
na puritatis et sanctitatis dedit indicia. nam
in nulla re mundi citra deum quiescere gaudet sue vige
umquam potuit invenire. nisi in uno solo
summo bono. vero eterno et incommutabili
deo. Omnia igitur post posuit. singula perfre-
git universa transcendit: et sic ad bonum
infinitum cum dei conspectu. viciis remotis
creaturis. variis quoque virtutum exercitiis. pura men-
te pervenit. quemadmodum sunt in scriptis non
attramento tamen et calamo. sed sacris suis stu-
diis devotis exercitiis moribus et vita. multo
melius ostendit. non paucorum iudicio
sed totius perfectionis viri illuminati precla gig-

nasia calamo depromes.

De devocione et doctrina eius in speciali de-
calacido eius et morte. Capitulum lv.

Fuit autem iste gerlacus cum adhuc sa-
f cristia fuit in windesem: qui
sepe infra te deum. et alia de-
vota cantica in spiritu elevatus: antiphonis et quo-
pedio articulis vix pavimento contingere te-
nebatur: ut raptus in spiritu putaretur. Fra-
tribus quoque choro egressis ipse solus cum esset sacrista
ibi remansit: oculis que et manibus in celum ele-
vatis. Devocionis spiritum quo fuerat repletus
choro preteriens insitatis motibus verbis et indi-
ciis. evaporare consuevit. Officium enim
sacriste pro ceteris obediencijs dixit esse sufficien-
tissimum circa divina misteria. se ipsum sic in
eccia habebat occupari. magnalia nos
materia verbis sed divinis tenacius inherere.
Denique inter missarum solempnia. of-
ficiaque divina. sicut illa gaudebat anima. de
sponsi sui presencia. fervebat desiderio. arde-
bat amore. flagrabat affectu: et per me-
tales excessus. etiam corpus suum videbatur
sustollere. Gaudens gaudebat in domino
carpe se non valens pre gaudio. De divine
bonitatis influencia. qua spiritus habundavit:
mortificato corpus eius. etiam tenebatur per-
turbare: dicens cum psalmista. Concaluit
cor meum intra me: et in meditacione mea ex-
ardescit ignis. Item. Cor meum et caro
mea exultaverunt in deum vivum. Li-
bentius fuit solus et in bonis operibus occupatus.
Cor enim tunc suum liberum et expeditum.
ab omni extrinseco impedimento. deo pre-
sentavit: totis suis viribus et interioribus suis ex-
ercicijs deum melius videre cognoscere et intel-
ligere. frui studuit et concupivit. Con-
siderandi gratiam de prioribus licencia cum
fratribus pomerio tractasset. aut alias cor-
colloquio vocatus interfuisset. et specialem di-
vinam graciam sibi superuenisse sentiret: dicta
solis astantibus. Fratres ad cellam oportet me

ubi me redire. ibi me unus expectat.
Sponsum suum xpm et spiritus sancti graciam.
ipsum presto latere ibidem significans: cuius
dulci colloquio amabilique consorcio. pre-
se fruebatur. Venit autem ad nos
in windesem frater arnoldus huls. de ypre
northorn. in thabor frisie. professus sacerdos
maioris status procuratus. Cui dixit ger-
lacus. Mi frater timete vos ibi et iam ad alios
in via dei reformandos: oportet ergo ut in an-
te duplici virtute spiritus bene sitis armatus.
intus et extra in sanctitate et bona vita. sed
custoditus in via que virtutis verbo et exemplo.
ceteris premonstrando: alioquin nec vobis nec
aliis utiliter proficietis. Cui solitus erat
referre: quod certis diebus vix sue non parcere si-
bi profuisse: tot viros virtutum in windesem
tunc se vidisse. In refectorio sedens ad
mensam. sed totus ad deum et ad lectionem fuit
intentus: nichilominus tamen ab extra eius
gule mandutavit. tanquam sua devocione in-
hyatus quereret in scutella: et multe extenuatus
quod corpore per abstinenciam singulare debi-
litato et ita huiusmodi capite desiccato.
spiritus olim ab interiori contemplacione impeditur.
Reverencia et honore et presenti sue amore.
aspectus eius venerabilis sancta conversacio. op-
tima mora exposito. et sermonis probatus
cunctis ingerebat: quia spiritum sanctum in se habens
ipsum cunctis ostendebat. Erat enim vir
pre contemptu statue in vultu suo angu-
licus. moribus quietus. verbis dulcis et exemplaris.
absque eo quod in se latebat interius. Et quod
illud? Nimirum iusticia pax et gaudium
in spiritu sancto: libertas et primicie spiritus. delicie
caritatis adopcio filiorum. gloria consciencie bone.
et regni quod intra ipsum fuit. de presencia sancti
spiritus: xpm portans in pectore. et templum
existens glorie sancte trinitatis. Quam magna
multitudo dulcedinis tue domine quam ab-
scondisti timentibus te. Perfecisti autem sperantibus
in te. Huic pacem non poterit comparari.

quod quis in mundo potuit concupiscere. Hec est scilicet
gratia devocionis. et unccio docens de omnibus:
quam solus novit expertus. inexpertus ignorat. Con-
festim ut gustaverit videbit quoniam suavis
est dominus. qui est fons leticie exultacionis ori-
go. totius vere iocunditatis suavitas. manna
absconditum. et centuplum omnia relinquentibus re-
promissum. ignis missus in terram et vertex exalto:
que andream fecit amplecti crucem: lau-
rencium ridere carnifices. et stephanum pro lapi-
dantibus exorare. Memoria suavitatis dei
eructavit anima sancta: in hac via et pere-
grinacione sua. Quid erit in patria: si tanta
est copia delectacionis in via. Oculus non vidit.
auris non audivit. nec in cor hominis ascen-
dit: que preparavit deus diligentibus se. Ne-
que enim ampliorem in viciis quam in virtutibus.
in ceno quam in celo. in mundo quam in deo delecta-
cionem esset accipimus: cum non carni mundo aut
dyabolo. sed deo servire sit eligendum: ubi pax
est super pacem. exultacio indeficiens flumen le-
ticie. torrens voluptatis divine et plenum gau-
dium. Quid quod vis. quicquid potest optari.
excedit omnem gaudium cogitatum. omne superat
desiderium. illa felicitas illa eternitas illa beati-
tudo. Hic frater devotus in adversis dicere consue-
vit. Dominus deus noster adhuc vivit. Item ad
hostes. Grates sint omnibus: per quos premium meum
possum lucrari. Et ad scriptum. Festina consilium
meum: in paucis vocabulis. Item quoque. Tace crede
et indica. Magne humilitatis et veri profectus
fuit indicium: quod hic tali vir. et homo tam emi-
nentis. post ingressum religionis. ad pedes de-
voti simplicis quondam clerici. iohannis sancti.
flexis genibus se posuisse. et inter suorum. more
et exemplo eorum instructionem suppliciter requisivit:
ut paulus ad pedes gamalielis. et hoc modo
devotus per humilitatem et fervorem ad magnam
devenit perfectionem: ut suos auditores et
magistros. in multis exsuperaret. Nullus e
fratribus tam aperte de celestibus ut ipse loqui
consuevit: quippe qui omnes eius officinas
a

no[ta]

frequenter pervagatus. in curia celesti valde notus
erat: cuius vox ut casta turturis. die ac
nocte in terra nostra fuit audita. Qui
et thronum glorie dei. et sancte trinitatis tribunal
sedulo se exhibuit: deum in se sentiens presen-
ciamque eius facie revelata. iocundissime
perfruitus: dum deo suo angelorum que frequenter
in corde suo iubilo canendo sepenumero. Ange-
lorum enim choros cella mente conscendens ut
homo vere spiritualis et celestis. maiori affectu et aspectu
sepe pluries visitavit: a quibus etiam ipse
devocioni iterum. frequenter visitatus est. agebat id
in terris quod angeli in celis: amore deum et lau-
dare: et in eius presencia delectari. Cum autem cele-
stis florem virtutum sapit cordis puritate divina
que contemplacionis fidelis servus suus dei. copio-
se voluisset enumerare. et questio in passione et sui
mortificacione perfecit, etiam aliis demonstrare:
excessivam calculi magni penam. eadem tandem
mente ab eterno perdidit. Quam gratanter am-
plexatus. in omnibus suis affectibus et devocionis ex-
erciciis ad idem se disposuit: ut sicut anima in
sapiencia. et contemplacione divina. et ita mente non
minus in vita passiva. et gravissimo acerbe illumin-
ato corde simul perfecit. Quamvis enim
deus ex sua misericordia hominibus peccata. quoad cul-
pam relaxet: tamen pro iusticia penam exigit
delictorum aut in presenti aut in futuro.
Hervicus gratia dei futurum iudicium volens pre-
cordabat facere omnes sancti contricione et peccatorum
confessione suorum studuit perurere. Deni-
que rogavit dominum ut lavacro penitencie.
et aquis tribulacionum. quibus non solum culpa.
sed et pena expiatur. ipsum ad purum
ablueret et rebaptizaret: et per hoc vite pur-
gatorium. quamvis sibi via placet. ipsum
fugeret et purgaretur: ut post finem huius vite.
et post hoc transitum. ampliori purgacione
ipse non indigeret: dicens cum propheta devoto au-
gustino. Domine hic scinde hic ure.
Et cum psalmista. Domine me argue
me corripe: non in ira tua nec in fu-

rore. Dominus autem salutaribus eius votis
et desideriis volens consentire. ut pius pater
et benignus. ad perpetuam hereditatem capes-
sendam. ipsum clementer erudiens. aurum
eius per gravissimi calculi flagella. tamquam
aurum in fornace probavit et purgavit.
Huius purgatorii quo finem magis ap-
propinquavit. gravius et intensius super
ipsum accumulabat. ut vindex ille ig-
nis futurus. minus in eo purgandum
inveniret: quo per presentis purgatorii flam-
mas. spontaneus ipse prius transisset. ¶
In tribulationibus vero positus. non solum
paciens sed et gratus fuit: gratias deo re-
ferens in calculi doloribus. quibus omnia
sua interiora gravissime distendebantur.
et penalissime excruciabantur. non pena
ut sibi videbatur mori. tamquam si membra eius
singula corporis sui compagine cum tormento
discerperentur. Cum enim ad vicinandum erat
transiturus. tunc quasi ad capiendum gravissi-
mum dixit se transiturum. Positus in tali-
bus suis doloribus gratias egit deo. quia non nisi caris-
simis amicis suis. pro munere singulari hominum
penam dare consuevit deus: tamquam victor
sanctus. a vitiorum rubigine et peccatorum squaloribus.
sic limans et expurgans. et celo ac sibi ipso
hoc modo coaptans. quos enim amat deus
arguit et castigat. et viri doctrina per
pacientiam agnoscitur. ¶ Vim doloris
magni: vis amoris amoris intimi in ipso
vincebat. Ita ut aliquando in sui calculi pur-
gatorio dolorosissime fatigatus. et qui-
dam noviciis eius ~~[illegible]~~ magister esset consuevit.
staret iuxta eum. et tunc ad lacrimarum
effusionem et cordis ~~compassionem~~ afflictionem ei
de compateretur: ait illi. Non me plan-
gas frater karissime. nec doleas super me:
quamvis enim isti dolores et mei cruciatus
vires infirmitatis humane pene videan-
tur excedere; sic tamen pro dei honore et anime sue
profectu. id est cognoscere: statim paratus esse

eos adhuc semel subire. Certa in corpore pacem
et firma caritate: animam suam possidebat. Licet
enim caro eius sensibilibus doloribus vehemen-
ter cruciaretur. cuiusque tamen eius victor erat
dolorum: et super penam fuit in pena. et super do-
lorem in dolore: virginei corporis triumphabat
in igne. Pena vero autem illa paulisper
mitigata: dicere consuevit. Sic malus
servus domini sui dure debet castigari: ut
bona eius voluntate discat contrarius adim-
plere. ¶ Cum autem deus electum suum Ger-
lacum. in fornace tribulationis tamquam au-
rum et argentum per annos plurimos probasset
et colasset. ac per penas purgatorii ut la-
pidem preciosum bene politum candidum et pur-
gatum reddidisset. ac per penam transitoriam ad
gloriam nunquam sempiternam preparasset passus.
infirmitate ad vitalia transiente. ad ex-
trema properavit. Et quia ecclesiam suam me-
morabilem et petris. diviciis quas fecit ut dein-
de conscripta. solus per seipsum in cella sua [illegible]
nuncupavit. rogavit postea dominum Iohannem de
Huesden. ut ipsa ecclesia in cella hic in [illegible]
collectam. mandare dignaretur: quod non per alios sed per
seipsum. et devote propria hic ipsa signaverat.
Cui pater pie credidit. Hoc si bene mihi com-
mittatis: ego sicut melius est ad eius
libere disponam. O pura conscientia et virum
timoratum: qui in tali periculo absque peccati
macula. omnem mediam deo. se in [illegible] presen-
tare. ¶ In extremis constitutus. et ecclesie
sacramentis communitus. cum in extremis mortem
sibi sentiret imminere: iterum atque iterum
rogavit fratres astantes. et tabulam mo-
rientium. ad finem conclusionem per eius extremam com-
mutandum. celerius percuteret. Illi autem fratres
ex tempore triplo mortem sibi instare. adhuc
minime putantes: tabulam percutere dis-
tulerunt. Cernens dei famulus in illa
extrema valde dolens sue hora: votiva
fratrum suorum tremorum presentiam carere se debere:
deinceps nichil intulit. nec ipse instan-

tem nostre. cum suum turbavit: sed ut
simplex obediens et plene mortificatus discipu-
lus. in tanta nostre hore. tenuissime spe cunctis
ordinatori diune et fratrum suorum voluntati.
humiliter se subiciat: factus obediens usque
ad mortem. extollens quoque brachiis manibus
que complicatis. et inclinato capite obdormi-
vit in pace: vite sue cursum in vera
obediencia et sancta pacientia feliciter consumma-
vit. ¶ Ad augmentum glorie sue id
fratrum non dubitamus ambigimus. ut cum
morte carnis. morte proprie voluntatis
continue moreretur. ut cum palma mar-
tirii a deo suo susceptus. in gaudium
domini sui ad statim introiret: vitam eter-
nam et centuplum omnia relinquentibus repromis-
sa. cum omnibus electis et sanctis dei. premio
possessurus. Cuius corporis exuvie
post solempnes exequias. ante chorum canonicum dig-
no cum honore. a conventu in windesem.
primum omnium ibidem sepultorum. devote sunt
tumulate. Postque vero per annos fer-
me octo. laudabiliter et religiose per
certis nostris fratribus in ordine vixisset.
in brevi consummatus complevit tempora mul-
ta: gaudia domini sempiterna ad laudan-
tes ingressus. Qui licet hiwarnis optitibus
in corpera sit mortuus. vivunt tamen
exemplis et devotis exerciciis. in libellis
a se conscriptis. nobis vivit cotidie: quem
ipsum in spiritu et veritate optamus imi-
tari.

De fecunda conversacione fratris hetrici loe-
der in habitu conversorum et fratrum clericorum:
et quo fratres suos in humilibus exercitationibus
instituerit per effectum. C. lvi.

Ilum pluria vidimus in win-
desem viros gloriosos. mul-
torum monasteriorum patrum. et re-
formatorem: omnium devotorum et devo-
tarum congregacionum semper utriusque fidelem
promotorem et egregium defensorem. cons-

tibulatorum pauperum quoque. bonum consilium. et
fortem auxiliatorem. largum miserorum et egenorum
elemosinarum erogatorem. et pridem ad se venien-
cium patrem et consolatorem: toti westvalie
ibi notissimum: fratrem hetricum loe-
der castello prope osnaburgensem oriundum. Qui
in primis conversionis sue annis. divina ordina-
cione venit in windesem: ibi quoque admissus
opera plurima rusticana in braxatorio et co-
quina. ceteris que officiis diligenter exercens:
longo tempore sic permansit. Cum quoque ad ordinem
nostrum clericorum vehementer aspiraret: et gratiam
apud fratres ad hoc non impetraret. eo quod in
natalibus hinc defectum. in clericum quoque
deficiat: tandem eum in conversum receperunt. Qui
in cunctis suis actibus sic et ubique fervens et de-
votus. officium tunc coquine ad tempus regebat.
In quo quidem officio tam gratum et obsequi-
osum. tam amabilem et industrium. fratribus se
mutuo exhibuit: ut ad preces eius plurimi
et multum instantes. a priore suo tandem de-
flexi. a rusticanis abstractum laboribus.
ad chorum clericorum fratrum consorcium. impedimentis quam
brevibus non obstantibus ipsum graciose sus-
ceperunt. Anno igitur domini millesimo
quadringentesimo quarto. in ecclesia sancti bri-
dani cum alio quodam clerico. fratre nostro anat-
mo. ad ordinem clericorum per priorem iohannem
de hursde in windesem fuit receptus:
et tempore suo professus. ¶ Cum igitur vi-
det robustum forte westvalum et opere me-
chanico officium sacriste post fratrem gerlacum
custodiendum suscepit: simbalum septe-
nolarum. cum malleis suis et in rota fer-
rea. hos duos versus. sancti spiritus assit nobis
gracia. quoniam corda nostra sibi faciat habitaculum.
continendo debitatis. per suscitatorem fratrum
fundens et coaptans et fabricans: super gra-
dum dormitorii ante cellam custodibus apte
satis composuit. Diu quoque in custodibus of-
ficio diu ac nocte sedulum se exhibet:
contigit fratres nostros in monasterio medesford

Campe northorn. priore tunc. Et de nostro monas-
terio nuper electus sibi prefici: de consilio nostri prioris
eundem fratrem Henricum in windesem tunc sacris-
tam in priorem sibi elegerunt. Prior autem
fratrum ibidem lucerna ardens et lucens amplius
non potuit sub modio delitescere: quia vir
fuit magnanimus. satis corpulentus fervi-
de caritatis. et magno zelo salutis animarum.
humiliorum quoque exercitiorum. vehementer accensus. In
generalibus igitur nostris illuc in windesweel.
Campe northorn monasterialis dyocesis. invenit ibi clericos laycos et familiares in magna paupertate simul degentes. quos in ser-
vicio spiritus multa caritate complectens. in vita
illos et obitu humilitate simplicitate sui vili-
tate caritate. ceterisque virtutibus exemplo sue
vite et conversacionis erudivit: que totius sancte religio-
nis vera sunt fundamenta. sine quibus
nulla spiritualia vel temporalia bona. quorumcumque
monasteriorum umquam perstiterunt. sed sensim et vi-
sibiliter in cunctis defecerunt: ut patet ad oculum
in multis monasteriis antiquis. Monasteria enim
in debita observancia vivencia. et bene re-
formata. ubique proficiunt. a reformacione
vero declinancia: quantum declinant. tantum suc-
cessive sic deficiunt. Vidimus nigri
ordinis monasterium. in magna civitate consti-
tutum tot habens mansos quot dies in anno ut
dicebatur. ubi abbas tria partes omnium bo-
norum pro se et sua mensa ut ferebatur tolle-
bat. Qui tamen propter suam et fratrum suorum pe-
nitus vitam incontinentem et dissolutam quamquam sem-
per sua in civitate non potuit commutare: ideo
potius tenuit cum familia sua persepe opor-
tuit eum potare. Abbate vero illo pro...
ta et in domo. ad mandatum episcopi et suorum
visitatorum abbaciam habita pensione no-
lente resignare. eo quod ...abbatis ex eg-
ore volebat exire: Dum infra vigilias
de ceteris in choro legeret. ecce dixi in dimi-
dio dierum meorum. vadam ad portas inferi
subito infirmatur et quasi miraculose [illegible]

exspiravit: inter dominum nostrum per cardinalem
nicolaum de cusa. tituli sancti petri ad vincula
novo abbate bene reformato ibidem creato
ad observanciam regularem redemit. ipso abba-
te et fratribus. iam in ... viventibus. ubique in cun-
ctis nunc habundat. Vidimus et alia quam
plura diversorum ordinum monasteria. ubi ante
reformacionem de multis bonis. vix quinque
aut sex fratres. ad competenciam poterant
sustentari: de quibus bonis post reformacio-
nem. quadraginta aut quinquaginta
fratres presbiteri layci et donati simul in cunctis
bonis habundabant. Sed ad propositum redea-
mus. Venerabilis igitur prior prefatus primo
omnium voluit et instituit. quod omnes fratres sui humi-
lia opera quotidie exercerent. veniam frequen-
ter peterent eam cum osculo pedum. ad terram
commederent: disciplinas acciperent. grossi-
lia in labore deferrent. nullum opus abhor-
rerent. hospitum pedes semper lavarent. debi-
tam humanitatis caritatem singulis exhibe-
rent: neminem eorum ad portam venientem
sine cibo et potu abire permitterent: de
cibis et potibus in conventu non murmurarent:
bene tamen de hiis que poterant hic commede-
rent. suo quoque tempore bene dormirent: ho-
ras beate virginis septem psalmos et vigi-
lias. et cetera similia tam fratres quam layci. in
opere simul legerent. Hec enim ipsa que do-
cuit primus ipse fecit: magnas scutellas
olerum. leguminum et pisarum magistra-
liter evacuando: grossum panem carnes
salsas. vaccinas et fumatas. pisciculos
quos haberet libenter manducando. Hec et hiis
similia in nulla domo capituli nostri tam
stricte tunc umquam servata. cum primum ser-
vare inchoaret: quosdam fratres conversos et lay-
cos sui sensus habuit contradictores. Qui tamen
eum cives in sua perseverancia. et fervore
et zelo videntes animarum: tandem acquieverunt.
Ex illo igitur priore et sua domo tam frequen-
tes veniarum peticiones. et humilium operum

conversaciones in plurima capituli nostri monasteria per eos reformata et que ex ipsis consurrexerunt in Westvalia, Frisia, Saxonia et circa Renum sunt exorta originaliter descenderunt. In Windesem tamen non nimis gravissime nec nimis tepide, sed medio modo se habent in huiusmodi deviis petendis et in humilibus exerciciis perficiendis, quia medium tenere tutum. Quidam enim prelati capituli nostri generalis ad sibi subiectos conversos propter seculares superiores amatores seculique mundi et laudes concupiscentes, Christi humilitatem in talibus repudiantes, huiusmodi corporales exercitaciones satis abhorrescunt et sensu carnis inflati ipsas detestari videntur, non que dei sed que mundi sunt sapientes, in vanitate spiritus et non in veritate dei ambulantes, secundum secularem dumtaxat servantes, et verba Christi in evangelio non attendentes: Discite a me quia mitis sum et humilis corde. Tollite iugum meum super vos. Iugum enim meum suave est et onus meum leve. Ad summum perfectam humiliacionem humilitas vera vix unquam pervenit. Item dicit: Contendite intrare per angustam portam; arta est enim via que ducit ad vitam, et pauci ingrediuntur per eam; et lata est via que ducit ad perdicionem, et multi intrant per eam. Hec pauca pro laude humilium exercitacionum in debito modo servatorum pro nunc dicta sufficiant.

De caritate sua ad hospites et quomodo omnibus bonis et devotis hominibus valde fuit acceptus, maxime vero tremendus. Capitulum lxviij.

Fama igitur tante devocionis, novitatis et fervoris eius per terras undique diffusa, quam plures sepe canonicos, presbiteros, vasallos et plebeios diversarum civitatum et oppidorum et villarum ad profectum monasterii in tali nemore silvoso et tam spacioso, umbroso et condenso constitutum attraxit invisendum. Quos prius pre caritate plenus inter verba iocunde salutacionis obviis manibus, hilari vultu, cordiali quoque affectu ruens in amplexus benigne suscepit et huiusmodi ministravit, et satis habundanter iuxta paupertatis sue facultatem exhibuit. Hospitalitatem autem non in deliciis et diviciis huius mundi exercuit, sed in vera caritate et religiosa simplicitate ex hiis que in domo sua habuit libenter et hilariter hospitibus ministravit, non quicquam extra singulariter comparando, nec delicata et singulariter excepta farina, verum victibus proponendo, que apud tales viros venatur, urgencius corporis atque grossiori edulio frequencius saciantes, tunc minime sunt contenta. Nec hiis solummodo caritatis operibus circa hospites suos contentus, preceptum domini de locione pedum indefessus implevit. Nullum enim omnino hospitum edificacionis sive caritatis gracia ad se declinancium et nocte secum commanencium, sive divites sive pauperes, presbiteri vel layci, potentes in seculo vel impotentes fuerint, absque pedum suorum aqua satis immundorum diligenti locione abire permisit. Potentes autem et honesti quidam seculares persone indignos se a tanto patre et domino sacerdote lavari putantes, totis suis conatibus supportari desiderabant; quos tamen auctoritatis sue mole, placabili quoque sermone, Christi exemplo et precepto ad consenciendum tandem induxit. Locionis eius officio tali pacto tantam eius caritatem et humilitatem vix ferre valentes, in voces laudis et gratiarum accionis devote prorumpentes, perpetuos monasterii promotores, amicos, defensores se futuros responderunt. Hospitulario quoque suo fratri Wilhelmo dicto, annis quinquaginta duobus in tali officio nunc expleto, tunc dedit in mandatis: si completorio cantato finito et ipso iam lecto decumbenti viri honesti reverencia digni supervenirent, quatenus ad huiusmodi pietatis opus merito talibus exhibendum ipsum resuscitaret, eciam si media nocte supervenissent. Hac igitur occasione

cepius fracto sopno: tanta operis exurgens
adimplevit. ¶ Per diem autem diuinis expletis. ta-
les solempnes hospites per memoratum civitatem
duxit laboratorum videlicet diversorum et laycorum
officinas ingressus. vidit omnes unguenti conar-
me similiter quam caritate vilium laboratores. et
septem psalmos hores de nostra domina beata
virgine maria. de eterna sapientia de sancta cru-
ce. psalmos dominicos et vigilias et si
qua sunt similia alta et intelligibili vo-
ce. in lingua materna devote persolventes:
quos tamen admirabiliter pater iste quasi
ac si male gessissent aut negligenter egissent.
secularibus coram astantibus de industria se-
pe corripuit. ¶ Cum statim omnes absque nul-
la mora et contradictione. flexis genibus ad
pedes suos consternabantur: in genibus per-
severantes donec a patre iussi ad osculo pa-
vimenti de terra exurgerent. et ita de
patris mandato. orationes et opera in incho-
atis exsequebantur. ¶ Sicut pater zelo caritatis
lictor. cum suis dilectis hospitibus de una
domo in aliam successive ingressus: de co-
quina ad braxatorium. de pistrino ad agri-
cultores. de molendariis ad fabros. de
sutoribus ad sartores: invenit omnes labo-
rantes et cantica premissa perorantes. ¶ Unde
hospites valde edificati dominum deum nimium
glorificabant: qui in diebus suis istis no-
vissimis. in extremis mundi finibus antiquam
egipti palestine et thebayde monachorum fer-
vorem. et ordinis disciplinam in hoc memo-
rato loco. tam eleganter renovavit. ¶ Solempnio-
res vero hospites tam de clericis quam de seculo.
quos nempe secum ad conventum fratrum secum adduxit.
et cum eis in refectorio manducare consuevit:
quatinus humilis patris et sancte conversationis eius
exemplo. ad mundi contemptum amorem vir-
tutum patriam quam celestem. non tamen verbis sed
etiam exemplis et operibus edificationis in vi-
tam provocarentur: fratres videntes in ambitu
et refectorio frequenter se humiliantes. flexis

genibus veniam petere. ore suo terram deo salutati-
one et lectione refectorii devotam audire. ¶ Un-
de ob rem totus undique vestualis orbis. odore
bono tam sancte conversationis eorum. non mediocri-
ter recreatus: frequenter eos diverse mores et vitam
aspicere. et mortalia salutis eterne pro curarum
suarum remedio sollicite curaverunt expe-
tere. Unde fratrum et videlicet diacones quique canoni-
ci et presbiteri. seculares quam vasalli vasalli nec
non et mulieres sancte. hec audientes eorum quam
penuria et paupertate in multis considera-
tes. copiosis beneficiis suorum auxiliis
eorum necessitatibus subvenirent: largitas suas
elemosinas in pecuniis et vestibus agro-
rum et libris liberaliter tribuendo: que pater fratrum suo-
rum sustentatione. ab hominibus semper utriusque
magno exponendo et servando. plures
pater suscipiens non solum in fratribus. sed etiam
multis pauperibus copiose profundit. ¶ Cum
autem hic pater venerabilis plenus spiritu dei
scientie. in civitates oppida loca domus
et commoda hospitio suorum predicatorum. ac
etiam eorum qui eum ex fama tamen noverant.
devenire diligentissime: a cunctis sicut angelus
dei cum ingenti gaudio fuit susceptus.
benignitate pietatis libenter auditus: et in om-
ni sua petitione. pro pauperum et tribulatorum con-
solatione gratiose exauditus: qui magnam
a deo gratiam sibi datam reputabat quod dig-
num habitum fuerunt. ut tanti nominis et vir-
tutis prelatus. ad eos dignatus sit declinas-
se. ¶ Unde ipsum tamquam tunc sue apostolum.
singuli in domos suas cum gaudio sus-
cipientes. in eius presentia valde delectati:
decus omnium suorum patrem. eum appellabant
dicentes: quando ad nos veniet dilectus
pater noster et ut ipsi frequenter audivimus.
¶ Prelati etiam ecclesiastici. potioribus
et ducibus diversorum ordinum. religio-
sam vitam ducentibus. et aliis nondum ab
observantia in tanto prelapsis. viros vir-
tutis libenter tenentibus. principibus et presbiteris. ali-

tibus et sororibus congregationum devotarum. ubi
conventuum. ad quos celebre nomen eius
pervenerat. valde carus et acceptus erat. ipse
que et fratres eius seu laycos ad se venientes.
cum ingenti leticia et cum iocunditate suscipi/
entes: libros sibi estimaverunt. si tempus cum/
eis dulciter moraretur. ¶ Erat enim
religiosis et devotis congregationibus. murus fortis
inexpugnabilis et protectus: atque in omnibus
eorum tribulacionibus. auxiliator et protector
inrefragabilis: ut plurimi eorum in diversis
causis frequenter sunt experti. ¶ Malis autem et
duris nostris temporibus durus fuit adversarijs
suis expugnator. et timor irremedia/
bilis. Boni ut patrem cordialiter eum di/
ligebant: mali ut dyabolum ipsum metuebant/

De misericordia et elemosinis eius in pauperes ubat. et quomodo omnium devotorum fuit defensor. C. lviij

Pater hic magnificus elemosinarius fuit
et minores. super omnes universaliter sex/
us religiosos et devotos. pau/
peres et mendicos. miseros et egentes. super
omnes hos quos videbat oculis suis. magis
ad dandum se hunc aptans. neminem umquam
indigentem vacuum sed quod status exstiterat. con/
solatum dimittens. nec pecuniam nec
vestimenta. nec corporis alimenta: quanto
quis magis dabat tanto in centuplum amplius
ipsi retribuebatur: immo quod mirabili donando
ditescebat: et in cunctis bonis erogando cre/
scebat. Unde fratrum quoque ut monasterium suum precipue
northorn. in bonis temporalibus predijs pecunijs.
libris edificijs ceterisque quamvis necessarijs cunctis die/
bus vite sue quotidie succrescebat: et in
bonis spiritualibus similiter ecclesijs caritate operi/
bus regularibus quod disciplinis. non minus pro/
fecit: ita quod et continua sua religionis in/
crementa. dum (?) recepit. ¶ Hinc ergo pau/
ca de pluribus caritatis eius indicia et in
eadem confidentia: breviter explicemus. //

Pergens aliquando cum hospitulario suo fratre
Wilhelmo dicto. pauper quidam mendicus
ipsis festinus occurrit. elemosinam de/
posceret. Quibus frater prior inopia eius as/
piciens. qui sacerdos fuit et religiosus: bur/
sa sua aperta: florenum aureum Renensem con/
tinuo dedit illi. Quem pauper suscipiens
valde exhileratus recessit. Tunc prior dixit
ad fratrem Wilhelmum. Cor meum mihi con/
testatur: quod pro uno isto floreno deus
nobis centum florenos retribuet. Quod ita
factum est. Nam dum inde reverteremur ecce civitatis
monasteriensis et alij quidam boni viri
in eadem via circa centum florenos Renen/
ses monasterio suo dederunt: quos prior
domum secum ~~apportaverunt~~ appor/
tavit. ¶ Venit aliquando ad eum pauper
quidam sacerdos: qui ... primum parvam
elemosinam sibi condonari postulavit.
Ipse vero parum deliberans: viginti qua/
tuor solidos ipsi dari precepit. Ac/
cedens tamen ad ipsum: solidos tamen sedecim
ipsi reddidit donavit. Quo facto mulier
quedam pro sororibus sancte denunciatur et loqui vo/
lens priori. Cum ad eam egressus audivit dicen/
tem. Pater venerande ecce viginti [quatuor] flore/
nos Renenses: quorum vos sedecim retinea/
tis: alios octo florenos ad talem locum ipsum
exprimendo destinetis. Orate pro me.
Cum verbo completis mulieribus: dixit ad fra/
tres. Si omnes illos viginti quatuor soli/
dos. pauperi sacerdoti dedissem: scio
pro certo quod illos etiam viginti quatuor flore/
nos Renenses. pro monasterio nostro omnes tenuis/
sem. ¶ In generali capitulo quidam
pauper notabilis ad portam venit in Win/
desem: obnixe satis flagitans precibus im/
portunis elemosinam sibi prestari. Cum eius
intercessor prefatus prior amicus ad cellam
prioris de northorn pro aliis venisset
pauperis quod negocium ipsi indicasset: unde dixit
prior alteri priori astanti. Ad bursam nostram
caritas tuam ... in loco adherenti: et pau/
peri postulanti elemosinam impertiga/

tis. Cum aliquibus accepto denarios: de
dit eos postulanti. Audiens autem post eum
primus prius dedisse: continuo vendit. Non
audeo de bursa aliena pauperi satis accipere
quid facerem si ex propria bursa dare pauperi
deberem. Misit quoque manum in bursam suam:
et acceptos sex nummos pecunias pauperi super
erogavit. Post hec non longe alius quidam
ad portam accedens: pastore de northorn in
quisivit. Cui ille: presens vero presens: certam pe
cunie summam contulit ei dicens. Frater mi
tene: cum fratribus vestris orate pro me. Tunc pastor
dixit astantibus. Si vos eam libenter
pro deo daretis: duplicaret utique ab eo recu
peretis. Tam liberalis et promptus in dan
dis fuit elemosinis. ut cum pecuniam pre
sentem non haberet. et egentes nudos seu discal
ciatos. devotos vel mendicos aliquando videret:
sartoribus et sive sutoribus diceret et rogaret
ut novas tunicas et calceos novos. huiusmodi
egentibus et pauperibus condonaret. Qui cum
talem pietatis et misericordie spiritum non haberet:
hec ipsa que iusserat dare aliquando dissolverunt.
Tunc ille frater piissimus de quo ab infantia cre
vit miseratio. et super afflictos pia se gessit
viscera. proprias suas tunicas satis bonas in
dum collo exueret aut cella suscepisset. sicut
et calceos sibi factos subtilia et pedalia:
indigentibus largitus. Et cum fratres cernerent
ipsum tunc similiter nudum. algere et pauperem:
dixerunt sartoribus. cur id non emendaret.
Quorum suspirans inquit. Nos prius tot ves
timenta consuere non possumus: quot ipse pau
peribus donare consuevit. A bono tamen ope
re et pauperum elemosinis numquam in vita ces
savit. nec in pecuniis et rebus necessariis umquam
defecit: et cum dando se diversa et erogando
se perficeret: tamen dum viveret sine copia pecunia
fuit. Plurima vero similia et multo ma
iora per eum facta audivimus. que memorie
et nunc cum hec scribimus non occurrunt.

x forma Quanta autem diligentia quantaque zeli

fervore. circa devotos astitit. in opportu
nitatibus in tribulacionibus: uno exemplo declarabi
mus. Quidam enim de ordine predicatorum
frater matheus de grabo nomine. grande vo
lumen ediderat contra devotos presbiteros
clericos et beginas: periculum esse sine regula
atque professione vivere. Quem pastor in
daventria reputatus. ad adhesionem exceperit:
et ut in eius tum sciret sententiam. publice contra
eos sermocinando rogavit. Qui ut
verus ovium suarum pastor. et bonus iu
stitie zelator devotos in sua porrochia
non molestari sed defendere. vocari
tibi volo domino contradicendo librum congregacionis
clericorum in daventria eundem transmisit perlegen
dum. Qui librum per folia statim dissol
vens: ut eadem nocte per fratres suos divi
sus in tres sic foliis conscriberetur disposuit.
exemplar mane reddens pastori. Excep
to vero libro prefati: continuo transmisit in
northorn postori. Quo libello accepto
blasphemiaque contra modum devotis
presbiteros clericos et beginas. apte conspecta
to assumpto notario et testibus pergit in gro
ninghe oppidum dioecesis traiectensis. ubique
fratre matheo grabone. in monasterio illo inven
to. prefatum librum multis coastantibus sibi
presentans an ipsum edidisset instanter inquisi
vit. Qui primo contristatus subterfugiis umbra
tis se defendere: sed cum non posset evadere:
tandem suum illud esse dicebat. Ego inquit
quod scripsi eum: et huius multo maiora super
addere intendo. Et pastor. satis est inquit. Domine
notarie requiro vos in testimonium: quod hunc
librum fatetur se fecisse. Notarius quoque
testes astantes: astipulando requisiverunt.
Statim post hec pastor dictum fratrem graboneum ad
curiam traiectensem citari procuravit. Qui
simul ibidem in eius conspectu. cum librum
suum non posset defendere. et a prefato pastore
vehementer angeretur: ut hereticalis sententia
contra eum iudicialiter proferretur: ut ibi

possit evadere. de gravamine et appellando
per statum [illegible]: sicut et ad apostolicam sedem appella-
vit. Hec autem causa catholicam fidem
continens: ad constanciense concilium tocius or-
bis convocatum tandem fuit devoluta. Reve-
rendus quoque ecclesie traiectensis antistes. dominus fre-
dericus de blanckenhem. prudens et litteratus. pa-
tentes litteras sigillo suo munitas. causa pre-
missa. statum quoque omnium devotorum patrie sue
diocesis eidem universali transmisit concilio.
in statu exarans ut iste audacter frater matheus gra-
bo digna scriberetur ad audiendum. exposuit in
exemplum: fidem suis faciens [illegible] scriptis
autenticis. quod nichil umquam mali dignum
suspicione contra morem ecclesie. in devotis huius
patrie sexus utriusque. invenit deliquisse: sed
omnes et singuli vitam vere apostolicam ecclesie primi-
tive ut veri christiani ad punctum servarent.
Nam ita se habere venerabiles presbiteri iohannes
de huesden. in windesem et iohannes wael
in bethlehem zwollensis. priores. una cum domino
henrico de ahuys et domino everardo zwaen
in oldensale tunc canonicis. postea in monasterio
ordinis nostri prope northorn regularibus canonicis.
ibidem tunc presentes publice et constanter affirman-
tes protestabantur: fidem de hiis indubiam
dominis cardinalibus et aliis prelatis ibidem facien-
tes. Fidelissimus autem executor huius negocii epis-
copalium. fuit vir ille devotus magister wil-
helmus de lorche. in artibus magister. in theo-
logia baccalarius formatus. in omni sua et fa-
cultatis diversis universitatis professus in
eodem concilio ambasiator: ecclesie sancte marie in
daventria postea hic pastor et canonicus daventrien-
sis. Qui coram episcopo traiectensi in omni audien-
tia episcopis dominum fratrem grabonem tamquam hereticum
et blasphemum pertinaciter accusavit. eo quod plures
fidei christiane contrarios in suo libello po-
suisset articulos. videlicet quod nullus in aliqua
religione vel ecclesia approbata. non professus
articulis ordinis substancialia paupertatis cas-
titatis et obediencie sine peccato mortali possit sal-

vare et alia plura similia heresim sapi-
encia. Cardinales vero ad premissa a conci-
lio commissarii. et sibi assistentes. se ista
materia revelantes inspicientes et debite prout
oportuit examinantes. ac periculosissime fidei ca-
tholice omnino contrarium. librum suum esse iudicantes:
propter hec et alia perversi domini cardinales iudices.
ad premissa violentam suasionem: dominum fratrem
grabonem in concilio miserunt in carcerem. Et
in libro suo propter articulos erroneos. in
eo comprehensos ipse dampnari. et se plurimum er-
rasse publice proclamavit. cetera quoque simi-
lia iuxta sua demerita. iusticie sibi iniun-
genda libenter perferat: de carcere exire non
ad ignem omnino non posset. Quod pelli sue pre-
mens sanum consilium [illegible] concilio. revocavit se igno-
ravit: vicia quoque premissa et multo maiora
publica omni audiencia coram concilio confessus. librum
suum dampnavit. vitam et conversacionem devo-
torum presbiterorum clericorum et beginarum. daventrie
zwollis et alibi. in communi sine professione vi-
vencium. valde [illegible] commendavit. et sic ignis
mortem quoque evadens. in pace fuit dimissus.
Hec omnia seriatim presbiter devotarum congrega-
cionum in registro conservat. Multi quoque
aliis devotis personis. et in civitatibus re-
gis. quas oppida et civitates in quibus
morabantur per potenciam opprimere. in ius
suum civile protrahere. sibi quoque subicere aut a
se expellere. variis modis temptabantur: ipse
pater zelosus. frater de northorn prefatus. totis
suis viribus tonatus est defendere: prout hic ipsa
frequenter satis audivimus. Nam pro gloria dei causa
ut quoque salutis. mori non pertimuit: ita
constans et firmus in animo suo ubique permansit.
Contigit aliquando quendam vasallum.
capitalem patronis [illegible]. qui ei sepe fue-
rat comminatus. si ipsum posset umquam habere solum
statim vellet occidere: et ei ad in sua car-
ruca ad solum et auriga solo sedenti. et
per publicam stratam in campo pergenti: in-
petuose occurrere. Videns autem priore

na motus i[n]fremuit dicens. Hic mo
vitam amittes: et morte quam tu sepius
sup[er] i[n]certatus i[n]curres. Quo audito: pos
t[er]itus p[ri]mo illato timore co[n]stancior. statim
descendit de carruca: et pectus suu[m] demi
dans ait vasallo. Si audes et p[ot]ualeas. veni et percute me: certe paratus sum p[ro]
iusticia qua[m] tot[iens] te habeo morte sus
tinere. Illico tyrannus obstupuit: et videns
potius co[n]stancia[m] mutavit animu[m]: et eum
dimittens eu[m] s[e]c[und]um i[n] pace.

De monasterior[um] multor[um] reformacione. et quo
fratres suos p[er] e[pisco]p[u]m reformavit. Ca[pitulu]m lix.

Dum monasteriu[m] suu[m] vrede-swe-
le. p[ro]pe northorn. multis p[re]dialibus
bonis donando ditasset et apte
valde p[er]sonis et humilibus exerciciis regularibus vi
vendo multiplicasset. sed etiam eum de domo
sua. monasterior[um] ordinis et capituli nostri priores.
aut certe alii co[n]gnoscimus: plurimi bone
voluntatis homines in seculo potentes et vi religio
si ab observancia usq[ue] tunc aberrantes. fama
eius excepta. certe co[n]puncti et divinitus i[n]spirati: ip
sum in adiutoriu[m] ad aliqua[m] monasteria reforma
nda. nova q[uoque] plantanda suis sumptibus vocavit
cepit requirere. Qui sua ubique p[re]sencia
ad hec negocia dei honore accinctu[m] et salu
te anime concurrentia auxilio se petentibus in lo
cis etiam remotis libenter exhibuit: sano q[ue]
co[n]silio favore et auxilio fideliter hiis assis
tens: secundum eor[um] p[ro]posito et bona voluntate
p[er]duxit ad effectum. Nam circa enim
et nothum zephirum et subsolanu[m]. suu[m] monas
terii dum ipse in locis monasteria reformavit. aut
de novo i[n]struxit et fundavit: dum
ad occidentalem saxonia[m] ad chor[um] o[r]ienti
sita ad affricu[m] ultra coloniam. ad circiu[m]
bethania. ordinis nostri senobia p[er] se
p[er]sona visitando p[er]fecit. Primus enim
o[mn]i[u]m in locis p[re]fatis. ordinis nostri et capituli monas
terior[um] p[ro]pagator. et reformator tunc extitit.
Ezige et wittenborch. Richinberch et bo

dinghe. monasteria iam b[ene] reformata.
generali nostro capitulo solempnit[er] incorporavit.
In quor[um] primo. multi boni fratres clerici lay
ci et familiares. in nostro quasi duce[n]ti.
deo fideliss[im]e in vera paupertate obedien
cia et castitate usq[ue] hodie deservivit.
Non enim suis unq[uam] pep[er]cit laboribus. non
p[ro]priis expensis: eo tunc aque satis grandes mo
nasterias multos q[ue] et ductores in reformacio
nibus sit p[er]pessus: ita ut eu[m] monasteriu[m] in bodi
ghen iam inchoasset. p[ro]pter tribulacione[m] sepius extra
manus p[ro]pheticus. Pro loco in bodighe tot
habui adversantes: q[uod] ego tunc in veno
me velle natasse: quod p[er] mundu[m] p[ro] eo tem
pora laborare. Ro[binu]s ubi dominu[m] quida[m] in
bodinghe nominatus de colonia baccalarius
audiss[et] eccentrali. patres venerabiles d[omin]os
henricu[m] de ahuys. et d[omi]n[u]m iohanne[m] vos
mit. in via ibidem p[re]sencia interrogavit di
cens. Cur vir talis et tanti nominis platus
ad tale p[er]venit i[n]pertinencia: ut de tam bo
no a ope videtur iam p[er]mittere. et in remi
flumini[bu]s natatu ad piscatores dicat se vo
luisse. Qui ut viri sapientes divinas
scripturas q[uoque] optime intelligentes: illico tu[n]c
dixit. Viri scientia q[ui] minus frequenter diu sunt af
fectibus p[ro]movetur: ideo tunc idcirco minus
in illis co[n]moratur: eo ibi porte sint di
verse et multe mansiones. In porta enim stat
quilibet eo de suis p[ro]ectibus: in porta reg
ni templi domini eo de regno celesti: in por
ta domus regie eo de rege celor[um]: et por
ta vero piscatoru[m] eo de mari mundi in quo
viri sancti ut pisces in aquis tempestuosis procell
osis in vergentur: affectiones in caelo et co
puctiones sibi formant. Prior ergo sic
dicens in porta piscatorum se habitare signabat:
ab eterna mente sive q[ui]etis. dei q[ui] visione p[er]
hoc no[n] vadere. s[ed] magis in seipso et in illa
suavitate. Quanta aut[em] caritate et
ingenti zelo p[er]fatus eor[um] fratres ad reforma[n]
dum fratres a se directos co[n]suefuit i[n]strui.

testatur epistola quam fratribus scripsit in bodi-
ghe. in ipsius informacionem licet: de qua in
laude eius hec pauca subscripta hic duximus
inserenda. // Calidum thus Christi sanguine
pro vobis amabiliter aurate presalute. Dilec-
tissimi et predilectissimi fratres. quos licet at-
que libens in intimis caritatis visceribus amplector:
licet vestre dilectionis delectabiles susceperim litteras.
tamen et quid scribere debui ambiguus vir-
gam que ad manum erat potius quam pennam
arripui. Et licet multa indigeatis conso-
latione: plus tamen doleo mentes vestras in sapiencie
et discrecionis itinere desolatas. Primo igitur
vestras plures litteras. vidi quod omnes multa
magna et alta desideratis. et quasi omnes
scribitis unum. nullibi tamen meum nomen
iussu vel licencia hec scripta fuisse: quod in
humilibus vere obediencie filiis valde est ab-
surdum: quorum de secundum solum esse debe-
ret. scire ihesum christum et hunc crucifixum. Oro
fratres mei. ut vestra sapiencia sub altioribus huius recep-
ni [illegible] [illegible] vestrum arruetur: cum ipse ihesus
dei filius etiam fabro fuit subiectus. Quare
non licet in templo [illegible]: non licet in curi-
osis scribi // Secundo me movet quod ita
instanter multos presbiteros et personas desidera-
tis propter homines quos edificare et quibus com-
placere satisfacere et non scandalizare. O mirum
negocium. o devoti primi servi in salva-
tores qui primum laborant secundum seculares
constitucionem: quam fervorem humilitatis. pacem obedi-
encie devocionis. et caritatem domesticam instruc-
cionis fundamenta collocare. An credit
vobis quanta mala oblocuciones et scandala quan-
taque detrimenta cordium vestre affectus multi-
tudo missarum et presbiterorum domui vestre ad-
duxit. Scripsi a memoria nostri presbiteri: sed neque
frater noster venerabilis de Windesem. pie me-
morie. et licet verum optinuistis. duos
quoque presbiteros de alia domo suscepistis: et
diabolum cum eis. propter quorum vobiscum dis-
sensione introduxisti. Sit [illegible] surdi et

stulti estis. ut et vera sitis. Quid queri-
tis hominibus placere an diviciis. Si hominibus
placerem christi servus non essem. Cur anguilla-
rum pellibus vestitoribus vos assimilare in-
titimini: hominum sibi favores conparantes. In
huius non est cura mea vobiscum fratres mei.
Videte obsecro si in regulari statuto
vestro talem aliqua invenite: et redite ad cor
altum: et incipite ubi incepistis. Sivero
nolentes huius notum est. quanto monasterio nostro
in ezinghe prestitit quod non potuerunt habere
personas quas libenter habuissent: tunc non
plus multo se fecit suis melius esse provisum. Re-
dite igitur dilectissimi. de moribus anguilla-
rum pellium: et studete hominibus placere bona in-
structione humili et frequenti constitucione. Dum scatere:
minus et prius operibus. plerius dilectione. Suf-
ficiat vobis due misse quotidie: donec
prius verum domine bonis et bonis institutis fratribus
dignetur adaugere. // Tercio me multum
contristat quod in litteris vestris continetur: et plus
in exemplo videtur. Videlicet quod vos utilia
sicut vel necessaria. simul voltis habere: ita ut
nullum in aliquo sustineatis defectum. O
nobiles milites christi: qui nondum ad cer-
tamine crucis christi venistis: nec sanguinem
christi vidistis. Sicut prius edificatur
turris christi: ad quam erectionem solempniter vos
ibi estis collocati. O vere des mundi con-
temptores: quibus unusquisque sancti desideri-
um venit. et ambitum cordium vestrorum. Dis-
cipuli christi missi sunt sacculo et pera calciatis
et baculo nichil defuit: et vos ad ple-
na prescripta festinatis. De quibus scriptum
est. Egentes angustiati afflicti: quibus
dignus non erat mundus. Et licet dilectissimi
omnia que desideratis. per dei graciam conscripti tempore.
facilius vobis adiacetur: tempus tamen misse-
rendi omnium pacem et longanimitatem. hu-
militer vobis est prestolandum. O quanta omnium tem-
pora penuria domus nostra sustinuit. vix
credibile foret audientibus: et quanto adhuc

in plurib*us* sustinem*us*: quib*us* vos delicati ser
ui x*risti*. no*n* vult*is* ca*r*ere. Deus scit. P*ri*ma pos
sem o*mn*ia p*ri*mo motu cordium v*est*ro*rum* cont*ra*
res sic adhibe*re*. no*n* t*ame*n mereret*ur* querele loq*ui* al
i*us*: s*ed* puto p*ro*pt*er* me t*ame*n pecuniarum vix
posse imple*re* o*mn*ia q*uae* a*m*abit cor v*est*r*u*m. Nusq*uam*
vidi monast*er*ia in habundancia 2 diuicijs fun
data. ad plena*m* mortificatione*m* 2 disscipli
na*m* venire: sicut ea que i*n* multa paup*er*tate
2 pacie*n*cia originem sumpserunt. Nec mirum
q*uia* i*n* pacie*n*cia a*n*i*m*e cum possessio: 2 v*er*a v*ir*
t*us* co*n*sistit. Supplico g*ratia*s dil*e*ctissimi mei p*ri*mo
visitacionis mei. ut sit*is* pacientes 2 longani
mes v*est*ri*s* possessio*n*es: 2 o*mn*ib*us* mundi copia
viduati 2 citi. No*n* sit vob*is* molestu*m* si nec
d*omi*um habet*is* ad libros. supellectilia edi
ficia p*er*sone*s*: si denique no*n* emitt*is* o*mn*es pis
ces ad ianua*m* v*est*ra*m* venientes: q*uia* p*ro* hijs
o*mn*ib*us* xpus 2 v*ir*tutes. possessio v*est*ra e*ri*t.
Nichil ita corda r*e*plet sp*irit*ualib*us* diuicijs:
sicut extrusio affectum terenor*um*. Am
plectamini crucem x*risti*: 2 illa vos dotabit
2 donabit o*mn*ia: q*uia* d*omi*n*u*s n*oste*r nudus 2 spo
liatus i*n* ea pependit. O lignum vite i*n*
medio paradisi: lignum v*er*e obediencie sub
limis paciencie: 2 o*mn*ipotentis gl*or*ie: q*uod* in al
tum usq*ue* ad cordi v*er*e simplicium v*ir*tu*t*e
tuum extendisti: ubi te no*n* p*re*valet attin
ge*re*. in quor*um* manib*us* vetitum pomum.
gustu visu olfactu dulcescit: angelo t*ame*n mi
num cu*m* flamineo gladio aditum ei custodiente.
// Hospitalitatem exercat*is* no*n* i*n* diuicijs
hu*ius* mundi. sicut de s*an*c*t*o Siluestro legitur:
s*ed* in plena caritate. 2 simplicitate que i*n*
domo habet*is* humilit*er* amministrantes. no*n* ex
tra querent*es* coop*er*antes: farinam secularem
2 delicata o*mn*ia execrantes. ut no*n* i*n*ueniantur
tur que aput vos querunt*ur*. et o*mn*ia
moderetur. In vna lectum habebatur
supplicacio q*uod* i*n*utiles p*er*sonas v*est*ras recip
eremus: 2 utiles vob*is* t*ra*nsmitteremus. Optimum
commercium. Quis talem contrahit mensa no*n*

[S]eparet. S*ed* q*uia* de ingenio 2 puro corde id
audio processisse: sancti*m* congaudeo. Verum
t*ame*n audite quid consulo. Inutiles p*er*sonas
nolite suscip*er*e: quas si sapientes recipistis:
vob*is* in sapientes expedit. Monasteria n*ost*ra
nobiscum 2 in Frisia. plena sunt 2 superflua
fluu*n*t. Hospitale i*n*utilium p*er*sonarum:
capitulum n*ost*r*u*m generale nu*n*quam erexit. ¶
Postremo f*rat*res k*arissi*mi supplico modis o*mn*i
b*us* quib*us* p*re*valeo: ut sicco mor*um* ad sa
cros astruentib*us*. ista i*n* vob*is* no*n* i*n*ueniatur.
s*ed* radicit*us* extirpetur: cum q*ua*si a bello fun
mentum est positum. i*n* loco ad q*uem* vos mi
sit d*omi*n*u*s. // O s*an*c*t*a obed*ienci*a q*ua*si ~~s*an*c*t*e p*er*~~ pau
cas possidentib*us*: que altas mentes refugis.
que a sapientib*us* i*n* oculis suis. nu*n*q*uam* cognos
ceris: cuius dulcedine*m* scipos amatores
nu*n*q*uam* sapiunt. O q*uam* paucissimi dulcissima
tua menia 2 vias i*n*ueniunt: que sol*is*
p*ar*uul*is* alludis. 2 dulcorib*us* app*re*hendis. 2 ad sum
ma p*er*duc*is*. ¶ O s*an*c*t*a pacie*n*cia que v*er*e
obediencie filios. nu*n*q*uam* deseris. s*ed* in o*mn*i
b*us* co*n*nutrices: v*er*um 2 quorsum ab ist*is* te tu
listi. Qui te no*n* p*ro*m*er*e*n*t co*n*seq*ui*. p*er*seq*ui* videbat.
Pn*us* f*rat*res. Quia desinit esse v*er*e obed*ienci*e:
desinit 2 esse pacie*n*s. Nec mirum si
hos s*an*c*t*a pacie*n*cia deserat: quos s*u*p*er*bia
sicut corisat. // Hec pauca k*arissi*mi ad
commoicione*m* no*n* ad confusione*m*. v*est*ram scripta
suscipite. 2 i*n* visceribus cordis v*est*ri altius in
scribite. Scitote. Si me no*n* compulisset
liberius no*n* scripsissem d*eus* scit scit. In
inscrutato meo initio. p*ro* me peccatore
v*est*ro dico. Sic t*ame*n superficium tuum de
ponite. vilitate*m* 2 simplicitate*m* cordis sup
dicas app*re*hendito. cum i*n* religiosis q*uam* app*re*he
disti nichil p*ro*ficies. Valete k*arissi*mi i*n*
hijs p*ro*ficientes ut gaudium meum sit ple
num. Salutate i*n*uicem i*n* osculo pacis.
orantes p*ro* me misero Theobaldo. O*mn*es
isti fratres in Bodinghem. ob rogatum
venerabilis Wilhelmi Keppel litteras istas p*ro*ui

Stesteru*m* 2 h*ab*ea*n*t [illegible]

scripserunt. Sed quia id singuli in libris suis ut
oportuit non expresserunt: idcirco non immerito re-
prehendi meruerunt vel culpandi. Hec autem post confessio-
nem plenam: dixit coram omnibus pater arnoldus hulss.
Rogamus patres et fratres pro istis nostris excessibus veniam
a deo petimus: cum prius nostri penitentiam pro minime
non habeamus. Tunc omnes flexis genibus
in consulo pavimenti tam ipsi quam fratres scrip-
tores. continuo veniam petentes: in domino
sunt gavisi de bona informacione. Et ita ne-
mine repellente fratres isti linguam sibi time-
bant. sed demonstraverunt: quod in pectore suo offen-
sa non immerito contremuerunt.

De bona conversacione fratrum et laycorum sub pre-
lato. et de conspectoribus visionibus quorundam et fratrum
suorum capitulum quadragesimum. Sexagesimo

Tanta autem donorum karisma-
tum habundancia in suo tempore monaste-
rio redundavit: ut fratres et
conversi layci et familiares. uno spiritu fervore.
simplicitatis humilitatis et dilectionis. omnes vide-
rentur professi: quibus verbis moribus indumen-
tis quod usque hodie cernuntur et ostenduntur: nam viri
et femine seculares et singulares. mores
eorum intus et foris circumspicientes. plurimum e-
dificati. ipsos de northorn ee optime con-
vovetur: quod premissas virtutes. in omnibus
et singulis eorum videre audire et imitari ubique
poterunt. Vestibus enim humilibus grossis
et simplicibus nigro in capucio facie tec-
ta et velata. verbis modeste edificatoriis ple-
nis humili corde et devoto. tamen non de isto
sed de alio ecclesie mundo: omnes in modo consue-
verunt. Cum enim inter se fratres aut ad secularibus
loquerentur: templa dei se fore. et sancti
spiritus organa divinis et deo plena verbis
ostenderunt: verba valde ignita dulcedine
caritatis referta. in medium proferentes.
Sic fratres fuerunt tales. sic conversi et lay-
ci: ut verbis et exemplis aliquos edificaverunt.
Nos enim sermones in vanum proferre solebant:
sed aut de animarum salute tractabat aut

tacebat: aut tunc oracionibus sacris vel lectionibus
vacabat. Denique in laboribus eciam ser-
vicioribus. ut terras aratris sulcando. se-
mina rastris operiendo. blada cribris
expurgando. vaccas mulgendo. panem
pinsendo. cerevisiam braxando. vestimen-
ta lavando. agros ~~cooperiendo~~ circum
sepiendo sepes domorum argilla plinien-
do. tecta edificiorum reficiendo. suendo sar-
ciendo. cetera quoque similia simul perficien-
do. lectionibus sacris insistebat aut horas
beate virginis. septem psalmos aut vigilias
ceteraque talia pariter legendo: ut eciam aia-
lia: boves aratrales. et equi ad hoc lec-
tores. qui divinis verbis exacti. fervencius in-
cedere videbantur. Porro ex agris meri-
die vel in vesperum. ipsis cum bubulcis et equis sup-
vessiunt monsterium intrantibus pore in porta
residentes. aut intra vel extra curtam eam
deambulantes. duo et duo pariter qui si-
mul arrant arralia sua ducentes.
dominicos pes. alta voce teutonica loque-
ntes. et pari inclinantes: cum reverencia debita
pertransierunt. Cumque prior aliquando hospitibus in-
terdum coram astantibus ipsos interrogaret: fra-
tres quomodo vobis successit. an aliquid pro-
fecistis: continuo subsistentes. detractis ca-
putibus hilariter responderunt. Ita pater tunc.
satis bene profecimus: et gracia dei optime nobis
successit. Sicque ab ipso accepta licencia
abierunt ad loca sua. Sub talibus gre-
ge. tamque fervidi pastore. quod plures
viri virtuosi fratres conversi et layci. centenario
numerum excedentes. optime sunt instituti:
quibus de grossis vestibus cibarijs non assate
nec delicate. sed communibus bonis. quibus
aut carnibus. salsis bestiis aut in ca-
villa fumatis. satis bene ad manducandum
dedit: et de panno grosso eorum membra ve-
stivit: atque ut quotidie proficeret. bonum
eciam pulpavit capitulum. Post autem pro suum
procuratorem. de quindena in quindena fecit

uauit. penitenciales et disciplinas. iuxta
modum aliquarum et qualitatem personarum
satis bonas iniungeres: sic deus in vera cari-
tate disciplina et pace vbique conseruabis.
¶ Vidimus ex hiis fratribus tales patribus fi-
liis plus quam sedecim vt prediximus diuersorum
monasteriorum ordinis et capituli nostri priores aut
rectores. non paruum autem fructum in ecclesia dei
facientes: qui plus quam duodecim capituli nostri
cenobiis laudabiliter prefuerunt: deus si-
bi subditos iuxta humilitatem et deuocionis
sue graciam quibus in mentibus suis [illegible].
In northornensi monasterio imbuti fuerint ab
initio. debite constituentes. vtiles quos vigentes:
qui in quotidianis suis moribus exerciciis et de-
uotis. more northornensium in westualia
saxonia. in frisia et circa renum. vsque ho-
die conseruantur. Quid enim de tam sa-
no capite. tamque bono alueario nisi mo-
rum suauitas et interna mellis dulcedo dig-
ne sunt pullulare. ¶ Et inter hec omnia
in cella sua sedens. seipsum quasi sepissime in-
tra se recolligens et sibi iratus contra se
infremuit. et vehementer excreduit: quod tan-
tum aliqualiter seruus xpisti. quod vita sua et moribus
a deuotis et sanctis patribus. tam multum distaret
sibi quasi ab aliis. tam parum proficeret: vt fratres
superuenientes et hoc perspicientes in stuporem
ducerent. Fratres autem suos extirpatis vicijs
ad veram cordis compunctionem et internam animi
deuotionem verbis et exemplis studuit in-
formare. nec eum perfectione. et nimium
sufficiente. sed tractum et mouens in spiritu et
veritate docuit exercere. Sic diuina can-
tare sicut missam celebrare non missa rite-
rorum. Sed bonum deuotorum a fratribus suis exe-
git: dicens quod non ad missam sicut ad
offam vt quidam indeuoti. Sed sicut ad
panem angelorum dominum deum celorum. omnium
creatorem principium et finem omnium. casto
corpore et mundo corde quotidie se pati-
tonaretur accedere: tamen nichil aliud quam

missam actiuum nisi cum deo in eternum victum.
¶ Huic patri deuoto plures eciam habuit
visiones et diuinas reuelaciones: sicut et quidam
de suis fratribus. Vidit enim aliquando beatam vir-
ginem mariam in veste valde candida
sanguine respersa. sibi apparentem. Quam
cum vidisset vt solebat salutabat aiens. O
gloriosa mea domina: quis hanc vestem tuam
candidam et preciosam. sanguine contami-
nauit. An ego peccatis meis hoc facinus
perpetraui. Cui mater benignissima
graciose respondit. Non tu mi karissime in
me id commisisti: sed quidam laycus de
monasterio meo volens recedere et ad mun-
dum redire sanguinem filij mei contempnens.
cruenta conscientia sanguinolentam eam fe-
cit. Quod ita factum cognouimus. ¶
Cum enim virgo beata monasterij nostri in Win-
desem et eciam in Northorn. a nostris ma-
ioribus patrona sit electa: singulas
monasterij nostri personas. totumque capitulum
et omnia nostra bona. in esse conseruare. pro-
mouere et defensare. iure diuino censebi-
tur. a malis nos custodiens in bonis conser-
uabit: si ex nobis aliquis in anima periret aut
corpore ad seculum cognouerit redire: pro
tali oue errante. et a grege sibi commisso
in morte perhibentur inquinari se fate-
tur: quam ad celi gaudia non valens reuo-
care: sed in manus diaboli inferni tormentis
perpetuo cruciandam oportet relinquere. ¶
Vidit eciam fratrem iohannem broeckhuys. seniorem
nostrum in Windesem. in pace existentem:
et cum pro adiutorio frusto quam candele pascha-
lis exorante. ¶ Mathias quoque dictus
in northorn in firmariis cum nostris sororum
tunc monasterium commanerent. sepulture tra-
deretur: angelos tunc vidit presentes. obse-
quium funeris exhibentes. Tam sancte
vixerat: vt hoc a deo mereretur. Unde post
hoc audiens in spiritu exhilaratus: fratribus suis
dedit licenciam tunc temporis cenandi. Et ipse

ide mathias beatam virginem mariam audi
uit sibi dicentem: quod monasterium northorne
sis perpetua vellet esse protectrix: quamdiu
fratres ibidem in humilitate vilitate et sim
plicitate ut tunc in presenti. continue perma
nerent. Quem prior prefatus in se et in sibi
subiectis: cunctis diebus vite sue. sollicite cus
todiuit. Hic frater mathias ad multos flo
reret virtutibus et sanctis. temporalibus: monas
terium tamen ingressus pro layco diu se tenuit:
opera rusticana diligenter exercens. in agri
cultura domo tecta luto et paleis quoti
die deseruiens. quales tunc fuerunt ab omni
bus ignoratus. Contigit autem tunc temporis
ut pestilencia grassante priore et omnibus fratribus
uno excepto vel duobus ibidem e medio sub
tractis. Et cum iste solus nondum haberet litteratum.
qui competenti stilo et honore debito. scribere pos
set in windesem priore se orbatos. et aliud
sibi prefici humiliter postulare: tunc pastor in
suttorp vir prudens et discretus. amicus
monasterii dixit seniori. Lapam virum
mathiam acute considerans: non puram
eum laycum sed bene doctum et expertum sepius
conaduertens. Si ipsi epistolam priori de winde
sem scribendam iniungeretis: credo quod eam bene
dictaret. Miratus plurimum senior quomodo id
posset esse verum. cum semper pro layco omnibus eum
tenuisset: eius tamen secutus consilium. per ma
thiam id fieri expetiuit: et quantum in parte
habuit etiam mandauit. Qui alta
trahens suspiria primum se cepit excu
sare: sed cum dictam obedientiam non posset inualuta
re: tandem consensit. Scripsit igitur tam
eleganter: ut prior de windesem mox
visis suis litteris. voluntate eorum perficeret:
et ipse mathias in habitu et vita clerica
li ex tunc se permansit. Fuerat ibi pri
or quidam maior qui missam non poterat
habere deuocionem. cellas fratrum circuiuit
et ollas eorum exportauit: hoc humili pa
to opere. nouam conspicuus deuocionem ad ce

lebrandum se sensit parare. Fuit tunc
ibidem alius quidam magister nomine hinricus
vir doctus et intelligens: qui olim parisius
legerat in cathedra. Qui cum valde deuo
tus et religiosus esset verbis suis et moribus cunctis exem
plaris: erat tamen ut laycus vestitus fratribus consocius
propter deum et anime sue salutem amore quam plu
rimis. porcos ibidem pauit: educans eos
et reducens. et usque in finem pene vite. curam
eorum gerens. Cum igitur a fratribus igno
raretur quod bonus esset clericus: contigit semel
circa portam ad porcos sequeretur. quendam
energuminum. liberacionis gracia ad monaste
rium deductum. se habere obuiam.
Ex cuius ore demon cernens eum tam hu
militer et despecte incedentem. cum cachinno
exclamauit. O magister hinrice sic non
incessistis: quando vos parisius in chathedra legis
tis. Porcos ergo relinquite: et ad statum
vestrum priorem redite. Qui dimisso capi
te uti tunc erubescens pertransiuit. Fratres id audientes
non modicum sunt mirati: quomodo vir tam bene
litteratus ad hoc humilimum se dedit opus. in dei
timore perficiendum. ut porcos pascere pre
eligeret. Quamuis autem paulatim ad omnium
peruenerit noticiam. quod doctus erat magister:
in officio tamen incepto rogauit permanere: et
usque in finem vite. in humilitate deo seruiens.
Clericos istos fratres laycos vidimus cum eis consocii:
quos etiam spiritu sancto repletos certis indiciis
comprobauimus.

De susceptione conuentus de windesem.
de feruore et custodia discipline eorum et
de apoplexia et morte eius. Capitulum lxi.

Procella itaque tribulacionum et
persecucionum. cum contra omnes deuotos
concitasset tractensis dominus
eius temporalis persecutor persecuti nos tunc sytela
nos. duorum episcoporum occasione. rodolphi
de diephout. et zuederi de culenborch.
inter se cum sibi adherentibus de episcopa
tu contendencium propter apostolice sedis obedie

cia· vndiq3 concitaret. ⁊ tande de traiect
tensi . ciuitatibz oppidis vill'· monsterijs
⁊ locis suis . plurimos exire compelleret: iste
pr magnificus soluta caucione repletus . venit
cu suis deuotis fribz prore nrm wilhel
mu voetniz ⁊ totu conuetu nrm de
winde sem . obuijs manibz corde magno .
⁊ aio volenti . benigne susceperut huma
ne pertractauerut . ⁊ iuncta noticia in
victu ⁊ habitacul' generose ministrauerut:
ita vt in dormitorio ⁊ alibi de cell' ⁊ p
modi suis exirent . tn caris hospitibz
oibz deuotor susceptoribz . liberalissime
loco cederet: ⁊ ipi duo ⁊ duo pit · ob
loci angustia i vno cubiculo · mutuo se sus
tinerent. Sic oes longo tpe cu ipis ha
bitantes. in choro refectorio capitulo dormi
torio · ⁊ claustro illo memoroso · cu oi
caritate pia beniuolencia · ⁊ summa co
cordia diebz ac noctibz in vnu consta
ti · magnu simul conuetu ibide pfe
cerut · pit' commorates donec prore de
windesem locu in bredeuoert · pro mon
sterio nouo construendo · nunc nazareth
appellato · gratis donatu accepit: ad
qd tunc fres nri de windesem · iuxta
loci illius exigencia successiue se trans
tulerunt. ¶ Tanti aut zeli ⁊ feruoris
fuit prior iste henricus vt fres suos cur
tiales in oi disciplina conseruaret:
⁊ qn hic in vidit respicere: publice cia
uit emendare. Sic frez conradu sacrista
ad chori testudine in diuinis respicientem:
malleo suo dato signo · vt oes i eu
respicerent nutu digiti ad se vocaus:
dedit ei alapha duris vt n au se res
piceret: ⁊ oculos tandiu a re cessaret.
Et ita i similibz frequenti facere consue
uit. Similiter in refectorio · cu a
qd attenderet hic in respiciente: pring
azimu sup mensa an eu deponi i sig
nu transgressionis mandauit: ⁊ ita fr ille

contractis oculis ad se non sine notabili erubes
cencia diligencius custodiuit. Signu
etiam thau a pedibus longitudine de lig
no fcm. hec verba custodi oculos tuos · i
magna tectura · ligno transuerso tribus incep
ta · azimu vocauit: pro qd fres i refectorio.
in oi disciplina seruauit. Dns etia
henricus de ahuys . vir ⁊ ingeniosus clericor.
in monasterio ciuitate pr magnus ⁊
religiosus sepe fecit similiter: qui eode spu ⁊
zelo feruoris . pit' ad deu prore cucur
rit. ¶ Hic prior henricus prez suu car
nale . antiquum vasallu . de fortalicio
psidio cp suo locaret: apud osnaburgh
ciuitate situato. a mundi vanitatibz ad
deu conuersu · monasterio tradidit crucifero.
ibi propinquo bn reformator. vbi gnus
dignitate no obstante · longo tpe in
humili ope pro aie sue salute · deo de ser
uiuit: vbi ⁊ pg fine vite feliciter req
euit. ¶ Accedit aut i vltimis vite hui
prioris tpibz · frez arnoldu de doesbor
borch suu suppriore vir sem ⁊ cmo
destu . spu dei plenu · in scripturis di
uinis valde illuatu · ac deuotu ⁊ it
imu · optimu nouicior clericor ⁊ lay
cor institutore · domus sue totius pna
oibz nunc inhabitancium · nec hoibz
spualibz ⁊ secularibz gratu · ⁊ accep
tu: in prore eligi monasterij ordis ⁊ ca
pli nri · in ezinghe prope ostuuisse:
p prore de northorn pfatu · ia an
reformati. Quod prior et fres pa
pientes · statim p seipsos ac eciam dnum
trie sue · comite de bethe · in instantissias
apud prore de windesem pcs depo
suerunt: quatinus prior dcu de suo suppore
p ipm cassaretur: eo qd domus eor
tota · destituta foret ⁊ desolata · si ta
li psona eis tam vtili ⁊ nccia sub
sic subito priuaretur. Qui diu mlt
a qz totdias statuta qz nra ⁊ pui

Lectia a singulis nobis pmissa mlti
farie otra eos allegabat: ad saluam pare
specimentis. iconuenientijs icomodis. eorum
amplius reluctari no psumeret. eorum
sudetij hmoi negocium omisit. et sic
tandem peticoibz eorum aquiesceb. sedo dedit
fribz nris in exanghe licencia. suppoñs
consignatos. sup eligendo sibi fra pr.ᵐ p
missa. aliud de nouo eligenda pore.
¶ Cd deo displicuisse cetis in
dicijs cprobabatur. Vno enim eodemq
ano. quo gesta sut pmissa. Prior ipe
tactus est apoplexia: suppor iste pfatus
no longe post. loco prior decedens. gra
uiter in firmatus pñte vita finiuit.
eorum qz pcurator fr Iohannes steuerdi
dum bonus et actiuus. an eos post hc de
cessit. Tali demq cuadicione. sta
tuorum nrorum trãsgressores. fidemq pmis
sam in huiusmoi electe vacuatam.
omnd inspector deus visitz multasse:
vt tum talem persona monastij et
ordinis nri colupnaru. patrimonio corpa
li vno ano pit domus illa puaretur:
licz no prius sa sit apud deum. et sic monas
terij trãsgressores minime ee desistut.
Cum tamen dns singularem istum p multis
aliis monasterijs. in dulsit prognitina
vt de pris suis fribz i pncipalibz ey
officijs. sic sibi puidit post q pmidé:
n consignatoibus tpe pfati prioris. vsq i
pntem diem. ¶ Cu igitur venera
bil iste pr henricus loeder monstrio pfato.
nemoris bte marie i weddeswed. pro
northorn sic enim appellatur cognome
eius. p anos circ viginti. valde religiose
et laudabiliter pfuisset. ipim qz monast
um i bonis et psonis valde vberius mlt
iplicasset. vt aiaz sua xpa in sta
pacia. vera humilitate sui resignacoe.
obiam qz pstam. plenius possideret: no
bili valde xenio a deo preseruo vt f

lius carissimus visitatus est et probatus. Tactus
enim apoplexia loqla paulatim pdidit et
iressum: mete tn et romis. p duos anos
extimos potius vltimos psenerabat. Cui fra
tres dm nemoris. obsequiosissime deser
uientes. cuncta sibi necessaria i corpe et aia
liberalissime ministrabant: fres ipi assignates
qui sibi vigilanti dormienti et manducanti.
ac prius de loco ad locum se moventi. se
dule subseruirent. ¶ Plurimis itaq
bonis opibz elemosinis et virtutibz diu exer
citatus et pbatus: ac iam ad vltimum p cor
pale hmoi infirmitatem in vera pacia
bn limatus et purgatus. deo se vocante
puenit ad extrema at deum esse sat
mete vite otractus. coram positis fribz co
nvertibz ipo die margarete virginis et m
tiris. felice deo reddidit spm. ange
licis choris pcelso sociandum: ano mee
millesimo quadringentesimo tricesimo nono.
¶ Multa quidem et alia magna et mira
ta. de hoc viro sco vidimus et audiuimus:
que breuitatis causa enucleacionis eminac.
hc in loco supsedimus. maioibz maio
ra maxime northornesibz scribenda relin
quentes.

De feruore deuocionis. boīs moribz sui
custodia et morte fris anselmi. C. lxij

Aliud qz vidimus i vidissem
fre anselmum de breda bra
bancie oppido exortum. fris
henrici loedo i inuestiuore et pfessione socium.
qui vir bonus fuit et bn disciplinatus grauis
al tenere et maturis moribz ppositus i
se extollens. deo deuotus fribz obsequiosus.
p ordine tamen silencio et statutis debite ob
seruandis. valde zelosus. scriptor bonus et
artificialis: cui tunc meliorem. i structura
et notatura. monasterium nrm no habuit:
qui scripsit nrm missale. sermones bti ber
nardi hyemales et estiuales cu mul
tis libris alijs i magnis voluminibz et

et tractatum conscripsit. plures quoque libros theologicos quadrat notavit. ¶ Hic cum ad sacerdotium promoveri debuisset: expavescens pre timore et tanti ministerii dignitate: in hora exitus fratrum pro suscipiendis ordinibus ipse ex humilitate sui cognitione et puritate trepidabat exire. Solarium autem ascendens sub una tegula in uno tamen fine apta foraminis eius ad pavimentum inclinato latenter se collocavit. ut eius sacerdotium huiusmodi modo suspenderetur. Dum igitur quesitus eum minime reperiretur et ceteri ad ordines sunt egressi: et profectus hic de loco latibuli sui post fratres rediit ad conventum. Quamobrem increpatus: humiliter petens veniam indignum se verificabatur: ad tremendum suo et tali officio ministerio.

Nota

¶ Fratres eciam iuniores semper ad meliora bonos mores et devocionem consuevit provocare: pergratum enim eorum de Christo. et quamquam alibi eum aliquando solum expressisset. vel quesivit a pluribus quoque: quibus versus in primo psalmo vesperorum aut horarum tunc eis melius sapuisset. Sic quoque fecit similiter de secundo aut tercio. aut alio quocumque cantu: ad auscultandum fratres attensius sic volens incitare. Cum enim singuli de sensu meliori dulciori et sibi sapidiori conarentur meditari: singulos eciam tunc versus intente habebat masticare. ¶ Vong quoque fuit methaucus: trulla fenestras pro ceteris fratribus nostris coralibus bene facit murare. In quo quidem opere et ante et post in se et in aliis disciplinam stricte servavit: horas suas canonicas debite persolvendo. missam quotidie cum devocione audiendo. aut eam per seipsum mane celebrando: ad mensam post laborem cum silencio. et statim post cenam se tacite subtrahendo: Diebus quoque festivis devota exercicia in labore deperdita. forcius resumendo: et seipsum intra se in deum quoque colligendo. In vita eciam Christi et eius passione sedulo se exercuit. et ea que in hoc ipsum devocione sua poterant incitare. ex scriptis extra eciam

et scriptis sanctorum veteris atque et novi testamenti. in uno capitulo compendiose conscripsit. more domini Florencii patris olim clericorum congregacionis daventriensis. qui eciam usque hodie a fratribus servatur. ¶ Quamvis autem deo satis fuerit devotus. et in suis moribus bene custoditus: magnus tamen et extaticus non fuit contemplator: sed cellule sue et conscientie diligens observator: ad cordis compunctionem et peccatorum recordacionem. frequenter sese conferens: ita ut in missa cantata precantata. cum sacramentorum elevacione genibus flexis aspiceret. peccatorum remissionem et graciam a deo salutari suo. ibidem tunc pro frequenti pectoris contusione satagens in penitente: et sic in terra prostratus veniam deposcens ¶ Ad celebracionem vero accessurus quatuor loca perlustravit. Primo seipsum intus et foris. in corde et in moribus: ut ab omni peccato et peccandi voluntate. vicio et criminibus: et ad deum summum bonum suum beneficiis passione vetus quoque virtutes erectus et affectus. ¶ Secundo totum celum ad suis invocans deum videlicet et angelos animas quoque beatas in gloria collustrans: merita et intercessiones omnium in auxilium invocavit. Tercio universum orbem terrarum mente circuivit. ut peccatores a peccatis. malos a malicia. obstinatos a duricia. merita Christi et sanctorum omnium intercessione eius absolutus decerpens in bono confirmaret. iustos quoque in gracia et bonis operibus per hoc confirmetur. Quarto purgatorium meditacione sua penetravit: ubi sancta animas in precio beneficiende. ardenti igne et sulphure horribiliter cruciatur: ut eius devotis precibus cum passionis Christi rememoracione. et penis intolerabilibus animas liberante. vel ad eterna gaudia perpetue possidenda. quantocius perducatur. Ideo quoque locam per missa celebratur si voluit: ut per hoc summum sacrificium pro omnibus satisfactivum. a se offerendum ac per eius intuitu. fin

singuli quod suum erat efficaciter consequetur: gloriam videlicet laudem et honorem dei. angelorum et sanctorum tripudium. Porro et premia boni et iusti gratiam: atque deum facie regem videntes sempiternum. Que si ut optat non pretorie et superficialiter sed veritate et in virtute a celebrante peragetur: omnia hec promissa et multo maiora. per Christum crucifixum in anima et corpore iam glorificatum. ibidem prandere et vivere te vobiscum regnante: in fide et veritate plene perficietur. ¶ In huiusmodi et virtutibus bonis exercitiis et sanctis operibus quotidie proficiens. corporis quoque et anime vires in dei servicio fideliter expendens. circa finem vite attenuato corpore. ptisim incurrit. Cumque in infirmaria diu lecto decubuit. fratribus infirmariis sedulo sibi ministrantibus: petiit a deo ut sibi mori concederet. quia ibi scilicet in vita eterna melius sibi esset quam hic. Frequenter igitur deum rogabat nec exaudiretur: tedio capitis et mestitie. Quem pro tunc noster iohannes huesden cum de constantia in magna caritate visitavit dicens. Frater mi karissime dominus vobiscum velit agere. sicut cum ceteris nostris fratribus huiusmodi facere consuevit: ut hic in presenti purgatorium vestrum sustineatis. Estote igitur fortes in domino et voluntati divine in omnibus vos resignetis. ipse novit melius quid vobis expediat. Itaque consolatione ab eo suscepta factus est alacrior. ¶ Deo igitur a deo probatus et carnalibus obesis extenuatus. contritus et inunctus. decem et novem annis fideliter ab eo in ordine penitentie peractis. in octava sancte agnetis cum sedens in lecto tenace respirasset. subito morte appropinquante. ductum nostrum nobis coram tenens per tabulam convocatis. migravit ad dominum. inter fratres in windesem ante thorum sepultus. Cui frater arnoldus tunc supprior noster tale tunc dedit testimonium: maius suum fore purgatorium: quam tam audacter mori desiderasset.

De vita sancta conversatione. celle custodia et contemplatione. fratris iohannis scutken clerici devoti in windesem.

Vir dignus in windesem clericus valde devotus. senex et morigeratus. magistri gerardi magni et domini florencij radewijn discipulus frater iohannes scutken: qui a iuventute sua usque in senium. et usque in finem vite sue deo devotissime semper vixit: ut numquam mortaliter peccasse a pluribus crederetur. Ita studiosus fuit in verbis et moribus et in sua conversatione et raro veniret in publicum ad monasterij curiam et officinas: raro loqueretur nisi cum eis dumtaxat qui causa boni consilij ipsum quandoque visitabant: quibus verba consolationis cordialia et benigna se semper exhibuit. ¶ Hic statura erat mediocris. corpore macilentus et gracilis ossibus et nervis pene sine carne compactus. et cute superducta exsiccatus et arefactus: ut omnia eius ossa dinumerari posse videretur. In tali corpusculo virum summe spiritualem se nobis exhibuit moribus maturum ac serenum. ad devotos fratribus benignum verbis edificativum zelo dei fervidum. in silentio tenacem: et custos ipsius cum fratribus motu voluntate et habitu speciem anachoritarum aptus perfecte: tamquam unus de antiquis christi discipulis egipti qui cum fratribus patribus in deserto penitentiam peregerunt: nobis in exemplo a deo transmissus. Illa a fundamento vite vere spiritualis que in domo domini florencij a patribus acceperat: in nullo degeneravit. in vita sancta devote moribus bonis que exercitijs internis et exterius. coram deo et hominibus semper et ubique perseverat. ¶ Alius vero status in dei cella nunc incipiunt. quamvis bonus esset clericus et bene litteratus. in scripturis divinis ad plenum eruditus in dei contemplatione multum illuminatus et in eam amore ardens et ignitus: sed magis in suo modulo humilis se continens. celle et silentij custos et amator. ut verus solitarius

Usque in fine permansit. Et ubi saepius super se levatus. ad angelorum choros. sidera quae consortiis
frequentius se sociatus in corde puro consciencia bona.
et fide non ficta. deo se praesentavit. et tranquillitate
tate et dulci cordis iubilo interius intellectuali
ter limpidius conspecta: quae sit sanctorum gloria quae
laetatur in patria. celicolarum cum rege coro
nati. praemia sua cernens in gloria verum quam
praegustavit. Videlicet hiis cordis deliciis et internis
suis obitibus desideriis et suspiriis. in sanctorum
splendoribus quotidie fuit conversatus. saepius quam
praeoccupatus. ut omnia sua interiora divino lumine illus
trata. spiritus sancti gratia in dei praesentia. dulcis
sime iubilaret: pro iocunditate spiritus et animi stu
pore. super ineffabili dei bonitate. et tantis
beneficiis. tantillo exhibitis in plurimas
gratiarum actiones continue prorumperet. ac
per singulos dies in corde clamaret. ¶
O pater amantissime omnium amicorum tuorum. dulce
et venerabile benedictum quam nomen tuum in
meis praecordiis et omnium hominum cordibus.
Ab omni quam creatura confessatur et magnificetur:
quoniam dignus es omni laude. honore et reverentia.
Tu es domine clemens et misericors. dul
cis et bonus es deus. Et qui dicat. Tu es
fons et origo totius bonitatis. cuius quam virtutis.
Ideo laus et honor debetur tibi per maxime.
Sic orationes consuevit: et alios sic orare
et deum laudare docuit. ¶ Libenter fuit
in cella. eam deo occupatus: cellam pro para
diso terrestri reputando. quia diu peregrinus et
incola fuit in mundo. et cellam fecit caeli
caelestia meditando deum in corde suo
bene portando. frequenter quam deo se iocunde praesen
tando. filio et spiritus sancti praesentiam. ange
lorum quam frequenter in cella sibi praesentes.
Cum in cella id agere. quod angeli in caelo:
deum videlicet contemplari. amare et videre.
quidque deo frui ipsi quam vacare: cum ubique
veritas praesto sit. ea frui valentibus. In
ubi gloria gaudere divine. apto corde in veritate
quotidie sic perambulans paradisi deliciis, frequentius
perfruitus: non mirum si cuncta visibilia et omnia
mundi sublimia despexit et fastidivit.
¶ Cellam enim frequentem devotus in dei timore in
habitavit. salutem suam operari cupiens. diu in
se solus retinens. et omnia saluti suae necessaria.
per quotidianum laborem manuum suarum.
sed et lectionem boni meditacione. et iaculatoria
oratione successive continuata. perfecte
te docet. Frequenter vero oculis tepidos negli
gentes. ieiunibus quam vacantes. qui in se non
sustinentes: sed ipsum ad infelicem mundi nego
cia eius vel spirituales carnis desideria. vani
tates et falsas insanias eius solus compellere:
ut tandem porcorum siliquis mereantur satiari
ri. qui in cordis scripturarum renuerint
enutriri. ac consuetam boni dulcedine angelici
ci delectari. ¶ Hic frater iohannes sancti
tate cellam exercens. quasi iam continuo contra dae
mones pugnaturus. verba sapiens de scripturis
quae ad suum sustentamentum. in memoria
pectoris reposuit studuit se armare: ne in
armis et iambis. devote praetendendo. omni
hora inviduit. et demonibus se temptantibus
sibique se diabolicis insidiis inculcare vel insidia
nisi. intantum consentiens: prostratus succum
beret. Exempli gratia. Militia est vita hominis
super terram. Nemo coronabitur: nisi legitime
certaverit. In omni loco oculi domini contem
plantur bonos et malos. Oculi tui sint
in capite tuo: hoc est in Christo crucifixo. Aut
unum de quatuor novissimis. seu particulam
aliquam divini. sui exercicii quotidiani. In
cella vero sua tamquam de maius periculo. vel
potius tranquillitatem et pacem. quietem et
bonum inveniens. vi ipsa magno gaudio: statim
flexis genibus aut capite inclinato. ad ihesum
christi imaginem: gratias egit dicens orando.
Veni sancte spiritus et cetera. Aut unum aut plura
aut aliud huic simile.

De labore suo. sive in formatione et zelo
et plurimis virtutibus eius. Capitulum [illegible]

Hic pater devotus in cella con

tus magis fuit ociosus. Sed semper in bonis utilibus
occupatus. Scribendo legendo meditan-
do orando. desiderando contemplando. seu
fratribus erudiendis salubriter insistendo. Bonus
enim fuit scriptor artificialis et notator.
plures libros tabulas antiphonaria lectio-
naria. missalia gradualia. in bona litte-
ra seu eciam textura. pro choro et ecclesia diligen-
ter valde conscribebat. quibus usque hodie tanquam
novis et bene custoditis. utimur in divinis.
Quosdam eciam libros videlicet x evange-
lia paulum et psalterium. singulis cum suis
glosis ex doctoribus sanctorum per ipsum collectis et alia
quedam similia ex latino verbis in teutonicam
maternam propria litera volumina. in pergameno vel
[...]ano. pro laycis nostris conscripsit. La-
borius enim hic erat librorum teutonicorum.
quos laycis legere sciebat concessit ad legen-
dum. Ipse vero per annos plus minus duo-
decim. singulis pene diebus laycis in refec-
torio ad prandium et ad cenam legere consuevit.
Passus occurrentes ad intelligendum difficiles
sine libro exponens: quia bonus fuit cha-
tholicus satis scripturis plenus. spiritu sancto af-
flatus. Expleta autem lectione post exitum lay-
corum ipse in eorum refectorio animadverten-
dum statim se ponebat. prandebat et cenabat.
Tantum denique in scribendo continue in-
sudavit: ut frater Arnoldus Kalkar tunc
supprior noster de ipso predicaret: per certa
tempus laboris plus ipse scripsisse quam
alius quicumque frater in tempore laboris. Tunc
enim libros fratris nostri Gerlaci peter in vi-
su deficientis extra tempus scripsit laboris:
qui liber noster post eum in choro solet apponi.
Primus hic fuit pater bonus consiliarius
optimus et instructor clericorum et laycorum
ad quem celebribus temporibus diebus. unus post alium
cum suis defectibus. sepius accedentes: consi-
lium et informaciones. humiliter requirebant.
Cui utpote viro oracionis spiritualis. in mul-
tis expertus. occultos angulos consciencie eorum
temptacionum origines vicia et virtutes. sin-
gulariter aperte demonstrabat. Vicia temptacionum
remedia viciorum antidota. virtutum in-
crementa. modum et formam in via dei et
spirituali vita. pro sua persona: ipsis pa-
lam ad oculum sub compendio demonstra-
vit. Unde dicti fratres mirabiliter consola-
ti. ad conscienciam sue pacem. sensibiliter re-
ducti: ad animi sui renovacionem. et virtutis
spiritus stabilitatem. in bono proposito confir-
mati: ab ipso recesserunt. Non so-
lum autem layci et clerici. Verum fratres qui-
dam choriales in anteriora se extenden-
tes. boni consilii gratia. pro spirituali suo profectu.
ad ipsum confugerunt: quia eciam quidam fratrum
iuniorum suas ei devociones aperiebant.
satis notabiliter in bonis confortavit. Et
primo quidem devota eorum exercicia. sed de-
sideria. conatus in anteriora pluribus col-
laudans meliora ut dignum erat appro-
bavit. superflua vero et minus utilia re-
secuit et amputavit: ac deinde mentes ipso-
rum ad altiora sustollens. plenum de-
dit iter ad dei amorem et cognicionem.
divinam et contemplacionem. cautus pervenire
dei. Unde fratres valde proficientes: in
via dei et virtutum per ipsum compendiose
sunt instituti. illuminati et accensi. Hec
ipsa sepius in nobis sunt experti sumus ad
ipsum visitantes magnam nobis devocio-
nem iuxta capacitatem nostre tamen exigui-
tatis. hic putaremus. Pia tamen ea dixit
eo. respectu devocionis et fervoris sanctorum
patrum precedencium via nobis continue
ad illa maiora demonstrabat.
Fuit eciam devoti fratres nostri Gerlaci
peter in contemplacione et internis suis con-
siliarius et similiter et pius noster Iohan-
nes de Huesde. qui ad recollendum
in bonis spiritum. et mutuo se accenden-
dum. ipsum quoque visitabat. Sic fecit
et frater noster Henricus Mande. in suis visi-

omnibus et contemplacionibus. et alii quidam se-
moris nostri magis intimi similiter et de
aliis monasteriis fratres quidam devoti-
ssimi sicut et presbiteri et clerici devotarum
congregacionum. antiquorum primi nostrorum
discipuli: qui omnes antique devocionis
fundamentum in eo in confessione sua inve-
nerunt: et spiritum sanctum in ipso loquentem
cognoverunt. Sicut enim ipse interius
tactus fuit a domino. ita et alios secum ce-
lius ad deum ihesum mittebatur: ipsos quoque
a luce et calore a deo sibi impressis illumi-
nare et accendere satagebat. Inter ce-
teras autem virtutes zeli rationabilis maxime
in ipso fervebat. Unde si relaxaciones in
observancias seu abusiones aliquas contra mo-
res priorum fervencium. vel laudabiles pa-
trum consuetudines fieri deprehendit:
illas preterque sine omni personarum accep-
cione reprimere curavit. Rectos enim de-
votos in via dei ita voluit ambulare:
nec aliquatenus se ad dextram ad sinistram vel
declinare. Quidam dominus Florencius
Daventriensis. cum pater de ipso presentaretur.
scripsit Iohanni in Windesem priori:
de fratre quodam uno nautis duo et inflexi-
bili habitum religionis postulanti ut
ipsum ad suos confratres dicti venerandi
ad presbiterum Iohannem et ad quosdam a-
lios diligenter rogaturum eos quatinus de
suis confratribus ipsum amoverent. de qui-
bus libenter se velle emendare.

De devotis devotis exerciciis eius festivalibus et
festis diebus infirmitate morte et pur-
gatorio. Capitulum lxv.

Quoniam opus alternatum opor-
tunum in te conservat. et non
est durabile quod alterna
tarete vicissitudine caret: Ideo singulis suis exerciciis
et manuum suarum operibus. certa tempora de-
putavit. Mane enim circa ho-
ram quartam. cum primo surrexit: in

nomine patris et filii et spiritus sancti. signo cru-
cis se consignans: corde et voce simul
manibus complicatis. gratias egit deo dicens:
Gratias tibi ago domine deus meus quod de do-
no tuo ego adhuc vivo: hodie a te
regnum tuum volo promereri. Item omnia que
hodie sum facturus: pro peccatis meis et animarum
salute ad gloriam tuam volo perficere. et ab omni
specie mala me semper preservare. Post oracionem me-
ditando et interdum suspirando. primo pur-
tus exterius sui illius diei cum se ponens
vestes suas induit: auctas quotiens sancta
thas suas et omnia que ipsum a deo poterant re-
trahere viriliter proponens: animum suum libe-
rum et ab aliis expeditum. deo et divinis
studuit adaptare. Deinde cum aliis sus-
citatis. matutinas a principio decantabat. unam
cum septem psalmis. more clericorum in uni-
versum continuo persolvens. usque ad horam
quintam devocioni sue vacavit. Cum
quando pulsabatur ad missam. ingressus ecclesiam
retro inter laycos. ad orationem se posuit:
sedens super pedes ubi ad scabellum le-
vatis. facie vel mento manu velata:
sacris meditacionibus orationibus et contemplacioni-
bus. devotus intendit. Et quamvis frequenter
in creatoris sui magnitudine. gloria lau-
de et magestate. suspensus cerneretur:
in missa tamen summa dei bonitate et in-
finita quoque clementia. super salute generis huma-
ni. in vita passione resurrectione et glori-
ficacione eius considerans. liquefactus interius
dulcibus: ingentes internas suavitates. cunctis
quoque delicias temporales et corporalibus preferendas. sentiens
et perfusus. Denique cor suum ignem illi
inextinguibili. divine ad nos dilec-
cionis. ardenti in altari amore se coniungens:
interius mentis oculis vidit et intellexit. eter-
num unum vivum et verum deum. gaudium an-
gelorum beatitudinem sanctorum. celi et terre cre-
atorem. cum suis deliciis in gloria et ma-
iestate. cum angelorum multitudine. cor-

palus pndere ibidem: ipsum intuentem audien
et diligentem. quasi celi et terre oblitum et sibi
soli intendentem. et de altari sancto ad ipsum
inclamantem. O fili mi Iohannes ~~ego~~
~~te Iohannes~~. ego te creaui hoc strud. te
redemi. et iam de celo ad te veni. in exi
lio te consolari. pro tuis peccatis satisfare.
vota tua exaudire. gratiam meam tibi conferre.
et meam celestem gloriam perpetuo tibi donare.
si inter omnes creaturas creaturarum quam amori
bus. ex aliquo proposito me vel diligere. ymi
tari et seruire. in corde tuo me portare.
et ingressa mea beneficia iter vberius tua col
locare. quia tibi maiora ministrabit. ardenciusque
me amandi. Hec et huius similia ipso
reuoluente. quam mirum si in singulis vite
ihesu christi et passionis eius articulis accensus
sit et calefactus. tamquam ipse sub cruce firmo
in cruce ihesum christum conspiceret. Ibi ad cor
eius rupta volnera intuens et ingressus. et
cor cordi coniungens. ab omnibus suis peccatis
in sanguine christi se lauit: amorem que ar
dentem effudit se amatore igniti caritatis
sagittis vulneratus persensit. Aut cer
te in celo empyrio in medio lapidum
ignitorum. in gloria christi conspiciens. Iam
plus accendebatur. Ideo que dies et noc
tes. in spirituali gaudio deuote perfusus:
seipsum totum et iuncta sua que vmquam po
tuit in bona perfectam et bene placitam eius vo
luntatem. perfectissime se tibi signauit. So
lus nouit christus quid sit ihesum di
ligere: et passionem eius sanctissimam deuo
te ruminare. Tunc eam more sanctorum ante
pro viuis et defunctis. distincte tunc temporibus
consueuit orare ut illa salutaris christi
oblacio. veniam peccatoribus. iustis et bonis
graciam bonis et sanctis gloriam optineat
sempiternam. Deuotione itaque sua suam.
in missa sit complectam. tota die secum
portans: tamquam in alio mundo celesti et
eterno. sed dumtaxat vbi suis et exemplis

moribus demonstrauit. Certo siquidem tempore orari
vacauit. suo tempore laborauit se et fratres et do
minus: vt nullum tempus sine fructu va
cuum abire permitteret. Eleuacionem cordis in
deum. et iaculatorie cum oracionibus inter laboracio
frequenter insistens: mirabiliter ac suauiter pas
tus est et inebriatus. Et cum manducaret: quasi singu
la fercula mente eleuans. gratias egit deo.
qui in carne ~~sua~~ fidelis pro peccatore suus ex
istens. notitia sibi prouidit. dicendo per sin
gula. Gracias tibi deus maxime pro vniuersis tuis
beneficijs a te mihi donatis amen. Vel vnum
aue maria vel vnum suspirium pro benefactori
bus. Tradicio sancto assumpsit graciam ad
timorem dei. cum que conspectorem temporis
dulciter: de quatuor nouissimis morte
sua extremo iudicio penis purgatorij et
inferni aut regno celorum. seu eciam de
penis. que in libello breuis vir. de spiritua
libus ascensionibus formauit sue deceptam
quatinus natura sua ad leuitatem tunc
pronam in dei timore conseruaret. Forti
te itaque exhibito capitulum culparum suarum
sibi distincte seruauit. et ac de omnibus et
singulis excessibus et negligencijs suis ver
bis factis et cogitacionibus ab ipso perpetratis.
quamquam in virtutibus sanctis et bonis moribus pro
fecerit vel defecerit. cottidie examinauit.
dure de male actis vel sepius conpherendo.
veniam que peccatis. emendacionem veram auxi
lio diuino implorauit. fortissime proposuit.
Et rogauit deum vt infirme sue cre
ature. quotidie delicta peccata dignaretur:
peccata sibi dimittere graciam attribuere
et gloriam condonare. merito sue passionis
ex sola clemencia. Oracione autem completa
in spe roboratus: vnum pater noster et vnum
credo in deum. deuote legendo et ad
matrem suam osculo veniam petendo.
paratum suum dormiturus ascendit. Vt
nunc christe qui lux. aut cultor dei me
mento aut aliud huic simile dulciter

ruminando in dulcedine et in bono suaviter dormivit.
Et sepe dicebat. Qui amplius consuetudinem
destinum suum servare neglexerit. aut
despexerit inde quantum proficiet. Sed secundum eum
dum indevotus. intentus interiorum suorum
ignarus et incompositus. non spiritualis sed
secularis utique remanebit. ¶ In sin-
gulis festivitatibus precipue Christi et sue matris.
et aliorum quorundam sanctorum per annum occur-
rentibus singularem sed et non parvam ha-
bere consuevit devotionem. iuxta sic eam
et tempori tunc instanti. se in exerciciis devo-
tis occupans. Singulis enim temporibus dilige-
nter considerauit. Et quid nobis festa et sa-
cris eorum insinuant attendenda. imi-
tanda et reddenda. quid Christus dei filius
in illis sit operatus quid passus quid me-
ruit. resurrexit et ascendit. quantum nos
dilexit et in vijs vite quo nos precessit. ut
ipsum in singulis imitari debeamus. et ad
eius amorem diligencius (ardencius) inflamari. Qua
propter hijs diebus hoc tempus salubriter occupare
et propterea in hoc devocioni satisfacere curavit.
multas cantilenas prenarratas quasi ornata. or-
nate et rigmatice de festis conscribere
in premissis
composuit. in quibus sua sentencia cordisque
sapore. lucidentur satis expressit quam re-
cte et sincere in fide spe et caritate. fuerit fun-
datus aperte demonstrans. ¶ Venit quo-
dam ad eum frater quidam innuens dicebat
se dies celebres non sine magno tedio
in cella posse complere consistere. nesciens quid
ageret ad deum non sciens vacare. Cui be-
nigne respondit. ut hec verba miserere mi-
serere aut alia hijs similia scriberet in
dictica. et statim complanando iterum ea de-
leret dicens. Domine deus meus ad hono-
rem tuum hoc facio. Deus enim intelligens. quam
minimum etiam bonum. ab homine bone vo-
luntatis ad honorem dei factum facit sibi
deo complacere. Unde frater ille miratus
dixit intra se. Ego estimabam multa

de deo sublimia me debere tunc cogi-
tare. Sed si in talibus verbis parvis deo potero com-
placere. aut inceptum amplius volo con-
torquere et recessit consolatus. ut quocumque ora-
do aut septem psalmos seu alia lege-
re. quibus studeo aut bonum punctum ad
recipiendum scribendo. sic dies festivos
in cella possum peragere. ¶ Venit etiam
ad eum quidam frater laycus. temptacionem vel
invidia ab eo quesiturus. Cui inter alia
verba consolacionis verba reddidit. Ego quidem
iam senex. tot annis in dei servicio iam
expletis. si alios adhuc quinquaginta an-
nos essem victurus. non tamen nisi in so-
la dei misericordia confidere me moriturum. ¶
Cum igitur ab inicio fundacionis monasterii
nostri. per annos plusquam quadraginta mul-
tum devote sancte et religiose inter fratres vix-
isset. infirmitate tussi siccam successive tam
gravissime cepit laborare. et tussi acuta
in pectoralibus conquassari. ut crudio-
rem quandoque tenorem ad flegmatis propter gravare-
ret. Visitatus autem a fratribus et quo-
modo se haberet ~~[illegible]~~ querentibus. ut
poterat pre rumatibus sic respondit. Be-
nedicam dominum in omni tempore semper laus eius in
ore meo. Non enim murmurauit nec
contristatus fuit. ut nimio pro dolore et
flegmatum inclusione vix poterat verba
formare. sed multum gratus deo laudes
et voluntatem quas certis fratribus. in cor-
de suo disposuit etiam tunc in ore. fratri-
bus notificavit. balsami suavitatem
quam intus gessit in corde. audientibus fo-
ras per linguam dulciter evaporando.
Valitudine itaque ingravescente. in cella
sua iacens duris doloribus semper super
membris. paulatim ad extrema cepit
appropinquare. Et acceptis que sacramentis
vite consumatus paulatim deficiens. hec
ultima sua verba. moriens pronunciavit.
Benedicam dominum in omni tempore semper laus

eius in ore meo. Laudans invocabo
dominum et exultabit anima mea in deo meo.
Ecce quam bonum ibi est etc. Cuius similem
amplius non est locutus, sed continuo per ta-
bula agonizans in unum quomodo fe-
liciter deo reddidit spiritum. Per manus sanctorum
angelorum deo creatori suo. ~~pertandem~~
~~sub anno gratie~~. Post modicum pertandem
sub anno gratie millesimo quadringente-
simo vicesimo tercio ipso die emerenciane
virginis et martiris. Cuius corpus post
sollempnes exequias in ambitu ante
cellam suam que erat retro eciam videlicet
ante capellam ubi virgines ante omnium an-
gelorum devote sunt tumulate. Cuius-
tamen anima per quendam in windesem fratrem
seniorem visa est in purgatorio per tres
horas detineri; sed inde egressa quasi
stella matutina et post paulatim quasi
sol lucens in virtute sua, sic pulchra et de-
cora ascendit ad celestia. Vultum
divine glorie speculo sondata. Quod ita
autem accidit, ut anima tam sancta carne iam
soluta que tantis celi deliciis tanto tempore
destinari promeruerit, excidit a me-
moria. Sed nonnumquam virum valde
zelosum per iusticiam sibi visa usque ad
mortem agonizantem timemus. Quod ideo
certo scio et accidisse, quia metas for-
te iusticie aliquid in iudicio fuerit trans-
gressus: ad septimum sit e converso. Noli ni-
mium esse iustus ne forte obstupescas.
Vir quidam laycus paulo ante defunctus
apparuit cuidam alteri in vita consistenti.
Dicens se esse salvatum et numquam credi-
disse quod deus in iudicio tam iustus fuis-
set: sicut experiencia iam tunc ipse probavit.
O quam metuenda sunt dei iudicia:
qui nullum malum inpunitum eciam in
electis dimittit. Frater iste iohannes semel
tantum abstracte et quiete vixit, sed in la-
boribus et bonis exerciciis occupatus et in fine

et in fine multis penis et doloribus fatigatus:
quem tamen post mortem ut dei iusticie satisfieret,
per ignem audivimus fuisse purgatum. Quid igi-
tur de nobis timendum, qui in valde multis
frequenter offendimus, et pro vel nichil sus-
tinere parati sumus. Veruntamen deo gratias re-
ferimus in similibus quod tales ac tantos viros
fideles intercessores ad regna celestia iam
ante nos premisimus, quorum bonis vestigiis
si frequenter institerimus, eorum in celis consorciis
iungi non dubitamus.

De humilitate et aliis multis virtutibus fratris
alberti wynbighe clerici et donati in winde-
sem. Capitulum lxvi.

Vidimus et alium eodem tempore in win-
desem clericum humilem valde et
timoratum, antiquorum primi-
tivorum discipulum fratrem albertum de wyn-
bighe, qui vita virtutum moribus incessu
habitu et exerciciis in omnibus et per omnia de-
votos presbiteros et clericos congregationis daventrien-
sis se conformavit: et usque in fine
vite sue in hiis perseveravit. Hic de paren-
tibus fuit divitibus et plura bona temporalia,
scilicet certas fundi conas, alias quoque pecunias
secum tulit ad monasterium. De quo in win-
desem fratres nostri dietingales multas
valde molestias et plures diffidaciones
a fratre suo carnali eius quod congnatis nichil
omnino iuris in illis habentibus a principio per-
pessi, monasterii contusionem valde pertime-
scentes, tertio arundinetum de dormi-
torio deponentes, assidibus lignis et pe-
tris, ut hodie datur cernere illud con-
posuerunt. Et duos quoque fratres pro nocti-
bus pro eius custodia ad vigilandum depu-
taverunt. Imminentibus autem sopitis cle-
ricus iste albertus de suis diviciis non in glo-
riam elatus humanam, sed magis in humilita-
te se circumspexit; reputavit hec bo-
na temporalia propter peccata sua deum sibi dedis-
se: de quibus ut ait tot post tribulaciones

in monasterio pervenerunt. Fuit autem vir bonus corpore macilentus: ossa tantum et carnem, venas et cutem aridam et contractam visus habere, ac omnino nullam fere pinguedinem. Cuius rugae frontis et qualitas totius corporis testimonium de eo praestabat, quod homo esset vere spiritualis, nihil in mundo diligens, sed in caelo conversans: tamquam unus de Aegypti solitariis aut Palestinae anachoritis. Moribus enim valde fuit compositus, vultu maturus, incessu modestus, devotis fratribus exemplaris, et in electis sermonibus aedificativus, temptatorum bonus consiliarius, et in profectu virtutum instructor. In exercitiis suis tenax, in conscientia sua purus, in sensibus custoditus, in animo pusillanimis et multum timoratus, ex quo et in ore suo dum sacerdos esset (?) spertus et sanus sanis: praesertim conscientiam et animas videntes offendi ubique praetimescebat. Quod verbis suis et moribus apparuit et actibus, cunctis se videntibus in ipso loco capitulis sanctis consiliariis evidenter ostendit.

Virtus autem humilitatis in ipso permaxime eminuit prae ceteris: in cunctis sermonibus, gestis, actibus et moribus humiliora semper loca, inferiora et instrumenta viliora eligens et amplectens. Et cum aliquando a fratribus instanter rogaretur, ut ad studium vel scribendum hoc vel illud faceret, quod gloriae (?) praeferebatur, altiora consideret: statim cum omni humilitate et sui depressione humiliter renuit. Ego, fratres karissime, optime habeo stare vel sedere, et bonum instrumentum habeo. Hoc quod a me requiritis nullo modo me decet. Gloriam enim et exaltationem quasi quandam pestem et animae suae venenum semper vero fugiebat: et in verbo et operibus suis humilitate gaudens exultabat. Unde saepius mirati sumus, quod sicut alii quidam sublimia, ita ipse humilia continue anquirebat et affectabat, exteriorem humiliationem interiorem reputans exaltationem. Praesertim cum iuxta Apostolum humilitas sit virtus Christi, ut in habitu in me virtus Christi (?), id est humilitas.

Nam vero conspectus erat grammaticus in scripturis divinis plurimum eruditus, et bonis exercitiis et virtutibus longo tempore exercitatus. Fratres quidam chorales praesertim iuvenes per scientiam cupientes, cellam quoque et sepius diebus ipsum festivis infirmius in cella sedentem gratia boni consilii quaerendi visitabant: eo quod vere apertus sinus dei et luceret in eo gratia divina. Quos in bono proposito in vita sancta et religiosa iuxta singulorum exigentiam personarum qualitatem, naturae dispositionem et spiritus sui fervorem bene informavit: et in timore dei pro suo quo viderunt debito instituit. Valde fuit sollicitus. Fratres autem chorales non tam sermone quam sacra lectione et tam scrupulosos ab homine instruxit, ut cum temptationum suarum remedia et virtutum exercitia ab eo requisissent: non continuo ex seipso sua super illa sententia experientiam quam tradidit. Sed prius doctorum sanctorum pro tali temptatione vincenda et exercitia optata captanda ex libro legendo in medium produxit dicens: Ecce fratres karissime contra huiusmodi temptationes et pro talibus virtutibus acquirendis sic sancti fecerunt: et nobis in scriptis suis reliquerunt. Meliorem viam ad hoc optinendam vobis demonstrare non possum: cum ipsi sic faciendo de inimico nostro triumphum et vitam optinuerunt aeternam. Sic se in humilitate et conscientiae suae servabat custodia. Fratres operarios de victoria reddidit certiores.

Fratres nostri iuniores circa devotionem et festa maiora orationum suffragia a pluribus devotis senioribus et fratribus magis devotis flexis genibus et more consueto expetere consueverunt. Cumque ad ipsum venissent: ille protinus petentium genibus provolutus humiliter petivit ut surgerent et pro se orarent, quia ipse magis quam illi horum indigeret. Quod frequenter in nobis ipsis sumus experti. Cum autem cunctis plenus esset virtutibus: omnibus pauperiorem, defectuosiorem et magis indigentem per humilitatem

i ipo habituatus. seipm castigauit. Et
cu diues z doctus ad monasteriu venisset. z vs
q in suu seniu. in eo bn vixisset: nunq
tn in aliq libtate. psupsone vl iactan
cia. vl' fris vl moribz. etia i minimo visus
est excessisse: s sep z vbiq i oibz vt no
uiciu bn morigeratus z deuotus. in nul
lo se querens. z tanq tunc pmo ad mon
asteriu paup venisset. sic se i signatus
obediencie z subiectus. ac sine contradictione
ad oia patus. se cuctis exhibuit: vnu
z in donatu secundu ordis nri statuta.
a priore z conuentu nro libent fuit susceptus.
z no ad ordine: eo q pp' nature sue de
bilitate z voc' sue raucedine. z religio
nis z habitus regularis canoicor. mi
nus aptus videtur. In quo quide statu
obediens pmanes z fidelis: cuctis diebz
vite sue z vna cu consie. z alijs qua
tuor laycis donatis. quat' i ano caplm fratru
visitancius. culpas suas teutonice dixit.
z disciplina suscepit. etia p9q pzsbr
fratres fuit. diebz q' festiuis laycor colla
cioi. pp' ti donator. statuta sut' i ffuiti: o
sac satisfecies.

Quanta deuocoe p annos pene triginta. officiu vestiarij custodiuit. z q9 pzsbr frs humilr ac deuote se habuit. z de morte eius. Caplm. septuagesim sept.

Albertus iste clericus p annos fer
me triginta cotinuos. vestia
rius fuit i windesem: oia
ad hoc officiu ptinencia. s'm ordis nri isti
tuta. diligentissime pficies z pcurans: z
fribz i vestiario cuncta ibide necessaria. cu mag
na caritate honore z reuerencia. sollici
te subministrans. Qui no modo deuocois
affectu. conscie tranquillitate z cumulo meri
tor in sibi pfecit augeri: q fribz suis
deuotis deo creatori suo. die ac nocte ser
uientibz: dignus habitus fuerat famulus.
Sed cum angelis ibide psentibz. z fribz

suis ibide obsequiosissime famulantibz ipe
mente se coniugens. in affone z emotioe
sensuum. cu cordis z capitis sui deuota i
clinatoe. deu venerans q in singulis: fide
recognosceres mente q reuolueres. q cordi
fratru z corpa. sce trinitatis sut templa. spus
sti habitacula: q ciues sunt scor z dei
domestici: thesau portantes i pector max
ie p9 coione. Ita g' i vestiario i cunctis
se gessit. talem q caritate oibz z singulis
exhibuit: tanq vnus inf angelos angelus
cuersaretur: nemini sine murmuratioe.
aut aliq detrim sustine q posset. ipse sup
pleret. Similiter p vestiarijs fratrum conuersor
z laycor z hospitum: ipe scz vno tm adiu
tore. de licencia sibi data. ingenti cu
labore p oe tps. illius officij mole sustine
uit. Et int laborandu no ad vba za
nia detractoria seu derisoria. caritatis ve
insufficiencia vnq fuit pclinus. s sep de
deo z bonis exercicijs. de psectu virtutu de
uoc' vestiarij. aut alia diuine scripture
vba. edificatoe plena cu sibi collabo
rantes. solitus erat tractare. Ad pmas
quoq fres solz suscitare: z tunc statim
primu signu. pulsare. qd no sn grandi
psfius sui lenore. excitabat se psi
ce. Ita p9 merito obediencie. qd si
bi no fuit puum: pticipe omiu bonor
p fres illo die fiendor. hoc ope suo mo
dico. z sollicitudine diligenti. oio fieri
se credidit: eo q cu gaudio noua
deuocoe. z aie sue renouacoe. oi ma
ne hora debita fres suos suscitare scho
lares etiam z alios qui matutinis tunc in
terfuerant. liberalissime suscitauit. In
vita x'i z passioe cotinue se exercuit.
z beate deuote meditacoes. mete sua
qualificans. in fide spe z caritate cti
nue pfecit: z p xpm in cuius passione
ad oim diuinaru scripturaru intellec
tu. successiue puenies. in dei cognicoe

et amore illuminatus et accensus: Ita in spiritu
et veritate non exterius in modo et tantum in-
visus ambulare. Et quia omnia de Christo scripta
memorie non potuit commendare: volumen
de vita et passione Christi conscripsit capitale,
undecumque plurimorum doctorum, in illo de Christo
congestum. Et etiam in virtutibus non sufficienter
se exercuit: aliud etiam non parvum capitale
ex diversis sanctorum edidit de virtutibus: in quo
sedulitas eius diligentia. ex utilitate congesta-
experientia tis in libris divinis. aperte probatur. ¶
¶ Plures etiam libros magnos et nota-
biles in pergameno et textura scripsit pro
libraria. et usque ad unum tytulum aucta
bene correxit: ut propria manus eius et nomen
in fine librorum appositum usque hodie tes-
tantur. ¶ Cumque in tali statu humili
simplici et abiecto. plurimis iam annis
optime contentus. sibi soli et deo vacans. clericus
se et devote in monasterio vixisset: Prior noster
Iohannes huesden. cum suo conventu decreve-
runt. ipsum ad sacerdotium fore promovendum.
¶ Quod cum ad aures eius primo pervenisset:
pre timore et honore illico obstupuit:
multum anxiatus et gravatus. et dolore constrictus,
quod ad illud petebatur: ideoque se indig-
num, insufficientem et inydoneum. ad tam
excellentem sacerdotii gradum. sub angelis
formidandum verbis et moribus querulo
se conficiebat. ¶ Suspiriis igitur et ge-
mitibus. ubi quod lacrimosis se cum insuppor-
tabili: humilis probabatur: Priore autem
nostro in sua sententia permanente: tandem
de precepto obedientie iam reprominissam
non audens contradicere: quamvis multum dif-
ficulter. humiliter cum et obediens suadendo hoc
credit assensum. Cum autem in clericatu diu
fuisset acolitus: ad tres maiores ordines
successive fuit promotus. ¶ Factus vero
presbiter in cunctis valde humiliter et devote se
se habuit: ab omnibus que sunt mundi a-
lienans se et sequestrans. soli deo et divinis

deinceps vacare desiderans. omnia sua exteri-
ora interiora et exteriora. in se unum colli-
gens. ad hoc tunc direxit: ut cum sancto corpore
et mundo corde. conficiendo bona et sancta non fic-
ta. mysteria tam divina et dominum nostrum
et verum deum. regem glorie et dominum maies-
tatis. ipse purus impurus in terra quantum
ut sibi foret possibile. tractare contrectare
et digne posset assumere. Et dixit nobis.
O dulcis ad cunctas cordis sollicitudines. et
corporis occupaciones per hunc sacerdotii gradum
a quiete mea pertracta iam advenient. Primus
enim fuit sollicitus in ipsa sua celebracione ut
ita consecratione illesa custodiret: verba canonis
perfecte proferret: signa quoque et gestus debite for-
maret. ¶ Et quia in humilitate fuit val-
de fundatus: ab ea in sacerdocio etiam non
recessit: sed in omnibus verbis et instrumentis suis.
ea semper posuit et quiescit et in solempnibus festis
non ornamenta preciosiora ad celebrandum
conquisivit ut moris est plerisque. etiam in
moribus presbiteris. in statu seculari et pulchris
ornamentis ostendere se gestientibus. contra
morem primum antiquorum. qui se
moribus asserebat. et ea contingere plurima
cavillabatur: sed festivalia humiliora iux-
ta festorum exigenciam pelegit ornamenta.
Sic fecit de calicibus et ceteris misse co-
requisitis. dicens illa pulchriora humilitati
sue non convenire. qui non ornatum corporis
sed anime requisivit. ¶ Cum autem per annos
pene sedecim in sacerdocio supervixisset:
a cura eius cum officio cum suis dependenciis
supportum non expetiit. sed usque in finem vite
sue missam pavit. cibum et potum apposuit
ac sumpsit. et ad pri-
mas ut deinde fratres suscitavit. ¶ Fuit
quoque vigilans in festis processionibus: quod su-
perpelliceo indutus. de sudario deserens
in magna devocione et reverencia ante fratres de-
ferebat. Apparuit enim in facie in incessu et omni
habitu suo. vir valde spiritualis et devotus.

aspersio capite tuis.

aspersus capite talis. per senio rugis in fronte
contracte. et cute faciem per abstinenciam vix
ossibus adherenti: tamquam unus ex egipti ana-
thoritis. et quasi in sepulchro tot diebus iam
mersus. In cuius tamen anima devocionis nimia
virtutumque dulcedo abscondita resederat:
que suis aptoribus magis redoluerit.
Crucem quam circa se fixi gestabat in manibus:
scilicet crucem penitencie. quam nimirum erat cru-
cifixi corde et corpore se portare. in omni suo
apparatu incedentibus se ostendit. Qui fratres sun-
t in cruce. contra mundum carnem et dyabolum.
quotidie decertantes. sub vexillo sancte crucis
cum leticia militantes. professionaliter sunt
secuti: penitencie crucem deferentes usque
in altissima que fuit dei magnalia. in
ecclesia dei tabernacula. ¶ Post venera-
dum tamen examinem. corporis sui extenuacio-
ne a naturam senio confectam. priori nostro
wilhelmo ipso domino albito. circa finem vi-
te sue compassus: a refectorii nostri ministerio
cogitavit eum absolvere. ut non conventu suo
magis sedendo quiete manducaret. Quod
ipse ut percepit. humiliter supplicavit in
officio remanere: quia propter insolitam suam consue-
tudinem. non posset iam sedendo. sed magis (mensis) se
movendo panem manducare. ¶ Mansit
igitur in officio refectorarii usque ad extremum
pene vite sue: donec factus infirmus.
~~domino~~ sulpicio clerico tunc devoto in Win-
desem. suo post modum in officio proximo
eius successori. claves suas ad cellam per-
sonaliter deferret. ¶ Extunc paula-
tim deficere: et de die in diem ad finem ce-
pit appropinquare. Plenus igitur die-
bus cum gaudio suo. confratribus devotis. certi circa
sacramentis munitus: in presencia nostri conventus in
domino obdormivit: ante fores refectorii in
memoriam fidelis ministerii sui in ambitu
nostro devote sepultus.

De sancta vita fervore et consuetudine bo-
no quoque regimine magistri iohannis cele quondam
rectoris scolarum in zwollis. Capitulum lxviij

His de vita moribus consuetudine et
contemplacione fratrum. viginti qua-
tuor illustrium primo ac secundo
nostrorum conventualium in windesem professorum
seu inhabitantium. quorum omnium animas in celo
cum christo esse et regnare indubitanter credimus fir-
miter quoque speramus. per nos pro rusticitate simplici
stilo digestis. nunc ad edificacionem legencium
et monstrandam gloriam in fine libri huius vitam
mores et consuetudinem regiminis quoque scolarum
preclarissimi viri magistri iohannis cele rec-
toris quondam in zwollis. in windesem sepul-
ti. utrumque describere. et pro bona complecione pre-
missorum annectere. pauca acceptabili mihi. Cui
hac vicissitudine per acceptis beneficiis
nunc sibi rependendam. olim a nobis digni
promeruit. quod dignis parentibus et magistris non
potest reddi equalens. a ipse magister noster tunc
liter frequentacionibus nostris diebus quibusdam. non tam-
tum talibus sanctis. quam sanctum septuaginta in-
telligenciis. in timore dei verbo et exem-
plo nos erudiunt: et ingenti desiderio cum
pueris nostris primitivus magistri gerardi
magni discipulus. in windesem se sepeliri
peteret: in novissimo die cum illis se cre-
dens resurgere: cum quibus fidei et devo-
cione in deum sperantur. fideliter quoque consumma-
vit. ¶ Igitur magister iohannes cele de pro-
ximis oppidi zwollensis. a progenitoribus
sapientum sobben. et ten weerde. naturam
trahens originem: a iuventute sua semper fer-
vens fuit. et devotus. die ac nocte fideliter
deserviens: scolas et ecclesiam libenter frequentans.
plures quoque doctrinas consuderans. ingenii
acumine ardens. ¶ Quadam quippe
vice dum mane diluculo ad scolas ut
ecclesiam festinans pergeret in zwollis per pontem
tunc ligneum in rubea turri et forum in
aqua plana esse constitutum: in eiusdem po-
stea podium tam valide impegit: ut anteri-
oribus quibusdam clarissimis dentibus derivari quoque

tollitur. sanguinem ex ore profluere. et dentes
ipsos amittere: prout hec ipse nobis in scolis
publice dixit et monstravit. ¶ Zwollis igitur
cum tractum saporem prope perlibasset. et ibidem ul-
terius multum proficere non valeret. eo quod scola
tunc temporibus illic esset exigua. scientiarum attractus
amore. studiique scripturarum desiderio. ad par-
tes se dedit extraneas: plurimum proficere in
hiis concupiscens. Cumque in artibus libera-
libus et aliis facultatibus scolasticalibus ad plenum
esset eruditus: Zwollis iterum repedando.
regimen illic scolarium a scabinis optinuit.
¶ Rector igitur factus scolarium. cum gratia sci-
entie et doctrina esset plenus: studium zwollense
sic tunc satis exiguum in bonum et sollempne stu-
dium particulare. ipse promovit. Optimus
enim iuvenum fuit instructor. maiorum fidelis
informator. magnus domus dei et animarum
zelator. sermonis divini nobilis predicator. bo-
nus ecclesiasticarumque reformator et strenuus
disciplinator correptor. dei timore gehenne
horrore. patrie quoque celestis amore
cum doctrinis scolasticalibus discipulis suis
tenaces. ¶ Celebris igitur fama bone doctri-
ne. sanitatis et discipline eius. in diversis regio-
nibus dispersa. multos clericos et scolares. iuvenes
et seniores. hiis temporibus ad frequentandum
sub eo studium zwollense compulit. Colonienses enim
et treverenses. leodienses et traiectenses.
brabantini flamingi westfali et holla-
dini. saxones clivenses. gelrenses et fri-
sones. ac alii quamplures de diversis teutonie
partibus civitatibus oppidis et villis. in mag-
no sepe numero quandoque ultra octo vel decem cen-
tenaria. ad ipsum confluxerunt: ut una
eorum scola eos capere quandoque non sufficeret. qui
diligentes in scolis effecti. meliores et docti-
res ad suos natales postmodum sunt reversi.
Ditiores quique scolarium. in foro compe-
tenti expensas sibi comparabant: alii in una
domo sub certo numero pariter commanentes. per
as expensas a parentibus sibi transmissas.

successive consumebant. pauperes autem quorum
non parvus erat numerus. hostiatim mendican-
do ~~sumptus sibi conquirebant~~ aut ad scolas civi-
tatis cum modica summa scribendo. sumptus si-
bi conquirebant: quibus et devotus magister dei gra-
tia libere assumptos doctrine sue precium gratis dona-
nabat: et pecuniam pro papiro et similibus
comparandum non rogatus quibusque tribuebat. ¶ Cum
autem multitudinem scolarium ad se confluentium
debite informare solus non sufficeret: duos
accepit magistros. qui primo et secundo locis pri-
vatis in lectionibus et examinacionibus. et generaliter
toti scole secum preessent assumpsit. Et quia
octo locis separatis. scolas suas distinxerat.
singulis locis speciales lectores distribuens: pro
maiores de primo loco sex locis inferiori-
bus et lectionibus et examinacionibus preesse consti-
tuit. Cum quibus certo anno octoginta
seu circa triginta studium suum frequentantes sco-
lares auditores. in singulis locis habe-
bat. ¶ Omnibus autem magnam adhibuit
diligenciam ut discipuli eius in facultatibus sco-
lasticalibus gramatica. logica etica et phi-
losophia valde proficerent: non tamen mi-
nore immo sepe maiore. exigit sol-
licitudine. ut etiam in scripturis divinis.
moribus bonis et honestis. vita sancta et chris-
tiana. in timore dei continuo et amore
eius. similiter proficerent: dies maxime fes-
tivos in hospicio aptius toto expen-
debs. Denique post matutinas in choro
zwollensi tunc decantatas. expletis diei prime horis
sit et post duodecima evangelium si-
militer prima hora: vesperis autem similiter alia
scripturam in qua omnium audiencia solitus erat
exponere. Et tunc etiam notabilia quedam
dictorum scolarium. in futurum clericis profutura. per
totam scolam predicavit: singulis ad
sua rapiaria cuncta scribentibus. Unde epistolas
et evangelia. in festis parum occurren-
tia omnes hec voluit: et rapiarium theo-
logicale quo medium scripture satis bre-

nibus in ordine colligaret: et ita successiue
dei noticia timore et sapiencia nouus
testis memorie. Facilius commendaret.
¶ Cantum ecclesiasticum per totas mensuras
volunt decantari: nullam distanciam preter voces
in nocte natalis christi et bidditam in ipso festo.
pasche festi illius leticiam in ecclesia faciliter ad
mittebat. Scolares iuniores et qui cantare nesciebant. sup
pelliciis induti officium diuinum in choro de/
cantabant: aliquos autem scolares maxime pu
eriores extra chorum ad latus eius australe missas
et vesperas iussit interesse: nullam ibi veste
superposita secularium more capucio capiti
tantum suo superposito. aut circa medium euoluto.
passus est consistere: sed magister capite nudo capu/
cio de capite induto. aut super scapulas
in collo parte cum typa reflexo stare vel ge/
nuflectere mandauit. Si quis scolarium vero in/
se fecisse commissum: hunc de choro descendens aut/
te coram astantibus publice confudit: et ut
commissio eius mandatum impleret statim imperauit.
¶ Tunc scolares zwollenses in bona fue/
runt custodia: nec aliquis sine licencia a
scola abire permisit: et delinquentibus pecunia/
riam penam non imposuit: sed iuxta personae qua
litatem et excessuum quantitatem. et culpe modum
singulos iussit plagari. Quo fiebat ut omnes
huiusmodi penam et confusionem timentes:
salutaria eius precepta et scole instituta trans
gredi metuebant. Sed et continentiam et castita/
tem repressit tam sui confessore: hunc in scola inuentum
aut de mandato eius adductum ad paui/
mentum porrectum publice per totam scolam ius/
sit vapulare: ut et exemplum similia de/
uitandi. Scolares vagos et truffatores
nolebat admittere nec scolas suas fre
quentare: tales etiam cum per pia ammonitorum
et aliquam correctionem non potuit emendare.
a scola et sua patria recedere coegit: ne peruer/
sitas talium insolentium bonorum fieret
detrimentum. tanti quoque rigoris et studentium in/
quietudinis fomentum. Unde hoc vnum ymag/

na tercium pergameno inscriptos. Postea sco/
le iussit affigi: quos etiam ad truffatorum
correctionem publice cepius premunauit.
Cum domicellarii: velut et par est scolarii.
Jus domini mancant: et domicelli erant
sunt quos dissolutos vigeri temporibus: et bro
discentibus baccalarius sustentaueris. Multi
ex auditoribus eius. cum bona doctrine
fundamenta zwollis iecissent: ad alios/
ra studia vniuersalia se transtulerunt: bre/
ui post tempore in numero magistrorum et doctorum depu/
tati. Nouit pre ceteris agnoscit colonia:
Facetur erfordia. nec ignorat roma
na curia: quanto scola zwollensis litteratos
viros emiserit. eodem magistro iohanne plus/
quam quadraginta annos vel sic in suum seruicio
scolas ibidem regente. ¶ Que enim re/
ligio in tota regione reformata vita et
nomine sancta: viros prelatos ex eius scolari/
bus se recepisse non gloriatur. Preser/
tim regulares benedictinenses. carthusien/
ses cruciferi. et cistercienses: non paucos
ex eius discipulis habuerunt professores. Quorum
in virtutum exercitiis et veris sanctis. in tan/
tum profecerunt: ut quidam eorum monasteriorum
abbates priores et prepositi: ceteri vero rec/
tores. plures modum sit effecti. Didicerunt
enim a bono magistro fugitiuam mundi
gloriam delicias et diuicias propter christum sper/
nere: et in hac mortali voragine. nichil
esse melius: quam spretis mundi deliciis ce/
lesti domino militare. Docuit enim disci
pulos ecclesias sedulo visitare et deuote
ibi se habere. sacerdotes honorare. religiosos
omnes amare. cum deuotis conuersari: frequenter
orare et diuinis laudibus libenter interesse.
Egregia laus magistri tot laudum preco/
nes: quos ingens turba studencium magnifi
cetis professorum et vita probata monachorum. Vbi/
que laudabiliter commendant. ¶ Erat tunc
delectabile zwollensem in tunc paruitate:
et tam clarum multitudine scolarium cernere.

de disciplina

69

frequentate. Steterat tunc Zwollis optime
in animarum regimine: seculares enim scolaribus non
erant infesti. devoti tunc adeo poterant libere
fuerunt. Sacerdotes curati et vicarii tunc
fuerunt honesti et nullus de incontinentia
publice diffamatus. Religiosi boni visi et de-
voti satis accepti erant. Et viri seculares qui
tempore illo regebant. sapientia et divitiis pollentes.
divitiis et habundantes. deum metuebant et divina
precepta in se et sibi subiectis servare satage-
bant: quia plures ex hiis scabini viri e-
ruditi eius fuerant discipuli: quem semper in reveren-
tia et amore habebant, et sanis eius consiliis
libenter acquiescebant.

De eius temptationibus et quomodo magister gerardus mag-
nus de ipso senserit. et quod sacerdos fieri non pre-
sumpserit. Capitulum vicesimum nonum.

Magister iste iohannes. contempora-
neum suum magistrum gerardum
magnum. ardenti zelo ferven-
tem. vite vivendi formam super omnia exhibente.
verbum dei in exemplo vite prebentem a pre-
dicationis sue exordio. miro coluit af-
fectu: et virum in christo sibi unanimem. carum
habuit ex corde. Quem frequenter Zwollensibus
verbum dei predicantem. libenter suscepit hospitio:
de scripturis divinis sepe documentis. alterutrum
salute fide et spe mutua ac in deum caritate.
sepius sermone conferendo: ad amorem dei
spiritus pinguedine. atque fervore ...
mutuo se mutuo. accendere satagentes.

Zelo itaque fervoris et amoris magister io-
hannes accensus ordinem fratrum minorum in-
trare deliberavit. cui aliquando visum fuit
quod id etiam permisisset. Sed magister gerar-
dus magnus dei sapientia repletus. propter aliorum
salutem per salutare eius doctrinam
scolaribus infundendam. retraxit a proposito:
presertim cum nullum monasterium fratrum minorum
in hac nostra regione fuerat reformatum.
Unde et consolatorias ei sepius mittens epis-
tolas: scripsit inter alia. Frater et amice
karissime sitis letus in domino. Gaudete domino in
leticia: gaudete et iterum dico gaudete.
Revolvite sepe verbum istud. deus corripit
quos diligit: et flagellat quos recipit.
Et habeatis tristicie quod illa cogitatio permis-
sionum intrandi de intrando ordinem minorum
quia iam in temporibus istis nullibi sunt refor-
mati sufficienter est dyaboli: quia dya-
bolus habet potestatem secundum permissionem divinam
movendi fantasiam secundum diversas falsas
cogitationes: et in timore simile vovendi. ut vovisse credite. Hoc mentaliter
temptationibus possum vobis probare. In vestra potesta-
te est: tales cogitationes approbare vel re-
probare. Unde semper dicatis et habeatis quod dya-
bolus sit. qui ad illa vobis loquitur: et vos
non sitis loquens. Et quandocumque separat vos ab
alia re quacumque. sicut a lectura vel alia:
faciatis semper contrarium. Utinam sciretis cre-
dere et facere semper contrarium. in despectum sugge-
rentis. Superbus est enim: et non potest pati de-
spectum. Quapropter mi dilecte semper sitis letus
et hilaris in quibus ... motis es ab omni voto: et
longius quam ab habitu. In me et in animam
meam accipio omnia vota vestra. per presentes
litteras: que ista a nobis tres vovisset. In
quarum evidentiam testimonio: litteras has in
dorso sigillavi. Ora pro me frater: et re-
commenda me ceteris in orationibus. Item ad
eundem. Ponatis aquam in ... de scrip-
turis meis que vobis videntur utilia. pro
iohanne de ... cetero fratre nostro. et sociis
suis. Deus omnipotens sit benedictus. et influat
in animam tuam et carnem tuam. et benedicat
te omnibus benedictionibus. per infinita secula: qui
solus est bonus. Et ora te flagellum eius qui
sine causa te turbat patienter sustinere.
Nichil ita proficit contra dyaboli tempta-
menta. ut magnus ait anthonius: sicut
cordis hilaritas et in domino consolatio. Sol di-
lectissime quam in ~~dulcissima~~ lucidissima et so-
la lucente vestitur: omnia tua temptamenta

vro sunt serenda. Lux est et clare lux.
Ach ach. quam quam. eximus eximus. ibi ibi.
ubique ubi. neque nec labor neque dolor amen.
¶ Item ad eundem de operibus pietatis. Hor/
tor in domino ad hoc quod liberius faciatis ex vobis/
ipsis. ut pauperi isti clerico ad religionem aspi/
ranti subueniatis: et alios ad subueniendum ei
diligenter adhortamini. Nam per tales elemo/
sinas et alios monetis et promouetis ad rem tam
magnam arduam et proficuam. religionis
videlicet ingressum. ubi ordo seruatur: quia vere
xpisti est negotium. ¶ Mathiam vero clericum. quia
xpistus quia bone voluntatis quia nunc quia pauper
clericus. in negotiis suis dispo necesse in hos/
picio vestro dignamini. ut tempus leuius quia pau/
per in necessariis transeat: et de necessitatibus cum
psalmista liberatus in bonis moribus vera
introductione ad eterna conualescat. In hos/
picio a forma pulchra et petulanti sibi
puto cauendum: ideo caute ad hoc respicia/
tis. Mundans deus qui vos dedit potestatem:
suis bene posse facere. ¶ Item scripsit pastori
de Zwollis de eodem magistro Iohanne in hec
verba. Domine Reynere pastor Zwollensis.
amice in xpisto karissime. legatione dei seruo
suo fungeris. per nuptias vestras Zwollen/
sis ecclesiam. precor et exhortor. ut cum magistro
Iohanne celi membro ex nobili. licet corpo/
rato pacem habeatis et concordiam. et mul/
tum ignobilioris membri optentu ab/
sciatis a capite membra tam firma et stabi/
le: cui par non inuenietis in multis milibus.
¶ Etenim vir tantus magister Gerardus mag/
nus. quod cum eum documentis auctoritatibus et promis/
sis in fide sua non ficta ipsum in temptacionibus con/
solando roborauit. cum infusione gratie
et benedictione glorie. tam dulciter et inspiratus:
quod tum recommendauit. ut ipsum nobile
membrum ecclesie. multis milibus preferendum compu/
tare non dubitaret. Et vere sic erat. cum
totus mundus occiduus. idipsum proclama/
uerit: qui verbo et exemplo multis causa fuit salutis.

ecce

¶ Cum igitur magister iste Iohannes
epistolas et euangelia suis in scola discipul/
et etiam secularibus auditorium suum ingressis
temporibus exponeret et verbum dei ex libris di/
uinis publice predicare. sicut et alii
quidam viri et sorores devote. plures se/
cum in vita scilicet capitulis. capitulis pro/
trahere: dominus Reynerus pastor Zwolle/
sis. id est [illegible] prohibere: nolens ut verbum
dei ab aliquo nisi a se ipso. cappellanis
suis et similibus. publice legeretur
aut predicaretur. ¶ Quod magister Ge/
rardus propter hec talis magistro Iohanni super
hoc scripsit versus. ¶ Domine Reynere cu/
ratus in Zwollis multum habes iudicium super
suos parochianos. nisi in foro conscientie.
ut bonos homines a vestro auditorio vel sco/
lis excludatis: contra iusticiam et racione/
legitimam. Miror quod se intromittit
de hoc. quod si nunc loquatur cum bonis.
aut layci loquantur bona. vos super patis
sibi in hac parte potestatem. Quidquid in
isto facit in hoc facit velut raptor.
rapiens sibi potestatem super homines quam non habet:
et sibi hoc scripsi. Valete. ¶ Considerans
autem magister Iohannes sacerdotii statum fore al/
tissimum. et angelicam supergredi potestatem. m/
nibus [illegible] hominem secularem moribus et propo/
sito. multis peccatis et viciis subiacentem. ab
eius actibus et affectibus terrena et celestia.
mundo toto suspensum. angelicam medium vi/
tam in terris ducere oportere. ad hoc excelle/ mittibz
tissimum in ecclesia dei militante statum. a/
quantum aspirare sacerdos fieri non presump/
sit. nec ad sacros ordines promoueri: sed
in humili statu ecclesie deliberauit permanere.
¶ De statu vero sacerdotii. ex scripturis
diuinis doctorum quoque sententiis. multa nobis
dicere et predicare consueuit: eundem valde
fore periculosum. et animabus sacerdotum nimis perico/
sum instare per sacerdotio. Ille tamen permaxime
quibus vita cum nomine et sanctitate in effectu non/

me corrumperet? quam latam et spaciosam viam
ad hominum complacentiam vel mundum persolutam
incedentes. honorari, beneficiari, ditari vel molli-
ter et habundanter vivere concupiscunt. negligentes
et perfectione sacerdotii gradum capientes. in
dampnationem suam perpetuam. Super quibus omnibus
de multis sanctis nobis exemplificavit: quod vere sancti
fuerunt: et tamen ad sacerdotii dignitatem promo-
veri timuerunt. Magnus pater Benedictus.
monachorum ordinis institutor. et sanctus Franciscus fratrum
minorum fundator. Effrem quoque dyaconus
Paphnucius heremi cultor. magister quoque Gerar-
dus magnus. frater Stephanus. totius mo-
derne devotionis et devotorum inceptor primus:
mole magnitudinis et dignitatis sacerdotii
in se consideratione sua pressi: presbiterari recusabat.
Et Marcus evangelista pollicem dicitur sibi am-
putasse: ne sacerdotii honore seu officio
fungeretur. Plura hiis similia in vitas patrum
et alibi habentur conscripta. Multa quo-
que exempla de malis sacerdotibus etiam nobis propo-
suit: qui miserabiliter hic in peccatis vivientes.
in fine terribiliter sunt defuncti: et in puncto ad
inferna descenderunt. Udo Magdeburgensis
archiepiscopus per beatam virginem ad tantam scientiam.
et ad primatus dignitatem promotus: per sanctum
Mauricium in ecclesia sua nocte iussu beate virginis
in conspectu plurimorum sanctorum, terribiliter fuit
decapitatus: prout id publice nobis in scolis
terribiliter in timore scribendum predicavit. Et
quidam Westfalus sacerdos concubinarius: mori-
turus exclamavit. O eterna mors: o eter-
na mors. Et sic clamans expiravit:
in sermone videas aptum. quo propter brevem car-
nis sue delectationem statim compulsus est ibidem:
eternis ignibus sine fine cruciari. Cor-
dibus ergo plurimorum non parum incussit horro-
rem. super sacerdotii assumptione: presertim super
curam pastoralis regiminis. Quibus tamen
si omnino id fieri oporteret: consuluit ut pas-
toralia beneficia sibi procurarent. et si fa-
cultas suppeteret canonicatus moralia. ut se

certi tamen non dubito. ne ab eo in inferni foveam
caderet: sed magis ex dictis sanctorum qualiter ipsi
vivere et alios docere debeat. evidentius ag-
nosceret. Multa nobis super hiis in scolis
publice predicavit: allegans illud decre-
ti. Non est pastoris excusatio si lupus
oves comedat et pastor nescit: quia
scire tenetur et providere.

De exteriori eius conversatione. virtutibus. orationibus.
doctrinis et informationibus. Capitulum .lxx.

Fuit autem magister iste Iohannes.
statura brevis. corpore gracilis.
membris attenuatus. cute contrac-
tus. in artibus bene litteratus. in scripturis divinis
valde litteratus et illuminatus. in firma caritate an-
coratus. in dei timore fundatus. et in exaltatione
pene consummatus: in suis moribus. actibus
et affectibus plenus. prudens. humilis. pudi-
cus. sobrius. castus et quietus. omnia boni confessoris
in se habens predicata. omnes homines maxime
suos scolares in virtutibus et ad deum ap-
tos esse sicut semetipsum. ab omni specie
mala se abstinens. dei mandata custo-
diens: et eius consilia pro posse et nos-
se servantes. Ut autem exemplar et for-
ma bone vite et sancte conversationis semper
esset discipulis. incepit a seipso primum in
hoc imitatus: non docens sermone quod prius
opere non fecisset. In habitu igitur
exteriori. moribus et conversatione. magistro Ge-
rardo magno. domino Florencio et fratri-
bus congregationis per omnia se fecit similem:
quia supremis vestibus tamen nigris. vide-
licet tunica toga capucio: inferius vero
albis semper fuit indutus. Quin et suos dis-
cipulos similiter induere: verbo docuit et
exemplo. Cuius sancti gratia iste modus vesti-
endi et more primorum devotarum congregatio-
num ~~(struck words)~~. a pluribus bonis sa-
cerdotibus in seculo commanentibus in pluribus
terre nostre oppidis. usque hodie conservatur:
in testimonium castimonie sancte conversationis et ho-

neste vite professo et sacerdotum: ut boni
bus discipuli a bono magistro et bonis a
dominis congregacionibus olim fuerant instituti.
Mane hora secunda aut tercia. cum surrexerit in horas beate virginis septem psalmos et alia sua quedam xenodia devote persolvendo: sanctis meditacionibus bonis exerciciis. oracionibus et contemplacionibus deditus ad tempus vacando: et sic in sede sua prius quiescendo. Deinde hora consueta. festivis diebus ad ecclesiam eundo pro matutinis dei vel scolaribus in choro decantandis. interesse consuevit. Ferialibus autem diebus ad scolas accedens. scolarium informacionibus totus invigilavit: spem suam semper in ipsis doctrine eius cupiens esse proficuam. Videmus eum frequenter in aliquo scole angulo. quandoque per horam magis vel minus oracioni insistentem: et flexis poplitibus manibus complicatis in altitudinem faciei sue levatis. intento ore clauso solo verborum sive plicatu solo labiorum et sillabarum recordantem et affectum. deinde ad oratum contemplacionem que sue sollicite videlicet indebite aut toto corpore prostratum sibi in deo vacantem. tumultu scolarium circumsedencium minime obstante: presertim cum nichil insolitum in scola ageretur. Ita fixus in suis permansit exerciciis. ut per rixam strepitum scolarium. non abrumperetur. Hec autem sepius facere consuevit: cum locis ceteris locorum sedibus aut tractus suis ceteris singuli suis locis sederent. legendo seu examinando separatim intenderent. Similiter fecit in choro. collega suo magistro regimine chori gubernante: cum ipse in fine chori ad gradus repositorij venerabilis sacramenti. contra altare summe nominis. toto pene tempore divini officij aut flexis genibus aut cominus in sedis sedibus. vel in terra defixis aut ad corpus domini in armarijs aureis et argenteis ibidem decentur humiliter elevatis: oracioni sue et contemplacioni. seu cantus et psalmodie intellectui devotissime vacabat. Et ut oracionem in se affectum frequenter aut innovaret: quandoque vocaliter quandoque mentaliter.

eciam in latino. eciam in teutonico. non videlicet in utroque orare consuevit: et nos orare similiter exemplo suo persuasit. Sicut hanc orationes per totam scolam nobis pronunciando in forma conscripsit. Domine ihesu christe creator celi et terre. redemptor et salvator mundi. rex regum dominus dominancium princeps regum terre: domine sancte pater omnipotens eterne deus. sancte deus. sancte fortis. sancte immortalis miserere nobis. O myn ghenedike lieue vader werdighe here: ontferme di mijnre: ende wes ghenadich my arme mensche. heere ende alle. amen. Sancta virgo maria mater dei omnipotentis. regina celi et terre. mater et filia regis regum omnium. advocata mea. o hoghe werdighe vrouwe. o werde wiselike creatura o suete minnelike voncfrou: que ad illam magnam dignitatem electa es. ut esses mater dei omnipotentis: o mater omnis misericordie pietatis et clemencie. ora pro me ad dilectum filium tuum. Sancte ioachim et sancta anna. weerde ouders der werde moeder ons lieue here ihesu christi: verwerft mi hulpe van gode van uwer dochter: ende ghenade van uwer dochter kijnt. Sancte ioseph nutritor virginis et filij ora pro me ad virginem: ut oret pro me ad filium. ut mei misereatur. Sancta maria magdalena weerde mindinne gods que multum dilexisti. et multa peccata sunt tibi dimissa: ora pro me. ut et mihi multa peccata dimittantur. Et sic dum campana signavit: quibuscumque locis et locacionibus suis conmississ. oravit dicens Deus propicius esto mihi peccatori. propter magnam misericordiam tuam: aut unum ave maria: ut vel sit hora illam sine bono opere. nullatenus sinet preterire. Et sacerdoti in missa se vertenti et dicenti. orate pro me peccatore fratres: respondere docuit. Oret pro te omnes sancti dei: ut sacrificium tuum acceptum sit deo omnipotenti: et fiat remissionem remissione omnium peccatorum meorum. vivorum et mortuorum

Dicit psalmum Exaudiat te dominus in
die tribulacionis: mittat tibi auxilium de sancto:
memor sit omnis sacrificii tui et cetera. ¶
Ad ave maria in fine. ihesus xpus amen. addere
consuevit: qui est deus gloriosus super omnia benedic-
tus in secula. ¶ Legenti autem et cantanti aliquid
in choro. et ubicumque stabat dixit inspiciendas.
quia sit sensus verborum melius possit intelligere
attendere. quam oculos circumgirando. varia
vana vel carnalia. in legendo aspiceret.
¶ Clito licenciam ab eo petenti in Wind-
sem pergendi ad religionem prestantandam:
libenter data licencia ait. O iohannes omni
tempore benedic deum: et pete ab eo ut vias
tuas dirigat: et omnia consilia tua in ipso per-
maneant. Quod verbum homini et suave
clito illi per totam viam inhesit: et cor suum
non solum tunc: sed eciam multo post tempore. ad deum
direxit. Die ergo clitico eam permansurum ire
vellet in Windesem. accessit iterum ad
magistrum. Et ait. Non precor mi iohannes
ut multa post mortem pro me psalteria legantur:
sed unum quemque suspirium: ad dominum pro me
ore fundatur. Dicebat autem. multe
deo devote vetule credunt tota septibus:
omnia septem in se dona habentes sancti spiritus: quo-
rum eius nomina aperte non cognoscunt:
Illud nobis significans: quod non in sciencia et ser-
mone: sed in opere et virtute regnum dei consis-
tit. ¶ Narravit sepe nobis de quodam
zelandrino quem presbiter post confessionem interrogavit
an eam sciret pater noster. Qui respondit. Ha-
beo fratrem carnalem qui illud bene novit:
ego autem non scio: sed modum eius bene scio.
Et sacerdos. Quis est modus eius. Respon-
dit. Wis wis wis: sic enim frater meus
dicens circumgirat eam. Sic faciunt mul-
ti horas canonicas et alia multa legentes.
vel cantantes. verba dumtaxat proferentes:
tamquam dicere wis wis wis. sed non atten-
dentes. nichil quam deum rogantes: et labo-
re tandem. sine fructu pauco proficientes. ¶

Iste dixit. Quidam ab aliis invitatus: ad
sepe potandum in recessu suo fuit rogatus.
Tandem equum ascendens adhuc sancti iohannis
amorem et sancte gertrudis dilectionem bibere com-
pulsus fuit. Gravatus ergo potu venit ad
vadum. Et cum equus suus bibere cessaret:
dixit ad eum. Ita sancti iohannis bibe amorem
et sancte gertrudis dilectionem. Qui post verba
sua nichil amplius potavit. Tunc dixit
eques. Tu sapiencior es quam ego. Ego propter
amicos plus bibi quam potui sufficere potu:
et tu nullius precio vel amore plus bibis
quam tua natura requirit. ¶ Dixit iterum
Raro visum est ut lupus caudam ovis in ore
habeat. Sic raro contingit ut qui in peccatis vi-
vens semper lupus fuit: in fine vita consumpta de lupo
fiat ovis. ¶ Et rursum. Si precepta divina
per patibulum infligi essent prohibita: melius
observarentur quam nunc. cum per infernum et mor-
tem eternam servari sint mandata. ¶ Invi-
tatus a pastore zwollensi: interrogavit
sermonem eius. quid in sermone missa in ecclesia cogitasset
aut fecisset. Qui respondit. Dilexi consi-
derari. quomodo presbiter celebrans ibidem se habuit.
et quid fecit. Et laudavit eum: bonam
dicens illam fuisse occupacionem: quomodo per-
[illegible] presbiter ibi sacrificat: et offert eum et in eo
consecrat et orat. ¶ Contigit autem eum
esse de causa reformandum sub temporibus in
arnhem prope ghelrie. scolas ad breve
tempus. Quidam ergo scolaris qui zwollis sub
eo steterat. peccatis et bonis suis consumptis
dixit intra se. Iste bonus magister meliores bo-
nos facit discipulos: et quare me tam ma-
lum dereliquit. Vadam ergo in arnhem:
et ipsum interficiam. Veniens igitur in arn-
hem: magister hic iohannes letus occurrit ei
dicens. Fili mi bene veniens eum ex nomine
quomodo est vobiscum. Rogo ut mecum hodie
esse velitis in prandio. Qui statim acquies-
cens dixit ei post prandium. O bone magister
ego ad occidendum vos veni. nullam habens

contra vos tam sanam. non veram bonitatem et misericordiam: sed veram invenientem clementiam. Omnes eum prohibuit. Grates sint vobis [...].

De fervore eius diu sacerdotis. fervore amore contemplacionis. morte et post mortem eius apparicione. C. lxxi

Qualis fervor eius fuerit diu sacerdos ac vicarius in domo devotorum. quousque mundo mortuus et mundus sibi fuerit crucifixus et ipse mundo: quis digne poterit explicare. Vere enim fuit Israhelita in quo dolus non fuerit: nullus pene ibi nisi timidus. et que ad cultum divinum et scolarium instruccionem pertinebant. die ac nocte se occupabat. De domo sua ad ecclesiam vel ad scolam. seu clericorum congregacionem sibi vicinam. solum ire consuevit. Sed et primum [...] regularium quos cenobia propter caritatem et ad renovacionem quosque visitavit. Semper quocumque vadens aliquid bonum de deo. de scripturis divinis conferens de dei magnitudine et gloria mente revolvit. Nam quod ex eius ore non bonum nisi Christus. et que ad Christum seu veras virtutes pertinent. audiebantur. Relique domus dei animam viri sancti. sepe contemplacione eius amore quotidie invigilavit. Bonis operibus et virtutibus scolares suos instruebat: ut ipsi consequenter per totum mundum dispersi inter totos in via veritatis et mundi vanitatibus [...] ducerent et exemplis. O magnum enim bonum in hoc fecisse se reputavit quod scolares et magistros post futuros [...] curatos ac verbi dei predicatores. iuxta normam evangelii. vitam apostolicam. et sanctorum doctrinam. debite instruebat: quam si ipse publice populo predicasset. Nam annis suis iam plus quam quadraginta quod migravit a seculo: et adhuc nomen eius et doctrina salutaris. celebris habetur in mundo. Per eos qui eum audierunt. et ab eo informari meruerunt. Totus autem erat tenere mente tota et [...] in dei cognicione et amore. in virtutibus et scripturis divinis quotidie exercitatus. cor suum a viciis et peccatis purgatum. a seculi vanitatibus et tumultibus liberum. et concentratum. sursum ad deum levabat et creatoris sui magnitudinem. in scripturis et in cunctis creaturis considerabat. in eius laude admiracione et stupore. frequenter resolvebatur. omnipotenciam maiestatis eius. sapienciam disposicionis creaturarum omnium. et summam eius in cunctis bonitatem. capere non valebat pre magnitudine: sed sepius cum cogitabat. ipsam quasi avida mente pregustabat. ita deo in alto sepissime iubilabat. Iubilus autem ut nobis dicere consuevit. est gaudium mentis ineffabile: quod nec loqui nec subticeri potest. Conscientia ergo sua. sincera facie. tranquillo corde. deo se obtulit. et eo quod intra se sensit. dulcedinis admiracionis et pacis. de illo infinito et summo bono. alte sue unico vero et solo gaudio: extra quod nulla vera permanens et eterna erit exultacio. Exultacionem dixit: extra se in deum saltacionem. Igitur ubicumque erat quomodo se habebat: deum apud se presentem se videbat: sicut enim coram angelis et omnibus sanctis presens. et ut sicut illi vident eum diligunt et perfruuntur. ita nos nunc beatitudinem per fidem et in enigmate. non sed per speciem sicut facie ad faciem. Hic homo devotus deo et perfruitus. non sicut angelus [...] vitas ubique presto sit. ea sicut valentibus a deo et [...] amavit et exultavit ac sepe iubilavit: dignacionem eius et bonitatem optimam super se voluntatem et [...] vehementer admiratus. Unde et exultavit. Quis similabitur videns gloriam dei [...]. Magnus dominus et laudabilis nimis: et magnitudinis eius non est finis. Laudate dominum quantum potestis: supervalebit adhuc. Longius [...] admiracionem magnitudinis dei gestiunt quotidie in toto corde suo gratias agere deo. super admirabili magnitudine glorie sue: et vocibus suis omnibus [...]

suorum affatibus, in plenitudine desiderii super hys
~~qui~~ deo suo videre pro modulo suo incipiunt.
Et dicebat si tantum dominus deus noster de excelso
celorum habitaculo ad nos pauperes vermicu-
los in terra reptantes semel respexisset: mag-
num nobis valde fuisset. Iam a regalibus se-
dibus maiestatis sue descendit et propter nos ho-
mines factus est: tanta faciens dotes et species:
quibus non incalescat et in stupore resolvatur.
Amavit ergo deum et amando liquefiebat
pro dulcedine glorie dei et decore domus eius: assur-
gere laborans in laudem glorie eius: et copia mel-
liflue dulcedinis cordis sui faciens in discipu-
los effudit. Ideo verba laudis divine super mel
et favum ori suo sapiebant: ut hec et similia
dei magnitudinem et gloriam aperius exprime-
ret. Laudamus te. Benedicimus te. Adora-
mus te. ~~Gracias agimus~~ Glorificamus te.
Gracias agimus tibi propter magnam gloriam
tuam. Item. Magnificate dominum mecum:
et exaltemus nomen eius in idipsum: quia ego so-
lus magnificare eum non sufficio. O quam suave
illi sapiebat sanctificetur nomen tuum: et quam
frequenter publice petebat nomen dei in nobis
sanctificari: cum sanctitas in se ipso nec minui nec
augeri possit. Celi enarrant gloriam dei: excel-
lenciam videlicet maiestatis eius in creaturis relucen-
tem. Quanto autem eum quis magis cognoscit
tanto ad ipsum magis accenditur eum amplius cog-
noscendum: usque quo perveniat ut facie ad
faciem eum tandem cognoscat: in quo humane
cognicionis terminus et vera beatitudo consistit.
Ad ista nobis imprimenda orthodoxorum doc-
torum magna volumina ad scolas secum defe-
rebat: in creaturis nostri amorem et gloriam
scienciam publice quam privatim verbis et ex-
emplis assercionibus quibus scolas valde sollicitus
instat. Dicebat autem valde admira-
bile dei sapienciam in una quadam arbore que
sepe mille et multo plura folia habet viridia
in omni forma et figura sibi similia: unum
folium sicut aliud in singulis eius partibus hys

figuracionibus: quasi deus celi et terre esset obligatus et illi
tantum arbori in specie sua formande totus esset
intentus: cum tamen sit dominus omnium orbis et singu-
lis creaturis sue presens et intentus. Et dice-
bat. Quamvis deus ubique sit per suam essen-
ciam presenciam et potenciam: familiari tamen mo-
do est eius quo eum mirificenciam actuum et sta-
tuum considerat. Et quamvis deus sit ubique:
in celo tamen eius gloria magis relucet. Dei bo-
nitatem non satis poterat admirari: qui
omnia fecit propter se ipsum: et bonitate sua in-
finita. O quam dulce sibi sapiebat illud
illud psalmiste. Laudate dominum quoniam
bonus est dominus: psallite nomini eius quoniam sua-
ve est. Item. Bonus es tu et in bonitate
tua doce me iustificaciones tuas. Et
illud ewangelii: An oculus tuus nequam est:
quia ego bonus sum. Multum laudavit
unius responsionem: qui interrogatus cur
deo vellet servire: respondit quia bonus est. Non
propter terrena non propter celestia non propter mer-
cedem: sed quia bonus est deus: voluit ille servire
incipiebat. Bonus est dominus et confortans in
die tribulacionis: et sciens sperantes in se. Item
dominus ait. Quid me vocas bonum.
Nemo bonus nisi solus deus. O quam bonus
est deus querentibus illum: ipsum in veritate in-
venientibus: et in veritate ambulantibus: non in car-
ne et sanguine et mundi vanitate.
Quanto cordis iubilo in christi nativitate an-
decantabat ut in organo ludebat: en
magnum nomen dei emanuel: quod
annunciatum est per gabrielem. etc. Et in noc-
te natalis christi dignum cogitandum. O ihesu
piissime o puer dulcissime: da mihi digitum
tuum pede vel manum tuam ad contrectan-
dum et deosculandum. Quantum hoc no-
men ihesus cordi suo dulcescebat: ostendit in can-
tilena quam de illo edixerat a scolari-
bus decantandam. ubi incipit. Cordi nil
divinius: auri nil humilius: oris
nil sapit gracius: quam ihesus dei filius.

Hoc nomen tetragramaton · magnum et
ineffabile: quod dicitur fab anthomaton: et
cetera. Contra carnales temptaciones: be
atam virginem hoc modo dixit invocandam. Cas
tissima virgo maria mater dei · ora pro me ut
non inducar in temptacionem: dixit unum ave
maria cum attenta devocione fore legen
dum. Consuluit autem in se. septem ave
maria quotidie in honorem beate virginis a
singulis esse legenda: propter graciam spe
cialem ab ea impetrandam: exemplo suo qui
in iuventute sua. ita doctus a sacerdote. no
tabilem gratiam eius persensit. Qua
dam vice zwollis in domo clericorum quos
propter scientiam eorum vel sanctitatem. frequenter visita
vit. in cella fratris unius thomam legit
de eterna beatitudine. ubi christus iuxta ewange
lium sic lucet. in regno suo patris. et ab in
patria discumbentibus ministrabit: et addidit
ubi thomas tempore suus eorum esset emticius
Quod cum legisset tempore se non valens pre
magnitudine bonitatis dei: flexis statim genu
bus adoravit: gracias agens deo super ineffa
bili bonitate. humilitate et pietate sua:
in stupore admiracione et laude resolutus.
et liquefactus. Attendens igitur ad scolas
continuo facto silencio. dixit nobis omnibus cum
ingenti gaudio: maximum bonum sit [illegible]
[illegible] quod optimo tempore nobis vellet mani
festare: et interim suum animum ad tantum
bonum suscipiendum. desiderando pararet.
Et nobis tunc primarijs aliorum locorum sco
laribus. quibus pene omnibus in primo loco se
dimus. sepius querulando ingemiavit
dicens: et cur maiori affectu tantum bo
num scire non desideramus: nec eum frequencius
ad hoc dicendum sollicitaremus. Nobis
autem omnibus id scire petentibus: tandem die
celebri mane post matutinas zwollis decanta
tas. scolaribus in unum congregatis. ad quibusdam
viris devotis. humilitatem beate virginis. in cordibus
verbis et moribus. primum nobis proposuit: deinde

altera sua principalem humilitatem videlicet domini
nostri ihesu christi. primo in verbis exhibitam. ac postmo
dum in celis sanctis suis exhibendam. ex scripturis
divinis magnis doctorum voluminibus. ubi
de scienter assumptis. lucidissime declaravit: omnes
ad amorem et divine bonitatis humilitatis et
pietatis contemplacionem. non modice atten
dens. Itaque vir iste bonus. a pueritia sua
usque in etatem senilem. a timore dei incipiens
et deo se conservans: in multo fervore
spiritus. cum devocione fervente dilectione. et cor
dis ac corporis castitate. quotidie proficiens
nunquam retro respexit: sed in altiora et bona
spiritualia. interna et eterna continue se extendit.
donec corpore deficiente morti cepit appro
pinquare. Et quia multos sacre pagine
libros. sibi comparaverat dives · dei testamen
tum in libris suis consistere: et sciens mirum [illegible]
nitatis eterne etiam. fide catholica. spe que
futuri seculi. celestis vite premia. huiusque per
libros in eo conservatas. et sine ipsis domum per
felicitatis: idcirco de libris suis faciens testa
mentum. testamento: legavit in Windesem
loco sue sepulture. nicolaum de lira. lau
datum pre ceteris doctoribus expositorem. super
tota biblia in quinque voluminibus cursus
totius biblie et postillam. Librariam
etiam de novo constituit. in ecclesia zwollen
si ad latus eius boreale ferro et lapidibus.
securis que munitam: plures libros suos the
ologicales. et aliarum facultatum in eam ma
dans cathenari. ac devotis presbiteris. et alijs
doctis viris. cum claves dari: ut omnibus
illuc studere volentibus libri paterent accessus.
Cuius exemplum imitati quidam devoti
presbiteri. et alij docti viri etiam libros quos
dam ad legendum utilitatem. libraria pre fata.
pro testamento legaverunt. Reliquos vero
libros suos. diversis devotis monasterijs seu devo
tis congregacionibus. Tandem perveniens ad
extrema. arescente pre senio natura.
et motu continuo membrorum resoluta: in pro

cum multorum virorum devotorum ecclesie sacramentis com-
munitus. feliciter reddidit deo spiritum. angelicis spi-
ritibus presencio sociandum: corpus suum in Winde-
sem commendans humandum. ¶ Eadem in quarta
post pasche dominica. corpus eius in Windesem transve-
hebatur: multi presbiteri et viri honesti. sed et
quasi devote totus clericatus per unum miliare
sunt secuti. Conventus in Windesem pro eius
tali consueto ecclesie. cum cruce aqua benedicta et tu-
ribulo fumante. corpori tam sancto obviam procedens.
cum campanarum sonitu et cantu consueto. ipsum corpus
ecclesiam in chorum introducunt. et missam pro defunc-
tis premissam dicunt. pro anime sue requie. de-
vote cantaverunt. In qua quidem missa
dum corpus eius feretro in choro esset repositum. cuidam
ipsius magistri curato sciencior in choro existenti. post
sacramentorum elevacionem apparuit dicens. ego
sum anima magistri iohannis tzele: anima mea exce-
pta a collectu purgatur. Dicas superiori quia
prior non est presens. quod sine purgatorio nunc
ad celum vado. propter amorem et zelum fer-
ventem quem ad scolares habui diligendos: et
propter castitatem ab ineunte etate servatam: ac
eciam propter scrupulum consciencie qui me non per-
misit in gravibus errare. Officio igitur
divino pro eius deposicione peracto. ante fores
tunc ecclesie in atriculum sunt sepulture. sarco-
fago magno lapideo loco supposito:
epithaphium suo servitori et honori satis con-
gruum. et condignum ad pedes huius conscriptum
huiusmodi sub tenore. ¶ Mille quadringen-
tis: denis septem decem sub annis. Nona di-
es may sepelivit hec ossa iohannis Cele.
Dum zwollis rectoris in arte scolarium moribus
et vita: fama quoque per orbem clari.
Qualis erat: tales studuit formare scolares.
Zelo ferventes: recti veri que tenaces.
Hunc anime sortem plus laudat discipulorum
Viva vox horum: quam vile poema metrorum.
Eius labore qua: quasi fonte dulcedine data.
Nomina arbor pia: manat ihesus atque
maria. Ante ex persona sua.

cap 29

Redde tuum nunc te: quod pluribus inposuit te.
Vere manu puerorum: dando te pueros.
Dignificans et magnificans: et glorificans te:
Vivens et moriens: laude labore prece. Oro
Capiat in hunc terra nulla morte altera sorte:
post unam mortem: quem teget ista petra.

Quod preter predictos nostri conventus exteriora miracula non fecerunt. ideo non minus sancti et illustres patres appellari queunt sive ecclesie. Capitulum lxxij

In hoc fine volumus istis nostris devotis
animis propter quandam dubitacionem indicare
qui consciencia trepidant. seu sapiencie
repugnant. illos patres sanctos illustres ve(l)
non arbitrantur qui in propria vita aut eciam
eciam post mortem. miracula non claruerunt.
Nos multos valde sanctos in antiquo et novo
legimus testamento. ab ecclesia dei pro veris sanctis
reputatos. honoratos et canonizatos: qui in vita sua
nunquam miracula fecisse referuntur. ut sunt noe
abraham ysaac iacob et ioseph et alii sancti
illius evi usque ad moysen et aaron. Sic
samuel david ezechias. ezechiel et duodecim
prophete: miracula fecisse non leguntur.
Et in novo testamento beatissima virgo ma-
ria. sanctissimus homo iohannes baptista. et
multi sancti confessores ac sancte virgines. in civi-
tate sancti. honorati et sanctissimi extiterunt: qui in omni
vita sua. nunquam miracula claruerunt: ut
in vitis sanctorum et legendis patet apertissime.
Signa enim secundum apostolum non fidelibus sed infide-
libus data sunt. Miracula autem in ecclesia pri-
mitiva. propter infideles ad fidem fidei convertendos
oportuit necessaria: nunc vero stante vero fide catholica
existente. necessaria iam non sunt: quia non litte-
raliter sed spiritualiter signa nunc credentibus sensibilia in-
telligencie presentat. Qui ergo in fide fidem
spe et caritate die ac nocte fideliter deo
serviunt. eius mandata perfecte custodiunt. offensam
eius ut venenum et mortem devitant. beneplaci-
tum eius in toto suo et per libertatem adimplet: ac
vicia tradunt et concupiscencia carnis eorum
suspendunt. Et ipsum in vita et eterna beata

meditando orando suspirando. quotidie sustol-
lit. omnia miracula a domino fidelibus in euange-
lio concessa facit spiritualiter. que multo sibi me-
lius proficiunt ad salutem. quam si ista neglectis
multis aliis miraculorum milibus ipse clares-
ceret. Miracula enim sanctum non faciunt. sed
quidem ondunt. In illa autem extreme ultionis
die, quibusdam dicentibus domine domine. nonne in
nomine tuo prophetauimus. et in nomine tuo demo-
nia eiecimus. et in nomine tuo uirtutes multas
fecimus: dominus respondebit. Numquam noui vos:
notitia videlicet approbationis. sed non reprobacionis.
Discedite a me qui operamini iniquitatem. Gra-
tie enim miraculorum generaliter date sunt prin-
cipaliter ad utilitatem ecclesie dei. non ad utilita-
tem singularis persone. ideo quandoque per malos
homines a deo nobis datur gratie. sed sicut
bona elemosina datur aliquando a bono domino per
malum seruum. Unde propter ad discipulos
dominus dicit euangelio. In hoc nolite gaude-
re quia demonia vobis subiecta sunt. sed magis
gaudete quia nomina vestra scripta sunt in celo.
Omnibus autem fratres nostri preminimi et alii
viri sancti. quorum vitam superius utcumque descrip-
simus. exteriora ista miracula in corpori-
bus istis mortuis minime perfecerunt. maiora
tamen miracula. in multarum milium animarum
spiritualiter victuarum? et eiusdem resuscitacione et sa-
lute. per se et suos in via dei successores.
usque hodie facere non desistunt. Dignum enim
esset et iustum. quod ad omnibus digitarit ani-
mas ignibus concremandas. liberacione totus
mundus congaudeat et omnes angeli de celo descen-
derent. ad constructionem ei monstrandam. quo ca-
ra nostra anima ad deum seruiendum. ipsi pendenti
in preciosum sanguis christi precio. in ea diligent
euacuari: cum una anima melior sit. quam
totius mundi substantia. Hic valemus per-
pendere. quam preciosi et sancti sunt viri illi qui per
se ipsos primum et post modum per alios. ubi et
exemplis multarum salutem animarum operantur
in mundo. deo quidem et angelis non paruum gau-

dium pariunt in celo. Quorum etiam corpora.
non inmerito sunt ueneranda. que animabus sanc-
tarum et bonorum fidelium fuerunt instrumenta. na-
turale sancte nisi in sanctis corporibus non possunt habitare.
Sponsa quoque christi noua de celo descendens ierusalem
que ... ecclesia. spiritu sancto fecundata. per pa-
tres istos illustres. multos genuit ex se fi-
lios monasteria et personas. quos in carnis pau-
pertate. in continentia castitate. in obedientia voluntate.
et in disciplina obseruancie regularis. bene lima-
tos et probatos. ad gaudia celestia transmi-
sit. et usque hodie transmittit eterna. Arbor
enim bona non potest malos fructus facere. Fructus
huius arboris in medio paradisi plantate. sunt
lucrum animarum. dei gaudium et angelorum
studium bonorum morum. virtutum generacio. no-
uus feruor religionis. deuocionis gignasium.
euangelice perfectionis adimpletio. karismatum
sancti spiritus dulcis pregustatio. et bonorum operum
multiplex accumulatio. Ex huius arboris bo-
nis fructibus bonis flagrat odore deo. totus
locus almanie videlicet illustratus. prouer-
bis sancte ecclesie: tantus salus in mundo. et tantum gau-
dium in celo. Ista probat noua sponsam ieru-
salem de superne... ex deo natam. et salgine-
ta animarum ex ea quotidie procedis. de spi-
ca fore sancto: quam multiplicitur usque hodie tempora-
liter crescit et spiritualiter. ab occidente in orien-
tem. ab aquilone in meridiem. Nonnun-
quam adhuc pauca de miraculis et animarum
curatione. Si quis omnes almanie in firmos
corporaliter tamen curasset: omnes cecos eius illumi-
nasset. surdis auditum restituisset. claudis
gressum. leprosis per mundiciam: quin etiam mortuos
resuscitasset: hec tamen omnia non erant ... mi-
racula tam efficacia. nec signa tam
salutifera: sicut unius languentis anime
a peccatis et ab eterna morte curatio. ac uera
eius in fide spe et caritate resuscitatio.
Ista corporum salus parvulum pretium et animarum:
qui infirma mundi elegit deus ut con-
fundat fortia. Non in fortitudine sua

roborabitur vir. Non in fortitudine viri
beneplacitum habebit deus: nec in tibiis
viri beneplacitum erit ei. Beneplacitum
est domino super timentes eum: et in eis qui sperant
in misericordia eius. Melius est hominem luscum ce-
cum vel claudum intrare in regnum celorum.
quam duos oculos manus et pedes habentem
mitti in gehennam ignis. Corporalis lux
communis est homini cum muscis et bestiis: spiritualis autem
lux communis est homini cum angelis. Pessima mors
que occidit animam: per istam vita redit in
eam. Doctor bonus tot mortuos suscitat
tot cecos illuminat tot infirmos curat
quot homines verbo suo et exemplo aut sollicitu-
dine sue zelo aliave qualicumque occasio-
ne in anima interius illuminat a peccatis et viciis
resurgere facit in bona voluntate et sancto
proposito roborat et in spe vite eterne regene-
rat. Ista autem miracula multo preciosio-
ra sunt quam corporalia. quia spiritualia: et etiam
digniora sunt in subiecto digniori.
Miracula corporalia in nullo comparanda
sunt anime corporis. stella gleba auri lu-
na sol celum terra. Peccata vero sunt que se-
parant inter nos et deum: opposuisti tibi
nubem ne transeat oratio. Magnum igitur
malum igitur nullum est sicut in rei veri-
tate loquendo. quam totam civitates et ville
uno die conflagrarent: quam quod unum peccatum
mortale ab aliquo committeretur. Primo
quia tunc deus offenditur cum contra eius
precepta peccatur. Ubi quibus totus mun-
dus et omnes creaturas circa deum merito au-
sinunt interire: quam dei voluntati et eius man-
dato non obedire. Secundo quia in omni peccato
mortali quod peccatur incurritur pena que finem
habet et nullum finem: non sit ipsa perpetua.
Magnum ergo malum est et quodammodo malum temporale
pere. quam animam aptam perpetuam cum deo offen-
sa mortaliter peccare. Nihil tamen non penitus
est remedium. quia homo dum adhuc vivit potest
penitere: et peccata sua contritione confitendo et

satisfaciendo delere. Valde autem periculosum est
in peccatis sine penitentia permanere. Si eum linguis
hominum loqueretur. si tot homines per tua doctrina
converteres quot ab initio fuerunt in mundo. vel
quot stelle sunt in celo: et teipsum a mor-
talibus peccatis non emundares. factus es
velut es sonans aut ~~[struck]~~ cymbalum tinni-
ens aut sicut campana ceteros convocans.
et hominum utilitati deservies. Et si per tua
scientia omnes reges et principes mundi. et totus
mundus per te sic regeretur. et per peccata te
non corriges in peccatis mortalibus nichil
proficeres. Si omnes iudeos hereticos et pa-
ganos ad fidem converteres et in mortali
peccato esses. nichil tibi proficeret ad eterne sa-
lutem vite. Si mille claustra construeres
et mille hospitalia propria manu edificares
et insuper omnes mundi pauperes de bonis tuis
pasceres quamdiu in peccato es mortali: non
es in statu salvandorum. Si corpus tuum ad
cremandum dares sicut sanctus laurencius.
ad excoriandum ut sanctus bartholomeus.
ad crucifigendum ut petrus: si in ver-
to mortali peccato mortuus fueris: numquam
salvaberis. Si mille milia missarum pro
te dicerentur. si omnes sancti cum omnibus angelis
cum deo prostrati usque ad diem iudicii sangui-
neas lacrimas pro te effunderent orantes
non flecteretur misericordia dei ad misere-
ndum tui. si in mortali peccato decesseris. Nul-
la valet medicamenta ad sanandum vul-
nus quamdiu ferrum in eo manens fixum. sic nul-
la bona opera prosunt ad eternam salutem:
nisi peccatum mortale prius relinquatur.
Quantum ergo presbiteri nostri perimerunt q
infinita peccata fieri occasionaliter prohibu-
erunt: et animas infinitas similiter deo acqui-
sierunt. Licet autem pauca hic premissa
de presbiteris supradictis in libro predicimus
plures tamen et alios in windesem presbiteros et
fratres vidimus. sed et presbiteros clericos et laicos
valde bone vite et sancte conversationis: qui non

minori. Feruore sinceritate deuocione et zelo discipline. In timore dei in via mandatorum eius quam ipsi cucurrerunt: quorum plures etiam patres rectores et institutores monasteriorum fuerunt. et causa salutis plurimorum: a quibus et post mortem in testimonium saluacionis sue. visiones viuentibus sunt ostense. Sed ut fastidium legentibus tollerem in prolixis, hic premissis huius voluminis finem imponimus: primum monasterii et capituli nostri feruore. bonam institucionem discipline rigore. et optimam apud deum et homines eorum conuersacionem arbitrantes satis elucubratam. ipsis in salutem. nobis et posteris nostris in exemplum: ut ipsos imitantes in via mandatorum dei. legittime certando decurrentes: eterne premia beatitudinis. angelis sanctis associati. cum ipsis mereamur perpetuo possidere. Prestante domino nostro Ihesu Christo: qui cum patre et spiritu sancto viuit et regnat deus benedictus: in secula Amen

Explicit liber de [illegible] viris ordinis regularium in Windesem. **Orate pro scriptore propter deum.**

Incipit epistola de vita et passione domini nostri Ihesu Christi et aliis deuotis exerciciis secundum que fratres et layci in Windesem se solent exercere. a teutonico in latinum per librarium huius editorem translata.

Qui perseuerauerit usque in finem: hic saluus erit. Dilecte frater et karissime. in corde domini nostri Ihesu Christi. habens verba hec prescripta ante oculos tui cordis. et perseuera usque in finem: ut saluus fias eternum. cum sanctis. quia non solum bene inceperunt: sed etiam salubriter perseuerauerunt. In sancta vera penitencie. quam propter amorem dei susceperunt. Et quod in habitu sanctorum ordinauerunt: hoc etiam continue in voluntate perfecerunt: In vera pena in castigacione nature. et in veris virtutibus in quibus dominus noster et sancti eius post se exercuerunt: et nobis in exemplum reliquerunt. et in hiis perseuerantes. usque ad mortem constanter permanserunt:

et post modicum temporale breuisque laboris eternum illud bonum quod in eum possident ac fruentur. iam acquisierunt et receperunt. Quorum nomina in hoc tempore et in futuro numquam obliuioni tradentur. Naturaliter mortui sunt: et mortuis eorum reliquiis plus impenditur honoris. quam huius mundi principibus nunc viuentibus exhibeatur: ut possumus considerare. quam mercedem in vita eterna receperunt. Sed pro dolor multi nunc sunt homines. qui per graciam domini nostri Ihesu Christi sapienter et perfecte inceperunt: et minime tamen perseuerant: sed retro respiciunt: bestialiter et carnaliter consummantes. Isti nomen habent quod viuant. sed spiritualiter mortui sunt in anima: quia omnem vitam suam peccaminosam. quam post in seculo male consumpserunt. per veram cordis contricionem et puram oris confessionem deponentes spiritui sancto templum in se preparauerunt: et primum in eo suscipientes. perfectam cum deo sponso suo amiciciam. perfecerunt. Verum in eorum animabus per hypocrisim nunc perseuerant: quia fidem et caritatis primam relinquentes. retro respexerunt. Et quia professionis vinculo se obligauerunt quod ad infelicem mundum corpore non possunt redire: corde tamen illuc reuertuntur: et post omnem delectacionem quam ibi possunt acquirere. continue discurrunt: sicut homines seculares post cibum temporalem: Nomen tamen habere volunt: videri volunt quod non sunt: sed ex fructibus eorum possunt agnosci. Et istud est valde dolendum et etiam multum ingemiscendum: quia eorum tam multi sunt in habitu religioso. in ordinibus et extra qui in ciuitate et sibi ipsis manent incogniti. et quod grauius est super hominum iudicia in se esse: quod valde deceptorium est. Unde scriptum est. Si nosipsos diiudicaremus: non utique iudicaremur. Isti sunt exaltatione et superbia incogniti ex eorum apparatu et ex vanitatibus insipidis quibus se mouent. possunt agnosci: in quibus nec spiritus est neque vita. Utinam frigidi essent aut calidi: Sed quia tepidi sunt: ex ore dei euomuntur. Et hec tamen incipiunt post

nature sue concupiscencias . et bestiale appeti
tum saciare cupientes . ideoque bona voluntas
timor dei et diligencia in ipsis evanescunt . tunc
eciam ad omnia spiritualia exercicia ~~tedio capiuntur~~ atte
diare incipiunt . Et quia nichil in se boni sa
piunt . ideo omne quod eis non est simile dijudi
cant . Die ac nocte deducentes . tempus omne eo
quod natura delectat . comedendo bibendo dormi
endo iocando . videndo ridendo et verbosando . Ubi
sunt in collacionibus ibi lingua perdit : vindicant
eorum est plenum . Et quando eos contra voluntatem
suam . aliquid agere vel audire oportet . aut quando
ab eis exigitur aliquid . quod non placet : tunc
apparet quid in soli sunt extra . Ipsi sunt inobe
dientes incorrigibiles rebelles . indignatores
inpaciencia et inpacientes . moribus incompositi et
verbis incomplacentes . Libenter sunt in publico . inviti in
solitudine : et de statu mundi libenter audiunt
et inquirunt . In cella et in solitudine ociosi et
infructuosi . sine omni exercicio spirituali : et sic oc
cupati quando natura melius non potest . cum re
bus inutilibus . quibus sine fructu tempus suum
expendunt . In horis suis corde ita occupa
ciones bestiali mundi vanitate . quod ore ex
terius cantibus vel lectionibus modo istud modo illud . nec
hoc nunc ibi . de illo quod preteritum est aut in quo
cotidie conversatur : et sepe quod numquam erit
factibile . Diligentes ad mensam tardi ad
oracionem . primi ad confabulandum et murmu
randum : ad cibum et potum aut aliud quodcum
que . iuxta suum desiderium ipsis defuerit . ☙
Hinc frater precor te ut ab hiis te premuneas .
et cum in aliquo horum excesseris . id tibi cordia
liter displiceat . et studeas te firmiter emen
dare : idque operibus demonstrare . Plures bo
ni homines in pueris premissis frequenter excedunt .
sed David imitantur . ex corde dicentes . Pec
cavi domino . Et quod eis displicuit . emen
dacione vera demonstrant . Indurati autem ho
mines in quibus modicum est emenda . et qui
raro ad cor redeunt . Saul regi assimi
lantur . qui peccatum suum excusavit . et ipsum

agnoscere noluit . nec emendare : et quamvis ex
terius correctione ostendit . id tamen non exercitavit .
☙ Hic ergo frater cave sis avizatus . et caveas
te inde sollicite : sciens quod ubi deus non queritur :
ibi ista necessario eveniunt . quare omnis ex necessitate .
ut natura et cor hominis aliquid querat : aut unum
aut aliud . Et quo isti quando ad curiam tale
pervenerint . ulterius declinent quam lamentabiliter
et bestialiter cum eis ludit diabolus . et ipsi cum
dyabolo . eo quod per suimpsius cognicionem . et de
fectuum suorum victoria viriliter non laborant .
et vitam sanctissimi domini nostri ihesu christi et cetera . et
illam pro suo posse negligunt imitari : concor
dant tamen pluribus domini nostri facere et excipiunt . Ut
ergo frater tu hic permaneas custoditus . et cres
cas in virtutibus . in statu quoque sancto quem assump
sisti salubriter perseveres . scias quod ab omnibus
occasionibus ad ista inducere te valentibus . et ab
omnibus hominibus tales tibi exemplum prebentibus abstine
et segregare te oportet . Vitam quoque domini nostri ihesu christi
in punctis sequentibus [illegible] et cetera . donec a
spiritu veritatis sine medio docearis . que tibi
domini nostri voluntatem . ita revelabit . si tamen in
premissis studiose perseveraveris . ☙ Vita
domini nostri ihesu christi qua nos precessit . fons
est omnium virtutum et tocius sanctitatis exemplar .
qua mediante ad omnes virtutes citius per
venitur . sine qua ad veras virtutes et ad
suum amorem pervenire non valemus . Et quia
creatura et cognicio precedit amorem . ideo necesse
est ut prius creatura . si debeat agnosci . Et
cum ante cordis oculos . crebra continue
sit habetur . et in corde portatur . tunc per
huiusmodi cognicionem homo ad suum pervenit a
morem : ubi penetrat omnia . Ad ista cognos
cenda et perfecte imitanda . omnia in sancta ecclesia
sunt ordinata : et omnis pagina sacra con
scripta . Et qui ista negligit quamvis ha
beat et sciat omnem scripturam . alter legem vim
quam posita . aut inscriptam : id minime suf
ficeret ideo te dispone . in illa te exerce .
et christi ihesu opera . ante oculos habere illis quoque te

assimulacione in vera caritate. profunda humilita-
te. prompta obediencia. et purissima integra insig-
nacione. in modesta pietate. pace et paciencia:
contemptu omnium terrenorum. et tempore nature
mortificacione. Primum tamen cor tuum sur-
sum habeas ad deum: quia ipse est via ad omnes
virtutes in omnibus perducens: sine quo ad deum mi-
nime pervenitur. Et licet frater karissime. hec sepius
longe te invenies. et naturam tuam ad ista
deficere: noli tamen desperare. nec iccirco gratiam devo-
cionis intermittas: labora primo ulterius et ejus implo-
ra auxilium. sine quo nichil poteris efficere. Dico
tibi et promitto. in fide domini nostri ihesu christi. si ad bre-
ve tempus te sustinueris. et perseveraveris: quod
ista et multo majora. que tibi scribi potuit.
tam quiete adiacetur: quod si te his ceteris
conetur volueris. minime valebis.

Primum quod desidero instanter te exoro. quod
tempus de nocte aut de mane ad primum sur-
rexeris omnes inutiles cogitaciones et sompnia-
ciones seponas: et primum deum ante mentis o-
culos assumas. Viva voce et ore aliquid
devocionis petendo attente: ut eo citius et
melius afficiaris: ut cor tuum primo
deo sit occupatum: et in omnibus medita-
cionibus assidue permaneat. Heu et vach
me fratrem peccatorem super puncto isto: quia heu
in tempore tam miserabiliter distrahor. et cum
cor: quod vix incipit audio clamare.

Verum frater karissime quod me rogasti
ut aliquam tibi regulam bonorum exercitiorum
darem: iccirco tibi scribo que sunt vera et honesta
bona exercitia mihi videntur: non quod ipse met
expertus sum. Si etiam aliud non debes habere quod
ego ipse perficio: tunc minime credere-
ris: quia gratia mea perfecte adhuc
parva sunt et nulla. Quia diu enim sensus
mei bestiales in stabulo cordis mei non
alligantur: tam diu in spiritu pinguedinis.
non impugnabuntur. Quia diu in egipto cor-
de habitaverunt: a muscis plagam non ces-
so. Roga deum ut cor meum inspiratum

sue capiet: quantumcumque ex corde proferens et capto scri-
bere valeo et digere. Et quia vita domini
devote ... est. plurima ad collauda-
dum. et tempus tuum breve est propter plures labores: id-
circo in consequentibus tria puncta singulis diebus inve-
nies: primum de vite domini nostri principio:
secundum de passione et vite sue termino: tertium
de tua ad sanctos conversione. Sic tamen tibi fercula
omni die apponantur. ut infirmitas et consue-
tudo: si unum digerere non potueris. tunc se-
cundum aut tertium degustans: quantumcumque inutilis non
maneas. a vero alimento tue anime. scilicet sanctissime vi-
te domini nostri ihesu christi: qui est idipse. fiat fiat

Feria secunda

Dilecte et karissime frater. Feria secunda
postquam surrexeris. et tibi vacaverit: pone
ante oculos tuos ista puncta. sicut devotissime
poteris. Primum punctum est quod deus
ad suam sanctam ymaginem in anima ab eterno
... super omnes alias creaturas equalem an-
gelis te creavit: quinque sensibus et intellectu te de-
ditavit: et habilem te fecit ad summum suum bonum.
quod ipse est in eterno perfruendum. ipsum quod et et-
iam eternum suum regnum. cum bonis angelis
et omnibus sanctis suis. ipsum
in eum possidendum:
si ejus precepta servaveris ut promisisti. Secun-
dum quod ipse celum et terram et omnia que in eis sunt
propter te creavit. ad tuum ministerium tuamque
utilitatem: videlicet solem lunam stellas. di-
em et noctem. aquam et aerem. volucres
pisces bestias et omnia animalia. flores sege-
tes arbores. herbas et omnes fructus terre. ar-
gentum aurum et breviter omnia alia
creata. sub celo et in terra existencia: que
propter eorum multitudinem innumerabilia sunt et
ineffabilia. Unde non immerito cum ...
auctore poteris exclamare. Unde domino do-
minus in omni tempore. Item cogitabis de inicio
vite ihesu. de ejus incarnacione: quo illa
increata eterna veritas. ille omnipotens deus quem
celum et terra capere non possunt: carne et san-

guine de sanctissima sumpsit virgo maria. Qui
humiliter incarnandi: quo ideo unita prima
sit in se ipsa: quemus agnosceret et firmiter
crederet. Magnum illud miraculum quod deus
secundum operabatur: quod creatorem suum et deum
suum concepit et pariturus erat. et virgo permansit
sua: et tamen in iubilo. Ave maria.
evangelium missus est devote ruminando.

Secundus punctus quo cogitabis de inicio
passionis eius. ultima videlicet cena quam dominus
noster cum suis fecit discipulis. quam humiliter ipse
eorum pedes lavit: et quomodo post esum agni
paschalis sanctissimum illud corporis sui
et sanguinis consecravit dedit et instituit
sacramentum: discipulis suis in cibum. et singu/
lare testamentum: et sanguinem suum sanc/
tissimum in potum et sui memoriam. Deinde
quomodo suo sancto sermone omni dilectione pleno. con/
solans eos instruxit. Hic ad memoriam
revocabis aliqua specialiter verba. tene illius
amorosa: ut corde possis comprehendere: quanta
tanta dilectione eadem cena illis exhibuit. Ut
est verbum illud: et humiliter filia. de. Desiderio
desideravi hoc pascha manducare vobiscum:
antequam patiar. Item. In hoc cognoscent
omnes quia mei estis discipuli. si dilectionem ha/
bueritis ad invicem. Item. Mundus gaudebit:
vos autem contristabimini. sed tristicia vestra con/
vertetur in gaudium. Item. non vos relinquam
quasi orphanos: vado et venio ad vos.
Verba ista totis viribus debes intelli/
gere. frangere et masticare: magnus quia si/
gulatibus quam dissimilis eius fueris. diligenter at/
tende. Deinde considerabis eius in agonia
positi orationem: et sumpsit in manus celestis
patris sui usque ad mortem amarissimam.
omnimodam resignacionem. Recordare et san/
guineum illum sudorem. quem mortis quam
passurus erat instantis sibi timore sudavit.
Prociderunt ad terram et alta voce cor/
dis. flentibus oculis et complosis manibus ex/
clama et dic. O caritate domine: quod tu

circumdatus. per omnibus quibus in tribus tu mihi. Taliter
salutans accipiat. Tercius punctus est
ad sanctos angelos conversio. Hac omni die
feria secunda. cum oculos assumes. omnes sanctos
angelos. continuam et ferventem eorum ad deum
dilectionem. ingentem et admirabilem eorum puri/
tatem. Roga eos pro custodia et auxilio con/
tinuo: quia adhoc a deo sunt ordinati. Con/
vertere te ad eos cum magna reverencia: sciens
quod in omni tempore et in omni loco. te aspiciunt: et omnia
opera tua illis sunt manifesta.

Feria tercia meditare. primum punc/
tum de feria secunda prosequendo.
primo quomodo deus celum et terram et omnia que in eis
sunt. angelos et omnem creaturam de nichilo cre/
avit. et in suo esse conservat. homo propter te factus
est: homo pauperrimus et abiectissimus. qui
numquam ex utero matris matris natus est.
Cogita sed quod dulcissimus sicut ille puerulus
lus. vilibus pannis fuerat involutus: in presepio
super fenum fuerat reclinatus. pastoribus ab
angelis nunciatus: et quomodo ipsi tunc in beth/
lehem cum festinacione venerunt. testimonium
de puero perhibentes. quod ipse esset salvator
mundi. exalta vocem mentis tue cum laude:
et cum angelis decanta. Gloria in excelsis deo.
Deinde meditare domini comprehensionem: quam
humiliter et quam libenter propter te. se passus est ligari.
qui celum et terram creavit. Et quomodo in facie
sua amabile fuit percussus et consputus: et
ab eius tectus contemptus et in terram proiectus. to/
ta quod nocte punitus. et ludibrio affectus.
Deinde quomodo ductus fuit ad pilatum: et a
pilato ad herodem destinatus: qui eum
spretum et illusum alba quoque veste indutum
ut fatuum remisit. Hac eadem die tu
melius si convenerit. convertere te ad omnes
sanctos dei apostolos. Qui ob singularem
sui sanctitatem. principes sunt in vita eterna:
et in novissimo die. mundum cum deo iudica/
turi. Hos implora devote: ut pro te ad
dominum dignentur intercedere. Et si specialiter

aliquem diligis. ex apostolis: tanto illa frequen/
tius deprecare et ita fac similiter singulis aliis
diebus aliis cum sanctis martiribus confessoribus monachis
et virginibus. quos singulariter elegisti: qui/
bus legere poteris unum pater noster seu aliam oratio/
nem specialem.

Quarta feria meditare, quomodo puer
ihesus octavo die fuit circumcisus: et
sanctum suum sanguinem tam iuvenis pro te ef/
fudit. et tunc ihesus fuit vocatus. Huic
sancto nomini omnia celestia terrestria et superius in/
fernales genua sua incurvant. Ideo
cum legere audieris vel cantare hoc dulce
nomen ihesus tunc caput inclines tecum:
quia in huius virtute nominis salvus eris.
Similiter sic facias: cum audieris hoc
dulce nomen maria. Huic velut genitrici
benedicto puero huius sancte diei: sicut poteris de/
votius. Contemplare deinde quomodo dominus
noster ihesus vestibus suis fuit exutus. et ad
columpnam extensus et ligatus et a capite
usque ad pedes vulneratus. et tam stimatus:
et sanctum suum sanguinem tam copiose tunc
effudit. ut hii qui eum puniebant pe/
des suos in eo lavare potuissent: quem
tamen eius sanguinem de virgineo sanguine sus/
ceperat: et quia ipse solus deus et homo fuit sine
macula et peccato. de pura virgine maria
natus: qui pro te tam amarissime puniri
voluit. et vulnerari. Post hanc pe/
nam et peiora alia puncta passionis eius.
sic valde cogitare. quam propter ipsum tam ~~pene~~ parum
pati poteris. et ardenter roga. ut omnibus pe/
nis et passionibus eius gratus imo possis ex/
istere: ut eius sanguis preciosus in te perditus
non remaneat. Die quoque isto pones
ante oculos. fidem et iustitiam patriarcharum
et prophetarum: magnum quoque desiderium quod
ad Christum habuerunt veniendi: et posce ab
eis ut sua intercessione Christus tibi dignetur inspi/
rare. ipsos perfecte imitari: et in omni virtute
perseverare.

Feria quinta meditare ut devo/
tius poteris. quomodo tribus illis magis
stellam manifestavit: et verus rex celi et
terre ab eis fuerat cognitus: quod in suis ob/
lacionibus demonstraverunt. Considera hic
dulci et amoroso corde. igitur fidem quam ha/
buerunt: qui in presepio pauperis virginis. ioseph
senis despicabilis. talem puerulum vilibus pan/
nis involutum invenerunt: ipsum tamen magna cum
reverencia. flexis genibus adoraverunt.
Et tunc ulterius meditare de tanta so/
lempnitate: prout cor dulce et bene compositum
melius deus dat cogitare. Revolve postea hic.
quomodo dominus ab impiis exutus vulneratus. Acu/
sincerius cordialiter quas inhumane acutam illam
spineam coronam capiti eius impresserunt: et quomodo
ante ipsum genuflectentes. eum conspuerunt
et illuserunt: vestitum quoque et abiectum clami/
de. super scapulas eius in derisum suspenderunt.
O filia dilecta cara mea dilecta: nunquam re/
cedat de corde tuo gloriosus iste coronatus et vili/
pensus rex: et obliviscere vanitates mundi divi/
tias. omnem vanam gloriam et huius seculi delectacio/
nes: amore eius qui propter te ita scandalose
ductus est. et contemptus. Deinde propone cordi
tuo pilati ad iudeos. Ecce homo.
Post hec eodem die convertere ad sanctos mar/
tires: qui propter dei amorem tam amabiliter
sanguinem suum effuderunt: et seipsos tam
libenter in martirio propter eternam vitam tradiderunt.
Invoca eos: et pro pacientia et in omni tribulacione
victoria illos exora: et illos specialiter
ad quos maiorem ut ita deinde habueris
devocionem.

Sexta feria intuere. quomodo ipse pater
suo celesti in templo super altare fuit
oblatus. virginalibus suis manibus pie dulcis ma/
tris sue: et sicut infantes ceteri ab eo tunc
redemptus. Quomodo simeon et anna ipsum cog/
noverunt: et secundum illam oblacionem tam ingenti
desiderio sancto perfecerunt. In omnibus pueri
istis. fides et spes nostra plurimum corrobora/

tur. ¶ Deum totis viribus tuis quere. quo
creator et redemptor tuus amantissimus. fla-
gellatus coronatus et cruce sua oneratus. ad
mortem tamquam latro fuit perductus et coram cunc-
tis illis hominibus in monte calvarie. vestibus suis
nudatus. et cruci sancte affixus et extensus.
et ab omnibus hominibus derelictus. Et quam amarissime
in ea propter te fuit mortuus. ille inmortalis
omnipotens deus. a quo omne quod vivit vitam
recipit et conservat. qui solus principium et finis
est omnium creaturarum. et causa omnium causarum:
tamen mortis tu es causa. Cogita et vide quid
huic sancte morti debeas: quam multum volun-
tarie passionis et mortificacionis. omnium na-
ture contrarie delectabilium: quam multum humilitatis
obediencie et paciencie: quam multum dileccionis
et voluntarie paupertatis. omnium que virtutum et per-
feccionis. Revolve denuo cuncta que in cruce
sub cruce et circa crucem fiebant. et totis viribus
tuis ea diligenter considera: acsi sub cruce sta-
res. et singula aspiceres et videres. Inclina au-
res tuas et attende. quid tibi ipse de cruce
clamat. Vulnerasti cor meum: soror mea
sponsa. Responde illi ignito desiderio. Trahe
me post te. o pulcherrime pre filiis hominum.
Respice in faciem Christi tui. et vide totum corpus
eius lividum. sanguine perfusum: et quinque vul-
nera eius aperta. Ingredere corde in ea: et in san-
guine ex illis profluente. a peccatis tuis. ibidem
lavare. Cor tuum cordi eius coniunge: et igne
amoris eius accendi. quam suavis sit dominus. spon-
sus et amator tuus: in eis degusta. Au-
sculta et enucleando mastica septem eius tan-
te verba novissima: omni suavitate imitacione
et misterio dignissima. ¶ Confer te post
hec ad omnes sanctos confessores. et eorum inspice
multiplices et pergraves labores. et quam pro
Christo deo optulerunt amicos et cognatos.
homines et possessiones. temporalia bona et mundi
honores. et que omnes nature delectamenta. propter
deum reliquerunt: et in magna paupertate
tempus suum finiverunt. Hos implora magna cum

diligencia. et quilibet sua sancta intercessione dig-
netur tibi impetrare. in sancta cruce penitencie per-
severanciam. quam eius amore suscepisti.
Sabbato memorare. quomodo Jhesus ille
omnipotens universis rex. qui omnes crea-
turas in momento poterat ad nichilum re-
digere. in illa vasta tenebrosa nocte. fuga-
tus fuit in egiptum. Et in quam magna pau-
pertate. septem annis fuit in terra aliena. cum
dulcissima matre sua maria. In quo tibi et cunctis
hominibus exemplum prebuit. specialiter quia homines
perversi quandocumque fuerint persecuti: paciencia me-
lius supportantur quam cum vincuntur ¶ Hinc
eadem die singulariter te dirige. ad beatam virgi-
nem mariam. diligenter que revolve igitur eius do-
lores: et quomodo illa die. sola in fide constans
permansit. Ideo que eciam sancta. eadem die per
totum annum: specialiter eius fiat memo-
ria. Huic gratias dicere cum ea expedit: et pro
cordis et corporis castitate. cum magna in-
stancia deprecare. Considera eciam sanctam vitam
eius et modestam conversacionem. et exemplum imi-
tare: quia omnis virtutis et puritatis ipsa exemplar
existit. ¶ Meditare quoque Christum de cruce
deponere. et in sepulchro reponere et collocacionem:
ad inferna in anima descensionem. et sanctorum patrum in
limbo visitacionem: qui gloriam deitatis eius
statim ibidem usque in diem resurreccionis conspex-
erunt. ¶ Considera post hec animi motus eorum
vitam sanctarum virginum: que omnes corporis sui
delicias. propter deum reliquerunt. et naturam propriam
per penitenciam concusserunt: igne quoque car-
nalis concupiscencie. igne divini amoris ex-
tinxerunt. Has in exemplum tibi assume et
pro cordis et corporis puritate deprecare. ope-
rando in tua ipsius imitacione. iugiter implorando
Dominicis diebus attendere debes.
quam humiliter dominus noster Jhesus ad
iohannem venit baptismum. et ab eo voluit
baptizari. qui omnium mundi crimina. suo
sancto sanguine abstersit. qui solus sine omni peccato
natus fuit et mortuus. Et quomodo celi in

illo tempore fuit apertum et spiritus sanctus super eum in spe-
cie columbe descendit. et vox patris audita est
dicens: Hic est filius meus dilectus in quo
michi bene complacui: ipsum audite. Deinde re-
memorare ab hoc tempore usque ad tempus eius
ultimum. hoc est vitam eius totam ab isto tempore in
unum recolliges. temptaciones eius videlicet in re-
iunando. gravem laborem in predicando. oracio-
nes scilicet quam frequentavit pernoctando.
laboriosa sua vestigia de loco ad locum
eundo. amorosa dilectionis sue signa hominibus
demonstrando. magnam eius esuriem
extremam et voluntariam eius paupertatem.
frigus et calores multum intollerabiles. super pu-
teum aque potacionem. a sathana in deserto temp-
tacionem ubi quadraginta diebus ieiunans
cum bestiis habuit conversacionem super terram
cubavit et dormivit. et lacrimas eius ex
nimia compassione super hominum cecitate.
¶ In istis et omnibus peractis aliis de vita
et passione sua sanctissima. attende et consi-
dera. ingenti et incomprehensibili sua dilectione.
quam tibi et cunctis hominibus in tempore ostendit. exhi-
buit. magnam quoque humilitatem ipsius com-
parare. ¶ Meditare deinde domini nostri
Ihesu Christi resurreccionem: qui in die novissimo
omnes mortuos resuscitabit: quomodo amicos
suos ex inferno liberavit: et quomodo marie
magdalene et aliis discipulis suis se
manifestavit. ¶ Deinde eius in celos ascensio-
nem et spiritus sancti adventum. et missionem:
quomodo discipulos et amicos suos. qui in ora-
cione et secreto ipsum expectabant replevit.
Hic aggredere in tribulacione: mundi quod
consolatorem spiritum sanctum in te experta venire
concedo. Veni sancte spiritus. Hac enim
eadem die converte te ad omnes sanctos dei. in
generali cor tuum sursum erigendo: eorum de-
precare auxilium. magnam ipsorum attende
caritatem. quam omnium hominum gerunt salu-
tem. et cum tua ad ipsos accipies fiduciam:
et cum ingenti instancia eorum requirere auxilium.

gratia in omni tempore et in omni tribulacione. Rati sunt sua
intercessione te iuvare. Et si omnes diceret
eos ita te consulentes tuum desiderium tuum
et tua devocio ad ipsos augmentabitur:
specialiter quod a deo graciam per eorum intercessionem
optinebis.
Habeas in tuis quoque unus tamen puncta
singulis diebus exercenda ordinavi
noveris tamen quod si unum amplius quam aliud
tibi sapit specialiter: in illo tu persevera.
¶ Post hoc cum cordibus terrenitate specialiter ex-
citorum inserviam. in duobus aut tribus puncti-
tis dare operam: ne ad plures vias plurali-
tatis et in instabilitatis seducatur. quia
sepe in uno non valet requiescere: et eandem vel eo-
dem est. si unum non delectat. quod aliud de-
lectacione pariat. ¶ Verum cum ita te ex-
ercere conaris. multa forsan mala desideria.
et diverse tibi cogitaciones occurrebunt. et gra-
ve ac laboriosum tibi videbitur in principio:
sed primo non desistas. Clama in celum pa-
ciens oracio: quere pete pulsa. quamvis
celum videatur tibi eneum. et terra ferrea propter
cordis tui duriciam. et insensibilitatem: non
tamen te convertas ad aliquam dampnosam conso-
lacionem. aut ad res inutiles. Et licet vi-
deatur tibi totum tempus esse perditum. quod michi
nil proficias: locum tamen tuum in quo sedes ne de-
seras. Et omnes cogitaciones incidentes [illegible]
utpote ego hoc aut illud nunc facerem.
illud esset melius: numquam surgas neglecto
cum de diabolo: erige cor et manus
tuas in celum. Surge et devote genuflecte:
et excita naturam tuam viva voce oran-
do ut poteris quasi si corde orare non potue-
ris. ¶ Sed sic timeo primo tibi caveas. ab
inpaciencia. nam durum et indevotum in oracione perman-
seris et nullum saporem inveneris: roga deum
humiliter et in pace persevera: roga eum ut
hoc quod tibi placet secundum eius voluntatem fiat. Et ca-
veas super omnia ne irracionabiliter facias
violenciam. qua frangas caput tuum. Prima

gines quas non vis licet et quibus turpibus oneratam
mentem et vre sine violentia permittas. Et si
quod proponis non sortitur effectum: et pura
die simplicitate secundum licentiam ad tempus perdu-
ceas: demum melius tecum fiat. Verum
propter nullam devotionem aut insensibilitatem tuam
primo totum non proponas: sed roga dominum ut
ipse dignetur supplere: quod sine ipso non
potes perficere. Et noveris quod forsitan magis
sibi erit acceptum. quod in tali insensibilitate et
tui resignatione sibi servias. si perseveras et
perseveraveris. ut per aliquos tuos defectus
tam illius cognoscas. quam si magnam in tuis ex-
ercitiis devotionem haberes et suavitatem. Cum
enim homo in sua devotione magnum habet
saporem et multam dulcedinem: tunc se-
pe venit ad quandam superbiam complacentiam
et videtur sibi quod nemo in sanctitate sibi
similis sit: et quod deus nemini amet nisi
ipsum. Istud totum deceptorium est. et ma-
la superbia: et per hoc homo aliquando ad dampnum
venit eternum: et a deo omnino aberrat. ¶
Dominus enim permittit frequenter huiusmodi ho-
mines in angustiis [illegible] et placere: aut
in turpia et apta timendum: ut discant
se cognoscere et se humiliare. Illi vero
qui sine culpa sua. id est quod non sit in ea
per suos defectus in magna remanent in-
sensibilitate. maiorem operantur pro-
fectum: quia in sua paciencia suas pas-
siones et deo creatori suo super omnia
expensas. desistunt: maximum licet
non sentiant fructum profectus.

De vespere si mihi dicas. si per rememo-
rare quomodo preteritum diem vixisti: et in quo
puncto ut non excessisti in verbis cogitationibus
in negligentiis et voluntatibus in moribus et operi-
bus. hoc deo recognoscere et cum vera contritione con-
fitere et roga deum ut pauperi creature sue
parcere dignetur: que tam leviter et frequenter
ipsum cotidie offendit ¶ Considera enim
quid fuisti quid es. et quid in brevi sis
futurus. Et ubi sunt viri et femine qui
etiam domini et principes terre extiterunt: ubi
est omnis eorum delectatio. et quecumque in hoc tempore
habuerunt: voluptates scilicet et divicie. mun-
di pulchritudo multiplicate delicie et orna-
menta eorum preciosa. quibus mundo et dyabo-
lo placuerunt: et dei omnium et sanctorum suorum a-
miciciam perdiderunt. O diligere adulterium quod est
opus malum et tamen delectabile: eterne vite
amissio et pena. Hinc rogo [illegible]
hominibus secularibus cum ad te venerint. semper pro-
[illegible]: ut tecum mane et ipsorum pro compungantur:
antequam aliquod aliud audiens loquere. Huius-
modi enim sermonibus frigida eorum corda compo-
nere et excitare: ut ea que post hoc audi-
untur diligencius audiantur. ¶ Maturus
sis bene et non levis esto moribus. maxime
coram secularibus: quia mox in corpore et mul-
ta verba de rebus inutilibus. omnibus spiritualibus ma-
le stat hominibus. Vocatur hodie totus le-
vitas spiritualis. et animi elevatio: quod omnino
dampnabilis et dissoluta. Mores attende
domini nostri ihesu christi. in quibus nichil unquam
seculare. vanum et pomposum. dissolutum et
inordinatum. apparuisse dinoscitur. ¶ Cum
te homines seculares visitaverint. non
permittas eos loqui de suis uxoribus filiis
aut clenodiis. seu de domibus suis secularibus
regimine: vel eorum in novitates et talia
ymaginaciones: [illegible] in te impediunt. Et
si novos audieris rumores non referas
eos ultra [illegible] videantur.
Discas a bonis silere: ut eo melius possis
discere ab aliis inutilibus tacere. Qui enim mul-
tis utitur verbis animam suam facit infirmam.
¶ Quecumque ab aliis fieri postulaveris
aut ex tempore aliorum vel nove fieri vi-
debis: modeste id facias verbis. pie rogan-
do dicens. Si tamen mihi bene posses id aut
aliud facere propter deum. ¶ Frequenter sine
necessitate a suis exerciciis ad colloquia de-
[illegible] ut fiat occasio dampni. verius

quod extra in potestate constitutus. || Dilige fratres sed
cordate ubi scis. Quod boni aut graciosi.
Quem deus tenere diligit: ab exterioribus illum ne-
gotiis etiam aptius excludit. Quapropter ad
exteriora officia nullatenus aspires. nec ali-
quid obedientia affectes, etiam que illas habent. ni-
mis timeas: quamvis etiam ipsis videatur
defectus esse. Regraciare et lauda deum. non
ab illo posses supportari: quod probares non esse
alios regere homines. et eis providere. Time
deinde quod propter bonum spiritus habeas: qui ad hoc a-
helant. Nonnunquam homo bonus licet ad illa inclina-
tionem sentiat talibus temptationibus tunc resistit: et per
dei graciam in se auget. Ideo recordare quod mul-
ti amici dei ista vitaverunt: qui tamen digni
erant: et ad hoc a deo electi. || Noveris etiam
quod plurima mala multis bonis hominibus in pro-
venerunt. quando exteriora officia nimis cito
ordinati fuerunt. et exterioribus rebus nimis se occu-
paverunt: cumque ad illa valuerunt. seu
ipsi bene probari extiterunt. || Libenter ad partem fieri
solus sis: hoc est si facere poteris || In con-
fessione tua sis apertus. totum enim quod ma-
lum est et vitabile. quod cogitasti aut
fecisti dicere in confessione non confundaris:
quia dyabolus non poterit melius effu-
gare: quam ut consilium totum revelare. || Latibu-
lis venenia et palliatio. ubi homo apertus esse
deberet multos destruxit. || Omni tempore
cogita quo tempus presens. valeas expendas:
et quicquid consciencia aut racio tua dictat utilius
faciendum. id semper facias: nisi et obedientia vel pre-
cepto. aliquid tibi specialiter iniungatur. quod
tanto perfecte diligentius: quanto minus fue-
ris ad id inclinatus. quam que motu proprio. fa-
cere deliberasses: ut ita tuam propriam volunta-
tem. semper discas frangere. que homini religioso val-
de est nociva. et multum deo displicens:
qui venit non suam sed patris sui perficere vo-
luntatem. || Conare omnes actus tuos operari
ut cor tuum liberum sit expeditum et intus
formatum: ut ad exercicia illius diei in quo

fueris. Et quicquid facis cum modestia et
corde pacato facias. Cum exterioribus laboribus
[illegible] vel foris fueris occupatus: nitere cor tuum
semper sursum erigere. et ad aliquam contemplacionem. corde vel
ore aliquid devoti dicendo. in quo possis repau-
sare: et cogitationibus supervacuis. quia cor tuum a-
liquibus fortiter occupare. resiste et obviare. ||
|| Nichil penitus agas sine consilio: et plus
semper expertis quam tibi ipsi credas. Disce te pie sub-
mittere eis. cum quibus conversaris. in omnibus raciona-
bilibus et honestis rebus. et sub tuis fratribus te humi-
liare. propter eum qui se subiecit hominibus propter te sub-
iecit. Assuesce paciencia sufferre quicquid
deus super te venire permiserit. seu quidquid
ab hominibus vel etiam a tempore super te venire
poterit: aut quocumque modo alio. quod
tibi molestum est accidit. Cogita quod
eternam dampnacionem si deus permitteret. opor-
teret te sustinere. et iuxta tua demerita.
tibi retribueret. Multi etiam homines ma-
iora quam tu patiuntur. || Cum tibi videtur
quod aliquis tibi facit iniuriam. vel quod tibi est con-
trarium quod tu sepe deo et proximo fecisti contra-
rium et quod aliquis tibi non persolvat aut quod
ab eis desideras minime perficiat. tunc reme-
morare quod sepe neglexisti et facere o-
misisti que tibi precepit deus. Cogita quod ipsi
minorem culpam habent. vota tua non implendo:
quam tu qui divina precepta minime facis.
|| Cum aut aliqua fragilitas te offen-
derit aut turbaverit: tunc scias quod tu
in mala tua commocione statim plus offendis:
quam ipse forsan qui te videtur offendisse.
Cogita tuam propriam fore maliciam que te
offendit. non alterius. Converte ergo iram et dis-
plicenciam tuam ab alio ad teipsum: et primo
labora teipsum emendare: deinde proximum.
Emenda primum in teipso: quicquid tibi displi-
cet in alio. Complaceat tibi virtus quam cernis
in altero: sicut desideras quod tibi fruatur. que
aliter deus operatur: et in sicut de propriis gratu-
leris. || Conspice dei ymaginem morte

sua sanctissima. sanguine suo pretioso. et etiam redemptum in aeternum hominibus. quia numquam fuit homo dignus in ymagine. amara morte sua et sanguine suo pretioso redemptus: et ipsi tam pretiosi deo sunt. sicut tu. Ignavus et potius sobrius sis et modestus. maxime cum ad voluntatem non habueris. sive nimis parum sive superfluum. tunc primo ne murmuraveris. Patienter te sustine. recordare multiplicem domini nostri Ihesu Christi esuriem et defectum: quo saepius in agris super terram grossa et in spata [illegible] pro commedit.

Dulce et pacificum sit. numquam esto corde et cogitatione: luxuria bonis est hominibus horribiliter timenda. Cum prave et luxuriose cogitationes tibi advenerint. tunc signator tuum signo crucis. leges aut maria. Considera puritatem sancte dei genitricis. et omnium sanctorum: ingens est meritum castitatis. Resiste viriliter et dominus erit adiutor tuus: quia nemo coronabitur nisi legitime certaverit. Avaritiae sive aliquid habere aut desiderare quod tibi non sit necessarium fortiter resiste. habe ante oculos bonum illud aeternum: et bonum multo melius quam hic potest acquiri. Peculium in quantumcumque habere omnino devita. etiam si tibi necessarium videatur. Res enim saepe tu affectare possidentur: in quibus se quisque liberum putat: quod primum tunc cognitum: tu eas contemptus resignare.

Humilis corde sis et affatu et nimium multum non teneas de tempore. nec facilius de te praesumas. Omni sit tenere quam multum in hoc ego peccator sum ut vix nam [illegible] non habere. Multo enim aliter saepe est quam nos putamus de nobis: sed cum perstringimur: tunc nos et aliqui tales sumus. exprimimur [illegible]. Habe ante oculos exemplar tuum humilitatem domini nostri Ihesu Christi sive beatae matris et omnium sanctorum. respice eorum humilitatem: quam pauperes et abiecti in mundo fuerunt.

Post sacram eucharistie communionem plurimum tibi caveas a verbis multis. et a tuis verbis expertibus: conare tamen illud speciale cum bonis occupationibus. ne venerabili sacramento opus suum impedias. Sicut quilibet homo bonus qui se custodit. et sic exterius et interius tenetur. singularem tunc a deo accipit et percipit gratiam. ita quicumque se tunc exterius. et ad deum se negligit conducere: amplius indurator et a deo alienatur. Velle si esset possibile et posses hoc gratia accepta. cum superiorum tuorum consensu. per aliquot dies continuare. quia sic mirabilem gratiam et specialem accipies fortitudinem. contra omnes inimici temptationes. et ego spero deo id valde acceptum. Numquam fratribus tuis deneges quod a te petierit: si fuerit tibi possibile. Unicuique pariter esto promptus tam bene minori quam maiori. et super omnia infirmis. et qui in tribulatione sunt et angustia: noli negligere eis servire. et consolatorius esse. quia id deo tam est acceptum. ac si ipsi met id faceres. Non temporaliter nec iudices ullum hominem viventem. cuiuscumque status vel vitae fuerit: sed omnibus hominibus stare et desideras sicut tibi ipsi. Bonos homines habeas in reverentia: maxime spirituales et qui deo propinquius videntur attinere. Ama nesciri et ab aliis contemptui exopta. Patienter quae sustinueris contra quod in te committitur. sed tibi videtur: et corde ac ore excusa coram deo. in te delinquere. et ora pro eis qui te offendunt. Cum aliquem offenderis vel turbaveris. sive sit culpa tua sive non: continuo petas veniam culpam recognoscens. et omni ipsi tamen humilitate donec eum placaveris. Cum pro defectibus tuis argueris. tunc statim absque mora contradictione humiliter culpabilem te recognosce: et in omnibus talibus sive cavens. discas tuam frangere voluntatem.

Valde simplicem et ab aliis segregatum te

costrina Spe omne penas in corde. &
de malo & adversitate tua: ulli dicas
loqui. Vide quid te movet in omnibus.
& resiste viriliter: Applica cor tuum ad deum
cum plena fiducia: & de omnibus que occurren-
tibus gratias ei semper existas. In structura
tes ab immundis cogitationibus serva cor tuum:
quia natura ad hoc tunc magis est intenta
& valida. Sed aliquid bonum tunc excogita.
& ne tempore dyabolo sive carnali delecta-
tione noli ludere: lege psalmum ultimum
usque dum dormias. Si bonum cogitare non
delectat. Ad mensam sedens ad minus
bis vel amplius cor tuum ad deum converte:
cum aliqua brevi oratione aut devotione. presertim
ad singula fercula. Singulariter ad
beatam virginem mariam habe devotionem: fre-
quenter eam invocando. ac pre oculis habendo: ipsa
enim super omnia consuevit [?]. & gratiam im-
petrare. Semel etiam in die communem fac
confessionem. & omnes tuos defectus in quibus
cotidie excedis deo recognosce: brevius
aut plurimos prout tempus habueris: & contra te
[?] si dicatis [?]. Cuiusque eas cogno-
veris ex qua radice procedit [?]. &
ipsos deo [?]. violenciam super te co-
tra [?] tuos. qui omni die ita te superat
exclama: & deum in adiutorem tuum. sicut
plasma suum cotidie require. Districte
examina quantum in die profecisti vel defe-
cisti: si tepidus & instabilis in oratione & horis tuis
fuisti: si [?] in tuis exerciciis propter nimiam
occupationem: tunc coram deo te humilia.
& pete veniam: quia humilitas coram deo
magis est accepta. Istud punctum ultimum
numquam noli negligere: quia cum cognoveris
quantum in noticia ~~& noticia~~ defectuum tuorum
proficeris: tanto etiam in dei cognitione pro-
ficies. Cognitio defectuum facit hominem
sibimetipsi [?]. Et quanto homo sibi displi-
cet: tanto magis placet deo. Ita quoque sacra scri-
ptura peramplius docebit: quod omnes libri sine

tui examine possent te docere. Et ad
ita uberius exhauseris & cognoveris. tunc
tota sacra pagina ita tibi deserviet. ac si tu
eas posuisses: aut quasi de te solo ipsa sinis
sit conscripta. Et dum sensus tuos ad te hoc est
ad tuam cognitionem ita retraxeris: tunc te-
nacem acquires memoriam.

Rogo te sic ad ultimum. quatinus de
domini passione. puncta sicut sin-
gulis diebus sint signata. extra ordinem negligas.
eaque pre ceteris exerceas. & sepe ad cor trahas.
quod si oratio non sapiunt: tunc accipe tantum ar-
ticulos unius de vite passionis memoriam:
quos iterum cum ex ore legas [?]. sicut
melius tibi convenerit: ut ita ad ipsius passio-
nem te melius posses excitare. Ne cures
quantum in temporibus legeris sed pro cordiali eorum sa-
pore labora. Lege articulum unum vel
duos. & tunc claude librum. & quantas dul-
cis dominus amaritudines pro te vili & mea
negligenti creatura sustinuerit recor-
dare. Post hoc iterum aperi librum semel &
secundo. usque dum cor tuum lapideum possit e[?]
molliri. & ad devotis orationibus in temporibus con-
[?]. illud tunc concludens: apto quod [?]
[?] de gratia & devotione. in
tuis exerciciis tibi concessis deo regraciando. Et
si nichil omnino proficis: tunc id tua esse
culpa humiliter recognosce: veniam peten-
do. Sed sic time quod non potest fieri si-
ne maxima gratia divina: & si sic te ex-
citaveris. singularem tunc fructum proficies:
licet in principio minus tibi sapuerit.

O dilecte frater quam dulcius quam
securius. quam deo congruentius. quam
simplici columbe salubrius. est in petre fo-
raminibus hoc est in christi domini vulneribus de-
vote delitescere. In quibus dulcis dominus spo-
sus tuus amabilis. concedat tibi non solum co-
tidie in temporibus delitescere. deliciari & requi-
escere: sed etiam ut eadem caritate. qua
ipse vulneratus est & mortuus. tu omni die

vivens moriaris. ¶ Quamvis autem tibi
regulam aut magis materiam ad ista que
de exercicia titulus provenienda signavi: no
verit tamen quod omnes homines non equaliter ista conve
niunt: quia dona sancti spiritus sua qua
litate hominibus condescendentia existunt multiformia:
uni autem sit alteri vero aliter. Dominus deus
noster cum magnus sit et potens: diversis modis
vult serviri. Hinc est quod homine strenue
cum david clamare: et ad quod vocetur con
siderare dicens. Audiam quid loquatur in
me dominus deus. ¶ Unusquisque enim in exterioribus
requiescit. quod ocio est securius. alter ineffa
bilibus et mirabilibus dei operibus iubilat et
exultat: totus in bonis dei futuris et in
expectacione exercitus sancti celestis. sperat et leta
tur: quoniam caput ad terram inclinat et propter mag
nitudinem peccatorum suorum gemens et plorans
celum non audet respicere: quoniam terribile iu
dicium et tormenta dampnatorum expavescit:
et in tali tremore in via mandatorum dei
conservatur. sicut navis gubernaculo suo
inter procellas continetur. ¶ Proba autem
si bene in istis punctis prescriptis an interne
inspiracioni tue conveniat: et licet multi
plex sit materia: nichil tamen erit inde tibi
capias nisi quod tibi bene congruerit. Si quod
tibi in hiis defuerit: hoc spiritus sanctus perfec
tius te docebit. quia aliquis id tibi possit scri
bere. si ei cor tuum mundum et tectum pandens pa
rueris. in id quod potes age. Quod tibi
deus concedat Amen.

Explicit epistola devota de internis et externis exerciciis
vite et passionis christi

Iste tempore quibus ista exercicia sunt meditanda

Tria ista puncta. exercitiorum prescriptorum sin
gulis diebus sunt ruminanda. quia imme
diate et obiective deum respiciunt. et ad
ipsum cognoscendum et amandum cicius
hominem inducunt, nemo enim venit ad
patrem nisi per christum: ad paradisum convenit
cogitare. Primum punctum cogitandum est.
de nocte vel de mane quando surgis: se
cundum infra missam quam audis. maxime in
fra canonem quando habes christum presentem:
tercium cum signum completorii pulsatur ad pra
dium. Tunc enim ad sanctorum virtutes. sa
nitates et labores melius cognoscendos.
post articulum diei prescriptum. tu potes re
volvere. primum aliquem aut sequenciam. re
sponsorium vel anthiphonam. de sanctis eius
de qui mirabiliter cor hominis illumi
nat. et ad eorum noticiam et imitacionem
conducit. Prandio facto nisi tibi vacare
vit alia sumes exercicia. timore tui
tenuia: et a tergo ad proficiendum te impugne
cia. ¶ Feria secunda de extremo
iudicio: feria tercia de omnibus dei beneficiis:
feria quarta de morte: feria quinta de
penis inferni: feria sexta de passione
domini: sabbato de peccatis: dominica die de
regno celorum. Materia in hebdomada in tota
ter vir. Iuxta hunc modum fiet devocionum
congregacionum se solet exercere.

Deo gracias.

Orate pro scriptore propter deum.
Detur pro pena scriptori sit maria.
Explicit anno domini M. cccc. lxv. in
festo exaltacionis sancte crucis. per manus
petentis legentis oracione. Amen.

Incipit prologus in librum de origine
devotionis moderne de origine monasterii
in windesem ordinis canonicorum regularium
et de origine capituli nostri generalis et eius offi[ciorum]

In nomine sancte et individue trinitatis Autenticorum scriptores voluminum propter maiorem dictorum agnicionem et oblatrancium calumpniam prologum aliquem seu prefacionem materiam tractatui sui in genere continentem libris suis solent preponere: et auctorem si placitum non fuerit quis id presumit causam quoque ad hoc agendum se merito promovere pariter connectere. Nos igitur tanta mirabilia antiqua dei miracula in primitiva olim ecclesia fieri consueta per divinam clemenciam nunc nostris temporibus vidimus innovata in patria nostra terra illuminata et in clericorum et laicorum sancta conversione in multorum monasteriorum ordinis nostri nova constructione et antiquorum monasteriorum optima reformacione: in devotarum congregacionum utriusque sexus centenarium numerum longe excedencium bono institutio et earum in unum perfecta collegacione Cum autem nulla invenimus scripturarum vestigia quibus in hominum memoria pro posterorum noticia referari possint premissarum tamen vero ex uno fonte purissimo et eiusdem devotionis rivulo magistro gerardo magno et eius discipulis presbiteris quoque illis contemporaneis noscuntur processisse, ubi post eius obitum stirps tanta succrevit que totum pene orbem almanie lumine nove gracie et sancte conversacionis illuminavit. De mandato igitur venerabilis patris domini iohannis in windesem prioris. fratrum quoque nostrorum et primum devotorum multiplicata instancia in huiusmodi ipsum requisitus ad gloriam summi dei. hec omnia disponentis. et sue benedicte genitricis virginis marie patrone monasterii nostri in windesem et aliorum pluriorum capituli nostri monasteriorum. almi quoque patris nostri augustini ordinis nostri fundatoris: pro laude et gloria eiusdem venerabilis capituli nostri generalis. ad edificationem ista perlegencium quoque aliquo et eis audiencium: ego in virtutibus omnium novissimus licet corde trepido aggrediar conscribere. ea que coram positus oculis ipse conspexi aut a me maioribus frequenter audivi quoque a generali nostro capitulo dedicata cognovi: et ea sic describere dominum summum inspiratus. Omnes enim fratres in windesem conventuales a fundacionis sue primis ipse vidi et agnovi. de primis duntaxat quatuor quoque ante me ibidem in cristo dormierunt et omnes excepto uno quos ibi inveni: ad regna celestia cum hec describo. me dudum precesserunt. Ordinem ergo narracionis iuxta premissa prosequendo in materia huius libri titulum est moderne devocionis. per magistrum gerardum magnum primitus inchoate: ac per fratres et presbiteros congregaciones clericorum in daventria diocesis traiectensis. optime continuate et per fratres presbiteros monasterii nostri in windesem usque hodie in esse conservate: et per capitulum nostrum generale per totam hanc nostram regionem extensius dilatate. primo hic describitur status et conversacio magistri gerardi groet. et congregacionis presbiterorum et fratrum secundo status structura et profectus corporalis et spiritualis monasterii nostri in windesem cum aucthoribus fratribus laicis et familiaribus et que primis eorum temporibus ibidem facta dinoscuntur: tercio titulum profectus et consummacionis venerabilis nostri generalis capituli de windesem appellati. quod ab una paupercula domo. ab huiusmodi cristi pauperibus inchoatum in octoginta monasteria que de novo fundata aut ex antiquis reformata continue succrevit Ego enim etate iam plurimis prefata

generavit. in religione annos habens plus quam
quadraginta quatuor. notus in windesem an-
nos quinquaginta. Et hic non modicum in domino
sum gavisus: quod moderna devotio et
sua reformatio. que ante annos octoginta ser-
a xpi pauperculis mundo tunc despectis
in magno fervore spiritus fuerat inchoata
nunc in diversis ordinis nostri monasteriis.
in primis hiis moderne devotionis congregationi-
bus quinquagenarium numerum excedentibus.
et in terciariis sancti francisci servus ut
usque centenarium numerum prefertibus. a pre-
fatis patribus exortum habentibus. eo quod pres-
byteri daventriensis congregationis. eas primi-
tus instituerunt et rexerunt: in bona vita
sua conversatione et regulari observancia.
usque in presentem diem iugiter perseverat.
In singulis enim istis conventibus et con-
gregationibus spiritus deus aliquos et aliquas
clementer suscitavit. quibus spiritum suum
sic benignus infudit. et qui zelum dei habentes
et a primo fervore suo non recedentes.
vitam suam et regularem disciplinam
in se et in aliis diligentissime continua-
verunt et servaverunt: nova quoque plu-
rima venustatis opera frequentius addiciendo.
In plurimis enim ordinis nostri monasteriis et
devotis prefatis congregationibus. vita
bona et religiosa usque hodie non deficit.
sed semper proficit: et quemadmodum in
principio reformationis omnium ita et nunc in cer-
tis locis sicut ad oculum perspexit ipse (Et proficit)
prospexi et practicavi. Deo laudes deo
gratias: quod primus fervor nominatus et de-
votio primi fervoris. in tam multis locis et
personis per annos plus quam octuaginta. con-
tinue perseveravit. In paucis tamen mon-
asteriis et etiam congregationibus. spiritum vidi
tepescere. et carnem mundumque in certis
personis prevalere. qui ad propria sua com-
moda. carnis delicias. seculi vanitates.

statu altitudinem. hominum secularium conplacentiam.
et ad sui corporis magnam estimationem. etiam plus
quam veritas se habet inclinati: imitari ea
gestiunt quod contemptui merito debuerunt.
Habundantia et temporalium bonorum mentes devotorum
in tempore dei sollicitudine se non custodientium
rapit extra se. ad egena hiis mundi ele-
menta. donec ex toto deficiat: de
spiritualibus redditum habentes. et omnem suam
delectationem in caducis rebus ponentes.
Devotio autem peperit divitias. et ipse
et ipsam matrem suffocaverunt. quoniam ipse divici-
e. et bonorum negligentia. cum ab internis et
suis deficientes: primariam devocionem
in vera humilitate et paupertate conceptam
et enutritam. penitus tandem extinguunt.
Hec pauca pro laude bonorum. vitam mores
et ordinem. a sanctis patribus sibi traditos de-
observancium. et pro confusione et rubore
malorum negligentium et tepidorum. hic
interserere sinceravi. dignum duxi inter-
serendam si forte sit qui advertat. et tam
in mala propria in se et in aliis quibus id per-
suadere poterit. studeat precavere: gratia
in presenti et gloriam in futuro ab omni retributore
deo expectans exprecio consecuturus. Amen. Altari
in windesem per tunc simplex frater. post quorum
monasteriorum reformationem. et plantationem
tractationem ista sunt inchoata: sed in
sulteri plantata ordinis capituli nostri in saxonia
Anno domini millesimo quadringentesimo sex-
agesimo 4o: utrumque completa. Et hic finitur
huius prefationis:

Incipit tabula sive tituli capitulorum libri
sequentis

Quod magister gerardus magnus di-
citur inspirator et frater devotorum.
quarte ordinaria prefuit. Capitulum primum

Quo vita communis omnium congregationum moder-
ne devotionis primarum sumpsit exor-
dium Capitulum secundum

De fratribus mediocribus ... vitam moder-
norum devotorum reprobare conantibus. sed a
magistro Gerardo per magistrum publice convictis Ca 3m
De quodam fratre heremitarum sancti Augustini. spe-
ciale cum magistro Gerardo magistro facere con-
gressum. sed ab eo pro heretico iuridice con-
victum   Capitulum quartum
De tractatu magistri Gerardi. et de commis-
sione eius super monasterio canonicorum regularium
construendo   Cam quintum
Quod locus in Windesem. necessariorum
plurima promissione. auctoritate domini Florencii
Traiectensis episcopi. pro monasterio canonicorum re-
gularium in eligitur construendo Cam 6m
De laude loci in Windesem propter dei et
angelorum presenciam   Cam ~~8m~~ 7m
De laude et presagio ipsius nominis monasterii
nostri in Windesem   Cam octavum
De electione et post adventu sex fratrum no-
viciorum primitivorum in Windesem   Capitulum nonum
De primis benefactoribus monasterii nostri in Windesem Ca xm
Prima fundacio et edificacio ecclesie alta-
rium et dormitorii in Windesem et quomodo sex
fratres nostri primitivi missi sunt in Emstein Ca xi
De interna animi preparacione et de tali fratrum
noviciorum primitivorum institucione pro digna huius
et sancte religionis suscepcione Cam xij
De ecclesie in Windesem consecracione.
et sex fratrum primitivorum eius investicione
et professione   Cam xiij
De numerosa populi frequencia utriusque in Windesem
confluxu in dicte ecclesie dedicacione. et fratrum
primitivorum eius investicione et professione Ca xiiij
De mutua domini Florencii. fratrum in Winde-
sem et aliorum primorum devotorum cordium cale-
factione. et paulatina regularis vite
inchoatione   Cam xv
De privilegiis per episcopum Traiectensem fra-
tribus nostris concessis et de electione fratris
Werneri in primum priorem in Windesem Ca xvi
Quomodo fervor discipline et bona temporalia
sub Wernero priore creverunt. et de in-
vestitione et professione Iohannis Huesden
et Henrici Balveren Cam xvij
Quod priore Wernero prioratum resignante
frater Iohannes vos de Huesden in locum eius fuit
electus et in priorem confirmatus Cam xviij
De sua conversacione sub eius prioratu et cum
fratrum in Windesem   Cam xix
De secularibus clericis ad ordinem in Windesem
susceptis. et de statutorum ogenaa Ca xx
De laude monasterii in Windesem propter
solempnes prelatos inde enutritos.
et longa eorum in officiis suis duracione Ca xxi
De regula sancti Augustini. quam nullis fra-
tribus statutis de re potest observare.
et quot ordines eam sunt professi Ca xxij
De veste linea per ephod designata. que
habitus est canonicorum regularium. et de eius
habitus excellencia   Cam xxiij
De statutis capituli generalis de Windesem
quando et a quibus primum sunt composita Ca xxiiij
De ordinario kalendario et manuali capi-
tuli generalis de Windesem et eorum auctoribus Ca xxv
Quod tota biblia et plurima orthodoxorum vo-
lumina per presbyteros de Windesem ad morem suum
antiquum. sibi modo sunt correcta Cam xxvi
De aliis secularibus notabilibus fratribus per Iohannem
Huesden in Windesem investitis Ca xxvij
De tredecim conversis per Iohannem Hues-
den ad ordinem susceptis Ca xxviij
De fervore simplici obediencia et humili
conversacione donatorum et laicorum in Windesem.
et bona eorum promissione Cam xxix
b De benefactoribus monasterii in Windesem.
in pecuniis prediis et redditibus tempore prioris
Iohannis Huesden   Ca xxxi
a De edificacione et consecracione chori et al-
torum quatuor altarium. dormitorii quoque
talis constructione. et ... talis ele-
vacione   Ca xxx
De hiis que prior Iohannes Huesden in vita

bi sua in windesem construxit · et ī ṗedijs
q̄ ad construendū pparauit · de consecracioē
cimiteriorū et fiē vite sue Ca xxxij
Qt fr̄ gerardus naeltwijck prior fr̄s post
eū · prioratū resignauit · et de vita et cōuer-
sacioē wilhelmi vornkē p⁹ eū ī priorem
electi Ca xxxiij
De expulsioē frm̄ de windesem · de
betleem · de mōte scē agnetis · et alior
deuotor ppter obediēciā sedis aplice
et eor reditu Ca xxxiiij
De construccioē dor ad austrū et occidē-
tem ī windesem · cōa ābitu mōsterij ex-
teriorē · Et altarij illi⁹ altaris quoz et
cāpane consecracioē Ca xxxv
Quō dn̄s nicolaus de cusa cardinalis lega-
tus a latē visitauit almaniā et veit in
windesem dās oib⁹ et ca° gnāli gr͞az
iubilei Ca xxxvi
Quō ca^lu nrm̄ gnāle pmariū suscepit
ex ordiu · et de tu̇ prorū mōsteiorū ei⁹
fundacioē saluz fōtis bte marie horn
et emsteyn Ca xxxvij
De fundacioē mōsteriorū āsterdā et
northorn et de pūilegijs a sede aplica
et epō traiectēsi īpetr̄ atis Ca xxxviij
De alijs quoqz mōsterijs ca^lo gnāli suc-
cessiue ī corpatis videliz mōtis scē agnetis ·
leiderdorp · scē elizabeth ppe brielis ·
thabor in frisia et bommel in gelria Ca xxxix
De septē mōsterijs in brabācia scz vi-
di vallis · rubea vallis septē fontiū ·
in karsendonc · ī bethleem · grobbedonc ·
et thenis mōte Item in burketo ppe
amersfordiā et ī valle pacis ca^lo in cor-
poratis Ca xl
De magno illo cōstanciēsi cōcilio ī q̄°
scisma qd q̄dragīta ānis durauit · fuez
accepit ad qd̄ prior de windesem vōtus
venit · gr͞a optines platorr Ca xli
De alijs q̄tuor virorū mōsterijs · in elzin-
ghen · in dumo · ī ezigē · et ī bodigen
gnāli ca^lo deīn ī corpōati Ca xlij
De q̄tuor mōsterijs sācīmaliū scz amster-
dam · dipenuene · bronopia et iherusa-
lem · et vno virorū scz cōgreis gnāli ca^lo
ī corporatis Ca xliij
Quō duodeciā mōsteria capli nussiēsis
gnāli ca^lo de windesem sūt vnita · et q̄ª
ca scz wittēborch in saxonia · ludinkerka
in frisia et beuerwijc ī hollādia ca°
sibi sūt iterū ī corporata Ca xliiij
De triginta quoqz alienis mōsterijs
nouis et āntiquis vtriusqz sexus gnāli
nrō ca^lo postmodū ī corporati Ca xlv
De cōclusioē quadā mōsteriorū or-
dis et ca^li nrī more carthusiensiū et
de forr ei⁹dē īclusiois Ca xlvi
Epilogus · quot mōsteia et cōgregacioēs
deuotor tēporib⁹ nrīs sūt fundate · et
reformate · et quam bōa p eas fc̄a
sūt ī tr̄a et de gr͞arū actione deo
īn exhibēda Ca xlvij

Incipit liber de ordine moderne devocionis omnium devotorum presbiterorum clericorum et sororum seu beginarum tocius nostre patrie regionis Almanie inferioris et continet de origine processu et consummacione temporali et spirituali monasterii nostri in Windesem ordinis canonicorum regularium Traiectensis diocesis ac de origine et consummacione capituli nostri generalis. Et magister Gerardus magnus divinitus inspiratus et sub dyaconatus auctoritate ordinaria predicavit. Capitulum primum.

Divina providencia sue nescientem mundum iam quasi ad inferos descendentem ordo pietatis et ~~....~~ clemencie sue respiciens. Terre tenus terre pene finibus lumine valde relucenti illuminatum accendere et lucernam apponere dominus dignatus est parare: quod corda tenebrosa et calle male consuetudinis plurimum obdurata et multis peccatis valde infrigidata lumine sancte fidei intus illustraret, calore quoque caritatis verbi domini vehementer accenderet; venerabilem videlicet virum magistrum Gerardum magnum vulgariter dictum groet oppidi Davantriensis incolam Traiectensis dyocesis dyaconem: vita sanctam etate et gracia deo et hominibus spectabilem et valde preclarum. Hic zelo divini amoris vehementer accensus, in spirituali vita et sancta conversacione bene expertus et probatus, omnes homines salvos fieri et ad agnicionem veritatis venire desiderans, de sinu pacis et quietis sue solitudinis ubi soli deo continue vacabat mundum huius temporis ingressus verbum dei omnibus palam predicare cupiebat. Fecit igitur se in ecclesia Traiectensi per gradus ecclesiasticos inferiores in dyaconem promoveri: ut sanam doctrinam et evangelicam veritatem absque alicuius contradictione et officio publice posset predicare. Ad gradum vero sacerdocii propter excellentissimam eius dignitatem et profundissimam sui ipsius humilitatem numquam voluit promoveri, sed in humili magis statu obsequium deo gratum eligens exhibere: nisi in quantum animarum verbo et exemplo suo Christo lucrifaciendarum salus requirebat. Plurimorum autem alios in viciorum suorum reprehensione previdens perturbandas et humani generis inimicum salutaris doctrine predicacionem per eos posse impedire, nisi legittima et ordinaria fuisset auctoritate decrete fulcitus, reverendum in Christo patrem dominum Florencium Traiectensis ecclesie antistitem virum prudentem honeste conversacionis probe vite et religionis amatorem adiit, peticionis sue racione secundum quod propositum ipsi intimaverat. A quo graciose susceptus plenam licenciam optinuit auctoritate verbum dei sanamque doctrinam per universam dyocesim suam publice predicandi, ita ut in civitatibus oppidis et villis sive nullus curatus seu alterius cuiusque dignitatis persona ipsum a divini verbi predicacione umquam amovere non admittere aliquatenus presumeret impedire: si dei omnipotentis indignacionem sua admonicione indicatam quod vindictam vellet evadere. Operabatur ergo prefatus magister Gerardus magnus huius auctoritate pontificali roboratus verbum dei secundum Christi evangelium canonicam quoque scripturam in diversis eius prefate dyocesis locis publice et privatim ubique predicare. Evangelizare non cessavit, ubique ponens evangelium non questui sed a sincere propter Christum solum et animarum salutem: propriis suis stipendiis militans deo. Assumpsit autem maxime in principio notarium et testes secum si forsitan contradicere seu impedire vellent appellacionem, quibus sive super hoc notarium in continenti posset requirere et tales iuridice ad statim accusare. Demum quoque conductum

digna audiuisse recollens quemadmodum diuer-
sis in locis aliquando sibi audisse certa relatione
comperimus. Optimam habuit memoriam et
ut sanctorum patrum sermones quos semel intelle-
gisset: cum id placuisset memoriter retine-
ret. Denique in synodo traiectensi sermo-
nem beati bernardi de conuersione sancti pauli
saule saule quid me persequeris. de verbo
ad verbum. coram clero uniuerso. publice
predicauit. Multis igitur ciuitatibus oppidis
et villis clerum et populum. instanter euan-
gelizans. in traiecto videlicet dauantria.
swollis campis amersfordia. aemsterdam-
mis heerlem gouda. leidis delft zut-
fania. ceteris quoque locis. ubi animarum salutem
suam et predicationis sperabat affuturam:
multos auertit ab iniquitate. Omnis quoque populus
in nimio desiderio ad audiendum sermones eius
frequenter conueniebat: ita ut in ecclesiis. seu
etiam cimiteriis. se capere vix sufficeret.
Zelo etenim conuersionis omnium vehementer
accensus: uno die plures sepe sermones
ad eundem fecit populum: quos in secunda uel
tertia hora aliquando recitauit. prorogasse.
Commouit igitur sua et predicatione fer-
uentissima. sancta vita et bona conuersatione
omnem clerum et populum diuites et pauperes.
senes et iuuenes. virgines et viduas
utriusque sexus homines. etiam in matrimonio con-
stitutos. eosque ad agendam penitentiam. ad mun-
di contemptum. peccati odium meliores vite de-
siderium extremi iudicii pauorem eterni ignis
infernalis horrorem ~~patrie~~ patrie celestis
amorem. ad dei beatificam visionem et angelorum
perpetuam societatem. appetendam et acquirendam
verbis et exemplis modis omnibus quibus po-
tuit inducere curauit. Plures ergo sacer-
dotes honesti viri et femine diuersis in locis
corde
ad eius predicationem compuncti: totis precordiorum
suorum affectibus. mundum relinquere. et mun-
danam conuersationem deserere. et deo toto animo suo

in vera penitentia. fide spe et caritate
et ceterorum ~~bonorum~~ bonorum amore fideliter
deseruire feruentissime desiderabant. Quomodo
vita communis omnium congregationum moderne
deuotionis primarium sumpsit exordium. Capitulum ij
Venerabilis christi leuita magister
Gerardus dum magnus zelo sancte
caritatis accensus. ut sibi ipsi cunctis per or-
bem deuotis presbiteris et clericis occasionem
daret. et normam recte viuendi. ac verbum
dei in sancta ecclesia tam sancte pertractandi: post ca-
nonicam scripturam. omnibus christianis unice am-
plectendam. etiam sanctorum patrum orthodoxorum
scripta dicta et opera eorum quoque exemplaria
vera. de diuersis monasteriis et collegiis
undecumque recollegit. Dauantrie igitur
cum in diebus suis preclare studium plurimorum
suppositorum. in pleno esset vigore. ubi iu-
uenes et adolescentes maiores et mino-
res. de diuersis mundi partibus accumulate
confluentes. in suis fundamentalibus optime
imbuebantur: venerabilis pater magister gerar-
dus plures horum clericos scriptores meliores
in unum recollectos. libros sanctorum patrum in
sua forma meliori salario precio condigno per
eos exscribi fecit et exemplari. Erat
enim ciuis dauantriensis: substantie non
mediocris sed pinguioris. Quibus aliquan-
to tempore necessaria victus et vestitus de precio sic
acquisito studiose conquirentibus: post tandem
et deuotus pater dominus florencius radewini
dauantriensis vicarius per magistrum gerar-
dum conuersus. vice quadam eidem magistro
gerardo proposuit dicens. Predilecte
magister quid noceret quod ego et clerici isti
scriptores boni iam voluntatis ea que septima-
natim lucramur expensas in unum reponentes
in communi pariter viueremus? Respondit magister ge-
rardus. Communia communia? Isti de ordinibus men-
dicantium id nullatenus sustinebunt: sed totis
suis viribus resistent et omnino se opponere

reptabunt. Cui dns Florencius Quod aut
nocet si tn inaperiremus Forsan deus
nobis donaret et quibus n perficeremus Tunc
mgr gerardus parumper se deliberans
ait In noie dni incipiatis et ego ero defen
sor vester et protector fidelis adversus oes
qui contra vos insurgere vos qz in pmissis temp
tauerint impedire. Consolatoria igitur hmoi
eius promissione suscepta. devotus pr dns
Florencius una cu dictis clericis scriptoribus
bone voluntatis precium laboru manuu suaru
de singulorum septimanis septimanati exac
tu in bursam coem reponentes. coem vitam
in dei noie hmoi inchoauerunt: quam cu
ingenti cordis leticia et spiritualium bonoru
felici prosperitate. tpe no modico de
uote continuauerunt Considerantes aut
prefati clerici hmoi coem vitam via esse
perfectionis. et eciam primitiua. sub sancta spe
gubernacione ab aplis sanctis instituta: qn
cunctis in eadem fidem xpianam concurrentibus.
erat cor unu et aia una in deo. nec quisquam
~~egens erat~~ aliquid suu esse dicebat. sed
erant illis oia coia. nec quisquam egens erat
inter illos et in euangelio cuncta relinquentibus
et xpm imitantibus. centuplum et vitam
eternam a xpo repromissa: cordis in
super et corporis sui quiete et pace bonaq in
hmoi sua coi promissione repletes bn
deliberata et bona sua voluntate. de
mgri gerardi consilio auxilio et fauore.
coi oium decreto proposuerunt concorda
uerunt et firmauerunt. deinceps in
illa coi vita sub cura dni Florencij obedientia
previis solempniter nd promissa. cunctis
diebus vite sue perpetuo remanere: victu
et vestitu cetera qz corporum suoru corre
quisita. de labore manuu suaru in coi
perseruti scriptuaru ut defesse procura
do. Dei eterni caritate et xpi dilectione
diuinitus inspirati. affectuosius se mutuo

diligentes et plebs sexu hores. no solu cle
ricos. sed eciam laicos. bone voluntatis co
dicionis cuiuscumqz ad amorem dei. mundi qz
contemptu verbis et exemplis suis sanctis.
sedulus attrahentes: oes in coi pariter statuerent
Pr itaqz deuotus dns Florencius prefatis
cu suis pbris et clericis in vita coi pariter
commorantibus. de consilio mgri gerardi.
formam et modum in coi viuendi. loco et
tpa laborandi. vigilandi. dormiendi orandi
di legendi et corpa reficiendi. alioru
qz saluti aliquando insistendi. statum suo
optime conueniencia. salubriter et compen
diose componentes cunctis per orbem religio
sis. viris qz et feis secularibus. aplice
vite formam et euangelice perfectionis
exemplar formale et bn imitabile.
dedicata fide se pbuerunt: ut oim in
se oculos. vitam eoru prestate collaudantium
redderet attonitos Hmoi igitur omnis fide
oes vbiqz congregaciones devote fr
pbrorum et clericorum et sororum primitus
suscepisse dinoscuntur exordium: per or
bem iam almanicum plurimum dilatate
Hac deuotorum exercicioru in coi viuenciu
formam deuotam aplice vite consentaneam
~~in domo mgri gerardi in dauantria~~
primum qz huius moderne deuocionis fer
uore deuote sorores in domo mgri
gerardi in dauantria. iuxta modu sibi
possibilem perfecte imitantes: eciam ~~tpz~~ ipe
de manuu suaru laboribus. nendo
filando et texendo vite et victus necessaria
sibi et alijs no cessant prouidere.
Profunde eni humilitatis ipe mor
tificacionis. interne deuocionis et vere
sanctitatis viuidum exemplar cunctis se pre
bent per orbem begis et sororibus deuotis
vni oes per istam prouinciam deuotarum soro
ru congregaciones et in depenente brono
pia. iherusalem et bethania sanctimoniales.

ceteraque regularia earum monasteria, sicut ob-
servationibus disciplinae et fervoris originale
susceperunt exordium. ¶ Non enim a fervore
spiritus et bonis exerciciis iter operandi ces-
sare consueverunt; sed horas beatae virginis,
de spiritu sancto, de eterna sapiencia, septem
psalmos et vigilias, ceteraque similia, mater-
na lingua, iuxta magistri gerardi translacionem,
sorores simul collaborantes, praeter devote
legere et sine superfluis confabulacionibus devo-
cius orare usque hodie in usum duxerunt. ¶
¶ Longe in diversis civitatibus, oppidis et villis
plures presbiterorum, clericorum, virgines, viduae viri et femi-
nae, patriae celestis amore, parentes, fratres,
cognatos et amicos, clenodia, praedia, pos-
sessiones, et omnia quae in hoc mundo habebant
libentissime relinquentes, et domino nostro ihesu christo
pro ipsis egenis egeno facto, in vera obedien-
cia, castitate et paupertate more fratrum et
sororum devotarum congregacionum in da-
vantria perpetuo deservire in toto corde con-
cupiscerent; viri virtutum huius temporis devo-
tissimi magistri gerardi magni discipuli
plurima servorum et ancillarum dei habitacula
in locis diversis edificare; et plures bonae
voluntatis homines, viros seorsum et virgines
ac viduas similiter seorsum illic in unum congre-
gare sollicite studuerunt. ¶ Harum devotarum
congregacionum aliquas in tertiam sancti francisci
regulam et ordinem vidimus translatas,
nunc ceterarum propter suarum congregacionum
multitudinem iam dudum excedentes; praeter
illas innumerosas presbiterorum, clericorum et sororum
devotarum congregaciones more primi pri-
mitivorum sine aliqua certa regula professa,
in vera obediencia, humilitate, simplicitate,
carencia proprii et continencia, et in regula christi-
anitate fideliter deo servientes. ¶ Huiusmodi
ergo fratres et sorores devotarum congrega-
cionum, in cordis sui humilitate, morum et
vestium simplicitate, ac manuum suarum

labore, deo creatori suo die ac nocte com-
placere desiderantes, in statu utique suae salu-
tis, cum iuxta primitivae ecclesiae institucionem,
sine solempni professione vitam vivant apostolicam,
primum bonum ab omni retributore deo sine du-
bio perceptum, vitam quoque beatam cum omnibus sanctis
perpetuo possessuri; quemadmodum a presbi-
teris primitivis nostris temporibus ~~[illegible]~~ ecclesiasticis
et certis documentis similiter approbari fre-
quenter audivimus. ¶ De fratribus mendicantibus
eorum vitam modernorum devotorum reprobare
conantibus, sed a magistro gerardo magno
publice convictis. Capitulum tercium

Devotis igitur presbiteris et
clericis in domo domini florencii
davantriae simul commanentibus,
nec non et quibusdam sororibus in domo magistri
gerardi, sine proprio in communi viventibus, ac deo
creatori suo fideliter servientibus;
fratres quidam ordinis mendicantium regulae et pro-
fessionis suae transgressores vitam eorum
sicut praeteritam quia in communi vivebant publice in
praedicacione et privatim redarguere non
cessabant; et quod ab ecclesia dei in clementinis
dudum reprobata et anathematizata fu-
isset multis racionibus conati sunt demon-
strare. ¶ Quibus auditis, magister gerardus magnus
vir in scripturis divinis, in iuribus et in legi-
bus omnique mundana facultate eruditissimus,
a bonae davantriae consistentes ipsos palam
redarguit; publice facultatis falsitatem
male propalantes, erroris et non sanae
doctrinae declamatores eos fuisse denun-
cians; euangelicam et apostolicam probans
auctoritate vitam eorum et conversacionem
nequaquam ab ecclesia dei reprobatam, sed ab in-
icio christianitatis usque in praesens semper servatam
et collaudatam, ac vere euangelicam et a-
postolicam; nec clementinam nec aliquam
umquam iura ecclesiastica vel divina hanc lau-
dabilem et deo acceptam conversacionem.

vnqȝ reprehendisse vt sibi fl'o p'dicatur :
sed valde apte et expresse sp' collaudasse.
¶ Per clementinã enĩ ad nr'm de hereticis
reprobantur bachardi q' pueri ut fr'es liberi
sp'is vocantur : eo q' sectã habeant singula
rem cũ octo articulis multũ erroneis
fidei et doctrine xp'iane contrarijs. ibidẽ
specifice expressis : vñ et a sc'a ecc'ia
merito sunt condempnati. ¶ Presbiteri autẽ et
clerici p'fati neqȝ bachardi neqȝ lullar
di sunt . q' vnqȝ fuerunt . nec aliqñ in se sectã
aliq' habuerunt sed sp' sacerdotaliter et
clericaliter iuxta iuris disposic'õẽ vixerunt
et viuunt . nõ mendicando sȝ manibus laborã
do : prout modus ip'e viuendi auctẽ cle
mentis pp'e ad iacobũ i decretis a p'sbris
et clericis seruandus apte describitur
xij. questiõe capl'o dilectissimis ¶ Per cle
mentinã eciã . Cũ de quibusdã . ex'a de
religiosis domibus . reprobatur status
quarundã mulierũ : q' q'si i mentis i samã
p'ducte de suma trinitate . ac de diuina
ess'na disputant et p'dicant : et contra fidei
articulos et eccl'astica sacramenta . opiniones
fidei catholice contrarias introducunt :
et multos simplices sup' hijs decipientes .
eos in errores diuersos inducunt : alia
q' p' plura p'iculũ aĩarũ parientia sub q'
dã velamine s'citatis faciunt et committunt .
Tales beginas esse et i vnũ cohabitare
p'hibentur : q'as et nos merito persequimur
et detestamur : q'm digne sunt excõicatione.
Iste autẽ sorores deuote sunt : de quibus
in eadẽ clementinã finaliter subiungitur
¶ Pane p' p'dcm' prohibere nõ i tendimus : qui
si fuerint aliq'e mulieres q' promissa con
tinencia . uel eciã nõ promissa honeste i
suis conuersantes hospicijs . penitenciam
agere voluerint . et v'tuti dño i humilitatis
sp'u deseruire : hoc eis liceat prout
ip'is dñs i spirabit . ¶ Johannes i sup'
pp'a vicesimus secundus . clementinarũ p'fa
tarum p'mus publicator : i sua q'dã ex'a
uagante . ad argentinẽ ecc'ie ep'm . sic scri
bit inter alia . Lecte corã nobis et fr'ibus
nr'is tue fr'nitatis littere continebant . esse
in tua dyocesi et i p'tibus alimanie p'ti
bus . mulieres beginas c'iter noiatas .
status laudabilis i excessiua copia quasi
ducentorũ milium nũȝ excedentes : q' nomẽ
dñi nõ recipientes i vanũ . humilem et
honestũ h'itũ . sicut h'itus dicti debeat de
ferunt : i virtutũ et exemplariũ actio
nũ odoramenta p'tulerunt . carnalibus qȝ
spurcicijs dato repudio i tegritatis spõ
so p'petuã continenciã seruantes : honestis
p'latorũ suorũ exhortacõibus obediunt et
p'ceptis ¶ Quarũ aliq' sil' i eadẽ domo
ad maiorẽ mutue castitatis obseruanciã
i morantur : nichilominus tñ vita moribus
et conuersacõe prestantes : secure nituntur
i bñdcõibus q'd eciã fr'cũ multiplici . colligẽ
valeant i sup'nis ¶ Verũ sicut i p'fatis
i serui sui l'ris . sunt nõ nulli p'lati et rec
tores ecc'iarũ ciuitatũ diocesium q' non
discernentes inter bonã vitã et i probã .
ac frumenta nõ excuncientes a paleis .
occasione constitucõis noue posite sub
titulo de statu monachorũ i clementinis q' in
cipit cũ de quibusdã mulieribus et cetera .
tã mulieres supersticiosas q' laudabiliter
viuentes . eadẽ sententia ferientes :
oes i differenter i p'bant et i discreta
cuiadulsione condempnant ¶ Nos igitur in
digne ferentes inter h'oi p'sonas differen
ciã nõ habere volentes vt periculis
aĩarũ auctore deo aditus obstruatur .
auctẽ ap'lica decernimus et declamamus :
mulieres illas q' v'tutũ semitas i treden
tes . vite melius vngentorũ diffundunt
mores . nec nõ et reclusas p'bate vite
et conuersacõis . memorate c'stitucõis

sententia non contingit · nec eius censura de-
bet procelli: cum apostolice sit professionis fauori-
bus · Qua propter districtius inhibemus ·
ne quis eas pretextu constitucionis eiusdem
impetat quolibet aut molestet: sed eas soli-
tum deferre habitum et sicut prius in sua tran-
quillitate viuere dimittat · ut virtutum
domino · qui iustus iudex potens est in illum diem
vnigenitus quia seruare depositum per vite in-
dicia militantes · mereantur consequi
felicitatis eterne premium: quod nunc inchoan-
tibus repromittitur · sed perseuerantibus
in consumacione prestatur · Nulli ergo homi-
num et cetera. Istius extrauagantis iohannes an-
dree etiam mencionem: sub titulo de statu
monachorum. Videmus ergo quod nulla iura nec
ipsa clementina prohibet · presbiteros et cleri-
cos seu laicos · nec etiam feminas separatim
tamen more apostolico nullo errore implicatos
simul esse et viuere · aut in vna domo pariter
commorari: cum natura ad hoc inclinat est enim ho-
mo animal sociale et politicum · lex ad hoc
hortatur quia melius est duo esse simul:
religio christiana illis precipue congaudet ·
quia omnes qui credebant erant pariter · Vtinam
isti mendicantes in principio sui ordinis respice-
rent et fratribus suis pronunciarent · omnes or-
dinis sui perpetratores in statu esse dampnacionis
et non insurgerent contra oues christi sim-
plices simul viuentes · manibus laborantes ·
castitatem mutuo custodientes · a seculi laqueis
abstinentes · prelatis suis obedientes · con-
uiuia religiosorum solo nomine et habitu detes-
tantes · et a vagis et lasciuis fratribus regulam
non seruantibus fugientes · soli conditori
desiderio inherentes: quos dominus deus in vita
ista sancta custodiat semper et defendat ·

De quodam fratre ordinis heremitarum sancti au-
gustini · speciale cum magistro gerardo
facientem congressum · sed ab eo pro heretico
in iudicio conuictum · Capitulum Quartum

Surrexit preterea nouus quidam de
ordine mendicancium fratrum heremitarum
sancti augustini · campensis et swol-
lensis terminarius nomine bartholomeus · qui cum
magistro gerardo groet singulare certamen
ingressus: sermonibus eius et sane doctrine
contraria valde · ausus est publice predicare ·
Dum enim hominum inimicus diabolus multum cer-
neret populum ex magistri gerardi predicacione
ab iniquitate et vijs malis · ad deum viuum
et verum · toto corde conuersum: frendens
dentibus et in se contabescens · ingerere false
doctrine sue zizaniam · per familiarissimum suum
organum · fratrem iam prefatum · nisus est super-
seminare · De quibus zizanijs magister gerar-
dus cum plenius ordiretur: ad pastorem scrip-
sit in swollis · sic inquiens iterum a. a.
Domine reuerende significo vobis quod quidam frater ber-
tholomeus nomine ordinis sancti augustini · nouus
terminarius deputatus in campis · tres aut quatuor
fecit ibidem sermones · secundum modum li-
berorum spirituum procedentes · summo semper nominat
et exaltat liberos spiritus · et predicat contra
penitenciam · et vadit vltra omnia intelligibilia
et ymaginabilia · et vtitur verbis multum
prophanis et erroribus vt dicitur · et dicit quod
non faciat ea et intrat tabernas et captat
amicicias maiorum et neminem inculpat · Nichil
perniciosius quam altissima predicare: et vix
ad ea non docere · Ianua heresis est altis-
sima dei velle contemplari sine purgacione
precedente: quod secundum dyonisium absconditur
ab impuris · Dicit eciam iste bertholomeus ·
Bonus et perfectus vir heremum intrare
non debet · quia vita heremitarum non est perfecta:
christus enim non est conuersatus in heremo ·
Et quod deus est per naturam · hoc nos effici-
mur per graciam · et quod paulatina debet
esse penitencia: et quod vita perfecti hominis fun-
dari debet super puro nichilo · Hec et
hijs similia ipsum predicasse inscriptum est:

Puitao ergo vobis sicut lupum venientem ·
Religiosi non habent privilegium predicandi ·
nisi quando voluit eos curatus admittere : sic
quod potest eos admittere vel non · Sic michi videtur :
quod iuris doctores dicunt · Si vultis eum ad
mittere · predicet populo penitentiam et viam regni
celestis Christum · et exponat evangelium secundum
doctores : et dimittat incapabilia et pro
phana · Decrete eum libenter audirem
cum notario et testibus · ut caperemus eum
in verbis suis erroneis et sic a predicatione
excluderetur : ut per eum dyabolus non glori
aretur · Hec ille · Cumque dictus frater bartho
lomeus de dordraco · multa verba erro
nea · heretica et prophana · doctrine evangeli
ce et apostolice contraria publice predicare non
cessaret · magister gerardus magnus zelo
dei accensus · ad curiam traiectensem · eum
citari procuravit · suis ibidem obiectionibus
in termino sibi prefixo responsurum · Qui in dicto
termino personaliter comparens · cuncta sibi pe
imposita et obiecta · de quibus etiam suffici
ens erat testimonium per iuramentum receptus :
se umquam predicasse negavit · Unde domini
traiectensis in spiritualibus vicarius · de con
silio iurisperitorum decrevit et pronuncia
vit · quod dictus frater bertholomeus propria in persona
in capitulis et sinodis ab omne contendentes ·
omnia et singula sibi obiecta · publice
reclamaret dicens illa se non dixisse :
ulteriorem horum inquisicionem episcopo traiectensi
domino florencio plenario reservando ·//
Super quibus magister gerardus valde male
contentus : eidem traiectensi episcopo principi
cleri et populi frequentibus epistolis huiusmodi
negocium · fidem eternam catholicam inno
tescere curavit · Que iter eciam huius cura
rum periculis suorum expostulans ex
oravit : quatinus ipse sicut verus Christi vi
carius · omnium pastor bonus speculator ·
in augmentum fidei ecclesie defensionem ·

baculum pastoralem · contra timorem insidi
as erigere et circa ea vigilare atque strictiorem
in premissis inquisiciones facere non obstantibus pre
cibus precio vel instigacionibus cuiuscumque mi
nime postponat · ut indoctam illam vulpecu
lam · multiformi turpitudine deformem bes
tiam in fame mendacem criminosum · apertum
fidei vastorem pseudo predicatorem de heresi
suspectum fratrem istum bartholomeum ad pre
dicandum amplius non admitteret : sed doloros
ecclesie visceribus medelam · a sua eum
diocesi omnino removeret · ne fides ·
christiana a pseudo propheta demacu
laretur · ne laicorum insania clerum bene vi
ventem depressum superaret : ne quod
contra censuram ecclesiasticam · et ecclesie liber
tatem in isto iam temptaverat impunitum re
maneret · // Post debitam igitur de man
dato domini traiectensis huius negocii in pluribus
examinaciones · Frater hic bertholomeus ad
curiam traiectensem secundo citatus · compari
cionis sue terminum ipse cassuphis quibusdam
de campensi consulatu defensoribus suis
prevenire temptavit : in magistri gerardi pre
sencia mendaces apparere · Quod hermus
de welsem scabinus tunc tunc campensis ·
postmodum in windesem pro frater professus ·
occulte sapiens : magistro gerardo da
ventrie constituto celerius innotuit ·
Qui zelo dei accensus · cum iam esset vespa
tinum statim consurgens : et iter tota
nocte carpens per decem miliaria mane
venit traiectum · Quo audito · pars adver
sa territa et obstupefacta iuxta mandatum
domini traiectensis · in magistri gerardi
presencia iudicialiter comparuit · Ubi magister
gerardus magnus dicta et acta testium
transysselanorum · contra fratrem bertholo
meum dicte examinata in medium producens :
ipsum examinatis de heresi convictum perpetuo
iuridice condempnari · Quibus diligen

tissime examinatus. cum non esset locus
amplius diffugiendi: tandem videns de cu-
rispitorum consilio et assensu. diffinitivam
ferens sentenciam ut heretici dictavit eum
fore tenendum: in cuius signum forcipes du-
os de alterius coloris panno unum ante
et aliud post se in vestimento suo superiori
publice sibi consui mandavit. Hanc confu-
sionem et scandalum consules et cives cam-
penses longe ferentes. fautores et
amicos magistri gerardi. multis iniuriis
lacessentes et opprobriis fatigantes.
quosdam de civitate sua expellere et det-
trudere ceperunt. Inter quos devotus ille
scolaris in campis et instructor. wernerus
keynkamp de lochem. primus postmodum
prior in windesem propter christum et et fidei
orthodoxe veritatem: ex oppido campensi
cum multo opprobrio publice fuit eductus.
Et hoc cives campenses iuxta magistri gerar-
di prophetiam a deo iustissime sunt percussi.
Magistro igitur gerardo. viro in humanis a-
gente nullus de ordine mendicantium. nec
quisquam alius. cuiuscumque dignitatis aut officii. au-
sus fuit amplius contra sanctam vitam et conversa-
cionem presbiterorum et clericorum aut sororum moder-
natum congregacionum. publice predicare
vel aperte dicere: nisi forsan in silencio more
serpencium sibilancium. ubi tetigi non time-
bant ipsam carpendo subsannaret.

De transitu magistri gerardi et de commis-
sione eius super monasterio canonicorum regularium
construendo Capitulum quintum

Postquam igitur vir venerabilis. deo
et hominibus devotis valde dilectus.
magister gerardus magnus. totam pene dyo-
cesim traiectensem. partes quoque convicinas.
ferventissima sua predicacione. et aqua sa-
piencie salutaris. verbis et exemplis.
multos quoque virtutum odoribus irrigaverat.
illuminaverat et accenderat: ita ut quamplures

in locis diversis presbiterorum clericorum laicorum virgines et
vidue. vestigiis et doctrinis eius inherentes.
ad communem vitam et perfectionem quam sanctis apostolice
primordiorum suorum affectibus vehemencius
aspiraret: contigit in omni terra regione max-
ime in daventria. quendam pestilenciam regnare
mortalitatem. Et quia medicine artis ex-
pers non erat: rogatus est obvire quendam
suum fidelem amicum. eadem infirmitate lecto
decumbentem. lambertum stuerman nomine
consolacionis et curacionis gracia visitare. Cui
pietatis et misericordie beneficia proferri in tali ne-
cessitate exhibere minime recusavit: et
maxime cum hic dives testamentum suum
iuxta magistri consilium ordinare: et pro no-
vo ordinis canonicorum regularium monasterio
in brevi fundando. certam pecunie summam legare
disposuit et legavit. Eius ergo pulsum
cum devotus christi levita magister gerardus
tetigisset: presensit continuo pestilenci-
am illud venenum. per nervos ~~usque ad~~
~~pectoralia~~ et venas digitorum suorum in-
terius se hausisse: et per brachia sua
usque ad pectoralia et usque ad vitalia
sua serpendo penetrare. Victus ergo propter-
quam erat dispositus. in domum suam reversus.
omnes patres devotos. dominum florencium rectorem.
ceteros quoque presbiteros et fratres congregacionis
daventriensis ad se vocavit: dissolucionem
corporis sui. sibi imminere predixit. in ~~[illegible]~~
proprio quod resolvi: eo quod veneno mor-
tifero fortissime in se grassante. reluctari
se non posse pro certo recognosceret. Quibus
auditis et visis. omnes valde contristati
et corde sauciati. singultibus et querelis
ipsum magistrum gerardum. interpellare ce-
perunt dicentes. O peramande magister. o pater
et protector fidelissime: quid post hec faci-
emus: quo te absente recurremus?
Iam omnes devoti tocius nostre patrie quasi te vi-
vente. sub ~~[illegible]~~ alis protectionis tue in flore

cepit et reuixit: te moriente pariter commo-
rietur. Unusquisque in viã suã qua venit
necio cã recederet: cũ nõ habeam9 contra
insurgentes defensorẽ et ppugnatorẽ. Isti
mediantes. pculis suis ĩ motib9 appellent
nos e terrã: vitã qz nrãz maris lassescẽ
tempestabũt in iuriis: cũ nõ sit q ora loqncũ
iniqua obstruat et concludat. Quo enim
oẽs deuoti sex9 utriusqz ꝑ tuã doctrinã
a mundi vanitate ad melioris vite deside
rium conuersi: ab hora consiliũ et auxiliũ
ꝗstituri declinabũt? Ergo ne peribit tanta
hoim deuotorũ multitudo? in hac subita
pris et patroni nri destitucõe? O pr
venerande et optime consiliator: q̃le da
tis in tanta ncãte consiliũ? His auditis
hõ dei spũ sco inspiratus: tale illis fle
tibus et merentibus fertur dedisse responsũ.
Fres mei dilcissimi nolite timere: neqz
formidet cor vrm. Vos bñ permanebi
tis in vita ista bona et sca conuersacõe
quã incepistis. Deus enim deperire nõ per
mittet ꝑuum istud bonũ deuote in nõie
suo inchoatũ: sꝫ crescere faciet et valde
augmentabit usqz in uberiores et latissimos
eme sce fructus: in salutẽ aiarũ plia
rũ. Ego aũt ibi melior ero vobis quã
hic qz rosas vobis de celo in sinus vros
trasmittã. Veruptñ aliqui vrm ordinez
ab ecciã approbatũ debet assumere: ad quẽ
oẽs deuoti sex9 utriusqz i cunctis suis nci
tibus securũ hre debent recursum:
consiliũ auxiliũ defensionẽ qz pfidũ
petentes recepturi. Debet enim oẽs ut
riusqz sex9 deuotas psõs in monsteriis seu
congregacõibus coem aplicã et vitã
seruantes. ac ecciã bone voluntatis hoies
in seclo conuersantes. in oi caritate benig
ne suscipere. humane ptctõe: in necitatib9 sub
uenire. in aduersitatib9 suis defendere: eos
ipos et tpalia ac spualia bona sua tanqã

se ipos et ppa sua bona. qũtũ facultas
pmittit fideliter protegere et promouere.
Hac gº de causa vos oẽs et singulos rogo.
et vobis vice dei committo: ut clerũ post mor
tem meã quẽcũqz monsteriũ constituatis.
cles qz fres in ipo constituatis. q̃ ista et siq
sunt silia uel maiora. prosptissima voluntate
voluerit adimplere ac debite et secundũ
libenter demandare: quatenus oẽs ubiqz deuo
ti et religiosi ꝑ uniuersam hanc regionez.
sub umbra alarũ suarũ secure possint
subsistere: malorũ qz infestacõẽ tiorẽ sub
lato. omni virtutũ dño sine alicui9 contradictiõe
et impedimento confidenter valeant deseruire.
Quibus auditis reuixit sps eorũ in dño:
et huiusmodi verbis et optimis pmissis
valde consolati: se ipos et hanc ꝑuã deuo
cõis sue scintillulã. omni inspectore deo
patrib9 sedulus commendauerũt. Et qz de
ordine approbato ab aliquibus eorũ assumendo.
instancius ipis commiserat: sollicitius iter
rogabant. an ordinez carthusiensiũ quẽ
solũ pene in hiis ptib9 reformatũ audi
erant. assumere deberent. Qui rndit.
Nullo mõ. Quamuis aũt ut vi sci sce et
religiose viuere ubiqz dinoscantur. ab
stracti tñ nimis et segregati sunt ab hoibus.
ad quos oẽs deuoti liberũ hre recursũ
omnino nõ poterunt sicut ad istos fres vros
sp hre oportebit. Dixerũt gº an ordinez
cisterciensem. inter ceteros post carthu
sienses mr religiosiorẽ deberent assumere:
rndit. Nec hunc ordinez assumentis. Nã ordo
satis grauis est: nõ ecciã cunctis hiis
tris cpibus portabilis. Ordinez vero ca
nonicorũ regularium. latiorũ regle in seruãe
tem oibus pene deo in religione seruire
volentibus bñ congruẽtem. in loco q̃ dñs
ad hoc elegerit quẽcũqz assumere debetis:
qz nõ multũ a vrã iã deuota conuersa
cõe videtur discrepare: nisi quod in illo pfessi

seruat et promissione et voto. vos sic
voto seruatis. castitate videlicet que a vestris
seruatur. Reuera et vos presbiteri et clerici nostri
sorores vestre begine in vestrum consorcium sus
cipiantur. quia castitatem carenciam proprii. et obe
dienciam et super omnia caritatem quamuis solempni
ter id non promittant seruare contempserint:
et manibus laborare non aufugerint. Aliis
dicebat dominus Florencius et Radewini in articulo
mortis. in ecclesia dauantriensi vicarium
virum illuminatum et deuotum omnibus corde
presentat. et loco sui ut preesset honorandum: cui
fratres consiliis et doctrinis omnes acquiescere
et contemperare deberent. et ut mutuo
se diligerent. caritatem quoque fraternam ad omnes vel
usque semper deuotas personas semper et ubique
integram custodirent: sic dominus esset cum eis
et in cunctis suis ~~actibus~~ actionibus. omnem pros
peritatem et anime salutem consequerentur.

Aduesperascente igitur die sancti bernardi:
gloriosos patronos suos augustinum et
bernardum. ostium domus sue vidit intrare:
et anime eius exitum de corpore prestolari. Feli
cem quoque animam ecclesiasticis sacramentis commu
nitam fide preciosam multis virtutum meri
tis refertam et ornatam. post horam diei ipsius
quintam. deo reddidit. cum sanctis et electis
suis in eternitatis gloria perpetue conregnandam.
Sub anno gracie millesimo trecentesimo octoge
simo quarto: etatis sue circiter anno quadragesimo
quarto. Cuius exuuie. diuinis pro eius exequ
iis iam parcius officiis in ecclesia beate marie op
pidi dauantriensis. ante gradum sacrarii
condigne traduntur sepulture: in die nouis
simo in resurrectionis gloria inter sanctos et
electos dei. ab ipso omnium remuneratore deo
indubie vestiende resuscitande.

Magister willelmus doctor pator parisiensis
ita de eo scribit. | in theologia |

Sacre recordacionis magister gerardus
dictus magnus feliciter migrauit ad
dominum. Et vere magnus: quia in omnibus sciencijs
liberalibus naturalibus moralibus ciuilibus
canonicis et theologicis nulli erat secundus
in orbe. Erat enim tante sanctitatis. et exemplar
in mortificacione carnis. in abnegacione tempora
lium. in contemptu mundi. in caritate fraterna ad
omnes. in desiderio salutis animarum. in efficacia
predicacionis. in reprobacione et detesta
cione viciorum. in exponendo se hereticis in
persequendo secundum iura canonica concubina
rios. in conuertendo ad vitam spiritualem
viros ac mulieres prius secundum seculum viuen
tes. in fidelitate ad dominum nostrum vrbanum
sextum. quod multa milia personarum
testificantur de credulitate: quod credunt
eum non minorem fuisse in dictis virtutibus quam
in antedictis sciencijs. Hec doctor predictus
willhelmus de saluarvilla: archidyaconus
brabancie in ecclesia leodiensi

Quod locus in windesem nostrorum prehabita
prouisione. auctoritate domini Florencij
traiectensis episcopi. pro monasterio canonicorum
regularium eligitur construendo. Capitulum tertium

Pie memorie magistro gerardo magno
iam defuncto et in pace dei quie
scente. deuotus pater dominus Floren
cius rector primus et institutor congregacionis
clericorum in dauantria. omnium tunc deuotorum
totius patrie pater et patronus. vna cum
presbiteris et clericis domus sue aliis quoque viris
prudentibus et deuotis per magistrum gerar
dum ad viam veritatis olim productis. domino
videlicet iohanne de gronde domino iohan
ne brinkerinck. domino henrico clingebile
de huxaria henrico wilsem de campis
bertoldo ten hone de swollis albio et
nicolao dreyer fratribus et matre eorum
aleide. domino lubberto ten bussche et domino
gerardo de sutphania ceteris quoque fidelibus
frequentissime cepit pertractare: ubi quando et
quali modo extremam magistri gerardi voluntatem

super monasterio ordinis canonicorum regularium con-
struendo. et scienter debite possent de-
mandare. Matura igitur ac longa super hiis
deliberacione prehabita. et rebus hinc in-
de diligenter multum que pensatis et pondera-
tis. cum omnium consilio assensu et voluntate
firmatum est et decretum. huiusmodi novo monaste-
rio quantocius edificando summum omnes et commu-
nem. suum adhibere studium. ad dei gloriam et hono-
rem. animarum que salutem. quod iuxta primaria
Gerardi ingressus intencionem. omnibus religiosis et devo-
tis. spiritualibus vite forma. et regularis
esset observancie disciplina; ad quod omnia mona-
steria reformata. omnes que devoti seculares ut-
riusque. temporalibus et spiritualibus suis neces-
sitatibus. securum haberent recursum. op-
tatum consilii auxilii defensionis que presidium.
certum cum effectu reportaturi. quod cunctis per
provinciam deum timentibus. in superna caritate
et veritate coniunctum. singulos ipsum consola-
cionis gracia visitantes. leta hospitalitatis
fronte obviis que manibus benigne suscep-
tos. humane pertractaret: consilium auxilium
et favorem. iuxta facultatis sue possibilitatem
graciter impenderet. Et sic econverso. cum dicta
monasteria per dei graciam reformanda. noviter-
que instituenda nec non et omnes devoti seculares
utriusque. sua sancta conversacione. dileccione et
reverencia. dignos se et aptos. ad primum
huiusmodi monasterium continuo exhiberent quibus
tanta caritas ac benivolencia beneficia
merito impendi debuissent. Cum igitur premis-
sa negocium. primi dicti monasterii in proprio con-
struendi universitatem concernens devotorum
modernorum; ideo omnes pariter sollicite
institerunt. ut res tam salutifera. debitum
quantocius sortiretur effectum: auxilium
spospondentes. debitum et oportunum. Anno
igitur dominice incarnacionis millesimo trecentesimo
octogesimo sexto. post obitum magistri Gerar-
di anno secundo. domini Iohannes Brinckerinck. tunc
adhuc clericus. sicut ex ore eius audivimus
et alii certi fratres. circuibant terram et per-
ambulaverunt eam aptum et convenientem pro
huiusmodi monasterio construendo locum requirentes.
Qui multis terris hinc inde peragratis; tan-
dem in Veluwa prope Hattem in partibus Gelrie
locum quendam ad hoc satis aptum. ut putabant
invenerunt; et domini Wilhelmi ducis Gelrie
consensum ad hoc ipsum impetraverunt. Porro
cum iuxta iuris disposicionem. nullus ecclesiam vel
monasterium de novo possit erigere sine diocesani
licencia petita et optenta; ideo domini
Florencius pater omnium devotorum in propria persona
dominus Iohannes de Gronde primus rector sororum
in Davantria. dominus Henricus Clingebile de Hu-
xaria. Henricus de Wilsem. Bertoldus
ten Have. Albertus et Nicolaus dreyer
fratres. reverendum in Christo patrem dominum Flo-
rencium Traiectensem episcopum adierunt. humili-
ter deprecantes. quatinus suum eciam. super mona-
sterio novo in diocesi sua fundando assen-
sum. dignaretur conprestare. Qui utpote
vir prudens et circumspectus cum consilio
patrie sue prelatorum consiliorum ve consilia-
riorum. rem huiusmodi summa examinans di- continuorum
ligencia. cultum que divinum. et animarum salu-
tem. non modice promovendos. et tandem ad-
vertens; piis petentibus. graciosum que do-
navit assensum dumtaxat si in temporalis ac
terminis dominii sui temporalis partium Zallandie.
et non in aliorum secularium dominorum districtibus
illud edificaret: promittens se in omnibus
tunc eos habere promotos. privilegia eciam or-
dini et monasterio profutura. liberaliter se conces-
surum. Quibus auditis. domini et fratres prefati
tamquam a deo sibi inspiratum. valde gracian-
ter eius susceperunt consilium; habentes secum
iuvenem prudentem. civem Swollensem. Ber-
toldum ten Hove prenominatum. olim per magistrum
Gerardum conversum. qui iure hereditario
et successione paterna. bonum in Windesem

habuit allodium et agros quam plures cum suis
attinentiis ultra trium milium florenorum
in valore. Post hec idem bartoldus ten ha
ve dictum in windesem allodium cum omnibus
agris et proventibus cunctis que bonis suis
libere et sponte cum bona voluntate pure et
simpliciter propter deum et anime sue pro
genitorum que suorum salutem contulit et dona
vit fratribus iam prefatis pro novo ordinis cano
nicorum regularium monasterio inibi construen
do: ita quod nec ipse nec heredes sui quicquam in
eis iuris umquam amplius haberet. Cumque
omnia et singula predicta bona cum omnibus suis
iuribus coram domino feudi bonorum predictorum
integre resignasset: hermannus de wilsem
ibidem tunc pastor ab eodem domino feudi nomine
monasterii ibidem futuri homagio sibi
prestito legaliter ea ut moris est sus
cepit. Habuit etiam idem hermannus de wil
sem [illegible] sabinus [illegible] fertilissimus
negocii huius promotor quidem agrorum iugera
in burscopio de zuthem cum fratre suo domino
iacobo ad sanctum iohannem in traiecto canonico:
quos simili modo et forma per omnia ut bertoldus
ten have iam pridem fecerat futuro in winde
sem monasterio libere dedit et resignavit.
Quibus solempniter actis et instrume
tatis tunc omnium decreto conclusum est et fir
matum: quod in villa windesem parochie in
swollensis dyocesis traiectensis in allo
dio et bonis bertoldi ten have primum
ordinis canonicorum regularium in hiis partibus
iam inchoandum et in de[illegible] observancia instituen
dum et reformandum iuxta extremam magistri
gerardi voluntatem in refugium et sola
cium omnium huius provincie devotorum fundare
vellent et edificare: pro eo quod situs loci
istius omnino bonus et satis aptus videba
tur: fundus quidem monasterii in windesem in au
strali eius plaga cum plurimis agris et
pratis fructiferis de libera possessione

suorum resignacionem monasterio iam erant ap
propriatus

De laude loci in windesem propter dei et angelorum presenciam. Ca. vii

A domino facta sunt ista que loci huius
in windesem propter civium mul
titudinem ibidem et civium eius salvandorum
ab eterno preelegisse rebus quoque manifestis
veterum futurorum presagiis ipsum antea posse
dixisse aperte recognoscitur: videlicet ut
esset locus orationis et obsecrationis nomini suo:
multis quoque peccatorum suorum oneribus pergra
vatis ac de turbidi maris fallentis
mundi huius naufragio animas suas in portu
salutis eterne inducere cupientibus locus
esset refugii pacis et repausacionis: in quo
a peccatorum suorum squaloribus per intima
cordis sui ad deum conversionem pellem suam
ethiopissam commutare et civium suarum
vestimenta per virtutum spiritualium delutam et
elevacionem laborque corporalium cotidianam
fatigacionem in sanguine agni continue
dealbare conarentur. Denique sanctorum
anime corporali labore carnis decoloracione
spirituali ~~[illegible]~~ et tincta de et mentali
tribulacione voluntarie paciuntur quoque pro
christo susceptis ut ferrum lima et aurum
igne probatur et clarificatur: quatenus
celesti sponso suo christo sine macula et ruga
appareant: in eterne claritatis gloria
cum eo perpetue regnature. Ideo quod in huius mun
di exilio et peregrinacione omnium religionum
cenobite domino deo creatori suo die ac
nocte fidelissime servientes certis temporibus
in templo suo laudes eius vocis ministerio
indefesse persolvere tota cum sui alacritate
laborant: quatenus in iherusalem patria sua ce
lesti regem regum deum in decore suo facie
ad faciem intueri et beata eius visione per
frui et confoveri et nunc quoque laudes eius
et gratiarum actiones in gaudium domini sui

ingressi cum angelis et sanctis omnibus perpetue
dignitate digni merentur intueri. Quod ocu-
lus enim non vidit nec auris audivit nec in cor
hominis ascendit: que deus diligentibus se prepara-
vit. Hec autem divina presentia angelorum frequen-
tia et sanctorum angelice conversacionis conven-
ticula in windesemensi monte perpetuo eventu-
ra: certis indiciis et revelacionibus longe
ante ostensum est et comprobatum. Sepe namque
in loco illo quo nunc chorus et ecclesia totusque
claustri ambitus in windesem sunt constructa
dealbatorum virorum angelice visiones ab ut
usque senex colonus ville de windesem fre-
quenter vise sunt et audite: laudes deo
concinentes processiones pariter agentes miris-
que modis ecclesie dei militantis ritum iubilum-
que preferentes. Simili modo in aliis eciam locis or-
dinis et capituli nostri generalis fontis videlicet
beate marie et montis sancte agnetis in nazareth
que westphalie ante primam ipsorum fundacionem
dealbatorum virorum apparatus non numquam cum
multo lumine sonitu nolarum tinnitu cymbalo-
rum auditi et visi referuntur vulgaribus
eorum incolis veritati testimonium perhibentibus. cul-
tum divinum et ecclesiasticum presignantes of-
ficium sacramentorumque misteriorum perpetuis ibi-
dem temporibus a fidelibus peragenda. Quan-
ta autem veneracione et reverencia locus
iste dignus sit: genesis vicesimo octavo
in figura scale iacob ostenditur in visione.
Iacob denique patriarcha vidit in sompnis
scalam in terra positam cuius cacumen celos tan-
gebat. angelos quoque ascendentes et descen-
dentes per eam. et dominum scale innixum. Cumque
evigilasset ait: Vere dominus est in loco isto: et
ego nesciebam. Pavensque: quam terribilis
ait est locus iste. non est hic aliud nisi
domus dei: et porta celi. Si tantus pa-
triarcha locum illum terribilem sanctum domum
dei et portam celi censuit appellandum.
quem dei et angelorum presentia in sompnis tan-
tum visa illustrare cernebantur. quanto non sanctius
domus dei et porta celi merito appellabi-
tur locus iste in windesem. quem ipse dei

filius in assumpta humana natura corporali sua pre-
sentia dignatissima caritate iugiter inhabitare
dignatur. Nonne corpus suum sanctissimum
quatuor suis dotibus claritate impassibilitate
agilitate et subtilitate glorificatum cum omni gloria
claritate et maiestate sua sicut ad dexteram
patris in celo nunc residet: sub speciebus panis
et vini sacramentalibus vivum et verum contine-
tur. Quantis quoque glorie dotibus anima sua di-
vinissima ubi in sacramento presens existens est
clarificata quis non miretur. quis comprehendet.
Nonne ipse deus summum et verum bonum. lu-
men eternum. ignis ardens. veritatis spe-
culum. id veritas ipsa fons bonitatis. uni-
versorum creator gaudium angelorum. beatitudo
sanctorum. et omnis divinitatis plenitudo. ibidem
corporaliter esse et inhabitare creditur et
adoratur. Nonne ipse est iudex vivorum
et mortuorum. gloria iustorum et pena malorum.
Nonne ipse novit omnia preterita presentia et futura.
cui cuncta sunt presentia et omnium hominum videt co-
gitaciones nichil quoque umquam preterit in sua ubique
presenti eternitate. Nonne oculi eius lucidiores
sunt sole respicientes in extremas partes terre.
Nonne omnia visibilia et invisibilia nuda
et aperta sunt oculis eius. Ecce ineffabilem
eius dignacionem: ineffabilem quoque eius ad nos ver-
miculos in hac terra repentes divine bonita-
tis dilectionem. An non in hoc windesemen-
sis ecclesie templo ipse verus deus cum ingenti
multitudine celestis exercitus milium angelorum
nobiscum presens est in veritate. Et ubi est regnum
celorum et celum empireum nisi ubi deus presentiam
claritatis sue in gloria maiestatis sue relucentes
racionabilibus creaturis ostendit.
Quamvis autem inmensa claritas summe maies-
tatis sue a creatura mundi corporalibus ocu-
lis de luto plasmatis videri non possit.
racionabilibus tamen celi creaturis et interius
fidei nostre oculis non negatur usquequaque: quod omnipo-
tencia bonitatis eius cunctis creaturis predomi-
natem. etiam in materiali templo nostro in ve-
nerabili sacramento inter manus celebrancium
et in cordibus electorum suorum omnibus claritatibus

et cogitabilibus plus quam milies clariorem. essen
tialiter divino et spiritualiter. credimus confitemur
et adoramus esse presentem. Dei etenim filio. in
publicum terre de celis. per incarnacionem descen
dente iam facta est cum angelo nativitate eius pastori
bus annunciante. celestis milicie multitudo.
laudancium et dicencium: gloria in altissimis deo
et in terra pax hominibus bone voluntatis. Quan
tam igitur putamus angelorum multitudinem cottidie
eternam cum deo creatori suo presentem? cum in sin
gulis altaribus inter manus sacerdotum christi. sub
sacramentalibus speciebus panis et vini. ipse cor
poraliter presencialiter et realiter continetur.
Quanto autem divini ignis amore. huiusmodi divino
splendore. in summi dei et angelorum presencia. in
terius et exterius circumfusus. sacerdos de
votus astabit. tantis rebus et mirabilibus
in veritate cognitis creditis et inspectis.
Denique pace refectus angelorum omnes christi fi
deles in universo orbe terrarum. animas quoque suas
fidelium defunctorum. ad penarum nondum purga
tas. ad dei et angelorum celeste convivium.
omni suavitate et gracia plenum. ferventissimo
tantas desiderio: cum preces et suas pro omni
bus. deo presentando. remissionem peccatorum.
graciam et spes ampliorem. per christi merita preciosa.
in commemoracionem caritatis et passionis eius.
omnium conscientiarum intercessionem. omnibus et sin
gulis impetrare. et ~~impetrata~~ impetrata re
portare. ab huiusmodi divino rediens alloquio
presencia et consilio sollicite curabit. Nonne
locus iste in windesem vere videtur domus
dei. ianua paradisi et porta celi. super
quem celum tam frequenter aperitur. et christus ihesus
deus noster. cum tanta angelorum multitudine in eum
cottidie descendens. usque manet corporaliter
usque in seculi consummacionem. Quid igitur intrans
eterne potest cogitare. nisi in quam ipsa terra
et cinis peccatorum vermibus circumcinctus. domino ma
iestatis et regi glorie in conspectu angelorum sancto
rum se debeat presentare. Cum enim homo dei sit y
mago. et filius eius dilectus. propter nimiam
caritatem qua eum dilexit et dixit: ingenti desi
derio. desiderant esse cum eo in venerabili sacramento.

dilexit A

Et nisi magna nostra nimitas ingratitudo quoque vilitas
ipsum ad hoc urgeret: talis ac tantus deus sic
se non inclinaret. Sic ergo pro peccatorum remis
sione. pro gracia divina. pro regno celesti de
precari. aut pro debita graciarum actione de bene
ficiis receptis et recipiendis. seu pro laude
divina. devote illuc presumenda. alacriter con
venimus: libentissime audit nos desiderium
nostrum tamen. salutare nobis et proficuum
libenter impletur. Sicut et amicus cum amico
ita loqui possumus cum deo et omnes cordis nostri
intenciones aperte revelare: et omnium bonorum de
sideriorum nostrorum effectum salutarem absque omni
dubio. optimo tempore divino ~~presencia~~ presciendum
fideliter exspectare. Habemus eciam ibi inter
cessores angelos sanctos. qui id habent ex sue nature
subtilitate. ut qui in momento in ictu oculi in celo
et in windesem. et quocumque omni loco orbis terrarum.
in impetu spiritum presencia sua poterunt exhibere:
quamquam imperantis dei voluntas. aut ipsorum quoque arbi
trium. duxerit eos esse ferendos. Ecce quam
non inmerito locus iste in windesem. loco illi iacob
patriarche in bethel sit preferendus. tam palam
est ostensum. cum ibi figura hic veritas. ibi
signum hic signatum. ostensa declaretur.
Ecce angeli sancti. quo descendunt et ascendunt
super filium hominis. in celo regnantis: et in terris
sua presencia hominibus corporaliter exhibentis.
Milia enim milium ministrant ei: et decies mili
es centena milia ubique assistunt ei in windesem

De laude et presagio ipsius nominis monasterii nostri

Dicimus paucam super hoc nomine Capitulum viii
windesem. Non enim sine grandi
misterio. primum et principale omnium or
dinis monasteriorum in hac regione nostra reforma
torum. tale sortitum est nomen. presagum futurorum:
ut in sillabarum eius discussione clarius innote
scet. Tres enim habet sillabas. teutonicam latinam
et hebraicam: quarum prima in id est win. verbo in pa
tria nostra quod est lucrari correspondet. Secunda
est id est de. preposicio est in voce et significacione
sua permanens: tercia idem sem proprium nomen est viri
noe primogeniti. Et est sensus Win-de-sem
id est tu qui es de sem lucrare hoc est. Tu co

uetus windesemensis : Fac lucrum xpo
Sem enim noe primogenitus · pro se et sua
progenie · gloriosam meruit benedictionem ·
a patre suo sancto noe : qui ei in spiritu futura predicens
ait · Benedictus dominus deus sem · Ecce quod
celi et terre creator · deus eius appellatur : quod
nusquam ante eum de aliquo sancto legitur · Dicitur
autem benedictus dominus deus sem · quia omnis dei cre
atura · dominum deum sem · merito laudat et bene
dicit · quia tanta graciarum multitudine ac donorum
privilegiis ipsum sem · suamque progeniem · dig
natus est cumulare : ut omnes patriarche et pro
phete · reges et viri iusti · veri dei cultum ha
bentes in divinis scripturis nominati expressi · de eius
stirpe concorditer legantur descendisse · Denique
et ipse ihesus xpus deus noster / beata virgo maria
et omnes apostoli · de eadem radice propagati :
naturam duxerunt originem / Vel ideo dicitur
benedictus dominus deus sem : videlicet ut ipse
idem sem · cum universo genere suo semine dominum
deum suum hic et in eternum · laudare et benedicere ·
pronus sit ab evo et singulariter predestina
tus · Monasterium igitur in windesem quod
omnem viam vite regularis et claustralis dis
ciplina · noscitur advenisse · quam pluribus aliis
nostri ordinis monasteriis · absque invidia tabes
cente · magna cum caritate liberter generavit ·
recte windesem appellatur et sem filio noe
primogenito satis apte comparatur · tum quia deus
eorum quibus dedit / inhabitat iuxta litteralem benediccionis
sue intellectum · vocari et esse in virtute non dedigna
tur · quia de eadem multitudine loquitur propheta ·
ero illorum deus et ipsi erunt mihi populus : tum quia
universus orbis terrarum · ubi fama nominis et
sancte conversacionis eius fuit respersa · dominum
deum benedicit · qui talem illi loco et incolis suis
graciam donavit · ut inicium sit et firmamentum ·
omnibus deum timentibus · in hac nostra regione et
observanciam regularem servare cupientibus :
tum quia ipsi fratres devoti incole windesemenses
deo seduli militantes · die ac nocte sine

intermissione · sua sancta conversacione · interna mentis
devocione et frequenti celestium ~~conversacione~~ contem
placione · dominum deum suum · non cessat benedicere :
certis quoque temporibus ab eadem institutis · deo laudes
debitas et graciarum acciones · in eius angelorum et
sanctorum presencia vocis ministerio more angelico · de
uote decantare / Sicut igitur patriarcha et prophete
xpus et apostoli suum natale principium · de sem filio
noe primogenito habuisse dinoscuntur : ita omnia
pene ordinis nostri monasteria iam deo per orbem al
manicum in reformacione militancia · primam sue institu
cionis reformacionem · de windesemensi monasterio nos
cuntur recepisse : et per presens capitulum generalis
de windesem usque in hodiernam diem regularem
observanciam ad se recipere et in ea crescere ac
proficere · non minime gratulantur / Windesem
igitur quod primum locum huius nostre reformacionis ~~in~~
monasterium · tali nomine merito insignitur · ut
windesem vocetur : cum in nomine tam preclaro ·
fructus animarum salubris · deo et hominibus gra
tissimus · tocius operis subsequentis · clausus sit
et absconsus · Windesem id est hoc est in con
uentus in windesem / dotatus sem benediccionibus :
lucre xpo animas · eius promagiem insignitas :
et benedictus eris tu · et dominus deus tuus / Alia
sillabarum eius ethimologia · Windesem :
id est vinea dei sempiternum / Hec interpretacio
radicaliter et virtualiter in hoc nomine windesem
inclusa : non humane adinvencionis · sed divine or
dinacionis exprimit sacramentum · Spiritualis etenim
vita · vinea domini est : timore dei et regulari dis
ciplina · tamquam materiis et fossatis communita
Et iuxta litteralem ethimologiam rei proprietate
et sensum litteralem : windesem interpretatur
urbs virtutum · in nomine domini erecta · ~~ad eius~~
~~laudem et~~ splendor eterne magnus · Hac litte
rarum eius interpretacionem · a principio fundacionis sue
usque in presens ~~litterarum eius interpretaciones~~ non appla
su verborum sed rerum operum proprietate · windeseme
se monasterium in effectu semper probatur servasse :
cum sit fons paradisi de loco voluptatis

egredientes: urbs refugii auctorum ordinis nostri
monasteriorum universarum que congregationum
moderne devotionis et primi fervoris. Urbs
denique virtutum propter bonorum morum probitatem
in nomine domini erecta id est ad laudem eius seu ad
laudandum eum constituta: splendor enim magis
usque ad romania menia dilatata. O Win-
desem, vinea dei sempiterna, attende quod
propter seculi persecutionem in devotos, in urbem
refugii primo a deo sis fundata: attende quod
nunc in filiis vindicata sis et dilatata; attende
quod mater sis honorificata, ante ceteros electa
et exaltata: stude vineam tuam conservare,
novellas replantare, congregare et putare,
nutrire eam veris virtutum floribus redimire, fructus
que salubres deum et homines letificantes ipsi
fideliter custodire: a quo es quod es, cui
totum quod habes debes. Vinea enim dei es sempiterna:
et ideo Windesem appellata.

De electione et primo adventu sex fratrum nostrorum primitivorum in Windesem. Capitulum nonum

dnica

Anno incarnationis millesimo trecentesimo
octogesimo sexto venerabilis ac deo
devotus pater dominus Florencius Radewi-
ni, rector congregationis clericorum in Davantria, una
cum aliis patribus primitivis, magistri Gerardi Mag-
ni discipulis precipuis, habito iam loco satis
apto pro monasterio ordinis canonicorum regularium
construendo, habito etiam pleno ac liberatorio
domini Traiectensis episcopi assensu nec non et archi-
dyaconi banni loci eiusdem, diligentissime cepe-
runt perquirere: ubi et quinam essent persone utiles
et idonee ad opus dei tam arduum et sa-
lutiferum, in structuris pro huiusmodi monasterii
commoditate competentibus apte construendis,
in sancte religionis spiritualisque vite fundamentis
ad gloriam dei et animarum salutem deinceps collocan-
dis, viriliter aggrediendum, efficaciter prosequen-
dum ac finaliter consumandum. Cumque inquisitio
magna fieret et de diversis personis diversi-
mode sentiretur, consensu tandem omnium ad

omnia premissa deinceps perficienda, electi sunt et
deputati sex fervientes virtuosi et illuminati
spiritu sapientie et intellectus illustrati, aspectu quidem
et amictu simplices et devoti, sed opere et veri-
tate efficaces et expediti: videlicet dominus
Henricus Clingebile de Huxaria sacerdos,
Wernerus Keynkamp de Lochem, Henricus Wil-
sem de Campis, Iohannes de Kempis, Henricus
Wilde de Buscoducis et Bertoldus ten Ha-
ven de Swollis, cuius frater monasterii nostri
fundus. Ex hiis sex primus in Windesem trans-
missus dominus Henricus de Huxaria, primus loci
istius qui per annum ante huius assumptionem constitu-
tus est prior et rector: et Henricus Wilsen de Cam-
pis vir prudens et eloquens in temporalibus rebus
expertissimus ordinatus est in procuratorem.
Hos igitur dei famulos et omnibus quos alma-
nicus noster capiebat mundus, divina disponente
gratia, perelectos in dei timore ac spiritualis disci-
pline rigore optime institutos, morum honestate,
vite probitate et conversationis sanctitate
laudabiles et preclaros, cum aliis quibusdam
fratribus ~~fratribus~~ et personis bone voluntatis et
sancti propositi miserunt in Windesem, ut opus
sanctum divinum inceptum cum dei et bonorum hominum ad-
iutorio in dei nomine inchoarent: divinam misericordiam
indubie eis affuturam fiducialiter promit-
tentes. In hunc igitur montem divine speculationis
in Windesem venientes: locum illum ubi totum
nunc ipsius monasterii nostri corpus cum cunctis
domibus videmus constructum, salicibus quibus-
dam circumplantatum frutectis inhabitabilis reppererunt. hom
Quamobrem necessitate compulsi, apud colonum
agrorum suorum in domo et curte sua ad aus-
tralem monasterii nostri plagam, ubi nunc ma-
chalia monasterii sunt constructa, pariter
et humiliter aliquanto tempore se continuerunt, do-
nec sibi ipsis ab pluviarum ventorum frigorum et
calorum iniuriis casulas et umbracula
occurreret preparare. Continuo namque tugu-
ria et parvas domunculas de lignis cum ibus

luto et viminibus . simplici modo compaginatas .
stramibus quoque contectas . circa domum sutoris et car-
pentariorum nunc nostrorum propriis fratribus : et
in orto nunc hyparium pro matronis divitibus et
devotis tunc nostris sororibus . erigere et componere
summa festinabant alacritate . in quibus corpora sua re-
ficere per nocturna quiete ~~reparare~~ repausare .
cibos in die coquere et parare : laboratoribus
quoque continuis . et mercenariis quam plurimis et
cotidianis necessitatibus seorsum utrumque poterant
providere . Devotus autem pater omnium domus Flore-
tius cum hiis fratribus . aliis quoque viris prudentibus
expertis tunc cepit pertractare . de congrua ecclesie ambitus
et dormitorii ceterorumque edificiorum dispositione .
qualitate et quantitate : iuxta ordinis nostri exigentiam .
Considerata igitur montis in Windesem . quem
ut aiunt aque fluvii preterfluentis in se semel nun-
quam potuerunt operire . altitudine latitudine
et planicie eoque sepius hinc inde commensurato .
et aquis perpendiculo etiam super eum extenso :
sibi tandem decreto . certa loca et apciora pro
ecclesia et singulis domibus edificandis desig-
naverunt et descripserunt . Quibus ita preconcep-
tis . et architecto more in animo predispositis :
accelerabant hec premissa debite execucioni
demandare et singula in effectum realiter pro-
ducere : ipsum quoque monasterium . iam mente preconceptum .
humanis etiam oculis visibiliter consummatum ex-
hibere .

De primis benefactoribus monasterii nostri in Windesem . Capitulum decimum

Eo tempore quo venerabilis pater magister Ge-
rardus magnus migravit ad dominum :
duo cives oppidi Daventrienses bone volunta-
tis . predivites etiam in Christo obdormierunt . Qui
magistri Gerardi de monasterio ordinis canonicorum
regularium construendo voluntatem cognoscentes :
unus videlicet Wericus Wecman . de coniugis
sue devote consensu . ducenta scudata Francie .
ad eius futuram contulit edificacionem : alter Lubbertus
Swecman . cuius in pestilencia tunc egrotantis
magister Gerardus pulsum tangens infectus decessit .
centum scudata Francie ad eius primordialem lega-
vit inchoacionem . Devotus etiam sacerdos in Hatte-
partibus Gelrie Henricus Wilic nomine : similiter centum tri-
ginta scudata Francie pro monasterii ipsius consum-
macione in Windesem elargitus . Honorabilis
quoque vir deo devotus Henricus de Wilsem . unus
de ditioribus et melioribus oppidi Campensis .
unus de septem primis in Windesem investitis . in prima
monasterii nostri fundacione . preciosam se existimans
invenisse margaritam . abiit iuxta domini consilium
et universa vendens que habuit ipsam sibi comparavit :
precium eorum quoque vendidit . ante pedes ponens domini
Florencii fratrum quoque nostrorum . Agros igitur et predia
sua omnia monasterio in Windesem pro divinis terrena et
corporalia procuravit . Filius ergo dei verus ~~fer~~
Francisci imitator omnia reliquit et pauper rebus di-
ves in deo et in consciencia : nudum Christum nudus est
secutus . Et hec in terris vera eius fuit gloria et
nichil in mundo habere omnino tamquam suum proprium : sed ipsum
summum bonum deum super omnia habere et in eternum
perpetuo possidere . Huius exemplo facti . plurime
de huius cognacione devote persone temporalibus re-
bus et diviciis . non minime habundantes : reg-
num dei non tantum bona voluntate . sed ~~rer~~ etiam magna
pecunie quantitate monasterio nostro condonata .
comparare satagerunt . Frater enim eius carnalis magister
Iacobus de Campis . canonicus ecclesie sancti Iohannis
Traiectensis satis dives . et in bonis immobilibus
ab eo condivisus . quandam vite certas pene
Francie coronas pro se et fratre suo primum : ac de-
inde in fine vite sue ante mortem omnia que habuit mona-
sterio nostro legavit . Qui cum eodem fratre suo in me-
dio ecclesie nostre tumulatus : sub maiori sarcofa-
go ante chori ianuam pariter requiescit . Matro-
na ~~…~~ etiam devota Sophia Herikes eius
cognata . in prima monasterii nostri erectione ultra
mille florenos renenses pro anime sue suorumque
salute nobis pie erogavit : in eadem nostra
ecclesia sub quarto sarcofago condigna requiescens .
Alheidis quoque Sautbem predives eius consanguine-
a . matrona deo devota . se et sua omnia nostro

contulit monasterio, usque in finem vite sue martha
nostra permanens, in inferiori ambitu ad murum
ecclesie sepulta. Alheidis insuper dicta dreyers
matrona valde religiosa et devota, soro-
rum devotarum zwollis in domo dicta puellarum
prima inceptrix mater et gubernatrix cum
suis filiis alberto nicolao, multam pecunie summam
cum agris amplissimis in loco nostri cenobii, promptissime
nobis dedit, ut una de fundatoribus mona-
sterii nostri appellari et esse promeruit. Ipsa ergo
quoque tempore una cum matribus prefatis et aliis filiabus
devotis virginibus, videlicet gertrude kadenc-
ters, fundatrice domus sororum sui nominis in zwollis,
ac bertrude sorore devotissima prefate domus puel-
larum in zwollis, in loco monasterii nostri, ut seni-
ores et vite probatissime domus nostre sorores,
in coquina braxatorio pistrino et lotorio seorsum
tamen sole ministraverunt et comederunt, donec
copiam virorum laicorum in windesem poterant pro-
videre. Hee omnes quamvis swollis postmodum
habitabant, in windesem tamen sunt sepulte.
Tanta igitur ex prefatis nostris henrici de wilsem
et aliorum eius temporalia bona monasterio nostro pro-
venerunt, ut integrum ex eis monasterium
a fundamentis edificari et dotari valuisset,
prout hoc ipsum a nostris senioribus precipue
ab arnoldo kalker venerabili suppriore fre-
quenter intelleximus. Magnus insuper pater fami-
lias dominus florencius rector primus congregacionis
clericorum in davantria omnium devotorum sui temporis
pater et patronus, primus monasterii nostri in win-
desem inchoator sollicitator et promotor,
fratres domus sue sepius in windesem ad cohabi-
tandum collaborandum et consolandum destinavit,
frequenter eciam per se ipse venit, pro dulci fratrum
consolacione, et eorum in tam boni operis perseverancia
pia confortacione. Omnes enim eius erant discipuli
et in suo proposito ab ipso instituti; atque de ipsius
consilio auxilio et favore, totus monasterii
nostri et structure eius pendebat effectus.
Tanta quippe caritas et fervor prime devocionis
erat inter patres presbyteros et clericos domus sue
et inter patres nostros primitivos, ut non solum
cor unum et anima una haberent in domino, verum
eciam bona eorum temporalia pro omni erant illis omnia
et indivisa, unde quicquid de hereditatibus seu la-
boribus fratrum suorum aut de elemosinis christifide-
lium unicuique acquirere poterant et optinere, id
fratribus nostris in windesem libentissime impar-
tiebantur, et cum gaudio conferebant. Nam
de bonis iohannis kessel coci tunc eorum in
seculo valde locuplentis, patres nostri sepe non
modicum sunt consolati. Ornamentum eciam ipsius
sacerdotale satis preciosum nobis donatum
vendiderunt, propter prime institucionis simpli-
citatem et humilitatem, simpliciora magis orna-
menta illius precio comparantes. Hanc primi
fervoris veram dileccionem dicta domus clericorum
non solum ad fratres de windesem verum eciam
ad omnes patres fratres et sorores monasteriorum et
congregacionum moderne reformacionis devocionis
et fervoris inviolatam conservabat, a tempore
primi patris domini florencii suorumque contemporaneorum
usque in presens. De bonis enim iohannis kessel prefati
dederunt monasterio fontis beate marie prope
arnhem in prima sui fundacione ultra mille
trecentos florenos, et ipsum quoque locum a domino terre
duce gelrie wilhelmo et eius possessoribus
primum impetraverunt et impetrari procuraverunt.
Quibus quoque pluribus domum illam inchoaverunt et rex-
erunt, donec ordinem nostrum de consilio domini floren-
cii per patres nostros de windesem susceperunt,
qui et tunc et deinceps multo tempore patres
et gubernatores ac priores eorum in ordine
permanserunt, quousque de propriis suis fratribus
sibi de prelatis posset provideri. Similiter per
omnia domus daventriensis congregacionis fecit clerico
in horn et amsterdammis et aliis, quibus plurimis
caritatem indivisam et assistenciam fidelissimam
omnibus conservando, unde non immerito talis fructus
caritatis per totam provinciam succrevit et pullula-
vit. Prima fundacio et edificacio ecclesie

altarium et domorum in Windesem et quod fratres nostri primum missi sunt in Eemsteyn Capitulum xi

a Anno incarnacionis dominice millesimo trecentesimo octogesimo septimo tempore quadragesime dominus Florencius fratres sui et presbiteri nostri primum ecclesie nostre fundamenta ambitum nostrum occidentalem circa ecclesiam. cum tribus domibus per circuitum eius contiguis. refectorium quod tunc erat quod nunc capella beate virginis est. et braxatorium cum pistrino. quod et coquina tunc erat. erigere ceperunt et edificare: omnia de coctis lapidibus et tecto arundineo. preter quam ecclesiam et ambitum circa eam. refectorium et braxatorium: quos parietis lapidibus cemento construxerunt. Et huic ingenti operi plusquam tria aut quatuor milia florenorum tam fortissime institerunt: fratre Henrico Wilsem procuratore. et maxime prefatis pecunia et corporibus constanter cooperantibus: ut ante finem anni labor omnia pene compleret. In ipsa autem ecclesia asseribus vulgariter dictis wagenschot in rotundum testudinata. tria posuerunt altaria primum in medio. contra chorum nunc canonicorum: et alia duo extra cancellos ad latera. ubi laici et familiares nostri tunc stare consueverunt. Et altare quartum in domo tunc capituli que nunc est cella procuratoris. Chorus fratrum tunc erat inter primum illud altare et cancellos: in quo officium divinum peregerunt. Mulieres autem et extranei in absida versus occidentem. ecclesie tunc appendiata: divina audierunt. Ecclesia igitur et ceteris edificiis iam pene consumatis: dominus Florencius et presbiteri antefati dominum Florencium Traiectensem episcopum cum reverencia adeuntes humiliter supplicaverunt: quatinus locum in Windesem pro monasterio canonicorum regularium apte iam dispositum et edificiis ferme consumatum ordinaria sua auctoritate confirmare. et per suum suffraganeum consecrare dignaretur. Cui celeriori eorum profectui quam plurimum congaudens: ingenti cordis leticia dominum benedixit. Deinde ut vir prudens. an ipsum monasterium pro tali ordine. et suis personis et observancia regulari cum familia competenti construccionis redditus et proventus sufficientes haberet: diligenter inquisivit. Quibus examinatis: dominus Traiectensis. de prelatorum suorum consilio. prudenter invenit. hec bona vera temporalia pro tanti nominis monasterio neque quam sufficiunt: nec super hiis dubitavit. ipsum finem eius consecrari. Erat tunc temporis devotissima in Zwollis matrona. Alheidis Drepers nomine. cum duobus filiis suis Alberto et Nicolao. que cum super facto memorato quod dominum Traiectensis audivit relacione. videlicet quod sine maiori temporalibus provisione locum in Windesem consecrari non permitteret: statim una cum filiis ad ipsum dominum episcopum accedens. omnia bona sua hereditaria in Hardenberghe ducentorum florenorum in valore ~~in manus episcopi~~ nec non et bona sua prope Ulzen centum florenorum in valore. in manus episcopi domini feudi ipsorum bonorum ad perpetuam monasterii utilitatem et usum libere et sponte resignavit. Qua resignacione antistes libere accepta: hec ipsa bona cum omnibus agris et bonis hereditariis Bertoldi ten Have et Henrici de Wilsem superius descriptis. bona spiritualia constituit et esse fecit. nulli temporali iurisdictioni de cetero subiacenda ipsaque bona pro se et suis successoribus sibique subiectis. ab omnibus oneribus exactionibus et servitiis. quibus secularia bona solent onerari. perpetuo liberavit quitavit et exoneravit. Hiis rite peractis. ac sigilli sui munimine corroboratis: pius suum benignus dedit assensum. plenamque contulit auctoritatem. ut per suum suffraganeum consecretur. et in ordinem canonicorum regularium erigetur. quia presbiteri et clerici et alie apte persone ibidem ad habitum et ad perfectionem perpetuam possent et proficere quantum quot de eius redditibus et ceteris proventibus in futurum potuerit enutriri. Addebat idem antistes bonum sibi fore consilium: ut videlicet temporalia bona dicto monasterio in futurum acquirenda. non in uno tantum principis sed duorum aut trium dominorum districtu temporali procurarentur et

co reparatione laboret ne bellis et gwerris
inter gentibus · a vita sua sancta egestate prgrauati ·
temporalibus deficientibus mendicare aut ab inuicem
discedere cogeretur. Compto itaque a prelato
suo ad nutum recepto consilio et consecrandi ·
inuestiendi atque incepta lucrari: fratres nostri cum gaudio
et multa gratiarum actione festinarunt repedare
ad patriam. Consecrationis ecclesie et inuestitionis
tempore in primo tunc instante · decretum est a prelatis 2
primos in Windesem inuestiendos in Emsteyn et
transmittendos: ad illorum cerimonialia oculata
fide prospicienda · Licet enim a deuoto patre domino
Florencio in dauantria recepti in vita bona spirituali et
sancta conuersatione · ad plenum fuerant instituti ·
cerimonialia tamen obseruantie regularis · et
ordinis instituta · numquam pro stagno fuerant ·
nec in eis vmquam exercitati fuerant: quod in grpa
exigentia et exercitatione continua ad liquidum
nequit apprendi. Per ergo fratres nostri primum
celerius iter in Emsteyn arripientes · cum
mediterraneas aquas fuissent ingressi: ecce
subito densis surgentibus vndique ventis ·
horrida tempestas celum commouit et vndas:
vt aliis pre timore in celum clamantibus · aliis pre pauore
exanimis pene effectis · naufragii periculum
mortis atque discrimen cunctis sibi cerneret e
proximo imminere. Tunc vnus ex ipsis Henricus Wil
sem nomine · vir prudens et magnanimus: pu
sillanimitatem omnium modeste redarguit dicens.
Fratres mei dilectissimi sitis boni animi: nichil
nobis est timendum: salui et incolumes ad desti
natum nobis locum indubie perueniemus. Cum statim
in voce et sensu verborum eius alacriores ef
fecti: spem meliorem continuo receperunt:
et dominum deum omnium in se sperancium protectorem
deuote inuocantes: sedata post paululum tem
pestate · ad portum salutis · omnes sani peruene
runt. Quibus ad terram egressis: dominus He
rmannus de Kyrcka senior inter eos · Henricum
Willsem inter rogauit: an etiam timuisset
in tanto maris periculo. Qui respondit · Vnque

Deo videns vos omnes animo pene deficientes ·
virum dum: firmiter credens patrum nostrorum
decreta · a deo ipsis inspirata nulla arte humi
na vmquam posse impediri. Monasterium in Emsteyn
ingressi a priore fratre Symone et cunctis suis
fratribus obuiis manibus deuote sunt suscepti:
omnibus atque diebus quibus secum permanserunt · plena
caritate pertractati. Cumque post finem caritatis mu
tua amorosa atque colloquia · sentencia patrum qui
se misserat · prius atque intencionis sue desiderium
ipsis enarrassent: non minime in domino
gauisi ipsos fratres nostros ad omnia sua conuentua
lia · in choro capitulo claustro et refectorio gratanter
nosce admittentes · singula eorum cerimonia
lia et ordinis instituta quantum ipsis in reformatione
adhuc nouellis instabat · et sicut a
patribus et vidi valle unde originem traxerunt
ipsi didicerant: libenter ad oculum demonstra
bant. Fratres ergo nostri zelo diuini amoris accen
si · et plurimus magis et de cerimoniis eximia
facientes: et in regulari obseruantie nichil
vmquam subtrahere: sed gratia diuina illustrati plurima
non paucas vtilia prudentissima conati sunt addere
Aliquanto autem tempore ibidem in huius pacto · et re
gularibus obseruantiis cerimonialibus · inclina
tionibus sessionibus ministeriis inclinacionibus ·
moribus · cantibus et ritibus diligenter con
spectis · opere atque perfectis: cum multa gratiarum
et fratrum illorum gratia in pace dimissi: ad
suos in Windesem in termino eis prefixo · votiuis
successibus alacres et sani redierunt ·
Qui a domino Florencio et a ceteris in Windesem
cum gaudio suscepti: narrabant illis · quanta
caritate a priore et suis fratribus pertractati
fuissent et informati: et quanta maris
pericula domino se iuuante tandem euasissent
Quibus auditis omnes in corde deum laudabant: col
quod tantam caritatem suis ipsis hominibus inspirauerat:
et prosperum fecisset iter eorum deus salutarium
nostrorum. De interna autem preparacione et de
fratrum nostrorum primitiuorum institucione pro digna

habitus et status religionis suscepcione. Capitulum xij

Ferventissimus Christi sacerdos dominus Florencius, vester congregacionis clericorum in Daventria, dominus Johannes de Gronde, ceterique presbiteri et fratres domus sue singularem magnamque et illa die operam impenderunt, ut fratres nostros primitivos per quos ordo canonicorum regularium a primeva sui institucione in hac nostra regione diudum inscabiliter prolapsus, in pristinum regularis observancie statum et spiritualis vite disciplinam reformari, reviviscere ac reflorere sperabatur, devotissime instituerent, et vere religionis fundamentum in eorum cordibus, actibus et moribus firmissime complantarent. Inceperunt ergo ubi incipiendum est: animas suas deo purificare, videlicet a puritate et cordis mundicia, quod mundum esse non potest nisi per peccatorum sordes, excessiones et feditates per veram cordis contricionem, oris confessiones et operis satisfactionem ab eo expurgate et eiecte ipsum mundum redderet et preclarum: ut eternus amor, animarum sponsus, amator puritatis deus, ibidem nichil inveniat quod oculos divine sue maiestatis offendat.

Cor enim a mundo, ab omnibus malis et a cunctis rebus creatis abstractum et purgatum, atque ad deum summum bonum et ad vera bona amanda et appetenda conversum, dignum spiritus sancti habitaculum per sancta desideria, devota suspiria et spiritualia exercicia solet preparare, quod infirme adhuc anime et de peccatorum luto recenter abstracte non possunt esse ponderosa: quia dei beneficia sibi in creacione et redempcione exhibita, et glorificacionem repromissis sedule cogitando animum suum in illius amorem transformare et conglorificare, ac se ipsum et omnia sua per manus sanctorum suorum singulis diebus deo offerre, illique se penitus super exhibere: et in beneplacitum eius voluntatem se omnino resignare. Cum cotidie ita nititur proficere et de virtute in virtutem se transsilire, a carnalibus secularibus et vanis affectibus exutus expurgatus, in mundo tamquam in celo et inter sanctos et electos dei cotidie conversatur: quasi deus et sanctus eius et ipse soli sint in mundo seu in celo empireo. Et licet exteriora corporalibus oculis ipso rerum usu frequenter aspiciat, mens tamen eius et memoria intime istis inherens, in eius duntaxat celestibus et divinis rebus devotis exerciciis continue occupatur.

Huiusmodi ergo anima deo sic devota plurimum in terra eterna fructum affert animarum: quia spiritus sancti gracia illuminata et accensa sancte conversacionis et sane doctrine exemplar vivendum et formale sedulo exhibet [illegible] se ipsam.

O quam ferventer et quam frequenter preces isti prefati spiritu sancto pleni fervida caritate fervidi: fratres nostros primitivos ad meliora provocabant dicentes. O fratres amantissimi, vos elegit deus ut vera sitis in mundo luminaria, et positi super candelabra omnibus in domo dei in terra eterna et in vestro ordine constituti, ut tamquam lucerne in loco obscuro luceatis: quatenus opera vestra bona conspicientes vos intuentur deum et patrem vestrum qui in celis est glorificantes. Non ergo vobis convenit post hec puerilis et priores nobis similes habere cogitaciones, sed magis utiles sanctas et ferventes deo que placentes assumere meditaciones: non enim vobis solis de cetero laborabitis, sed deinceps exemplar forma et regula eritis, et quasi lignum ad sagittam omnibus vitam apostolicam et ordinis sui instituta servare cupientibus: et sicut apostoli [illegible] ille dux israel [illegible] temporalia et spiritualia vobis et aliis sollicite providentes. Ad que salubriter fructuoseque perficienda quanta vite sinceritas, ipse consciencie puritas et firma caritatis animique in deum firmiter stabilita magnanimitas requiratur: vos ipsi perpendite. Deum ergo pro gracia et adiutorio suo continuo sedule invocare, et spiritum sanctum paraclitum oportet vos induere, ut recta sapere, sana docere, iusta conscribere: et super omnia pie et sancte possitis vivere. Habitum ergo sancte religionis quem per dei graciam in brevi assumentis, sanctam veram

futuram vobis ostendet conversacionem: in vestibus
albis in terra mentis vestre puritatem: in cappa nigra
mundi et omnium que in mundo sunt mortem et contemptum
vobis demonstrans. Huiusmodi autem documentis
sanctis fratres nostri primitivi ad sancti habitus suscepcionem
et mentium suarum mutaciones se cotidie prepara-
bant: quemadmodum pater ille venerabilis arnoldus
huls de yepe northorn pro aliorum reformacione
monasteriorum primum emissus her et hys silva
a devoto fratre nostro glaco per se audisse in
windesem frequenter enarravit. Habitus
etiam sacre religionis devota susceptio cum fir-
mo proposito in ipsa religione et observancia regu-
lari perpetuo perseverandi: omnem tollit peccatorum
rubiginem. sicut in nuper parvulis baptizatis: iuxta
priorum orthodoxorum tradiciones et sentenciam

De ecclesie in windesem consecracione et sex fratrum primitivorum eorum investicione et professione Capitulum xiij

Anno domini incarnacionis millesimo tre-
centesimo octogesimo septimo. in crastino
sancti galli confessoris sexto calendas novembris
reverendus pater dominus hubertus yponensis episcopus
reverendi domini florencij de wevelichave tra-
iectensis episcopi suffraganeus et in pontificali-
bus vicarius. paramentis suis pontificalibus de-
center adornatus: ecclesiam et summum tunc altare
in windesem. in honore beate et gloriose semper virginis dei
genitricis marie. et sancti augustini episcopi. de-
vote consecravit: ipsam beatam virginem mariam principa-
lem monasterij et ecclesie nostre in windesem con-
stituens esse patronam: sicut beatus augustinus
ordinis nostri verus constat esse constitutor et pronus.
Duo etiam eadem in ecclesia consecravit altaria:
unum in honore sanctorum iohannis baptiste et iohannis
ewangeliste. et aliud in honore sanctarum virginum
agnetis et katherine: quartum quoque in domo tunc
capituli que nunc est cella procuratoris in honore sanctorum
quatuor ecclesie doctorum. gregorij ambrosij ieroni-
mi et bernardi. Ambitum circa nostrum occiden-
talem per circuitum absque eius videlicet: nec non et
cimiterium ad occidentalem ecclesie nostre plagam

pro vulgaribus sepeliendis. eodem die suf-
fraganeus consecravit. Benedictione igitur omnium et consecracione
ita peractis. idem dominus suffraganeus ad missarum
solempnia se preparavit. Quo sacerdotalibus
induto et ad altare summum cum ministris proce-
dente. devotus pater dominus florencius radewini
et alij presbyteri devoti tunc presentes. sex fratres
nostros primitivos tunc investiendos. eidem suf-
fraganeo ante summum altare prestolanti. de-
bita cum reverencia presentarunt: novis sacre
religionis vestibus. prout ordinis exigencia.
apud singulos decenter compositis: quorum
ista sunt nomina. Dominus henricus clingebile de
huxaria sacerdos: wernerus keynkamp
de lochem. iohannes de kempis. henricus wilde
de buscoducis: henricus wilsem de campis et
bertoldus ten hove de swollis. Quibus ad-
ductis et ad gradum sanctuarij prostratis: prefatus
suffraganeus. adhibitis solempnitatibus ad id
consuetis. dominum henricum de huxaria primum omnium
habitum exuens secularem ad statum eum induit habitum
canonicorum regularium. dicens: ut veterem hominem
cum actibus suis exueret. et novum qui secundum deum
creatus est in iusticia et sanctitate veritatis re-
indueret. Qui solempniter stans coram altari eidem
suffraganeo et ceteris astantibus. alta voce
legit et fecit professionem suam in hunc modum.
Ego frater henricus clingebile de huxaria ~~presbyter~~
presbyter. promitto deo auxiliante perpetuam conti-
nenciam. paupertatem absque proprio et obedienciam prelato
canonice instituendo. et suis successoribus:
secundum regulam beati augustini et secundum constituciones
istius loci per capitulum ordinandas. Professione
eius ita peracta. idem suffraganeus auctoritate
domini florencij episcopi traiectensis. dicto fratri henrico
tunc professo. regimen commisit et curam
animarum. officium quoque rectoris dicti monasterij in
windesem: tam diu et quousque fratres eius professi compe-
tentes de prelato canonice eligendo oportune
sibi possent providere. Qui huiusmodi mandato
ad se recepto: stans surgens eidem suffraganeo

et ministris cooperantibus. reliquos quoque
fratres nostros professos ante altare habitu
exutos antiquo: singulos secundum ordinem ea prefa-
tum religionis sacre habitu communi induerunt.
Deinde singulariter singuli professiones facientes:
clara voce ante altare eam in hunc modum pronu-
nciaverunt dicentes. Ego frater Wernerus kepm-
kap presbiter promitto de[?] humilitate perpetuam
continentiam. paupertatem absque proprio. et obedientiam
prelato canonice instituendo et suis successori-
bus. secundum regulam beati augustini. et secundum constitu-
tiones istius loci per capitulum ordinandas. Ego frater
dyaconus ^: Johannes kempensis promitto ut supra. Ego
frater henricus wilde dyaconus: promitto ut supra.
Ego frater henricus wilsc: promitto ut supra
~~Singuli autem professiones~~ Ego frater bertoldus
ten haue clericus: promitto ut supra. Sin-
guli autem professiones suas membranis de-
scriptas per ora sicut premissum est integre pro-
nunciaverunt: quas brevitatis causa per sin-
gulos non expressimus. Institutum denique
ipsis fratribus credimus esse tamen quod fratres nostri pri-
mitus non episcopo traiectensi. a cuius vicem gere-
nti suffraganeo. sed prelato suo futuro canoni-
ce eligendo solempniter prestiterunt obedientiam: post
ipsius confirmacionem. a singulis vive vocis
oraculo in capitulo reiterandam: quatenus non alicui
aliene potestati. nec quantum de iure communi tenere-
tur. sed tantum proprio et immediato suo prelato.
se redderent obligatos. magnum ac perutile
posteris suis relinquentes exemplum: ut a
nimiis principum hominum seculi familiaritatibus peri-
culosis obligacionibus curiis et promissis quan-
tum cum deo possunt omnino se subtrahant obtineant.
et propriis suis prelatis et confratribus suo quoque genera-
li capitulo integre et humiliter se uniant et
submittant. si animarum suarum et monasteriorum
temporalem et spiritualem provectum consequi con-
cupiscunt. quoniam per nimiam principum familiari-
tatem. aliena et accessum rigor ordinis ^
et secularis conversacio in horum negligentia
^ morum disciplina et interna mentis devocio
paulatim dissolvuntur. ^

et suam secularem. etiam si non admittitur. pede-
temptim introducitur. ubi continuo non parvum periculum
sequitur animarum et regularis observancie
perniciosa iactura.

De nimio populi sexus utriusque in windesem con-cursu ad ecclesie dedicacionem et fratrum professorum eius investiciones et professiones. Capitulum viiii

Celebris autem fama dedicacionis
ecclesie et investigacionis fratrum in win-
desem professorum per universam regi-
onem undique respersa. plures utriusque sexus homines
devotos ad hunc diem festum celerius adduxit.
Quibus non modicam contrariarum suarum prestabat
consolacionem: qui votivis eius successibus in loci
ipsius per pontificem christi vice dedicacionibus. et
professorum fratrum eius benediccionibus principaliter interce-
dentibus eis fuisset condultum[?]. Ingenti etiam
cordis leticia et exultacione tripudiabant quod
qui tam gloriosum et meritis devotis acceptabile
monasterium. salus principium. presidium fratrum omnium
consilium et auxilium eorum in eum erectum: pri-
ma sui in fratribus confirmacionem et loci dedica-
cionem. oculorum suorum corporalium luminibus non
sine largo lacrimarum profluvio conspicere meme-
rerentur. Plures etiam de cognacione et amicicia
predilecti viri fratris henrici de wilsem carnali
affectu attinentes convenerant: et gratulanter ferentes
talem virum. morum honestate. ingenii saga-
citate. amicorum nobilitate. verborum auctoritate. diviciarum
et amicorum copiositate. multis mundo preferen-
dum mundi visibilia in perpendentem: et cum
simplicibus minus expertis. et pauperibus clericis.
pro celestis amore. humilem habitum sacre religionis
cum cordis leticia suscipientem. atque inter eos
non primum sed infimum pene locum retinentem.
Indicacio[?] eum in celo fructus prestitit[?]: indicium
sanguinis extere servitutis et consentiens coactus:
ad ordines sacros non poterat promoveri. Cam-
pensis vero civitas ingenitum eius promidencia[?] et
coram tocius principibus et prioribus facunda
eloquencia diu decorata illum virum valde deplo-

rabat amissum. Parentela quoque eius multo plus
lacrimarum qui sibi et mundo iam mortuum ad
investiendum tamquam tumulo sepeliendum. Fletus
et eiulatus sequebatur eundem. O quantus luctus
et planctus omnium, quanta que populi lamenta
devotarum matronarum eius cognatarum. Tunc
in via retro erat etiam, quem caput et consola-
torem omnium aliorum suorum iam quasi amissum et
mortuum reputabat. Aliqualem tamen consolacionem
in hoc receperunt, quod ipse sciebant magnitudinem
non solum absque iniuria sed eciam cum integritate cordis
sui leticia deponere retinebatur: et ideo
prosperam et spem perseverancie ipsi interpretabantur.

Pontificali igitur benediccione suscepta et missa
finita, omnes tunc presentes gaudio magno sunt re-
pleti, unanimi laudum preconio, cum infinita
graciarum accione omnium largitorem bonorum deum cor-
de et voce simul collaudantes: quod locum in Windesem
iam primum monasterium digne appellatum ita hodie
exaltare magnificencie dignatus est et stabilire:
ut ex hoc et in eternum laus eius non recedat de ore
et de corde auctorum deum timencium, quorum eius memo-
ria erit in benediccione: nomen quoque eius et presencia
ab hiis magnifica gerunt progenie in generacione
et generacionem extendere usque in sempiternum. Deus
etiam in hoc in domino sunt gavisi quod novum lucis
prie lumen cunctis devotis hominibus in Windesem
iam exortum novos que angelice conversacionis et huius
viros [illegible] conspicere meruerunt. Hunc igitur diem
dominus Hubertus suffraganeus omnibus incolis in
Windesem demorantibus celeberrimum esse
statuit: ac per revoluta tempora in proxima post
galli dominica singulis annis anniversaria de-
dicacionis celebrandum. Acta sunt hec sub pre-
sule Traiectensi domino Florencio ipso die sancti Flo-
rencii episcopi per devotum presbyterum dominum Florencium
Radewini primum rectorem clericorum congrega-
cionis Daventriensis: quod David regis vaticinium
in Florigeris ipsis nominibus apte figurantes:
tamquam nichil futurum sit in Windesem quod non germi-
net et floreat in vitam eternam: cum hiis qui

ad eternam vitam non sunt predestinati: finaliter in
Windesemensi monasterio perseverare non possunt.

De mutua domini Florencii fratrum in Windesem
et aliorum patrum devotorum cordium calefactione
et paulatina regularis vite inchoacione. Capitulum xv

Devotissimus pater dominus Florencius tunc
prefatus aliique presbyteri devoti in Winde-
sem tunc presentes congruens oportunitate
ab hospitum tumultu iam incepta, letum valde
diem et celis graciam eis irrorantibus, spirituali
gaudio plenum cum fratribus nostris primitus novis
albis vestibus indutis consumpserunt:
fratres nostros in domino et in sancto proposito cum multa cari-
tate confortantes. Magna enim sui gratitudine
spiritu sancto pueri inflammati ad memoriam revoca-
runt: quam misericorditer et quam mirabiliter
deus operatus omnipotens, ut eternam suam gloriam in cordibus
plurimorum dilataret, et perpetuam animarum fructum salu-
tem copiose operari iterum inchoaret, primus opus
sancti constructionis monasterii collectionis eorum
investicionis et professionis fratrum in Windesem
primitivorum in manibus eorum prosperanter acce-
lerari fecerat, et iam perfecte consummaverat: ita ut
ipsi intra se pro admiracione bonitatis divine sua-
viter accensi, in iubilo cordis et vocis tripu-
dio merito exclamarent: quam bonus dominus, quam
in Israel misericordia eius, et bonus est dominus in se sperantibus,
animabus sanctis illum in veritate querentibus. Et sicut
sunt filia aurea et ardencia verba, amancium
ardencium et amirancium affectum, devoti eius
primeva [illegible], quod fecerat dominus cum eis magnus quam potens
est, et sanctum nomen eius. Denique iam certa edocti
fuerant experiencia, quod rosas a bone memorie
magistro Gerardo magno sibi promissas in manus
suos recepissent, et uberiores ab eo rosas
in proprio eius transmittendas fideli devocione
prestolantes, postmodum receptum cum presenti
munere exhibicio. Ita sit expectacio futurorum [illegible]
quam videlicet pro illo deo serviens conversus
regionibus et principibus merito et timore augebatur.

Huiusmodi igitur collacionibus pro primi fervoris

et sic devocionis incommodo · plena quia devocione confide-
cia · inmo pluralitatis : primus pr dominus florencius
prefatus de eius consilio · tunc cuncti pariter ponderabant
et fratres nostri premissi · certi quia presbyteri devoti in vo-
desem pariter · quibus per omnia cor unum et anima una
erat in deo · in nullo penitus preter quam in habitu et
tonsura quia differenciam preferentes · sollicite dederunt se
contractare reperuit(?) : quod decreptis fratres nostri reli-
giose regulariter et exemplariter vivere ·
claustralem quia disciplinam · de certo melius pos-
sent servare · Placuit autem omnibus ut frater heri-
cus de buxaria rector monasterii remaneret · sicut
in mandatis a domino tiecensi susceperat : et
frater hericus wilsem procuratoris officium exercet
Concluserunt eciam quod horas suas canonicas propter
personarum paucitatem · laborum magnitudinem · et correc-
torum librorum carenciam · in choro suo novo · statu-
tis temporibus pariter legendo · ad tempus persolue-
rent · missis vesperis et completorio · preter in
festis diebus exceptis cum antiphona post completorium
in laude beate virginis cotidie decantandis :
donec de personis ydoneis et libris canonicalibus
ordini suo congruentibus · melius essent pro-
uisi : quemadmodum per dei graciam non longe postea
multiplicatis suppositis ad laudem dei gloriose
perfecerunt · Silencium in vice expressum · tota
(ora)torio videlicet dormitorio et refectorio · et
post completorium usque post primas diei seque(n)-
tis silencium profundum · et cum hospitibus
nisi de licencia : servare pro primo statuerunt ·
Cellas pro septima(?) repausacione nocturna-
ac mentali recollectione · suam sola spes · ange-
lorum quia penitencia · et consciencie ipse serenitate ubi-
que claius relucentibus et pimentali pregus-
tacione · Fratres nostri super in domo nunc orientali
nunc autem media · singuli receperunt : rectore
et procuratore propter advenientium · et exteriorum
negociorum frequenciam · ac maiorem monasterii
custodiam · cellis obscuris · interius commanenti-
bus · Labori eciam operi quia manuum suarum fide-
liter insistent : atque ad monasterii opera quod commode

pro se poterat exple(re) : seculares et mercennarios
nullatenus admittent · eo quod pauperes adhuc
essent et valde multis indigerent · Nichil
autem operi divino suo tempore devote peragendo :
umquam preponeret · Ad refectorium per nole sonu-
tum sub silencio convenientes : benedicte et
gracias · omni religiosorum more decantaret :
et refectorii leccione sine omni strepitu operum et
verborum attente auscultaret · Indicaciones
statutas sessiones prostraciones · et certa ordinis
~~ordinis~~ cerimonialia · maxime capitulum culparum
omni sexta feria · super negligenciis contra bonos mo-
res et ordinis disciplinam commissis · diligenter
observaret : alias omnis eorum observancia cito
simul periret : et sic ordinis dissolucio statim
subsequeretur · Interiorem eorundem suorum
puritatem · mentis devocionem · et animi celo ce-
lestibus quia superiorentum(?) · divine maiestatis ob-
tutibus ubique presentis et cuncta cernentis · conti-
nue presentaret : exteriorem vero erga homines con-
versacionem · vite honestate · morum gravitate
et ordinis disciplina · ita amabilem et imu-
tabilem reperiaret : ut tamen ad omnes homines ·
huius paupere moderne devocionis servus utrusque
veram et inviolabilem caritatem servaret · ~~ut~~
~~tamen ad omnes homines~~ et iuxta magistri gerardi
magni et primi primitiorum extrema voluntate ·
primaria quia institucionis sue intencione · omni
devotorum · presidium consilium auxilium et fauoris
veros et indubitatos cognoscent se esse
debitores · Mutua vero et caritativa huiusmodi
expleta collacione · aliis quia rebus necessariis decen-
ter dispositis · Dominus florencius et alii presbyteri et
fratres ibidem presentes · in amplexus fratrum nostrorum pro-
ruentes · gracie dei illos commiserunt : in eius quia
prosperitate sperantes · ut crescerent in mille
milia et semen eorum plura monachorum cenobia
et regna celestia · quibus satis implet · et
portas inimicorum huiusmodo possidet : in suam propria
redierunt · Fratres ergo nostri prefati · omnibus et
singulis premissis fortiter exsequendis · ac

debite execucioni mandandis: strenue invigilare
et infatigabiliter insudare die ac nocte non
cessaverunt.

De privilegiis per episcopum Traiectensem fratribus nostris
concessis et de electione fratrum nostrorum in priorem in
Windesem Capitulum xvi

Fratribus nostris premissis huiusmodi regularium
institucioni cottidie viriliter insistentibus:
prius prefatus dominus Florencius vir prefatus
monasterium nostrum adhuc tunc tenerum et novellum
auctoritate ordinaria corroborari desiderans et plene
confirmari de consilio fratrum nostrorum quibusdam
expensis coassumptis reverendum in Christo patrem dominum
Florencium Traiectensem episcopum in tertia adire temp-
tavit: confirmacionem monasterii in Windesem
et omnium premissorum in eo opere iam factorum ac clau-
stralibus oportunis humiliter et instanter postulan-
do. Qui eorum iustis huiusmodi peticionibus pie in-
clinatus de consilio prelatorum suorum et aliorum
virorum discretorum benignum suum prebuit assen-
sum: ipsam monasterii in Windesem fundacionem
eciam consecracionem collegii regularium canonicorum
institucionem ac monasterii dotacionem gratas ac
ratas habens auctoritate sua ordinaria in dei nomine
confirmavit. decernens locum istum ecclesiastica
libertate et emunitate gaudere super quam locum
cum omnibus personis ibi sub ordine regulari domino
militaturis mancipatis et mancipandis cum eorum fa-
miliaribus et bonis omnibus habitis et habendis
sub sua speciali et Traiectensis sedis proteccione
perpetuo suscepit. Insuper plenariam eis con-
cessit facultatem laudabiles et racionabiles
iuri quamque consonas constituciones modo ordinarie
constituere et scripto mandare. loco ipsi et personis fratrum
deum et recte racionis iudicium convenientes pro
conservacione ordinis et religionis regularis disciplina debite
conservanda: ut fratres presentes et futuri religi-
osius per ibi unanimiter et concorditer secundum
suam regulam domino valeant famulari. Certas eciam
in littera sua desuper data constituciones inseri premissum
desideria exprimere curavit. Primo quod prelatus

in Windesem prioris nomine debeat appellari: et
eius eleccio canonica libera conventui semper remane-
ret. cuius confirmacio quousque nondum generale capitulum
habuerint: ad episcopum Traiectensem pertinet.
Item quod prior eandem potestatem et auctoritatem in suos habeat
subditos quam alii eiusdem ordinis prelati habere cognos-
cuntur. et quod de consilio fratrum suorum suppriorem
posset constituere: qui in eius absencia plenam suam habeat
potestatem. Et omni anno eligent procuratorem aut
novum aut eundem si utilis ad id fuerit qui in ebdomada
post octavas pasche computacionem faciet fidelem
et eadem reddet computacionem de receptis et
expositis: cuius officium solum per unum annum durabit.
Computacione facta sive prior premissus fuerit seu nondum
habuerit priorem semper de novo eligent procurato-
rem sive eundem sive alium. Item quod synodus visi-
tare non teneatur nisi expresse nomine specialiter ~~pro~~
vocati. et quod coram nullo iudice a nemine compellatur:
nisi coram suo diocesano aut coram venerabili Traiec-
tensi capitulo. Item quod fratres et persone qui diem clau-
serint extremum liberam in Windesem ha-
beant sepulturam [sicut eciam illi qui ibidem elegerint sepulturam] iure parrochiali in premissis semper
salvo. Item plenam dedit priori auctoritatem per se ac
suos subditos eciam sacramenta fratribus et
familiaribus et continuis commensalibus utriusque
sexus ministrandi: quociens fuerit oportunum.
Datum anno domini millesimo trecentesimo octogesimo
septimo. die tercia decima mensis decembris.

Hac igitur fulti auctoritate fratres nostri omni scrupulo
conscientie remoto prenarratas constituciones regule
superadditas maiori deinceps diligencia obser-
vaverunt: et non solum ad premissa sed eciam ad
antiqua ordinis nostri instituta non coacti sed sponte
et bona sua voluntate semper se anhelare opere
et sermone aliis quamque documentis successive
demonstraverunt. Anno deinde domini m° ccc°
octogesimo octavo post festum sancti Galli confessoris
fratres nostri in una auctoritate ordinaria congregati
de consilio domini Florencii et aliorum patrum devotorum
solempnitatibus ad id consuetis prehabitis: una-
nimiter et concorditer elegerunt in Windesem

priore fratrem Wernerum Keynkamp de Lochem
presbyterum, virum et ipsis virum bonum et discre-
tum, vita sancta et etate quantum humana permittit
fragilitas satis ydoneum. Quem licet plurimum
renitentem eo quod esset scrupulosus, ad consi-
lium tamen domini Florencii tandem consencientem: ad dominum
traiectensem pro sua confirmacione transmise-
runt. Episcopus igitur traiectensis dominus Florencius
decretum electionis examinans, ipsum quoque canonice e-
lectum considerans, ordine iuris servato, procla-
macionibus quoque consuetis diligenter factis et reproduc-
tis, nullum vero reperiens opponentem seu contra-
dicentem, dominum predictum Wernerum in priorem monaste-
rii nostri in Windesem auctoritate ordinaria confirmavit,
et dedit monasterium nostrum omnesque fratres eius laycos familiares
et inhabitantes eiusdem in animarum suarum commisit regimine
dos: nequaquam ultra obedienciam debitam et consuetam priorum per-
ut assolet repromissa. Confirmacione huius nostra
litteraliter accepta, cum gaudio reversus, et fratri
a fratribus in sede sua fuit intronizatus: sin-
gulorum obedienciam in domo capituli vive vocis oraculo
continuo suscepta. Quo facto: idem prior et conventus
fratrem Hermannum Wilde virum probum et zelosum
primo fervore ac rectum in primum in Windesem
suppriorem pariter elegerunt. Dic que die illa totum
in gaudio peragentes: ob provectum monasterii
manifestum in spiritu sancto duxerunt festivum.

Quo fervore discipline et bona spiritualia sub Wer-
nero priore creverunt et de investicione et pro-
fessione Johannis Huesden et Henrici Balveren. Capitulum xxvij

Venerabilis pater Wernerus prior fratrum
in Windesem, credito sibi monasterium
cum pace et disciplina fidelissime
gubernavit. Primum quoque fundamentum totius religi-
onis, paupertatem videlicet continenciam, humilitatem et sim-
plicem obedienciam, in principio inde inchoatas: summo
studio conservavit. Deinde eciam mortificacionem
vite, et sancte conversacionis disciplinam, quam in domo
domini Florencii et fratrum suorum viderat et exercuerat:
ipse nominatim secundum multum augere et conducere in eum
proficere laborabat. Erat eciam ~~alias~~ ipse exteriora
et interiora humiliaciones fervens correpciones sum-
ma sensuum suorum custodiam, mores humiles,
intimas devociones, et iaculatorias oraciones:
suo tempore in Windesem conservare totis viribus sa-
tagebat, ut in domo domini Florencii hec ipsa didicerat.
Primo quoque alacritatem in eciam humilitate gradum conscen-
derat: formam eciam virtutum exterius intus et exte-
rius divina favente gracia continue super addere fratres cura-
bat. Omnes religiosos et presbyteros ac fratres omnium
devotarum congregacionum in vera caritate benig-
ne suscepit: et eis sicut propriis suis fratribus
secundum monasterii facultatem largiter solebat pro-
videre. Frequenter fratrum memorie commenda-
vit, ut numquam obliviscerentur, quod de illis exti-
tissent et sine ipsis non fuissent: qui eciam prima
monasterii nostri in Windesem fundamenta iecis-
sent: ideoque cor unum et animam unam in Deo
cum eis ipsis retinere deberent. Anno autem
primo investicionis fratrum nostrorum finito: duo devo-
ti clerici, Johannes Vos de Huesden et Henricus
Balveren de domo clericorum magistri Gerardi
magni discipuli a venerabili patre domino Floren-
cio Radewini missi sunt in Windesem, desi-
derio ferventi ad ordinem nostrum aspirantes.
Qui cum bona conversacione et caritativis moribus
fratribus nostris optime complacerent: non longo post
tempore ad ordinem sunt admissi. Venerabilis enim
pater Henricus de Huxaria primus rector in Winde-
sem, ad nominacionem habitum ipsos suscipiens,
in die beate Marie Magdalene proxime tunc seque-
nti de voluntate conventus eos investivit: quos
deinde frater Wernerus primus in Windesem prior
ad professionem suscepit. Quibus dedit in man-
datis: ut sicut ipsi in principio, ita isti nunc
sequenti loco ad hoc in Windesem sunt suscepti:
ut mandatorum magistri Gerardi magni et aliorum
patrum precedencium, de caritate cum eis in cellis de-
votis iugiter servanda, eorum quoque mutuam et
fidelem assistenciam numquam obliviscerentur, si sa-
luti anime sue cupiunt providere: quod usque in finem
vite sue fidelissime servaverunt. Quamvis
autem devotus iste pater Wernerus, curarum pro
exterioribus et spiritualibus fratrum suorum exercicys
continue vigilaret, spiritualem tamen monasterii nostri
provectum agere suo tempore non neglexit. Edi-
ficia enim que prius Henrici de Huxaria temporibus
nondum fuerant consummata: ipse quantocius

perficere satagebat. Fratribus quoque et laicis intus in monasterii familiaritate singulis necessaria libenter ministravit.

Cum monasterium nostrum molendinum ~~edificare temptabat~~ pro frumentis conterendis, cum non haberet, novum molendinum edificare temptabat. Quod audiens dominus Otto de Woerst plurimum restitit dicens: ventum in Zallandia ad se pertinere, et neminem sine eius consensu et voluntate ibidem molendinum debere construere. Unde factum est, ut res ista ad Traiectensem episcopum dominum Florencium deferretur. Qui ut hoc audivit, vehementer indignatus respondit: Rectum venti in dicto illo dominacionis nostre, cuius ad quod competere noscimus, nobis duntaxat et ecclesie nostre Traiectensi. Ad statim igitur largam dedit licenciam in Windesem conventui pro se et suis successoribus in littera patenti sigillata, bonum molendinum in loco sibi convenienti libere edificandi, et absque cuiusquam contradictione eo libere utendi et perpetuo possidendi, sub anno gracie millesimo CCC° nonagesimo primo, die nono mensis octobris. Hac igitur facultate accepta molendinum novum in loco ubi nunc consistit de bonis Sophie Herikens conventus construxerunt, terre illius pecunia de Rutebergh (a Rodolpho) cum pecunia ad hoc comparantes, sub certis pactis et condicionibus, videlicet quod ad viginti a molendino virgatas domos ~~aut~~ arbores erigere seu plantare non deberent nec ipse nec sui heredes, qui agrorum illorum possessores.

Discretus eciam et prudens civis Swollensis Goswinus Tracen octo iugera terre cum dimidio dedit monasterio simpliciter et pure propter deum in anime sue et progenitorum suorum salutem, hereditario iure a parentibus ad se devoluta, realiter et legaliter resignans ea coram notario et testibus cum stramine de terra suscepto, et porrectione tradicio legittime effectuato, presentibus in Windesem viris discretis domino Iohanne Wael in Swollis priore, magistro Florencio Radewini, Henrico Wepponis de Gouda presbiteris, et Arnoldo Bisscop laico, testibus ad premissa rogatis. Villa eciam alia bona in Herdenberge cum agris ortis pascuis aquis viminibus viis et aliis proventibus suis pertinentibus monasterio nostro fuit donata.

Quod presente Wernero prioratum resignante frater Iohannes Vos de Huesden in locum eius fuit electus et in priorem confirmatus. Capitulum xviii.

Postquam igitur deo et hominibus dilectus pater Wernerus vir bonus huius prudens, fervidus et devotus ac valde scrupulosus, monasterium nostrum in Windesem in vera humilitate, morum probitate, vestimentorum simplicitate et omnium utensilium ac edificiorum suorum abiecta curiositate, per annos tres et paulo plus laudabiliter et strenue rexisset, causis de causis ipsum ad id moventibus maxime propter suam scrupulositatem, multa cum instancia dominum Florencium vicarium curie clericorum in Daventria et fratres domus sue rogavit ab huiusmodi prioratus onere liberari. ~~Sub~~ supportari, presertim cum pondus videret fratrum, cuius laus a magistro Gerardo magno prophetie spiritu pleno tanto laudata est preconio, cuius vita et conversacio, prudencia et magnanimitas profunda licet humilitate et verecundia adumbrate, per omnia corresponderet. Dominus igitur Florencius et conventus in Windesem in eius resignacione tandem consenserunt. Cunctis igitur qui interesse debuerant in domum capituli convocatis, officium prioratus libere sponte bona et bene deliberata voluntate in manus sui conventus resignavit. Eo autem et longo post tempore dominus Florencius et alii presbiteri domus sue etc. a nullis tractatibus communibus aut privatis fratrum nostrorum in Windesem excludi consueverunt, sed ad omnia eorum consilia et monasterii negocia, tamquam propriis suis domibus libenter sunt suscepti. Communi vero omnium decreto certus deinde dies est constitutus, quo ad novi prioris electionem erant processuri.

Anno igitur domini millesimo CCC° nonagesimo primo circa festum sancti Andree apostoli, fratres nostri in Windesem octonarium numerum complentes, post missarum solemnia in domum capituli congregati per viam scrutinii unanimiter et concorditer elegerunt in priorem monasterii nostri in Windesem fratrem Iohannem de Huesden, moribus probum et modestum, summe verecundum, vita etate et sciencia satis idoneum. Quo audito factum est gaudium magnum in cordibus omnium devotorum

laudarent deum et dicerent. Videtis deus quale
nobis per hunc almanicum orbem utriusque sexus
devotariis in Windesem providit priorem:
per quem moderna devocio primum nostri fervoris
incrementum non parum suscepit. et omnes devoti
consilium auxilium et presidium indubitanter con-
sequi presumuntur. Solus ipse humilis frater Io-
hannes de Huesden hec audiens. in lacrimas
resolutus. inutilem clamat et insufficientem
ad huiusmodi prioratus officium se proclamans.
tanto quod onere humeris suis importabili. se ni-
mis gravari queritans. omni qua potuit instancia.
ab huiusmodi pondere regiminis se peciit exonerari:
sicut totus erat nam verecundus et humilis
corde. Quem patres omnes et fratres nostri caritatis
sermonibus et verbis multum consolatoriis con-
fortare satagebant. et adeo dicentes huiusmodi
crisse sermones. unanimi omni voce. in electione
expressum: cui non obediens. voluntati dei
videtur resistere. Dominus Florencius inestu
eius animi. merore quod confectum: in domino con-
fortans ait. Pius negocium pro dei honore
et animarum salute dumtaxat agitur. et ideo
manus apponet. et deum mirabilia operan-
tem suo tempore. ipse gaudens aspiciet: ac
nullatenus impediret. Priorem tandem et fratrum
suorum informacionibus et precibus devictus
divine voluntati se subiecit. et electioni de se facte
consentiens: et fratrum suorum devotis oracionibus
humiliter se committens. De quo Iohannes
de Wetmen certus quidem corpore sed non mente
prius in monte sancte Agnetis clericorum et lai-
corum institutor et rector ait. Illi de Windesem
optime fecerunt quod virum illum prudentem et
bonum. iuvenem licet etate. moribus tamen et
actu canum. sibi in priorem elegerunt: uberiores
enim animarum fructus prosperitatis esse profuturos.
Cumque ad aures domini Florencii episcopi traiecten-
sis. huiusmodi rumor de electione novi prioris in Win-
desem pervenisset. indigne tulit dicens.
priorem a se iam dudum confirmatum in officio dig-
nitatis sue debere permansisse. nisi certis casi-
bus iure expressis. convictus fuisset exces-
sisse: in quibus priorem Wernerum minime accusatum

merito arbitratus. nec ipsum resignare de-
buisse. nec alium in eius locum electum fuisse.
iure proclamavit. Quibus cognitis fratres
nostri offensum eum presumentes. quosdam de
suis aliquos viros notabiles ad ipsum direx-
erunt. qui patentes et necessarias episcopo
redderent raciones. quod sepe non solum in tri-
bus casibus iure expressis: verum eciam plu-
ribus aliis casibus. simplices monasteriorum pla-
tos. temporalibus et spiritualibus minus expertos.
seu senio fessos et huiusmodi similibus. ad clamorem
conventus et priorum convocatorum. ab huiusmodi officio
posse ymmo debere absolvi et deponi. ne
potestate sibi tradita abutentes. in relaxacionem
animarum et communem erecti. discipline claus-
tralis exceptos se putantes. monasteria sibi com-
missa. a tramite regulari. ad ordinis dis-
solucionem. votorum transgressionem. et fratrum
discordiam. per suam negligenciam omnium bonorum no-
vercam exemplo suo declarare permittant:
in animarum suarum grande periculum. et monaste-
rii totaliter dampnum speciale. Cuiusmodi gra-
veris informacionibus dominus Florencius episcopus
bene informatus. mutavit sentenciam. et primum
in Windesem prioris resignacionem. ac subse-
quentis de novo canonicam electionem: iuri
et racioni eis esse consona ac rebus presenti-
bus oportuna. verbis suis et scriptis pub-
lice declaravit. Unde factum est. ut dominus
Florencius rector. et fratres nostri. fratrem Ioha-
nem Vos de Huesden. noviter electum priorem.
una cum fratre Wernero predecessore suo et
domino Henrico de Gouda Zwollis beginarum
confessore magne sinceritatis et devocionis
viro. ad dominum traiectensem in castro suo
Vullenhove pro tunc residentem in Carpe-
to transmittentes: consensum suum super eius
confirmacione humiliter deprecantes: sed quod
electionis sue decretum. ea qua decuit reve-
rencia. eidem presentantes. Viso autem electionis
sue decreto. eo quod diligenter examinato:
repperit omnia circa electionem premissa. rite
et legittime fuisse peracta. Cumque in proclama-
cionis terminis ab ipso constitutis. nullus

verret contradictor. attenta persone electe
ydoneitate ipsum in priorem in windesem
auctoritate sua confirmavit. et omnibus in temporalibus
et spiritualibus rebus ac personis monasterii
curam sibi committens. et animam suam sibi
recommendans: ut moris est prelatis. Ad
monasterium post hec reversus. dominus prior Io-
hannes huesden cum gaudio est susceptus
et in sede sua inthronizatus. Prioris igitur
functus officio. talem se exhibuit ut ab
omnibus amaretur. ut fratribus suis et cunctis
advenientibus exemplar esset sanctitatis et
forma vivendi. Fama quoque bonitatis eius
ubique diffunderetur. et plures viri et cleri-
ci et laici devoti propter animarum suarum
salutem. in multo sepenumero in windesem
advolarent.

De sancta conversatione sua in prioratu et cura
fratrum in windesem Capitulum xix

Prior ergo fratrum in windesem.
ut sedium patrum suorum dignus heres
fieretur: regia via monstrante insti-
tutionis et observantie regularis. in se ipso
et sibi subiectis. per omne tempus vite sue ad
plenum custodivit. Denique fratribus suis
dilectis. et cunctis religiosis ac devotis
utriusque sexus personis per nostrum orbem almani-
am. se ipsum vere religionis et sanctitatis imita-
bile virum et formale prebuit exemplar. qui
prioratus adeptus officium. tanta illud bonorum
morum et virtutum perfectione decoravit: ut
alterum nobis bernardum. alterum quoque mala-
chiam bern. sanctis suis moribus representare vi-
deretur. Sicut beatus bernardus. mala-
chiam hybernensem episcopum. et dominus godefri-
dus quartus abbas clarevallensis. ipsum beatum
bernardum commendat abbatem: primum et max-
imum omnium. quod iohannes prior noster nobis exhi-
buit. ipse fuit Nam sincera cum sui devotione.
nobilium morum maturitate et sua sancta con-
versatione. verum illustrium patrum pastorum
se fuisse disciplinum et sanctitatis imitatorem.
nobis eius vitam cernentibus perclare de-
monstravit. Cuncta enim moralia que de pre-
dictis patribus et libris sanctis sensibus nostris
haurire potuimus: hec in predicto de-
voto fratre iohanne de huesden aperte refulge-
re validata fide perspeximus. Nullum quippe
corporis sui membrum: sine certa rationis necessitate
seu evidenti utilitate. umquam movere videba-
tur. Tanta interioris hominis eius erat pul-
critudo. ut etiam evidentibus quibusdam in-
diciis interdum foras erumperet. et de habun-
dantia gratie et puritatis interne. homo suus
exterior. copiose perfusus videretur. Mo-
ribus erat modestus. incessu disciplina-
tus. visu circumspectus et opere timoratus. in
providus in consiliis. efficax in negociis:
inter honores et opprobria humilis et mansuetus.
Humilitatem in cunctis preferens. redolens pie-
tatem. exhibens gratiam. exigens reveren-
ciam. aspectu et auditu eos edificans intuen-
tes: plenus sapientia et gratia coram deo et
hominibus. Hic talis ac tantus prior noster novel-
lam hanc nuper inchoate devotionis plantatio-
nem. a deo sibi creditam inter huius mundi. et
humani generis tumida crebras ac procellosas
tempestates. in omni sanctitate pace et religione
strenue utiliter ac pie gubernavit.
Brevi quoque tempore in tantum profecit: ut cuncta mona-
sterii in windesem retro habita regu-
laris observantia. licet competens fuit et
servanda usque ad hec tamen prima regiminis sui
tempora valde permodica. et non vere reformationis
initia et scintille quedam fuisse. a non nullis
viris religiosis putaretur. Tanta enim sanctita-
tis fervor tanta disciplina. tanta quoque de-
votio. tunc erat in windesem. ut etiam
ferventissimos domus domini Florencii in daven-
tria presbiteros et fratres olim magistros et pedago-
gos suos: religiosissima sua conversatione
et vita sanctissima non parum excedere videre-
tur. Devotis enim exerciciis. interioris fer-
voris. et exterioris exercitationis in domo domini
Florencii pregustatis: plurima virtutum insignia
et sancte religionis incrementa. diebus sin-

gulis superaddere sollicitate curaverunt. Et
quamvis pauca adhuc numero in religione habe-
rentur: non parvum tamen sancte religionis fructum
in ipso primordialis inchoacionis sue tempore nos-
cuntur percepisse. Octo enim isti fratres nostri
primitivi octo fuerunt ille anime que pro totius
monastice institucionis et regularis observan-
cie huius occeani orbis a tramite vere
religionis prolapse cogitaverunt reparacione et
debita statum pristinum restitucione. manu dex-
tera dei obstetricante in archam monasterii
nostri in Windesem primo introierunt. per
quos deinceps omnis regularis observancie
disciplina. omnisque temporum horum morum bonorum
emendacio et spiritualis structura in monasteriis
ordinis nostri diversarumque religionum primum
et fontale reformacionis sue susceperunt ex-
ordium. Fervens autem et omnium devotorum tunc
pater dominus Florencius cum suis in Davantria fratribus
spiritualem monasterii nostri profectum maxi-
mis studiis promovens: plures diversarum regio-
num clericos et laicos. Davantriam frequentan-
tes et commanentes ad se trahere satagebat.
atque ad religionis ingressum aspirantes
continuis exhortacionibus animare. quos apud
se primum preceptatos. et veris virtutum titulis
ac devotis exerciciis bene qualificatos et
compositos. cum litteris tandem testimonialibus
misit in Windesem. sancte eorum proposi-
tionis bone voluntatis et vite probitatis fidem
indubiam facientes. Nullus enim a prima
fundacione monasterii nostri per sedecim et eo
amplius annos ad canonicorum religionem sus-
ceptus est in Windesem. qui non prius
apud patres istos devotos exercitatus fuit
et probatus ac fidelis inventus: duobus
de Traiecto adolescentibus Henrico Wal-
uis et Wilhelmo Vornken. demptis dum-
taxat et exceptis. Sunt igitur de patribus
et fratribus monasterii nostri in Windesem
post istos octo primos notabilibus donis
nature et ampli columpnis: consequenter videamus.

De sedecim clericis ad ordinem in Windesem
susceptis: et de statutorum cognicione. Capitulum xx.

Anno domini millesimo trecentesimo
nonagesimo secundo ac deinceps. sub
patre devoto fratre Iohanne de Huesden.
plures bone voluntatis clerici et laici. divinitus
inspirati. celebri fama sancte conversacionis
et angelice vite fratrum nostrorum in Windesem.
undique attracti. per contemptum mundanorum
et penitenciam peccatorum. ob spem salutis animarum.
pocius quam celestis amorem. ac per ingressum
sancte religionis. et sancti habitus suscepcionem. deo
creatori suo. cunctis diebus vite sue fide-
liter deservire cupientes: a domino Florencio
iam prefato. per certa temporum intervalla. annorumque
curricula. propter sanctam religionem nostram attemptan-
dam. missi sunt in Windesem. Quorum primi
omnium post octo primitivos. viri virtutum. omni
laude prosequendi. et monasterii nostri gla-
investiti sunt in Windesem. anno supra-
dicto. Frater Arnoldus Calker. et frater Io-
hannes Broechusen de Zusato: dein anno se-
quenti frater Gerardus Delft de Naeltwijck.
et frater Goswinus Tvaren. anno huic sequen-
ti. frater Petrus de Gouda. frater Iohannes Octonis
sive Henrici de Susato. et frater Henricus
Wesep: post hos anno sequenti. frater Henricus
Mande de Dordraco. et frater Reynerus de
Arnhem. dein frater Henricus Walius et
Wilhelmus Vornken. ambo de Traiecto:
post hos frater Nicolaus Bertoldi. de Schoen-
hovia artium magister Parisiensis. et dehinc
frater Iohannes ten Water in artibus seu le-
gibus magister Coloniensis. et frater Gerlacus
Petri de Davantria: postremo frater Henricus
Loeder de prope Osnaburgis. et frater Acelmus
de Breda. Hii isti fratres promoti per vene-
rabilem patrem Iohannem de Huesden iuxta
prefatum ordinem investiti sunt in Windesem: pro-
bacionis quoque suo tempore iam peracto sollempnem ei
in facie ecclesie fecerunt professionem in hec verba.
Ego frater N. clericus promitto deo auxi-
liante perpetuam continenciam. carenciam proprii et
obedienciam tibi pater prior. et successoribus tuis
canonice instituendis: secundum regulam beati Au-
gustini. et secundum constituciones istius loci

ca constitutas et postea constitue das. Hedе
am viri isti magna virtutum pfcoe diffe
renter decorati: pfatis octo prib9 nris
pmitis. i vera caritate. cordium vnitate.
spiritus conformitate. morum eqlitate et
zelo regularis observancie p professionis
sue vota. et nova i xpi milicia consigna
ta. i vnum colligati. calefacti et conglutina
ti: vicesimu qrtu numerum significatoris
nuz. p viginti quatuor seniores i apoka
lipsi designatum. fris dns et et exemplis
scriptis suis approbatis. expresse adim
pleverunt i semet ipis: quadmodum i se
qntibus aperius declabitur. Plantacio
dei bona valde. nre nove institucionis. quam
pr noster celestis. i windesem planta
verat: i magnam valde psonarum et locorum
i brevi succreverunt multitudinez: quibus
ps media seniorum nrorum pfatorum. duo
denarium nuz ad complendum iplatos pores
a rectores. diversorum ordis et capli nri
monstiorum. canonice sunt electi: a a prib9
instituti. Qui zelo iusticie et decore do9
dei. fervore qz caritatis amore succensi:
oem regularis vite disciplinaz. ordis
rigorem et institucionis nre pfectoez. pm
insemet ipis agere et exercere. expime
tali qz cognicione studuerunt adimplere:
pus q aliis ea ipone. aut posteris in
p scriptis superserunt relinquere. Non enim etiam
condiderunt instituta. q nimis eent gnua
ceris i portabilia. vtenam moribus no
approbata moderno tpe. patrie in
becillitate nec nunc hvanc no convenencia:
sed magis etiam q ppis humeris i porta.
devote qz suscepta. ipi psonaliter lo
go iam tpe die noctu qz hylariter et sua
viter. i defesse portaverunt: et aliis
fore portabilia ope et vitate ~~expia~~
~~expi~~ demonstraverunt. Et etenia emi
mentis sentencia. et ipa experiencia.
dicere potuis et docere: q et leve onerosa
vel audicione obliviosa. qlicumqz i me
dium proferre pducere a scribere maluerunt.

De laude monstery in windesem propter
solempnes pres ibidem enutritos et longa co
rum i officiis suis duracoez. Ca. xxi

Accedit ad laudem et ad magnifice
nciam nois dei et pclari monstery nri
in windesem: q fundus ille meri
to fris appellandus. i tam pvo mo. i tam bre
vi tpis spacio. tot pres insignes regu
laris vite institutores. diversorum novorum mon
steriorum inceptores. et aliquorum cenobio
rum diversis mundi climatibus reforma
tores. et se producere educare promeruit
et promovere. Patres enim pfati vera ecie
dei ordis nri et capli fuere luminaria. an
dem i angelorum et hoim conspectu arden
cia et lucencia. corda hoim deum timencium. ex
emplis et doctrinis illustrencius accedencia:
a mundi amatoribus propter huius simpli
citatem. vite novitatem. et morum gnitatem i
silencie operis. tamq pessimali9 scli
et pravorum purgamenta reputati: sz
tn a religiosis et iustis bonis hoibus
plimum honorati. valde dilecti. oiqz hore
et reverencia merito digni sunt estimati
Iter maiorem eidem glaz contulit et hore.
ipm qz i laude et ingenti aucte usqz ad
hec nra tpa. p annos plus q septuaginta
mie conservavit: q plan et capita eius
principaliora. pores videlicet suppriores
et procuratores. satis longo tpe i suis of
ficiis pmanserunt: i bonis tpalibus et etiam
spualibus. vtiliter et fideliter dicta officia
amministrantes. Deniqz pres illi venerabiles.
fr iohannes de huesden triginta duobus
annis pour: fr arnoldus tralker. totidem
pene annis suppriorus: et fr gerardus
delft de naeltwijc. etiam totidem pe annis
procuratoris. sunt functi sunt officiis. In
quibus dum in nrm monstrum a prima pene
paupertate. et aliqli spualis vite incho
acoe. i religionis sce statum pfectum. et
rerum tpalium spualium qz bonorum bonis compe
tencias. aptas qz religioni nre structuras.
cum decenti modo religiosarum satis psonarum.

fratrum conversorum et laicorum laudabiliter et
gloriose provenerit: et in eo conservave-
runt. Quibus decedentibus, et universe
terre viam successive ingressis, quibus eorum
ut firmiter credimus in celo receptis:
alii tres viri virtutum in locum ipsorum suc-
cesserunt: priores venerabiles frater wilhelmus
vornken, primo in aliis capituli nostri monaste-
riis plusquam decem et octo et in windesem
viginti novem annis prior: frater iacobus
wael, viginti sex annis supprior: et frater
gerardus goch paulominus viginti annis pro-
curator, simul una pariter functi sunt officiis.
Qui pro omni eodem reformationis spiritu, simili zelo
iusticie, eademque sententia, predecessorum priorum
vestigiis fideliter inherentes: omnem or-
dinis nostri rigorem, et cuncta regularis
vite instituta a patribus precedentibus visa
et audita seu in scriptis derelicta, temporibus
suis non tepescere: sed in se et suis fra-
tribus sibi que subiectis usque in hec nostra
tempora indeclinabiliter et indefesse ad un-
guem conservare, oculata fide perspeximus.
Duo igitur isti priores iohannes vos et
wilhelmus vornken sexaginta duos an-
nos priores: et isti duo suppriores ar-
noldus kalker et iacobus wael plus-
quam quinquaginta octo annos suppriores:
isti quoque duo procuratores gerardus delft
et gerardus goch annos quinquaginta
duos procuratoris in windesem functi sunt
officiis: id quod nemini monasterium in primo suo
permansit fervore auctore et reverentia
paucis aliis capituli nostri monasteriis: ut
palam datur cernere. Quidam etiam minores
eius officiales etiam satis diu in suis
officiis permanserunt: ad monasterii nostri
gloriam. Frater wilhelmus doesborch plus-
quam triginta tribus annis nunc fuit libra-
rius: frater hermannus factus viginti tribus
annis infirmarius: et frater nicolaus inter-
conversus plusquam triginta tribus annis hospita-
larius. Sic sermo est simili: de talibus
aliis quibusdam officiis. Ex prima igitur

monasterii nostri fundatione usque in presens per annos
plusquam septuaginta sex semper de propriis nostris
fratribus conventualibus, non de alienis capituli
nostri monasteriis priores habuimus: quod in nul-
lo alio capituli nostri monasterio umquam comperimus.
Id ergo continuatio non solum in nostro, sed etiam in
cunctis aliis capituli nostri monasteriis bonam obser-
vantiam et regularem disciplinam in eo conserva-
bimus: quia per alienos nobis pastores impositos
non minime et cenobiis, et in certis capituli nostri
cenobiis periclitaretur: et deficeret suc-
cessive. Videt itaque patres isti principales
cum nostris senioribus domum nostram in windesem
monasterium a prima sui fundatione usque in presens
in honore et gloria temporalium et spiritualium bonorum
felici incremento et regularis vite disci-
plina sagaci providentia sollicite servave-
runt: primus que fervor devotionis caritas
humilitas obedientia patientia vestimentorum sim-
plicitas sermonum maturitas morum bonorum
gravitas ciborum paupertas cordisque et
corporis summa continentia horum priorum temporibus
sana semper et inconvulsa plurimis in exemplum
imitationis et salutis in eo permanserunt.

De regula sancti augustini quam nullus fratrum cer-
tis statutis debite potuit observare et
quot ordines eam sint professi. Capitulum xvi. professi

Querens devotus dei famulus pater
noster iohannes de huesden una cum
fratribus nostris professis opus sancte
reformationis et renovationis monasteriorum
ordinis nostri et personarum servus utriusque in mani-
bus suis bene prosperari et non modicum
per singulos dies profectus sui suscipere in-
crementa: domino deo nostro benedictionis sue gratiam
in eos distillante, corda que plurimorum ad re-
ligionis ingressum misericorditer commo-
vente: terre que principibus, patre nobili-
bus, oppidanis et villanis pro novis
monasteriis apud se fundandis et in regu-
lari observantia per eos instituendis frequen-
ter se pulsantibus: cepit inter se
sepe premeditari, alias premiare, mutuis
que colloquiis profunde pertractare: qualem sibi

formam regularis institutionis. quales quia religioni ordinis et devotioni moderne aptas vellet assumere constitutiones. sibi suis fratribus et successoribus salubres et portabiles.

¶ Longa prius ac matura prehabita super hiis deliberatione: textum regule almi patris nostri augustini in manibus habentes. ipsamque diligenter investigantes. tria animadvertimus in ea ordinis substancialia. paupertatem castitatem et obedienciam. dei quoque caritatem et proximi maxime commendata. et precepta observancie mandata: que omnium ordinum et religionum primordialia sunt instituta. et vera fundamenta: sine quibus debite servatis nullis religiosis quamlibet regulam professis. neque hic neque in futuro. salus umquam poterit esse acquirenda. Horum tamen substancialium notorii prevaricatores. regule sue sunt transgressores: et ita perseverantes. non in statu gracie est sed in statu eterne dampnationis iuste iudicantur: et ex hac vita sic decedentes. non in cymiterio. sed in sterquilinio. secundum ecclesie determinationem extra monasterium sunt subtrahendi. quod videlicet in morte cum peculio sunt inventi: nec pro eis oblatio fiat. in signum perdicionis animarum suarum. ut in capitulo cum ad monasterium. extra libro 3o decretalium. manifeste declaratur.

sola

¶ Qui ab altaris communione huiusmodi removetur: a christifidelium communione eciam separatur. per excommunicationem quam incurrit: et eciam a communione regni celestis. Additamus delicti magnitudinem. ex pene magnitudine quia non est hec pena panis et aque cibi corporalis: sed est privatio panis vite et glorie cibi spiritualis. ¶ Nec dicitur penam incurrisse purgatorii pro qua fieri solet oblatio: sed penam gehennalis incendii pro qua non fit satisfactio. ¶ Nec estimet abbas seu prelatus quod cum aliquo monacho super proprietate habenda possit dispensare: quia paupertas est annexa regule sicut castitas. ut contra eam nec summus pontifex possit licenciam indulgere: quia castitas et abdicacio proprietatis et voluntatis. fundamentum sunt et substancia religionis. et immaculatum ecclesie. et non solius pape: ut patet extra de statu monachorum et canonicorum regularium. Proprietarius decedens inter fratres non accipiat sepulturam: quia anima eius in inferno inter dyabolos accepit sepulturam.

¶ Accedamus nunc ad propositum. ¶ Cum plurimi religiosi ordinum diversorum. solempnem faciant professionem. secundum regulam beati augustini: sola tamen statutorum diversitas differenciam facit ordinum singulorum: per statum habitum mores ritus et ceremonialia huiusmodi ordinum singulorum specialiter exprimencium. ¶ Denique nulla religio. nullaque denique ordinis et conventus persona: regulam beati augustini ad plenum potest observare. sine certis constitutionibus: loca et tempora orandi vigilandi dormiendi reficiendi. tacendi loquendi. actus et officia fratrum officialium singillatim exprimentibus.

¶ Duodecim autem ordinum diversorum religiosos in diversis mundi partibus vidimus. secundum regulam beati augustini expresse professos. habitu tamen moribus ceremonialibus et statutis aperte distinctos: canonicos videlicet regulares. premonstratenses augustinenses. iohannitas. dominos teutonicos. predicatores cruciferos. servos marie sive spectantes beate marie magdalene de penitencia. ambrosianos. [illegible]. et fratres sorores que ordinis sancte birgitte: que non immerito plurimum in domino gloriantur. quod sub tali precepto. tali quia ecclesie sancto doctore beato augustino ypponensi episcopo. deo creatori suo: militare meruerunt. ¶ Habet enim diversorum ordinum mirabile notabile quia differencia: magna amiabile quia ecclesie dei ornatum. et regine a dextris dei assistentis. mistica pulchritudinis varietate subtiliter expressam consideramus. ¶ Et licet duodecim tamen ordines regule sancti augustini professores descripsimus. multo

tm ples ee ordies regule sti augustini
professores legi⁹ et audiui⁹: qs qr oculata
fide nō expertimus h' interserere supsedemus

De veste linea per ephod designata que habitus est canonicorum regularium et de eius habitus excellencia. Ca. xxiii

Habitus canonicorum regularium est
vestis linea sive toga linea: quam
romani roketum romanum ger
mani subtile sarracium sive scorliciam appel
lant. Habitus iste in diversis mundi clima
tibus diversimode formatur. Quidam enim
roketum romanum sive subtile deferunt
in lateribus integrum usque ad calcaneos pene
provectum: cum manicis integris usque ad manus
sive ad cubitum extensis. Alii hanc lineam
vestem portant in forma longi latique scapu
laris sine manicis in lateribus apta et circa
tybias ad latitudinem palme manus more
carthusiensium consuta: absque rugis
absque rugis et plicis quam sarracium
vocant. Tercii hanc lineam vestem deferunt
in forma parvi et brevis scapularis de col
lo dependentis cum rugis et plicis multis:
quam scorliciam nuncupant. Quamvis autem habitus
iste in diversis mundi provinciis in ordine nostro
diversimode formetur: unus tamen est tamen
ordo canonicorum regularium per totum mundum:
cuius habitus est linea vestis quam licet forte
quem habitum nullus in ordine professus teneatur
deponere. quam ipso facto sententiam incurrat excom
municationis. Cappa autem canonicorum regularium nigra
quam super subtile induimus habitus non
est proprie loquendo sed tantum toga pluvialis: que circa
per diversas provincias in forma variatur iuxta
more patrie et varias ordinis constituciones:
in divinis et feriis certis temporibus deferenda.

Maxima igitur huius linee vestis excellen
cie dignitate sanctis viris et prophetis toti
mundo plenius ~~plenius~~ preclaris de cau
sis palam postensis: utrumque videamus.
Et enim a deo institutus a spiritu sancto in scripturis
divinis multipliciter commendatus: et ab
ecclesia dei multis modis auctorizatus.

Quod a deo sit institutus et a spiritu sancto
collaudatus. Secundus pentateucum liber
iudicum quoque regum et prophetarum apte de
monstrat. Dominus enim precepit sacerdotibus
levitici generis vestimenta sancta fieri sacerdo
talia: tunicas lineas ephod et thera
phim. Ephod qui super humerale dicitur:
duplex erat secundum beatum ieronimum ad mar
cellam. Unum summi sacerdotis et pontificis:
de auro iacincto purpura cocco et bisso
retorta opere textili varioso factum: pallium
videlicet sacerdotale quo tota sacerdotalis
abitio tegebatur. Aliud est ephod lineum
simplex toto candore purissimum: non illa
varietate distinctum. ut summus sacerdos
portare solebat: quo filii aaron et dei pre
cepto vestiebantur. Puer samuel ante fa
ciem dei ministrans accinctus erat ephod
lineo. Octoginta quinque viri sacerdotes
domini a saule rege interfecti vestiti erant
ephod lineo. David totis viribus saltans
ante dominum cum archa dei reduceretur in iherusalem
accinctus erat ephod lineo. Abiathar
sacerdos ad david veniens in templa: ephod
secum habens descenderat. Sacerdotes ephod
induti divinum consulebant oraculum in
quibus deus vera responsa et prophecias
regibus plus et prophetis in dubiis super
uenturas apte pandit: ut in libris regum
patet et prophetarum. In daniele vir
unus vestitus lineis legitur. auro
obrizo renes accinctus. et michas in
libro iudicum sacerdotem levitici generis
cum ephod et theraphim legimus habu
isse. Patet igitur quante dignitatis sancti
tatis et excellencie hec linea vestis et
ephod fuerint sancta sacerdotalis in lege
et prophetarum libris esse describuntur:
cum sacerdotes et viri sancti ea induti tam
cari deo habiti sint et accepti: ut statim
ad primam eorum peticionem eos exaudiret.
et indubitata future veritatis misteria ipsis
revelaret: miranda quoque misteria plus
ostenderet. Hec linea vestis sancta et sacerdotal

q̄ filij aaron q̄ oēs erāt sacerdotes in
officijs diuinis īdui cōsueuerāt. ephod
nuncupatur: q̄ vetus est ita habitus oim
canonicorū regulariū ¶ Ipe q̄z gr̄e noui
testamēti. hr̄ linea vestis. ꝑcellentis ē
glorie et dignitatis: aplīca aucte ī vsu
ecclīastice placiōis summorū pontificū car
dinaliū et epōrū ī gloriā et decorē ab a
tiquo assumpta. Dn̄s enī apostolicus. ī diui
nis et missarū celebracoībus. cardinaliū
q̄z et epōrū collegijs. veste ista linea quā
rochetū romanū appellant. sup oīa vesti
menta sua rubea aurea seu serica ꝑhumi
defluencia. deferre cōsueuit: n̄ ad papa
tū de regulis sc̄orū vndecū aut sc̄iūcū sa
sunt assumptus: tūc enī veste ordini suo cō
gruā solit9 est deferre ¶ Oēs eciā car
dinales. et aplīce sedis legati. patriarche
ꝑmates. archiepī et pontifices ī dn̄i pa
pe p̄ntia. cū hm̄oi rochto romano qd̄ nos
subtile vocam9. varijs colorū vestibus
desup9 īdui solet apparē: atq̄ ī suis
eccīis ꝑpis hr̄tacoībus ac ꝑ orbē dyocesi
bus ꝑsertī ī diuinis officijs et rebus
ecclīasticis de iure et cōsuetudīe ecclīe
romane hm̄oi rochetis īdui creduē. Pleos
enī vidim9 locorū ordinarios archiepm
ꝑmatē et ceteros dyocesanos. ī ecclijs
monasterijs castris et domicilijs suis dyo
cesis rochtū romanū siue subtile qd̄ idē
est. supra cetā sua vestimēta cuncto ꝑplo
īspectante publice deferre: ī eo cele
brare. diuinis īteresse: et ad mēsam
manducare ¶ Hec pauca pro laude glā
et cōmendacoē ephod vestis videlicet
nr̄e linee breuiter explicauim9: nunc
ad narracoīs ordinē redientes quali
bus īstitutis p̄res nr̄i pmū se astrin
erunt ī modū producam9.

De statutis capli gnālis de wīdesem a
quibus et quō pmū sunt reposita Ca. xxiij

Ex quo regla almi p̄ris nr̄i augus
tini dei et primi caritate et tā
ordinis substancialia paupertate castita
tem et obediaz pene solū videt' cōmēdacē
ideirco p̄res nr̄i primiti certas sibi cō
stitucōes fore assumēdas. necessariū ex
istimabāt: ꝑpter morū cōformitatē. cei
monialiū paritatem et regularis vite
cōseruacoēz ¶ Certos igit' magis exptos
et ydoneos. monastery nr̄i fr̄es. ad hc
p̄missa sic effectū mācipāda cōtinuo
deputarūt: videlicz herimī wilde.
iohānē kepis. arnoldū balker. hē
ricū wilsem. iohēz broechuys et ge
rardū delft de naeltwijc. ¶ Qͥ fr̄s
spūsc̄o dūs forti. sine caritatis et sa
lutis amore repleti. regularis q̄z vite
zelo calefacti et accensi summa et cum
īpederūt opaz. vt ordini nr̄o aptas ac
moderne deuocōi cōgruas īuenīret
cōstitucoēs: quib9 et p̄ntibus boā dac
tur forma. recte regulariter q̄z viuēdi
et vitā etnā promerēdi: et futuris
ī ordie fr̄ibus et sororib9. planū et
bn̄ tritū ꝑberet' iter. eadē ꝑ pro
fectoīs forma regulariter īsequēdi:
et ita eterne vite p̄mia. cuncta reli
quētibus a x̄po repromissa ī veritate
cōsequēdi: et ea cū sc̄is oībus sn̄
fine possidendi ¶ Collegerūt g° per
antiqua de diuersis ordīs nr̄i monasterijs
diuersarū prouinciarū īstituta. sibi et
moderna q̄ licet olim ab ecclīarū pla
tis fuissent admissa. moribus tn̄ pro
tūc viuenciū ea tm̄ ī scriniijs et libris
retinencia minime cōprobata: eo q̄ re
gularis obseruācia. ꝑsertī ī nr̄o
ordie coloniēsis et magūtiēsis pro
uincie iā dudū abolita fuerat et oblit
terata. Summa igit' diligencia dīscucia
q̄z prouincia. antiquorū regulariū īstitu
ta cōtinue relegentes. exacte masti
cātes. vndiq̄z plusiatēs. ac īter se
diuersa ad īuicē cōparātes: opti
mādē et ordini nr̄o: moderne q̄z deuo
cioni ꝑutilia ex ipīs extrahentes.
cōiderūt īstituta: tēpibus et ꝑsonīs

ordis nri patribus et fratribus bn apta et
proporcionata. Ubi aut qd querebat in
ipsis no reppererut: ex aliorum ordi
num constitutionibus presertim cartusiensium supple
re curaverunt: cuncta in uno volumine in quatuor
partes diviso quod capit quam ex pdcto regle
satis lucide et compendiose qz describe
res. ¶ Hec itaque windesemensis ecclie
constituciones non brevi tpe sz successive
in hac bona regularis vite forma a pri
bus sunt redacta: qui cum diversis statu
torum exemplaribus atque bonis moribus et
religioni nre congruum invenissent
non illud continuo scripto commendare. sed pri
us ad practicam et exercitacionis sue usum
deponere curaverunt: et cum ita servare
placuisset. et sic utile fore pspexisset
tunc demum ea statutis et scribendo decre
uerunt. ¶ Huiusmodi aut statuta sic in
cepta primum windesem. emstein. fon
tis beate marie prope arnhem. et nove lucis
prope horn. libenter amplectens. gratan
ter ad se suscepit firmiter observan
da in anno gratie millesimo trecentesimo
nonagesimo quinto. Deinde cum ea dicta statu
ta de mandato capituli generalis essent confir
mata. et alia tria monasteria. amsterdam
mus. vredeswel prope northorn. et mon
tis sancte agnetis prope zwollis. sibi fuisset
incorporata: generali capitulo dnica mia in
windesem. per septem vel octo monasteria
solempniter celebrato. anno dni millesimo
quadringentesimo secundo. decretum est et
firmatum. et ab omnibus in generali capitulo tunc
patribus approbatum: quod omnia tria dicta mon
steria generali capitulo de windesem tunc in
corporata. et alia in futurum eis incorpo
randa. cum omnibus suis suppositis. ea dicta
statuta ad unguem servare. et secundum ea pro
fessionem suam formare. ac de cetero facere
debuerunt. ¶ Qua propterea generale
capitulum cum omnium suppositorum eius bona et bene
deliberata voluntate. ecia suorum platorum
pontificum et capitulorum plena auctoritate. pmissa

i windesem generale capitulum quatuor tm huius monasteria s[?] unita [?]

statuta capituli generalis de windesem nun
cupata. gratanter suscepta. ad singula
capituli nri monasteria continuo transmisit:
ea quod in singulis monasteriis sibi sub
iectis et subiciendis inviolabiliter obser
vari. perpetua lege statuit et mandavit.

¶ De ordinario kalendario et manuali capituli generalis de windesem et eorum auctoribus ¶ Ca [?]

Ordinarius divini officii cum in diver
sis ordinibus nri monasteriis si
cut et in singulis mundi eccle
siis. varius sit et distinctus. eo quod plura
ordis nri monasteria ecclias suas cathe
drales in choris canonicas imitentur:
idcirco patres nri de licencia dni florencii
traiectensis epi. ipm ecclie traiecten
sis ordinarium primum ad se receperunt:
deinde a sede aplica ipius ordinarii imu
taciones. certis suis passibus. cum aliis
quibusdam privilegiis utilibus et necessariis.
per quendam canonicum ad curiam directum pro
curare satagerunt. In quibus bonifacius
papa nonus. generale capitulum confirmavit.
singulis annis dnica mia dni in windese
celebrandum: cui omnes priores et conventus
sibi subiecti tenentur obedire: omnes qz
conventus quarumcumqz diocesium ipius capituli
eundem servare et ordinarium per capitulum
disponendum: certa qz silia. ¶ Venerabilis
igitur pr iohes vos de huesden prior in windese
cum suis senioribus. quod per omnes prius capitulo
incorporatos. priores fuerant electi et
confirmati. et aliis suis fratribus in mon
sterio secum patribus. hac [?] papali
fulti auctoritate. inter se tractare. auio qz re
perunt revolvere: quod ordinarium auctenticum
ordis et capitulo in diversis diocesibus
in primo dilatandis. cunctis congruentem
expediens possent componere: quatinus hec
ipa morum cantuum et ceremoniarum uni
tas. una qz conformitas: individuam
inter se et cum deo cordium et spiritualium
bonorum unitatem per capitulum fovet et enutriet

Pluribus igitur diversarum religionum ac diocesium ordinariis in unum recollectis, diligenterque lustratis, mirabilem eorum reppererunt discrepanciam, disparemque nimium qualitatem. Quibus tamen debite inspectis, diligencius examinatis et inter se comparatis, tandem de virorum discretorum et exercitatorum peritorum ac doctorum consilio et assensu: compendiosa satis et utilia capitulo quoque generali in diversis provinciis bene convenientia kalendarium ordinarium ac manuale composuerunt, que in forma debita apte conscripta, generale capitulum ad se suscipiens, capituli generalis ordinarium manuale et kalendarium auctenticare decrevit, a capitulo in singulis capituli nostri monasteriis omnibus observanda. Huius itaque pactis necessarium opus erat, ut omnes libri officiorum divinorum ad eiusdem kalendarii ordinarii quoque formam punctualissime corrigerentur, ne umquam aliqua in officiis divinis melodie discrepancia oriretur. Unde non minima cordium et corporum occupacio, labor et fatigacio patribus nostris de novo surrexit, donec debitum singula sortirentur effectum. Fratres ergo nostri ad hoc deputati diversa missalium, gradalium, antiphonariorum, leccionariorum, capitulariorum et collectariorum exemplaria in unum colligentes, eumdem examinantes et ad se invicem adequantes, omnes tandem divini officii libros in debitam formam ordinario et kalendario per omnia consonantem satis apte composuerunt: mistis novis minus autenticis historiis, legendis, ymnis et sequenciis, cum ponderis levitate quam eterne sue gravitate auditum redolentibus, reiectis et omissis. Omnes denique libri capituli nostri cantuales, ex quibus divina officia peraguntur, de textu sunt correcti, optime dispositi, bene accentuati, religioso more notati sive solphizati: et in servandis ~~pausis~~ pausis semper virgulati. Cuncta etiam missalia, ewangeliaria, epistolaria, psalteria, leccionaria, capitularia et collectaria nostra usque ad unum iota bene sunt correcta, punctuata et ordinata, debiteque accentuata: ut talis librorum correctio et consonancie conformitas in nullo mundi ordine usquam reperiatur. Singula autem premissa in libris nostris divinis correcta seu mutata a locorum ordinariis, Romanorum legatis, summis quoque pontificibus multipliciter sunt approbata, auctenticata et confirmata: ut si venerabile capitulum nostrum generale eciam per universum mundum dilataretur, hec omnia absque reprehensione inviolabiliter posset observari.

Quomodo tota biblia et plurima orthodoxorum volumina per fratres de Windesem ad morem suum aliquem simili modo sunt correcta. Capitulum xxvi

Divinorum officiorum libris ad unguem correctis et in una bene proporcionata melodie consonancia formaliter redactis: sepefati fratres nostri de Windesem ad ulteriora maioris utilitatis exercicia ampliori sollicitudinis fatigacione processerunt. Omnes enim veteris ac novi testamenti libros originales ad primam sancti Jheronimi ex hebreo in latinum translacionis formam nunc exemplaria emendaciora adipisci sibi possibilia conati sunt reducere. Variis igitur bibliotecarum diocesium diversarum et monasteriorum codicibus in unum recollectis ac diligenter examinatis, tot pene notabiles sensuum et verborum biblie inmutaciones et in certis locis discrepancias invenerunt, quot codices. Ideoque ferventiori zelo ad huiusmodi veritatis indaginem iuste permoti, omnem cuiusque regionem perlustrantes: tandem a quatuor [illegible] biblie volumina vetustis litterarum figuris olim exarata, de Parisius, de Bethleem prope Dotinchem, de monasterio sancti Iohannis Iherosolimitarum cruce signatorum op den Loe vulgariter nuncupato, ac de aliis certis locis et

emis in vnum aggregauerunt. In vltimam
biblia que erat iohannitarum sic in mar-
gine scriptum reppererunt. Ista bibliotecā
fuit contestata ex bibliotecā sancti ihero-
nimi. Predictorum verborum sentenciam iux-
ta prefatorum iohannitarum relacionem ita
accipientes: quod illa biblia iuxta verum
tenorem biblie sancti iheronimi primi eius
translatoris ex hebreo in latinum perfecte fuit
correcta et ad purum emendata. Hijs igitur
libris per antiquis summo studio sepe per-
lectis. diligenter reuolutis et ad se
inuicem diu multumque calculatis: tandem
auctores effecti bibliam nostram in winde-
sem corrigere sunt aggressi. Multis
igitur annis huic sancto operi fidelissime
insistentes: siluam hebraicarum dictionum
corporisque totius biblie veteris ac noui tes-
tamenti. iuxta exemplariorum antiquorum ma-
gis correctorum tenorem integra fide
emendantes et corrigentes: veterumque
auctorum plusquam modernum vsum eidem imi-
tantes: biblia sic dicta quod omnes vtriusque
testamenti libros autenticos in se habeat
et comprehendat. bene scripta optime correc-
ta. et vsque ad vnum intellectum diligentissime
punctuata et emendata: nobis et poste-
ris nostris totoque generali nostro capitulo. fide-
li testimonio reliquerunt. Quam biblie
nostre optimam correcturam. venerabile ca-
pitulum generale libenter suscipiens auctoritate
sua ~~spirituali~~ spirituali et temporali admisit et
autenticauit: et vt omnes biblie monas-
teriorum capituli nostri. ad eandem formam
corrigi debeant imperauit: nichil
quod in eis. et in libris quibus diuina celebran-
tur officia. contra huiusmodi correcturam.
a quocumque sine eius licencia corrigi seu
immutari debeat. omnibus sibi subiectis
instituit et mandauit. Simili modo omnes
sermones omelias. libros et tracta-
tus. quatuor ecclesie doctorum. aliorumque
patrum orthodoxorum. ad primam sui fontis
originem. quantum in exemplaribus emen-
dancioribus e diuersis collectis hinc po-
tuerunt: fidelissime reduxerunt.
Ut autem patres de windesem omni cum honore
et reuerencia nominandos. extremam in
laboribus permissis fecisse diligenciam com-
probemus: eciam omnes diuini officij libros.
totam bibliam. et eximiorum doctorum nimio-
sa volumina. in tercium quartum et quintum vicibus
iam dudum transfusa. non solum ad primam ori-
ginis sui fontem reducere ac reparare:
verum eciam omnes per se et singulos huiusmodi
libros pronotatos in fractura vel rotunda.
seu eciam breuitura. constanter punctuare.
orthographialiter accentuare et libros
chorales in quadris aut oblongis notis
solphizare. in singulis pausis iuxta
vocum et notarum congruenciam distincte vir-
gulare. modisque melioribus similiter
componere atque ligare curauerunt. Hec
autem omnia propter diuinum amorem. et excellentis-
simum eius honorem. eorum similiumque vti-
litatem. totiusque capituli nostri concordem
vniformitatem deo eis semper propicio:
ad finem preoptatum perducere meruerunt.
Planam igitur et bene constratam viam. ad
regna celestia pretendentem. patres
nostri preparauerunt. quam posteris suis in
hereditatem. et omnium virtutum perfectionem.
scriptis reliquerunt: et nos in eorum labores
pariter virtutum nobis ostensum intro-
gressi et in ipsis vsque in finem perseueran-
tes: salui erimus. Namque vltra triginta
quinque magna volumina pro diuinis celebra-
cionibus ipsi cum clericis sui temporis conscripserunt:
que tanta semper et vbique mundicia custodi-
erunt vt cum diuina officia per annos vi-
ginti. triginta aut quadraginta. cotidie con-
tinualiter ex ipsis seruata fuissent:
adhuc tamen sine omni immundicia macula aut
nigredine. sicut noua et recencia.
videri possent et comparari. Vidimus
eciam vltra centum codices magnos et
notabiles doctorum orthodoxorum.
per ipsos pro libraria nostra in bona lit-

et pergameno conscriptos. Ex quibus maximum primi fervoris eorum zelum et amorem animadvertere valemus, qui pro dei gloria et fratrum suorum utilitate et salute magnis cotidie laboribus insudare lucrum non minimum deputabant. Nos autem non immerito de negligentia et tepore horum temporum arguimur hodie, qui in labores eorum introeuntes vix legere et exercere sufficimus, que nobis imitanda in sacris codicibus et scriptis suis reliquerunt.

De aliquibus sedecim notabilibus fratribus per Iohannem Huesden in Windesem investitis. Ca. xxxvij

Q… devotus dei famulus Iohannes de Huesden prior in Windesem, amator religionis, zelator animarum, magnus quoque capituli nostri propagator, monasteria ordinis nostri in diversis mundi climatibus ubertim de die in diem profectus sui suscepere incrementa. Fratres quoque domus sue utiliores ad diversa capituli nostri monasteria in priores et rectores evocari, plures devotos bone voluntatis clericos religioni nostre congruentes ad probam assumere et suo tempore investire deliberavit. Monasterium enim nostrum in Windesem cum sit domus superior et omnium capituli nostri generalis cenobiorum regularis observantie forma, sanctitatis speculum, religionis exemplar et morum disciplina, ex ipso tanquam ex originali fonte devotionis et vite spiritualis plurima flumina gratiarum, monasteria quoque religionis instituta ceterorum monasteriorum rivulos ubertime derivantia, totam dei civitatem singulasque religionis instituta nostre professionis in spiritu sancto letificare et usque in presens corroborare non desistit. Cum autem olim patres nostri in Windesem devotos clericos per patres et fratres congregationis clericorum domus domini Florencii in Daventria sibi transmissos bene probatos et exercitatos ad ordinem suscepissent, et hoc nunc et antea plures devotos clericos Zwollis frequentantes ad ordinem aspirantes per virum devotissimum magistrum Iohannem Cele scole Zwollensem, magistri Gerardi Magni discipulum, primum studii Zwollensis tam nobilis institutorem et rectorem, ac per devotos presbyteros et clericos congregationis in Zwollis in bona vita, moribus et conversatione sanctis premunitos et instructos, et plures testimoniales ad personas provinciales ipsis presentatos, ad religionis nostre probam ac deinde ad habitum conversum in Windesem susceperunt.

Hic est quod magister pater noster Iohannes Huesden alios sedecim clericos, quorum primus capellanus fuerat in Zwollis, alii pene omnes trivialibus scolis et bonis moribus Zwollis eruditi, ad ordinem habitum quoque in diversis suscepit temporibus, ex quibus quidam postmodum ordinis et capituli nostri columpne erant future. Anno igitur gratie millesimo quadringentesimo nono investitus fuit in Windesem frater Egbertus de Oetmersen; post eum frater Iacobus Oem de Traiecto et frater Tirricus Lima de Goch; deinde anno sequenti frater Henricus de Herderwyck et frater Gerardus Ludolphi de Goch; deinde post annos duos frater Albertus Wilde de Westphalia, frater Iohannes Iacobi de Zwollis et frater Wilhelmus Vietacker de Doesborch; post hos alii quatuor clerici, frater Godfridus de Tiela, frater Iohannes de Naeltwijc, frater Iohannes Busch de Zwollis et frater Hermannus de Xanctis; deinde frater Iacobus Wael de Traiecto; ultimi omnium quos pater noster Iohannes Huesden investivit fuerunt frater Ludolphus Bertoldi de Campis et frater Tirricus Wilhelmi de Daventria, qui tamen non sibi sed successori suo fratri Wilhelmo, ipso iam defuncto, professionem fecerunt. Hec iterum non parva monasterii nostri propagatio, quia ex hiis sedecim fratribus mediam partem in octo fratres in diversis ordinis et capituli nostri monasteriis vidimus esse priores et aliquos clarum

regionu ac provinciaru nri ordis et
quorunda alioru p magros reformatores ;
et i corpu principu primatu archiepoꝝ
et epoꝝ ducu langrauioru marchio
nu comitu et baronu · provincialiu ca
thedraliu collegiatoru capitloꝝ · consula
tuu et platoru · bn auditos efficaces
et expeditos fre reformacois actores et
promotores : q eciā plurima p aliqua diu
sorum ordinu utriusqz sexus monasteria · deo
opitulante · pfatis qz principibus caplis
et platis · consiliu auxiliu et favore ad
pmissa prestantibus : i pristinu regularis
observancie statu probatur produxisse
Alij quidā ex hijs sedecim fratribus ·
superioris et prioratoris p viginti et
eo amplius annos continuos · alij oēs
minoribus monasterij nri longo tpe
pene usqz ad mortē · functi sunt offi
cijs : duobus dumtaxat exceptis fratribus :
q i brevi consumati tpa multa exple
uerunt · sublati qz de medio · ad meli
ora transierunt · ¶ Forma professionis
istoru sedecim fratru i statutis nris ē
expressa : huiusmodi sub tenore · Ego
fr N pmitto deo auxiliante ppetuā
continenciā · carenciā ppi · et obediāz
tibi pr et successoribus tuis canonice
instituendis : scdm regulā bti augustini
et scdm constitucoes capli nri gnalis ·
Hanc professionis sue formā · manu
ppā i membrano pgameni conscriptā ·
pvula cruce i ultima riga consignatā ·
singuli fres profitentes · i sancte crucis
an summu altare · pore celebrate · et
eā post offertoriu misse suscipiente ·
alta voce publice lectā · ad altare ob
tulerunt : se et oīa sua cu oībus q
i mundo sunt pitus offerentes · Quibus
eciā sponsus xps deus nr · quē sibi i
patrē deu protectorē · de novo ele
gerunt se ipm i eadē missa · i venera
bili sacramento ex toto retribuit i
pnti · gaudia sempiterna promittēs
i futuro : p ptus magna · pro terreis
eterna · p re creaturis creatorē fe
lici comercio condonando

¶ De tredecim conversis a pre iohē huesdē
ad ordinē susceptis Ca xxviij

Quidā vi devoti competenter
bn docti · statz conversacionē fratrum
i windesem cotidie intuentes ·
ad ordinē nrm et habitu · valde aspi
rantes : ad cotidianos eoru labores
i choro et i claustro · continue pferendos ·
minus apti minus qz fortes · ppter naturē de
bilitatē successu tpis sunt recepti · Alij
quidā clericalis litterature minoris · fortes
satis et constantes · fili ad ordinē aspi
rantes : alijs de causis conventu nrm
permoventibus · ad ordinē habitu qz cle
ricoru eciā nō sunt admissi · Alij vero vi
prudentes · nichil docti i seculo · sz bn
expti et providentes · monasteriu nrm
ingressi : satis laudabiliter i eo st
conversati · Alij qz laici · bone voluntatis
viri · sbā tpali minus locupletes : in
windesem fili sunt ingressi · Qui oēs
vi probati et bn circumspecti · i habitu
mitiu simplici · i vera paupertate obediā
et castitate · i humilibus et abiectis tpi
bus · it fres et laicos · optime conversati
et satis exercitati : pro habitu tandē con
versoru · apud pres nros pces instan
tissimas sepe deposuerunt · Cuiqz fre
quenter id agerent : probate qz vite et
conversacionis existerent · et a petendo nō
cessarent : optatu tandē effectu a fratribus
impetrarunt · ¶ Tredecim g° vi electi
et boni · honestate pclari · moru matu
ritate venerandi : p prem nrm venerabi
lem iohēz de huesdē · nō continue sed
successive i conversos investiti : p9 annu
suo tpe i windesem sunt professi ·
Primus eoru fuit iohes de suzato : q
ppter sua pbitatē ad habitu et ordinē cle
ricoru i brevi p9 susceptus : nō multo
p9 i amstel recta ad regulares · ac

deinde in monasterio ordinis nostri prope Herlem
prior effectus, et rector iterum monialium
fratrum in Amsterdam: unde diem clausit ex-
tremum. Secundus fuit frater Hermannus Loeder
de Osnaburgis: qui primo in Windesem conversus
cocus et cellerarius existens, tandem ad
habitum clericorum fuit assumptus, ac deinde
prior fratrum in Vredeswel prope Northorn monas-
terium illud per annos viginti in omni rexit dis-
ciplina, ita ut per Westphaliam, Saxoniam, Fri-
siam et circa partes Reni apostolus esse
sit appellatus. Tercius fuit frater Arnoldus
Bisscop de Stauria oppido Frisie oriundus:
dives satis in seculo. Hic cum Thada coniuge
sua, se et omnia sua dederunt monasterio: de
quorum bonis temporalibus chorus noster in Windese-
nosatur edificatus. Quartus fuit frater Iacobus
Bollike, vir bonus et discretus: qui longo
tempore fuit noster molendinarius. Quintus fuit
frater Iohannes Boet: qui diu fratribus servivit
in coquina, et usque in extrema valde fuit
scrupulosus: a quo tamen scrupulo ante mor-
tem extitit liberatus. Cumque letus et abs-
que omni contrarietate conscientie mori optaret:
dixit ei frater Arnoldus Balker supprior
noster: Iohannes frater karissime, ubi nunc est scrupu-
lus conscientie tue, qui raro te sinebat esse
in pace? Cui respondit: Ideo usque nunc
semper fui scrupulosus: ut iam sine omni scru-
pulo et ~~rem~~ remorsu conscientie securius
hinc decederem. Sextus fuit frater Nicolaus
Luter de Amersfordia, vir valde vene-
rabilis, omni morum et verborum suorum ho-
nestate preclarus, eloquio dulcis et edifi-
cativus, animo prudens, vita exemplaris,
amator religionis, zelator discipline
et monasterii nostri gloria: in commisso fidelis,
in consilio providus, ac religiosa mo-
rum probitate preclare decoratus. Hic
per annos plus quam triginta gratissimus
noster fuit hospitularius, singulis ad-
venientibus iuxta status sui competenciam
honorem deferens, exhibens reverenciam, et
omnes diligens, ab omnibus dilectus, nullum ver-
bo vel facto ubi precavere potuit umquam of-
fendens: et in procuratoris nostri absencia
exteriorum rerum curam gerens, laborum
opera disponens, eos tunc respexit. Sep-
timus fuit frater Herbertus de Daventria,
magistri Gerardi Magni et domini Florencii
Radewini quondam discipulus, et sartor
bonus, et usque ad finem vite sue fer-
ventissimus claustralis discipline ze-
lator: et fratrum humilium vestimentorum
iuxta morem patrum suorum prefatorum soli-
tudissimus in esse conservator. Octavus
fuit frater Bartholomeus Herbolt de
Traiecto, vir strenuus et maturus ac
pro ordine in se et in aliis debite con-
servando plurimum zelosus: scriptor bre-
vitatis bonus et expeditus, satis quoque in-
telligens. Hic librum vocabulorum
dictum Catholicon trina vice conscripsit
in magnis voluminibus, quorum ul-
timus continue iacet in choro nostro
super formam: omnibus libris monasterii
nostri pene maior et preciosior.
Scripsit et alios libros non paucos in com-
pro liberaria. Nonus fuit frater Frede-
ricus de Herderwijc, vir bonus et
honestus ac valde reverencialis:
pistor et braxator, in cunctis actibus
suis dulcis et maturus. Decimus fuit
frater Andreas Petri de Daventria, sutor
noster annis multis, carnalis frater fratris nostri
Gerlaci Petri, sed spiritu dubius et exterius
valde ipsi dissimilis: quia frater Gerlacus
in Deo spiritualiter semper letus, contempla-
cioni quia in Deum continue fuit suspensus:
hic autem conversus, semper animo contristatus,
scrupulosus et perplexus. Licet multum
humilis fuit et caritativus, cunctis obse-
quiosus, opera amplectens viliora, ferven-
ter laborans, propter scrupulum tamen sim-
se ipsum semper redarguens ac se culpa-
bilem cum venia recognoscens;
per amplius contristatus a fratrum colloquiis
persepe recessit. Qui tamen in fine vite

sue incitura sanguinis laborans: in bona pace vitam finiuit. Undecimus fuit frater Egbertus de groninge. vir diligens et timoratus. in negocijs et rebus exterioribus valde strenuus. procuratoris sepe socius. metallorum in spangis pro libris fusor bonus. cunctos fratres et laicos valde dilexit: et de coniugis sue per aliquem licenciam mundum relinquens in windesem frater est conuersus. Duodecimus fuit frater hugo carpentator artificialis. vir pius et fortis. ad apostotandum aliquando ab inimico instigatus. deinde inuentus et reductus. per fratrem nicolaum conuersum. ac postea penitencia carceris peracta ad diuersa ordinis nostri monasteria carpentacionis gratia aliquando emissus. ad extremum inter fratres suos multis annis satis religiose conuersatus. temporis et conuentibus sui narra quippe penitencia ab omnibus penis absolutus. Felici fine quieuit in domino inter conuersos in laicorum cimiterio ab omnibus sepultus.

Tercius decimus fuit frater mercilius de ysela antiqua oriundus vir deo deuotus. fratribus dilectus. cunctis pius et benignus. ac super omnia fratribus infirmis usque ad mortem fere minister e seruilis et obsequiosus. ultra annos quadraginta fidelissimus fratrum nostrorum fuit infirmarius rasor et minutor. cyrurgicus quippe expertissimus. Qui in extrema etate sua luminibus oculorum annis quam pluribus in toto priuatus. omnium dispositore deo. de cuius munere cecitatem istam accepit. usque nunc infinitas gratiarum actiones referre non cessauit: probatus et cognitus est fidelis. Ecce fratres isti in ordine conuersi nostri in windesem. quanta morum maturitate. quam strictissima ordinis disciplina inter fratres sunt conuersati. quam veris virtutibus et meritorum excellencijs coram deo et hominibus. religiosis et secularibus clarissime dinoscuntur. et quidem in eis vidi fuisse experti capite calui. cesarie cani. bene barbati. incessu maturi. conuersacione disciplinati. moribus graues. sermone suaues. animo prudentes. aspectu venerabiles. veris virtutibus decorati et gloria monasterij: qui eciam usque in finem vite in talium morum verborum et virtutum perfeccione continue perseuerauerunt. Denique sicut fratres nostri conuentuales vita sua sanctissima. probant quippe moribus. decus et honorem ordinis nostri et capituli ubique fuerunt: ita fratres nostri conuersi bona sua conuersacione. morum maturitate. et ordinis disciplina. domum nostram et capitulum. omni honore et reuerencia eciam in suo statu dignissima demonstrabant.

Qui eciam summum sanctitatis apicem deuocionis feruore dei contemplacione. sancta caritate. sui custodia zelo quippe discipline ad plenum poterant apprehendere. quantum ad status sui mensuram dinoscitur pertinere. si temporis racio se et corpore nitatur adaptare: [+ ludicris superfluis sedulo pretermissis. presertim exercitijs] licet exterioribus officijs laboribus manualibus mechanicis ve operibus. cum cordis sui humilitate. cum promptitudine. corporis subieccione fideliter exercendis. status conuersorum specialiter sit deputatus.

Vita igitur et sancta conuersacio conuersorum nostrorum antiquorum. breuiter iam descripta. forma sint et exemplar et quasi signum ad sagittam modernorum fratrum nostrorum conuersorum: ut quorum vite sanctitatem imitati fuerint sunt consecuti: eorum in celo premiorum eciam participes inueniantur. Octo quidem conuersos deo fideliter seruientes. de monasterij nostri negocijs non se intromittentes. sub precione hwesden vidimus in windesem longo tempore usque ad senium suum. et usque ad mortem eorum pariter commorantes: sit laus et gloria christo.

De fervore simplici obediencia et humi-
li conversacione donatorum et laicorum
in windesem. et bona eorum promissione capitulum

et optime instituti ob.

Fama boni odoris sancte con- [xxv]
versacionis primitivorum fratrum in win-
desem. divina gracia annuente.
per regiones undique respersa. plures bone
voluntatis viros iuvenes et adolescen-
tes. eciam provectos laicos diversorum
morum operum et ~~diversorum~~ officiorum: ad
mundi contemptum. vite imitacionem. ac
celestis patrie desiderium cepit pro-
vocare. Unde non pauci devoti viri
instinctu spiritus sancti. aut a patribus congregaci-
onum destinati. in windesem advenerunt.
qui vitam sanctam et bonam eorum conversaci-
one intuentes. cum ipsis perpetuo remanere.
opera eorum exteriora fideliter perficere. et
in vera obediencia. sincera caritate humili statu
simplici vestitu. et incrassato victu.
deo fideliter deservire: verbis suis
et moribus. totis que precordiorum suorum
affectibus. clericis genibus humillime
precabantur. Quos statim in principio
cum missi essent a spiritu sancto experiri
cupientes: secularibus eorum indumentis
et vestibus depositis. monasterii vest-
imenta mundi contemptum preferencia.
continuo induere. et externis labori-
bus singulis congruentibus cotidie
deputare. variis humiliacionum exerci-
ciis. veniarum que peticionibus sepius
assuefacere: ac per sedulam propriarum vo-
luntatum et inclinacionum mortificaciones
de constancia probare et bene exercitare (animi)
minime neglexerunt. Huiusmodi ergo
laicos ita exercitatos bene probatos.
atque in omnibus fideles et constantes
inventos. dei seu veri amatores. ac
salutis proprie fortes pastores. ocula-
ta fide perspicientes. patres nostri cum
gaudio. in vera sincera caritate. obedi- (obsequium?)
encia licet non promissa. seu eciam quamvis
promissa. et ab omnibus integre servata

in sinum consorcium susceperunt: quotquot
enutrire et in sinibus caritatibus de
monasterii proventibus poterat
providere. Quia enim patres nostri in win-
desem neminem conversorum fratrum aut lai-
corum. ad perpetuam suam cohabitacionem.
sine magna discrecionis gravitate
diligenti probacione. aut fideli bonorum hominum
testimonio admittere consueverunt. et ideo
circo pauci valde fuerunt respectu alior-
ordinis nostri monasteriorum: qui a nobis
assumpti. usque ad finem vite sue. nobis-
cum non permanserunt. Singulis igitur
laicis et familiaribus nostris. specialia
opera assignaverunt. alios enim in cel-
lario seu coquina. alios in braxatorio
et pistrino. alios in orto seu lotrino
alios in porta seu molendino: et re-
liquos in agricultura domo. pro communi la-
borare cotidie statuerunt. Quosdam
eciam ad hoc aptos. ad artes mecha-
nicas sartoriam sutoriam carpentariam
cementariam. piscatoriam et textoriam a
ceterasque consimiles: sub manu procura-
toris seu eciam vestiarii sagaciter
disposuerunt. Cunctis igitur negoci-
antibus et sic sedulo laborantibus
eorum que monasterii nostri utilitate
indefesse operantibus nec dubitan-
dum. non deputatur senio fessis et
infirmantibus: unde factum est. ut monasteri-
um nostrum in rebus temporalibus et spirituali-
bus. in brevi per maximum et ad ordinem
visibile. sui profectus sumeret incre-
mentum. Laici vero nostri et conversi fami-
liares. in vera obediencia simplicitate
et reverencia. cum omni humilitate et
fratres conversari. et in vera caritate
fide et benignitate ab ipsis pertractari
et tamquam in christo unum corpus. ita mutuis
visceribus caritatis. devotis obse-
quiis. dulcibus et amabilibus ver-
bis rebusque condependentibus. se so-
lent amplexari. Prior quoque et

supprior · mariae qui procurator · omnes
laicos et familiares in statu suo ac reli
gioso in fervore et disciplina in simpli
citate et obedientia · verbis suis et exemplis
solet conservare · et confessiones eorum audi
re · corpus dominicum ministrare · capitulum cul
parum ad quindenam ipsis tenere · collationes
festis diebus facere: et eos hoc modo semper
ad meliora provocare. Huiusmodi ergo lai
cos in suo proposito · vera obedientia et in dei
servitio usque in finem vite nobiscum perma
nentibus · omnia vite victus et amictus
necessaria · iuxta statum et qualitatem singulorum ·
non sicut mercenariis · sed sicut suis
fratribus · libentissime ministramus · et ad vi
sa etiam corporis valitudine laborantibus
senio fessis seu infirmantibus · diligenti
custodia · cura que sollicita usque in ex
tremum vite sue · sua re qualescumque
nam libet subservimus: et infirmarios
nostros ~~nostros~~ · tunc eis sedulo ministrare
servire volumus et mandamus · ut
sicut ipsi sani et fortes fratribus suis
sanis et infirmis libenter servierunt ·
ita in suis extremis ipsi equivo recom
pensam vite recipiant: ac etiam post
mortem · fratrum suorum et capituli devotis
suffragiis subleventur. O quot
bonos humiles simplices et carita
tivos · zelo ferventes laicos et fami
liares · vidimus in windesem quosdam
fratres tepidos · in regno dei milita
te ac etiam triumphante · longe pre
cedentes: qui non que sua sunt · sed que
dei et fratrum erant in communi · sollicite que
rentes · in nullo sibi parcentes: corpus et
animam in dei servitio · in fervore spiritus
cotidie exponentes. In quorum reli
giosis moribus actibus et sermonibus
gratia lucebat divina: ut spiritum sanctum
in eis habitare · per certa devotionis indicia
exterius apparentia palam cognosceremus.

Chorum ergo laicorum · quatuor tamen habitum donatorum
suscipientes · obedientiam promiserunt ·
per priorem venerabilem iohannem de huesden
coram conventu acceptati: videlicet dominus
albertus wiberge · primum clericus de
votissimus postea frater presbiter · henricus
oelinc · wilhelmus philippi · et herma
nus cementarius · natus de amersfordia
quadraginta fere annis · huius officium in wi
desem fidelissime exercens · qui usque in
finem vite sue · sicut et alii prefati la
boriosus valde fuit et fidelis · ceteris
laicis nostris omnibus sine obedientia promissa
attamen perfecte servata · cunctis diebus
vite prioris nostri iohannis huesden in statu
suo simplici continuo permanentibus:
annis pene quinquaginta.

De edificatione et consecratione chori
et aliorum quatuor altarium · dormitorii
quoque orientalis constructione et occiden
talis elevatione. Capitulum xxx

Magnus pater noster iohannes de
huesden · ferventissimus
ordinis et capituli nostri propagator ·
omnium qui deum timerent et ad se conflue
rent · benignissimus acceptator · cernens
dei templum · et primam in windesem ecclesiam
cum domibus in quadrum sibi coniunctis ·
temporis angustia unius videlicet anni
constructa · multitudinem fratrum clericorum ·
conversorum et laicorum · in sancta vita et
religiosa conversatione ibidem perpetuo
domino servituram · nequaquam posse capere
propter locorum angustiam: de domini flo
rentii et conventus sui consilio et assen
su · primum omnium novum chorum · et conse
quenter plura fratrum habitacula constru
ere et exaltare · mature deliberavit ·
Diligenti ergo omnium de hiis ibidem intel
ligentium · audito consilio · provida que
deliberatione prehabita · tandem chori fun
damenta in longum sicut et latum · iux

forma sibi congrua. ut hodie datur
cernere. tunc primum collocavit; brevi quoque post
tempore totum chorum cum suis correquisitis
ex lignis et lapidibus. debite perfecit.
Altaria quoque quatuor iam prius constructa. de
licencia ordinarii frederici traiectensis
episcopi de locis suis ablata. in alia loca
ubi nunc sunt posita. consertore eorum perma
nente transtulit. tabulis videlicet al
tarium ipso stipite non amotis: structuris
eorum artificio cementariorum circa terram
duntaxat desecatis. Construxit
autem et alia quatuor altaria. summum videlicet
in chori sanctuario: altare sancte crucis. al
tare sanctorum iohannis baptiste et euangelis
te et altare confessorum. in navi ecclesie suis
in locis apte disposita. Orientale
dormitorium de novo construxit. et oc
cidentale dormitorium cum australi
eidem in altitudine conplanans: ut sic
primum solarium trium istarum domorum
unum fieret dormitorium cum cellis dis
tinctis. Anno igitur gracie millesimo
tricentesimo nonagesimo nono. decimo
kalendas novembris: chorus noster et
quatuor altaria prefata. cum parte ambitus
nostri circa chorum ubi nunc corpora fratrum
nostrorum defunctorum in pulvere requiescunt
per venerabilem dominum hubertum yppusensem
episcopum domini traiectensis suffraga
neum. [illegible] ecclesiastico more rite sunt
consecrata. Qui et dies quadraginta
indulgenciarum. in certis festivitatibus
locum ipsum visitantibus seu manus ad
iutrices porrigentibus tociens quociens
concessit. Qui dominus fredericus episcopus
traiectensis confirmando adauxit. ad
des etiam dies quadraginta: prout in
litteris ipso desuper confectis plenius con
tinetur. Fratres enim nostri hanc diem
devotissime celebrantes. deo creatori suo permaximas gratias egerunt. et

qui locum suum in windesem ad hoc ab
eterno preelegit. ut esset locus orationis
et obsecrationis nostre eius usque in seculum:
quem deus de celo semper pronus respiciat.
et gloriosa sua presencia cum angelis suis
honorare visitare et inhabitare semper
dignatur. In quem nos filii eius
devotissimi. magis in ipsum celum cotidie in
troire: et canticum quoque daviticum. dulci
melodia cordibus attensi. in dei presencia
devote personare: cum quo cotidie sua
in inspiratione nos intus alloquentes.
nobis quoque respondentem. per verba mel
liflua spiritus sancti gracia. divinitus inspira
ta. nostri cordis auribus diligenter
auscultare merito debemus. Post
hec prior noster venerabilis sedes et stal
la fratrum nostrorum choralium. cum suis re
clinatoriis et capitum velamentis de
lignis quarcinis bene levigatis:
in forma competenti. sine omni curiositate
pertinenter constituit et perfecit. Sum
mam quoque altaris tabulam pulcherrimam
deauratam cum suis ymaginibus. et
totam eciam cum crucifixo. beate marie
virginis et altarium ymaginibus: prout
tunc tempore potuit. decenter perordina
vit. Domos itaque perfectas. per fratres
suos successive. fecit inhabitare:
ut in ceteris suis commodis. fratres labo
rum suorum. paulatim degustarent.

De benefactoribus monasterii in windesem in pecuniis prediis et redditibus tempore prioris iohannis huesden. capitulum xxxi.

Benefactores monasterii in win
desem in eius principio nota
biliores superius capitulo decimo
iam descripsimus. nunc autem eos qui no
bilia dona et beneficia tempore prioris nostri
iohannis de huesden monasterio nostro
contulerunt. unde chorus noster et alia
monasterii nostri edificia sunt constructa.

presenti capitulo perscribimus. Cum enim priores nostri
iohannes prefatus et sui temporis conventuales
oculis suis corporalibus diu aspe-
xissent et corde doluissent quod primarie in
windesem ecclesie domus et edificia
per primos patres nostros constructe multitu-
dinem personarum deo servire cupientium
et hospitum devotorum consilii et auxi-
lii gratia cotidie ad se confluentium propter
sui artitudinem iuxta primariam institu-
tionis sue fundationem capere non sufficie-
rent. placuit tandem omnibus premis-
sa edificia ex toto non destruere sed
in statum meliorem aptiorem quam componere:
et nova quedam utilia pro devotis personis
superaddere et coedificare. Verumptamen
pecuniam impensas et substantiam quibus
premissa omnia dei et servorum eius habita-
cula et comoda necessaria construeret et
non habentes: totam spem in domino fideliter po-
suerunt. Huic sancto eorum proposito: divina
clementia in tantis se favorabilem et
permirabiliter satis exhibuit. Corda
etenim hominum rebus et possessio-
nibus habundantium ad multas et lar-
gas elemosinas in windesem prestandas
subito inclinavit. et quosdam prudentes
ad seculi contemptum religionis ingres-
sum bonorum quam suorum in magis potius de
windesem religionem de longe vocavit.
Hinc est quod discretus vir arnoldus
bisscop dictus de stauria cum sua coniuge
sua thada ad famam vite sancte fratrum nostro-
rum venit in windesem. et aliquamdiu
cum eis conversatus vitam eorum cum nomine
cernentes concordare. se ipsos et omnem
suam substantiam satis copiosam monasterio nostro
tradiderunt. de qua chorus noster status
fuit constructus: et quatuor terre
iugera in wype prochia pro ducentis
scudatis francie etiam sunt comparata.
Unde fratres nostri tanti beneficii non immemores.

ipsi arnoldo bisscop ad plurima sua in-
stantiam conversorum habitum libenter tra-
diderunt. et coniugi sue thade vite
et victus necessaria quamdiu maritus quondam
suus frater noster arnoldus vixit in zwollis
et post eius obitum in domo sororum
circa monasterium usque in diem mortis sue
largissime providerunt: duas sorores
illi ad serviendum et pro communi laborandum
gratanter adiungentes. Qua defuncta
domus illa sororum integre est destructa:
et ille due sorores ad alias domus
sororum per provinciam nostram sunt diverse.
Venerabilis etiam quidam canonicus tra-
iectensis dominus ghysbertus vustic.
prepositus fossensis monasterii nostri fautor
singularis. cum a duobus fratribus nostris
ad se missis rogaretur ut pro
novis edificiis in windesem constru-
endis certam eis pecunie summam ipsi
suo tempore libenter persolvendam concedere
dignaretur: vultu placido hylariter
respondit. Fratres mei dilectissimi: faciam
id libenter. Magnam igitur pecunie
summam coram ipsis in mensa deposuit
dicens. Mille florenos aureos exin
tuate. Quibus iussa complentibus. et
quosdam aureos an iusti ponderis
essent et cantates propter solutionem
temptantibus: in fine respondit. Ecce fratres
mei carissimi. istos mille florenos
aureos in vera caritate qua vos diligo.
gratis vobis tribuo: orate pro me.
Qui ipsa rei novitate stupefacti
omnium bonorum largitori deo et huic bene-
factori tam liberalissimo grates imme-
nsas referebant: fratrum suorum orationibus
ipsum perpetuo commendandum. fideliter pro-
mittentes. Devota de traiecto ma-
trona. fia walnus nomine. certi dedit
nobilia monasterio nostro in windesem
cum ornamento blavio pro toto oloserico:

dedit et centum nobilia capitulo nostro generali. Gertrudis de emnesse etiam de traiecto dedit nostro monasterio similiter centum nobilia. Adolphus de suten ~~de~~ ducentas scudata francie. Wilhelmus comes hollandie centum scudata francie et blaviam casulam dupliciter olosericam. Magister gerardus mume zwollensis vicarius ducentos florenos renenses et thomam super euangelia in magnis voluminibus. Dominus iohannes ellichem curatus totum corpus biblie in tribus voluminibus optime conscriptum centum coronarum francie in valore. Dominus iohannes cluusvoet sigillifer monasteriensis episcopi ducentos quadraginta tres florenos renenses. Gerardus oldenziel centum septuaginta francie coronas. Gesa de dauantria mater fratrum nostrorum gerlaci et andree ducentos florenos renenses. Elyzabeth oems de traiecto trecentos florenos et casulam. Aleydis de wael ducentos florenos arnemenses. Beatrix mulieris de vullenhoe quinquaginta florenos ~~brabancie~~ bauarie. Wilhelmus eghart hollandie thezaurarius quadraginta quinque florenos arnemenses et gertrudis cadeneters marthia quondam nostra dedit nobilia quinque. Cum hiis de notabilioribus nostris pecuniarum largitoribus in windesem dominus sufficiente premissis. De hiis quoque qui viginti et infra florenos monasterio nostro in summa dederunt pecuniis etiam que ex parte fratrum nostrorum professorum nobis prouenerunt hoc loco breuitatis pretermissis: agros nobis tunc datos in summa proferamus. Agri enim ingera seu mansi tempore patris nostri iohannis de huesden monasterio nostro acquisiti: centenarium numerum supergredi notabiliter comprobantur. Sic et annui

causa

redditus et prouentus monasterio nostro suo tempore conquisiti eundem numerum centenarium non parum excedere dinoscuntur: depositis bonis in zelandia: unde pacta florenorum centenaria annuatim subleuamus. Ecce quanta bona temporalia sub patre nostro prefato diuina clementia nobis donari disposuit: pro competenti fratrum nostrorum in obseruancia perseueracione et decenti sustentacione. Patres itaque nostri primitiui nobis laborauerunt et bona necessaria prouiderunt: et nos in labores eorum introiuimus. Bonorum gratuitorum operum et oracionum nostrarum deuotarum uicem reciprocam: eisdem nostris patribus et cunctis nostris benefactoribus usque in finem seculi merito et gratanter rependere debemus.

De hiis que prior iohannes huesden in vita sua in windesem construxit et impendiis que ad construendum preparauit: de sustentacione cymiteriorum et fine vite sue. Capitulum xxxiij

Hic prior venerabilis de pecuniis predictis chorum nouum ut diximus et domos dormitorij orientalem et australem de nouo construxit: occidentalem quoque domum altius sublimauit. Inferius in hiis domibus primo extra chorum fecit sacristiam et domum capituli. Cellam prioris et duas cellas alias usus ordinis: deinde calefactorium fratrum refectorium et conuersorum ad plagam australem: sub quibus magnum cellarium cemento et lapidibus bene testudinatum pro potibus et potibus ceteris que similibus conuentui deseruiendis: delinit usus etiam plures cellas diuisas pro deuotis clericis seu etiam conuersis ad occidentem constituit. Superius in hiis domibus in quorum continuitatis fratrum fecit dormi

torū viginti quinqz cellarū sm̄ num
alphabeti: cū trāsitu lato et pe lapi
deo. Lapideū sil̄r fecit lauatoriū et in
firmorū refectoriū: et in medio eorum
coquinā: oībus refectorijs et hospiti
bus bn̄ deseruientem. Fecit et agri
cultur̄e domū longū satis et latū pro
laicorū habitacōibus. et eorū neces
sarijs opibus: in medio eius ad trāsitū
redū. latera pro pecudib9: cū quatuor
marchalibus pro bladis conseruādis.
Duas magnas fecit portas ad vias
vtrasqz. ibidē p̄transeuntes. et etiā
vnā portā domū portarij. vt ibi
de panibus carnibus et piscibus.
butiro caseis. ciborū qz reliquijs
a conuentu deportatis. diuersis pau
peribus in magno sepe nūo. illuc
cotidie confluentibus. necnō p̄termis
so. cibū daret et potulū: et portā
pulsantib9 confestim aperiret. Mu
rūqz lapideū p totū monstiū compe
tenti altitudine vndiqz circūduxit:
Ex vno latere. etiā p̄ter fluentes
aquas. officinas lotoribus et p̄uas
quasdā domūculas ad diuersa corre
quisitas. vtiliter adaptauit. Nem9
p̄tū arborū granarii. et agricul
tur̄e domū et coquinā. ad certā abinuicē
distanciā. cū corda mensuratā p nos
fr̄es plātauit. Pomeriū q̄ fructife
rū diuersis arborū generibus consitū per
frēm wilhelmū pornken tunc nouiter
professū circa frm dormitoriū amenū
disposuit. Et quia ecclesia nr̄a in wim
desem et dom9 eius transitu exteriorem
anguste et basse nimis adhuc erāt.
ita vt laicorū nrōrū et hospitū mul
titudinē cotidie aduētāciū. p̄sertim
tpe capli gn̄alis. sil capere nō poterat.
de consilio frm suorū. multa materia
lia in p̄cias et corressita. in lignis la

pidibus et cementis. alijs qz sil̄ibus.
pro noua maiori ecclia a fundamē
tis construenda. et pro p̄missis domi
bus. etiā secundū trāsitū edificādis:
pro tanti nōis monsterio. om̄i moder
ne fortificacōis principio p̄parare deli
berauit. Lapides g° de terra pigui
et argillosa. sup ripā yssele ~~fluuis~~
fluminis de reno descendētis. p
frm et laicorū nrōrū. in fornacione
qz labore in magna decoq̄ fecit mada
uit. nūo trecento quinq̄gīta milia:
quos ex etiā chorū. in pomerio aggre
gauit. Calce q̄ppe viuā lapideā
nūcupatā. trecentarū quinquaginta
tunnarū de p̄tib9 reni nauigio sibi
fecit adduci: quā modica cū aqua
mixta arenula. in p̄te pomerij
in fossa humo contexit. Asseres etiā
granos. vulgariter dicos wagescot
in nūo millenario cōparatos: in alia
p̄te pomerij sub diuo collocauit.
Trabes qz et postes et reliquā ligno
rū gnā magis incorruptibilia: in quanti
tate nō modica sil adunauit. Anno
no igit̃ gr̄e ao cccc° tricesimo octa
uo idus maij. dn̄s mathias biduā
nensis eps. reuerendi in xpo p̄ris dn̄i
frederici de blakenhem traiecten
sis epi suffraganeus. p venli p̄rez
iohem priorē nrm̄ vocatus et roga
tus pontificalib9 paramentis indutus.
consecrauit in windesem sacristiā. domū
capli. trāsitū orientalē circa domū
capli. et transitū australē circa refectoriū.
ac deinde cellas clericorū et conuersorū
ac etiā procuratoris vsqz ad ecclesiam.
foraminibus seu ostijs de cella in cel
la factis. in muris et in edijs: ita
ita vt muris illis depositis. mor
tui possent ibidē sepeliri. et cō
munis frm transitus iā consecratus

constitui. Consecravit etiam duo citra viridaria, id est unum citra dormitorium seu fenestram choralium transitum: aliud extrinsecus citra confessorum et laicorum nostrorum transitum, in quo nunc laici et conversi nostri sepeliuntur. Prefatus autem suffraganeus Mathias nuncupatus ordinis predicatorum, in crastinum tunc se transtulit in Veluam partis Gelrie ad montem sancti Ieronimi tunc fratres presbiterorum (?) ubi parva etiam altare et cimiterium pro fratribus de Zwollis presbiteris clericis et laicis nobis quoque presentibus simul consecravit: quod tunc initium fuit consecrationis eiusdem loci et congregationis. Sed quia decem florenos renenses pro fatigiis et expensis suis accipere tunc recusavit, litteras quoque consecrationis premissorum omnino dare noluit, humiliter supplicatus: ideo quia sero prandio cum indignatione recessit. Notarium ergo ibi presentem Iohannem in Zwollis custodem cum testibus tunc presentibus inducere requirentes: instrumentum tamen fratres consecrationis omnium premissorum in publica forma sibi fieri postulaverunt et receperunt. Quia enim pauperes presbiteri et clerici illi tunc adhuc erant: magnam pecunie summam, ut suffraganeus exegerat, dare non poterant. Centum enim florenos blancos de consecratione Zwollensis ecclesie dicebatur recepisse: cuius etiam consecrationi interfuimus. Et quia suffraganeus iste fuerat symoniacus: malum finem accepit. Terribilia enim que demones ante mortem et exalationem spiritus eius eum in lecto extreme egritudinis sue peregerunt, antequam animam eius de corpore exire compellerent: horribile fuit audire. Hiis igitur rite peractis, pluribus quoque impedimentis pro nova ecclesia et ceteris domibus de novo edificandis pro bono principio preparatis

et in unum recollectis: venerabilis pater noster Iohannes Huesden quia asmaticus erat et in pectoralibus valde constrictus, viribus corporis cepit paulatim deficere: et in termino anni vicesimi quinti ad exitum appropinquare. Et quia novam edificationem premissorum non potuit in vita perficere: ideo reliquit eam successori suo in expediendis preparatis ut ~~David~~ Salomoni consummare. Quatuor vero paucis ante extrema sua fratres rogavit pro medio observare, videlicet ut cibum et potum in vasis ligneis seu lapideis et numquam ~~stagneis~~ stanneis sibi apponi pararet: et cum iter ageret equitare devitaret: vestes peciatas et bene detritas deferre non negligeret: carnes quoque bullitas aliter vero decoctas sed numquam veru assatas manducaret. Hic ergo finis temporum et edificiorum pro tempore nostri Iohannis de Huesden prioris: cuius vitam mores et virtutes in libro de viris illustribus monasterii nostri de Windesem utrumque digessimus.

De fratre Gerardo Naeltwijc priore fratrum post eum prioratum recepit: et de vita et conversatione Wilhelmi Vornken post eum in priore electi. Capitulum xxxv

Post ipsum frater noster Gerardus Naeltwijc tunc noster procurator electus fuit in priorem: vir deo plenus prudens ac devotus et multum timoratus. Qui a multa humilitate valde in animo suo depressus, curam tanti monasterii et generalis nostri capituli onus ferre non sustinens, reverentiam et honorem in illo officio sibi exhibitos pena potius et tormentum, quam gloriam sentiens et honorem: anno dimidio in officio nondum expleto, a patribus instantissime absolutionem peciit et optinuit. Quatuor enim prioribus ante generale capitulum ad se accersitis: priora

tus officium in eorum presentia conventui re-
signavit. Qui tamen novi prioris electionem
propter generalis capituli reverentiam: usque
dum celebraretur differre dominum indica-
vit. In quo quidem generali capitulo alius
frater conventus noster Wilhelmus Vornken
de Traiecto tunc prior in monte sancte Agne-
tis in priorem de Windesem canonice electus et
per generale capitulum confirmatus. Qui
primum in Leiderdorp per annum et in monte
sancte Agnetis per decem et septem annos
ac demum in Windesem per viginti et novem
annos prior existens: domum monasterium et
totum generale capitulum in bona rexit dis-
ciplina. Fuit enim vir vite venerabilis.
deo et hominibus dilectus. naturalibus et
spiritualibus donis multifarie insig-
nitus: naturali ingenio pollens. etate
et evo maturus. statura equalis. cor-
pore fortis. calvitie venustus. cani-
cie veneradus. vultu decorus. ore se-
renus. eloquio circumspectus. moribus ma-
turus: bonorum morum amator. discipline
conservator. consilio providus. opere
manifestus. contemplatione suspensus. af-
flictis compaciens. temptatis consolato-
rius: duris et perversis rigidus et
severus. Inter humiles humilior. inter
verecundos verecundior. inter sapientes
sapientior. in adversis magnanimus.
in prosperis deo gratias agens: et totus opere
suo diligens et exemplaris. Ita sibi
erat vigorosus. ut que agenda dicebat:
prius opere demonstrabat. Chorum et
conventum die ac nocte usque ad extrema
tam alacriter ac tam ferventer frequen-
tabat: ut omnes nos senes cum iunior-
ibus miraremur: itaque similem ei in pre-
latis huiusmodi necdum vidimus aut audi-
vimus. Numquam in eo amplius honoris. vidimus
eum aliquando in choro perseverantem. numquam
dimittentem: nec necessitatis cum etiam hyemis
tempore de choro exeuntem. Psallebat devote
iocunde et sonore: et tubalem hymnis vocem
dulcem resonantem: quam in festis papinis
principaliter ac solempniter extendere consuevit.
In ocio numquam fuit ociosus: sed aut
scripsit aut studuit aut compunctioni operam
dedit: aut certe de sibi commissis co-
gitavit. Solitudinem valde amavit.
et eam sepe nobis commendavit: unde et
Franciscum poetam laureatum de vita soli-
taria multo tempore frequentando perlegit.
Inter cetera sua exercitia compunctionis cordis
familiarius exercebat: annos suos priores
quos in seculo perdiderat in amaritudine
anime sue solitus sepe recogitare. Ali-
quando tamen memor dei sui et beneficiorum eius.
non parum delectabatur in domino: gratias ei
agens ex intimis visceribus de sua con-
versione et interiori illuminacione. videlicet
quod eum eripuit de potestate tenebrarum. a
pravo seculo nequam. a vinculo coniugali
quo prius fuerat alligatus: et quod ad istorum
congregacionem. ad statum religionis habitum.
ad sacerdotii gradum fuerat a deo vo-
catus. talique modo in dei et superiorum ag-
nicionem deductus experimento didicit:
quod post tam multa sua mala. tam infinita
bona a domino deo suo sine suis meritis
recepit. Unde quandoque ex istis compunctionibus
prorupit in planctum: et austro perflante in
cordis leticiam et suavem cantum. Et quam-
vis omne tempus quod vacabat ad hoc
sibi congruum fuit et aptum: nocturno
tamen tempore ad huiusmodi exercitus et sacras
meditaciones magis ferebatur: ferme
vigilias preveniendo vel sequendo. Preterea quia
festum ~~epiph~~ epyphanie papinum est
de gratia vocacionis ad veri luminis et summe
veritatis agnicionem: et hoc suam prefiguratam
intelligens vocacionem: ipsum festum singu-
lis annis devotissime celebravit.
Simili fecit modo in festo dedicacionis ecclesie

nire · recolens se deo iusticie dedica
tu: qn scē religiōis habitū assumēs
ī nouitate vite spualis ire et pro
fice deo repmisit · Miro eciā mō ad
īcarnacōis v̄i misteriū affici cōsue
uit · n̄c tūc saciabatur cōsiderare
altitudīez cōsilij diuine boītatis sup
salute gnīs huāne · In hūc eciā mōm
venerēter et deuote afficiebātur ad
venerabile sacrm̄tū : marie qn̄ celebra
uit / Deuocōis excitatū ī se et sibi sub
iectis plimū amauit : et io p9 cele
bracōez ad qete se posuit · gr̄ias deo
psoluēdo · seu supne dulcedīs gustū
humilit' flagitādo · ā realit' expiendo:
aqn̄ ī sacristia aqn̄ ī chō usqz ad
sig̃m refectorij pdurādo · Sic fecit
et post vesperas : usqz ad signū
cene ut collacōis · ī stallo suo pmane
do · Illū aūt ex aīo carū sp habuit :
q̄ se huic studio deuocius aptauit ·
Et fres ad hō ipm sepi9 īcitauit · dm̄
spualiū exnacōrū hoīm religiosorū
fine ee dicēs · gustate et vide qm̄
suauis est dn̄s · et ipaz dīnā dulcedi
nē frequēcius expiri : ac pbat sps
degustacōez opa nr̄a sc̄ificari et sa
pida nobis fieri / Quāuis aūt ve
rabilis hic pr̄ ī latitudīe cordis sui
uterius secū habitauit : tn̄ iter hoīes
nō sn̄ gr̄a edificacōis mag cōuisatq
fuit · Sermo eq ī grā sale cōditq
fuit : paucā loq̄s sed efficacia · Di
cebat eni religiosum ita pcū ee
debē ī verbis : sicut auarū ī nūmis
exponēdis · ipē quidē aures simpli
ciū verbis iocūdis demulcebat : ac
qn̄ magis ītelligētib9 grauitate et
magna edificacōez īgerebat : tn̄
et ī aucte et qi auctētica reputa
batur · Cū et ad oēs tā spuales
q̄ sclares pro tpe loco causa et statu
loq̄ haberēt : v̄ba boā et ex edifica
toria proferebat : ut cunctis grātis
et solaciosus eēt · In pposito stabilis
fuit et efficax ī ope : nō mō sic mō
sic se mutādo p singula · sicut pleriqz
qz moribz ēt sz qd' mēte concepit · ēius
nō stati · p successū q tn̄ ipīs effcacī
mācipauit · Excessib9 aduētatib9
et nouicijs dicē cōsueuit : ut non
a tpe · sed a feruore · vita ciperet
emēdāe · Melius et ē bom̄ pn̄m̄ q̄
mediū: Fm̄ pbm / Secularium hoīm
cōsorcia qn̄tū valuit a se abdicauit :
et ubi pter monsterij negocia et
aliorū ncītates id facē nō potuit :
tūc faciliat' ē satis et affabile se ill
exhibuit · nō tn̄ sn̄ gemitū marie
potētibus : doleēs qz ipīs magis eēt
supplicādū q̄ īperādū · applaudēdū
quā corrigēdū : dicēs illud iudicū ·
Nescis sapson qz philistijm īperāt
nobis · In arduis negocijs cū moyse
ad tabernaculū dn̄i cucurrit : ubi
dnm̄ cōsuluit · ubi deuote oroib9 ītu
buit : magis orōi sue et aliorū deuo
torū cōfidēs · q̄ ppe īdustrie · pl9 sq̄
mie sce · q̄ ppē sapiē / Circa egrito
tates cōpassiue pie et fideliter se
exhibuit assitit et visitauit : visi
tates qz cōmēdauit · Et qz mītalo
q̄o raō deest pam̄ : dicebat īfir
mos sepe visitādos · sz nō diu apd
eos pmanēdū : qm̄ vaniloqa detrac
tioēs plimū phorrebat : q̄ pler̄uqz
subrepe solent ubi plēs cōueniūt :
et v̄ba mltiplicantur · In firmitate
ī gruescēte · alacrit' sp occurrit ·
cōfortauit et īunxit : cōmēdacōes
psaltiū et totū officiū defunctorū ·
sn̄ mora pegit · Fres suos ad idem
faciēdū hortatq ē dicēs · Mi fres
imitemur mō abrahā · loth frēm suū

capta audiens: q̄ numauit vernaculos suos
expeditos trecentos decē et octo: et
diuisis sociis irruit sup hostes nocte
et percuciens eos: reduxit oēz sbaz et
loth fr̄ez suū. Ita et nos cū fr̄e n̄ro
facia9: a dyaboli captiuitate et pec̄a
tō͞ru cruciatib9 si ī eas īcidēit. ipm̄
liberātes. Diligēs custos silēcii
fuit debitis tēpib9. quātū officiū suū
pmisit: maxīe ī locis silēcio de
putatis. Iō habuit parē īt n̄ros:
q̄ magn̄ ex pte biblia. et totū pene
psalteriū noueat moralizare: et
mistice iterptari. Ipe ambulauit
ī mirabilib9 sup se: s3 ī vtile se suū
frequēter pclamauit. Hijs et hm̄oi
v̄tutib9 ditat9. ac de die ī diē m̄
gis proficiēs: ad senilē puerit etate.
tem. De expulsiōe frm̄ de wi
desem. bethleem et mōte scē ag
netis. pter obediēciā sedis aplice
et alioru deuotoru et reditu eor̄
Tempore portat9 eius Ca xxxiiij
conuent9 n̄r ī windesem pla q3
ordis n̄ri mōsteria. nec n̄ q3
deuoti viri et sorores deuotarū cō
gregacionū ī oppidis et villis traī
selanis. deo fidelit̄ seruiētes.
multas et graues ~~pe~~ ppessi sūt
aduersitates. dapna rerū tp̄aliū.
a q̄ ~~soccodotes~~ sorores ī domib9 suis
īclusiones. et tandē plures a mōsteriis
et locis suis exilia et expulsiones.
pter firmā aplice sedis obediaz:
a qua recedere et prophanare nephas
esse duxerūt: morte poci9 subire.
oīa tp̄alia bona sua pdere. de patria
exulari. et cūcta sup eos possibilia
puenire forti aīo tollerare: q̄
sedi aplice nō obedire. et tot̄ prophaz
cōtinencia ī ecclie seu ī diuinis aī excō
catos prophanare et q̄ cū illis prophana

nare maluerūt et constantissime posue
runt. Cui9 cā3 et origīale exordiū al
cius repetēdo: paucis explicem9.
Inclit9 ac reuerēdus p̄r dn̄s fre
dericus de blanckenhem. vir gl'osus
bn̄ lrāt9. et ab oībus terre cathoīca
ne pricipib9 plurim̄ honoratus et ī con
digna reuerēcia habit9. dei oīpo
tentis adiutorio. ep̄atū suū traiecte
sem. ānis triginta honorifice et strē
nue gubernauit: multis q3 potit9
victoriis: pacē ecclie et terre sue
bonaz fecit cōseruauit et reliqt.
Fuit enī colūpna sacerdotū. stella
clericorū. p̄r religiosorū: amic9 oīm
deuotorū. defensor pupillorū.
vindex iniustorū: gl'ia platorū. leti
cia subiectorū. dignitas seniorū: pro
bitas iuuenū. celsitudo doctorū.
pulcritudo virginū. disciplia scolariū:
armatura militū. scutū pugnāciū.
terror hostiū: fortitudo ciuiū. decor
nobiliū. honorifice͡ñ principū. et laus
magnatorū. Et quis laudes ei9 dig
ne poterit enarrare? In dieb9 ei9
optima fuit disposicio terre traiec
tensis: honestas ī platis. pietas
dn̄i cultus ī psbris. deuocio ī reli
giosis castitas ī virginibus: feruor
fidei ī populis. strenuitas ī iudi
cibus. et opulēcia ī vrbib9. Et q3
deū timebat. ecciaz sc̄aʒ honorabat.
cunctos ~~sa~~ q3 deo seruientes amabat
et defensabat: ideo q3 supna maies
tas ab inimicis circūiacētib9 ipm̄
semp tutū reddebat: subiciens ei
rebelles naciones. et inimicos e9 ī vade
molientes: q̄s ī dedicōez suscipiens.
ciuitates eorū dyocesi sue adiecit. Et
sic actib9 mirificis tēpa sua decora
uit: vt tunc traiectensi patrie aurea
secla viderentur esse donata. Floruerut

exordium

ecca tunc zwollis et davantrie magna
studia litterarum: ac de diversis mundi parti-
bus ingentes caterva studencium longe lateque
inibi confluebat. Hic presul venerabi-
lis prudens et litteratus. mores sancte
civitatum. parcialitates quorundam optima-
tum. eorumque insolencias: magna discrecione
et virtute eos sepe compescuit et sub-
egit. Post mortem igitur meam sancti (?) tra-
iectenses: quomodo bonum dominum habuerunt.
Omnes enim voluerunt dominari: nec dominum su-
per se sustinere: ideo ipsis male successit.
Et hoc verum prodiit: quia post eius transitum
nimius enorme et longum scisma. tam
in clero quam in populo vidimus exsurrexisse.
Anno igitur domini m° cccc° xxiij° clarissimo
presule ita prefato humanis rebus exempto.
canonici quatuor ecclesiarum traiecti. ad sanctum
martinum. ad sanctum salvatorem. ad sanctam
mariam et ad sanctum petrum. omnes in electione
episcopi traiectensis vocem habentes: nobilem
virum dominum rodolphum de diepholt in
suum episcopum postulaverunt. Quem papa
martinus quintus. illitteratum et pene ydiotam
audiens. nullatenus voluit confirmare: sed
spirensi presuli episcopatum tradidit traiectensem.
Ad quem accedens dominus de culenborch ma-
ioris ecclesie traiectensis prepositus. deinde episcopatum
a spirensi antistite via permutacionis et
a papa martino confirmacionem opti-
nuit: sed civitates transyselane da-
ventria campis zwollis. cum militaribus et
populis sibi vicinis. eiusdem dyocesis.
suo rodolpho postulato firmissime
adheserunt. Quem papa martinus primum.
deinde eugenius quartus post eum. cum omnibus
suis complicibus adherentibus et faven-
tibus excommunicari mandaverunt. et stric-
tissimum interdictum per totam dyocesim
observari. Dominus zwederus de culen-
borch in basiliensi concilio post hoc de-
cessit. Omnes igitur civitates oppida et
castella omnes que populus terre cum aliquibus
de clero traiectensi. appellacione ad
papam melius informandum. ad futurum
papam seu ad concilium ycumenicum inter-
posita. interdictum servare contempserunt:
solis religiosis et deum timentibus id
pro posse servantibus. Vasalli igitur
patrie. proconsules scabini et communitates
civitatum. post longum servatum interdictum
nimium exacerbati: animo indurato com-
pellebant monasteria dyocesis traiecten-
sis. ad appellacionem domini rodolphi. pro-
consulum et patrie debere adherere. aut de suis
monasteriis et de terra exire: quia ipsos
in terra nullatenus de cetero vellet
sustinere nisi ecclesiastica cantica resume-
ret. et divina coram eis publice cele-
braret. Acta sunt hec anno domini m° cccc°
xxix°. Quibus auditis pater wilhelmus
prior noster in windesem. convocatis prioribus
de zwollis et de monte nostri ordinis. con-
cordavit cum ipsis et suis conventibus.
quod potius vellent contra se terram populis
cedere vellet. et pro iusticia agonizare et
exulare: quam contra apostolice sedis
mandata eorum preceptis consentire. in
scandalum omnium devotorum presbiterorum
et clericorum diversarum congregacionum.
et quorundam secularium canonicorum et vi-
cariorum: Et quia a terra populus domi-
bus suis et civitatibus delictis et
magna parte discesserat: secula-
ribus quibusdam presbiteris et canonicis ipsum
interdictum violantibus. et coram sic ex-
communicatis et interdictis. in singulis villis et
civitatibus divina celebrantibus et ecclesias-
tica sacramenta populo ministrantibus. Con-
venerunt itaque in unum canonici quidam tra-
iectenses. proconsules scabini et pra-
tes oppidorum prefatorum: et nova in-
trantes monasteria unum post aliud. fra-
tribus in choro congregatis edictum proposuerunt:

vt q ad statu ciuitat et · et i diuina i remis
sa cora eis resumeret : q de pata et
monsteriis suis eiicet · Tuc vna om
ta frm q clericoru et laicoru conuentuu
pdcoru fuit sentecia : vt aplice sedis
seruata obedia · ipi potius exularet ·
et ad pegrinadu se darent : q contra
gpaz consciac̃ ppt tpalia sua conseruan
da pphanarent · Et cu exire cogerentur :
qda eoru cu bona volutate exeuntes ·
alij p vi de cho et eccia ducti et ex
tracti · extra dyocesi traiectesem dominij
tpalis eoru preterierut : paucis i remis
fribus et qbusda laicis p eor et mon
steriorum custodiis i singulis dorbus
derelictis ¶ Prior q° de widese cu suo
conuetu de benthem vredeswech ppe
northorn : qr prior dcti monsterij laus val
de fuit i ciuitate et filius conueto de
widesem ¶ Prior de zwollis cu suo
conuetu trans ysslam · ad ptes gelrie
emigrauerut · Prior et conuetus de
monte scte agnetis vsus frisia naui
gio preterierut ad monsteriu ludin
kirka nri ordis · i q olim abbacia esse p
consueuerat · qd iam p pres de widese
et de monte ichoatu fuat reforari ·
In qbus tribus anis p xpi noie et ecclie
dei obedia · no sn notabili frum pa
ciecia · et profectu illius monsterij :
a pria sua relegati pmanserut ¶
Anno igr dni mo cccc° xxxi° data est
licecia prib et frib religiosis · de
uotis psbris et canoicis · ad monsteria
et loca sua redeundi · q ppt aplicu
iterdictu seruadu · reliqrat : pau
cis exceptis qui prialiter sca susper
ti habebantur · Missus eni erat
matiskonensis eps · aplice sedis le
gatus · doctor decretoru · ad compone
du pace et tollendu iterdictu · contra
illustre dnm rodolphu tuc postu

^ precessit ad monsteriu ordis nri i ciuitatu

latu : postea veru traiectense epm ·
Multi igitur plati et religiosi con
gregati sut i oppido viane ppe tra
iectu · ad legatu supdcm : et p9 multa
bile cu eode dno legato concordia · p
ores de widese et de mote cu alijs
multis deuotis prib9 psbris et obe
diencarijs · traiectu cu leticia i tro
ierut · Dein singli cu suis conuen
tibus redisi sut ad pia monsteria : mai
pulos panis p longo exilio quo ext
dyocesim exulati steterat tuc re
portates : deu i oibus boie suis col
laudates · q pcutit et medetur · vul
neat et sanat : gaudetes i dno et
gras agetes · q pro eius noie exulare
et an assupcois bte marie redire
meruerut

¶ De constructoe dom ad austru et
occidete circa ambitu monsterij nri
exteriore · et ambitu illius · altaris qz et
campane consecrcoe Ca xxxv

Hic prior venerabilis cu diuces
et i seclo : ciuitas mudi diui
nas hores et delicias ppter
xpm contepnes · vera reru pauptate
ciboru i sipiditate · vestimetoru attri
cione et vilitate · edificioru humilitate ·
i oi vsu suo vbiqz pelegit : et q sel
contepserat · reassumere nephas du
cebat · Hic e q prior frs i widesem ·
no magna noua edificia sz puas q
da domuculas vbi coegit necitas ·
de nouo construe : et antiq pem ingruia
humilitate preferens · i ee studuit
conseruare · Tata g° ex g° lapidu ce
meti asseru et lignoru congestam
multitudinez · sensi et p ptes distra
he gestiebat : ne q magnu suo
tpe de nouo construere cogetur : longe
alia q suus pdecessor · illius qz
tpis seniores · huius consideracoez ·

Illi enim ad oes hoies i caritate dilata
ti dei teplu et seruoru e9 habitacula
ampliare desiderabat: iste aut i seipm
et ad suos reflexus curtaru reru
paupertate . cameraru et domoz humili
tate . et aliqn i oib9 egestate ptulit
sp et pamauit . Prefatos igit mille
asseres pter quartas i minetes
vendidit : qda milia lapidu pro no
uis cellis et domib9 edificadis . di
uersis monsteriis erogauit : refec
toriu laicoru paruu p dilatauit et
muru puu lapideu p ortu coquoz
circuduxit . Videtes aut fres . pra
prim suoru itencoez de noua cella
et nouis domib9 edificadis . ~~diuersis
monsteriis erogauit~~ p h9oi ipen
saru earu distractoez . omo frus
trari . mi9 bn fuere cotenti : ideo
qz freqter i colloqis conuetualib9
et eciā puatis . cu eode venerabili
pre nro wilhelmo sup hiis cofere .
humiliter et istantes supplicarut .
vt ai sui rigore paruu p deposito . et
si no ad noua cellaz edificanda iduci
se sineret : uel salte cosentiret . vt
dom9 occidetales 7 australes . circa
ambitu monsterii exteriore basse et paru
dle tecte pro hospitib9 suscipiedis
et ipis refinedis . erui posset edi
ficari . Qui frm suoru tade pcib9
deuict9 : benigne cosensit . Et ne
latomoru carpentarioru ve tumul
tibus . p nimiu vexaretur 7 ipe p
qr uda monsterioru capli nri visita
coe . ad exteras ptes exitur9 . fri
iacobo wael supriori . et fri ge
rardo pcuratori vices suas delega
uit : vt cu ceteris fribus magis itel
ligetib9 h9oi op9 ichoarent . Pro
curatore aut p negociis monsterii
nri i zelandia diu retardate : fr
iohes busch i windese tuc sacrista .
horu editor librorum . cu hermano ceme
tario fre nro dōto . h9moi suscepit
opus celerius ichoadu . Anno igit
dni m° cccc° tricesio quito . p9 octauā
trinitatis . p estate tuc sequtem . antiquis
illis domib9 a fundametis eruis : no
uaru domoru fudameta ad austru
et occidetem i sua logitudie . vt ho
die datur cernere . p fres ia pfatos
collocata sut et fundata : et sequti
āno pfecte cosumata . Cernes post
hec pr nr venerabilis . cellaz nraz pro
familiarib9 et hospitib9 cotidie aduei
entib9 . psertim tpe capli gnalis an
gustā ee nimis . pte ambit9 ad aus
trale celle nre plaga . a fudametis
deposuit : et ipm nouu latu et al
tiore . cu plurimis fenestris vitreis
i medio bn dispositis sub tecto lapideo
ab cella descedete . leuigatis asse
ribus i semicirculu bn testudiatu
ad diuina ibide audieda sup edifi
cauit : altare viduaru no cosecratu
cu portatili . i capite e9 disponens .
Domu eciā i fine ambitus isti9 costitutā
capellā bte vgis mādauit appella
ri : i e9 oriēte altare cosecratu con
stituens . Anno i° dni m° cccc° xliii°
sexto kalēdas iulii . venerēd9 pr
dns korkagēsis eps . dni traiecte
sis suffraganē9 ordis sci bndicti
p prez nrm wilhelmu vocat9 . ia
dcm altare i honoēz bte marie vgis
sci michaelis et oim āgeloru cosecr
auit : ambitu quoz occidetale et austra
le . quātu p nouas do9 vlt antiqui
ambitu iā fuit dilatat9 simili cosecrauit .
Quamuis aut capelle ia dce pauime
tu cu ambitu cosecrasset : parietes tn
capelle et ipaz capellā no cosecrauit .
Turri dein ascendes . capana i capē

aliqn ~~[illegible]~~

notice

et tex ave maria dicentib9

·1441·

dente etiā cōscriut · vocās eā mariā'
nictis eā pulsari audietib9 / tonēs
q°nēs q̄dragitaspies cōcedens / Per
fectū est ḡo mostiū nr̄m ī windese
depta etiā cū dupliti trāsitu et
domib9 petrinis etiā eos ī quadrū ·
p labores prm nr̄orū pcedētiū ad
glaz dei oīpotētis · genitrīcis sue bn̄
dc̄e v̄gīs marie nr̄e patrone · scī
augustini epī doctoris eximij prīs
nr̄i · et oīm patronoz nr̄orū · oīm
qz scōrū : ad oīm nr̄orū p̄ntiū et fu
turorū ppetuā ī dn̄o salutē / Mag
no itaq thezauro mostiū nr̄m di
taē et hōrāē manerut · qm̄ pl9 q̄
q̄dragita mār tirū scōrū capita · cū
multis ossibus et alijs reliqujs sco
rū nobis pcurauerūt ī ligneis
tabulis varie depictis · et ymagi
bus cū suis tab'naculis mīe deco
ratis · ī fenestris sacrarij opants ·
apte collocata : oīm cū hōre a cunctis
īhabitatib9 et huc aduenīētib9 ppe
tuo verāda · Eorū enī ī terris ha
bem9 exuuias · quorū nūc aīe · cūlu
diuine glīe ī celo sp assistūt · āgel
icis associate : vna stola glīe ī aīa
decorati · securi qz de reliq̄ · horū
meritis et itercessioē sicut et oīm
patronorū nr̄orū ecclīe et altariū
nos et nr̄i successores · aīarū nr̄a
rū salutē · ī religioē pfectū · ab
inimicis visibilib9 et īvisibilib9
liberatoēz · tpaliū borū cōpetētiā ·
et spualiū borū icrementū · nobis
a deo cōcedi : cōfidēter credi9 fir
mit' qz spam9 / Quō dn̄s nicola9
de cusa cardinal legat9 visitauit
alemania · et venit ī windesem · dās
oīb9 et caplo nr̄o gnali grāciā ānī
iubilei / Cam xxxvi

Huius etiā ven'l pōris tpe āno dn̄i millesio q̄drīgētesio q̄nquagesimo pmo sequēti
āno post iubileū rome celebratum ·
reuerēdissim9 ī xpo pr̄ dn̄s nicola9
de cusa · tituli scī petri ad vīcla
pr̄b̄r cardīalis · p alemāniā legat9 ·
ad sue legacōis t'minos ab vrbe desce
dens ab oīb9 terre illi9 p̄ncipib9 pre
latis et ingitatib9 cū copiosa eqtū
multitudīe · ab vniuso cleō et ppl̄o
religiosis et sclaribus · cū verillis
et crucib9 · catuati sibi obuiā erīē
ppetatib9 · et cū mag̃ glā · psallen
ciū qz tripudio · aduenisti desideabi
lis q̄ exspectabam9 ī tenebris cū
cetis cōtinecīū · ipē sup mulū siui
cū sua pua de roma comitia hu
lit ī videte cū multis alijs ciuitatib
citatib9 p q̄s trāsierat · et ad q̄s
ppeauerat cruce sua argētea a
dn̄ō aplico sibi data · cū suo stipite
de argētata sp pcedēte ad ecclīaz
pcessionaliter deductus : ibidem
cū ymno te deū lauda9 · deuote fuit
susceptus · Oībus ḡo ī t'mīs sue le
gacōis cōstitutis p9q̄ ad ipōs pue
nerat vē contritis et cōfessis et q
ad castas ī diuisis almānie ecclīis de
cōsilio suo · loca epōrū · et platorū
ordīatis · etiā penue sue suma iux
borū suorū · facultate volūtarie cō
tribueret · ī pios patrie illi9 vsus ·
vt ait mor cōuertēdā : cōcessit etiā
iubileū · id ē plenaz oīm peccōrū suorū
remissioēz · nō aūt a penā et a culpa
absolucōēz qr vt ait ī synodo pro
uīciali nobis audiētib9 · magdeburg
p ipm̄ celebrato · sedes aplica sub
hijs verbis a pena et a culpa ī dul
gēcias nuq̄ dare cōsueuit : sz bn̄
oīm peccōrū remissioēz / Et adiecit
Si quis p vno simplici peccō mortali
septēnē agēt peñtētiā · iux canonū

decreta i forma p bartholomeū descripta :
et pro duplici pctō mortali . vt ē adul
teriū et silia . q̄tuordecī ānis iuxta pu
sa peniteret : nullū p9 hac vita in pur
gatoriū eēt biturus . Si aut̄ p̄fata nō
ageret pniām q; tūc i p̄nti vita nō per
ficeret : id p9modū i purgatorio .
usq; ad vltimū q̄drantē eēt expletur9 .
Et q; multis ob nocio cr̄mib9 . talem
pro pctīs mortalib9 agē penitēciā .
vix foret possibile : ideo dat̄ indul
gēcie : vt vel sic thezauro ecīe q̄s
possit supplē . qd̄ p condigna satisfac
ne sibi sentit deeē . Valde g° ē vtile
hoī xpiano . tales idulgēcias libēter
promereri : q̄bus purgata aīa . post
vitā hāc mortalē . possit sn̄ macula .
vltui diuine gl̄e i celo p̄ntari . Vt aut̄
deīn clerū et deuotū pplm̄ sue le
gacōis aptos redderet ad h9i idulgē
cias pmerēdas : certos cōfessores
i ciuitatib9 cōstituit . q' sn̄ oī pecunia
aucte sedis aplice . eciā i casib9 r
seruatis . cōfitētes absoluerēt :
dicēs . nō eē absolutos . n' iubilei
gr'az promereri . q' suis cōfessorib9
cōt' sui h9i madatū q̄q; dāe p̄sume
rent : q̄bus tn̄ i suo recessu plēaz
laborū mercedē de p̄missis cistis
dari mādauit . Ipē eni ab oī munē
ma9 suas excussit . a ciue magr̄ib9
et alijs diuitib9 copiose r' exhibito :
esculētis et poculētis sn̄ q̄b9 p'ns
vita transiri nō ~~possit~~ pt . dictauerat
exceptis : sic eciā ab alijs q; iustici
arius erat . fieri desiderauit . Hic
p' reuerēdissi9 p'lēs abus9 diuisa
rū ecīarū et eciā xpi fidelū
idulsis lōnis r'pietes . nouis madatis
extirpās et eradicās : ad antiq̄ scē
ecīe ma eos r'nouari et obseruari
i scriptis madauit . Postea q̄z dn̄i

sartū ordinū vtriusq; sex9 a reglari
trāmite miserabilit' satis p'lapsa :
ad p'mariās suas i stitucōes et regle
obseruanciā . p'se et suos cōmissarios
renouare studuit et r'formauit .
Superioribus igitur austrie turīgie
saxonie et westphalie p'tib9 pag
tis . cū ordiēz nrm̄ et pres capli nri
gnalis de widesē et odore boē fa
me olī sibi notissime satis diliget .
et eos vidē desideraret : monasteriū or
dis et capli nri ppe northorn p'mū
visitauit ; et cū paucis illic i g° dies
missā celebrauit i cōuentu p'dicauit .
et oēs oīb9 se affabilē hūilē et be
nignū v'bo et ope demonstrauit .
Deīn dauātriam cū maxiā multitudie
aduciēs : glose fuit susceptus . Ubi
ad prioris de widesē plurimā istanciā . ad
ordis nri sanctimoniales i depevene
libenter accessit : videns q; ibidē pl9q;
cētū velatas moniales . conuersarū
q̄z donatarū et familiarū nō paucarū
nuz . i sca cōuersacōe et optiā discipliā
regulariter viuentes valde fuit i dno gra
uisus : collacōez fecit . et ptulit idulgē
cias . Post hc venit i widesē tribus mi
liaribus distās a dauātria . cū mag cōi
tiua : vbi vna nocte p'ter suā familiā .
cētū ferme hospites hospicio recepert .
Mane aut̄ scō i octā assūpcōis btē
marie v'ginis . i domo capitari p9 p'
mas diei . epūs dda comes itineris e9 .
pulchrū fecit sermonē : cui ipē cōse
q̄nter pulcherrimū sermonē adiecat .
Quib9 finitis : ipē sūma missā p'tib9
ministris astantibus et frib9 nris cō
nētib9 . cū mag solepnitate vt decuit
decantauit . Tūc eciā i refectorio vna
cū frib9 sub silēcio lcōez sacrā audi
endo . hore condigno a ministris sibi p'
stito : iuxta claustralē disciplinā . prā

dendo commedit. In omnibus hiis mira
verborum et operum suavitate. quantum
monasterium nostrum et omnes inhabitantes. omnes
quoque priores et fratres ac sanctimoniales capituli nostri
generalis diligeret. nutibus videntibus
demonstravit: quod etiam de summo ponti
fice domino apostolico publice referebat.

Omnibus ergo et singulis utriusque sexus
personis capitulo generali de Windesem sub
iectis. gratiam desiderans prestare singu
larem. indulgentias dedit anni iubilei.
sine penitentia promerendas. sub certa tamen for
ma singulis diligenter observanda: et ve
nerabili priori de Windesem et quibus ipse
committeret plenam conferens auctoritatem. Sibi
et suis commissariis confitentes. a cunctis
criminibus absolvendi: quam etiam sibi commissam
auctoritatem per scripta sua transtulit. in omnes priores
et rectores nostri generalis capituli. singulos
deputavit super sibi commissos. Declaravit
autem idem dominus cardinalis non esse necesse
in confessione repetere: que quisque in bono ex
istens proposito semel rite fuit confessus.
Interrogatus an liceret religioso sine licentia
Romam pergere pro iubileo impetrando iuxta
tenorem et mandatum bullarum apostolicarum:
respondit dominum dixisse apostolicum papam Nicolaum
quintum vive vocis oraculo. Melior est
obedientia quam indulgentia. Hiis ita peractis:
bethleem reverendissimus dominus cardinalis ad Zwol
lis ordinis et capituli nostri monasterium et con
sequenter in campis oppida dioecesis Traiec
tensis per priorem de Windesem cum magna
comitiva sollempniter est deductus: literis
quoque omnibus privilegiorum suorum causa conces
sis graciose expeditis et acceptata
benedictione: venerabilis prior de Windesem Wil
helmus ad propria cum gaudio est reversus.

Anno sequenti quidam frater ordinis minorum Iohannes
de Capistrano doctor decretorum. dis
cipulus sancti Bernardini. a domino apostolico
missus ad predicandum et convertendum Bohe
mos. descendens per Turingiam Saxoniam mis
niam et Moraviam: cum gloria consimili a
terre principibus ab omni clero et populo. cum
crucibus et vexillis processionaliter ei ob
viantibus et instrumentis deduxit connectibus.
devote susceptus: et in ecclesiam sibi compe
tentem fuit introductus. Hic igitur ante pran
dium in foro super domunculam in altum elevatam.
primo celebravit: deinde duabus aut tribus
horis ibidem in latino omni populo predicavit:
manibus quoque et pedibus more ytalico predicata
demonstravit. Dixit mihi in Erffordia. sex
aginta milia populi iuxta eius estimacionem in ser
mone eius tunc fuisse: omnes viri in uno latere:
sed mulieres in alio latere divisim substiterunt.
Quem alius eiusdem ordinis doctor continuo
subsecutus: illud in teutonico de verbo ad
verbum expressit: quod ipse in latino prius
predicavit. Ideo quoque id potuit: quoniam in me
brano sermonem eius audiendo conscripsit.
Prandio autem facto: omnes civitatis et patrie
illius infirmi. in forum convenientes. ad
circulum consederunt. Ipse autem superveniens
cum fratribus sui ordinis bene reformatis
reliquiis quas secum detulit. singulorum
capita tangens infirmorum quam plures sana
vit: quamquam etiam infirmitate quasi deti
nebat. videlicet que bonam fidem in temperantia
de sanitatis habebat. Hec in Erffordia
Wimaria Nueborch et Hallis ipsum
prosecuti fieri conspeximus et mirati
sumus: quia nunquam talia in libris sanctorum
umquam legimus. In Lipcis sexagita sup
posita universitatis illius per capud mortuum
in ambone fori populo demonstratum dicitur con
vertisse: et ordinis sui habitum ibidem in foro
ipsos induisse: ac per modum contra Turcos.
Christianis repugnantibus orationis et benedictio
nis sue presidio. victoriam magnam a deo
impetrasse: et nunc etiam post mortem mira
culis choruscare: prestante domino nostro
Ihesu Christo: qui cum patre et spiritu sancto vivit et

et regnat de9 p oia scla seculoru Amē

¶ Quō caplm nrm gnale pmariū
sūpsit exordiū et de tū pmorū .ı.
mōsterioꝝ e9 fundacoe videliꝫ fōtis
btē marie horn et emstein Ca xxxvij

Deus oipotens clemens ꝛc et mi-
sericors q wlt oēs hoīes
saluos fieri et ad agnicoēꝫ
veritatis venire . dūa hoim pectora .
gelida qꝫ precordia brumali pccorū
glacie . iā dudū ostricta . a pccorū
vinculis tādē volens absoluē . algi
dū frig9 aiorū ab ipis ꝓpellere et
ardēti igniculo diui amoris ipa cale
facē . sanctā ac religiosā . deo ꝯplacēte
vitā et ꝯūsacoēꝫ pmitiorū prm ı wi
desem . opinione boi odoris p ora
plurimorū lōge late qꝫ respgens . cōmo
uit vniuersum ı cautū e9 orbē ; q̊sdā
ad mūdi ꝯteptū . amorē virtutū . et ne
vite desideriū . ac religiōis īgressū :
alios aut q̊ tā ardūū iter virtutū
arripē formidabāt . q̊ pre natuē
ībecillitate id attēptaē nō vale
bāt . diuicijs tn habūdabāt . ad no
uorū mōsteriorū vtriusqꝫ sex9 pso
narū ꝯgruā edificacoēꝫ : bona
qꝫ ı hijs degēcīu ıpalib9 puisione .
Deniqꝫ tr̄e pncipes diuites et
magnates multi qꝫ de ppło q̊rū cor
da tetigerat de9 . talis vite ꝯūsa
coīs et obseruācie viōs seu racōni
ales . ı suis tr̄e districtib9 et ppe
tuo r̄ tinē . mod' oīb9 elaborabāt .
btōs se existimātes . si loca predia
possessiones pecunias et alia cor
reqsita ad id ꝯferre merētur :
vt mōsteia ordis canoicorū rlarī
um iuxta formā mores et īstitu
coēs windesemēsis ecclie moder
ne deuocōis erīn fūdarētur //

¶ Quaobrē q̊dā diuites ꝛc ꝑ pmates
ptīu gelrie hollādie zelādie et west
phalie ı deū feruētes et deuoti . ve
nerabiles pres dnm florēciū radewini
rectorē dauatēnsis ꝯgregacōis et io
hānē de huesdē ı widesē priores adeū
tes . ut ad se accersiētes : de ꝯgrua
nouorū mōstiorū ordis pfati fundacoe
erectioē et īstitucoē ı suis fundis
ppijs et boīs hereditarijs . cū certis
pecunijs et reb9 necessarijs sumonē
intulerūt ; ꝯsiliū et auxiliū ı reb9
et psoīs ad id pficiēdū . īstāci9 rq
rentes . Quib9 libēt' auditis . et
reb9 ipis ad plenū recognitis .
nō mīme sūt gauisi : sēm qꝫ eorū
propositū ı op9 tā salutiferū ı dnō
collaudātes ; pijs ipsorū desiderijs .
quātū facultas suppetebat . se fut-
rē promiserūt . ¶ Anno igit' dnī
m9 tricētesio nōgētimo scdo . mōs
teriū fontis btē marie ꝓpe arn
hē ordis canoicorū rgulariū . dyo
cesis traiectēsis p̊a filia de win
desem . ı ducatu gelrēsi fūdatū
est et erectū . p venerabiles pres
dnm florēciū radewini . dnm iohēꝫ
de gronde . dnm iohēꝫ brīkerīc
cū ceteris eiusdē ꝯgregacōis psbris .
atqꝫ p religiosos pres iohēꝫ de
huesdē priorē . wernerū keppkap .
iohēꝫ kepis heriān wilde . et hē
ricū de wilsem . frēs ı widesem
professos : cū alijs viris deuotis .
Quidā em̄ vir wināp9 de arnhē
et arnold9 gruuthusen . ad prm
pfatorū īstāciā . illustrē pricipē dnm
wilhelmū ducē iuliacēsē et gel
rensem adierūt . humilr supplicātes :
vt ı fūdis et boīs wynādi de arn
hē pfati . mōsteriū ꝯstruē . iux
oēꝫ modū et īstitucoēꝫ mōsterij
ı widesē : ꝯsensū qꝫ dnī traiectēsis .

desup ipe prouideret. Qui vir prudens
cu eet. iustis eoru peticoibus pie iclia
tus stati assensit: nucios qz solep
nes pro huius lra impetranda ad dnz
traiectensem cotinuo destinauit. Et
voti 9potes effecti: plenaz cu gaudio
reportauerut auctem cu priuilegijs
oportunis: singta debite pficiendi.
Mosteriu g° pfatu i principio sue
fundacois ex disposicoe dni Florencij
radewini. mille trecetos floreos
legales recepit a iohane kessel coco
eius. qz i illo tpe tanta caritas erat
int illos: vt bona tpalia et spualia
congregacois dauatriensis mostij
i widesem et fontis bte marie pene
erat illis coia. Dns iohes brikerinc
misit eos decem floreos et multa
donaria illis priuata. magnu ibi
fecit labore: hospes eoru fuit da
uatrie i dō sororu mgri gerardi
usqz i finez vite sue. Dns florenci9
misit eos alia vice viginti floreos
et duas coronas francie. Prior de
widese sep illis assistit cosilio et
auxilio. i tpalibus et spualibus re
bus: fres suos sepius illac direxit
p bona informacone. fratrem iohez
kepis i pmu eis priore ordinauit:
Fr nr arnoldus de kalker. vir
magnus i xpo et mosterij nri i wi
desem gta singularis. pmus eoru
por fuit. Post eu habuerut frez
nrm hericu walius viru prude
te et bn religiosu i priore. usqz ad
extrema eius i firmitate: ppt q re
uersus i widese. ubi die clausit
extremu. Dein pores de ppijs suis
fribus habuerut: usqz i pnte die.
Prior de widesem dedit eis bonu
missale. qd posmodu p viginti an
quis laudatis vendiderut: et vnu

bonu gradale qd ipi retinuerut
Decima filia mosterij i widese
fuit mosteriu noue lucis pe horn:
cuius fundatores cu prib9 pfatis
fuerut. Dns gerardus de horn.
et dns paulus de medeblic deuoti
sacerdotes. mgri gerardi mag
ni discipuli. Huius mosterij por p
anos decem et septe fuit fr nr
wnerus kepnkap: p pore de wi
desem ibi trasmissus. Qui via
regia incedendo: dcm mosteriu
i bona disciplia cotinue guber
nauit. Fuerut eciam alij duo fres
de widesem ibide pores: videlicz
hericus wilde. et iohes ottonis.
Mosteriu sci saluatoris in
emsteyn ordis et capti nri an wi
desem. ano dni millesio ccc° lxxxij°
p prouidu viru reynold minne
bode ciue dordracese fundatu
fuit et dotatu. cuius mgri gerardus
magnus. notabilis pmotor fuit et
defensor: vt eius epte ad canonicos
traiectenses pro eis scripte e pro
testatur. Huius platus prs vocabatur:
usqz ad capti nri gnalis vnione.
Sed i pma eius visitacoe p venerabile
pore de widesem frez iohez de
huesde. capto nro icorporati no
mi ppti i nome pores de lra dni
traiecte comutauerut: et fra
tre hericu welde suppriore tuc
i widesem i pore posmodu sibi
elegerut. Qui dcm mosteriu
decem et septe anis diuisis tpibus
i feruore sps et zelo magno cura
vit strenue satis et laudabilit
gubnauit. Et qz an alia pdca mos
teria fundatu fuit: dcis duobus
mosterijs i cathalogo mosteri
oru nroru mire e platu. Hec

Excepta dni florencij rectoris clericoru cong gracois dauatrensis ad pore de widesem Dns iohes brikerinc
venit huc de mosterio fontis bte marie pe arnhe. Et fres vri hericus wilde et hericus welse
liber faret cu domus ibide edificanda debz tegi cu petris q alit Dns iohes brikerinc dicit. Propter
paupertate nraz posius tegetur tecto straminee. duraret p octo anos. si tu expediu. Pro eade domo edi
ficanda he9 ccc floreos. octo mi9 et nichil pl9. qui leuit expendetur. Ordinam9 eciam q iohes
kessel cocus nr dabit pecunias suas mosterio fontis bte marie. mille floreos. et de pecuus nris sue
trecetos floreos legales. Qua pecunias potuissem9 optie pro nobis ordinasse. nisi coez caritate
posuissem9. cu tn modicu sit q nos hem9 Ideo aut hec ponenda iudicauim9. vt diliges leci
adverteret. tocius huius patrie et mosteriorum ordis nri q de nouo fundacoes q ex aliqs i forcoes
de prim deuotoru cosilio et auxilio. a pribus nris i widesem vbiz processisse

eni quatuor monsteria. Widesem. cruciferorum
fontis beate marie. et noue lucis prope
horn. primum in capitulum constituerunt:
quorum omnium fratres de Widesem tunc fuerunt. [poree]
Cum autem pauci tunc adhuc essent: domus
florencius radewijns vicarii conuentus gandensis
cum certis suis presbiteris capitulo eorum
communiter tunc interesse consueuerunt. donec
monasteriis et personis nostri ordinis et
capituli per apostolicas multiplicatis: ad generale
capitulum iuxta forma statutorum
nostrorum debite conuenium ex se sufficeret.

De fundacione monasteriorum in amsterdam et northorn. et de priuilegiis a sede apostolica et episcopo traiectensi impetratis

A nno domini m° [Capitulum xxxviij]
ccc° lxxxiiij to: duo ordinis nostri
monasteria vnum virorum. aliud
sanctimonialium prope oppidum amstelredam
in hollandia. primarium suum susceperunt
exordium. Quorum primo anno sequenti
de licencia domini traiectensis Frederici
et comitis hollandie alberti fundatum
esse dinoscitur: et primum eius altare in
honore quatuor ecclesie doctorum per dominum hu
bertum traiectensem suffraganeum
in die sancti thome apostoli eodem anno de
dicatum. Cum eciam duos fratres domus
illius seniores iohannem golsmit et
paulum de buxsalia. eodem die inues
tiuit: et ad professionem suscepit.
Post annos autem quinque frater iohannes
octonis de suzato in Widesem conuen
tualis. duodecim pene annis prior
ibi fuit: et postea in horn annis
duobus prior existens. per hollandie
regentes inde sublatus de voluntate
prioris de Widesem. sanctimonialibus
in amsterdam ordinis et capituli nostri
rector est institutus: ac per annos tredecim
in omni illud disciplina gubernans.
ibidem in pace feliciter obdormiuit

Anno domini m° ccc° lxxxiiij° monasteri
um ordinis nostri in mede siue de prope
northorn per venerabilem patrem magistrum
euerardum de almelo in phisica
baccalarium. adiutorio domini herici cura
ti in sculttorp. de licencia reuerendi
patris domini ottonis de hoye episcopi mona
steriensis. cum ~~lic~~ consensu capituli
sui et loci ipsius archidiaconi: erec
tum est et fundatum. Et radewinus
eius suffraganeus. sabaliensis
episcopus. ordinis minorum. primum ibi primo con
secrauit oratorium. vbi nunc est ecclesia:
ipso die sancti thome apostoli. Et tunc quatuor
primos fratres ibidem inuestiuit. qui antea
fuerant presbiteri deuotarii in
domo magistri euerardi de almelo.
videlicet hinricum kideshof. herpo
nem de lippia. hermannum plettenbergh. [^]
hii primi fratres diu steterunt sub
episcopo suo monasteriensi: quia funda
tores eorum consentire noluerunt.
vt aliis monasteriis siue prelatis non
sue diocesis ~~subiceretur~~ subiceretur.
Qui tamen sexto decimo anno de volun
tate omnium. incorporati sunt generali nostro
capitulo. Cum autem dictum monasterium in prima
paupertate fuisset inchoatum. et sub
certis prioribus ad aliquot tempus ita
continuatum: tandem sibi in priorem elege
runt fratrem de Widesem. hericum loede
virum magnanimem et zelosum. ple
num caritate et feruorem qui dictum
monasterium in multis personis temporalibus
et spiritualibus valde promouit et ex
altauit: vt gloria esset ordinis nostri et
capituli in vniuerso mundo nostro almau
co. Deo et dilectus et hominibus:
apostolus terre fuit appellatus. Ecce ne
mus illud prope northorn in veram humili
tate. sui vtilitate. simplici obediencia.
integra caritate hucusque viuunt et

et iohannem de udiaco Primus eorum prior electus fuit hermannus
plettenbergh ^

q necne

cer'tatis et devotis venijs p dan pore
fundatu et rigatu : quatu auctore
deu firmi fecit i westphalia frisia
saxonia et c'ca ptes reni : q̃tos ex
se pores et monsteriorum sex' utriusq
rtores ex eo tpe usq hodie gnare
no cessavit . quita p eos monsteria
ordis nri an dissoluta . nuc vide9
reformata . seu de novo costructa .
ad glaz dei et plimoru salute //
Anno dni millesimo ccc° xcv° ipa
monsteria tuc gnale captm . x i wi
desem facientia . honorabile viru
mgrm gerardu de bruchorst ca
nonicu traiectesem pptr devotoe
i spualibus viciniu . ad curia mise
runt romana . sub expesis stre
nui viri reynoldi minebode fun
datoris monsterij nri i emsteyn .
ad ipetradu ipis auctte et licetia
servadi captm gnale singulis
anis i widesem . iuxta iuris dis
posicoez 3° decretaliu capto in
singulis : et ad c'ta pivilegia pro
ordinis coservacoe et regulari
disciplia ipis necia . a sumo poti
fice cu bullis optineda . pterti
ppter aliar dyocesiu monsteria .
gnali eoru capto i futuru coiu
geda : ad q eisde ppetueda . locor
ordinarij sufficiete no habebat
auctte . Qui reversus de curia .
plena eis a bonifacio ppa nono
reportavit auctte . dan gnale captm
singulis anis i widese celebradi :
et pluta alia . q̃ inti9 ppa quitus in
magna et solepni bulla p9modu
p captm gnale ded' et cofirmavit :
cui9 bulle tenore singla capti
nri monstia ia hnt i forma . Inno
cēci9 q3 papa septi9 relaxavit
et absolvit captm nrm a dectis

seu istitutis unde ppe duodecim : in
delictis universalib9 tenemur servare
studijs : q i cellis p'vatis singuli
possim9 dormire : q oi die feriali
no tenemur servare captm : et si qua
sut silia i duodeci illis captis expres
sa . Anno vo dni m ccc° xcvij ipo
die sci ambrosij i bona sexta feria re
verendus pr dns florenci9 traiecte
sis eps obijt i herdeberge oppido
sue dyocesis . p9q tredecim anis et
quaz mesibus dyocesim sua glori
ose et laudabilit' gubnaverat : i
traiecto ad scm martinu i sumo sepul
tus : ubi un9 cere9 i sui meoria p
petue ardere a suis e disposit9 . Sub
isto pre magistro monsteriu nrm
i widesem p'mo fuit fundatu : p'mi
ser fres e investiti : et eccia cosecra .
Qui i vita sua valde fuit disci
plinatus : nichil inutiliter a' supflue
expedens . debita bn solvens . elo
cata redimes . collapsa edificia
restauras . oppida nova costruens .
castella sua muniens . divina diliges .
sclaria prudeter dispones . ad do
mesticis iocūdus . paupib9 exora
bilis . devotis oib9 favorabilis :
clero q3 et pplo sans acceptabilis .
Hic an eps fuerat dyocesis monste
riensis : potificale vo sede eccie
traiectesis p9modu fuit adept9 .
Eode i ano v' nobilis et glorios9
dns frederic9 de blankehem
quoda argetinesis eps . in epm
elect9 e traiectesem : et a sede
aplica cofirmat9 . Hic vir valde
doct9 aio magnific9 . prude' clar9 .
corpoe pcer9 : anis t'gita lau
dabiliter rexit eccam : et cu lau
de multa plurima q3 victoria . ecclam
suā et patria potete' defendit .

culparum

Ordo canonicorum regularium et deuota
multitudo presbiterorum clericorum et sororum
latissime sub eo profecerunt: in cunctis
enim locis diocesi sue subiectis. pro fide
lem suam assistenciam et promocionem personalem
contra omnes aduersarios semper sunt prosperati.
Venerabile eciam nostrum generale capitulum sub
eo inchoatum est: quod sub eius protectione
quamdiu vixit et usque in hodiernum diem.
non parua sancte religionis suscepit incre
menta: octogenarium numerum attingens
iam monasteriorum. et plus quam mille persona
rum. Hic eciam ratificauit approbauit
et confirmauit omnia et singula statu
ta siue constituciones capituli nostri genera
lis de windesem. de verbo ad verbum ipa
exprimens: illud adiciens quod omnia mon
asteria capitulo generali incorporata et in
corporanda sue dyocesis ea uti pos
sint et gaudere: presertim quod priores ad
electionem noui prioris vocati. sua pos
sent auctoritate qua in capitulum generale trans
fudit et quibus eam commiserit. nouum
electum priorem legittime confirmare. Decanus
quoque et suum venerabile capitulum
ecclesie traiectensis. omnia et singula
priuilegia per dominum traiectensem capitulo
nostro concessa: per transsumptum litterarum et si
gillum consenciendo approbauerunt.
Huiusmodi ergo summorum pontificum ac
dyocesanorum fulti presidio et auctoritate:
constituciones suas per fratres de winde
sem editas et conscriptas. et a capitulo
generali iam assumptas. absque omni scru
pulo. cum bona consciencia. ex tunc in antea
priores nostri capituli de plano semper
seruauerunt et seruari man
dauerunt: non minime consolati. quia
a constitucionibus bendensibus duodecim
et alijs quam pluribus absoluti tunc erant
et exonerati: sicque deinde ad men
cium suarum pacem et tranquillitatem
deo auctore peruenerunt. Fuit autem mon
asteriorum capituli nostri generalis catha
logum secundum ordinem prosequimur

De quibusdam alijs monasterijs capitulo generali
successiue incorporatis. videlicet
montis sancte agnetis leyderdorp. sancte
elyzabeth prope brielis. thabor et
boemel Capitulum xxxix

Anno domini Mº ccccº xxviijº primi
conuentuales fratres monasterij montis
sancte agnetis prope zwollis inuesti
ti sunt a domino iohanne wael canonicorum
regularium priore extra oppidum zwollense.
ipso die annunciacionis dominice. eodemque die
professi: videlicet egbertus linge
wolfardus mathie. iohannes wimen.
et tres clerici: et hij statim post
pascha. generali capitulo de windesem fuerunt
incorporati. Fuit autem eorum inuestitio
et professio facta in capella beate
marie virginis in parochia dalvessen.
infra missarum solempnia: quam dominus
hubertus traiectensis suffraga
neus. non in monte sancte agnetis propter
metum zwollensium. sed ibidem cimiterium
et tria altaria consecrauit: quia in altaria
consecratione permanente per modum itinerari
gio in monte sancte agnetis sunt trans
lata. Primus huius monasterij prior fuit
frater noster iohannes hamer de kempis. in
windesem professus: qui dictum mon
asterium cum nimia paupere familia no
uem annis religiose et laudabi
liter gubernauit: et in edificijs libris
et bonis temporalibus bene meliorauit.
Post eum frater noster willhelmus vorn
ken ibidem electus in priorem: idem mon
asterium decem et septem annis in omni dis
ciplina. in bono uberrimo temporalium
et spiritualium profectu rexit et conser
uauit: donec ipse in windesem electus
fuit in priorem. Ex epistola domini florencij

rectoris congregacionis clericorum in dauantria:
ad iohannem huesden pro tempore in windesem.
Dominus euerardus de almelo proposuit
domino iohanni brinckerinck et mihi. quod pleba
nus zwollensis intendit curare ad ho
c quod in monte sancte agnetis fiat monaste
rium canonicorum regularium: et quod
iohannes regulant et brugmannus
hoc idem desiderat. Ut igitur possitis
scire sententiam nostram: respondit dominus iohannes
brinckerinck. quod vos non potestis illud
negare hominibus illis: non in domino alii a
gitent negocium cum prelatis. et
vos subeatis onus: habitus reddi
tibus pro monasterii fundacione. Dic
etiam mihi videtur: quod quamuis graue
sit. cum tam paucis redditibus et homi
nibus aptis. tria noua monasteria fun
dare: videlicet fontis beate marie.
noue lucis prope horn et in monte sancte
agnetis. In hoc monasterio ante
habitus nostri susceptionem magna fuit
disciplina. sub prelato laico fratre iohanne
de ... nuncupato: qui suis pre
dicare consueuit. Si quis obediencie noluit:
ille hic transeat: en ostium est apertum.
Malo enim vnum bone fratrem obedien
tem: quam multos inobedientes. Di
cebat igitur aut pigros fratres et in
obedientes. falsos esse prophetas:
quia contra suum videre res nichil pu
tabant valere. Anno domini m° cccc°
... completo monasterium ordinis nostri
in leyderdorp quod vallis angelorum
nuncupatur per virum discretum dominum
petrum van den poel de licencia domini
frederici traiectensis episcopi fuit
inchoatum. Pro cuius regulari insti
tucione et temporalium prouisione: frater noster
wilhelmus vornken electus fuit in
priorem. Qui tantum per vnum annum in fer
uore spiritus et claustrali disciplina

nostri ordinis instituta. districte cum eis
conuersatus: facta computacione officium
prioratus eius resignauit. dicens
omnibus. Videntes fratres mei karissimi vo
bis et mihi per amplius non conuenire vt
sic remaneamus: quia vita et mori
bus non concordamus. Faciatis igitur
quod vobis est vtile: ego reuertar in
domum meam vnde veni. Dominus sit vo
biscum: et crescere vos faciat in
bonis presentibus et eternis. Dixitque
assumpta cappa sua: reuersus est
in windesem. Mores enim delicatos
et vite mollicie hollandrinorum
strenuitati et feruori conuersacionis
sue sensit non posse conuenire: ideo
quia illis frustra preesse recusauit.
Quibus autem canonicus traiectensis: alium
fratrem de windesem robustum et
zelosum iohannem broechusen de zuzato
in priorem sibi elegerunt. Qui idem
monasterium et sorores tercii ordinis sancti
francisci quorum visitator erat:
in summo vigore et bona disciplina
conseruauit. Post hec pro monas
terium sancte elyzabeth nostri ordinis in
zelandia prope brielis. a domino hugo
ne de heenvleet strenuo milite
de licencia domini frederici traiecten
sis episcopi inchoatum est edificari. Cumque
idem dominus hugo miles per nuncios
et litteras testimoniales capitulo desidera
tos ipsum instanter assumi exopta
ret: missi sunt ad eum duo presbyteri
de capitulo. frater noster hericus wilde
prior in emsteyn cum socio. ad sciendum
conferendum de omnibus concernentibus ad
nouam monasterii ordinis nostri fundaci
onem. Quo deductus nouo capitulo incorpo
randa. ducentos annuos hollandie
florenos in certis debeat habere red
ditibus: et cetera huius similia. Qui

cta sic disposuit, et ita sequenti
capitulo generali idem monasterium capitulo extitit
incorporatum anno domini m° cccc° sexto.
In quo frater Iohannes de Bocholdia in fon-
te beate Marie per fratrem nostrum Arnoldum
Kalker investitus per biennium prior fuit et
columpna ordinis nostri, postmodum in ipsa
domo frater: sed quia aerem loci illius falsum
ferre non prevaluit, in brevi resignavit.
Sub eodem tempore monasterium visita-
tionis beate Marie prope Harlem per venera-
bilem patrem dominum Hugonem Golsinit
presbiterum edificari fuerat inchoatum:
et generali capitulo nostro de Windesem
cum omnibus agris, domibus et attinenciis
suis ad assumendum oblatum. Commis-
sum est ergo venerabili patri Wernero priori
in Horn debita de loco et bonis eius
circumstanciis facere inquisitionem: et primo
generali capitulo id referre. Cumque edi-
ficia et bona eius temporalia pro ordine
nostro ibidem instituendo nondum suffice-
rent: assumptio eius ad annum sequentem
est dilata. Tunc enim capitulum admisit
ut duo illuc fratres ordinis poneret,
qui horas canonicas pariter dicerent:
et missam adhuc legeret. Anno
sequenti sic fuit assumptum: ut clericos
et laicos assumere posset et investire.
In hoc monasterio frater noster Iohannes Krepis
septem annis rector fuit et prior.
Per idem tempus miles quidam Ierosoli-
mitanus in Frisia oriundus dominus Rene-
ricus ipse in persona capitulum adiens genera-
le in Windesem: dona plurima et certa
predia eidem optulit pro novo monas-
terio ordinis nostri in bonis suis here-
ditariis debite construendo. Decretum
ergo fuit per capitulum ut aliqui patres illuc
mitterent de loci congruencia ubi
monasterium aptius construeretur pro-
videndum. Cumque et huiusmodi commissarii

anno sequenti relationem capitulo fecis-
sent de bona loci congruencia: secundo
capitulum visitatores illuc destinavit,
qui locum illum Thabor nominatum non accep-
tarent, nisi certa prius prehabita cautione
de centum antiquis scudatis frisice pro
perpetuis monasterii illius annuis
redditibus: et quinquaginta scudatis anti-
quis pro edificiis construendis. Dum
ergo visitatores cum cuncta hec promis-
sa reciperent et sic pacta in locum prefa-
tum sancti Salvatoris in Thabor nun-
cupatum cum omnibus suis redditibus agris
et proventibus pro novo monasterio edi-
ficando auctoritate capituli generalis tunc
assumpserunt: et capitulo incorpora-
verunt. Cuius gratia prefatus dominus
Renericus miles pie permotus et
vehementer accensus ordinem nostrum in-
trare et habitum assumere delibera-
vit. Et quia amici et cognati eius
Frisones ut in partibus suis id fieri
nullatenus consensissent ad multa
eius instanciam tandem per priorem de Winde-
sem Io. Huesden in Windesem fuit
investitus: et ita in religione nostra
redditus ad proprium monasterium re-
missus. In hoc monasterio plures
de Windesem fratres diversis temporibus
fuerunt rectores et priores. Frater
Wernerus Keppkap septem annis.
Frater Iacobus Oem octo annis. Frater He-
ricus Harderwijc duobus annis. Idem
decem et septem fere annis simul computa-
tis quidam monasterium in Thabor prope
Sneek in bona regulari disciplina
instituerunt et conservaverunt, ut
hodie datur cernere. Unde permodum
plura alia ordinis nostri monasteria in
Frisia videmus reformata: ad decus tocius
patrie. Monasterium Stagni sancti Petri
prope Bomel ordinis nostri: ab honesta

matrona domina de Brakel sumpsit exordium. Ipsa enim locum prefatum in Gelrensi ducatu situatum cum omnibus domibus agris et attinentiis suis venerabili capitulo generali fecit presentari et ut apud ordinem nostrum monasterium ibidem construeretur exoravit. Commissum est ergo certis patribus: de loci circumstanciis redditibus annuis et structure impendiis providere. Anno igitur subsequenti ad relationem primum prefatorum ipsum monasterium a capitulo fuit assumptum et ita ut duo vel tres fratres ordinis ibi pro primo ponerentur qui horas et missam legerent: donec temporalibus eius proficientibus plures eis deputarentur qui etiam ad religionem possent recipere. Monasterium istud in suo inicio in temporalibus parum valde profecit, immo multis annis nunc ascendendo sic continuavit: donec honorabiles viri magister Bernardus Wit de Enghe canonicus ecclesie Traiectensis et magister Henricus Caneman Daventriensis ecclesie canonicus locum ipsum plurimum diligentes tanta bona dona et beneficia ipsi conferrent et procurarent: ut brevi post tempore ab omni inopia sublevaretur. auctis quoque bonis sibi necessariis successive ditaretur. Habuit autem plures de diversis ordinis nostri monasteriis rectores et priores. Frater noster Iohannes Kempis locum illum cum paucis fratribus primum et solé recepit: et frater noster Tricus Lima de Goch postmodum quatuor annis ibidem prior fuit. Habuit etiam de Northorn et aliunde priores et rectores. Anno igitur dominice incarnacionis M° CCCC° septimo post primam fratrum nostrorum de Windesem investicionem et professionem vicesimo annorum modum expleto duodenarius

[margin: alios] [margin: [illegible]]

monasteriorum capituli nostri generalis expletus est numerus: sub venerabili priore Iohanne de Huesde in Windesem priore. de novo a fundamentis constructorum circulus adunatus. Que quidem duodecim monasteria frater quidam ordinis nostri Henricus Hert subtilis ingenii duodecim patriarcharum unde cum omnibus in interpretacione sibi congrua aptissime singula comparavit. Iudam igitur te laudabunt fratres tui. Windesem intelligitur. Aser. pinguis panis eius Leyderdorp. Ysachar azinus fortis Northorn. Ruben non crescas Bomel et ita de aliis: quorum ingenii industrie relinquimus investiganda.

De septem monasteriis in Brabancia scilicet Viridivallis Rubeavallis in Septem fontibus in Corsendonc in Bethleem Groenendonc et Thenis in monte Iesu inde Brit et Valle pacis capitulo incorporatis. Capitulum xl

Fama igitur sancte conversacionis et observancie regularis venerabilis capituli nostri generalis de Windesem bono odore suo per ora multorum undique in circuitu eius respersa plurimos tam seculares quam religiosos ad emendacionis vite propositum religionis assumpcionem et regule sue observanciam vehementer accendens: ad canonicos regulares in Brabancia pervenit. Qui bona capituli nostri experimentaliter cognita reformacione certos patres monasteriorum suorum ad generale capitulum transmiserunt et eidem uniri et incorporari instantissime deprecantes: in ordinario constitucionibus cerimoniis moribus ritu cantu habitu et in omnibus pro modulo suo se illi conformare benivolo animo promittentes. Cum autem

dicti patres de unanimi consensu et bona deliberata voluntate fratrum et conventuum ipsorum. Hec eadem vice alta generali capitulo cum litteris testimonialibus in coram omni audientia aperte proposuissent. tunc diffinitores et omnes patres in capitulo tunc presentes huiusmodi piis desideriis assensum prebentes: omnes et singulos patres istos cum suis monasteriis et personis. in suam unionem et capitularem colligationem cum cordis letitia libenter susceperunt. anno domini m° cccc° duodecimo. Qui statim nomine proprio in nomine prioris prompto animo comunitates generali nostro capitulo in omnibus se submiserunt: et in hac capitulari nostra unione per annos plus quam quadraginta constantes permanserunt. Pro quorum omnium capitulari unione et stabili compositione. devotus pater iohannes de scoenhovia supprior viridisvallis solempne tunc fecit in latino collationem in omni audientia. sub themate. et fiet unum ovile et unus pastor. Iohannis decimo. congratulans plurimum et congaudens in domino de tanta caritativa cordium ipsorum unione et pulcherrima connobiorum suorum colligatione. sub unius capitis prioris de windesem religiosa promissione: pro sancte religionis nostre stabili conservatione. et perpetua regularis vite nostre duratione et perpetua regularis vite nostre duratione. Hic est ille frater iohannes qui Symoni nepoti suo in emsteyn professo duas scripsit epistolas in certos passus veteris testamenti pro noviciorum informatione pulchre moralizans: salubria viciorum et temptationum antidota virtutum quasi exercitia. typis declarando. Huius patris iohannis de scoenhovia. etiam nepotis sui Symonis. disertos in generali capitulo frequenter audivimus sermones: quia ambo docti erant viri et bene spirituales. Nona igitur decem monasteriorum brabantinorum sunt hec subiecta. beate marie et sancti iohannis baptiste in viridivalle. beati pauli in rubea valle. beate marie in septem fontibus. prope bruxellam. beate marie in korsendonc prope tornout. beate marie in bethleem prope lovanium. throni beate marie prope groenendonc. omnia cameracensis diocesis: et sancte barbare in thenis monte diocesis leodiensis. Prima sex monasteria sunt virorum: ultimum et septimum sanctimonialium. In hoc primo monasterio viridisvallis. duo fuerunt magna ecclesie dei luminaria. spiritu sapientie et intellectu illustrata. videlicet dominus iohannes ruysbroec prior ibidem qui plures devotissimos libros altissime contemplationis materna lingua composuit: scilicet ecce sponsus. de calculo. de gradibus amoris et consimiles. Alter eius cocus fuit qui in omni sua occupatione alacris dicebatur contemplationis quam iste prior suus: prout libri teutonicales ab ipso editi legentibus manifestant. De hiis devotis viris tractatum composuit frater iohannes de scoenhovia. qui sub hoc priore novicius fuerat ibidem investitus. Sed ad propositum redeamus. Nona et omnia monasteria de hiis septem de antiquis fuerunt regularibus possessionis sue ordinem post duodecim prima capituli monasteria ut in capitulo nostro moris est non sunt receperunt: sed omnium in cathalogo hoc modo per capitulum fuit ordinatum.

kenfedonc astel vero vredesuel ppe noorthorn

Windesem · viridis vallis · rubea
vallis · eymstern · septe fontiu · fon
tis bte marie ppe arnhe · noue lu
cis ppe horn · mõs scte agnetis · ley
derp · scte elizabeth ppe brielis ·
visitacois marie ppe herlem ·
sti saluatoris i thabor · bethleem
ppe louanii · sti petri ppe bomel ·
thronus bte marie iuxta grobben
donc : q sil' coputata decem et octo
sut viorum monsteria · Post hec
aut pmissa institutor congregacois
deuotorum clericorum i amersfordia ·
de tcia regula sti francisci · q et
prouincialis fuat mister pliaru
congregacionu vtriusqz sexus eiusdem
ordis · valde laborauit : vt domus
sua gnali nro capto icorporari po
tuisset · Nã pp caritate et pa
ce prim de tcia regula sti fran
cisci aliqn tpe fuit dilatu : et tade
tnc ano dni decio septio ad effcm
pductu · Et qz fres ibide de pla
tario domus dni florencij dauatriie
sis egressi · copetetr bn i spua
libus erat istitutu : platus eoru pus
ordis nri susceptioez no rtor sed
por cotinuo cappellatus · Monas
teriu vallis pacis prope traiec
tu cuius primus fundator fuerat
magnus ille multaru deuotaru
congregacom vtriusqz sexus ppa
gator dns weymboldus de bus
coep : ano decio nono gnali nro
capto fuit icorporatu · Cuius
fres pmitios qui sub 3a rla
sti francisci aliquadiu milita
uerat et a domo dni florencij
dauatriesis ortu habuerat ·
i spualibs bn istitutu : p pore
de windesem iohez vos · habitu
nre religiois deuote susceperut

Honorabiles pr hericus wilhelmi

et vtrusqz i pnte die · deuotius
ieo psiterut ·

De magno i° costaciesi cosilio i quo
scisma qd qdraginta anis durauit finez
accepit · ad por de windesem vocatus 198
gra ȝ optinuit platoru · Cam vii

Anno dni m° cccc° xiiij° cosiliu
gnale et ycomenicu ichoa
tu est i ciuitate costaciesi ·
p sigismundu rege romanoru
vngarie et bohemie : qd durauit
i annu qrtu : i copia reru oim i mar
ima oim ibide aduenienciu liberta
te et securitate · Ibi fuerut quasi
mudi naces ytalica · germanica ·
gallicana · hispania et anglica : et
oim regu pricipu et platoru tocius
xpianitatis solepnes abasiatores ·
vel ipi pricipes et plati et ppis
suis psois : i greca cu turcis : et
oim religionu et ordinu diuersita
tes · Ibi iohanes huys sacerdos
et iheronimus hesiarche igne con
busti sunt : et bohemi qui istoru
duoru heresim et secta tenet et se
quuntur heretici sut declarati · Ibi
iohanes ppa xxiij° fuit depositus :
et gregorius duodecimus papatu
resignas i summu cardinale as
suptus · Scismate igitur magno
et pessimo q̃le i eccia dei fuisse no
legimus qd qdraginta anis cotin
nuis durauit ibi sedato et finez
accipiete : martinus ppa quitus
ab oibus cardinalibus i cosilio
congregatis · cocorditer electus :
qui oia cosilij ipius decreta rite
approbauit · Annus vo electois eius
et finis cosilij pfati : i hoc ver
su psalmi : laus eius i eccia scoru ·
p lras nuz designates exprimitur :
videlicet m cccc° xviij° · Iste

Laus eius i ecclesia sanctorum

l v i v l l l c v m l

plati quaru
erat plusqz
quiquagita
religi
onu

martinus papa dedit gratiam iubilei
semel in vita et semel in morte omnibus
hijs qui consilio interfuerunt: dummodo
unam feriam in ebdomada per annum
ieiunaret. Item statuit sicut et
consilium nemine in divinis vitandum
nisi nominatim excommunicatum. ut excom
municatio iuris tamen noceat excommunicato:
et sola excommunicatio per hominem fra
tagat participatem. Et hec est forma
decreti consilij constanciensis: de
participacione cum excommunicatis. Ad vi
tandum scandala plurima et multa peri
cula. subvenitendum quoque conscientijs ti
moratis. omnibus christifidelibus teno
re presentium misericorditer indulge
mus: quod nemo deinceps a communione
alicuius aut sacramentorum administra
cione. vel recepcione aut alijs quibuscumque
divinis vel extra. pretextu cuiuscumque
sentencie aut censure ecclesiastice.
a iure vel ab homine generaliter promul
gate. teneatur abstinere. vel aliquem
vitare. aut interdictum ecclesiasticum
observare. nisi huiusmodi sentencia
vel censura fuerit in vel contra
personam collegium universitatem ecclesiam
communitatem aut locum certum vel certum a
iudice publicata vel denunciata
specialiter et expresse: constitucionibus
apostolicis et alijs in contrarium facien
tibus. non obstantibus quibuscumque.
Salvo si quis pro sacrilega manuum
iniectione in clericum. sentenciam latam
a canone. adeo notorie constiterit
incidisse: quod factum non poterit ali
qua tergiversacione celari. nec aliquo suf
fragio excusari. Huius tempore consilij
venerabilis pater noster iohannes vos
de huesden prior in widesem. cum
magnis illis patribus domino iohanne
wael priore monasterij ordinis nostri
in betleem zwollis et domino henrico
pauli rectore congregacionis devoto
rum clericorum in civitate monsterien
si. ad idem pervenit constanciense consi
lium: sic dictum quia in civitate constancia
fuit celebratum. Ubi dicti presbyteri
a dominis cardinalibus et ceteris eius
dem consilij maioribus: gloriose
sunt suscepti. Primum quoque prior de
zwollis vir eloquens et magne
stature: causam itineris eorum cora
m dictis dominis cardinalibus magnifice
peroravit. Deinde prior de widesem
humili ac nobili sua verecundia cora
m tantis universalis ecclesie pontifica
bus et prelatis: suam capituli quoque genera
lis sui causam et desiderium
efficaci ac diserto pluribus quoque
sermone paucis explicavit. Ex
quibus visis et auditis moribus quoque
suis valde compositis. diligenter
consideratis: dicti domini cardinales
in eius amorem accensi. continuo reddi
derunt. Isti sunt vere presbyteri religiosi:
quos dudum videre et audire desi
deravimus. Mores enim beati bernar
di clarevallensis abbatis
iohannes prior in widesem semper ubique
circumferebat: quibus suis comparan
tibus verecundis et prudentibus. bonam
exaudicionis audienciam multam quoque in
peticionis efficaciam non inmerito
prestabat. In habitatione in eius semper
sancti gracia. dicti domini cardinales in
verbis et moribus cognoscentes.
in magna reverencia eos habuerunt:
et ad sua hospicia cum cerevisia
ac dentibus facibus et lucibus copiosa
quoque familia plurimes remiserunt.
Ex illo deniquo tempore usque in presente
die venerabile nostrum generale capitulum
de widesem in curia romana tam

optime notum. laudabile nomen et
gloriosum preconium apud dominum apostoli-
cum et curie cardinales reportare
promeruit, ita ut quicquid religionis
gratia ac debite reformationis instancia
a romana curia duxerit ~~impetran-~~
~~da~~ impetrandum non leviter denegare-
tur. Martinus enim papa quintus omnia
pene privilegia capitulo nostro a roma-
nis pontificibus, legatis sedis apostoli-
ce et ordinariis locorum prius indulta
ratificavit et approbavit, plurima
que ordini et capitulo nostro utilia et ne-
cessaria in bulla sua plumbea sponso
sue christi nuncupata benigne concessit
ac de verbo ad verbum cuncta diligen-
ter articulata plene expressit:
prout singula nostra monasteria in re-
gistris et inventariis ea nunc habent
excopiata. Dominus secundum eugenius
papa quartus et alii apostolice sedis a
latere legati, qui bona et utilia pri-
vilegia capitulo etiam contulerunt:
que in bullis et membranis habemus
descripta. De consilio igitur con-
stanciensi redierunt prior de windesem
ab omnibus suis fratribus cum ingenti gau-
dio devote fuit susceptus, in cuius
signum leticie et iocunditatis adventus
totus tunc conventus noster in refectorio maiori
cum eo pariter cenavit. Ubi tunc can-
dimus quanta caritate benivolencia
et gratia a cunctis ecclesie prelatis
ibidem fuit susceptus. et quomodo impe-
rator sigismundus in omni audiencia
latinum fecit sermonem de ecclesie
unitate perpetuo servanda, prius
protestatus si faceret barbaris-
mum aut solecismum non sibi im-
putandum propter inusitatem verborum
latinorum: quamvis diserrtissime
et satis facunde coram universali

ecclesia dei in spiritu sancto congregata quo-
luit peroraverit. Dixit etiam prior noster
coram nobis quanto affectu cellam
illius devoti fratris ordinis predicatorum
qui horologium eterne sapientie instit-
tuit sancti spiritus edidit in constanciensi ci-
vitate cum aliis devotis patribus libe-
ter visitavit: et cetera multa similia
que loqui est singula hic de lucidare.
Hec de constanciensi concilio auctoritate
sedis apostolice et omnium prelatorum ecclesie
totius christianitatis multum approba-
to hic interposuimus occasione
prioris de windesem quem ab eodem
mandatum novimus interfuisse: sicut
et omnes ecclesie principes prelati cogeba-
tur interesse.

De aliis quatuor virorum monasteriis
scilicet in elzingen, in dumo, in ezin-
ghen et in bodinghen generali
capitulo deinde incorporatis. Capitulum xvi

Anno domini mº ccccº xviiº priori
in rubea vallis in brabancia
per generale capitulum fuit commis-
sum cum socio assumendo: videre de
novo monasterio in elzingen prope ou-
denart dyocesis tornacensis
apte construendo. Ubi sequenti anno
fratres duo missi sunt per annum ad pro-
bandum si locus satis sit aptus pro
monasterio edificando, si annui red-
ditus pro conventu et competenti fa-
milia sustentandis sufficiant: si ducen-
ti floreni ad hoc annuatim haberi possint,
et semel ducenta nobilia pro mona-
sterii structura. Domino enim decem ex-
enhem per capitulum est iniunctum, quod in
novis domibus assumendis capitulum
contra statuta non agit: nec bona
illius statutis nostris aliquatenus sit
contraria. Tertio sequenti anno rector
eiusdem domus fuit deputatus devotus

pr arnoldus buric . id tunc i eode
ano scdm sua i gnali capto fecit i
latio collacoez siue sermoez . sub the
mate obsecro vos ut ipm sapiatis
oes . Cui etia a capti diffinitoribus
fuit iniuctu . ut a tornacesi epo con
sensu ipetraret . ordis nri mos
teriu i elzingen erigedi : et illud
capto gnali nro capto icorporadi .
Quibus votiue optentis : ide mos
teriu nuc valde bonu gnali capto
fuit icorporatu . Cuius promotor
maximus fuit vir dives et prudes
iohanes eggert noie : willhelmi
eggerdi filius . hollandie quoda
thezaurarius . Qui magna suma
pecunie gnali nro capto et etia
nro i widesem mosterio pro copa
radis redditibus liberalit donavit
Hic duo scoialium ordis nri i mos
teria unu i gadauo . aliud i buna
glose ~~[struck]~~ fundavit . devoti
lunis soris et mulieris et etia ppm filiu
iohane eggert noie que in elzin
gen mosterio . elcmi vidius i pore .
Monsteriu novu bte marie i du
mo prope endouie leodiesis dyo
cesis ano dni xxo . mgrm willhel
mu de amsterdam . egregiu in
medicinis doctore . i fonte bte ma
rie professum . suscepit i rectorem .
cuius icorporacio sequenti ano visi
tatoribus est comissa . si bona mos
terio iusto tytulo tenerentur acqui
sita : alias nullo mo . Tercio demu
ano . eius icorporacio visitatoribus
iteru fuit comissa : si eius circusta
cias scdm deu iuenerit bn dispo
tas . Dic qz tade obstaculis eius ad
plenu remotis : ipm mosteriu
capto fuit icorporatu . Monas
teriu capi bte marie i ezingen

prim oestfrisie bremesis dyocesis
ex prima sua fundacoe cenobiu fuit
scoialium nigri ordis sci bene
dicti . Propter vita earu disso
luta et regularis vite neglige
cia : ad magna tpaliu et spua
liu reru penuria . no immerito
pervenerit . Unde quida nobilis
prim frisie illius capitaneus noie
wilboldus . apud oes bn auditus .
verabili capto nro scripsit eplas
ut ide mosteriu cu oibus suis
attinenciis assumere dignaretur :
ac fres sui ordis ibide collocaret .
Ipe enim de prim cosilio . paucas
ibide relictas mulierculas moia
les vetulas . alio i loco ibi propi
quo . ipis i simul deputado : de
bona ipaiu voluntate . modica
habita provisioe . facillime cote
taret . Cuius legacio ano dni xx
xxo . pri henrico loeder i northorn
priori a capto fuit comissa . Qui
zelo fervens aiaru deo lucran
daru . iter aggressus : locu in
venit spaciosum pro multitudie
frm deo servire cupiencium satis
aptu . Monialiu gro pdcarum pro
visioe bn pdisposita : rem re
tulit ad captm . A quo cu collega
suo i thabor pore plena suscepit
auctem . circa cu dco mosterio or
dinadi faciedi et disponedi :
sicut pro eius plenaria reformacoe
sibi videtur expedire . Huiusmoi
igitur ptate accepta : verabile
prem arnoldu hulsdom iius sue
professum . multoru postmodu
ordis nri i mosterioru reforma
coe futuru . ad statu ibide pfecit .
fres chorales et laicos probate
vite pro i formacoe alioru ydoneos

i rectore

ad regna pmittet celestia

et agricultur e labore illi adiu
ges. Qui no modica acefaloru
frisonu ppessi sunt veracitez
et pestilencia plimu i se gras
sante: ita ut ples eoru quos ibi
adunauerat e medio sublatos.
Jdcirco ta multas et graues in
principio ibide timici sustinuerut
temptacoes: qz timor q timebat ypi
euenit dyabolo: qz multa ex in
milia aiaru erore leuiathan i
hoc loco et ex loco ad regna ppa
ratur etna. Ait et ide pr arnol
dus. ctu ee signu pfecto sacti
negocij et boni opis. id qz deo co
place. et timico displice: si i sui
ticio. plima sibi accideri it adusa.
Et vix umq boni habituri progs
sum: qbus timicio pspera sep
occurrerit. Deniqz ut accepimus.
nuc hnt i ezingen et igra gys
sibi unitis. tradu cretos fres et
laicos q oes dno deo die ac nocte
seruiunt: plima qz ordis nri
et alioru mosteria. soru qz be
ginaria p eos sut istituta: seu
timelius refozta. Captm igitur
nrm gnale. hec de ips psumes:
dcm mosteriu i sua colonia feli
citer accepit. Monasteriu in
bodige dyocesis coloniensis.
Ducatus montensis. pua et pul
chra hns capella. et bte vgis
marie ymagine sup sumu altae
saluatoris ymagie; tanq de cruce
depositi gemio cotinete: ad qua
hoies ser' vtriusqz fortes et ifirmi
varijs languoribs et i comodis
detenti. pmiliaria triginta et aplius.
cotidie cu votis suis et muneribus
cofluetes: ad inuocacoez bte ma
rie vgis se fuisse saluatos et q

qua a morte resuscitatos. pbabili
bus signis et testimonijs certissime
affirmauerut: libeacoib et sal
uacoib sue it signa. ligna cape
des et fframeta in bodinge se
cotidie deportantes. Vidi qz eff
cium terra auro argeto et pecunia
ceteris qz scitib i eius festo visitacoib:
centu florenos excessisse. Plebanus
aut et ceteri ad id requisiti. capella
hec de fideliu elemosinis et
oblacoibus. satis apte costitu
erut: et qtuor bnficia annuis
redditibs ad id copatis. qtuor
psbris auicte sedis aplice cofe
redis. q horas i eo canoicas
pecuio decantaret. et missas
alternatis vicibs celebraret. ibi
de ee decreuerut et istituert.
Jllustris g' pnceps adolphus
dux motensis vir prudes et
potens. tenus spali dominio ide
locus e costitutus: cotidie cernes
oblacoes eius augeri. et dcos bn
ficiatos. longas iter se discordias
exercere. et nc adiuice nec cu plbao
posse cocordare: dcm dcaz capella
cu suis attinecijs i mosteriu cano
nicoru egularia capli de windese
delibeauit erige. Missu e ad
ppa: qui dno abb abbati ad scm m
tinu colonie causa comisit exa
minada: et si ita inuenit ut sibi
narratu fuat. capella pfata
cu suis attinecijs i mosteriu ei
geret. Qui auditis ptibus. et caz
racionabile qre ipediretur no
inueniens: bnficia ipa mortificado.
madatu aplicu declarauit i vi
gore debe pmane. Pnceps g'
pfatus. solepnes misit legatos
i windesem ad captm ut dcm locu

i bodingen pro mo̅sterio ordis sui co
struendo assumeret: et fr̅es refor
tos quatenus illac dirigeret. Cuius lega
tio pri henrico loeder i northorn
priori a caplo fuit co̅missa. Qui a
duce mo̅tensi gl̅ose susceptus: cu̅c
ta iam p̅missa debite executioni mada
uit. Prior de widesem duos de
co̅uentu suo illac destinauit. fr̅em
henricum lyma de goch. et fr̅em ioha
ne̅ busch de zwollis. cu̅ fr̅ibus
duobus de northorn. arnoldo huls
et wilhelmo keppel. dans illis
i mandatis ut mo̅sterium illud isti
tueret s̅m caritate̅ de widesem.
et humiliacoes de northorn. et q
de tam noib et p̅fectois mo̅sterijs
eent. sub magnis capli nr̅i p̅cep
toribus istituti. iam tribus demo̅stra
rent. ut filij no̅ degeneres: s;
vere legiti probaretur. Prem go
arnoldu̅ huls iam dudu̅ colonie
notu̅: i rore eis p̅ficit. Missalia
duo. athiphonarie vnu̅. gradale
vnu̅. bonu̅ psalteriu̅. cu̅ alijs lib's
diuinis. et duoru̅ fr̅m vesti
meta pene duplicia. q̅tuor vide
licet pellicia. q̅tuor suppellicia.
sex noua subtilia. duo almucia.
q̅tuor sotularia. q̅tuor filtratos
calceos. q̅tuor lanea lintheamia.
q̅tuor duplicata supellectilia
et cetera p̅ta similia. fr̅es p̅fati de
widesem inde secu̅ asportaue
runt: q̅ post annos q̅tuor fr̅ iohes
busch cu̅ fr̅e wilhelmo keppel
in recedes noue fr̅ibus ad re
ligione̅ ibi p̅us receptis. oia
pene de prim i widesem lica i
bodigen reliquit. Omnia aut p̅
missa viginti q̅tuor viro̅ru ordis
nr̅i mo̅steria tpe p̅oris nr̅i iohis

vos de huesden. gnali nr̅o caplo
de widesem. sunt icorporata: q̅
i debita regulari obseruantia
et s̅m co̅suetudine̅ usq; hodie p̅seuerat

De q̅tuor mo̅sterijs sanctimonialium
s. amsterdam. deuenter. bronobia
et iherusalem. et vno viroru̅ s. ti
gris gnali caplo de widesem in
corporatis. Cap̅m xliij

Quonia de mo̅sterijs viroru̅
ordis nri i tpe prioris iohis
de huesde̅ prioris i widese̅
caplo icorporatis. p pauca p̅strix
imus: nu̅c ad sanctimonialiu̅ ordis nri
mo̅steria de nouo fundata et gna
li nr̅o caplo tpe suo vnita. stilu̅
vertamus. Igitur mo̅steriu̅ sanc
timonialiu̅ ordis nri i p̅e amsterdam
traiectesis dyocesis anno dni mo
ccco xcmito. noscitur ichoatu de
uoto p̅sbro dno ghysberto dou
magri gerardi magni discipulo.
Vbi sorores nr̅e habitu̅ capitu
li nri i eis co̅uenientem p̅mu̅ suscepe
runt: q̅bus etia fr̅ nr̅ iohanes
octonis i widesem professus
tredecim p̅e annis p̅fuit: et dcas
sorores caplo icorporatis i oi
pace disciplina et vitate ~~nr~~ nr̅e
capli nri istituta. str̅enue gu
bernauit. die ibi claudes ex
tremu̅: post q̅ triginta tres annos
i or̅ne deuote exegit. Mo̅steriu̅
sanctimonialiu̅ i thenis mo̅te dyocesi
eni leodiesis. cu̅ p̅ribus de braba
cia gnali caplo sunt vnitu: et
p ipsos p̅res. i bona regulari ob
seruantia vsq; i p̅ns co̅seruatu

Anno dni mo cccco loco sanctimoni
aliu̅ i deuenter p venerabilem
p̅rem ~~dno~~ dnm iohane̅ brinke
rinc. magri gerardi magni ~~m~~

~~dauantria~~ familiarite · multarum post
modum congregacionum vestre · et pro de
uotas domus magistri in dauantria sorores
primum susceptus est et inhabitatus: et
anno sequenti litteras sigillatas ab episcopo
traiectensi frederico et a capitulo da
uatriensi et plebano pro monasterio
ordinis nostri sanctimonialium capitulo de wi
desem subiciendo ibidem construende
do optinuerunt · Sexto demum
anno · dominus iohannes brinkerinc impetra
uit a capitulo: ut prior de windesem
sorores in depenuene investire ad pro
fessionem recipere · velare et visitare
et priorissam eligendam auctoritate capituli
valeat confirmare · Anno tunc oc
tauo · ipso die sancte agnetis · duode
cim prime sorores in depenuene inves
tite sunt secundum formam statutorum ·
per venerabilem priorem de windesem io
hannem de huesden · de fonte et de
monte prioribus ibidem presentibus · cum
multitudine populi utriusque sexus
magno cum affectu ad tam solemp
nes nupcias undique concurrentis ·
Harum tres prime videlicet hille
gundis sunderlant · que prima fuit
priorissa · margareta dagens
et geertrudis monicks · eodem
die sunt professe: reliquis nouem
sororibus nouicijs per annum rema
nentibus · Factum est igitur gaudium mag
num omnium deuotarum sororum · nobi
lium matronarum · et reliquarum pu
ellarum · pro nupcijs hijs celes
tibus · virginum deuotarum: a quibus
pre gaudio ingens fletus ferebatur
in celum · Die sequenti domina de vre
de fuit investita: et propter suam
infirmitatem eodem die professa
Venerabilis hic pater iohannes
brinkerinc sub domino florencio dauantriensi

tri et fratribus presbiteris · secundus fuit rector
sororum in dauantria: quas multis annis
laudabiliter rexit: et in ecclesijs sepe
publice predicans plurimas christi famu
las conduxit · Prima igitur congrega
cio sororum in oppido dauantriensi omnes
puellas deo servire cupientes cape
non poterat: ideo monasterium ex
tra oppidum illius construxit · ~~bonis~~
~~temporalibus~~ in depenuene: quod muro
lapideo undique circumdedit bonisque
temporalibus et eciam spiritualibus plurimum am
pliauit · Has in bona disciplina · vera
obediencia · mortificacione propria · et celesti
vita ita instituit: ut eciam sint forma
et exemplar · flos decus et gloria ·
omnium sororum et sanctimonialium deo ser
uire cupiencium: circa nonagita
habens sanctimoniales viginti septem con
uersas · et quindecim alias puellas
nondum investitas intra clausuram:
decem sorores pro exterius laboribus
extra clausuram seorsum a viris
separatas · et viginti laicos fami
liares foris in curia pro agricul
tura separatim: rectore cum duobus presbiteris
et duobus laicis eis subservientibus:
quibus omnibus victus vestitus et cetera
necessaria · per sanctimoniales ab intra minis
trantur: que intus coquunt pinsunt
braxant molunt · suunt et cetera exercent
officia · non vacantes ocio sed mag
nis suis laboribus et spiritualibus
exercicijs · regnum celorum prome
rentes · Monasterium sanctimonialium
beati iohannis baptiste in bronopia ·
ordinis et capituli nostri in ipse campis: ex
magistri gerardi magni institucione
suscepit inicium · Deuota enim matro
na de turri tealia · spiritualis eius in
domino filia deuotarum sororum congre
gacionem · apud sanctum nicolaum campis

instituerat: q postmodu i brono
pia capese sub vrbiu ad capella
sci georgij c'a ripa ysele flumis
a reno descedetib et i i mare
decurretis sita. cosilio et auxilio
discretoru viroru tria roneri
et lubberti petri ciuiu capesiu.
cu volutate sororu oim extitit
traslata. Predicte etet sorores
maioris deuocois et altioris vite
desiderio. euagelice pfcionis in
stituta secudu regula bti augus
tini et forma nri capli tenere et
promitte: cupietes de prem nro
vu cosilio ordine nrm assume
et i eo dno deo ppetuo seruire
vnanimi volutate pariter coclusse
runt. Anno igr dni mo cccco xijo
ipo die cocepcois bte marie vir
ginis. quatuordecim ex hijs sororibus
p verabile prem iohanne vos
in Windesem priore. priore de monte
assistete. pariter sut inuestite. q
ru decem habitu scio nalium. et q
tuor habitu couersaru tunc as
supserunt: de qbus quatuor
prime scio nales eode die sut
professe. et velate p eude priore
reliqs sex cu couersis nouicijs
per annu manetibus. Hijs nup
cijs celestibus cu deo ducatis vgi
nibus i bronopia celebratis ppli
multitudo sexus vtriusqz ibide
couenerat: cu igenti gaudio. fletu
pmixto. laudes deo resonans
cordibus et vocibus i celu leuatis
Vespe aut facto: priore itirogan
bat de Windese. vn horas canoi
cas i cenobio seruaret. Nam
sorores aias putans no satis adhuc
doctas horas suas corrupte et
ipfecte dicere: vndit de martirib

At ille sn cauillacoe simpliciter
dorte obediere: i coi horas de
martiribus seruauerunt: an de
aduentu seruare debuissent. Hoc
pres i cenobio tunc pmu audietes
simplice earu obeiaz sut mirati
q nichil nouit discernere: sed nutu
citiius obedire. Hec pura sim
plex et sn qrela vera obeia i eo
de vginu collegio. usqz hodie
seruatur !! vt si q leue verbu
cotra collegie sue itecoez eciam
iuste pmota. iterdu ut assolet
subito reddiderit. et ipam tulerit
hoc vbu obeia: tunc stati pma
vi et cuisaoe se mota. ipleno
differt. ab ea desiderata. Creuit
aut nus acillaru xpi i dco ce
nobio i tricesimu et vicesimu
numeru: ad laude glorie sumi
dei: q plimas celo ppar adas
deuotaru aias. ibide icludedas
ab eo pduxit et pordiauit. Por
ro duo ista scio nalium mosteria
depeuene et bronopia. capto gnali
li icorporata: ad prouidedu et
visitadu de Windesem et de mo
te capli nri prioribus. ab eode sut
comissa. Monasteriu scio na
liu tiher in sale ppe traiectu
anno dni mo cccco xxiijo assuptu
fuit a capto. Cuius fundatores
et pmi promotores fuerunt mgri
bruno et agatha er nesti. oim
religiosoru precipue ordis nri
et cuiuriouu pia mr et paciati
quos hospicio sepe susc[e]pies
i traiecto. et multu caritatiue
ptractans: nichil in vnq eciam
copulsa voluit recipe. Ptes
ista vgines a mudi vanitatibus
sepius abstrahes. ad religiois

ad [illegible]

ingressum plurimum amavit: singulas quas
ad monasteria et loca religiosa eis
convenientia postmodum duxerit. Hec
faces et luminaria ardencia quam monas-
terii in iherusalem constructionem aptius
conspexit oculis: angelorum primicias in
angelice vite professione ibidem christo des-
ponsandas credens designata.
Capella ista extra traiectum situata
dicta est iherusalem: quia sepulchrum domini
ad instar sepulchri eius quod est in iherusalem
in terra sancta in petra excisum in ea
est constructum. Hanc ipsam capellam
a suis provisoribus acceptata prefata
maximis instanciis tandem optinuit
pro virginum monasterio ibidem constru-
endo: ut hec voluntatis virgines dei
servientes in eo delitescerent. Plures
ergo virgines etiam in secto predicte
in iherusalem se dederunt sponso suo ce-
lesti perpetuo serviture: de quorum bonis
temporalibus et christi fidelium elemosi-
nis nova in iherusalem ecclesia et an-
cillarum dei habitacula satis
apte sunt constructa. Ex ista sancta con-
gregacione primum tres sorores
deinde due misse sunt in dependene
ut bona earum regularis obser-
vancie forma oculata fide conspi-
ceret: quam in omni forma postea in monas-
terio postmodum servaret. Devo-
tam valde sororem elizabeth de does-
borch secum assumentes: quam in prima
monasterii sui priorissam elegerat.
De mandato igitur domini frederici
episcopi traiectensis ordinis nostri ha-
bitum sibi convenientem devote sus-
cipientes: iuxta canonum sanctiones
sub perpetua clausura in domini famu-
latu continuo perseverant. Prior
autem de windesem devotum sclare
ad quatuor annos ordinavit eis con-

fessorem: post quos rectorem de ordine
pro confessore et duos fratres secum
commanentes per capitulum susceperunt.
Monasterium novum passionis christi
beate marie virginis in tungris leo-
diensis dyocesis eodem anno est incho-
atum: pro quo visitatoribus eius per
capitulum fuit commissum ut utique in
loco apto constituerentur: et postquam
extra quam intra civitatem vel oppidum.
De cuius dispositione anno sequenti
visitatoribus adhuc fuit commissum.
Tercio demum anno cum omnia ad nutum
capituli essent disposita: eidem est in-
corporatum. Cuncta igitur ordinis
nostri prenominata monasteria numero vigin-
ti octo sub venerabili patre iohanne de
huesden priore in windesem capitulo
generali sunt unita vel saltem unioni
inchoata: que pene omnia de novo sunt
constructa: deptis aliquibus que per
patres brabantinos ad generale capitulum
sunt adducta
Numero duodecim monasteria capituli nus-
siensis generali capitulo de windesem
sunt unita. et alia tamen s. witten-
borch ludikirchen et bennwyc. Ca

Quia vero de singulis xliii
aliis monasteriis generali nostro
capitulo postmodum incorporatis
qualem inicium habuerit et quomodo eidem
capitulo successive sunt uniti particula-
rem describere longum esset nimis et
onerosum: ad laudem tamen glorie
summi dei et capituli nostri reveren-
ciam et honorem quod sub venerabili
patre nostro wilhelmo vornken qui
per viginti novem annos prior fuit in
windesem et suis successoribus se
dilatavit: ad utilitatem hec legencium
vel audiencium aliquid de eis in com-
mune proferamus. Videmus enim ad oculum

quod deus fuit cum patribus nostris et no
biscum qui in tam brevi tempore per annos
septuaginta septem tanta mirabilia
per patres capituli nostri operatus est et usque
hodie operatur: ut in salutem multa
rum proximi ~~animarum~~ animarum tot et
tanta ordinis nostri monasteria nostro quasi
octoginta aut de novo ubi non erat
fundata aut ex antiquis reformata. In
quibus nunc inhabitantes in debita trium
substancialium ordinis paupertatis viz
castitatis et obediencie observancia in
bona regularis vite disciplina in prefata
constitucionum suarum custodia in
veris et in virtutibus in probis et
internis moribus et in vere religionis
sancte fundamento fideliter usque hodie
deo creatori suo deserviunt: ita ut
non solum nostri ordinis religiosi verum
eciam ordinum aliorum seculares atque
homines ... bone fame sancte con
versacionis nostrorum monasteriorum attracti
et perfusi vitam suam emendare regu
laria precepta custodire mandata dei
observare et eius consilia preceptaque
a deo alumnus inmitari eorum exemplo
provocarentur: maioribus et rebus
... alia post hanc esse vita
per quam optinenda contra carnem mundum
et dyabolum certamen forte assump
serunt: mille mortibus mori desi
derantes quam ab hoc sancto proposito
vel semel declinare. Hinc est
quod patres capituli generalis nussiensis duo
decim huius monasteria sibi unita fore
querentes ad hoc institerunt ut genera
li capitulo nostro de Windesem et toto
uniretur: quod tamen plurimis de causis
partibus utrimque multis annis fuit
impeditum et non omnino in utiliter sic di
latum: cum unum aliud in fervore usu
fuit semper precedere ac ... sibi monas

teria ad reformandum conacerunt
unire. Tandem ipsi patres ad se invicem
mutua caritate dextera dei ob
stetricante coeuntes certum modum
conceperunt: quo in habitu et statutis
perfecte se conformaret. Et cum in unum
convenissent capitulare unionem desi
derantes patres et capituli nussiensis
ab omnibus patribus capituli generalis de
Windesem hoc modo sunt admissi:
si vota fratrum omnium et singulorum con
ventuum sigilla ad premissa aspira
cum capitulo de Windesem presentaret et
et impedimenta colligacionis huiusmodi ob
sistencia quantocius removerent: viz
quod statuta et privilegia capituli de
Windesem ad rigorem ordinis spec
tancia inviolabiliter observaret
nichil in immutantes nisi secundum formam
statutorum: et quod capitulo de Windese
parati sint se per submittere et eius con
suetudinibus omnino se conformare: et quod
nullus a sede apostolica aut loci ordina
rio contrarium impetraret: et
cappam pluvialem secundum formam a patri
bus conceptam quam eciam in constanciensi
consilio olim fuit concepta et bene ap
probata de cetero ferret. Capitulum
enim de Windesem cappam portare
consuevit circa faciem non reflex
am: et cappa capituli nussiensis
circa collum fuit rugata circa fa
ciem reflexa et liripipium sive
tipam retro latam duplicem et ob
longam per dorsum huius dependente.
In istorum ergo unione capitulorum
Windesemense capitulum assumpsit
illam capparum interiorem partem re
flexuram: et capitulum nussiense
rugis circa collum a cappis deposi
tis cucullam capituli de Windesem
pro tippa susceperunt. Plurimis

igitur ante sup p̄missis diligenti
deliberacōe p̄habita tandē oēs
concordati in capitulo gn̄ali de wyde
sem voluntarie se submiserunt
iux̄ formā iā p̄scriptā lr̄as et
sigillas suorū conventuū assensū
eorū continentes ad capitulū eciam
deferentes. Qua p̄pter cuncti pari
exhilarati: te deū laudam⁹ in
iubilo cordis ī choro pariter con
cinuerunt. Et qr̄ unū sunt corp⁹ fue
rant effecti et unū capitulū gn̄ale
de wydesē nuncupati. ideo con
tinuo de utrisq3 ante capitulis
diffinitores sunt electi: et ita
usq3 in p̄ns libenter continuati.
Hanc autē cordiū suorū unionē
et capitularē colligacōez inviolabi
liter et infracte custodierunt
usq3 hodie: p annos iā triginta
tres cū ista conscribim⁹. Jn
terī vō qz ī ista stabant delibera
cōe tā alia monasteria ordinis n̄ri.
qrū duo de antiquis fuerunt capitula
rib⁹. et unū de novo constructū.
capitulo gn̄ali de wydesem sunt
unita: viz bt̄e marie ī witteborch
ī saxonia. sc̄i martī in luden
kirka ī frisia. qz fuit olī so
lennis abbatia et bt̄e marie ī
syon p̄pe beverwijc ī hollandia.
Primū istorū p̄or de northorn
hermannus loeder cū suis fr̄ibus
reformavit. Sc̄dm p̄ores de
wydesē et de monte cū fr̄ib⁹
suis: quā in fr̄es et conventū de
monte compleverunt. Tciū duo fra
tres de wydesem. godfr. io de
tiela et iohēs busch: qui cum
p̄mus hys duob⁹ missus fuerat pro
reformacōe. Cathalogus oīm
monasteriorū capitli de wydesem

p̄pter missiones p capitulū ē imu
tatus: iux̄ ordinē hic subiectum
Monasteriū bt̄e marie ī wydesem.
bt̄e marie p̄pe nussiā. bt̄e marie
ī viridi valle. bt̄e marie ī beth
leem. beati pauli ī rubea valle.
bt̄e marie ī traiecto. sc̄i salua
toris ī emsteyn. bt̄e marie ī septē
fontib⁹. fontis bt̄e marie p̄pe arn
hem. nove lucis bt̄e marie p̄pe
horn. sc̄i iohis ewangeliste p̄pe amster
dā. ī nemore bt̄e marie p̄pe
northorn. bt̄e marie in kirsen
dor. montis sc̄e agnetis p̄pe zwol
lis. bt̄e marie ī valle angelorū
ī leiderdorp. bt̄e elizabeth p̄pe
brielis. bt̄e marie in gaesdonc.
bt̄e katherine p̄pe noviomagium.
visitacōis bt̄e marie p̄pe her
lem. sc̄i salvatoris ī thabor.
bt̄e marie ī bethleem p̄pe ~~noviomagium~~
louaniū: sc̄i meynulphi con
fessoris ī bodike. stagni bti petri
apli p̄pe bomel. bt̄e marie p̄pe
remerswael. chorori bt̄e marie
p̄pe grobbendonc. sc̄i iohannis
baptiste urbis aquisgrani. bt̄e
marie in birket prope amers
fordiā. sc̄i ieronimi ī valle pacis
p̄pe traiectū. galilee bt̄e marie
ī elzingē p̄pe oudenart. bt̄e
marie in dumo p̄pe endouen.
capi bt̄e marie in ezingen ī oest
frisia: montis bt̄e marie ī bodi
gen p̄pe ziborch. sc̄i salvatoris
ī ewich. passionis xp̄i bt̄e marie
ī tungris. bt̄e marie ī witten
borch. sc̄i martini ī ludenkirka.
syon bt̄e marie p̄pe beverwijc.
simul computata triginta septem:
exceptis octo monasteriis sc̄imonia
liū. q̄ ~~postmodū~~ p⁹ modū suis ī

loris piter descͥbebant. Et sic
sūt simul quadragita quīꝫ mōs
tia. āno dn̄i m° ccc° xxx° i caplm
gn̄ale cōstituēcia

De alijs trigīta octo mōſteijs
nouis et ātiquis vtriusqꝫ sexꝰ
gn̄ali caplo p̄ modū icorporatis

Capitulum Ca xlv

Quibus ijs duobꝰ i caritate sic v
nitis pr̄es capli gn̄alis
de widesem. nodū tn̄ desinerūt.
p aplius se extēdē. ad ātiqua or
dis nr̄i mōſteria a regulari
tramite miserabilit' diu plapsa.
i pristinū regularis obseruācie
statū. reducē et reformē: et aliā
eorū nō pua vsqꝫ hodie operā
solent impēdē. noua qd̄a ordis
nr̄i mōſteria a fundamētis eri
gēt: dicētes maiorē eē laborē
antiq̄ reformacōē q̄ꝫ noua con
struē: sicut et expiēcia c'ta
nos docuit. Quidā eciā canōia
regulares ātiqui. mōſteria
capli nr̄i sub vno capite pore
de widesem. i tpalibus et spūa
libꝰ bonis cernētes valde pro
ficē. et vbiqꝫ re et noīe dilatai:
cū adiutorio p̄ncipū et platorū
t'rarū vbi cōsistūt. sua ipiꝰ
reformacōez. et capli nr̄i vnio
nem. vbis scriptis et p'ijs i p
sonis sūmis affectibus adop
tabat. Vn̄ et i remotis a nobis
valde ptibꝰ. pontifices et plati.
terrarum qꝫ p̄ncipes. pn̄cia
prm nr̄orū āquorū capli nr̄i
req'rētes: mōſteria sibi sub
iecta. more nr̄o p oīa reform
da p eos cū l'ris suis et cōuē
tuū id desider actu. testioīa
libꝰ aptis. sigillis appēdētibꝰ
cōmunitis. ad manū capli cū max
imis precibꝰ et grātiū actoībus
libē tradiderūt et r'signeūt:
aucte cōfirmacōis platorū mōſteiorū
suorū de iuē cōi et ātiq° ad se ptī
nētem. caº nr̄o libē resignando.
Et sicut olī ptr heric9 loeder
por de northorn. magn9 i pmis
sis fuit cpator. qtuor reformās
mōſteria. q gn̄ali caplo icōrpāi
procurauit: ita et i pn̄ciarum.
venabiles pr̄es p̄ores de bodike
paū westphalie. defūctus et
modern9. specialē a deo grāꝫ
i hoc sūt secuti. vt zelū bonum
habeat et opam diligētem ipen
dat. ad hōrē dei et aīarū salutē
pla ordinis nr̄i p ātiq mōſteīa.
debite reformē: et vt i boā re
formacōē pmaneat. gn̄ali nr̄o
caplo. ea ad icorporādū assigiēt.
Pricepς eni et plati de diuisis
regioībꝰ vsqꝫ de basilea. pro
eo legatos ad caplm trāsmise
rūt. vt plenā sibi detur auctas
loca et psonas sue dicionis re
formādas cū collega visendi:
et si iuncta iux° ordinis nr̄i in
stituta fuerit bn̄ disposita.
gn̄ali caplo eciā icorporādi si
placēt: q̄ tn̄ qꝫ icorporacōez
gn̄ali caplo reseruādi. Tali
nāqꝫ mō. et eidē cōsili. pl9 q̄ꝫ
trigita quīqꝫ ordis nr̄i mōſtia.
vltra qdragīta mōſteia iā p
noiata q' a nouo sūt fūdata
aut et ātiquis reformata: et ve
nabili caplo nr̄o gn̄ali pfectē
colligata. Quorū noīa nō ſm
ordiez ātiqtatis sue fundacōis.
ſꝫ ſcdm ordīez assūpcōis ad caplm
sūt i serie9 sub subiecta: qꝫ

pores capli nri cu i vnu couei-
unt: hunc postremu ordie z in
sedendo solet servare. Hec g° sut
noia et hec e ordo mosterioru oim
gnali caplo de windesem: post pre-
dca ceteri vnitoru. Mosterium bte
marie in vikeberch: dyocesis
hildesemensis. Monasterium val-
lis bte elyzabeth ppe kuremun-
da: dyocesis leodiensis. Mos-
terium bte elyzabeth boru puero-
ru i leodio: eiusdem dyocesis.
Mosterium bte marie i nazareth
ppe bredeuoert: dyocesis mos-
teriensis Mosterium motis bte
marie i anrgen ptis frisie: dy-
ocesis traiectensis. Mosterium
sci bertholomei apli i sulta:
dyocesis hildesemensis. Mos-
terium bte marie i hertzebage:
dyocesis moguntinensis Moste-
rium bte marie i mello ppe gan-
dauu: dyocesis cameracensis.
Mosterium sci dyonisy epi et mris
i molenbeke: dyocesis mindensis.
Mosterium orti bte marie iuxta wor-
maciam: dyocesis wormacensis Mos-
busch ysaac iuxta niuellam i hano-
nia: dyocesis cameracensis. Mos-
terium bte marie et sci iohannis
euagelliste iuxta segeberch: dyo-
cesis lubicensis Mosterium i rure-
munda sci iheronimi psbri i ptib9
gelrie: dyocesis leodiensis Mos-
terium sci petri apli i heghene
i comitatu lingensi: dyocesis
wormacensis Mosterium bte marie
i sula ppe cofluenciam: dyocesis
treuerensis. Mosterium bte marie
i sylo ppe emedam in oestfrisia:
dyocesis mosteriensis. Mosterium
sci athony i albergen ppe alden-
zale i tweta: dyocesis traiectensis
Mosterium sci nicolai i bergu ppe
lewerdiam ptis frisie: dyocesis tra-
iectensis Mosterium verabilis
corpis xpi i colonia Mosterium sci
viti mris ppe nerden i hollandia:
dyocesis traiectensis Mosterium
sci nicolai epi in truitehusen: dy-
ocesis argentinensis Mosterium sci
pancracij mris i ~~haue~~ hamersleue:
dyocesis halberstadensis Mosterium
sci spus i woen i terra cliuensi:
dyocesis coloniensis Mosterium sci
iohannis baptiste in rebdorp: dyo-
cesis eystetensis Mosterium sci
iheronimi i leides: dyocesis tra-
iectensis. Mosterium bte marie i e-
uerthusen: dyocesis treuerensis
Mosterium sci martini in louanio:
dyocesis leodyensis. Mosterium
sci hyrinei i marbach dyocesis
basiliensis. Mosterium bte marie
in birkenighe. dyocesis herbi-
polensis. Mosterium sci leonardi
i basilea eiusdem dyocesis Mos-
terium rosevallis bte marie
i hascha pein oestfrisie traiecte-
sis dyocesis Et hec sut noia et
ordo mosterioru sctimonialiu oim
gnali caplo de windesem subiecto-
rum. Mosterium capi bte marie ppe
amsterdam: dyocesis traiectensis.
Mosterium vallis bte barbare i
thenis mote oppido brabancie: dyo-
cesis leodyensis. Mosterium bte
marie et ste agnetis i depenene
ppe dauantriam: dyocesis traiectensis
Mosterium bte marie i vredinche
dyocesis traiectensis. Mosterium
bte marie et sci iohannis baptiste
i bronopia ppe campis: dyocesis tra-
iectensis Mosterium vallis angelorum

ī bona: dyocesis coloniēsis. Mōs
teriū ihrl'm ꝓpe traiectū: dyocesis
traiectensis Mōsteriū bt̄e ag
netis v'gis ī dordraco dyocesis tra
iectēsis Mōsteriū bt̄e marie
in bethania ꝓpe mechliniā: dyo
cesis camaracēsis Mōsteriū bt̄e
marie ī bethania ꝓpe arnhem:
dyocesis traiectēsis. Mōsteriū
bt̄e marie ī galilea ī gandauo:
dyocesis tornacēsis Mōsteriū
bt̄e ma'ie ī Falcons ī antwerpia:
dyocesis camaracēsis Mōsteriū
bt̄e marie ꝓpe nouimagiū: dyo
cesis coloniensis

De īclusiōe quorūdā mōsterioꝝ ordis et capli nr̄i more carthusiensiū. et de ꝑforma e' de cōclusiōe

Monasterijs Ca clvi.
igitur pmissis capli nr̄i
oibus ī seruore deuocōis
et virtutū exercicijs cotidie laborātib9
et bn̄ proficientib9: qdā cōuentus
p̄dcōrū mōsteriorū ad īforcōez
p̄orū suorū apliori deuocōis
amore. vt sibi videbatur accensi:
p'cipiciū quoz et ruinā a recto tra
mite v'e religiōis et regularis ob
seruancie. p frequēte ipoꝝ ex mōs
teria sua digressiōez nō minime
formidātes et ī futurū id p̄caue
cupiētes īcludi se ad more car
thusiēciū. a venerabili nr̄o gnāli
caplō. īstanter postulauerunt. Nō
vno āno pariter: sz iā vn9 cōuent9
iā ali9. diuersis ānis et tp̄ib9.
Hac aūt p se racōez videbantur
allegare: q' quidā fr̄es suos
parētū et amicorū suorū amore
carnali qz affectu vt videbat'
attracti et plurimū īcitati: ipos
sepe inuisere et de ꝑpetua eorū
salute cū ipis ī monasterio īstant'
desiderātes: et p̄latos suos pro
huiusmoi dādā sibi licēcia valde
sollicitabāt: nisi parientes se ex
hibētes cū eā nō īpetrassent.
Tali denique occasiōe extra mōs
teria sua diutētes: quietē mē
tis. pacis cōcordiā et celle cus
todiā. ī nō p'uū sp̄ualis vite de
fectū et religiōis detrimētū nos
cuntur amisisse. Cū aūt magna
de hijs īstancia fieret īter p'res.
q' nā ista desiderātib9 eēt renuēdū:
q'dā p'elati p'res bonū dei zelū
hn̄tes. cōtinuo nō acquieuerunt: ?
dicētes ordini nr̄o. et r'gle sc̄i au
gustini id minime cōgruere. qui
mādat fr̄es cū socio sibi adiūge
do īcedē et stare debē: et fr̄es
suos p exitū de mōsterio nūq̄
sibi molestos fuisse. p'o quosdā
id nūq̄ petisse. vt ad parētos
vel amicos exire potuissent: ?
vel cū īfra ānos decē. duodecī.
ā vigīti. nūq̄ mōsteriū fuissent
egressi: nisi ī dyebus minucō
nū cū oibus ad spaciādū ā suo
tp̄e pro cōi ad laborādū. Longa
igitur ī pmissis p'habita deli
beracōe caplm nr̄m gnāle.
ī sūmis qbusdā fr̄ibus et in
cura egrotātibus cōdescēdes.
tādē aliq'b9 dedit assensum
id plene desiderātib9 singil
latī singulis cenobijs: vt iuxta
cōsiliū visitatorū more carthu
siensiū. p ipos visitatores īclu
di possent. Hoc quippe mō
forma īclusiōis ipā processit.
Uno visitatorū celebrāte. post
dō9 p'mū dein oēs p ordinē fr̄es
ad sūmū altare īfra missarū

solempnia accedentes, ardentes cereos
in manibus portantes, se ipsos de nouo
deo tunc uiue optulerunt. Et profes
sionem inclusionis sue cartham conscriptam
in omni audiencia in facie ecclesie alta
et intelligibili uoce pronunciantes
solempniter fecerunt: eandem cartham
post factam professionem super altare ponen
tes in testimonium huiusmodi professionis sue
perpetuo reseruandam. Quamuis autem
priores et procuratores etiam rectores
fecissent professionem: ipsi tamen quamdiu
in huiusmodi officiis permanent ad eius
obseruanciam tam stricte tenendam non
obligabantur: sed ipsis in depositis
ad eam in forma seruandam omnino erant
astricti. Fratribus etiam ne ita nimium co
artarentur termini laxiores pro
spaciamentis cotidianis et etiam
tempore minucionum de licencia capituli per
uisitatores sunt designati: quibus
spiritum suum per deuocionem multam ex
haustum sensus que corporales re
ficere possent et recreare. Illud
etiam professio eorum continebat: quod
cum necessitas id expostulasset, ut
ad alia loca propinqua aut remota
exire habebant de licencia prioris
et conuentus sui, ac etiam de licencia
prioris de Windesem id fieri
deberet. Et qui apud moniales
nostras pro sororibus deputati fuissent:
per uisitatores ibidem certos terminos
quos transgredi eos non liceret
reciperent. Super quibus omnibus
fratres illi qui ad huiusmodi inclusionem
non erant inclinati responderunt: quod
fratres sui melius essent inclusi quam isti
quia numquam pro huiusmodi licencia optinenda
institissent: et isti inclusi causas
exitus sui sic equaliter disponunt quod
quamuis tamen maior pars eorum optinencia

sint contenti: quia sciunt pro certo quod cunctis
diebus uite sue extra monasteria
sua seu terminos sibi designatos
eos exire non licet si saluari uoluerint.
Fratres autem quidam in certis monasteriis
includendis ad inclusionem non pati
et inuoluntarii manserunt nec inclusi
et liberi: quia per uim et ius nec de
buit seu potuit ad id compelli.
~~Debuit~~ De quibus pater Wilhelmus prior in
Windesem dicere consueuit: Clausi quia
defecerunt, residui quia consumpti
sunt: utrosque tam inclusos quam non
inclusos simul commorantes intelli
gens. Ista enim monasteria capituli nostri
sunt inclusa: videlicet beati Pauli in
Rubea ualle, beate Marie in Septem
fontibus, Fontis beate Marie prope Arn
hem, sancti Iohannis ewangeliste prope
Amsterdam, beate Marie prope Her
lem, sancti Saluatoris in Thabor, beate
Marie in Bethleem prope Louanium,
Throni beate Marie prope Grobben
donck, beate Marie in Birket prope
Amersfordia, sancti Iheronimi presbiteri
in Valle pacis prope Traiectum, in Valle
beate Marie prope Oudenaert, beate
Marie in Dumo prope Endoue et Pas
sionis Christi beate Marie in Tongris.

Epilogus quot monasteria et congre
gaciones deuotorum temporibus nostris sunt
fundate et reformate, et quanta bona per eas
facta sunt in terra, et de graciarum actione
deo inexhibenda. Capitulum xlvij

Magna et mirabilia diuine
uirtutis opera in his diebus nostris
etiam nos paulisper facta cog
nouimus: quia coram positi oculis nostris
in omni circa regione ualde multiplica
ta et dilata conspeximus: et usque
hodie fieri uidemus. In terra enim
nostra deserta sterili et infructuosa

locus quodā nō erat refugii . quo
saluarentur aīe . salutē qz ppriaz
possent operari : nec ī seculo nec
ī religione : viris et feīs . seni
bus cū iunioribus lata viā et spa
ciosā ad pdicioēz ducētē conter in
gredientibus . Pauci quippe ordines
carthusiensibus et quibusdā cister
ciensibus exceptis . regule et constitu
cionū suarū tūc tpis erat obser
uatores : sz magis earū et sui
totius ordis subuersi ī oī pe re
ligione apti trāsgressores . Et
si tūc qdā fuisset . qpter aīarū
suarū salutē . et regnū celorū .
dnō deo creatori suo libēter de
seruisset : locū ad hoc aptū p tota
tūc prouinciā vix īuenissent . Pro
me eni reformacōis monstiorū et p
soarū an nrā tpa valde pau
cis ī re notū . nūc ī ore et ope
oīm ~~spu~~ spualiū et sclariū
virorū et mulierū . vt meli ī dul
coratū : tota tra compauit . Vi
eni ī tota ista prouincia īueitur
ciuitas vl oppidū : ī quo ibi centra
monstria vl congregacōes . alia qz
p plura deuotorū habitacula . q
de nouo īceatur fundata . q et
antiquis reforta . Itm vt sepius
prolocuti sum plusqz octogīta ha
bemus reforta ordis nri monsteria .
capitulo gnāli de windese vnita et
īcorporata . ī decē et septē dyoce
sibus constituta : vita sua sta et
bona regulari obseruancia seclares
et spuales . monachos et moia
les . viros et feīas . plimum edifi
cātes . et ad silia faciēda . crimia
et pccta oīa deuitāda . diuina pre
cepta sollicite obseruāda . pfer
tioris qz vite itinera scta quantocius

apprehendēda . verbis suis et exēplis
nō minime prouocantia : ac p hoc totā
nrāz patriā et ī habitantes ī ea .
noue vite sue conuersacōe . et lumīe
diuine grē . ab celo illuminācia . Die
eni et nocte ī choro et claustro
diuinis laudibus . q sctis vacant opibus .
nullū tēpus inutiliter sin speciali
īterno et externo . mentali vel manu
ali exercicio pterire pmittētes :
se ipos ī oībus et ppriaz voluntatē co
tidie mortificādo . cūcta tēpta
cōibus viriliter resistēdo . deo fi
deliter seruiēdo . violēciā qz ho
mo regno celorū īferēdo . re et
veritate sic ipm ~~pferēdo~~ pro
merēdo . Simili mō ī statu suo
faciunt presbri frēs et sorores congre
gacionū deuotarū . a domo dnī
Florēcii ī dauantria descēdenciū .
nūo plusqz quinquagīta . et tanari
orū ab eadē stirpe . et radice pro
genitorū . nūo plusqz cētū . q nūqz
vacant ocio : sz vt apes argumē
tose . pro salute ppria . et lucro aīa
rū . nō cessant īsudare : multum
fructū afferētes ī ethū pman
surū . Quedā eni monsteria et
congregacōnes pfate . plures hnt
psonas . alie pauciores . iuxta
loci quātitatē . et substācie ~~quan~~
~~titatē~~ facultatē : alie viginti .
alie trigīta . alie quadragīta .
alie quinquagīta . alie sexagīta .
alie septuagīta ~~pfes~~ alie octo
gīta . alie nonagīta . alie cētū :
alie cētū quinquagīta . alie ducē
tas trecētes vl quadringētas .
plus minus sub et supra . Quale g° nūz
psonarū octogīta monsteria et
cētū quinquagīta congregacōes
īntra se contineant : quis leuiter

enumēt · Que oēs ī grā dei et
spe vite eterne · ī boā volūtate et
sco ꝓposito: usq; hodie pseuerāt ·
Transeamus iā ad alia: et videam⁹ ·
qualiter in seclo sūt psone · ser⁹
utriusq; sexus huius cōiuncte · a secu
laritate per eas cōuerse et ad meli
ora · sem sic ꝓpositū et bonā volū
tate libēter deo seruiēdi · īparati
ex⁹ inducte et prouocate: quis
ad oīa euāgelica cōsilia statim
arripiēda · ꝓpter multa īpedi
mēta · nōdū dare se valēt: vitam
attamē saltē a petīs alienā ad castū
ī Forī cōez studet obseruare: quis
enumerabit · Lux igitur noua
iustis ē exorta: et rectis corde leti
cia: et letitia sempiterna sup capi
ta eorū · q hic diuites sūt ī deū ·
et ī boā cōsciā · Hec aūt oīa et
pla huius silia · diuina clemētia p
pres hic psatos · ī horū principio ·
humiles paupes et abiectos a mūdi
amatoribus reputatos · dignata
ē opari: ut ipsa sapiā necō glori
etur · sed ī deo viuo et vero: qui
vocat ea q nō sūt · tanq ea q sunt:
et īfirma mūdi eligit ut cōfundat
fortia · et ea q nō sūt · ut ea q
sūt destruat · Quis eni hec
oīa · cū vitā coēz pmū sapēret:
vnq credēt successiua: Quis
tantā fratrū multitudīe p totū orbē
almanicū de tā humili fonte · etiā
paucis ptrib⁹: existimare potuit
exurrecturā: Nōne ī corde suo
dicē pnt · vbū dni ī ysaia ego
destituta et sola: quis genuit
mi istos: Ego sterilis et nō pa
riens: et isti ubi hic erat: Nōs
istos enutriuit: pmo et qd seqt:
merito pnt adiūgē · Dilata locū
tentorij tui: et pelles tabernaclō
rū extēde · ne pcas · Afferet fi
lios tuos ī vlnis: et filias tuas
ī humeris portabūt · Angustus ē
mi locus: Fac spaciū mi ut habitē ·
et cetā huius silia · Hec noua dil
ex im miracula ī pmitiā ecciā ·
sub sps sā grā a xpi discipulis
celebrata: et nūc huius nris tpib⁹
ꝑ eū q hec nūc opabatur iterū
renouata · Vn et nō modicas
grāciarū actōes possu⁹ deo refer
re: q huius dieb⁹ nati su⁹ · qbus
salute aīarū nrārū opari: et
loca ad hoc disposita valem⁹
īuenire · Ut aūt ī ista grāciarū
actōe pmaneam⁹: nos qui nūc
tpis sum⁹ · et q venturi sūt post
nos · ī finitas quāti possum⁹ · dnō
deo creatori grāciarū actōes psol
uem⁹ · ipm q; laudem⁹: hoc ē oī
laude dignū et maiore · toto corde
cogitem⁹ · cognoscam⁹ et amem⁹: ī
pserti pro eo q pmū tā horū · vita
sctāte et prudēcia pcipuorū · nos
fecit eē discipulos: qui etiā nos
ad ordinē tā sām et approbatū
canonicorū regulariū · optie ī eius
istis p eos refortū · dignos dux
erit recipe · In quo si usq; ī finē
vite · ī plena regule et cōstitucionū
nrārū obseruatiōe fideles pma
serim⁹ · pfecte ī eis nūc purgati: ī
sī oī ī futuro purgatoē · ad
regna celestia possim⁹ puenire:
atq; prudias āgelorū choris asso
ciati · vultū nri creatoris et re
deptoris ihesu xpi ppetuo cōtem
plari · Quod nobis cōcedat
bndictus et gloriosus de⁹: q
est vita eterna gaudiū āgelorū:
btūdo oīm scōrū: p ī finita scla sclōrum

Explicit h' totū / Amē

Johannes gerardijn

Incipit liber de origine monasterii
viridisuallis et de gestis priorum et
fratrum in primordiali feruore ibidem de
gencium descriptus a magistro henrico de po
merio canonico regulari eiusdem qui extitit
prior monasteriorum brabancie scilicet viridisual
lis et septem fontium ad regulares in
bethleem prope louanium

Q uamuis nullis sanctorum ve
terum exempla sufficiant
quos nimirum pro singulari
sue conuersacionis emi
nencia mater ecclesia canoni
zauit. Tamen ad deuotis mentibus
noua sanctorum singularitas frequenter est
carbo desolatorius. Signum quasi positum
ad sagittam. Cuius rei gratia licet
hinc in inpulsus grauiter humili
tate nimirum dissuadente ob mei inge
nii paupertatem caritate vero que omnia au
get vehementer pulsante in con
trarium tandem victus obediencia huic
opusculo manum apposui eo securius
quo liberius. Idipsum quippe non motu
proprio sed superioris mei iubentis ar
bitrio sum aggressus. In hoc enim cari
tati semper concordat omnis humilitas.
vt mens humilis eciam in factis mag
nis et arduis secure obediat
preceptori. Cuius typum apostolus petrus
pulchre signat cum dicenti domino duc
in altum. statim obediens ei respondit.
Preceptor in nomine tuo laxabo rethe.
Et ego minimus frater viridisual
lis. in nomine ihesu gesta gestiens refe
rare deuotorum in christo famulorum
qui non multis retroactis temporibus in vidi
ualle sub vita monastica feliciter
domino militarunt. Vobis in bethleem
dilectis fratribus primo vobis cum cunctis
fidelibus. Prope tamen nostri ordinis ca
nonicis scilicet regularibus qui in nouissimis
hiis temporibus in nouitate spiritus reforma
ti sub vnius capituli obseruanciis ri
gore ordinis obseruatis. Vobis
inquam laxabo recia vitam priter et
originem ipsorum et nostri monasterii
comprehensis gratissimi filii. Sub hor
tatu et humili stilo fideli titulo
describitur. Vnum vero a domino ihesu
peto humiliter fraternitates vt
quemadmodum teste beato augustino prenotato
non autoritate veritas sed veritate
autoritas fulciatur. Hoc tamen verum
apostolus moueat credulitatem que ea
a fratribus vel laicis didici tam credibi
lium personarum. Fratris videlicet iohannis de
holacre venerabilis prioris venerabilis. et
fratris iohannis scoenhouia confratrum
nostri monasterii qui hec eadem se vi
disse vel relacione veridica audi
uisse palam et publice protestantur.
Ordo et diuisio presentis libri

A ggrediens igitur deo duce
ceptum propositum vt eo compen
diosius singula per ordinem
describantur. Primo duxi deuo
tam nostri monasterii vidisuallis ori
ginem describere vna cum personarum
circumstanciis. qui ibidem sub dei mi
licia militantes locum primitus
instituerunt. Deinceps ad vitam
et mores laudabiles deuotis
simi in christo patris iohannis riusbroecs
primi prioris vidisuallis pro
cuius amore et reuerencia principa
liter cepi presens opusculum ad dei
gloriam et eius memoriam in tercio capi
tulo inmorari. Tandem vero de eo
quo eiusdem monasterii dicto vul
gariter iohannes de leuwis aliis
quasi suis contemporaneis et eorum
successoribus sit preparatum scriptitas
tiabo vt memorie pauca &

e pluribus commendetur et nichilo minus lectores benivoli reddantur docibiles et attenti. Quapropter etiam capitulorum nomina seriatim in suis passibus prenotabo

De quodam generoso iohanne oriundo de sanguine ducis brabantie qui primo locum vidisuallis situm in zonia inhabitauit capitulum primum

Quater et mille ter c cum floruit ille. Qui vidisuallem fundauit ad ethera tallem. Anno enim domini m ccc quidam clarus et nobilis genere de sanguine ducis brabantie oriundus viguit temporibus brabantis huius nomine non sine merito iohannes dicitur extitisse quippe qui mundi spretis illecebris ut alter iohannes heremum coluit vnde et dei prouidentia cognomen sibi eum conueniens de busco dicitur attributum. Hic enim cum aliquamdiu ut moris est nobilium vita curialiter actitasset tandem compunctus seculi fastum mente fastidiens in nemore quodam dicto zonia distante ab oppido bruxellensi duobus fere miliaribus vallam arboribus consitam vndique et plus ferinis quam humanis usibus frequentatam late cupiens pelegit ut qui venando curiosis delicijs tempus expendit minus utiliter minus lacinando pro suis vitijs sese emendaret. Quod sane attendens illustrissimus princeps eiusdem nominis dux brabantie suo quoque proposito fauorabilem se exhibere cupiens dei famulo liberaliter annuit ut in dicta valle sibi construeret domicilium fossatis vndique circumseptum. In quo cum planicie et orto iuxta positis serue

ibidem

domino deseruiret. Que quidem loca a tunc deinceps ob fauorem ducum sui consanguinei primi incole vidisuallis omnibus suis posterum successoribus diuine pietatis intuitu patentibus impetratis litteris liberaliter assignauit. Capitulum secundum

Quare predictus locus dicitur vidisuall

Factus est itaque ut ait apostolus Gratia dei sum id quod sum. Johannes enim qui gratia dei dicitur in valle merito collocatur sicut scriptum est humilibus deus dat gratiam. Unde tam active quam passive iohannes hanc vallem primo instituit in qua vbertim in medio montium diuina pietas gratiam germinauit. Habundans enim hec vallis fluminis gratiam pro gratia sibi accumulans iohannem duplicem sed magis fertilem sibi meruit successorem. Hii sunt prior et coquinus eius utrique iohannes vi spectabiles. quorum in valle nostra viridi taliter effloruit odor mirabilis. quod recencia eius redoleat dauid sanctissimi prophetia. Inter medium enim montium pertransibunt aque. Et que aque nisi sapientie diuine. Quas vterque tam copiose exhibuit ut nemo dubitet eos hausisse de illo flumine quod qui gustauerit de ventre eius fluent aque viue. Quarum enim doctrinam illorum clare et limpide sano palato gustare poterit procul dubio experietur quam gratia dei eos repleuerit nec in aqua eorum fuit vacua. Que quidem ut nobis eorum posteris quo ad viuimus illesa maneat iohannem eligimus in patronum ut quod minus et nobis sufficimus. prouenit et primum suffulti presidijs singuli concludere valeamus

Et gr̃a e9 ĩ me sp̃ manet
De arnoldo quodã h̃emita suc-
cessore p̃fati iohis Cam 3m

Sed ne digressiõis q̃libz
occasio ceptũ iã ordĩez in-
tercipiat q̃uis loco loci
ꝯpetãs cõgrue decenterq̃z conueniat
vtpote dicatur vidisuallis qua
vi valẽtes viguerũt. libet idipz
ĩ speciali magis luculẽter oste-
dẽ q̃ verbis aerẽ verberãe.
Nempe si deiceps lcõr sedul9
diligẽter ĩspiciat q̃ scribuntur
clare ex gestis viorũ illustriũ
q̃ ĩ hac valle dño florẽtes odorẽ
dedẽre spirantissimũ. idipm fa-
cilliẽ cõprehẽdit. Huic enĩ p̃mor-
diali ĩcole iohãni cõ supmemi-
successit gñe q̃dã humilior sed nõ
ĩferior sctitate arnoldus q̃dã
vir vite mirabilis de oppido dies-
tensi oriũdus Qui ĩ eodẽ loco
viginti ãnis vitã ducẽs solitari-
am. strenue dño seruiebat ta-
to deuocior ĩ dei obsequio q̃nto se
positus ab homĩ frequẽtia a sclõ
ma[illegible] alien9 Ingrediens eĩ
viridẽuallẽ votũ vouit et voto
dedit nũq̃ se p9ea exiturũ si for-
tassis festiuis dieb9 etiãz suã
prochialẽ scti clemẽtis ĩ villa
de holãe cõionis grã visitaret

De cotidiano exercicio dñi arnoldi

Huius arnoldi ĩ dcõ nemore
talis extitit cõuersacio
cotidianiq̃z laboris exer-
ciũ q̃ cuspulã et arborũ plãtas
excolẽ alia q̃z huiusmoi exercitia
ex more consueuit frequẽtãe. Quo
rũ prouẽtu statuto tpe ad ĩstar
prm̃ ãtiquorũ ĩ h̃emis egipciacis
residẽciũ sobriũ sibi natiue sus-
tentaculũ cõtẽt9 modico procura-
uit. nã cũ ĩ nemore supradcõ latũ
sibi pascẽdũ gregib9 h̃ret spa-
ciũ vnã vaccã dũtaxat tenuit
vt e9 lacte nõ tã ipẽ q̃ amici eius
et hospites eũ visitantes reficerẽn-
tur. Alius nẽpe largus et pro-
uid9 sibi ĩ tm̃ p̃uus et rigidus
fuisse dicitur vt cibis asp̃rimis
vesceretur. Cui potus nõ vinũ et
sicera sed aq̃ frequẽter et ceruisia
ĩterdũ q̃ de micis et crustis
alio ve pane coctẽato satis tenu-
em braxabatur. Vestes itẽq̃z et
alia cõmodo corpis ptinẽcia viles
et horridas paup et humilis xp̃i
discipul9 siu cari9 portaẽ sole-
bat. Memor p̃fcõ illi9 doctrine
apostolice Curã carnis ne p̃fe-
ceritis ĩ desideriis Et alibi hñ-
tes victũ et vestitũ hiis cõtenti
sum9

De reuelacõe sibi f[ac]ta ĩ viridiualle
de situ et disposicõe romanẽ vrbis
Ca m 4m

Sed quid moror in
corpõalib9 et nõ pocius ĩter-
ne suspẽsiõis ĩ deũ explicẽ
miserabile exitiũ. Quo tã frequẽter
archana penetrãt vt pter humãnã cõ-
suetudiẽz mõis mitis et ineffabi-
lib9 mereretur diuinitus cõsolacĩ in-
tm̃ vt mõ quodã p̃phetico absen-
cia tanq̃ p̃ncia discernerẽ. et ĩ visa
q̃ oculariter cognita fuẽt p̃ roẽs
sibi familiaribus ĩterdũ verac̃
indicaẽ Contigit eĩ quodã tpe vt se-
deñs ĩ cella solitari9 de rõne vrbis
excellẽcia vbi nimirũ tot et tanta
deuota fuerẽ sctõrũ certamina ĩ-
tentissime cogitaret Cumq̃z talia
deuote reuoluẽs vrbi romane ĩter-
no ĩntuitu magis magisq̃z afficerẽ

Factum est stati ex isperato ut nō solu
loca martiru nō tm urbis tā spa
ciose cūcta lustraret digna videri
diversitula. Verū etiā iter medi
um tā pspicua vidēt īnuitu ut
ipm melius et distictius cū sing
pessagys referre possit audie
volētib⁹ q̄ qui ibidē plurib⁹ ma
bus ī psona ppā extiterunt

De e⁹ obitu et quō pdixit vidē
vallē ēē futurū mōsteriū Ca 6ᵗⁱ

Hoc sane cōfirmat e⁹ obit⁹
ī quo iā iminēte mortis
articulo iā iaz pscius futu
rorū psonas etiā corpis sui custodiā
attētē sollicitas satis reddidit
supestitas Cū ei ab eo sciscitarentur
q̄ sepulture sue locū eligēt fertur
taliter respondisse. Hic ī meo
reclusorio īuolutū hoc vile et
mortale corpusculū manipulo stra
mineo sepelite Cūq3 illi misteriȷ
nescij sibi dicent Fr̄ arnolde an
ignoratis q2 locus iste nōdū nō hoc
est cōsecratus. Ille rndit ut melius
potuit locus iste frēs karissi futur⁹
ī breui ē mōsterium ī q̄ viri deo devo
ti et fideliter ministrabūt ī fervorē
sce religiōis germiācoēz Quib⁹
auditis plimū gavisi stati illi eo
defūcto affim magis q̄ effim
pie peticōis tn magna discrecōe
ppēdētes iux̄ fideliū cōsuetudīez
corp⁹ ut pcipit īuolutū fasciculo
de straminib⁹ ad ecclīaz sua prochi
alem de holāc cū magna devocōe
detulerūt Quod ibidē an altare
bti nicolay devotis exequijs
sepelierunt

[Margin note: et religiosi vite / et morib⁹ ex- / emplares / ordinavit]

De lāberto tcio hemita vidis
vallis successore dci arnoldi
Capitulū septimū

Erat quidā labit⁹ nōie hm⁹
arnoldi cōtēporaneus qui
stati post obitū viri dei
vides locū vidisvallis devocōi
abilē tantū prīs se fecit hmōi suc
cessorē Hic dū gra uberioris
meiti oīa pter amorē dni ihu se
culū fugiēs reliqisset nec h⁹ sibi
sufficē voluit. qn etiā xpi formi
or ēē desiderās extrēma vouerat
paupertate q̄ nec ī cōi nec ī ppō q̄
q̄ sibi vēdicat possessiōis Js
igit² oēm sua sollicitudīez ī eū
proiciēs cui ē cura de hoīb⁹ qui
volucres pascit et vestit lilia
ex⁹ coēm hoim frequētiā ī vasta
latitās solitudīe magna peiten
tia et abstinēcia mortale corpuscu
lū domitavit De hoc tn devoto
dei famulo q̄uis credibile sit
pie meti ipm talib⁹ exīcijs mag
nū fuisse corā dnō nichil singlaie
ad pns asserimi. Pcipue cū prēs
mei venerabiles quorū scribēdo
pns opusculū appodio ditavat et
nō meis relacōib⁹ s nichil sin
gularis eminēcie michi retulert
de eodē Nec mirū paucō enim
anorū spacio mansit ī loco vidis
vallis a quo nō motu levitatis
sed cōsilio & credis caritatis hu
lib⁹t uiliter locū cedēs se ad
reclusoriū ppe bruxellā vocabulo
botēdale transtulisse

De collacione dni iohis gerelmi
canonici bruxellen q̄ pmordialis
fuit cā mōsteriȷ vidisvallis Ca 8ᵐ

Hoc ī tpe ī quidā egregius
in opido floruit bruxelle
si Qui cū eēt īsignis gne
nore pcipuus dives possessiōe
pter ppiu patmoniū hoīs etiā

ecclē fruebatur Erat enim maior
canonic9 btē gudele bruxellēsis
Cui nomē iohānes gherelmi dum
diuina prouidēcia vt res nōi et
vallis grē decēter aptissime qz
cōgruēt Is itaqz cū p̄ q̄dāt ānos
vitā seculariter actitasset contigit
vt die quadā disponēte diuina cle
mēcia audiret et vocē dicētē sibi
Vade cito ad ecclāz ubi inuenies p̄di
catorē cui9 sermoē cōpūgeris et in
viā salutis dirigeris Cōfestī igitur
ille progrediēs et sicut audiuit ita
inueniēs cū magno cepit deuocōis
studio vbis intēdē sermocinātis.
Qui cū in p̄mo sermoīs exordio nec
verbis seriem nec sensu mane
riem posset attigē· illico in viri hu9
p̄ncia tāto p̄fusus est verbi munē
q̄ tā de ignito dei eloq̄o omēs qui
aderant mirarētur· Videns igit̄
p̄dicator q̄ sibi accideāt et nō sibi
sed diuine poci9 dispēsacōi tā inopina
tū ascribēs miraculū in fine sermoīs
cūctis audiētib9 ita dixit Puto
q̄ hec que audistis sermoīs mei
exuberācia fcā sit ꝓpter q̄spiā virū
vt ipē in melius emēdetur Quod
audiēs canonicus memorat9 tan
tus sibi respōdit dicēs vba sunt
verā q̄ dixisti Ad hoc enī dei grā
huc me vocauit et mētē meā ver
bis mellifluis fecūdauit vt hoc
sermoē salubriter informatus a
vanitatib9 seculi me auerterem
et aliū viuēdi modū m̄ assumerē
salutarē

Quod dcūs canonic9 statī mut9 in alte
rū virū exemplaritate vite sue trax
it dnm̄ fracōnē de frigido mōte
postea p̄mū p̄positū Ca. Nonū

Statī igitur expleto s̄mone
domū reuersus vita et moribus cepit
ostendē q̄ verbū dei nō inter spinas
et tribulos nō secus viā nec inter la
pides sed in agro cecidēit fertili in cor
de humili et fructuoso iux q̄ scriptū
est In mansuetudīe suscipite insitū
verbū· Vir enī ~~hōs~~ deuot9 et vene
rabilis vocis nō inmemor saluatoris
Beati q̄ audiunt ~~et~~ verbū dei et cus
todiunt illud oī custodia seruās cor
suū studuit mores seculares ab
icē et quasi indut9 nouū hoīez oib9
se p̄buit exemplarē Hec mutacio
dextere excelsi q̄ vocat ea q̄ nō sunt
tāq̄ ea q̄ sunt q̄ plantantibus et rigā
tibus manū porrigit adiutricē
Cū enī multi eccliē canonici et p̄sbri 1 eiusdē
p̄ sue cōuersacōis honestatē alij
moti verecūdia· alij vero inducti
exemplo et penitēcia strēnue se
ad dnm̄ cōuerteret· erat tū vir
vnus p̄p̄apius noīe Fraco de fri
gido mōte famosus clericus magr̄
in artib9 et eiusdē ecclē minor
canonic9 diues ꝓpo patrimonio mag
ne qz reputacōnis et fame in ꝓpo
Qui cū naturaliter eēt vir pru
dens honeste vite et boē cōsciēcie
stati videns dei grāz in hoc cano
nico dietenus crescere familiarē
secū studuit hrē cōuersacōez ita
vt tādē in eodē domicilio habitātes
et in eodē de suis possessioib9 victitarūt
Et quasi scā inpiētes aplōrū bea
vestigia quicq̄ vltra sobriū victū et
vestitū eis superat liberaliter pau
perib9 erogarūt

Quō dns iohēs de rusbroec p̄stea
prim9 prior viridisuallis cū eis stetit
et profecit adhuc p̄sbr̄ seclāris Ca. x

Manserunt tūc temporis cū eodē canonico
Juuenes mire deuocōis noīe

iohānes ruusbroeck postea pim⁹
prior viridisvallis q̄ tā pro generis
affinitate q̄ vite et moꝝ pbitate
dnis canonicis effectū vicariū ecc̄e
ecc̄e sc̄e gudele ec̄ā ad sacros or
dines promouit De quo cū ser
mo fit posteri⁹ hoc vnū sufficiat
hic dixisse q̄ cū tā modico fragilitas
set tpe vt vix coīa grammaticorū
principia didicisset tāto ē rore diuini
spiramis tātaq̄ mētis pspicacia
pfusus q̄ sup huāne facultatis cō
suetudiez. nō iā dico loicorū falla
cias ~~facultatis~~ nō phorū vanas in
dustrias verū eciā theologorū tra
scendēt alta spectacula ī tm̄ vt ad
huc presbiter ī sc̄lo tā sublimes
diuine sapiētie radios attigēt q̄
nemo dubitet ī eo diuin⁹ viri ioha
nis ipleta testiōnia. vnctio docebit
vos de oīb⁹ fatēr ī ōiūm cogor et fa
teor q̄m̄ q̄ dudū ī ani phie dedi opaz
nec quidē ad mediū toto conamīe
possū ascendē quo idē facillime
puolauit. Ñō plane acq̄sita p suā
īdustria lrāli sciā sed poci⁹ reuela
cōe diuīa sicut ī suis codicib⁹ ē ppē
dēdū quos nō compto latitatis eloqō
sed matno ydeomate sc̄ptitauit

De exēplari cōūsacōe sue familie.
et quā rigidā vitā duxit ācilla eius
ī sc̄lo seruiēs Ca ~~Decimū~~ ij

His igitur trib⁹ pfecto tri
nario vno eodēq̄ feruore
sp̄s ducētib⁹ feliciter dies
suos quātū pficerit ī via dn̄i ī qua
ali⁹ sic ali⁹ sic ambulat nō tā ex
eorū cōuersacōe laudabili quā sue
familie deuocōe mirabili ē pensā
dū Ministros enī ī exteriorib⁹ eis
seruiētes exēplariter īstituerūt
et ī cunctis timē dnm̄ eiusq̄ seruare

sep̄ p̄cepta diligēti studio docuerūt
Vn̄ cōtigit q̄ cū īter ceteros mulier
q̄dā abiecta et humilis eis deseru
uisset tāto ē humilitatis edocta sp̄u
vt pene oēs qui eā cognoscerēt vite
suū modū īsolitū mirarētur. Ha
beat enī pro cōsuetudīe vnā dup
tarat veste cōūi tā ī estate q̄ ī hye
me Et vbi īterdū rigor frigoris
corp⁹ ī vasceāt vt assolet huāne
necessitati nō se leni quoīus cepit
cooperculo sed ī late aplitudinis tu
cā nūc fenū nūc stramiā alia ve
corporis afflictiua īferēs rigore
rigore vite nitebatur Ipleta
scripture testiōnia Que ifirma
mūdi elegit dn̄s vt cōfundat forcia

Quō eadē deuota xp̄i famula vexari
solebat a demoniis Ca xij

Mirere forte quis inueniet An
nō ista paup et humilis xp̄i ppe
dissequa fortis veraciter dica
meruit q̄ nō iā dico mūdi hui⁹ sapiētie
pximo et pncipi nouit illudē tenebrarū
Sed dicas quō Audi Ipa enī cū sedula
eēt et fidelis ī obsequio dñorū viorū
nec ex hoc mi⁹ erat sollicita ī sue
humilitatis exercicio Quā ob causā
tāte humilitatis pariter et fidelitatis
multis eā vexacōib⁹ infestauit ita
vt frequēter nūc dormiēti nūc vigi
lāti terras sibi ymagiēs anponet
vt vel sic in interdū territa vīcētur
Sed de famula cōfidēs ī dn̄o ~~qui nō~~
~~dn̄o~~ qui nō derelinquit sparantes in
se. ī tm̄ fcā est sue maifestacōis in
curia vt quasi ītrepida suas falla
cias cōfutaret Dicit apte dn̄a viri
quadā vice referūt contigisse Ñ cū
more solito ipā ī alūs cōquēdis pro
dei famulis eēt sollicita visus est
demon ī spē teterrime symee suis

humeris insidens. Quod ubi palam factum est statim illa tamquam sue infestacionis solita parum curans et perterrita aliis stupentibus evanuit et sibi credentes congne officium consueta sollicitudine perpetrauerat. Quo facto liquide patet quamuis de aliis non sit memoria quam deuoti fuerint ministri qui eis adhuc in seculo residentibus seruierunt

Quod dicentibus eis horas canonicas strepiter interim etiam turbabantur. Ca. 3m decm

Sed ne de fonte ad riuos videar plus debito defluxisse libet pariter adhuc de dictorum virorum laudabili in seculo conuersacione paululum aliquid enarrare. Qui cum essent viuere caritate feruidi deo deuoti et proximis exemplares cotidie singuli deuotissime secundum differencias suorum graduum in diuinis etiam sive quodlibet psalmis et ympnis domino seruientes omni vigilancia horas canonicas soluere diuinis quasi alacriter intererant satagebant. Uerum cum preter alias interim eadem etiam fieri solitas capellanorum inquietudines ac secularium strepitus et rumores capellanus quidam nomine godefridus ketrekere eos sepissime in suis exerciciis perturbaret habuit nimirum ipse idem vocem tubalem rudem et dissonam. ipsi frequenter lecta vel legere a seorsum horas suas in priuato dicere cogente consciencia sunt compulsi. Unde tandem victi tedio ceperunt pro salutari remedio inuicem cogitare

Quod consilio domini francionis proposuerunt mutare statum suum. Ca. 1e

Factum est igitur tempore memorati lamberti ut hiis pulsatus frequenter molestiis dominus francio de frigido monte iterum compaciens tantis angariis suorum in christo consodalium semel diuinitus inspiratus prefato domino iohanni gerelmi quem tamquam presbiterum venerabatur hiis verbis loquetur. Mi pater et domine dilectissime quoniam deuocioni nostre nequimus ad plenum satis facere quam diu fuerimus in hoc seculo ad satisfaciendum nostro proposito unum videtur multis expediens ut videlicet seorsum a communi hominum frequencia locum eligamus solitarium in quo libere et absque scrupulo iuxta ordinis nostri dignitatem horas competentes soluere deuocioni vacare et consciencijs nostris iuxta votorum exigenciam possimus fideliter prouidere. Quod deus tamen noscens quamuis dominus noster credens adiutorio principaliter id tamen liberaliter annuit quod idipsum tamen propter illius assistenciam quam etiam propter naturalem industriam quam in eo experiebatur. ac etiam precipuam familiaritatem quam idem dominus francio habuit cum nobilibus brabancie commodius fieri non dubitauit

Quod venerunt ad viridem vallem et de erectione prime capelle Cam 1e

Quid moror votis vota succedunt prospere Et cum de loco proponitur questio iam renouantur spes antiqua oracula. Fit ut secundum pie recordacionis fratris arnoldi de quo supra paululum memini vallis viridis eligatur placuit omnibus placet et singulis locus visitatur a principe facillime impetratur. cedit lambertus non coactus sed libere meorum nimirum iam dudum plane de futuro cenobio prophecie. Plangit bruxella et eius ciuitate societatis orbata solacio gaudet heremus deserta et inuia in qua nouella fit plantacio Et cum lambertus persona laica propter singularem quam vouerat extreme paupertatis obseruanciam ad aliud se ferret reclu

forum in nemore dicto vulgariter Botendale prefati viri unanimi proposito concordes et cum multo gaudio ceperunt. Anno domini MCCCXLIIII agentes Viridisvalle de consensu episcopi capellam erigere qua erecta mensis marcii die XIII in ecclesiam prochialem pro se et suis familiaribus ceperunt ibidem pariter residentes domino fideliter deservire. Quorum tunc sequens contubernium Johannes quidam de Afflighem postea devotus et magne virtutibus et vite meritis bonus cocus Viridisvallis licet rusticus et illustratus spei anchoram figens in domino vitam cum eis solitariam quamvis insolitam attemptavit.

Quomodo fili vivientes sub habitu seculari dominum Franconem fecerunt suum superiorem et de molestiis quas paciebantur. Ca 16

Profecto interea domino Francone ceteris in presbiterum et curatum cepit zizania in agrum dominicum hostis nequissimus seminare. Et dicentibus aliis quam boni sunt, aliis econtra quam non sunt, creverunt novelle huic plantacioni tempestas valida et vehemens valde. Cum enim quinque annis vel circiter licet presbiteri sub habitu tamen seculari ibidem simul habitassent facti sunt non solum laicis verum eciam religiosis et clericis in scandalum pariter et derisum in tantum ut de ceteris taceam. Prior autem tunc temporis sancti Victoris Parisiensis ordinis canonicorum regularium cuius super hoc ego missam legi personaliter longam epistolam de modo vivendi minus solito et nusquam ab ecclesia approbato eos non modicum reprobavit. Deinde et venatores ducis Brabancie locum videntes suis commotionibus satis habilem in crebro ceperunt ibidem cum suis canibus declinare. Qui pariter et penas cotidianas tam graves deo devotis famulis frequenter intulerunt molestias

ut tunc plerisque Viridisvallis non loco solitarie devocionis sed pocius nepharie venacionis videtur.

Quomodo propter premissas causas habitum assumpserunt regularem et de erectione monasterii Viridisvallis. Ca 17

Quod sane perpendens dominus Franco prepositus utpote vir prudens et circumspectus habito prius maturo consilio cum fratribus suis et amicis cepit de remedio cogitare. Quibus concorditer visum est quod taliter vivendi eorum modus non posset diu esse stabilis nisi habitum clericus approbate religionis assumerent ut sic bonis suis temporalibus sublatis dominio temporali per debitam amortizacionem ipsi plene statutis et libertatibus ecclesie munirentur et stabilirentur. Super quo accersito reverendo tunc in Christo patre et domino Petro episcopo Cameracensi cui dictus dominus Franco ad modum extitit familiaris statim illi placuit consilium et iuxta exhortaciones prefati prioris de sancto Victore assumpto habitu canonicorum regularium quem idem episcopus eis tradidit certa mutacionis in prepositura mensis marcii die decima. Annis premissis quinque appositis sepe dictum venerabilem dominum Franconem eis prefecit in prepositum. Cui eciam auctoritate prefati episcopi obedienciam secundum regulam beatissimi Augustini unanimiter profitentes multis graciis et privilegiis a memorato episcopo in spiritualibus ac eciam tunc temporis duce Brabancie qui eos sibi adoptavit in speciales dilectos filios donis temporalibus sunt dotati.

Quomodo dominus Johannes Gerelmi non assumens habitum propter debilitatem corporis perseveravit usque in finem. Ca 18

Verum cum senio iam affectus vir ille grandevus et venerabilis presbiter dominus Johannes Gerelmi fons et origo huius venerandi in Christo

collegii. habito prius maturo consilio rigo-
rem ordinis statuerit potius declinare quam
in ordinis detrimentum contra sui nominis denigra-
tionem supra vires aliquid attemptare.
Mansit nichillominus pater cum filiis et
licet habitu exteriori eis difformis et
dissimilis in rebus tamen cum fratribus suis
florere studuit fervore spiritus infatigabili
ac moribus eorum quantum vires corporis suf-
fragabantur in omnibus se studuit confor-
mare. Et ne deseret videretur alle fro
sibi seorsum ~~septo~~ habitaculo maluit ibi-
dem cum fratribus suis dies suos dicere ducere
in solitudine sub rigore discipline
et penitencie quam fastu seculi redire ad
vomitum et falsis huius seculi exponere
periculis fugiendis. Memor enim vir
venerabilis quod qui perseveraverit usque
in finem salvus erit. clausit in perseve-
rancia canos suos et sicut aliis pre-
cedens in seculo fuit in conversacionis ita
primus recedens a seculo eis ostendit
viam humane condicionis ~~Cano~~ C 19

Quomodo post dictum domini iohannis obitum dominus
Franco rexit monasterium et de mirabili
eius longanimitate et mansuetudine

Quo defuncto et in primo eciam vene-
rabili sepulto mansit dominus
Franco prepositus perseveranter
cum fratribus suis degens in loco viridisvallis
ubi iniuncto sibi prelacionis officio tam streu-
nue tamque discrete prefuit ut fratribus
suis ad tam frugem provisionem tam in corpore
quam in spiritu omnibus quoque locorum visitatibus ad tantam
proficeret edificacionem quod super paterna eius
diligencia et fratrum suorum devota obedien-
cia fama virtutum mire odorifera totam
perflaret patriam adiacentem. Erat nempe cum
martha strenuus in actione cum lazaro
sedulus in contemplacione. Et quod sibi minus af-
fuit in parte marie fratres devoti quibus preerat
vacantes eterne contemplacioni sibi non mo-
dicum recuperarunt. Et quod raro solet
contingere quamvis floreret vita et gracia tam coram
deo quam hominibus ita ut summa in reverencia
omnibus eciam nobilibus patrie haberetur
utpote vir prudens honestus et eloquens sic
tamen fuit modestus et humilis ut vere se
christi monstraret discipulum qui raro
vel numquam frangi potuit sed humiliter
omnia tolleravit de quo factum res perhibet
non silendum. Cum enim unus de fratribus suis
quadam vice emisset coclear quoddam
ferreum in usum conventus nichil aliud
ad manum inveniens idem frater arripuit
sigillum cum dicta bulle plumbeum ut eo lique-
facto soliditas coclearis probaretur.
Et quamvis admodum magna necessitas
primo ipsius monasterii grandis utilitas
in eadem bulla contineretur ubi res
facta viro pio innotuit non motus atque
gratissime indulsit simplicitati fratris
quod ubis non potuit emendari.

Quomodo semel idem prepositus rogatus pro scan-
dalo personali ut ipse absque suo demerito
possit pro christo humiliari mirabiliter
temptabatur. Ca 20

Quamquam dicitur vir in bono profici-
ens magis magisque humilior
fieret contigit ut iterum semel con-
punctus tamen se ipsum vilipenderet ut tamquam
vinderet caritatis ipse deum per scandalo et
confusione nobili absque tamen culpa
propria cum omni instancia deprecaretur. Unde
contigit eum ex improviso tante confusionis
nota tante quoque diffamie crimine absque ul-
lo culpe demerito inuri ut ab excel-
lentissimo sibi tunc temporis illustri duce bra-
bancie eciam prodicionis argueretur.
Qua de causa vir dei permittente divina
clemencia qui suis electis omnia in bonum
novit disponere tam vehementer cordis
incidit in tristicia quod ex tunc deinceps
fratribus suis exceptis consuluit ut con-
tinuus divine promissionis contenta~~tur~~-
retur et neque quamquam eciam ex tunc a deo s-
peteret temptacionem. Sed pius et fidelis
dominus qui suos non permittit temptari supra
quam possunt quin ymo dat cum temptacione

prouectū stati post erudiciōis flagel
lū vbe͡a pbuit et por inores licet
mūdani honoris cauvius tāto extolli
tur agnita veritate q̄nto passus fuit
emerit⁹ scādali et cōfusiōis
De lōga ifirmitate quā patiēter
sustinuit et e⁹ obitu C xi
Perseuerās igitur i pposito
deuot⁹ ppositus cū frib⁹ suis
couētū studuit augmētare
Et cū iā pene octogenarius graui
ifirmitate laboraret ita vt ānis q̄
tuor cōtinue an̄ diē obitꝯ sui i lecto
decūberet paliticꝯ fr̄es tn̄ pl⁹ cōmodo
ipo q̄ p̄rib⁹ i cōmodo cōsulētes vsq̄
i finē dierū suorū eū cū sūma vt
decuit reuerētia i suo officio susti
nuerunt Quod ille cū magna mā
suetudīe et equimī ptulit bn̄uolē
cia nō recusans laborē corpis quo
fribus suis obsequiū impederet
pietatis et deo pro modulo faculta
tis decrepite seipm̄ facēt holocaus
tū Obijt aut̄ plen⁹ dierū ab ān̄o in
carnacōis dn̄i M ccc° octogesimo sex°
q̄nto ydus mēsis iulij Quo defūcto
sepult⁹ est i noua eccīa p̄m⁹ cum
magne solēpnitatis deuotis exeq̄ijs
vt i fra lau⁹ cōtinetur i deposicōē
deuoti prioris cūquo sicut i vita
vnanimis ita disponēte dīna cle
mēcia post mortē meruit eē tam
corpe q̄ spū cōtubernalis
Explicit p̄m⁹ liber
Sequitur liber scd̄s de vita et
miraculis fr̄is iohīs ruusbroec
deuoti et p̄mi prioris vidisuallis
de e⁹ recōmēdacōē et de miraculo
qd̄ sibi cōtigit iā nato i fantulo
Capitulū primū
Quā disputas erit puer iste
Puerū nō racōē i fācie

sed puritatis et itelligētie illū fuis
se deuotū priorē de quo p ordinē est
nobis sermo Ipse reuera ē iohānes
vox clamātis in deserto amicus
sponsi lucerna ardēs et lucēs succes
sor vt estimo precursoris Cui dn̄s
ih̄s xp̄s q̄uis nō clausus clauso in
vtero q̄ximo iā regnās tenello in
fantulo talē grāz prerogauit q̄
sicut a p̄ribus p̄dc̄is didici ipē vir
puer septē dierū lauādus i pelui
a sua nutrice absq̄ sustētacōis ā
miniculo cōtra hūane ifirmitatis
cōsuetudiē solus subsistēt erecto
Cui⁹ silē fere legitur de btissimo
nicolao Sed quid hoc tā grāde
miraculū quid hec preludia nobis
pnosticāt n̄ q̄ futur⁹ ille erigēt
spm̄ i dīna specula oculo cōtēplacōis
naturā trāsgrediēs mō mirabili qui
supra naturā sic stetit i corpe in
fans tā modicus et tantillus
Quō vt alter iohīs mr̄ēm fugiēs
deuenit ad dn̄m iohānē gerlm̄i pre
fatū cōsāguineū suū et quō mr̄
eū seq̄batur Cam secūdū
Hic etiā nō modicū btissimo
precursori eū assiliat quia
sicut ille ciuiū turmas fu
giens i deserto latuit ita et iste
maternā fugiēs ~~solitudinē~~ sollici
tudiēz q̄ tenere eū nimis dilexit
cū esset ānorū fere vndecī dīna dis
ponēte clemēcia puer iuuenis nō
more cōi carnales affc̄s vim potius
spūales profēus pro sue etates
modulo sectabatur Vn̄ casu veniēs
ad domū memorati canōici ille
eū gaudēter suscepit et scolis tra
didit i bruccedū Quas cū ānis circi
ter quatuor bruxelle docilis freq̄
tasset more btī benedc̄i mgr̄ dīna
sapiētiā vita et moribus q̄ hūanā

sciēciā varitate honoribꝰ adamauit
Hic ergo proficiēs corā deo et hoībꝰ ma
trē potuit nō latē Que ipm sequēs
ī bruxellā cū eꝰ nō posset gaudē opta
to cōtubernio statī accessit ad beghi
nagiū vt vel ibi crebrius quā ī rure
Filij sui et si īterpolata grata tn̄
sibi pn̄cia potiretur Tandē vō pro
fectus filij fama qz sancte opīonis
plata cotidie suis auribus matris
plus viscera confortabat qz si eius
carnali pn̄cia ad votū fuisset coti
die freqūtata Nec mirū sps enī
sc̄s vinculū amoris veri et casti ita suorū
cōglutināt corda fideliū amicorū qz
qūuis localiter separentur magis tn̄
tū corporali pn̄cia affectuosa dul
cedie vniātur

Quō pia mr̄ eꝰ defūcta frequēter
sibi visu apparuit et quō p eius
pn̄iā missam fuerit a purgatorio
liberata Ca 3m

Ipi pm probat rei euētꝰ sepe
defūcta matre sua eius coti
die filialē hn̄s ī corde memo
riā crebris eā studuit orōibꝰ diuine
pietatis oculis cōmēdare Que vite
ipsa suffragijs indigens filio procedēs
obuiā talia verba doleter reuelās
sue īteressiōis bn̄ficia flagitauit
dicēs O mi fili dilectissime qz longa
adhuc tpis mora sup est quousqz
efficiaris presbiter Quod ille dīne
dispēsacōis ꝑuidēs īditiū qūto cre
brius sibi taliter occurrebat ~~tāto~~
tāto feruēcius mr̄i sue deuote ora
ciōis studiū cū oī conamie pietatis
filialiter impēdebat Quaobrē vt
ipē frequēter postea fr̄ibus retulit
eodē die quo ꝑme misse sue pageret
sūm sacrificiū ipē diuinitus audie
meruit sup mr̄is sue purgatorio
grata diuino cōsolacōe Mr̄ ipa ꝑsona
liter cōpleto officio ipm visitans
vultu placido gracias agens sin
cerissime īdicauit qz p hostiā quā
deo obtulit ea penitus a pena quā
tunc vsqz a purgatorio sustinuit liberāt

Quō adhuc manēs ī seculo humile
et abiectā duxit vitā Ca 4

Deuotꝰ deo carus hoībus iohā
nes ruusbroec dictus sic a
villa vn natalē traxit origīez
presbiter adhuc ī seculo residēs sic
sumpi' tacitus fuit vt pene oībus
sue cōuersacōis modū ignorātibus
miser videtur et despicabilis Erat
enī quietus et tacitus hitu despectꝰ
sed cultus moribꝰ et tanqm solitarius
vicos incessit Quos tāto rarius (frequentauit qūto carius)
cōteplacōis quietē qm occupacoēs
forinsecas adamauit Vn contigit
quodā tpe vt mēte suspensus in
celestibus bruxelle incedēt p pla
teas In cuꝰ trāsitu dū quidā as
sisteret secularēs simplicitatis sue
modū et habitū attendētes vnus
sic ait īter ceteros O vtinā ego
eem tā sc̄s sicut presbiter ille ibi
trāsiens Cū cū sotiis assistēs sibi
rn̄deret Ego pro toto auro mūdi nō vel
lem eē ī statu suo qz tūc nūqm eem
letus ipē cū hec verba audiēs sic
ītra se tacitus rn̄dit O qm parum
nosti qm dulcedīs illi senciūt q dei
spm gustauerūt

Quō occultā quādā heresim et eius
fautricē dnām wlgariter bloemar
dine ī oppido bruxellen famosam
cōfutauit Capitulū quītū

Erat ī opido bruxellensi eo
tpe quo dei famulus adhuc
pbr mansit ī seculo mulier
qdā puersi dogmatis dcā wlgarit

bloemerdinne tāte fame et opiōnis
vt etiā t(em)p(or)e sacre cōionis qn videlicet
ad arā accedēt īter duos gradi sera
phī credētur. Hec multa scribēs
de spū libertatis et nephandissimo
amore venerio q(uod) et seraphicū appel
labat tanq(uam) inventrix noue doctrine
a multis sue opiōnis discipulis ve
nerabatur. Sedebat quippe docēs
et scribēs in sede argētea q(ua)m q(ui)dē
sedes ob sue opiōnis reuolēciā post
eius obitū ducisse brabancie fuis
se dicitur p(re)sentata. Cui(us) etiā defunc
ti corporis attactu claudi se putabat
cōsequi sanitatē. Huic igitur erro
ri cōpaciēs vir ple(nus) spū pietatis
illico p(ro)cul se doctrine opposuit et q(ua)m(uis)
multos h(ab)eret emulos. Scuto circū
datus veritatis scripta fucata et he
tica. q(ue) tanq(uam) diuinitus īspirata illa qt
anus ī fidei nr̄e derogacōez disseruit
ipē veraciter denudauit. In quo
profecto spiritū sapiēcie et fortitu
dinis sibi ostendit satis ībibitū
nō veritus īuidias emulanciū nec
fuco deceptus falsorū dogmatū
sub cōsona veritatis. Expertus enī
d(e)o testiōniū q(uod) scripta illa nephandis
sima taliter fuere p(ri)ma facie
veritatis spē supuestita q(uod) nec
possit errorib(us) dep(re)hēdē seminariū
nisi p(er) illi(us) grāz et auxiliū qui docet
oēz vitatē. Ca 6

Quo t(em)p(or)e etatis sue venit īviridē vallē

Postq(uam) aūt iā sexagenarius
multis in seculo p(er) sue cōuer
sacōis eminēciā honoris vite
fuisset speculū et exemplar inu
tentemus iā dudū ī vertice motis posi
tus et radiis diuine cōtēplacōis mira
biliter illustratus ita vt etiā ī seculo
residens codices dictaret anago

gicos sicut īferius declarabitur. stu
duit nichillominus cū socijs suis in
vallē descēdē. vallē īq(uam) nō arentem
sed virētem. Nō vt lucerna e(iu)s ponē
tur sub modio sed lux sua efficaci(us)
radiaret humilitatis custodia et ex
emplo. Venit itaq(ue) cū suis sodalib(us)
ī viridē vallē tanto serenius ar
chana celestia cōtemplaturus
q(ua)nto amocius ab oī strepitu mun
dane turbacōis soli dnō vacatur(us)
Vbi et ibidē more aq(ui)le renouata
mētis iuuētute cepit tā clare in
eterni solis radios aciē figē in
telligēcie q(uod) vix homo sup terrā
volatus sui altitudinē sue q(uo)q(ue) con
teplacōis p(otes)t extimā cōsequi p(er)fecōez
Excedit enī methas humane īda
ginis q(uo)d sic frequēter eruc~~tauit~~
tuat ī suis codicibus de diuinis.
Nec p(otes)t humane racōis facultas
manēs īfra limites p(ro)p(ri)as illuc vel
semel se erigē quo ipē nouit supra
se positus crebro liberime aduolare
Quib(us) aūt ista videtur min(us) vera
aut credibilia. credat vt videant
et ītelligat. Vitā q(uo)q(ue) vt idē p(ri)or con
sulit hīc studiat cū exercicio affectus
si velint cōsequi tā illumiosos radios

Quō a cancellario Intellectus
parisien(si) scripta sua min(us) bene ītellecta
refelluntur. Et quō postea idē can
aliter sensit et de causa suspicōis
sue. Capitulū Septimū

HEc ideo propter nō nullos
magne reputacōis viros ī
serui quorū precipue vn(us) ex
titit mgr iohēs gerson gloriosus
doctor sacre pagine olim cācellari(us)
parisiensis. His enī scripta deuoti
prioris ī libro qui de nupcijs ītitu
latur examinasset nec eū in 3a pte

ad intencionem eius concepisset dominum librum
in eadem parte sibi suspectum de heresi nunciavit
Quod sane in tam famoso viro presumpcioni
videtur ascribendum si heresim simpliciter
diffinisset Sed quia tam multa catholice
dicta in decursu eiusdem libri prius viderat
noluit sapienti fretus consilio motu le
vitatis firmiter reprobare quod forte
se senserat ignorare Cum potius hac
suspicione non obstante dominum priorem propter
doctrine librorum suorum excellenciam inter
scriptores theologicos non solum nominavit
sed scriptis suis publice commendavit
Cui eciam venerabili domino hoc subservivit
pro excusacione quod non scripta prioris origina
lia sed translatoris ipse viderat satis
subtiliter compilata In quibus contenta
domini prioris minus explicata et series ver
borum sub stilo rethorico fuit ad modum
~~ordinata~~ adornata Quam ob causam cui
cuidam referenti simplicitatem domini prioris
casu fortuitu dictus cancellarius loque
retur dixit hoc sibi minus suadibile
quod vir rudis et illiteratus talia ederet
cum eciam in multis passibus sermo poe
ticus inservatur Sed ubi veritas sibi
innotuit per quandam epistolam sibi missam
per fratrem iohannem de scoenhovia dis
cipulum eiusdem prioris eum de ceteris
in magna ut dicitur habuit reve
rencia nec suspicione dignum habuit cen
suit quem divinitus inspiratus in suis
prior codicibus scriptitavit

Quomodo magister gherardus groot priorem
visitans cum rectore zwollensi multum fu
it edificatus in eius prima noticia et
adventu Capitulum octavum

Vir equidem non minus famosus
magne devocionis magister quondam
~~magnus~~ gherardus magnus alias
groot vulgari cognomine fons et ori
go moderne devocionis in bassa almania
inter canonicos regulares cum de domini
prioris opinione laudabili doctrina
quam mirabili comperisset visus est eum per
sonaliter cum magno desiderio visitare
ut vel sero oretenus conferens de sue
opinionis effusa redolencia affectatam
haberet experienciam Assumpto igitur
sibi pro socio viro quodam devoto et
humili magistro iohanne scele rectore tunc
temporis scolarium swollensium venit in
viridivalle Cum dum locum ingredien
tes casu priorem haberet obviam Ille
statim magistrum gerardum tamquam futurum
eius discipulum quem sola relacione prius
noverat proprio appellans eum vocabulo
pie devotissime quia recipiens in mona
sterium introduxit

Quomodo magister gerardus ausu familiari
priorem amonet in scriptis et quid prior ei
respondit Capitulum nonum

Manens igitur dictus gerardus
cum socio suo magistro iohanne ali
quot diebus in viridivalle occurrente
sibi quadam sentencia contenta in libris
devotis prioris que quidem sibi et pluribus
aliis a fide dissona videbatur ausu
quodam familiari in presencia consortis
sui super hoc attonitus priorem interro
gans agebat Pater prior satis amiran
dum quod tam profunde audetis scribere
Unde plures habetis emulos et vestre
doctrine calumpniatores At ubi
prior mansuetus et humilis hec verba au
dyt ita respondit Magister gerarde
de scitis veraciter quod nunquam verbis
in libris meis posui nisi ex instinctu
spiritus sancti Vel sicut ab uno prius audivi
hoc modo dicitur respondisse nunquam in
libris meis aliquid posui nisi in pre
sencia sancte trinitatis Que eadem
verba fratres quidam adhuc superstites
asserunt se ab eodem priore vive

testamenti ĩ nouissimus vite sue tpib9
audiuisse et recepisse Et quasi prophe
ta adiacẽs ait Et vos mgr̃ gerarde
hac vitatẽ nũc vobis occultã paulo
post tpe ĩtelligetis · sed pocius vr̃ mgr̃
iohis nũq̃ ĩtelligẽt in hac vita Audi
ens igitur mgr̃ gerard9 prioris con
stanciam tãti ponderis verba sua cũ
magna reuerẽcia reputauit q̃ ex tũc
deinceps oĩa scripta eius q̃muis pma
facie dubia vẽa nichillomi9 fore nõ
dubitauit Premissa aut̃ vẽaciter
dicta psona tñ ĩterposita ab ore eius
dẽ mgr̃i iohis

Quõ mgr̃ gherardus deuoto priori
voluit ĩcutere timore de penis ĩferni
sed nõ potuit Ca 10

Qvm autẽ ĩtpolatis vicib9 mgr̃
gerardus deuotũ priorẽ visitãs
semel semel in vidinalle manẽ per
tempus decreuisset · vt uel saltem
lumen vitatis caligati ĩtellectui
propalaret · uel numẽ caritatis es
tuanti affectui propinaret Cõtigit
post crebras q̃s mutuo habuẽ fami
liaritates vt dcõ mgr̃o videtur deuo
tũ priorẽ min9 q̃ deceret timore affici
Tanto enĩ ĩterdũ amoris pondẽ ferre
batur vt sibi dicẽt eq̃ cõueniens
mori vel viuẽ pro noĩe xp̃i ymo nec
plus gaudia celi q̃ penas ĩferni de
siderare nisi pro q̃nto volũtas dei
talia sibi vellet cõtingẽ Sup quib9
et silib9 verbis dcĩs mgr̃ timoris a
culeo plusq̃ amoris igniculo sauci9
satis admodũ mirabatur Quaobrẽ
vt hoĩ sic affecto timorẽ ĩcutẽt cepit
multis scripture autoritatib9 et in
dustriosis assercoib9 ĩ quadam colla
cione priorẽ arguẽ sup hoc q̃ tanto
psumẽt de diuina mĩa vt nec gehen
ne suppliciũ formidaret Qd prior hec
verba humiliter sustinẽs tãto vehe

mẽcius amore efferbuit q̃nto diligẽcius
timorẽ ĩcutẽ ille studuit Qui sic
silẽcio respondit dicẽs Magister ge
rarde sciatis pro vẽo ad huc nullo timo
re sollicitor · sed ecce equanimiter patus
sũ sufferre oĩa q̃ dñs de me fieri decre
uerit siue ad vitã siue ad mortẽ nich
il melius nichil salubrius nichil
iocũdius m̃ estimo nec aliud opto ul̃
desidẽo q̃ q̃ ille me promptũ sp̃ ĩve
niat ad sue arbitriũ volũtatis

De recõmẽdacoẽ obiẽ et mortue ĩ
spũ volũtatis Ca 11

Ovuã pfecta obediẽcia q̃ nobilis
volũtas q̃ vẽa caritas Illa enĩ
de corde puro et fide nõ ficta nouit tĩorẽ
foris excludẽ seruilẽ dico nõ filialẽ
Et quid mirũ fortis enĩ ut mors di
leccio tñ portat q̃ntũ amat Nouit
g° pfecta caritas oĩa eq̃nimiter tollẽa
re q̃ nec cõmodũ veretur amittẽ
nec ullũ subire timet ĩcõmodũ nisi
quo feruor vel minui possit uel ex
tingui Quod sane nusq̃ pt cõtingẽ
ĩ appetẽdo illud q̊ amãs amato nouerit
cõplacẽ Cũ pocius hoc solo amor
pascitur quo amãs amato ĩ suo volito
cõformatur Quãto aut̃ vonalis cre
atura p̃prio suauitatis cõmodo afficitur
tãto ab eterno amore miserabiliter
elõgatur. Quod q̃z vẽi amoris emu
li nõdũ norũt p experiẽciã ignorãter
arguũt qd̊ min9 sapiũt Affecti naz
p̃prio cõmodo in se retorquet amoris
ĩpetũ tñ obinde mi9 pfca q̃ntũ p̃pa
volũtate ĩferti bono eterno et in
cõmutabili mi9 pfcẽ afficiuntur ·
Que hec deordinacio et si eis videat̃
dulcis et accomoda vẽo amori eet

De cõsolacoẽ quã semel pt expena
titit cuidã sue filie spũali p submis
sioẽz p̃prie volũtatis Ca 12

Hoc nempe docet interdum expi
riencia dum dolor efficitur conso
lacio sicut scriptum est Secundum multitu
dinem dolorum meorum consolaciones tue le
tificauerunt animam meam Quamuis enim pro
bans dominus electos suos misericordi dis
pensacione interdum permittit eis contin
gere incredibilem mentis amaritudinem
illam tamen vel ita dulcedine ad statim tem
perat quo longius durantem tam magni
fice remuneret ut eciam penam in preteritu ha
bita vel nulla penitus videatur Vel
in comparacione consequentis meriti liben
ti animo sustineatur ymmo interdum desi
deratur Que licet expertis sint tamen
cognita tamen vnum libet hic interserere
quod quodam tempore cuidam deuote christi famu
le et ipsius prioris familiari discipu
le dicitur contigisse Cum enim illa debi
lis corpore grauiter eciam cordis amaritu
dine tamquam derelicta a domino ingemisceret
instanter petita prioris presencia quid agere
posset eum humiliter interrogaret Ille
respondit Quid agere vis filia mea Cui
illa Pater quo deo magis possem
placere Paupercula ego sum viribus destitu
ta nec iam possum succurrendo paupe
ribus variis opibus meis sed et interim
nichil sapio deuocionis Cumque alia et
consilia multum anxie quereretur deuotus
prior ei respondit Dato veniam quod nullo
pocius sacrificio deo placere poteris
quam quod sue voluntatis arbitrio te plene
~~subiciendo~~ subicias et ei studeas in
cunctis gratias agere cum abdicacione proprie vo
luntatis In quibus verbis christi ancilla
tam efficaciter est consolata ut eciam tunc
deinceps omnem defectum non culpabilem
quamuis penosum et abhominabilem non tam
paciencter quam libenter pro christi gloria susti
neret ¶ Quod duobus studentibus
parisiensibus semel respondit quod incipiebant tam

sanctum sicut vellet et qualiter hoc est intelligendum

Ex quibus patet quod par mentis solum
debetur hominibus hoc voluntatis
quanto perfectior tanto sanctior Cuius me
sura perfectionis stat in cura subieccionis
ut ille dicatur magis perfectus qui
per vinculum veri amoris sibi mortuus
et dilecto placandus et in complimentibus est
subiectus Quemadmodum ista deuotus
prior quadam vice duobus clericis parisien
sibus curiose ab eo verbum edificacionis pos
tulantibus breuiter fertur intimasse
Ait enim inter cetera Vos estis tam sancti sicut
vultis Quod illi minus intelligentes scan
dalizati terga verterunt et in eius absen
cia quid eis responderit deuotus prior
fratribus quibusdam monasterii cum turbato
animo retulerunt Ironiam enim magis
carpebant in verbis sentenciam quam prius
piam intencionem Quamobrem memorati fratres
eos ad priorem reducentes ut dominis clericis
mentem suam exponeret ei humiliter supplica
runt Quibus ille nonne verum est quod dixi
quia tam sancti estis sicut vultis Ita plane
est Mensura enim vestre sanctitatis dependet
a bonitate vestre voluntatis Cogitate ergo
apud vosmetipsos quam bona sit vestra vo
luntas et apparebit vobis vestra sanctitas
Tantum enim quis sanctus est quantum afficitur
bonitati Quibus auditis illi cum magna
edificacionis gracia recesserunt
De modo mirabili quem habuit dictando
libros suos Ca ~~xv~~ xv

Hoc quoque mirum et amabile quod
de eo referunt fratres nostri de modo
dictandi suos codices Habebat enim
pro consuetudine ut dum diuine illustra
cionis radio inardesceret solus recederet
in abdita silue Ibique dictante spiritu sancto
ea que mente sibi occurrebant in tabula
cerea scripto commendans secum solebat ad
monasterium rediens apportare Dicunt in

ĉpolatis viribus eodem pfatos suos
codices vt nō obstāte mora diutina
quā; plim̄ cbdōdarū ab9 dictādi grā
priuabatur tādē reuer sub ad morē
pristinū nō cōpēdiose tā decēter abs;
priorū tn̄ memoria ꝑtitis pncia cōti
nuaret ac si vno codē q; tpe sū q̄lib;
vicissitudīb īterpolacōē eosdē codices
cōpilasset Verū cū iā grauatꝯ senio
viribꝰ īciperet īgrauescēt lāguor
tn̄ corpis splēdorē mētis minime po
tuit obfuscaē Quaobrē vt cepta
posset ꝑficē assūpsit tādē ī sociū vnū
e fr̄ibus mōsterij qui secū in allata
tabula archana scribēt eructāda
Hic q; cōtinuādo tā altā tāq; sublimē
vtriusq; cōtexit materiā q neō dubi
tet sane mētis cū sup hūanē facul ta
tis aītū. oēs; creaturā trāsilīēdo
more illius celestis aq̄le iohānis dico
ewāgeliste cui cōsilis est in noīe etiā
ad cōtēplacōēz dīne essencie tuissorta
intelligēcia penetrasse

Quō a quodā fratre visus ē sub qua
dā arbore sedē cū radio ignis mirabi
liter circūuestitus Ca 15

NOn mireris ~~frēs~~ pie lcor hāc
tā sublimē deuoti prioris et
vtinā debitā excellēciā quā nō tā v̄ba
merētur extollēmei paupculi pectoris
q̄ scripta illius simul et gesta magne
probitatis indicia et honoris de quibꝰ
aliq̄ subsequūtur Testatur et eni
viui q die quadā deuotus prior cū eet
diuitus īspiratus more solito ī siluā
ꝑperās locū sibi solitariū sub quadā
arbore residēs vēdicauet Cuiq; vt cre
di pie pt ibidē gustās diuīa caris
mata plus pr̄ sibi oblitus vltra solitū
ꝑmāsisset frēs de sui pris prioris
absencia vehemēter solliciti cepe
runt eū hic in q̄rē quē minime īueniū
ī monasterio ex ꝑ vasti memoris diu
ticula absentis pn̄cia īuestigarūt
Casu gͦ fr̄ quidā familiaris sibi cū eū
diligentissime q̄rēt prospiciēs a lōge
quadā arborē est cōtuitus cū ignis
radio desursū vndiq; circūamictū
Qui silēter ꝑpius accedēs virū dei
ac semiraptū ī magno ferūore dīne
cōtēplacōis sub eadē arbore sedētē
īuenit In quo profco satis ondi tur
q̄nto īterius feruore spēs q̄ toq; ~~fer~~
~~uore~~ splēdore ardebat piter et luce
bat cuꝰ et īfusa claritas foris r̄splē
duit tā patēter Ca 16

Numerus et ordo suorū voluminū

Partus igitur illius calamus
qui de vētre suorū fidelīū aq̄s
eructeat fontis vite vīi deo deuotus
et anagogicus libros egregios quos
dā manēs adhuc in seculo quosdā
professus ī mōsteriū ī vite poculū
cunctis fidelibꝰ liberalissime ꝑpinauit
quorū hic noīa subscribūtur Primꝰ
est q̄ ītitulatur regnū amorosorū
Et īcipit ī nrō ydeōte Die hē weder leit
Secūdꝰ q̄ dicitur de nupcijs incipit
Diet die brudegō Tercius ītitulatur
de calculo et īcipit Die mēsche die
leuē wilt Quartus de quatuor tēp
tacōibꝰ q̄ īcipit Die hore heeft die
horē Quintus ītitulatur de fide inci
pit Loept alsoe dat ghi begrypen
moghet Septimꝰ dicitur de septē
seris et īcipit Lieue suster Octauꝰ
qui dr̄ speculū salutis eterne īcipit
Dit boec mach wel een spiegel
wesen Nonꝰ de septē gradibꝰ amo
ris īcipit Hnade een heilighe vrese
Decīꝰ est liber retractacōis loq̄s de
vnione amati cū amato īcipit Die
ꝑphete samuel et liber epistolarū val
de notabilis et duodenarius nūs

et facere compleatur. Undecimus De xij beginis incipit. Yet saten xij beghine

Quam copiose interdum tempore collocacionis divina gracia perfundebatur. Ca 17

Facturus interdum devotus prior collacionem in monasterio vel fratribus suis vel extraneis ad eum devocionis gracia venientibus ipse cum apostolo omnibus debitorem se existimans semper obtemperare studuit requisitus. Cui tanta interdum devocionis spiritu tantaque verborum redolencia in suis sermonibus redundavit ut quasi mustum vasis clausuram minime paciens violenter erumperet. Tamen fractus palam fide eterni illius testimonio: Dum steteritis ante reges et presides nolite cogitare quid loquimini dabitur enim vobis in illa hora. Dabitur et quo non possidebitur. Quia quod visu erat mirabile cum interdum tantis gracie florentem muneribus ut eciam corda de silice ignem excuciens corda lapidea penetraret. Frequenter tamen ei accidit ut eciam coram personis altis et nobilibus nichil horum conspiciens taliter absque non ruboris et verecundia silentem mutus et obmutesceret qui nec semel pignus spiritus degustasset. Quod dum solet sibi contingere cepit humiliter posita facie inter manus interdum spiritum recolligere. Cuius cum nosset alter presenciam dixit taliter audientibus: Pueri nolite modo aliquid fieri. Et valedicens eis statim recessit.

De eius fama laudabili qua plures homines ad se alliciens magnum fecit salutis profectum. Ca 18

Huius odor spiritualissimus cum longe lateque per adiacentes fragraret provincias multi ad eum potentes et nobiles utriusque sexus ingressi et clerici senes et iuvenes confluxerunt. Quibus omnibus tam presto fuit ex improviso dare consilia aut aliquid edificacionis verba qui premonitus avisasset. De Flandria quoque viri spectabiles de argentina et basilea ac aliis regionibus atque partibus doctores et clerici non mediocres ad eum venerunt devota presencia. Quorum precipue unus fuisse dicitur doctor quidam sacre pagine ordinis fratrum predicatorum magne reputacionis et excellencie tanclaer dictus cognomento. Hic enim devotum priorem frequenter visitans in summa habuit reverencia. A quo nimirum doctor magnus et primus discipulus pre sue humilitatis exercicium non prius meruit vere sapiencie experimentum. Quemadmodum idem in suis tractatibus satis indicat quos haustu veritatis per longa temporum intervalla ad instar prioris ornate edidit ac sub martino precentore ob sui magistri prioris scilicet reverenciam et magne devocionis in vinculum dilatavit.

Baronissa Ca 19

Quomodo devotus prior convertit quandam

Erat eciam inter alias huius viri familiaris discipula nobilis et deo devota domina magne excellencie baronissa mater illustris et deo sui devoti superstitis adhuc filii domini yngelberti de marka confratris nostri monasterii. Hec cum frequenter devotum priorem devote visitans suis eadem exhortacionibus admodum satis compungeretur. Factum est ut tam verbis mellifluis cum adhuc esset obnixa seculo ipse taliter immutaret quod frequenter duarum fere leucarum spacio a castro suo in roda sancte agathe ubi tunc eadem secularis cum sua familia residebat utraque ad locum viridisvallis ad visitandum

deuotū priorē p̄rēz suū spūalē cū mag
no deuocōis affcū nudis incedēs pedi
bus p̄peraret Qua̅ q̄re successu tp̄is
paulati ī scola ihū xp̄i mgr̄i discipu
la ita mūdū sp̄nē et p̄ viam quo ille
incessit incedē docuit · vt tādē regnū
mūdi et oēz ornatū eius abiciēs produl
cedie ihū q̄ amauit colonie clara
efficeretur Seseqz mēte sil̄ et corpore
suaui iugo obediēcie mitis et hu̅i
lis declinaret vbi q̄tū profecerit in
obseruacijs discipline testatur col
legiū sc̄imonialiū cū quib9 stabilis
vsqz p̄mansit

Quō in externis laborib9 et vili
bus opibus sp̄ se reddidit paratū
et fr̄ibus suis exēplarē quos semp̄
ī oībus antecessit Ca 20

Sancte deuocōis prior deuotis
fr̄ibus se exhibēs exēpla
rē in fugiendis vicijs virtutū qz
colendis exerciciis nec nō monasticis
obseruācijs laboribus manuū ·
vigilijs p̄iter et ieiunijs omēs alios
antecessit Ipē nēpe cū interdū vna
cū fr̄ibus labori manuū solet in
sistē · licet iā senio fessus et debilis
vilioribus tn̄ et durioribus ex con
suetudiē se exposuit portās scz vel
fimū cū gerula vel aliq̄ alia vilia
ducēs humiliter cū moniga Et qd̄ plu
erat fr̄ib9 p̄mo exēplū magne de
uocōis et simplicitatis cū pro sue
facultatis modulo ad oīa se red
deret paratissimū cōtigit interdū vt
p̄ sue obsequiositatis diligēciā
familiaribus marie ortulanis p̄
sua simplicē īnocēciā magis oneri
foret q̄ auxilio Rumorū q̄ malas
a bonis min9 diiudicās eradicādo
herbas mortiferas · bonas similiter

extirpauit Et qd̄ auditu est mirabile
q̄to externis labore manuū occupaba
tur · tāto ī suis exercicijs intus p̄ alia
tur habatur Vn̄ pro fr̄m edificacōe
sp̄ ī ope serui detulit p̄r nr̄ vt cū vna
manus labori corporis alia sil̄ seruici
sp̄e subseruiret In hoc relinquēs
nobis exemplū ne s̄ nisi sic externis
simus intenti opibus qui intus deo
tanta q̄ fac9 deuocōis muneribus offe
ramus Cōpta gr̄a sp̄ ad placitū cū
maria dū libet orari et cū martha
negociari Quā graz habuisse sp̄
dicitur eciā p̄mixta ī ope et solitudie
Ita vt fr̄ibus solet dicē q̄ nō min9
eēt sibi difficile mētē dū vellet
sursū in deū p̄ actū cōteplacōis erigē
q̄ manū ad capud suū attollē

Quō nō solū fr̄ibus suis vm̄ eciā
auibus et brutis necessitatis tp̄e
cōpaciebatur Ca 21

Quā affabilis q̄ pius et humilis
hic xp̄i seruus et verus pedi
sequus cunctis fr̄ibus habebatur oīm
cōsolacio et hilaritas ī eius p̄ncia pa
tesceat Relucebat enī ī eius facie
gr̄a dei in verbis modestia ī factis
pietas ī gestu humilitas ī oīb9 deniz
vite sue moribus v̄tutū probitas
et honestas Sobrius victu ī cultus
vestibus paciēs in oībus et ad oēs
Cōpassiōis aut̄ tā viscerosā habuit
plenitudiēz vt nō displiceat irronabi
libus vm̄ eciā bestijs et auib9 in
suis īedijs cōpateretur Vn̄ cū tp̄e
hyemali p̄ algorē frigoris ā niuis
velamīa aues penuriā paterentur
fr̄es ex cētai sue paterne cōpassiōe
et alia denūciaret dicētes quose
quoddā affatu Pater iā niigit q̄
faciēt mō paupes auicule Ipē taq̄

pro eis sollicitus compassionis verba ma-
turo animo tamquam minus sibi grato minantibus
frequenter dicitur respondisse et loco et
tempore qualiter potuit eis necessaria procura-
uit. ¶ Quam districte fuit obediens
voluntati sui prepositi. Capitulum xx.

Prudens consilio fidelis auxilio quam-
tum bonum obediencie in cunctis actibus
conuerabatur sane prediximus et cer-
tum. Semel namque cum grauiter laboraret
infirmitate aquam potare vehementer
gestiens eam a quodam fratre porrigi sibi
peciit ad potandum. Cui prelatus tunc pre-
positus minime annuit timens ne forte
vehemencius eum infirmitas augeretur.
Quod deuotus prior licet cum tanto
nature grauamine ut eciam pre siti
deficeret et extra labia finderentur
summa sustinuit cum paciencia cupiens
per bonum obediencie se deo magis offer-
re sacrificium quam carnis concupiscencie
obtemperare. Tandem tum cum eciam mortem immi-
nere sibi posse presumeret non tamen sollici-
tus suo commodo quam eorum fortassis incommo-
do qui propter melius sic eum ad tempus
abaquerant ait humiliter preposito suo. Pa-
ter preposite nisi hac vice aquam potauero
de hac qua pacior infirmitate non con-
ualescam. Quod audiens prepositus tan-
dem cercius ita vidit. Utique frater sa-
tis potabis. Et sumpta aqua quam idem
iussit sibi porrigi incepit conualescere
eadem hora. ¶ Quam edificatiua
et consolatoria fuit eius dulcis sermo
et presencia. Capitulum xxi.

Cum interdum fratres sui statutis
temporibus eum accederent causa deuo-
cionis et exercicii ut vix verbum
aliquod ab eius ore conciperet quo vel
temptacionibus possent resistere vel vbe-
rioris gracie consequi profectum per sue
consolacionis verba melliflua singulos

incorporare secundum cor suum modo mirabili sa-
tisfacere consueuit. Cuius eloquium tam ignitum
et efficaciter diuine fuit dulcedinis
gignitum ut eciam interdum fratres sibi
familiares cum post completorium eum more
solito frequentarent in tantum eius benignitate
afficiebantur ut curiosis eius colloquiis
ita interius intendebatur ut preter tempus
inopines expenderet et tamquam obliti noc-
turni soporis insimul absque tedio ibi
persisteret usque ad horam matutinam. Quo
facto quod mirum est referre non minus apti immo
magis diuinis laudibus tanto tunc alacrius
tanto quoque iocundius matutinis officiis inter-
fuerunt non obstante premissa vigilia quanto
feruencius diuine dulcedinis spiritum in dicto colloquio
perceperunt. Hec non semel sed pluribus
sibi vicibus diuisi referunt contigisse.
¶ Quomodo dyabolus solebat eum infestare.
Sed callidus ille et mille Capitulum xxii
artifex humane salutis antiquus
emulus tanto acrius frequenter visus
est ei inferre temptacionum molestias quanto
per pia huiusmodi exercicia sue malicie
sensit obstaculum et questus necessi-
mi detrimentum. Unde et eum visibiliter sub
visione bufonis aut alterius cuiusdam spiri-
tualis terribilis frequenter visus
est perturbare quemadmodum fratribus suis
sibi familiaribus referre consueuit.
Qui cum ab eo sciscitaretur si non timeret
eius presenciam. Respondit quod non. Sed interdum
de hoc dolebat quod tam funesta et deo odibi-
lis nephanda quoque bestia sibi taliter appropinqua-
ret. Cuius eciam sepe aduentum cum precognos-
ceret se contra eum armis spiritualibus pre-
muniuit. Unde contigit quadam vice ut
iaceret cum preposito monasterii propter senium
in vna camerula ipse percipiens in eius
accessum audiente preposito exclamauit. Pater
ecce venit pater ecce venit.
¶ Quomodo propter lucrum animarum caute concessa fratribus

de vigilijs simul ~~confessis~~ legendis gra
uiter a demone vexabatur Ca xi

Quadam etiam vice deprehensus a demone
multum grauiter est vexatus
Cum enim fratres quidam venisse deuotionis contra
consuetudinem tunc vsque in monasterio obserua
tam ab eo instanter petiuissent vt occur
rentibus distinctis in vna ebdomada anniuer
sarijs defunctorum que prius diuisim erant
posita in martirologio simul tamen in capitulo legere
rentur vt vno die simul pro omnibus sa
tisfieret Ipse minus caute perpendens rei euentum
eorum instancijs humiliter annuit Et que
diuisim solebant fieri simul tunc fieri
licenciauit Quamobrem diuine dispensationis
arbitrio factum est vt quod prius prior minus
caute consensit fratribus ipse luerit crebris
et multis vexacionibus quas sibi demones inferre
bant Attendant ergo hoc ipsum moderni
talia faciliter practicantes Quod si
fortassis ad statim non cessant insultus
demonum non sibi congaudeat sed ma
gis timeat longanimem et districtum
iudicem qui quanto paciencius ad tempus
tollerat tanto vehemencius postea
arguit et flagellat Conuertitur ergo iste
talium sibi conscius cum deuoto priore
culpam agnoscere et deo pro se et suis
fratribus flere et patribus satisfacere

Quomodo xpistus cum beata virgine et omnibus
sanctis sibi apparuit Ca xij et xiij

Frequenter enim dominus ihesus xpistus eum
visitans crebris et magnis con
fouebat fidelem suum famulum dotare mu
neribus graciarum Ita vt etiam quodam tempore
sibi apparens visibiliter cum beatissima
maria virgine eius gloriosa geni
trice et omnibus sanctis celestis curie magne
familiaritatis dulcedine ipsum dignia
tus est visitare Qui propter mentalem
eterni spiritus iocunditatem illo tempore sibi
prestitam etiam voluerit ipsum alloquens fer
tur sibi dixisse Tu es filius meus
dilectus in quo mihi bene placui Et amplectans
eum brachijs ait matri et choris as
stantibus Ecce puer meus electus In
quibus meus pia satis concipit quam
merito deuotus prior fuerit coram domino
ihesu qui etiam ab ore veritatis meruit au
dire testimonium eximie familiaritatis.
Puto eciam quod tunc et alias multa ar
chana cum domino ihesu habuit colloquia que
nec licet homini loqui Quemadmodum satis
in suis asserit interdum libris idem prior
et coquus vox ei plurimum habet Qui enim
quondam vidit tempore in tanta gloria subli
matum quem necdum viuentem eodem tempore ipsum in
merito ascendisset

Quomodo semper studuit quantum potuit missam cele
brare et quanta floruit deuotione Ca xiiij

Missam cotidie celebrare studuit
a quo postquam effectus est presbiter
vsque in finem vite sue quinimmo etiam plus quam
octoginta septem annorum numquam dicitur vt
se abstinuit nisi forte infirmitate aut alio
inpedimento multum notabili euidentius aliquando
cogeretur Qui dum sacra missarum solem
nia cotidianis obsequijs frequentaret
quanto deuotionis feruebat spiritu quadam vice
satis apparuit Cum enim staret infra ca
nonem perfusus rore celestis gracie calore
que spiritus intus estuans tanta dulcedine est
liquefactus vt viuacitas exteriorum sen
suum pene deficientes pre dulcore nature
subsidium denegaret Qui cum videret se
deficere ita vt amplius non posset stare
minister eius multum perterritus concito alium
vocauit presbiterum qui missam prose
queretur tunc inceptam Quod quidem non tali
inpotencia virium corporalium sed magis
spirituali influencia diuinorum contigit sibi
carismatum Cum ipsum sepe contigerit nec
tamen dimiserit celebrare

Quomodo propter defectum huiusmodi semel propo

situs ei prohibuit celebrare et de humi
li prioris visione Ca 28

Idipsum alia quadam vice casus
mirabilis attestatur. Cum enim iam
tanto tempore senio ut vix formam hostie
posset agnoscere. ita ut etiam in scripta sibi
circulis ymaginem interdum pedibus sursum
et capud deorsum elevaret cum summo tamen
devotionis fervore missam non desiit cele
brare. Peractis quoque etiam preciosi corporis et sanguinis
consecracione quodam tempore circa finem dierum
suorum solita est fructus divine suavitatis
benignia presencia et in tantum mente alienatus
ut nisi auxilio divine gracie fortassis pre
nimia ihesu dulcedine omnino spiritum exa
lasset. Unde et membris viribus quasi humanis
pene vitaliter destitutis apparuit
ministro tunc servienti sibi fore penitus
impossibile. quod vir tam debilis subsistere
possit ulterius. Quocirca multum pavidus
quid ageret ignorans rei eventum humiliter
prestolabatur. Deo pacto misse offi
cio statim accedens ad propositum quod sibi
contigerit indicavit. Super quo propositus
valde perterritus vocato ad se devoto pri
ore cepit ei iniungere ne amplius presumeret
celebrare ne scandalum conventui vel alicui
sue periculum generaret. Ad quod humiliter
ille ait. Mi domine prior ne in isto prop
ter talia prohibeatis missas celebrare
non quia videtur interdum defectus a foris
causari propter senium magis est divine gracie
collocatum desuper in exenium. Quo etiam
hac vice visitans me dominus ihesus christus
iocunda dulcedine est affatus dicens.
Tu es meus et ego tuus

Quomodo mirabili et insolito solebat
sumere eucaristiam Ca 29

Quociens autem devotus prior missam
celebrans corporis sacri eucharis
tiam solita sumeret devocione. spiritus divinus
eius unices sibi spiritum tanto cum amoris

glutine mirabiliter transformavit ut statim
percepto sacro corpore ore clauso nec
motis labiis sic exterius videretur quietus
qui nichil penitus percepisset. Unde nec
more communi celebrancium sacramentum vol
vit aut masticavit nec etiam saliva
humectavit. sed statim subtractis acciden
tibus assistenti summo spiritui spiritus eius
currebat alacriter cum quo interius
exterioris corporis ut sponsa invita sup
dilectum ad patrem spirituum ascendebat. Quod
cum frater quidam multum sibi familiaris
non semel sed pluries considerasset au
su quodam familiari devotum priorem cur
se adiit et quo tam subito corpus christi
sumere posset interrogavit. Cui prior
Carissime frater dominus operatur cum servis
suis sicut sibi placet Ca 30

Quomodo presciuit obitum suum et quam devote
se disposuit ad exitum huius miserie cursus

Plenus dierum dei famulus devotus
prior vidisualis cum annum attin
geret octogesimum octavum cepit paulatim
resolui senio viribus quasi destitutus corporalibus
Cuius tempus sue resolucionis imminere pre
sciens cum iam dies appropinquaret quam
pia mater suis meritis a penis liberata iam
dudum frequenter sibi predixerat in
visionibus anditis dicens quod in adventu domini
ipse fideliter observaret. Ille cum tota
mentis devocione tanta alacritate se mori
disposuit ut nec quidem videatur sue condicionis
hilaritate eum arguere timoris aut doloris
aurum quodlibet posset ymmo magis actu
gestu quasi foris ostenderet cupere dissolui et
esse cum christo. Unde et altis cordis suspiriis
sicut cervus desiderans ad fontes aquarum
ita intentissimo cordis fervore desiderabat
feliciter eius anima ad sponsi sui amplexus desi
derabiles avolare. Quocirca illud et simul
frequenter repetens. quando veniam et appa
rebo ante faciem dei mei. Ipse enim omnibus sibi

illo in tempore assistentibus tante devocionis fuit ex
emplar ut pium esset eius hominem deflere qui erat
seculo migraturus. sed magis pium semper
gaudere quia statum erat optate felicitatis per
henni gaudio fruiturus

De eius devotissimo obitu capitulum 31

Sciens igitur de instante infirmita
tis gravamine se quantocius mori
turum cum adhuc iaceret in camera posita
ipse humiliter a dicta camera ad commune fratrum
infirmitorium se petiit a fratribus trans
ferri. Ubi laborans gravi febrium infir
mitate paciens itaque dissenteriam cum iam
ferme per quindenam lecto debilis decubuis
set ad extremum coram fratribus positus et ora
tionibus sanus mente et facie vultus. Post
devotam fratrum suorum recommendacionem dul
cissimam et sufflacione spiritus et absque conatibus
morientium vestigiis. Anno domini Mccc
octogesimo primo in octava beatissime
katherine virginis et martiris octoginta
et octo annorum cum iam fuisset annis longior
presbiter in pace feliciter obdormivit.
Quem fratres non tam exteriores propter curio
sitatem quam interne devocionis solempnitate
flentes pariter et gaudentes in ecclesia a
tium sepelierunt. Pro cuius anima vere beata
et si vigilias aliaque missarum
devota sacrificia celebraverint ut mo
ris assolet christianis. Ipsi nichilominus
vice versa plus patris incitata eius futuram
rem qui eum suis cessebat suffragiis indige

Quomodo eo statim defuncto eadem nocte appa
ruit gloriose vestitus habitu sacerdo
tali cuidam medico familiari capitulum 32

Erat autem eodem tempore vir quidam de
uotus et magnus clericus de
canus ecclesie diestensis. hic cum esset artis
medicine expertissimus et devoto priore
valde dum viveret familiaris agnita
eius egritudine venit celeriter in visitacional
le. Ubi cum iam vidisset egrotum dei fa

mulum decrevit ad tempus secum manere
in monasterio donec perciperet exitum rei.
Postea gravis et diligenter eum visitans cum
multis personis qui simul advenerant ipse ce
teris diligencior tam in vita quam in morte adesse
studuit devoto patri. Cum eum defuncti per
noctans funeri adesset humiliter in extrema
cum levi quodam sopore ligatis sensibus
devotus prior indutus vestibus sacerdo
talibus visus est ei accedere ad altare decore
pulchritudinis ut nemini posset evigilans
sufficienter exprimere sicut vidit. In quo
conspectu suo ad eum devotus prior famili
aritatem et singularem graciam quam ipse ha
buit in sacro missarum sacrificio ondere
voluit dilecto suo per tanti miraculi novi
tatem. De quibusdam eius reliquiis quibus
dolor dencium cuiusdam begine machliniensis
extitit mitigatus capitulum 33

Quedam fratres devoti prioris contempora
nei eius cum in eo haberent magne devo
cionis graciam nisus est unusquisque de fratribus
suis sibi acquirere per industriam quem pro reli
quiis venerabatur. Dedit et alii fratres sedule
eodem affectu pie moti unam corrigiam
alius de crinibus quam alius quibusdam
eius clenodiis ob patris memoriam obser
vabant. Factum est autem ut quadam vice dominus
frater qui de se habuit eum traderet una cum
cingulo et parte crinium cuidam devote
christi beghine tunc machliniensi commoran
ti. Que dicta dotaria pro reliquiis pro
magna reverencia suscipiens ea detulit
machliniam. et inter alias quas penes se
habuit sanctorum reliquias. memoriter
posuit veracitas. Contigit autem quadam
vice ut eadem gravi pressa dolore
dencium cum hic in diversos medicos et
cirurgicos quamvis peritus consuluis
set ipsa tandem doloris vehemencia per
examinis sororem adiit suam germanam
cum qua pariter in eodem domicilio habitabat

At ille mox nutu divine clementie ut
manifeste fieret devoti prioris preces
et merita statim respondit sorori sue.
Ego soror si talia paterer dentem prioris
Viridisvallis qui est in camera nostra dentibus
meis devote apponere sperans quod per
ipsius merita possem consequi sanitatem.
Quod dum illa audito consilio humiliter fa
ceret statim doloris vehementiam sensit
paulatim sibi minui. Unde et parvo post
temporis spacio reddita est pristine sanitati.

Quomodo corpus eius fuit inventum post annos
quinque vel circiter integrum et illesum.
et de eius translatione. Ca. 30

De eius autem translatione hoc omni
memoria dignum existimo quod cum
ferme iam quinque annis sepultus quibus
prepositus memoratus post eius obitum
supervixit corpus eius tam sanum et integrum
ymmo et vestes et ornamenta quibus
corpus ut moris assolet sacerdotibus
fuit decenter involutum quamvis tam longo
temporis spacio humo recondita et humanis
usibus mancipata tante tamen integritatis
fuere reperta quod nichil horum vel in mini
ma sui parte lesum videretur. Ymmo corpus
eius sacrum et venerabile post tantum temporis
exhumatum excepta dumtaxat nasi sui
extremitate que satis modicum destituta cor
ruptionis pulvere videbatur. Ymmo corpus
illud sacrum et venerabile post tantum temporis
exhumatum pro magno spectaculo
in ambitu monasterii Viridisvallis iubente
episcopo omnibus videre desiderantibus ponebatur
spacium circiter trium dierum. Cuius etiam
tantus fuit odor et fragrancia ut non iam
fore cadaver mortuum sed potius aliquod
videretur mire suavitatis electuarium.
Quemadmodum ista non solum a fratribus eius
dem monasterii verum etiam a viris laicis
et fide dignis personaliter audivi. qui ipsum
corpus tunc videntes et osculantes super
hiis in fide testimonium mee presentes sunt
coram pluribus premissa publice protestati.

De causa eiusdem translationis. C. 31

Causa vero translationis nutu
divine providencie talis dicitur
extitisse. Cum enim prepositus sepe dictus
dies clauderet huius seculi contigit ut
reverendus in Christo pater ac dominus Iohannes
dictus Serclaes tunc episcopus Cameracensis ob
reverenciam dicti prepositi ad eius exequias
veniret et ibidem missarum solempniis
vellet interesse personaliter. Cum ibidem
devote persistens audita fama devo
ti prioris fratribus quorum et idipsum humiliter
flagitantibus decrevit ut ossa ipsius
prioris sublata sepulchro ad novum
tumulum in quo prepositus dictus sepelien
dus sit a fratribus transferretur. Cum
placito leti acquiescentes statim cum tu
mulum eius frangeret et ad cistam defuncti
corporis devote accederet illico cor
pus cum sericum appositis ita ut supra
iam annotavi illesum penitus invenerunt.
Quod sancto post biduum die tercia cum
magne solempnitatis reverencia ac
populi devoti non parva frequencia una
cum corpore primi prepositi in uno sed interciso
tumulo venerabiliter est collocatum.
Adhibita per eundem episcopum tali ordinis
observancia quod utriusque positis in choro
ante summum altare beate Marie virginis
prepositus tamquam prior superior iacet a dex
tris versus austrum. Prior quoque et
frater eius et consocius ponitur versus
aquilonem. Quomodo autem tempore ista conti
gerunt supra memini in prima parte cum de
obitu prepositi facere mencionem.

Explicit ~~[illegible]~~ liber secundus

Incipit liber tertius de vita fratris
Iohannis de Leeuwis alias dicti de ex
fugimo boni coci Viridisvallis
In nomine Ihesu et cetera.

Iohanes e nome eius. Cui9 eius. Tota profecto viridisuallis qui non imerito iohanes voca bulo noiatur ppter spe cialia gre puilegia quibus eu diuine li beralitatis magnificencia p ceteris suis con teporaneis mirabiliter decorauit Et qd mirabilius huano mo q hoiez gros su et illratu secreta peit9 et idoctu tam luculeter naqz trasgredi occulta rimai diuia misteria et utriusqz vite ta actie q coteplatie exemplar p luadu vis pstis i vita onde ac manuductiam viue di maneriie coteplandi qz spem sciptis pulcherrimis ppalare Certe credo q a sclo no e auditu salte post tpa apos tolica viru ta humile tam abiectu tantadine gre pcepisse carismata qli bz eu i suis libris m videor expiri ta affcu q itellcu mo mirabili supfusum In tm vt si nulla m foret alia sue veracois omo occasio psto eu pro fami liari dei aico deuote aplecterer et hu liter venerer

De recomedacoe librorum suorum

Ecce q m et tibi o dilce amice dei. fateor mea paupertate. tu m pri na liberaliter tui ips claritate quale ge possim et itellige tu scis et nosti q adhuc disto et ita metis itelligencia Deo vn proch dolor magis doleo de sideracoe suauitatis expiencia ab e9 fonte diuie dulcedis vn tu solebas haurire aquas vite i gaudio dni sal uatoris Quid miru si alta sapuisti q rutila metis itelligencia ta pspicaci ter radios eterne veritatis ad modu aqle cospexisti In tm vt more dilci discipuli cui9 nome geris ex merito tua sciptura comedacoes et no mi9 q pau li apli ea credibile affirmares vt tui

codices attestatur quos nob vt larg9 elimosinari9 de cella vinaria protulisti Quorum hic noia subscribuntur

De causa nois et de loco natiuitatis

Hec pro causa nois viridisualli tibi o laor reuerencia pmisi vt potui no vt debui qualescuqz re comedacoes vt affcum tuu aplius ex citez ad mia carismata grarum q sibi contulit dns nr ihs xps Erat naqz cu adhuc rudis maneret i sclo deu studio se timens officiose strenuus et fidelis. Parum tn gustato spu magis exteri9 cu martha erat sollicitus q cu maria coteplatus Vn magnis et multis laboribus vacans nuc p diuisas ptes discurre nuc vo ad tepus i loco residens consueuit victu et vestitu no puo labo ris stipedio procurare Quadmodu oriund9 de le afflighinio de leuwis etia cognoiatur q duo satis sibi conueniut iux codicois ppetate Corpe naqz robus tus ad modu proce stature et fortis vt leo foris apparuit Nam bn de af flighinio qd ab affligedo dicitur na talis sui traxit origiez Sta pter labores manuales qb9 seipm afflixit i seclo tate sibi fuisse dr austeritatis p ceteris fribus i monsterio vt singulos quosqz terminis maceracoe nocturnis vigilijs et abstinencijs icopabiliter anteceder

Quo ppt benignitate i recipiedis hos pitibus appellatus e bon9 coqu9

Referunt aut de eo fres q postqz vt sup paru tetigi cu pfatis fribus seculu fugies ad viridevallem

dedicavit statim coquinis eorum effectus tam
humiliter tamque vigilanter commisso vaca-
bat sibi officio ut propter viscerose pieta-
tis habundanciam quam cunctis exhibere suo mini-
sterio indigentibus noverat ipse diceretur
vulgariter bonus coquus. Quod quidem nomen
propter frequentem sue affabilitatis experi-
enciam non solum fratres monasterii verum eciam super-
venientes interdum laici eidem ex merito
contulerunt. Digne quidem hospitalitatis
enim amator precipuus cum apostolo omnibus
pro sue facultatis modulo se noverit et
exhibuit caritatis debitorem. Notetur lauda-
bile immo mirabile dicitur habuisse con-
suetudinem ut statim adveniente quolibet
hospite sive nobili sive ignobili prius
hunc diligens ad cenam statim occurreret
revertens et parata offa que aliis ad manum
presto habitis leta facie benigno vultu
alacrique animo ipsis apposuit quod pavit non
tam sollicitus pro cibi carnalis admini-
stracione quam gaudii spiritualis coctione pro eorum p
cordiis hospitibus inferenda.

Quod hospites recipiens refecit eos
cibo corporali et spirituali

Quamobrem ipse a sue conversionis
[exordio] fertur vicio non parva in hac parte
graciam habuisse. Ita sicut plerisque satis se-
culares et suis moribus de eo postea retu-
lerunt. Plus interdum venire cupiebat ad
monasterium victualis pro spirituali refec-
tione boni coci quam pro delectacione sui prandii
licet tamen cibos per eum sibi appositus sapi-
dissimos videret. Quem quidem saporem
corporalem conterit revera non superius ap-
positarum pusilla congeries sed magis
interdum lacrimarum effluxiones quas
ipse de cordibus epulancium nunc divine
dulcedinis magnitudine frequenter fecit
suis sermonibus mirabiliter emanare.
Ita enim si multum vel parum habuit
ipsos semper hospites benigne

nunc eterne claritatis amicitudine

alacriterque suscipiens eis inter prandendum
aliquid spiritualis refectionis gustandum
primitus ministravit. Parum sollicitus
quid carni sed multum quid spiritui deserviret.
Unde cum ex improviso interdum hospites
advenirent et nichil ipse nisi unum sextarium haberet
cum aqua calida igni apposita illico scisso
pane aqua cum modica pinguedine offam [madidavit et sic appositam]
hospitibus quamvis minus sapidam absque
verecundia gustandam optulit.

De asperitate vite sue in abstinencia et
cibi parcitate

Aliis pius et sibi rigidus bonus
coquus victualis quante fuerit ab-
stinencie quante austeritatis et peniten-
cie magis mirandum quam imitandum debitor
enim non carni ut secundum carnem viveret.
carnem suam tante macie tantaque labo-
ris perdomuit sollicitudine ut magis
excedere quam medium tenere videtur si non
innati roboris valitudo corporea
excusasset. Unde sibi rigidus in usu
vestium asperarum victu sobrius raro vel
numquam vesci voluit nisi que fratribus fragmenta
superarant. Immo et ova que interdum propter
vetustatis putredinem iam fermiscencia
fratres comedere noluerunt ipse sibi pro
edulio colligens non obstante nature nau-
sea cum magna violencia manducavit.
Cui preter solitam abstinenciam eciam ex more
dicitur fuisse quod cum ut sepius stando com-
mederet indigentibus vel fratribus vel hos-
pitibus eorum obsequio ipse statim requirentibus
intercepto prandio surrexit paratus nec pos-
tea ad deum sui prandium nisi cogente nota-
bili corporis necessitate revertebatur.

Quod sibi in laboribus imperat tam operum
quam vigiliarum

Vigilias quoque et labores aliaque
corporis afflictiva ad modum exercuit
non tam pacienter quam libenter sustinens. Se
semper talibus occupavit ita ut quam ipse solus

in congregatione fratrum tam vel quatuor genera officia quorum quilibet unum sufficeret ipse singulis simul deserviret. Licet tamen labore fatigatus dormitaret sic carne quievit spiritus quin immo nocturnus semper vigilus modo quodam super humano cum suis fratribus interesse solebat. Et quamvis minus in die externis negociis occupatus potuit in parte maiori proficere tunc sub officio studuit matutino quanta potuit cum vigilantia recuperare. Unde et fratres de eo referunt quod modo solebat nec aliquando in prius matutino officio interfuisset quibus dabat pausam mitem sue requiem magis cogente humane conditionis necessitate quam qualibet dulcedinis suavitate cum tanta superfuit cordis gravedine quam tempus illud omnino perderet quo sui corporis commodo deserviret. Que quidem tam diu extrema continuatione minime valuisset si non fervida mentis devotio vim nature vel sublevasset vel forte per extasim alienasset

Quomodo simul exterius solebat occupari et intus contemplari

Quorum utrumque quod mirum tante devotionis dicatur contingere potuisse. Cum et ipse de se referat quod numquam in tantum fuerit occupatus quod intus vel modicum turbaretur. Non quod simul foris et intus contemplaretur actu. Sed quia omnem sue occupationis sollicitudinem animo tam libero gessit exterius quod etiam ad statim devotus intus ad contemplationis dulcedinem cum Maria oraret que Marthe preerat officio non sibi erat ad introversionem magis obstaculum quam si eo minime pertractasset. Quidam et alii velint dicere quod etiam tante perfectionis extitit quod eque intentus et curis temporalium preditus intus vacaret cum Maria ac si omnino laboris expers solitarius sederet in cella. Que quidem sensum humane facultatis omnem ambitum supergredientem quod non sapio humiliter credo si tamen possibilis sit viatori cum ipse communis in suis cordialibus fere similiter sensisse videatur. Dicit enim in quodam passu quod ille numquam novit perfecte gustum divine suavitatis cui opera Marthe id est externe occupationes in suis officiis sunt nocive. Quam quidem sententiam et alii humanius exponentes referunt ad mortificationem voluntatis proprie ut videlicet sit talis sensus quod ille nondum perfectus est qui sic affectum dulcedini contemplationis quod non sit eque paratus pro tempore et loco ad opus externe negociationis. Nam qui taliter afficiuntur quod contemplari est eis solaciosum et negociari ubi tamen requirit necessitas tediosum non quo ad naturam sed voluntate. Illi perfecto magis adhuc discedi sunt incenatii quam perfecti. In hac tamen parte unusquisque habundet in sensu suo

Quomodo per humilitatem et mature per compassionem quam habuit ad Christum meruit sublimitate

Remissa quibus mirabilia non tamen fortasse incredibilia videbuntur si media quibus dei famulus ad virtutum conscendit alta cacumina lector sedulus bene considerat ut enim in omnibus suorum librorum ostendit passibus et fratres qui eius noverunt personam eidem perhibent testimonium cunctis omnium virtutum fragraverit virtutibus sue cordibus humilitate quidem ad se ipsum pietate vero ad proximos suos precipue tamen compassionis affectu ad Christi vulnera movebatur. Cuius tam sollicite foris nitebatur sequi vestigia ut Christi perfectus sequi videretur. Nam passionis sue memoriam sine intermissione ruminans semper intus mentis sue oculis crucifixi livorem devote proposuit et quantum valuit carne et spiritu sese intus exemplar propositum fecit totaliter holocaustum. In qua quidem exercitatio dum sic suspendium anime sue elegerit interdum passionis dominice

fructum ~~exemplar~~ pluribus suavissimum
totum spiritum rapiebatur. Interdum vero
sue nichilleitatis perpendens modulum et
difformitatem vite sue cum exemplari sibi
proposito seipsum taliter tabissavit ut
tamquam creature nec preposita seipsum non nisi
simium reputaret

Quomodo mutuo respectu amoris dei et
odii sui cecidit in angustias infernales

Vide et divina disponente clemen-
tia que omnia electis suis operatur in
bonum elata cordis cecidisse semel dicitur
amaritudinem occasione ut creditur pres-
sorum ut illic compassionis fervor et
nimius cordis sui intima eliquaret. Iste
vero culpe verecundia seipsum funditus
improbaret. Ita ut etiam sibimetipsi minimo
non videretur dignus gratie dono. Porro
cum deus mirabilis in sanctis suis eius vellet
probare constantiam tanta cum doloris an-
gustia non solum affectu ut magis asso-
let verum etiam effectu famulum suum
eterne penalitatis angustias miseras
permisit ad modicum pertimescere. Que quante amari-
tudinis quamque penarum homini intolerabiles vi-
deatur satis potius quam eliceret si peraz
quibuslibet omnis martirii novit penis sub
sequentibus proportione debita comparare. Quarum
penarum causam et ordinem quemadmodum ipse
per se aliter eas describit in sequentibus co-
dicibus huic opusculo duxi inserere ut pro-
lator ipsius auditus et coquum habeant in reve-
rentia et sibi proficiat in patientia si per divine
dispensationis arbitrium ipsi quibuslibet inferioris
gradus que forte similia contingat corporis af-
flictionem. Aut quod magis timet amor incorna-
tivus divine dulcedinis ablationem

De deus cum primo sibi inseparabiliter conglu-
tinavit per amorem antequam gustavit infernum dolorem

Narrat itaque de se ipso tamquam de altero
in libro quem de verbis preceptis intitula-
tur quod nocte quadam misericors deus cuidam devo-
to suo famulo abyssum amoris sui incompre-
hensibilis manifestans eum eum perduxisset
semper ipse ad omnium rerum mundanarum que
quamvis non adeo discrepat eiusdem perpetue
suavi amoris sui glutine tam inseparabili-
ter adunavit ut nulla ex causa idem ipse a
deo in posterum avelli posset. Tamen deus
mirabilis deus in sanctis suis alia quadam sequenti
nocte permisit super eundem famulum septem
angustias non tam mirabiles quam omni homini in-
puris naturalibus intolerabiles et penetrabiles ac
credibiles temporibus quibus sibi sustinuit in uno
instanti. Et si in generalem decem angustiarum nos
se velis excessus mirabiles, audi quod re-
ferat de eisdem. Aut enim quod minima earum
tante acerbitatis quod omnes sit que super terram
in celis sunt et in purgatorio primo ipsi summi
angeli non potuissent liberam et nudam vo-
luntatem eam in suis naturalibus pertulisse. Ecce
quantum huius sustinuit qui simul tam graves
tulit angustias immo in cognito omni creature
tactu omni substracto etiam sensibili sibi in-
fluxu divine gratie quod talibus remedium prestitisset

De duabus primis angustiis infernalibus quas
gustavit bonus coquus

Harum angustiarum prima per ordinem
talis fuit. Quia deus hunc suum
privavit famulum in omni sapore divine
dulcedinis prius habite omnique leticia et uni-
tate quam prius senserat divini amoris
quod omnia in tantum sibi subtracta sunt et nebulo
quodam suppecta ac si numquam de deo aliquid
sapuisset. Nec pro tunc aliter sic orbato
divine dulcedinis experientia visum est quam si quo-
libet momento temporis pre terrore stigialibus angus-
tie eum in nichilum redegi oporteret. Unde
et sibi semper apparuit quod inter deum et se
ipsum plusquam centum milia orbium in resti-
tia mediaret. Secunda vero fuit angus-
tia quod non solum deus cognitus vim etiam
omnes meatus divine gratie penitus sibi

pcludebatur oe qz passioe xpi anti
dotu cui meito copioso deliciari co
sueuerat ad libada carissima grau
fides eciã xpiana spes quoz et caritas vt
sibi apparuit ta mirabiliter occultarut
vt nec i sacra cõione corpis dni ihu de
uocois paululu degustaret qui pocius
die noctuqz p nimia timoris magitu
die sp clamaret et reclamaret Dne
sicut et quo vis dispone de me famu
lo tuo ¶ De tercia qrta qnta et
sexta agustiis ifernalibus

Tercia refert fuisse agustia q cu
ipo deo supi et gra i terius
suo iudicio orbat fuisset nichil tade
sentire potuit n quet qi homo aridus
q nuqz de deo qlemqz habuisset expi
encia nec eet i posteru habiturus.
Cum i nichilu sic redacto qrta angus
tia supuenit q sibi magnitudo et tur
pitudo oim suoru pctoru q vnqz comi
serat i hac vita taqz i vnu cõglome
rata i trinis sue metis oculis ppone
batur Quoru podus sibi i sarcina
sedebat gravius q si mille molares su
is humeris i truissent Nimiru cu
de eis nichil sentiret aliud q si de sin
gulis absqz qtaui meriti i dulgecia
reddituri eet racoez Qvobre et stati
quita agustia no mi terribilis ade
rebatur Visu e ei dei famulo q au
diret sonitu bucine et clagoris dine
iusticie q sup eu videri rcubuit absqz
i tuitu mie Vnde et sexta sequens agustia
fuit barathru desparacois cu qsqz visum
se mis reverteret nullibi recuperade
sibi venie aditu i veniret

De septia angustia ifernali

Septia et cetis excellecior angus
tia sequitur i hunc modu Visus
est enim sibi cadere i quada rehene strie
titudiez q oes penalitates et amaritudies
verbo explicabiles pcellebat Cuius sili
tudinez qntu sermone potuit explicauit
dicens Proximu qd tibi pro silitudie
huius angustie ifernalis possu dice
est ac si terra q pedibus calcamus foret
tot miliu spissitudis et profunditatis
qt sunt gmina sup terra gutte aqrum
et arene maris Quo pacto si terra
sit disposita a summo deorsu scindet
ita vt ho i eius medio cu corpe et aia
locaretur et demu terra ab oi pte ver
sus cetru concluderet dan hoiez sua mo
le coprimes ipetu et constrigens Hec
profecto foret angustia itolerabilis si
homo talis i terre medio sp viuere coge
tur oi momento mori desiderans pre
nimia pssure violecia Neqz qz tn hec
tanta calamitas pfate agustie uel
modicu eet exparabolis qua vt dicebat dei
famulus dina disponete prouidecia
i hac vita pealiter plibauit ¶

De abiectione et vilitate suaru vestiu

Quasi mortuus eciã fuit seculo q
Quaruis de se ipo testatur vestiu
suaru vilitas. quas magis videbatur
verecunda necessitate q qlibet appete
curiositate ad sui corpis idumetu dnu
cu semp amaret rigida vna coletus
durarat tunica eciã ta diu absqz mutace
suo vsui reseruauit q diu eo sibi fa
cere licuit Qua eciã erat itcrdu vide
fuliginosa pigwedie sic ibibita vt
nullus ppendere i ea posset filoru se
riu vel colore Sed et pre simplici
tatis magis profecto recomedacio vt ipe
q vestes ex mutas reuuit ta modica
de eis curã geret q quius sacier du
tissie veste qfullibz attrita pmutas
set ipe tn iterdu decepcio per vestiariu
alia veste ignorans iduit qua eciã
p loga tpa solutã estimans corporeis
vsibus mancipauit Vnu contigit quada

[illegible]

vice cum esset annua devocionis in monasterio
Vidisvallis quidam frater rubee vallis qui
tunc advenerat vestes eius viles et sordi
das curiose respiciens tanquam tante solempni
tati minus congruas curiosius eum in
terrogaret dicens frater iohannes cuius coloris
est tunica tua. At ille ut ille magis cultus
interioris quam exterioris coloris omnino nescius
respondit humiliter se nescire

Quomodo voluntatem suam in omnibus nitebatur se
divine voluntati conformare

9 Quadam regnante pestilencia cum mor
bum haberet epidemie gravatus
est infirmitate ut sacra daretur sibi com
munio corporis domini ihesu christi. Cumque dum more
ecclesie catholice a manu prioris devote sumeret
tum nondum hostiam ad plenum interius insump
sisset audientibus cunctis tunc presentibus clamare
cepit in hec verba. Domine ad horam tuam.
domine ad horam tuam. Quod dum stupens et
mentis attonitus unus e fratribus ceteris sibi
familiarior amicicie non modica adiu
tisset. constans nimirum et expertus frequenter
occultorum cordis sui affectuum repor
tata quam deceat reverencia pariter cum sacra
mento ad eciam statum redijt ad infirmum.
Et quod cum magna precum instancia quod hec tam
desperata verba protulerit ut sibi diceret
supplicavit. Cuius vir tandem molestijs pre
cibus coquinus humilimus acquiescens. humi
liter dicitur respondisse quod eo in tempore quo dicta
verba coram eius et aliorum tunc fratrum astancium pro
tulit audiencia. sibi in spiritu erat locutum quod esset
filius perdicionis. Verbo ergo divine ordinacionis ut
sibi apparuit beneplacito sue voluntatis sub
dens arbitrium in hoc tam arduo se submisit
dicens. Domine ad tuum horam

Quomodo ex magnitudine subiecte humilitatis
ortum et donum gustus perfecte caritatis

0 O donum ineffabile quia non solum mori
non timuit sed nec dampnari recu
savit si ita divine dispensacionis arbitrium
in suum famulum decrevisset. Satis pro
fecto satis apparuit in hoc viro sui commodi

abnegacio dum non solum commodo corporis
sed eterne iocunditatis carere et insuper
pene interminabilis dolorem cuperet sustinere
potius quam dei beneplacito vel semel immo
dico difformis esse. Quod quidem probat dilectos suos
dominus cui renuenti non adhereret sedes iniqui
tatis licet verendum fingat amaritudinem
in preceptis. Cum ymmo et ipse conferens cum
temptacione proventum ut iusti valeant sus
tinere secundum multitudinem dolorum consolaciones
et gaudia superducit in mentes cordium
contritorum. Quemadmodum et huic suo caris
simo statim post liberam sui abnegacionem
fecisse dicitur in momento unum et ipse eidem
fratri suo sanitati superius adiungit dicens.
Cum autem me taliter submisissem au
divi dominum dicentem michi. Sicut cognovi quod
me diligis unum et te fili carissime heredem
facio eterne felicitatis. Ob quam causam
et ipse post aliquot dies incipiens conva
lescere doleter aliquibus est conquestus
super sua incolumitate cum magis solvi
et esse cum christo a tunc decimus ex his desiderasset

Quomodo caute et districte divine caritatis affectus sub
tiliter contemplacioni

Rogo humiliter et pro affectu omnes qui legere
rint hunc libellum ut verba eius nec
reprehendere nec ad tante perfeccionis faciale
ascendere se posse existimet. Sunt enim rudes
intelligencia idipsum arguant quod ignorant.
Alij autem et si intelligant deficiente tamen ex
periencia in cautela plus debito se extollant
Sanctos perfecto quod multum refert ista capere
in intellectu superficiali et sapere affectu
spirituali. Et si qui tales inveniantur qui
capientes et sapientes in hac materia glorientur
idipsum tamen non propriis meritis sed divine
largitatis beneficijs ascribant. Non ob
inde alios minus capaces contempnentes.
sed ipsius magis fraterne pietatis ben
ivolencia tanto viscerosius compacientes
quanto eos viderint a tante perfeccionis gloria
alienos. Hec ita scripsi propter nonnullos

qui vel scripta prim[orum] ne[st]orum minus intelligentes reprobare vel saltem pectus occultare student dum alios vident qui ea intelligunt nimis presumere de intellectu. Alios vero errorem incidere. Alios gloriari de affectu quem nec in infimo gustaverunt. Sed vere illis per quos hec scandala oriuntur. Quorum perfecto vivida convicia a fructibus eorum cognoscuntur.

Quod occultam in uno pede habuit infirmitatem nemine sciente usque ad mortem

Legitur eciam in libris suis de quadam infirmitate corporali quam diu gessit in uno pede que licet graviter occasione doloris solet accidere ut tamen corporis afflictionem materie a deo sibi concessam gratanter se animo pati ostenderet nunquam diebus vite sue eandem infirmitatem alicui indicavit. Sed tibi loquor ut permitteris sed ut magis mireris ista significo. Frater forte rigorem absque fervore subire cupiens ipse deficias pre dolore. Scio enim omnibus omnia conveniunt. Sed ut ait poeta alanus: Diversis diversa valent medicamenta morbis. Novit enim bonus coquus per diuturnam divine familiaritatis experienciam tantam se gratiam stabilitum ut nec corporis robusti valitudinem quolibet indiscrecionis ingenio posset enormiter enarrare. Unde et ipse pro ampliori corporis afflictione optare consuevit quod vellet habere naturam pessimam non quod posset dilectum offendere per sue relaxacionis concupiscenciam sed magis amoris ignem accendere per inferendam sibi violenciam quia quanto forcior tanto utilior pro caritatis incendio confovendo

Quod semel in iubilo fratribus ministravit escula in refectorio ~~Qua~~

Quadam vice dum more solito fratribus serviret in refectorio contigit ut in profesto beatissimi martini confessoris quem singulariter venerabatur affluit propter sue liberalitatis magnitudinem ipse in manibus scutellam portans plenis esculis in termino fervente calore spiritus et cum magno iubilo coram fratribus in mensa sedentibus et mirantibus materno ydeomate clamitaret.

Here sente marte heilighe sanct gode platte mispele wassen in vlant kyrieleis. Quem cum prepositus monasterii ut ei indiceret fortassis silencium faciat conspiceret immutatum vidit oculos eius modo mirabili claros et lucidos totamque eius faciem splendore quodam igneo inflammatum. Quam in eo tractus ipse considerans in divine devocionis effusum spiritum fratrem suum abire permisit sine verbo correpcionis quem non motu levitatis sed impetu flamme caritatis procedit ex ostenso sibi miraculo hoc sensisse

De modo ~~mia~~ et die sui obitus

Appropinquante autem termino sue resolucionis antequam finaliter lecto decumberet fere per spacium dimidii anni continuo sedit in una cathedra sic angariatus speciali quadam infirmitate ut in lecto iacere minime posset. Qua tamen egritudine non obstante semper officio coquine prefuit et quantum suffragabantur vires corporis ei totaliter se impendit. Quem pactus quodam die ante diem tercium ante eius obitum frater iohannes de sidenhovia modo suppriorem vidisset illis sedentem in cathedra alloqueretur eumque videns satis hylarem super sua infirmitate consolaretur. Et videns ei bonus coquus dixit dulcissimo cum affatu frater quid tibi videtur de me. An expediret quod hac vice reciperem sacramentum extreme unctionis. Illo autem dicente frater iohannes spero quod non sit necesse. Ipse tandem utique frater est certo petens fratrem penitenciarium cum adhuc videretur corpore validus se ferri petiuit ad commune fratrum dormitorium. Quo statim inuncto corporis sensuum et racionis usque in fine vite sue die tercia emisit spiritum. Cuius corpus in nodum translatum ad huc iacet cum doleo non in ecclesia sed in ...

Dies aut emigrationis eius ab hoc se
culo erat festum beate agathe Anno dni
M cc lxxxvij

Laudemus viros gloriosos et pa
tres nros in generatione sua per quos
eorumque sequaces discipulos usque
ad vite primitus ipsa omnipotens nobis occul
ta sue sapientie mirabilia propalauit
homines nempe magni virtute et prude
ntia prediti posteris suis narrantes car
mina scripturarum habentes etiam pul
chritudinis studium pacificantes in domibus
suis Omnes in generationibus gentis sue glo
riam adepti in diebus suis habiti sunt in
laudibus sapientum Quorum utinam nos
quoque contingat sequi vestigia ne nobis
appereat sapientia Qui de illis nati
sunt reliquerunt nomen narrandi laudes
eius Et sunt quorum non est memoria pe
rierunt qui quasi non fuerint Patres ergo
nros laudemus pariter et premitemur
ut quia in xpo contegnat in celis eis
de nra deo digna conversatione congratulat
fecunditas sue prolis Et de nobis
illud letentur audire eulogium quod de
iustorum semine operis in glam subinfertur
Hij sunt viri misericordie quorum pietates non
defuerunt et cum semine ipsorum perseuerat
bona hereditas Nepotum eorum semen in testa
mento stetit et filij ipsorum propter illos
usque in eternum permanet Nomen eorum et
gloria eorum non derelinquitur Corpora eorum
in pace sepulta sunt et viuet nomen eorum
in generatione et generationem Quod nobis concedat
diuina sapientia que in trinitate viuit et
regnat deus per omnia secula seculorum Amen
Hec est conclusio per modum exhortationis
ad reuerentiam patrum nrorum

Explicit liber tercius et sic est finis
totius operis de origine monasterij vi
disnallis et de gestis primorum et suorum
in primordiali feruore unde degerunt

Deo gratias

Scriptum per iohannem gheradini
Anno dni M cccc lxvij

[illegible] ... Anno domini millesimo [illegible] ... [illegible]

[illegible] ... Anno domini [illegible] ... [illegible]

[illegible] ... testamentum [illegible] ... [illegible]

[illegible] ... in Ciuitate [illegible] ... [illegible]

[illegible] ... et de [illegible] ... [illegible]

[illegible] ... testatrix [illegible] ... [illegible]

[illegible] ... mobilibus et immobilibus [illegible] ... [illegible]

[illegible] ... mobilia et immobilia [illegible] ... [illegible]

[illegible] ... testamentum [illegible] ... [illegible]

[illegible] ... Item [illegible] ... [illegible]

[illegible] ... testamentum [illegible] ... [illegible]

[illegible] ... testamentum [illegible] ... [illegible]

recht

boven

Crit D11 (IX D14)